

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

TUTANAK DERGİSİ

38'inci Birleşim
18 Aralık 2024 Çarşamba

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde yer alan ve kâtip üyeler tarafından okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İÇİNDEKİLER

I.- GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

II.- GELEN KÂĞITLAR

III.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

A) Kanun Teklifleri

1.- 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/278) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 162)

2.- 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/277), Plan ve Bütçe Komisyonunca Kabul Edilen Metne Ekli Cetveller, 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Genel Uygunluk Bildirimi ile 2023 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 225 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2023 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2023 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/922) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 163)

IV.- AÇIKLAMALAR

1.- Muş Milletvekili Sezai Temelli'nin, mikrofon kapatma meselesine ilişkin açıklaması

2.- Adana Milletvekili Müzeyyen Şevkin'in, Suriye'de yaşayan halkların beklentilerine ilişkin açıklaması

3.- Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın, Iğdır Milletvekili Cantürk Alagöz'ün 162 sıra sayılı 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin 6'ncı maddesi üzerinde AK PARTİ Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

4.- Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın, Iğdır Milletvekili Cantürk Alagöz'ün sataşma nedeniyle yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

5.- Iğdır Milletvekili Cantürk Alagöz'ün, İstanbul Milletvekili Ahmet Şık'ın 162 sıra sayılı 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin 6'ncı maddesi üzerinde şahsı adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

6.- Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın, Iğdır Milletvekili Cantürk Alagöz'ün yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

7.- İstanbul Milletvekili Mehmet Satuk Buğra Kavuncu'nun, Afyonkarahisar Çay Kaymakamlığının bastırdığı bir davetiyeye ilişkin açıklaması

8.- Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın, Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

9.- Muş Milletvekili Sezai Temelli'nin, Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ve emekli maaşlarına ilişkin açıklaması

10.- Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın, Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

11.- Iğdır Milletvekili Cantürk Alagöz'ün, Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

12.- Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın, Muş Milletvekili Sezai Temelli ile Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın yaptıkları açıklamalarındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

13.- Muş Milletvekili Sezai Temelli'nin, Elâzığ Milletvekili Gürsel Erol'un 162 sıra sayılı 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin 7'nci maddesi üzerinde CHP Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

14.- Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın, Isparta Milletvekili Mehmet Uğur Gökgez'ün 162 sıra sayılı 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin 7'nci maddesi üzerinde şahsı adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

15.- Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın, Afyonkarahisar Milletvekili Ali Özkaya'nın 162 sıra sayılı 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin 8'inci maddesi üzerinde AK PARTİ Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

16.- Ankara Milletvekili Murat Emir'in, 28 Haziran 2016'da Atatürk Havalimanı'nda gerçekleşen olaya ilişkin Yargıtay kararına ilişkin açıklaması

17.- Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın, Ankara Milletvekili Murat Emir'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine; İstanbul Milletvekili Burak Akburak'ın 162 sıra sayılı 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin 8'inci maddesi üzerinde, Manisa Milletvekili

Şenol Sunat'ın 162 sıra sayılı 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin 10'uncu maddesi üzerinde İYİ Parti Grubu adına yaptıkları konuşmalarındaki bazı ifadeleri ile Ordu Milletvekili Seyit Torun'un 162 sıra sayılı 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin 10'uncu maddesi üzerinde CHP Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

18.- Ankara Milletvekili Murat Emir'in, Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

19.- Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın, Çorum Milletvekili Mehmet Tahtasız'ın yerinden sarf ettiği bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

20.- Ankara Milletvekili Murat Emir'in, Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

21.- Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın, Ankara Milletvekili Murat Emir'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadeleri ile Çanakkale Milletvekili İsmet Güneşhan'ın yerinden sarf ettiği bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

22.- Ankara Milletvekili Murat Emir'in, Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

23.- Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın, Ağrı Milletvekili Sırrı Sakık'ın 162 sıra sayılı 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin 11'inci maddesi üzerinde DEM PARTİ Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

24.- Muş Milletvekili Sezai Temelli'nin, Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

25.- Ankara Milletvekili Murat Emir'in, hazinenin Kamu Borç Yönetimi Raporu'na ilişkin açıklaması

26.- Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın, Kocaeli Milletvekili Harun Özgür Yıldızlı'nın 162 sıra sayılı 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin 13'üncü maddesi üzerinde CHP Grubu adına, Bursa Milletvekili Yüksel Selçuk Türkoğlu'nun 162 sıra sayılı 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin 13'üncü maddesi üzerinde İYİ Parti Grubu adına, Batman Milletvekili Zeynep Oduncu Kutevi'nin 162 sıra sayılı 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin 13'üncü maddesi üzerinde DEM PARTİ Grubu adına yaptıkları konuşmalarındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

27.- Muş Milletvekili Sezai Temelli'nin, Uşak Milletvekili Fahrettin Tuğrul'un 162 sıra sayılı 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin 13'üncü maddesi üzerinde şahsı adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

28.- İstanbul Milletvekili Bülent Kaya'nın, Uşak Milletvekili Fahrettin Tuğrul'un 162 sıra sayılı 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin 13'üncü maddesi üzerinde şahsı adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

V.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

A) Çeşitli İşler

1.- Başkanlıkça, Genel Kurulu teşrif eden Azerbaycan Cumhuriyeti Millî Meclisi Başkanı Sahibe Gafarova ve beraberindeki heyete "Hoş geldiniz." denilmesi

VI.- SATIŞMALARA İLİŞKİN KONUŞMALAR

1.- Iğdır Milletvekili Cantürk Alagöz'ün, Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın yaptığı açıklaması sırasında şahsına satışması nedeniyle konuşması

18 Aralık 2024 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 11.03

BAŞKAN: Başkan Vekili Bekir BOZDAĞ

KÂTİP ÜYELER: Yasin ÖZTÜRK (Denizli), Kurtcan ÇELEBİ (Ankara)

----- 0 -----

BAŞKAN - Değerli milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 38'inci Birleşimini açıyorum.

Toplantı yeter sayısı vardır, görüşmelere başlıyoruz.

Programa göre 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi üzerindeki görüşmelere devam edeceğiz.

III.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

A) Kanun Teklifleri

1.- 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/278) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 162)¹

2.- 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/277), Plan ve Bütçe Komisyonunca Kabul Edilen Metne Ekli Cetveller, 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Genel Uygunluk Bildirimi ile 2023 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 225 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2023 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2023 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/922) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 163)²

¹ 162 S. Sayılı Basmayazı ve Cetveller 9/12/2024 tarihli 29'uncu Birleşim Tutanağı'na eklidir.

² 163 S. Sayılı Basmayazı ve Cetveller 9/12/2024 tarihli 29'uncu Birleşim Tutanağı'na eklidir.

BAŞKAN - Komisyon? Yerinde.

Geçen birleşimde 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin 3'üncü maddesi kabul edilmiştir.

Şimdi 4'üncü maddeyi okutuyorum:

İKİNCİ BÖLÜM

Bütçe Düzenine ve Uygulamasına İlişkin Hükümler

Bağlı cetveller

MADDE 4- (1) Bu Kanuna bağlı cetveller aşağıda gösterilmiştir:

- a) 1 inci madde ile verilen ödeneklerin dağılımı (A)
- b) Merkezi yönetim kapsamındaki kamu idareleri tarafından ilgili mevzuata göre tahsiline devam olunacak gelirler (B)
- c) Merkezi yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin gelirlerine dayanak teşkil eden temel hükümler (C)
- ç) Bazı ödeneklerin kullanımına ve harcamalara ilişkin esaslar (E)
- d) 5018 sayılı Kanuna ekli (II) ve (III) sayılı cetvellerde yer alan idare ve kurumların nakit imkânları ile bu imkânlardan harcanması öngörülen tutarlar (F)
- e) 10/2/1954 tarihli ve 6245 sayılı Harcırah Kanunu hükümleri uyarınca verilecek gündelik ve tazminat tutarları (H)
- f) Çeşitli kanun ve Cumhurbaşkanlığı kararnamelerine göre bütçe kanununda gösterilmesi gereken parasal sınırlar (İ)
- g) Ek ders, konferans ve fazla çalışma ücretleri ile diğer ücret ödemelerinin tutarları (K)
- ğ) 11/8/1982 tarihli ve 2698 sayılı Millî Eğitim Bakanlığı Okul Pansiyonları Kanununun 3 üncü maddesi gereğince Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yönetilen okul pansiyonlarının öğrencilerinden alınacak pansiyon ücretleri (M)
- h) 7/6/1939 tarihli ve 3634 sayılı Millî Müdafaa Mükellefiyeti Kanunu uyarınca millî müdafaa mükellefiyeti yoluyla alınacak hayvanların alım değerleri (O)
- ı) 3634 sayılı Kanun uyarınca millî müdafaa mükellefiyeti yoluyla alınacak motorlu taşıtların ortalama alım değerleri ile günlük kira bedelleri (P)
- i) 5018 sayılı Kanuna ekli (I), (II) ve (III) sayılı cetvellerde yer alan kamu idarelerinin yıl içinde edinebilecekleri taşıtların cinsi, adedi, hangi hizmette kullanılacağı ve kaynağı ile 5/1/1961 tarihli ve 237 sayılı Taşıt Kanununa tabi kurumların yıl içinde satın alacakları taşıtların azami satın alma bedelleri (T)

j) Kanunlar ve kararlarla bağlanmış vatani hizmet aylıkları (V)

BAŞKAN - Değerli milletvekilleri, şimdi 4'üncü madde üzerindeki söz taleplerini karşılayacağım.

İlk söz talebi Saadet Partisi Grubu adına Antalya Milletvekili Serap Yazıcı Özbudun'a ait.

Sayın Yazıcı Özbudun, buyurun. (Saadet Partisi sıralarından alkışlar)

SAADET PARTİSİ GRUBU ADINA SERAP YAZICI ÖZBUDUN (Antalya) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Değerli milletvekilleri, Sayın Bakanım ve bizleri ekranları başında takip eden sevgili izleyiciler; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin görüşmeleri aslında süregelen hükümet sisteminin aksayan bazı yönlerini ortaya koymuştur, ben bugünkü konuşmamda bu hususlara işaret etmeye çalışacağım.

Dünkü konuşmamda ifade ettiğim gibi, Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine geçişle birlikte sadece yürütme alanındaki bütün yetkiler Sayın Cumhurbaşkanına devredilmemiş, aynı zamanda yasama organının bazı yetkileri sınırlanmış, bazıları da tamamen yürürlükten kalkmıştır. Bunlardan biri de bütçe kanun teklifleri üzerindeki Türkiye Büyük Millet Meclisinin yetkileriyle ilgilidir ve Meclisin teklif üzerindeki yetkilerinin bir hayli sınırlandığına işaret etmek gerekir, birazdan bu hususa değineceğim.

Bir ülkedeki hükümet sisteminin türü ne olursa olsun her zaman için bütçe kanun teklifini hazırlama yetkisi yürütme organınındır, bu teklifi kabul yetkisi de yasama organınındır, bu gayet doğaldır. Neden? Çünkü yürütme organı ülkede izlenecek politikaları belirleyen bir organdır ve bu politikaların gerektirdiği ekonomik kaynakları da yaratmak mecburiyetindedir. Ancak o ekonomik kaynakların önemli bir bölümü milletin vergileri olduğu için, bu teklifler üzerindeki kabul yetkisi de milletin temsilcisi olan yasama organına aittir. Bu, bütün hükümet sistemleri yönünden böyledir. Ne var ki 2017 yılında kabul edilen Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi, Türkiye Büyük Millet Meclisinin bütçe kanun teklifi üzerindeki yetkisini aslında görünüşteki bir yetkiye dönüştürmüştür. Neden? Çünkü Türkiye Büyük Millet Meclisinin bu yetkiyi menfi yönde kullanmasının yani ret olarak kullanmasının hiçbir hukuki veya siyasi sonucu yoktur. Hâlbuki, parlamenter hükümet sisteminde yasama organı bütçe kanun teklifini reddederse bunun sonucu hükümetin istifasıdır. Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin ilham kaynağı olan ABD modeli başkanlık sisteminde ise eğer yasama organı bütçe kanun teklifini reddederse bunun anlamı yasama ve yürütme ilişkilerinin kilitlenmesidir ki Amerika'da buna hükümetin kepenk indirdiği anlamına gelen "shutdown" kelimesi kullanılıyor. Tabii ki bu kilitlenme arzu edilecek bir şey değildir.

Türkiye'de ise belki de bu kilitlenmeyi ortadan kaldırmak için aslında Anayasa'nın 161'inci maddesine çeşitli hükümler ilave edilmiştir, böylece Meclisimiz bunu reddettiği takdirde hiçbir sonuç ortaya çıkmayacaktır. Ama bundan kaynaklanan ciddi bir sorun olduğunu hepimiz gözlemliyoruz. Bundan kaynaklanan bir sorun bütçe kanun teklifine millet iradesinin yeterince yansımamasıdır. Diğer sorun ise gerek Plan ve Bütçe Komisyonu görüşmelerinde gördüğümüz gibi gerekse Genel Kurul görüşmelerimizde tanık olduğumuz gibi, bu süreçte maalesef iktidar ve muhalefetin dili nezaket hudutlarının dışına çıkmıştır. Dolayısıyla bu, aslında arzu edilecek bir tablo değildir. İşte bu sebeple, ben Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin bu nezaket dilini teşvik etmeyen mekanizmalarının neler olduğuna işaret etmek istiyorum veya nezaket dilini sertleştiren, ortadan kaldıran mekanizmalarının neler olduğuna işaret etmek istiyorum.

Her şeyden önce, Cumhurbaşkanının seçimi yüzde 50 artı 1 oyu gerektirmektedir. Elbette bu kolay elde edilecek bir oy oranı değildir. Dolayısıyla böyle bir seçim mekanizmasının seçim arenasında kutuplaşmayı teşvik etmesi, siyasetin dilini kabalaştırması doğaldır. Bu, ABD modelinde de aynen böyledir ve ne yazık ki bu kabalaşan siyaset dili seçim sonrası siyasi ilişkilere de yansımaktadır ki biz bunu bütçe görüşmelerimizde bizzat müşahade etmiş bulunuyoruz.

Öte yandan, parlamenter hükümet sisteminde bakanlar Parlamentodan belirlenmekte ve Parlamenta karşı sorumlu olmaktadır. Gerçi dün Sayın Cevdet Yılmaz parlamenter sistemde de dışarıdan bakan atanabileceğini söyledi ve Türkiye'yi de örnek verdi. Doğrudur, buna bir mâni yoktur ama bakınız, 2000 yılından 2018'e kadar Türkiye'de sadece 2 kişi dışarıdan bakan olarak atanmıştır; Sayın Kemal Derviş ve Sayın Ahmet Davutoğlu. Bunu neden söyledim? Çünkü Parlamento içinden atanmış olan bakanlar halkla doğrudan doğruya temas eden siyasi aktörler oldukları için onların siyasetin nezaket diline daha yakın bir yapıları vardır. Hâlbuki şu anki sistemde bu mevcut değildir. Bakanlar Parlamenta karşı sorumlu değildir. Kime karşı sorumludur? Sayın Cumhurbaşkanına karşı sorumludur. Sayın Cumhurbaşkanı onları atar ve dilediğinde azleder. İşte bu da Sayın Bakanlarımızın bütçe görüşmeleri sırasında kimi zaman nezaket dilinden uzaklaşmalarında benim görebildiğim bir sebebi oluşturmaktadır. Nihayet, bir başka faktör, bu Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminde Türkiye Büyük Millet Meclisinin çeşitli yetkilerinin sınırlanmış olması ister istemez yasama organı mensuplarının da dillerini hırçınlaştıran bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır. İşte, bütün bu sebeplerle ben iktidar-muhalefet ilişkilerine daha nazik bir dilin hâkim olması, daha nazik bir diyalog sürecinin yaşanması ve uzlaşmanın teşvik edilebilmesi bakımından her zaman ifade ettiğim gibi aslında parlamenter hükümet sisteminin demokrasiye yakın olduğunu vurgulamak istiyorum. Rasyonelleştirilmiş parlamenter sistemin demokrasiye daha yakın bir yapıya ve mekanizmalara sahip olduğunu belirtmek istiyorum. Tabii, şunu biliyorum: Parlamento çoğunluğumuz bu öneriyi desteklemeyecektir ama hiç olmazsa mevcut hükümet sisteminin kutuplaşmayı teşvik eden, nezaket dilini ortadan kaldıran mekanizmaları revize edilirse Türkiye'nin demokratik geleceği bakımından bazı kazançlar ortaya çıkabilecektir.

Sözlerime böylece son veriyorum.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (Saadet Partisi, CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Yazıcı Özbudun, teşekkür ediyorum.

Diğer söz talebi İYİ Parti Grubu adına Tekirdağ Milletvekili Selcan Taşcı'ya ait.

Sayın Taşcı, buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA SELCAN TAŞCI (Tekirdağ) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; İYİ Parti Grubu adına teklifin 4'üncü maddesi üzerine söz aldım. Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

2025 yılı bütçesi için son söz alışı bu, sonra sürem yetmeyebilir, dolayısıyla önce teşekkürlerim var. Önce, çay ocağında, mutfakta, serviste görevli olan, aslında uzun geceler ve günler boyunca bizi ayakta tutan, o uzun gecelerde gözümüz kapanmasın, sabahında gözümüzü açabilelim diye bize çay kahve taşımaktan âdetâ helak olan bütün arkadaşlarımıza; konuştuklarımızın aracısız, eğilip bükülmeden olduğu gibi milletimize ulaşmasını sağlayan Meclis TV personeline ve bütün gazeteci arkadaşlarımıza, kavaslarımıza, stenograflarımıza; geçmişte çok acı hadiseler yaşandı, onlar tekrarlanmasın diye tetikte bekleyen sağlık görevlilerimize ve -elbette doğal bir hedef de burası- bu çatı altında güvenliğimizi sağlayan bütün Emniyet teşkilatı mensuplarımıza çok teşekkür ediyorum, onların da emeği var bu süreçte.

Bütçe hakkı, insanlığın iradesini yönetenlerin elinden kurtarıp yönetime egemen kılma hikâyesinin baş noktasıdır. Kimse halktan vergi görünümü haraç toplayamasın diye; kimse çocuk yoksulluğunun OECD ortalamasının 2 katı olduğu, 15-17 yaş arası her 5 çocuktan 1'inin bu yüzden çalışmak zorunda kaldığı bir ülkede imtiyazlı bir sınıf oluşturmamasın ve toplum tasarruf gerekçesiyle inim inim iniletilirken o imtiyazlı sınıfın vesikası hâline gelen şirketlerin kimine 30, kimine 36 defa vergi muafiyetleri getirilmesin diye; kimse kendinden olmayanların kapısına davayla, icrayla, boğma telleriyle dayanıp da o imtiyazlı alanda bulunanlara ait 2,5 milyar vergi, 5 milyara yakın da ceza borcunu bir kalemde silemesin diye; kimse konu okullara, el kadar çocuklara bir öğün yemek olunca; lavabolarına sabun koymak, kapılarına güvenlik görevlisi koymak ve onları başta okullara musallat olan uyuşturucu olmak üzere türlü beladan korumak olunca; konu asgari ücret olunca, konu emekli maaşı olunca; konu kademeli emeklilik, staj, çıraklık mağdurları; konu diyabet hastası çocukların sensörü, konu gazilerimizin protez ve cihaz ihtiyaçları; konu mülakat mağduru öğretmenlerin atanması, engelli rehber öğretmenlerinin atanması; konu sosyal hizmet birimlerine psikolog atanması, konu okullarda imam değil de din kültürü ve ahlak bilgisi öğretmenlerinin görevlendirilmesi; konu öğrencilerin barınması, onların okullarına taşınması olunca "Kaynak yok." deyip de 46 milyarı Çinli Trendyolun cebine koyamasın diye, Çinli BYD'ye kıyak yapmak için 132 milyar gelirden vazgeçemesin diye; kimse bir sosyal devlette vatandaşları, çocukları SMA hastası aileler gibi -bugün hâlâ Sağlık Bakanlığının önündeler- dilenciden beter hâle düşüremesin diye; kimse dağıttığı sosyal yardım miktarı üzerinden aslında yoksul sayısının artmasıyla övünemesin, bu utanmazlık yaşanmasın diye; kimse adı dışında hiçbir niteliği üniversite olmayan yüksek mahalle mekteplerinde gençlerimize hayal pazarlamasın ve sonra milyonlarca insanın hayalleri yıkılmasın diye kullanılır aslında bütçe hakkı; planlı üretmek, planlı tüketmek, planlı hizmet vermek ve herkesin kamu hizmetine eşit koşullarda erişimini sağlayabilmek için kullanılır. Milletın vekillerinden oluşan Meclisin kamu gelir ve giderlerini belirlemesiyle -dayatmaya maruz kalmasıyla değil bakın- kullanılır ve ne acı ki Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine geçildiği günden bu yana olduğu gibi bu yıl da Türk milleti bütçe hakkını kullanamadı. Komisyon sürecinden itibaren milletin iradesini temsil eden milletvekillerinin bir tek itirazına kulak verilmedi, milletin beklentileri doğrultusunda bu teklifte bir tek değişikliğe gidilmedi. Bütçenin belirlendiği değil dayatıldığı ve bu dayatmanın da meşrulaşmadan resmîleştiği bir yere dönüştü maalesef Meclis. Temennim, gelecek yılki görüşmelerin bir şekil şartının yerine getirmenin ötesine geçebilmesi, en önemlisi kaynamayan her tencereyi kendi tenceremiz, ısınmayan her evi kendi evimiz, beslenemeyen her çocuğu kendi çocuğumuz, ödenemeyen her faturayı kendi faturamız, her emeği sömürüleni, hakkı yeneni kendi ailemizden, kendimizden bildiğimize dair bir güven duygusu oluşturmayı başarabilmemizdir yeniden çünkü toplumda o yok maalesef şu anda.

Değerli milletvekilleri, biz günlerdir "açlık" diyoruz, "sefalet" diyoruz, "Asgari ücret açlık sınırının altında." diyoruz, "Çocuk çalışma yaşı bu ülkede 5'e düşmüş." diyoruz; dün artık arşa ulaştı, maalesef iktidar partisinden birisi geliyor buraya, bütün bu söylediklerimize karşılık "Türkiye'nin en büyük sorunu muhalefetin millî olmaması." diyor. İşsiz, evsiz, muhtaç olanları değil bakın; çalışanların, iş gücü sahibi, maaşlı insanların dahi pazar tezgâhlarının altından çürük çarık toplar hâle gelmesine yol açmak mıdır millî siyaset? Tank Palet Fabrikasını satmak mıdır millîlik? SEKA'yı, TÜPRAŞ'ı, PETKİM'i, Sümerbankı, TEKEL'i, şeker fabrikalarını, çimento fabrikalarını, limanları, bankaları satmak mıdır? Kaz Dağları'nda ciğerlerimize, Çayırhan'da emeğe kastetmek midir millîlik peki? Millîlik dağıdaki teröristi hapiste lidere çevirmek midir, Meclis vizesi çıkarmak mıdır terör örgütü başına? Muhalefetin yok

milliliği, muhalefet millî değil ama teröristin millîsi var demek ki iktidara göre. Diyor ya Ömer Çelik: "Golani'yle diyalog kuruldu, fiilen artık terörist değil." Öcalan'la diyalog kurmak da onu terörist olmaktan çıkarmış mı olacak bu durumda? Yani PKK'ya "Terör örgütü değil." mi denilecek diyalog kurarsa? Şimdi, kırk yıldır terör belasına maruz kalan, bununla uğraşan, mücadele eden bir ülkede böyle bir kriter, böyle bir ölçü getirilebilir mi terör ve terörist tanımına?

Dün burada bizi ezelde ve ebette bir araya gelme ihtimalimizin bulunmadığı bir zihniyete destekle suçlayan zat burada değil her zamanki gibi; özellikle dinlesin, dinleyen arkadaşları iletsin. Onun anmak aklına bile gelmedi ama dün 17 Aralık'tı -25 Aralık'a bağlamayacağım- Kayseri Hava İndirme Tugayında eğitim alan askerlerimizin hedef alındığı PKK terör örgütü saldırısında Türk milletinin 15 evladını şehit verdiği o acı günün yıl dönümüydü. Sekiz yıl önce tam bu saatlerde Türkiye'nin dört bir yanında ağıtlar göğü yırtıyordu. Biz Kayseri'de, Beşiktaş'ta, İzmir Foça'da, Güvenpark'ta, Merasim Sokak'ta evlatlarımızı neden şehit verdik? O arkadaşımız unutmış olabilir ama biz unutmadık; biz, o vatan evlatlarını PKK'yla müzakere sürecinde metropoller cephaneliğe çevrildiği için şehit verdik ve o süreci başlatan İYİ Parti değildi. 40 binden fazla insanın katlinden sorumlu terör örgütü elebaşının ağırlaştırılmış müebbet hükümlüsü olarak tutulduğu İmralı Adası'nı âdeta türbeye çeviren, mektuplarını meydanlarda okutturan, PKK paçavralarını devletin televizyonunda yayınlatan ve bütün bu kepezeliklerini peşinen engellemesin diye de "Askerî vesayeti bitiriyoruz." bahanesiyle millî orduya kumpas kurulmasına göz yuman da -bakın, insaf! davranıyorum "kumpas kuran" demiyorum- İYİ Parti değildi. Türkmen şehri Musul'da PKK ofisi açtıran Barzani'yi alkışa, tezahürata boğan; sınırımızın öte yanında bir teröristan kurulmaya girilmişken, Türkmenler eziyet görürken 8,5 milyar dolarlık Amerikan kredisi karşılığında Türk askerinin Irak'a geçmeyeceğinin garantisini veren İYİ Parti değildi. 21 Şubat 2003, iktidara yakınlığı herkesin malumu Yeni Şafak gazetesinde yayınlandı şimdi okuyacağım satırlar: "Eğer Amerikan yapımı diplomatik fuhşun stratejik ortağı olarak ayakta kalacaksak varsın eksik olsun çünkü bu dünyada Amerikan saldırganlığının meşruiyet kaynağı olarak yaşamaktan daha zillet verici bir durum yoktur." Bu satırların sebebi olan at pazarlığını biz yapmadık Bush'la Mehmetçik'in kanı pahasına. Tarih 2 Aralık 2005, Akşam gazetesinde Irak'ın kuzeyi için yazıyor ki: "Bugün oralarda bir yapılanma varsa bu Türkiye'nin katkıları sayesinde." Bugün Suriye için üzerimize atfedilen role ne kadar benziyor aslında değil mi? Bunu söyleyen de bizim, İYİ Partinin Dışişleri Bakanı değildi. 19 Ekim 2009, hâkim soruyor: "Pişman mısınız?" PKK'lı terörist cevap veriyor: "Örgüte katılmaktan ve faaliyetlerinden dolayı pişman değilim." Habur'a o çadır mahkemesini kurduran, bu azılı teröristleri, pişman olmayan, "yine olsa yine yaparım" havasındaki bu azılı teröristleri bize, bu millete "barış grubu" diye yutturan İYİ Parti değildi. Biz lahmacun ısmarlamadık YPG'ye desteğe koşanlara, güvenlik bürokrasisinin üst düzey temsilcilerini devleti ve toplumu hazırlamak için PKK'lılarla ortak çalışma yürütmekle benim Genel Başkanım görevlendirmede.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SELCAN TAŞCI (Devamla) - Bitiriyorum Başkanım.

BAŞKAN - Sayın Taşcı, lütfen tamamlayın.

SELCAN TAŞCI (Devamla) - PKK'yla müzakere masasında söylendi bu sözler. Burada sizin de çok iyi bildiğiniz gibi hukuk ihlal edildi, her şey yok edildi. Amaç, size verilen birtakım sözlerin tutulmasıydı. PKK'ya verilen sözleri tutmak üzere her şeyi ayaklar altına alan da biz değildik bu ülkede ama emin olun, Irak'ın işgal süreciyle başlayıp parçalanmasıyla devam eden bu sürecin aynısı Suriye için de işletilmeye kalkılırsa, güney sınırımızda da bir teröristan kurulmaya çalışılırsa ve ülkemiz oranın da imar taşeronu yapılmaya girilirse, Türkmenler bu defa da Trump'ın sırt sıvazlamasına kurban edilirse bununla bütün varlığını ortaya koyarak mücadele edenler bizler olacağız.

Cumartesi günü Yarbay Ali Tatar mezarı başında anılacak ve çok şükür, onun da, onun gibi nice vatan evladının, kahramanın kanı da ahi da bizim üzerimize bulaşmadı. Sevgili Necip Hablemitoğlu'nun öldürülmesinin yıl dönümü...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SELCAN TAŞCI (Devamla) - ...ve çok şükür, bizim gafletimiz yüzünden karanlıkta kaybolmadı bu suikastin de delil ve dosyaları. Özetle, o arkadaş'a iletirseniz sevinirim. Eğer kendi eviniz camdansa hududunuzu bilecek, başkasının evine taş atmayacaksınız. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Taşcı.

Diğer söz talebi Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına Niğde Milletvekili Cumali İnce'ye ait.

Sayın İnce, buyurun. (MHP sıralarından alkışlar)

MHP GRUBU ADINA CUMALİ İNCE (Niğde) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin 4'üncü maddesine bağlı cetveller üzerinde Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına söz almış bulunmaktayım. Genel Kurulu ve aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Bütçe teklifleri, yasamanın yürütme üzerindeki denetim hakkı ve yetkisinin kullanıldığı en kapsamlı ve bütüncül olanıdır. Bizler inanıyoruz ki bu bütçede toplumun beklentileri esas alınmıştır. Bütçeye bakıldığında, ödenek tutarlarının tahsisi yatırımı, üretimi, istihdamı artıracak, deprem bölgesini ihya çalışmalarına, eğitimde fırsat eşitliğine, kaliteli sağlık hizmetine, kadın ve gençlerimize imkân sağlayacak, çalışan ve emeklilerimizin yaşam standardını yükseltecek, muhtaçlarımızı sosyal koruma şemsiyesi altına alacak bir anlayışla yapıldığı unutulmamalıdır.

Değerli milletvekilleri, neticede bütçe konuşuyoruz ve elbette ki kaynaklardan ve açıklardan bahsedeceğiz ancak bütün bunların yanında yapılan hizmetleri ve doğru yatırımları da görmezden gelmemeliyiz. 2025 yılı bütçesine baktığımızda, bütçe ödeneklerinin orta vadeli programda yer alan makroekonomik göstergeler, politika ve öncelikler, tedbir hedefleri, idarelerin geçmiş yıllar harcama eğilimleri, yürüttükleri önemli faaliyet, proje ve ihtiyaçlar dikkate alınarak belirlendiği; bütçe gelir tahminlerinin ise orta vadeli programda belirlenen gelir politikası hedef ve öncelikleri ile makroekonomik göstergeler, geçmiş yıl gelir tahsilatları, gelir politikalarının bütçe gelirlerine etkileri, ulusal ve uluslararası piyasalardaki gelişmeler göz önünde bulundurularak oluşturulduğu görülecektir.

Bütçe vesilesiyle, hem seçim bölgem olan Niğde'miz hakkında hem de Ticaret Bakanlığımız çalışanlarının talep ve istekleri konusunda birkaç hususu da müsaadenizle gündeme getirmek istiyorum.

Niğde'miz konusunda gündeme getirmek istediğimiz hususlardan ilki patates konusudur. Bu konuda öncelikle Tarım Bakanlığımızın üretim, pazarlama ve desteklemeler konusundaki çalışmalarını yakından takip ettiğimizin ve desteklediğimizin altını çizmek istiyorum. Katkı sunması bakımından ise önemli gördüğüm patates üreticilerinin durumlarını bir kez daha gözden geçirmelerini öneriyorum.

Bilinmelidir ki Türkiye'deki toplam patates üretiminin yüzde 13'ü Niğde'de üretilmekte olup ekim alanı ve üretimde ilimiz 1'inci sırada yer almaktadır. İlimizde ise 2024 yılı içerisinde Çiftçi Kayıt Sistemi'ne kayıtlı olarak 233 bin dekar alanda patates ekimi yapılmıştır. Çiftçi Kayıt Sistemi'ne kayıtlı olmayan çiftçilerle birlikte bu rakam 260 bin dekarı bulmaktadır. 2023 yılındaki ekim alanımız ise 198 bin dekar idi. Görülmektedir ki bir önceki yıla göre yaklaşık yüzde 40 artış vardır. Bu yıl gerçekleşen üretimin yaklaşık yüzde 35'inin tarladan direkt satışı yapılmıştır, yüzde 65'i ise depolanarak 2025 yılı Mayıs ayına kadar satışa sunulacaktır. Patatesin tarladaki satış fiyatına baktığımızda 3-4 TL iken çiftçimize tarladaki maliyeti yaklaşık 7 TL olup depo maliyetiyle bu tutar yaklaşık 10 TL'yi bulmaktadır. Niğdeli patates üreticilerimizin bizlerden talebi başta patates olmak üzere diğer tarım ürünlerinde yaşanan pazarlama kaynaklı bu darboğazın bir an önce aşılmasıdır.

Yüce Meclisin bu kürsüsünden Niğde'mizin sesi olup dile getirmek istediğim diğer bir husus ise, ilimizin Bor ilçesinde yapımı devam eden 250 yataklı Bor Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Hastanesinin durumudur. Yaptırılan deprem tahkik raporu sonucunda bu hastanemizin mevcut deprem yönetmeliklerine uymadığından yıkılmasına karar verilmişti. Bu karar neticesinde Bakanlığımız tarafından Bor ilçesine 250 yatak kapasiteli Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Hastanesi yaptırılması yatırım planına alınmıştı. Bakanlıkça 27 Ocak 2023 tarihinde ihale edilmiş, ancak 6 Şubat 2023 tarihli Kahramanmaraş merkezli depremde bina hasar almış ve yıkım planından çok daha önce olmuştur. Hastanenin yapım ihalesi yapılmış ancak yaşanan aksaklıklar neticesinde iş Bakanlıkça feshedilmiştir. Bu süreçte ise hizmet 100 yataklı Bor Devlet Hastanesinde kısıtlı imkânlarla devam ettirilmiş olsa da istenilen verim sağlanamamıştır. Bu durum Bor Devlet Hastanesinin çalışma şartlarını da zorlaştırmıştır. Söz konusu sorunun çözümüne yönelik Niğdeli hemşehrilerimin Sağlık Bakanlığımızdan desteklerini beklediklerini ifade etmek isterim.

Niğde'miz için dile getirmek istediğim diğer konu ise ilimizde bulunan Selçuk Mahallesi için Niğdeli hemşehrilerimin yeni aile sağlığı merkezi talebidir. Söz konusu bu mahallemiz, merkez ilçenin en kalabalık mahallelerinden. Mahallenin nüfusunun fazla olması sağlık hizmetlerine olan ihtiyacı da beraberinde artırmaktadır. Mahallede hâlihazırda, Hidayet Okay Aile Sağlığı Merkezi bulunmakta ancak yetersiz kalmaktadır. Bu durum, sağlık hizmetlerinin etkin bir şekilde sunulmasını zorlaştırmakta ve vatandaşlarımızın sağlık hizmetine erişiminde aksamalara yol açmaktadır. Bu aksaklığın önüne geçmek için mevcut aile sağlığı merkezinin yanında yer alan arsa içerisine yeni bir aile sağlığı merkezi inşa edilmesi planlanmaktadır. Bundan dolayı Niğdeli hemşehrilerimin Sağlık Bakanlığımızdan talebi yeni aile sağlığı merkezi için ödenek sağlanmasıdır.

Ticaret Bakanlığımız çalışanlarının talep ve istekleri ise, öncelikle Bakanlık çalışanlarına, belirlenecek ölçütlere göre kurum içi yükselme sınavı aracılığıyla ticaret gümrük işlemleri uzmanlığına geçiş imkânı sağlanması, ödenen fazla çalışma ücretinin gelir vergisinden muaf tutulması, tüketici hakem heyetinde görev yapan Bakanlık çalışanlarının özlük haklarında düzenlemeler yapılması, yetersiz olan personel sayısının ise giderilmesidir.

Bu duygu ve düşüncelerle 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi görüşmelerinin ülkemize, milletimize hayırlı olmasını diliyorum, Genel Kurulu ve aziz Türk milletini saygıyla selamlıyorum. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın İnce, teşekkür ediyorum.

Diğer söz talebi Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına Hakkâri Milletvekili Vezir Coşkun Parlak'a ait.

Sayın Parlak, buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA VEZİR COŞKUN PARLAK (Hakkâri) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, değerli halklarımız, zindanlarda, ekranları başında bizi izleyen değerli yoldaşlarımız; bütçe kanununun 4'üncü maddesiyle ilgili söz almış bulunmaktayım.

Bu madde epey teknik maddeler, ayrıntılar içerse de bütçeler aslında teknik değil, siyasi metinlerdir. Yürütmenin yasamadan aldığı en önemli yetki bütçe yapma yetkisidir. Bu Meclis şu anda halktan toplanan vergilerin nereye harcanacağını konuşuyor, bundan daha siyasi bir mesele de olamaz.

Türkiye'de, Orta Doğu'da hatta dünyada son üç haftanın en önemli gündemi Suriye'dir. Suriye'de on üç yıldan fazla bir süredir süren iç savaş 8 Aralıkta Baas, Esad rejiminin devrilmesiyle son buldu. Ne yazık ki bu süre zarfında yarım milyondan fazla insan yaşamını yitirdi, 10 milyondan fazla insan yerinden yurdundan olmak durumunda kaldı. Bu yıkıcı iç savaşta en büyük bedeli her zaman olduğu gibi yine sivil halklar ödemiş oldu. Türkiye de maalesef Suriye'deki bu yıkıcı sürecin siyasi ve askerî olarak bir parçası oldu. Bu konuyu bir önergieyle daha öncesinde ilgili bakanlığa sormuştum, bir kere de bu kürsüden sormak istiyorum: Türkiye'nin Suriye'deki askerî varlığının Türkiye halklarına maliyeti ne kadardır? Suriye'de desteklediğiniz silahlı grupların maliyetinin ne kadarı Türkiyeli vergi mükellefleri tarafından karşılanmaktadır? Milyonlarca insan yoksulluk koşullarında yaşarken Suriye'deki yağmacı çetelere milyarlarca Türk lirası harcanmasını hamasi nutuklarla meşrulaştıramazsınız. Ailesinin ekonomik koşulları yetersiz olduğu için okuldaki tüm gününü aç geçirmek zorunda kalan çocuklarla, her gün geçinemediği için intiharı önüne bir seçenek olarak koyan insanlarla Suriye'nin kuzeyinde çetelere harcanan milyonlarca doların birbiriyle bağlantısı var. Bu bağlantı zorlama bir bağlantı da değildir, hakikatin ta kendisidir.

Bakin, bizler zalim iktidarlara karşı kendi halkı için mücadele etmenin ne kadar önemli olduğunu en iyi bilen, bunun bedelini en ağır şekilde ödeyen bir siyasi gelenekten geliyoruz fakat sizin Suriye'de desteklediğiniz gruplar, halkı için mücadele eden insanlardan ne yazık ki oluşmuyor. Bu yağmacı ve ganimetçi çetelerin hiçbir ideolojik omurgaya ve etik değere sahip olmadığını hatırlatmak isterim. Çıkarları başka bir şeyi gerektirdiğinde dönüp size saldırbileceklerini de unutmayın.

Değerli milletvekilleri, iktidar mensupları Suriye'deki varlıklarını meşrulaştırmaya çalışırken Türkiye'nin Suriye'yle olan sınırını gerekçe gösteriyorlar. Kuşkusuz sınırlar önemlidir ama sınırları kimin çizdiği, hangi koşullarda çizildiği, toplumsal olarak nasıl sonuçlara yol açtığı çok daha önemlidir. Bu Mecliste bulunan milletvekillerinin kaç, üzerinden uçakla geçmek dışında hayatında bir kez olsun sınırı görmüştür? Ben hem İran'a hem Irak'a sınırı olan Hakkâri Milletvekiliyim. Doğduğum yer olan Çukurca'nın Irak sınırına mesafesi 1 kilometredir yani Meclisten Kızılay'a kadar yürüme mesafesindedir. Dolayısıyla sınırların hem bu taraftaki hem

de diğer tarafındaki insan hayatı üzerindeki etkilerini çok iyi bilirim çünkü bu sınırlar emperyal paylaşım mücadelelerinin bir parçası olarak yapay bir şekilde çizildi. Çukurca'da, Şemdinli'de, Yüksekova'da yaşayan ailelerin büyük bir kısmının sınırın diğer tarafında akrabaları vardır. Çukurcalının, Şemzinanlının, Nusaybinlinin, Suruçlunun akrabası size niye tehdit olsun? Türkiye-Irak sınırını, Türkiye-Suriye sınırını televizyon ekranı dışında görmemiş kişiler, sınırın diğer tarafındaki akrabalarımızı terörist olarak görmemizi, onlara "terörist" dememizi, onların haklarını gayrimeşru görmemizi istiyorlar; bunları bizlerden beklemek bir akıl tutulmasıdır. Akrabalarımızı, kardeşlerimizi bizlerden terk etmemizi bekleyen şimdiden uzun yaşamanın sırlarını araştırmaya başlasın çünkü bin yıl da bekleseler biz oradaki halkımızı yalnız bırakmayacağız.

Değerli milletvekilleri, milletvekili olmadan önce HDP ve DEM PARTİ'de Ankara'da il eş başkanlığı görevi başta olmak üzere birçok görevde bulundum. Parti örgütümüzün içinde Türk, Kürt, Çerkez, Alevi, Sünni birçok halk ve inançtan insanlar bulunuyordu. Demokratik bir cumhuriyet ve adil bir barış idealiyle bir araya gelmiş olan insanlar olarak Türkiye'nin başkentinde, bütün ilçelerinde çalışmalar yürüttük. Bizler Kürt sorununun çözümünün bu Parlamentoda olduğuna inandığımız için demokratik siyasette ısrar ediyoruz. Peki, bunun karşılığında ne görüyoruz? Bu iktidar, âdeta insanları demokrasiden, demokratik siyasetten soğutmak, birlikte yaşama inancından vazgeçirmek için ne yazık ki özel bir çaba sarf ediyor. Zaten birçok hakkı gasbedilmiş olan Kürt halkının seçme ve seçilme hakkına dahi göz konuluyor. Kayyumlarla ilgili bu Parlamentoda çok konuşuldu. 31 Mart yerel seçimleri sonrası kayyum atanan ilk belediye, vekili olduğum Hakkâri Belediyesiydi. Hakkâri Belediye Eş Başkanımız Mehmet Sıddık Akış yıllar öncesine ait içi boş bir dosyayla âdeta bir kumpasla ceza verilip hapse konuldu. Aslında, hapse konulan kendisi değil o iradeyi oraya seçen halkımızdır. Kendisine ve yine, cezaevinde bulunan önceki dönem Belediye Eş Başkanımız Cihan Karaman'a ve Geve Belediye Eş Başkanımız Remziye Yaşar'a da buradan sevgi ve selamlarımı gönderiyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

Değerli milletvekilleri, son bir haftadır bu kürsüye çıkan her Bakan refahtan bahsetti ama ne hikmetse bu refah Hakkâri'ye bir türlü uğramıyor. Merak eden gitsin, TÜİK verilerine baksın. Hakkâri'de kişi başına düşen gelir ne kadardır? Hakkâri'de işsizlik hangi düzeylerde? Hakkâri'de açılan bir mevsimlik iş ilanına bile kaç bin kişi başvuru yapıyor? Ekonomik olarak çökerttikleri Hakkâri'yi şimdi de toplumsal ve kültürel olarak çökertmek istiyorlar. Bu kürsüden iktidara soruyorum: İradesini gasbettiğiniz Hakkâri halkının, Mardin halkının, Batman halkının, Dersim halkının vatandaşlığını vatandaşlıktan saymıyor musunuz? O hâlde, seçme ve seçilme hakkı dâhi elinden alınmış olan milyonlarca insandan vergi de almayın.

Hakkâri'deki bazı kamu görevlileri kendilerini kamu görevlisi gibi değil ne yazık ki sömürge memuru gibi görüyor. Başta kolluk görevlileri olmak üzere birçok kamu görevlisi halka hakaret ediyor, psikolojik ve fiziksel şiddet uyguluyor. Oraya giden her memurun kötü insanlar olduğunu söylemiyorum, buradan doğru görevlendirilen birçok memur da orada bizzat bu gidişattan rahatsızdır. Biz meseleye tek tek kişiler bazında bakan bir anlayışa da sahip değiliz. Sorunun yapısal olduğunu, arızalı olanın sistem olduğunu biliyoruz. İnsan toplumsal bir varlıktır, içinde bulunduğu toplumsal koşullar tarafından şekillenir. Dolayısıyla Hakkâri'de kamu görevlilerinin neden olduğu düşmanlık iklimi, Kürtlere yönelik sistematik ayrımcı politikaların bir uzantısıdır. Yaşananlar dönem dönem yargıya yansısı da davalar cezasızlıkla sonuçlanmaktadır. Bu durum şiddeti daha fazla teşvik etmektedir.

Değerli milletvekilleri, Hakkâri 2 ülkeyle sınırı olan, 3 gümrük kapısının bulunduğu bir şehir. Böyle bir şehirde uluslararası ticaretin canlı olması, halkın refahının yüksek olması beklenir fakat maalesef Hakkâri'deki durum bunun tam tersidir. Yüzlerce yıldır yaptıkları ticareti sınırlar çizildikten sonra da devam ettiren halka önceleri kaçak damgası vuruluyordu. Gümrük kapıları açıldıktan sonra bu kapılardan geçerek ticaret yapmak isteyen halk kotalar, yetersiz gümrük personeli, kötü muamele gibi birçok engelle karşılaşmaya başladı. Yani aslında iktidarın temel derdi ticaretin kayıtlı ya da kayıt dışı olması değildir. Dertlerinin ne olduğunu halkımız çok iyi biliyor.

Değerli milletvekilleri, Hakkâri'ye bir adım mesafedeki Urmiyelinin, Duhoklunun, Suruç'un dibindeki Kobanilinin Türkiye ve Türk halkına beslediği bir düşmanlık yoktur; aksine, hepsi de tarihsel bağlarının bulunduğu bu ülkeye sempatiyle dostane ilişkiler geliştirmek istiyor ve böyle bakıyor, sorunların diyalog ve müzakereyle çözülmesini istiyor. Elinde çekiç olan, her şeyi çivi olarak görülmüş; sınırın öte tarafını tehdit olarak görürseniz oraya tankla, topla ve tüfekle gidersiniz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Parlak, lütfen tamamlayın.

VEZİR COŞKUN PARLAK (Devamlı) - Bu yaklaşım her iki tarafa da ekonomik, insani, toplumsal olarak yıkımdan başka bir şey getirmez ama insani pencereden o zaman sınırları sadece kontrol noktaları olmaktan çıkarırsanız onları birer barış köprüsü hâline hep birlikte getirebiliriz.

Bu duygularla Genel Kurulu tekrardan saygıyla selamlıyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Parlak, teşekkür ediyorum.

Diğer söz talebi Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Aydın Milletvekili Bülent Tezcan'a ait.

Sayın Tezcan, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA BÜLENT TEZCAN (Aydın) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yine bir bütçe görüşmesindeyiz. Bir aydan fazla bir zamandır hem Komisyon aşamasında hem Genel Kurulda Türkiye'nin 2025 yılı harcamaları ne olacak yani parayı kime vereceğiz, nasıl vereceğiz, hangi şekilde vereceğiz bunları konuşuyoruz. Tabii, biz bunları konuşurken, televizyonlarda, Türkiye'nin gündeminde başka önemli meseleler de var; yine bütçeyle ilgili, yine kime, neyi vereceğimiz kararıyla ilgili. Mesela, asgari ücret konuşuluyor "17.002 lira olan asgari ücreti kaç liraya çıkaralım?" diye ve ilginçtir, TÜİK'in cıalanmış rakamları üzerinden şu anda zaten yoksulluk ücreti değil açlık ücretinin altında yaşamaya mahkûm edilmiş asgari ücretlilere yine "Açlık sınırını geçmeyecek ne kadarlık bir inayeti uygun görürüz?" tartışması yapılıyor. Yani "24 bin mi olsun, 22 bin mi olsun, 23 bin mi olsun?" bu rakamlar üzerinde konuşmalar devam ediyor.

Yine, bir başka mesele, emekli maaşlarına yılbaşında ne kadar zam yapılacağı? Bu bütçeden sonra ne olacak? 12.500 lira emekli maaşı. "Bir ayda 12.500 lirayla geçinin." dediğimiz, yıllarını vermiş, alını terlemiş, bugüne kadar çalışmış çabalamış, emekli olmuş, şimdi "Üç günlük huzurla emekliliğimi geçireyim." diyenlere 12.500 lirayı reva görmüşüz; şimdi, o da "14 bin mi olsun, 14.500 mü olsun, 15 bin lira mı olsun?" diye vicdanların köreldiği bir tartışmayı ibretle izliyoruz değerli arkadaşlar. (CHP sıralarından alkışlar)

Yani şöyle düşünün: Üç beş ballı maaş alanlar var, hani sırtını beytülmale dayayıp üç beş ballı maaş alanlar var ya, o üç beş ballı maaş alanların bir seferlik yemek yedikleri lokanta bahşişiyle emeklilere bir ay geçinin diyoruz ve bunu bir büyük başarı hikâyesi gibi, bir aydan bu yana bütçe görüşmelerinde anlatmaya utanmıyoruz, sıkılmıyoruz! (CHP sıralarından alkışlar)

Değerli arkadaşlarım, 10 milyon yoksul çocuk var Türkiye’de, 10 milyon yoksul çocuk var. Çocuklara, ekonomik destekten yoksun çocuklara bu bütçede ayrılan para ne kadar biliyor musunuz? 14,7 trilyonluk bütçede yoksul çocuklara ayrılan rakam 17 milyar lira, 17 milyar lira ayrılmış. 10 milyon çocuğumuz; kıyamadığımız, bakmaya kıyamadığımız, sevmeye doyamadığımız çocuklar... Her 3 çocuktan 1’i kahvaltı yapmadan okula gidiyor, her 3 çocuktan 1’i aç; her 5 çocuktan 1’i en az bir gün bir öğün yemek atlıyor haftada, bir öğün yemek atlıyor ve bunlara bu bütçede, övündüğünüz bu bütçede ayrılan rakam 17 milyar lira. Peki, hani o 1 kuruş çıkmayacak bütçeden dediğimiz 5’li çete var ya; yandaş müteahhitler, yol, köprü müteahhitleri, devlet eliyle zengin ettiğiniz, o mutlu ittifakları kurduğunuz çeteler var ya, onlara ayrılan ne kadar? Hani 1 kuruş çıkmayacaktı? 202 milyar lira. Yoksul çocuklara 17 milyar lira, bunlara, 5’li çetelere 202 milyar lira ayrılan bir bütçe bu bütçe. Bu bütçe çocukların bütçesi değil, bu bütçe emeklinin bütçesi değil, bu bütçe asgari ücretlinin bütçesi değil; bu bütçe yandaş müteahhitlerin bütçesi, bu bütçe kirli koalisyonların bütçesi. (CHP sıralarından alkışlar)

Aydın’da son yirmi yılda 20 bin hektar alanda pamuk ekiminden vazgeçilmiş. 2004 yılında 66 bin hektar pamuk ekiliyormuş Aydın’da -Türkiye’nin en önemli pamuk üretim alanlarından biri Çukurova’yla beraber Aydın- şimdi 46 bin hektara düşmüş, 20 bin hektar ekmiyor çiftçi. Niye ekmiyor biliyor musunuz? İllallah etmiş sizden, sizin bütçenizden illallah etmiş, desteğinizden illallah etmiş, çiftçiye bakışınızdan illallah etmiş! (CHP sıralarından alkışlar) Niye ekmiyor biliyor musunuz? Feryat ediyor, zarar ediyor. Şimdi, bu bütçede koymuşsunuz, güya "Destek vereceğiz." diyorsunuz ya, aldatır gibi, kaç lira koymuşsunuz? 135 milyar lira. Ya, insaf edin, çıkardığınız kanun gereği koymanız gereken para 630 milyar lira. Çıkardığınız kanun gereği -beraber çıkardık, Cumhuriyet Halk Partisi de olur demişti- vermeniz gereken 630 milyar lira, 135 milyar lira koymuşsunuz ama tefeciye, faizciye gelince cömertsiniz. Aydın’ın çiftçisine gelince; Çukurova’nın çiftçisine gelince; Niğde’nin, Nevşehir’in çiftçisine gelince yok ama tefeciye gelince, faizciye gelince cömertsiniz. Niye? Çünkü 1,9 trilyon koymuşsunuz, 1 trilyon 950 milyar lira bu bütçede faize gidecek para yani 15 katı, çiftçiye vereceğiniz paranın 15 katı. Bu çiftçi sizden sandıkta 15 kat öç alsaydı yeridir. Hesabını sorsa, 15 kat hesabını sorsa yeridir.

Belediyelerle ilgili neler yaptığınızı konuşacağız ama o arada şu teğmenler meselesine bir gelemim: Gencecik çocuklarımız, bizim evlatlarımız, okullarında başarılı çocuklar; hani uğraşıyorsunuz ya trol ordularını saldınız üzerlerine. Her konuda başarılı olmuş, 1’inci olmuş, dönem 1’incisi ve Türkiye’nin geleceğiyle ilgili umut olan gencecik teğmenlere, şimdi onlara kancayı takmışsınız, hırpalayacaksınız; hesap bu. Bakın, size öyle çok hamaset yapmayacağım. Tarihimizden iki örnek vereceğim, iki hikâye; bunu iyi dinleyin, yüz yıl önce yaşanmış iki hikâye: Mustafa Kemal Atatürk Harp Okulundadır. Harp Okulunda o dönem Ali Fuat Cebesoy, Kazım Karabekir, Rauf Orbay, Refet Bele; bunların tamamı "Osmanlı nasıl kurtulur, memleket nasıl kurtulur? Yedi düvel bize saldırmış, parçalıyorlar; bu badireden tekrar devleti nasıl düze çıkarırız?" diye uğraşıyorlar. Bunlar, o vatanseverlikle yasak kitaplar okurlar, yasa dışı gazete çıkarırlar, Harp Okulunda yasa dışı gazete çıkarırlar. Tabii, bir okul komutanı, Harp Okulu komutanı iyi, babacan bir komutandır, vatansever biridir; Rıza Paşa. Bir de jurnalcı vardır, o jurnalcı de Zülüflü İsmail Paşa’dır. Zülüflü İsmail Paşa ihbar eder bunları ve Atatürk ve arkadaşları suçüstü yakalanırlar. Saraya jurnal edildiği için Rıza Paşa baskın yapmak zorundadır, yapmazsa kendi durumu tehlikede; baskın yapılır ve yasak gazeteler, her şey yakalanır. Normalde okuldan atılmaları lazım, ciddi ciddi suç. Rıza Paşa bakar, vatansever, genç subay adayları ve der ki: Hafta sonu izin yasağı, sonra hafta sonu izin yasağını da kaldırır; bu, birinci hikâye. Sonra Mustafa Kemal Atatürk ve arkadaşları 1905 yılında Harp Okulundan mezun olurlar, Selanik ve Edirne’ye 2’nci, 3’üncü Ordulara gideceklerdir. Bu sefer yine Zülüflü İsmail Paşa arkalarını bırakmaz. Bu sefer yanlarına bir ajan sokar ve İstanbul’da arkadaşlarıyla Atatürk’ün evi basılır, yine suçüstü, artık bu sefer zinhar kurtuluş yok, ihraç edilecekler. Yine Rıza Paşa girer işin içerisine ve Mustafa Kemal ve arkadaşları ordudan atılmazlar. Abdülhamit’e suikasttan hücreye atılırlar, sorgulanırlar ama en sonunda 3’üncü Orduya değil de Şam’a, Suriye’ye gönderilir ve bu kadro 1919’da Samsun’a çıkarak Millî Mücadele’yi başlatan kadrodur, Millî Mücadele’yi başlatan kadrodur. (CHP sıralarından alkışlar) Şimdi bir karar vereceksiniz, ya Rıza Paşalar gibi olacaksınız ya Zülüflü İsmail Paşa gibi olacaksınız! Tarihin neresinde duracağınıza karar vereceksiniz! (CHP sıralarından alkışlar)

ERKAN AKÇAY (Manisa) - Saptırıyorsun. Söylediklerinin hiçbir bağlamı yok yani.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Tezcan, lütfen tamamlayın.

BÜLENT TEZCAN (Devamla) - Zülüflü İsmail Paşa’nın yanında durursanız tarihin beddua edilenler sayfasına adınızı yazdıracaksınız! Rıza Paşa’nın yanında durursanız "Bu memleketi yokluktan ayağa kaldıranların önünü açmıştı. Allah razı olsun bundan." diyenlerin yerinde adınız yazılacak! (CHP sıralarından alkışlar)

Değerli arkadaşlar, Suriye’yle ilgili söyleyecek çok şey var, başka şeylerle ilgili diğer arkadaşlarımız söyleyecek. Son sözüm şudur: En son bir moda çıktı; şimdi Suriye meselesinden bir kahramanlık hikâyesi yazılıyor, oraya girmeyeceğim ama yeni bir hikâye başladı "Kalırlarsa başımızın üstünde yerleri var." lafı başladı. Ya, "Suriyeliler Türkiye’ye ülkelerinden Esad’dan kaçtığı için, o rejimden kaçtığı için geldiler." diyorduk, evet, şimdi ne oldu? Rejim yıkıldı, kimin başımızın üstünde yeri var? Emeklinin, işçinin, bu milletin başımızın üstünde yeri yok da kimin başımızın üstünde yeri var?

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

SÜLEYMAN KARAMAN (Erzincan) - Var, var. Biz haklı çıktık.

BAŞKAN - Sayın Tezcan, teşekkür ediyorum.

Diğer söz talebi Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına İstanbul Milletvekili Zafer Sırakaya’ya aittir.

Sayın Sırakaya, buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA ZAFER SIRAKAYA (İstanbul) - Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekilleri; 2025 yılı bütçe görüşmelerimizin Cumhurbaşkanlığı bütçesi hakkında grubumuz adına söz almış bulunmaktayım. Ekranları başında bizleri izleyen aziz milletimizi ve Gazi Meclisimizi saygıyla selamlıyorum.

Bölgemiz, coğrafyamız ve dünya insan hayatının hiçe sayıldığı, daha doğmamış olan bebeklerin anne karnında soykırıma uğradığı, sınırların hükümlerini kaybettiği, "insanlık" kavramının yeni meydan okumalarla karşı karşıya kaldığı günlerden geçmekte. Hepinizin yakından takip ettiği üzere dört yüz otuz sekiz gündür Gazze'de bir soykırım yaşanmakta ve insanlığa ait tüm değerler ayaklar altına alınmaktadır. İnsanlığı katleden bu zalim anlayışa karşı ses yükselten, elini taşın altına koyan ve mazlumun derdiyle dertlenen neredeyse tek ülke Türkiye, mazlumlara ses olan tek Parlamento da çatısı altında olmaktan gurur duyduğumuz Gazi Meclisimizdir. Dünyadaki tüm parlamentolara örnek bir duruş sergileyerek, Gazze'de yaşanan soykırıma karşı topyekûn onurlu bir duruş göstererek insanlık cephesinin temsilcisi olan Gazi Meclisimizin her bir ferdine yürekten teşekkür ediyorum. İnsanlığın vicdanında yargılanıp mahkûm olanların Uluslararası Ceza Mahkemesinde yargılanması için Türkiye ve AK PARTİ olarak elimizden gelen gayreti göstermeye, Gazze ve başka coğrafya ve iklimlerde zulme karşı mazlumun yanında olmaya devam edeceğiz.

Saygıdeğer milletvekilleri, uluslararası sistem çok ciddi bir sınavın eşliğinde. İsrail Gazze'de yasaklı fosfor bombası kullandı, 193 üye ülkesi bulunan Birleşmiş Milletler kınadı. İsrail 2 milyonu aşkın Gazzeliyi aç, susuz, ilaçsız bırakarak insanlık suçu işledi ve işliyor; Birleşmiş Milletler bunu da kınadı. İsrail, 363 kilometrelik Gazze'ye Hiroşima'ya atılan bombadan 8 kat fazla yani 85 bin ton bomba attı; Birleşmiş Milletler yine kınadı. İsrail bir yılda 17 bin çocuğu katletti, Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu UNICEF bunu da kınamakla yetindi. İsrail bir yılda 12 bin kadını katletti, Birleşmiş Milletler Kadın Birimi bunun soykırım olduğunu bilmesine rağmen yine kınamakla yetindi. Tüm bu kınamalara karşın, Birleşmiş Milletler kürsüsünden İsrail yönetiminin katilliğini, soykırımcılığını cümle âleme haykıran Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın kıyama kalkan bu duruşunun dünyadaki diğer liderlere de örnek olmasını temenni ediyorum.

Kıymetli milletvekilleri, bizim medeniyetimizde yaşamak görev, yaşatmak ibadettir. Bizim medeniyetimizde merhamet acımak değil acıtmamaktır. Bizim medeniyetimizde insanların en hayırlısı, insana faydalı olandır. Medeniyetimizin bu güzel öğretisinin bir sonucu olarak Suriyeli muhacirleri en güzel şekilde on üç yıl ülkemizde misafir ettik. İşte, şimdi, ülkelerine dönen Suriyeli kardeşlerimizi görüyorsunuz; "Biz bu sevincimizi sadece Türkiye'yle paylaşacağız." diyorlar. Ana dilimiz Türkçeyle "Bize on üç yıl baktınız; biz sizleri asla unutmayacağız, evimiz evinizdir." diyen Suriyeli kardeşlerimizin giderken bizlere bıraktığı bu güzel temenniler, geldikleri günden bu yana onları hor görüp dışlayan zihniyetlere karşı da en güzel cevap ve ders niteliğindedir. Bu zor ve kadim coğrafyada ebediyen varolabilmemiz için Türk, Kürt, Arap halkları başta olmak üzere tüm kardeş halklarla omuz omuza olmak zorunda olduğumuzun bilinci içerisindeyiz. Dün olduğu gibi bugün de bir ve beraber olmak durumundayız, tarihimiz ve medeniyetimiz bizlere bu sorumluluğu yüklemekte.

Kıymetli milletvekilleri, biz, temiz niyetli, vatan duygulu, memleket düşünceli necip milletimizin bize çizmiş olduğu istikametten hiç ayrılmadık. Devleti ebet müddet anlayışıyla milletimize, vatanımıza ta derinden, asırlar ve nesiller ötesinden gelen bir ruhla bağlıyız. Altında yüz binlerce şehidin yattığı bu kadim toprakların her bir ferdine sadece topraklarımız üzerinde değil, dünyanın neresinde yaşarsa yaşasın siyasi kimliğine, mezhebine, etnik kökenine bakmadan sahip çıkan bir anlayışla çalışmalarımıza devam ediyoruz. Ülkemizin bu çok yönlü ve derinlikli beşerî sermayesini uluslararası alanda temsil eden yurt dışı vatandaşlarımız, kadim millet geleneğimizin, köklü geçmişimizin, çalışkan, özverili ve diğerkâm Anadolu insanının değerlerinin dünyanın dört bir yanında filizlenmesine vesile olmuştur.

Bugün millet varlığımızı sınırlarımızın ötesine taşıyan, 7 milyona yaklaşan bir diasporaya sahibiz. Yurt dışında yaşayan vatandaşlarımızın bulundukları ülkelerde konumlarını güçlendirmek, ana vataniyle bağlarını korumak amacıyla birçok yenilikçi ve kapsayıcı hizmeti yürürlüğe koyan devletimiz, Türk diasporasından aldığı ilhamla aynı hizmetlerini çeşitlendirerek vatandaşlarımızın yanında olmaya devam etmektedir. Bu anlamda, yurt dışından alınan engelli kartlarının ülkemizde de geçerli kılınmasına yönelik yapılan düzenlemeler Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığımız tarafından yürürlüğe konuldu.

Yurt dışı vatandaşlarımızın neredeyse yarısının mukim bulunduğu Almanya'da, çifte vatandaşlığa izin veren yeni yasa değişikliği neticesinde Türk vatandaşlığına geçmek isteyen diaspora mensuplarımızın iş ve işlemlerini kolaylaştırmaya yönelik tesis ettiğimiz kurumlar arası koordinasyon ve eşgüdüm mekanizmasına özellikle dikkatinizi çekmek isterim.

Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı bünyesinde yürütülen gençlik çalışmaları kapsamında 2018-2024 yılları arasında kültürel hareketlilik programlarından faydalanan on binlerce genç kardeşimize ulaşıldı. Geleneğimiz, kadim kültürümüz ve millet bilincimizin en nadide mücevheri ana dilimiz Türkçenin yurt dışında muhafazası için 618 ana dili destekleme projesiyle 18 bin gencimiz Türkiye'nin ve Türkçenin güzellikleriyle buluşturuldu.

Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı eliyle yürüttüğümüz çalışmaların yanında, yurt dışında yaşayan kıymetli vatandaşlarımızın istek ve talepleri doğrultusunda yurt dışından getirdikleri cep telefonlarının ana vatanımızda kullanım sürelerini yüz yirmi günden yüz seksen güne çıkardık. Yurt dışında emekli olup uzun süre Türkiye'de kalan vatandaşlarımızın geçici olarak ülkeye getirdikleri taşıtları için yedi yüz otuz güne kadar süre ve bu sürenin tamamı kullanıldıktan sonra vatandaşlarımızın taşıtıyla yeniden yurt dışına çıkış yapmasına gerek olmaksızın bir defaya mahsus olmak üzere yedi yüz otuz güne kadar ek süre verilmesine yönelik düzenlememiz de 2024 yılında yürürlüğe girdi. Vatandaşlarımızın bürokratik işlerinin daha hızlı ve zahmetsiz yerine getirecek e-Tebligat uygulamasının daha yaygın kullanımı için de çalışmalarımız devam ediyor.

Vatandaş odaklı yaklaşımımızın doğal bir sonucu olarak, özellikle son dönemde, yurt dışında yaşayan vatandaşlarımıza sunulan konsolosluk hizmetlerinde gerek nitelik gerekse nicelik açısından önemli bir artış ve çeşitlenme sağlanmıştır.

Biz insanımıza, dünyanın neresinde yaşarsa yaşasın, vazgeçilmezlerimiz olarak sahip çıkarken İslam karşıtlığı, ırkçılık ve yabancı düşmanlığının Avrupa şehirlerinde başta olmak üzere dünyada ulaşmış olduğu boyut endişe verici bir hâl almıştır. Ocak 2023'ten bu yana Avrupa'daki bazı ülkelerde kutsal kitabımız, rehberimiz, Kuran-ı Kerim yakılarak 600'den fazla nefret suçu işlendiğine şahitlik etmekteyiz. İslam düşmanlığı ve ırkçılığın insanlığın en büyük tehditlerinden biri olduğu bilinciyle insanımızı ve insanlığı tehdit eden bu habis urun dünyayı sarmaması için bütün kurum ve kuruluşlarla tüm platformlarda çalışmalarımıza devam ediyoruz. Yaşanan tüm olumsuzluklara rağmen vatandaşlarımızın yaşadıkları ülkelerde kendi aralarında ve yerel toplumla sürdürdükleri dayanışma ve birliktelik, Türk toplumunun ırkçılık zehrine boyun eğmediğinin ve eğmeyeceğinin en güzel kanıtı niteliğindedir.

Kıymetli milletvekilleri, 6 Şubat 2023 depreminde, 11 ilimizi kapsayan, "yüzyılın felaketi" olarak ifade etmiş olduğumuz bu depremde yurt dışı vatandaşlarımızın sergilediği üstün dayanışma ruhu, tek millet, tek bayrak, tek vatan, tek devlet olabilmenin haritalar üzerindeki sınır hatlarıyla kısıtlanamayacağını, birlik ruhumuzun bunların çok daha ötesinde olduğunu bizlere göstermiştir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Sırakaya, lütfen tamamlayın.

ZAFER SIRAKAYA (Devamla) - İşte bu ruhun nesillerimize aktarılabilmesi için AK PARTİ olarak tüm adımları atmaya, her bir vatandaşımıza sahip çıkarak onların yanında bulunmaya kararlıyız.

Sözlerimi tamamlamadan önce, yurt dışında yaşayan insanlarımızın hassasiyetlerinin tarafımızdan en yüksek ihtimam ve titizlikle gözetildiğini tekrar vurgulayarak hem yurt içinde hem yurt dışında yaşayan tüm kardeşlerimizi ve Gazi Meclisimizi saygıyla selamlarım. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Sırakaya.

Şimdi, şahıslar adına ilk söz Gaziantep Milletvekili Ertuğrul Kaya'ya ait.

Sayın Kaya, buyurun.

ERTUĞRUL KAYA (Gaziantep) - Değerli Başkan, kıymetli milletvekilleri; DEVA Partisi adına söz almış bulunuyorum. Sizleri saygıyla selamlıyorum.

Vatan için canlarını ortaya koyan Gaziantep'iler, Kurtuluş Savaşı'ndan sonra da sanayimizi güçlendirmek için gece gündüz demeden çalışmışlardır. Kurtuluşun destanını yazan Gaziantep'iler bağımsızlık sancağını daha yükseklere taşımak için sanayi ve ticaret cephesinde de büyük bir mücadele vermişlerdir, bunda gösterdikleri başarıyla da milletimizin gururu olmuşlardır.

Gaziantep'iler kalkınmamızda üstlendikleri bu ağır yükün yanı sıra, ülkelerini terk etmek zorunda kalan Suriyelilere kapılarını açarak büyük bir insanlık sınavından da alınlarının aklıyla çıkmışlardır. Dile kolay, Gaziantep'li hemşehrilerim şehir nüfusunun neredeyse üçte 1'ine kadar Suriyeliye ev sahipliği yapmıştır. Evet, Gaziantep'iler bu zorlu süreçte ensar olmuşlardır. Lakin, Gaziantep'ilerin omuzlarında bu kadar ağır bir sorumluluk var iken sadece bu bütçe değil geçmiş dönem bütçelerinde de bu ağır sorumluluğun yükü gözetilmeden hak ettikleri payları alamamaları doğru olmamıştır. Gaziantep'iler sanayicisiyle, esnafıyla, çiftçisiyle, emekçisiyle milletimizin yüz akı olmuştur fakat şerefle üstlenilen bu sorumluluk o kadar ağır bir sorumluluk ki ek desteklerle, teşviklerle bu yükler azaltılabilirdi. Ancak belki de "Gaziantep'iler zaten bunun üstesinden gelecektir." güveni bu adımların atılmamasında etkili olmuş olabilir. Evvelallah, Gaziantep'iler elbette bunun üstesinden de gelmiştir ancak inanın, Gaziantep'ileri bu çok yormuştur.

Buradan tüm bakanlara ve kamu bürokratlarına sesleniyorum: Gaziantep'ilerin bu fedakârlığı ortadayken taleplerine bigane kalamazsınız, "Bugün git, yarın gel." diyemezsiniz. Gaziantep'ilere hak ettiği destekleri vermek sizler için millî bir görevdir çünkü Gaziantep halkının bu fedakârlığı kadirşinas milletimizin asırlardır taşıdığı insani değerlerin en güzel örneklerinden biri olmuştur. Tüm bakanlara ve bürokratlara düşen de Gaziantep'ilerin haklı taleplerini ikiletmemektir.

Değerli Başkan, kıymetli milletvekilleri; bu yüce Meclis Gaziantep'ilere 8 Şubat 1921'de gazilik unvanını vererek bizleri şereflendirmiştir. Şimdi Gaziantep'iler bu yüce Meclisten başka bir şerefli unvanı almayı bizce hak etmiştir. Elbette takdir yüce Meclisin, siz değerli milletvekillerinin olacaktır. Gaziantep'iler yüz binlerce Suriyeliye ev sahipliği yaparak "minhar" yani misafirperver olarak insanlık tarihinin onurlu sayfalarına adlarını yazdırmışlardır. Gaziantep halkının misafirperverliği sadece insani bir görev değil, aynı zamanda millî bir şereftir. Gaziantep bu fedakârlığıyla Türkiye'nin adını tüm dünyaya duyurmuş, ülkemizin insanlık ailesindeki yerini güçlendirmiştir. Bu büyük fedakârlık, sadece Gaziantep için değil, tüm Türkiye için bir övünç kaynağıdır. Gaziantep halkının bu özelliği, gelecek nesillere aktarılması gereken önemli bir değerdir. Gaziantep halkının "minhar" ünvanıyla taltif edilmesi hem bu şehrin tarihine altın harflerle yazılacak hem de tüm dünyaya örnek olacaktır. Gaziantep'ilere "minhar" yani misafirperver ünvanının yüce Meclisimiz tarafından verilmesi için kanun teklifimizi bugün Meclis Başkanlığımıza sunduk. Bu yüce Meclisin, iktidarıyla muhalefetiyle, "gazilik" ünvanının yanında Gaziantep halkını bir başka şerefli ünvan olan "minhar" ünvanıyla şereflendireceğine olan inancımız tamdır. Bu ünvan, sadece Gaziantep'ileri onurlandıracak bir ünvan olmanın ötesinde tüm insanlık değerlerinin ayaklar altına alındığı yüzyılımızda, tüm dünyaya insani değerleri hatırlatmanın, dünyanın her coğrafyasında yaşayan milletlere örnek olmanın tarihî bir nişanesi olacaktır.

Başta Gaziantep milletvekillerimiz olmak üzere yüce Meclisimizin çatısı altında bulunan tüm milletvekillerini kanun teklifimize destek vermeye davet ediyor, Gazi Meclisimizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Kaya.

Şahıslar adına ikinci söz İstanbul Milletvekili İskender Bayhan'a ait.

Sayın Bayhan, buyurun. (CHP ve DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

İSKENDER BAYHAN (İstanbul) - Teşekkür ediyorum.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Her şeyi alınıp satılır hâle getirdiniz, metalaştırdınız. İnsanı, aileyi, çocukları, sokak hayvanlarını, doğayı, her şeyi kâr ve rant için sömürmeyi arşa çıkardınız. Şimdi de tüccar siyasetinizin yeni sürümü olan 2025 bütçesini onaylıyorsunuz. Evet, ne yaptığınızın çok iyi farkındasınız, bu yüzden de bakanlıklarınızın bütçe sunumlarında "Türkiye Yüzyılı vizyonu"yla Cumhurbaşkanımızın liderliğinde yürüyoruz." sözlerini dilinizden düşürmüyorsunuz çünkü altı ucuz emek sömürsü, üstü vatan, millet, din istismarı, Türk tipi Başkanlık düzeninin sömürü bütçesini ancak böyle pazarlayabiliyorsunuz. En değerli olduğunu düşündüğünüz kozları öne sürüyorsunuz ama artık mızrak çuvala sığmıyor.

Bütün dünya sizi kısıyor; IMF, Dünya Bankası bütçenizi övüyor; bütün uluslararası sermaye örgütleri tarafından altın varaklı lüks salonlarda alkışlanıyorsunuz ama fabrikalarda, hastanelerde, okullarda, aile sağlık merkezlerinde, meydanlarda on binlerce, yüz binlerce emekçi sizi protesto ediyor. Biz de yoksuldan alıp zengine, ücretli emekten alıp sermayeye verip cilt cilt kitabını yazdığınız bu bütçeye "hayır" diyoruz.

Saray burjuvası Erdoğan'ın dilinden düşürmediği bir sözü tekrarlıyorum: "Zulüm ile abat olunmaz." Peki, on milyonlarca işçiye açlık sınırında düşük ücretlerle yaşamaya mahkûm etmek zulüm değil de nedir? Milyonlarca emekçinin emeklilik hakkını bir

günde on yedi yıl, yirmi yıl gasbetmek zulüm değil midir? Kademeli emeklilik isteyenlere mezarda emekliliği göstermek zulüm değil midir? 1 milyon kamu işçisine kadro sözü verip sonra da bu sözü tutmamak zulüm değil midir? Peki, yüz elli iki gündür sendikal özgürlükleri ayaklar altına alınan, kolları bacakları kırılıp her gün saldırıya uğrayan ve çoğunluğu kadın olan Polonez işçilerine yaşatılan zulüm nasıl bir zulümdür? MESEM'lerde çocuk emeği sömürüsünü 10 yaşına indirip yüz binlerce çocuğu "eti de kemiği de sermayenin" diyerek iş cinayetleri düzenine teslim etmek nasıl bir zulümdür? Grid, Schneider, Hitachi, Artaşın sahibi olan ve milyarlarca dolar kâr eden emperyalist tekellerin yanında saf tutup binlerce metal işçisinin, ailesinin, çocuğunun ekmek kavgasını grev yasağıyla engellemeye çalışmak zulüm değil midir? Grev yasağını tanımayan işçilerin çağrısına uyuyoruz ve biz de bu yasak kararını tanımıyoruz. (CHP ve DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

Yerli ve yabancı sermayeye hizmet eden bütçenize "hayır" diyoruz. Ekonomide sermayenin çıkarlarına mutlak bağlılık ve bu politikanın sürdürülmesi için her türlü baskıcı, ırkçı, şoven, din istismarcısı, faşizan politikalarda ısrar ediyorsunuz. Memleketi böyle yöneteceksiniz, sonra emperyalist, siyonist ittifakın yeni gözdesi HTŞ ve besleyip büyüttüğünüz Suriye Millî Ordusu'yla Suriye'ye barış ve istikrar getirmekten söz edeceksiniz. Kürt, Arap, Türkmen, Sünni, Alevi, Ezidi, Hristiyan Suriye halklarının etnik ve kültürel farklılıklarını yok sayarak mı bunu yapacaksınız? Yeniden Amerikan atına binip Osmanlı kılıcı sallayarak mı Türkiye Yüzyılı'nı inşa edeceksiniz? Siz ABD emperyalizminin ünlü temsilcisi Truman'ın bütün dünya halklarına attığı büyük kazığın peşinden gidiyorsunuz. Kendi ekonomik bunalımlarını ve demokratik sorunlarını dışa yayılarak çözmeye kalkmak fırsat siyaseti değildir, halkları yeni acılara ve gözyaşlarına mahkûm etmektir. Bu siyaseti besleyen, savaşı büyüten bütçenizi reddediyoruz.

Erdoğan'ın 27 Şubat 2017'de Beştepe sarayında düzenlenen valiler toplantısındaki sözlerini aynen aktarıyorum: "Vatanı satmak nasıl olur biliyor musunuz? Vatanı satmak yüksek faizle, yüksek enflasyonla, kötü yönetimle, ülkenin ve milletin kaynaklarını heba etmekle olur. Vatanı satmak kendi dirayetsizliğiniz, kendi iş bilmezliğiniz yüzünden ülkeyi kriz üzerine krize sokmakla olur. Vatanı satmak bu topraklarda bin yıllık ortak geçmişi olan insanların birliğini, beraberliğini, kardeşliğini sağlamayarak ülkenin maddi manevi kayıplara uğramasına göz yummakla olur." Şimdi, bu sözleri alın, çerçeveletin, neredeyse 7 trilyonunu sermayeye, faizciye, silah sanayisine aktardığınız 2025 bütçenizin yanına koyun, saraylarınıza, grup salonlarınıza, genel merkezlerinize asın; önünden her geçtiğinizde size itibarınızı hatırlatsın. Biz bu itibarın bütçesini reddediyoruz, "hayır" diyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Lütfen tamamlayın.

İSKENDER BAYHAN (Devamla) - Bu bütçeyi yapanlar cehennemde yanarlar hem de bu dünyada işçilerin, emekçilerin, sömürülen ve ezilen halkların grev ve direnişleriyle ateşini harladığı halkın cehenneminde. "Dava, dava..." dediniz, iktidara geldiniz, davanız büyük sermayenin, tekellerin, burjuvaların saflarına katılmaktı; bunu başardınız. Ama gün gelecek bu ülkenin işçileri, emekçileri hepinizi cezalandıracak.

Bütün işçi ve emekçi kardeşlerime sesleniyorum: Saraylar yıkılıyor, saltanatlar çöküyor, taht bir yana, baht bir yana savruluyor. Bu koşullarda bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm için birleşmekten başka çare yoktur. Gelin, sömürülen ve ezilenlerin bütçesini yapmak için hep birlikte mücadele edelim.

Teşekkür ediyorum. (CHP ve DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Bayhan.

Değerli milletvekilleri, madde üzerinde bir önerge vardır, okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin 4'üncü maddesine bağlı (E) işaretli cetvele aşağıdaki sıranın eklenmesini arz ve teklif ederiz.

"2025 yılında İçişleri Bakanlığı ödeneklerine Suriyeli geçici sığınmacıların geri gönderilmesi amacıyla 10'ar bin kişilik 20 geri gönderme merkezinin inşa edilmesi için 30.000.000.000 TL ilave yapılır. Bu tutar Strateji ve Bütçe Başkanlığının 99-41.32-01-09.06 tertibinde yer alan ödenekten karşılanır. Uygulamaya ilişkin usul ve esaslar Strateji ve Bütçe Başkanlığı, Hazine ve Maliye Bakanlığı ile İçişleri Bakanlığınca müştereken belirlenir.

Hakan Şeref Olgun
Afyonkarahisar

Mehmet Satuk Buğra Kavuncu
İstanbul

Selcan Taşcı
Tekirdağ

Yüksel Selçuk Türkoğlu
Bursa

Hüsmen Kırkpınar
İzmir

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ NECMETTİN ERKAN (Kırşehir) - Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Anayasa'nın bütçe ve kesin hesabı düzenleyen 161'inci maddesinin ilgili fıkrasının "Genel Kurulda kamu idare bütçeleri ile değişiklik önermeleri üzerinde ayrıca görüşme yapılmaksızın okunur ve oylanır." hükmü gereğince önerenin gerekçesini okutuyorum.

Gerekçe:

Suriye iç savaşı başladıktan sonra 2015 yılında dünyada en fazla sığınmacı ve kaçak barındıran ülke konumuna gelinmiştir. Türkiye'de bulunan sığınmacı ve kaçak sayısı dünyadaki 97 ülkenin nüfusundan daha fazladır. Göç İdaresi Başkanlığı verilerine göre, Türkiye'de 2024 yılı 1 Ağustos itibarıyla 3 milyon 103 bin 606 geçici koruma statüsüne sahip Suriyeli bulunduğu görülmüştür. Üstelik Göç İdaresi tarafından sağlanan veriler gerçekçi değildir. Zira sadece son on yılda Türkiye'de doğan Suriyeli bebek sayısı 1 milyonun üzerindedir.

İYİ PARTİ'nin tahmini, Türkiye'de 5 milyonun üzerinde Suriyeli sığınmacı olduğudur. Hacettepe Üniversitesinin verilerine göre Suriyeli sığınmacıların doğum oranı yüzde 5,3'tür. Türk vatandaşlarının ise yalnızca 1,6'dır. On yıl içinde yalnızca Suriye uyruklu sığınmacıların sayısı 20 milyonu aşacaktır. Afganistan, Pakistan, Irak, İran ve Afrika'dan gelen kaçaklarla birlikte 2030'lu yıllarda

Türkiye'deki yabancı varlığı 30 milyonu geçecektir. Türk millî kimliği ve Türkiye Cumhuriyeti devleti varoluşsal bir tehditle karşı karşıyadır.

Partimizin "Göç Doktrini ve Stratejik Eylem Planı" kapsamında, her hâl ve şartta kaçak göçmenlerin sınır dışı işlemlerinin bir yıl, geçici koruma kapsamındaki Suriyeli sığınmacıların geri dönüş sürecinin ise üç yıl içinde tamamlanması planlanmıştır. Eylem planımızda bahsedildiği üzere, belirlenen yoğunluğa göre merkez iller tayin edilerek bu illerde onar bin kişilik 20 geri gönderme merkezinin inşa edilmesi, geri dönüş sürecine dair gerekli planlamaların uygulanabilmesi, en önemli tedbirler olarak ortaya çıkmaktadır. Bu amaçla Göç İdaresi Başkanlığının ilgili programında 30 milyar TL aktarım yapılmaktadır.

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

4'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 4'üncü madde kabul edilmiştir.

5'inci maddeyi okutuyorum:

Gerektiğinde kullanılabilecek ödenekler

MADDE 5- (1) Personel Giderlerini Karşılama Ödeneği:

Genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ile özel bütçeli idarelerin bütçelerine konulan ödeneklerin yetmeyeceği anlaşıldığı takdirde, ilgili mevzuatının gerektirdiği giderler için "Personel Giderleri" ve "Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri" ile ilgili mevcut veya yeni açılacak tertiplere, Strateji ve Bütçe Başkanlığı bütçesinin 99-41.32-01-09.01 tertibinde yer alan ödenekten aktarma yapmaya,

(2) Yedek Ödenek:

Strateji ve Bütçe Başkanlığı bütçesinin 99-41.32-01-09.06 tertibinde yer alan ödenekten, genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ile özel bütçeli idarelerin bütçelerinde mevcut veya yeni açılacak (01), (02), (03), (05) ve (08) ekonomik kodlarını içeren tertipler ile çok acil ve zorunlu hâllerde (06) ve (07) ekonomik kodlarını içeren tertiplere aktarma yapmaya,

(3) Yatırımları Hızlandırma Ödeneği:

Strateji ve Bütçe Başkanlığı bütçesinin 99-41.32-01-09.03 tertibinde yer alan ödenekten, 2025 Yılı Programının Uygulanması, Koordinasyonu ve İzlenmesine Dair Karar esaslarına uyularak 2025 Yılı Yatırım Programının uygulama durumuna göre gerektiğinde öncelikli sektörlerde yer alan yatırımların hızlandırılması veya yılı içinde gelişen şartlara göre öncelikli sektör ve alt sektörlerde yer alan ve programa yeni alınması gereken projelere ödenek tahsisi veya ödeneklerinin artırılmasında kullanılmak üzere genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ile özel bütçeli idarelerin projelerine ilişkin mevcut veya yeni açılacak tertiplere aktarma yapmaya,

(4) Doğal Afet Giderlerini Karşılama Ödeneği:

Strateji ve Bütçe Başkanlığı bütçesinin 99-41.32-01-09.05 tertibinde yer alan ödenekten, yatırım nitelikli giderler açısından yılı yatırım programı ile ilişkilendirilmek kaydıyla genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ile özel bütçeli idarelerin her türlü doğal afet giderlerini karşılamak amacıyla mevcut veya yeni açılacak tertiplerine aktarma yapmaya,

Cumhurbaşkanı yetkilidir.

BAŞKAN - Değerli milletvekilleri, şimdi 5'inci madde üzerindeki söz taleplerini karşılayacağım.

İlk söz talebi Saadet Partisi Grubu adına Denizli Milletvekili Sema Silkin Ün'e ait.

Sayın Ün, buyurun. (Saadet Partisi sıralarından alkışlar)

SAADET PARTİSİ GRUBU ADINA SEMA SİLKİN ÜN (Denizli) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek göreve geleli bir buçuk yıldan fazla bir zaman oldu, elinde olan ya da olmayan nedenlerle ortada genel bir başarısızlık var. Hakkaniyetle değerlendirmek gerekirse aslında Sayın Şimşek'in başarı hanesine yazılan bir husus var. Geldiği dönemde Türkiye bir ödemeler dengesi kriziyle karşı karşıya idi yani ülkemizin ilaç alamayacak, petrol gibi enerji ürünlerini sağlayamayacak, temel ithalat ürünlerini tedarik edemeyecek, dahası borçlarını ödeyemeyecek kadar ciddi risklerle karşı karşıya olma durumu vardı; bu risk ortadan kalktı. Yani bir nevi komadaki hastanın daha da kötüye gitmesini engellemek gibi bir başarısı oldu. Lakin, o dönemden bu yana iş dünyasının, uluslararası yatırımcıların, dövizle borç verenlerin memnun edilmeye çalışıldığı siyasete "Başarılı bir programdır." demek, halka da ülkeye de topluma da haksızlık olur. Halkın geniş kesimlerinde çok ama çok ciddi bir satın alma gücü kaybı var ve bu konuda maalesef ciddi hiçbir mesafe alınmadı. Bu söylediğime itirazı olan varsa şu en basit soruya cevap bulması gerekir: Madem bir buçuk yıllık programın adı da motivasyonu da enflasyonla mücadele idi, o hâlde Sayın Şimşek göreve geldiğinde yüzde 38 olan enflasyon şimdi neden yüzde 48?

Peki, Mehmet Şimşek enflasyonu neden düşüremedi? Düşüremedi çünkü tek başına para politikasıyla enflasyon düşürülemezdi, düşürülemedi çünkü gelir adaletsizliği had safhadayken "ver faizi, düşür enflasyonu" anlayışıyla enflasyon kontrol altına alınamazdı, düşüremedi çünkü adaletsiz vergi politikasını buna göre uyarlaması lazımdı. Peki, Sayın Şimşek ve ekibi bizim bu basit tespitlerimizi bilmiyor mu? Elbette biliyor. Şimdi, iktidar, seçmenlere, Şimşek'in bütün kararları kendisinin verdiği algısını pompalıyor ve üst perdeden buna vurgu yapıyor. Eğer Sayın Şimşek iktidar mensuplarının söyledikleri gibi gerçekten tam manasıyla serbest hareket ediyorsa, kendisine hiç müdahale edilmiyorsa, maliye politikalarında geniş kitlelerin maslahatını göz önünde bulunduran, yükü daha eşit paylaştıran bir yönetime geçmesi gerekmez miydi? Geçmedi, belki de geçemedi. Acaba kamuoyu Şimşek'in aslında daha neleri yapmak isteyip de yapamadığı konusunda şeffaf bir şekilde bilgilendiriliyor mu, Şimşek bunları yapmak istiyor mu; bunu da bilmiyoruz tabii ki. Eğer iddia edilenin aksine engelleniyorsa "Neden ve kimler tarafından engelleniyor?" diye soruyoruz. Bu engelin hedeflere ulaşmaya köstek olduğu açık değil mi? Tasarruf tedbirleri konusunda kullandığı A4 kâğıdını ironik biçimde konu etmekten ziyade, daha ciddi önlemleri ortaya koyması gerekmez miydi? KÖİ'ler ve bütçeye yaptığı gizli-açık etkiler konusunda iki üç kelamı da Sayın Bakandan duymamız gerekmez miydi? Garsonu, kuryeyi, fırıncıyı konu edip suçlayan Bakanımızın bu konulara dair bir cümle kurması gerekmez miydi? Hasbelkader, mesela, KÖİ'lerde adil değerlendirme konusunu gündeme getirse koltuğunu koruyabilir miydi Sayın Bakan? Geçtik güncellemeyi, adil değerlemeyi, geçtik dolar cinsinden yapılmış kontratları konu etmeyi, geçtik kontratlardaki "ticari sır" kavramını sorgulamayı bu projenin doğru düzgün vergilendirilmesiyle ilgili bir güncelleme teklifi yapabilir mi ekonominin başındaki tam bağımsız olduğu propagandası yapılan Sayın Bakan?

İşin özü "sadece faize dayanan program" demek, zaten ortada program falan yok demektir. "Bu faizler şirketleri mi yoksa ülkeyi mi batırır?" sorusunu herkesin kendine sorması gerekir. Zira, hâlihazırda kimse enflasyonun düşeceğine inanmıyor, kimse bu görüşü fiyatlamıyor. Kur-faiz politikasında sıkışıp kaldı ülke. Brakın tasarrufu, 2025 bütçesinde 2 trilyona yakın faiz ödemesi olacak ama bunun ne kadar sürdürülebilir olduğunu kimse bilmiyor, Sayın Bakan da izaha gerek duymuyor. Mademki enflasyonu düşürüp faizleri de gerileteceksiniz, milletin ölümlerden ölüm beğendiği, dar gelirlinin bitip tükendiği mezkûr süreçte enflasyon şimdi yüzde 48 iken, mesela bir yıl sonra, bu süreç can yakıcı şekilde devam ederse ne olacak enflasyon? Döviz piyasalarına müdahale, çok yakından tanıdığımız arka kapı müdahaleleri hâlâ devam ediyor; pek konuşmuyoruz ama durum bu. O hâlde, son bir soru daha soralım: Peki, bizim neden umutlanmamız lazım? Ne yapılıyor da biz 2025-2026 hedeflerini bu yüzden tutturma ihtimaline sevineceğiz? Tüm yapılamayanlar yanında -ki buna elbette hukuk ve demokrasi açığını da eklemek gerek- bu kadar fazla yabancı paraya dayalı fonların Türkiye'ye girişinin ve yüksek faize bel bağlamanın sonunun büyük bir hayal kırıklığı ve hüsrana olmayacağını garantisini nasıl verebilir Sayın Bakan ve Hükûmet? Üstelik şartlar normal olsaydı bu kadar yüksek faizle, enflasyonla mücadelede daha iyi sonuçlar almamız mümkündü ama bünye hastalıklı ve vücudun ilaca bağıışıklık kazanıp tedaviyi engellemesi gibi bir tehdidin altındayız. Şimdi kimi çevrelerde 2002'ye referans verilerek bir umut ortamı oluşturulmaya çalışılıyor. Biraz uzaktan baktığınızda aslında haksız da sayılmazlar. Genel seçimlerden zaferle çıkmış, Mecliste çoğunluk elde edilmiş, Cumhurbaşkanının liderliği pekiştirilmiş, 2002'de ne varsa hepsi sağlanmış. Bir de üzerine ekonominin altın yıllarının mimarı, dünyanın adından saygıyla söz ettiği, sadece Nobel Ödülü eksik bir ekonomisti ekonominin başına getirdik mi tekrar şahlanmamak için bir sebep yoktu ortada ama öyle olmadı işte. 2003'ten 2004'e bir senede ekonominin katettiği mesafe ile 2023 Temmuzundan bugüne katedilen mesafeyi karşılaştırdığınızda ne dediğimizi anlarsınız. Türkiye'nin ne zihniyet, ne niyet, ne kurumsallık, ne yapabilirlik açısından o günkü Türkiye olmadığı maalesef kabul edilmek istenmiyor. Peki, eksik olan ne? Eksik olan kısmı, 90'ların bilindik bir pop şarkısıyla aslında ifade edebiliriz:

"Onun arabası var
Güzel mi güzel
Şoförü de var
Özel mi özel

Bastı mı gaza
Gider mi gider
Maalesef ruhu yok
Onun için hiç mi hiç şansı yok."

Bugün ekonomi yönetiminizin içinde bulunduğu tablo tam olarak bundan ibarettir. Araba vardır, şoför özeldir, gaza basarsa gidebilecektir ama ruhu yoktur, o yüzden şansı hiç yoktur. 2002'den bugüne baktığımızda eksik olan ruh nedir peki? Reformcu ruhtur. Sayın Şimşek'in yapısal sorunlara hem de kendi alanını direkt olarak ilgilendiren demokrasi ve hukuk sorunlarına eğilmekten başka çaresi yokken, içinden geldiği geleneğin iz bırakan tüm siyasi kurumları doğudan batıya akan nehir misali bir an dahi durmaksızın reformist çizgi ve tavrını korumuş, sürdürmüş ve ileriye taşımışken iktidarın bu reformist vizyonu yeniden kuşanmaktan başka yolu yoktur. İktidar bilmeli ki reformist olmak ne güç meselesidir ne para meselesidir ne de yetki meselesidir. Reformist olmak bir zihniyet meselesidir. Gri listelerden çıkmayı sadece kredibilite yükseltmenin değil, bir toplumu ıslah etmenin nişanesi olarak görece bir zihniyette değilseniz, rant alanlarına iştahı kabanların önlerine bir siyasi ahlak yasasıyla set çekme zihniyetinde değilseniz topluma rahat bir nefes aldirmek da ekonomiyi düzeltecek sinerji oluşturmak da mümkün olmayacaktır.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (Saadet Partisi ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Silkin Ün, teşekkür ediyorum.

Şimdi İYİ Parti Grubu adına İzmir Milletvekili Hüsmen Kırkpınar'a söz veriyorum.

Sayın Kırkpınar, buyurun. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA HÜSMEN KIRKPINAR (İzmir) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin 5'inci maddesi üzerine İYİ Parti Grubumuz adına söz almış bulunmaktayım. Yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

2025 yılı bütçe teklifi üzerinde konuşuyoruz. 5'inci maddeyle, bütçe uygulaması sırasında ortaya çıkacak acil ve öncelikli hizmetlerin yürütülmesi amacıyla yedek ödenek konulması öngörülüyor. İlave personel giderlerini karşılama, yatırımları hızlandırma ve doğal afet giderlerini karşılama ödeneği gibi kalemlerden oluşan bu maddenin doğal afetlerle ilgili kaleminin sadece 9 milyar lira olduğunu görüyoruz. Kahramanmaraş depremlerinin getirdiği büyük yıkımın Türkiye ekonomisine yüklediği yaklaşık 2 trilyon liralık maliyeti düşündüğümüzde 2025 yılında doğal afet olmaması için şimdiden duaya başlamalıyız. 2023 yılı bütçesinde 41,4 milyar lira olan bu ödeneğe yıl içinde 39,8 milyar lira daha ilave edilmiştir. Cumhurbaşkanına verilen yetkiler dâhilinde yapılan aktarımlarla yedek ödenek tutarının bir yıl sonu itibarıyla 95 milyara ulaştığını Sayıştay raporlarından anlıyoruz. Bu tutar başlangıç ödeneğinin yaklaşık 2,3 katındadır. Sayıştay 2023 Yılı Genel Uygunluk Bildirimi'ni incelediğimizde ise ödenek konusunda Sayıştay sadece tespitte bulunmakla kalmış, herhangi bir araştırmaya girmemiştir. Bu durum da gösteriyor ki Sayıştaya geniş bir denetim alanı sağlandığı izlenimi verilmiş olsa da gerçekte Sayıştay, fonksiyonlarını yerine getiremez hâlde konulmuştur. Burada Sayıştayın denetim hakkını kullanmadığını görüyor, bu durumun araştırılıp sorgulanması gerektiği kanaatini taşıyoruz.

Değerli milletvekilleri, iktidarın yirmi iki yıldır sunduğu bütçelerle ülkemiz bugün ekonomik, siyasi, sosyal, hukuki ve ahlaki olarak tam bir çöküşün eşiğine gelmiştir. Bu bütçede, maalesef, bu çöküşü ortadan kaldıracak, ülkenin kalkınmasını sağlayacak, istihdamı ve yatırımları artıracak, millî geliri büyütecek, emek ve sermaye arasındaki dengeyi kuracak, adil bir dağılımı sağlayacak hiçbir şey bulunmamaktadır. Aslında böyle ciddi bir ekonomik kriz ortamında bu bütçenin de öncekilerden bir farkı yok. Sosyal ayağı kuvvetli, kapsamlı bir kalkınma planı uygulanmadan, Türkiye'nin ithalata bağımlı olan yapısı ortadan kaldırılmadan, ciddi bir vergi reformu yapılmadan, gerçek manada israftan kaçınılmadan, Türkiye'de sanayi etkin kılınmadan 2024-2025 yıllarının kaybedeni yine halkımız olacaktır. Ülkemizin istihdam yaratmaya ve büyümeye devam ettiğini söylüyorsunuz fakat Türkiye hiçbir zaman olması

gerektiği gibi büyüyemedi, belli bir oranda büyüme olduğunda bile adil şekilde bir paylaşım yapılmadı. Bakın, TÜİK'in makyajlı rakamlarıyla bile gelir dağılımı istatistiklerinde en yüksek gelir grubunun toplam gelirden aldığı pay yüzde 49,8 oldu, en düşük yüzde 20'si ise gelirin sadece yüzde 6'sını alıyor. En zengin yüzde 20'nin toplam gelirden aldığı pay son on yılın zirvesinde yer alıyor.

Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin 7'nci bütçesini görüşüyoruz. Cumhurbaşkanının "Siz bu kardeşinize yetkiyi verin, ondan sonra bu faizle, şununla bununla nasıl uğraşılır göreceksiniz." demişti. Bunun üzerinden tam altı yıl geçti, milletimiz verdi yetkiyi vermesine ama hep beraber görüyoruz tabii ki etkiyi. Türkiye'nin hiçbir makro göstergesi daha iyiye gitmedi, millî gelir düştü, oysa 2 trilyon dolar olacağı hesaplanıyordu. Ülkemiz dünyanın en büyük 10 ekonomisi arasına girecekti, şimdi ise Türkiye'nin 1,3 trilyon dolarlık gayrisafi yurt içi hasılasıyla en büyük 20 ekonomi içinde sondan 3'üncü sırada yer aldığını görüyoruz. IMF projeksiyonlarına göre, 2029'da Türkiye'nin 1,8 trilyon dolarlık millî gelirle 17'nci sırada kalmaya devam edeceği görünüyor. Başka ne oldu? Enflasyon patladı, millet altında kaldı. Daha başından, bütçenin 2 trilyon lira açık vereceğini öngörüyorsunuz.

Değerli milletvekilleri, kasım ayında bir ayda 939,5 milyar bütçe geliri elde edildi fakat bu gelirin 819,4 milyar lirası vergilerden oluşuyor yani vatandaş olarak bizler ödevlerimizi fazlasıyla yerine getiriyoruz fakat merkezî yönetim bütçesinde faiz ödemeleri yine rekorlar kırmaya devam ediyor. İlk on bir ayda bütçeden faize ödenen tutar 1,2 trilyon liraya ulaştı, oysa geçen yılın ocak-kasım dönemindeki faiz gideri toplamı 632,2 milyar liraydı; bunun anlamı, faize giden para bir önceki yıla göre ilk on bir ayda yüzde 89 oranında arttı. Hep birlikte gördük, yine göreceğiz; asgari ücrete yapılan zamlar daha vatandaşın cebine girmeden eriyecek, çalışanlar yine zararda. Hükümet bir eliyle verdiği diğer eliyle fazlasıyla almada pek mahir. Ayrıca, maalesef, bunlar daha başlangıç; turpun büyüğü heybede.

Değerli milletvekilleri, seçim bölgem İzmir'den bahsedeceğim. Talan ve rant iktidarıyla, İzmir'in en kıymetli koyları, tarım, orman ve zeytinlik alanları imar kararları nedeniyle ağır bir tehdit altındadır. İzmir'de bu sene çok sayıda orman yangını çıktı, küle dönen yerlerden biri de Urla'nın Yağcılar köyüydü. 30 Temmuzda meydana gelen orman yangınından sonra birinci derece sit alanı statüsünde olan Yağcılar, üçüncü derece sit alanına dönüştürüldü. Bu statü değişikliğiyle birlikte koy imara açıldı, şimdi de yangından zarar gören bölgede 650 lüks villa yapımı planlanıyor. Yangından kurtulan ağaçlık alanda bu proje kapsamında tam 45 bin ağacın kesileceği söyleniyor. Yağcılar rant projelerine kurban edilme tehlikesiyle karşı karşıya. Bakın, yangında yok olan orman alanlarının ormanlaştırma maksadı dışında kullanılması doğaya ve bu ülkeye ihanettir. Anayasa'mızın 169'uncu maddesine göre "Yanan ormanların yerinde yeni orman yetiştirilir, bu yerlerde başka çeşit tarım ve hayvancılık yapılamaz." hükmü yer alıyor. İktidara geldiğiniz günden beri ülkenin ormanlarını, su kaynaklarını, madenlerini, kıyılarını, ülkenin tüm doğal zenginliklerini telafisi mümkün olmayacak şekilde yok ettiniz. Ben, bu iktidarın, cumhuriyet tarihinin görüp görebileceği en büyük doğa düşmanı olduğunu düşünüyorum. Ülkede satacak hiçbir şey bırakmadınız, kalanları da birilerine peşkeş çekmenizi asla kabul etmiyoruz. Sizler görevinizi kötüye kullanıyorsunuz. Dilediğiniz her şeyi dilediğiniz gibi yapamazsınız. Bu devlet sizin değil milletimizin devletidir. Sizler, millet adına milletin verdiği emanet olan bütçe hakkını yönettiğinizi anlamak zorundasınız. 21'inci yüzyılı Türk yüzyılı yapmaya yönelik hiçbir çözüm getiremeyen 2025 bütçesi, yanlıştan dönme, ortak akıl ve uzlaşmayla mevcut sorunlardan kurtulmak için fırsat olabilirdi fakat değerlendiremediniz.

Yine de bu bütçenin hayırlı olmasını diliyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Kırkpınar, teşekkür ediyorum.

Diğer söz talebi Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına Ordu Milletvekili Naci Şanlıtürk'e ait.

Sayın Şanlıtürk, buyurun. (MHP sıralarından alkışlar)

MHP GRUBU ADINA NACİ ŞANLITÜRK (Ordu) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin 5'inci maddesi üzerine Milliyetçi Hareket Partisi Grubumuz adına söz almış bulunuyorum. Yüce Meclisi ve necip Türk milletini saygı ve sevgilerimle selamlıyorum.

5'inci maddede Strateji ve Bütçe Başkanlığının 2025 yılı bütçesine "program dışı giderler" adı altında 276 milyar 255 milyon 165 bin lira ödenek konulmuştur. 5'inci maddede konulan bu ödenekler; personel giderlerini karşılama ödeneği, yedek ödenekler, yatırımları hızlandırma ödeneği, doğal afet giderlerini karşılama ödeneğidir. 2025 yılı bütçesinin hayırlara vesile olmasını diliyorum.

Konuşmamın bundan sonraki kısmını Ordu ilinin ihtiyaçlarına ayıracağım. İlimiz 227 bin hektar alanda yılda 200 ila 250 bin ton arasında fındık üretimiyle Türkiye fındık üretiminin üçte 1'ini karşılamaktadır. Şu an piyasada fındık 120 TL civarındadır. Fiyatın üzerinde tekelleri ve içerideki iş birlikçilerinin uyguladığı bir baskı vardır. Toprak Mahsulleri Ofisi 31 Aralık 2024'e kadar 130 TL'den fındık alacağını açıklamıştı. 130 TL fiyat temmuz, ağustos ayları için normal karşılanırsa da yaşanan enflasyon nedeniyle fiyat düşük kalmıştır. 31 Aralıktan sonra da fiyatların serbest piyasada düşmesi durumunda Toprak Mahsulleri Ofisinin fındık alması tekrar gündeme gelebilecektir.

Ordu ili Karadeniz Bölgesi'nin diğer illeri gibi göç veren bir ildir. Üreticinin fındıktan kâr edememesi neticesinde, geçimini sadece fındıktan sağlayan üretici oranı neredeyse yüzde 15'lere düşmüştür. Üreticinin yüzde 80-85'i asıl işinin yanında, babadan kalma bahçelerinde fındık üretmektedir. Üretici desteklenmediği takdirde bu oran gittikçe azalacaktır. Maliyetler, özellikle işçilik maliyetleri sürekli arttığından üretici kâr edememektedir. Bu yıl açıklanan tarımsal ürünlerdeki destekleme fındık için 360 TL olarak belirlenmiş, 2026 yılının Mart ayında üreticimizin hesaplarına yatırılacaktır, bence asıl tepki o zaman ortaya çıkacaktır çünkü fındıkta alan bazlı destekleme -gübre, ilaç dâhil- 2009 yılında açıklandığında 150 TL yani yaklaşık 100 dolarken 2026 yılında açıklanan rakam bugünkü rakamla bile 10 dolar bile etmemektedir. Fındığın ana vatanı olan Doğu Karadeniz Bölgesi'ndeki üretici desteklenmelidir. Arazi şartları, işçilik maliyetleri gibi maliyetlerin yüksek olması nedeniyle Ordu'ya, Giresun'a, Trabzon'a yani yamaç arazilere bir fark fiyatı verilmelidir. Cumhuriyet olarak fındık üreticilerimizin her zaman yanında olduk, olmaya da devam edeceğiz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; fındığın bunca derdi varken 2022-2023 yıllarında fındık üreticisi bölgemize Gürcistan'dan gelen kahverengi kokarca böceği zararlısıyla karşılaşmıştır. İhracattan gelen zararlar henüz ortaya çıkmamışken 2024 ürünü fındıkta 70 bin tona yakın zarar tahmin edilmektedir. Ben buradan Tarım Bakanlığımıza ve Tarım Bakanlığı yetkililerimize teşekkür ediyorum. Bu zararlıyla mücadelede üreticimize gereken desteği vermişlerdir. Şu an Ordu'da Türkiye'ye örnek olacak bir mücadele yani kışlak mücadelesi verilmektedir; yaklaşık 280 binin üzerinde kışlak ilaçlanması hedeflenmiştir, bunun da yaklaşık

yarısı şu ana kadar ilaçlanmıştır. Ben buradan emeği geçen herkese teşekkür ediyorum. Bütün bu çalışmaların amacı, 2025 ürününde kahverengi kokarca böceğinin vereceği zararı en aza indirmektir.

İlimiz, yine, Türkiye'de bal üretiminde 1'inci sırada yer almaktadır. 3.500 işletmede 11 bin kişi 600 bini aşkın kovanla yaklaşık 20 bin ton civarında bal üretmektedir. Süzme bal, gıda kodeksinde yerini almıştır. Yani petekli balın da, çerçeve balın da gıda kodeksine yazılmasını talep ediyoruz. Prolin değeri 180 ve üzeri olan ballar da Avrupa Birliği ülkeleri dâhil ülkelerin tamamına ihraç edilmektedir. Tarım Bakanlığımız ülke içerisinde 300 prolinin altında balların satışını yasaklamıştır. Bal sezonunun kurak ve zayıf geçtiği yıllarda balda prolin değeri 300'ün altına düşmektedir. Prolin ve diastaz değerinin gözden geçirilerek esnetilmesi üreticiyi rahatlatacaktır. Arıcılarımıza verilen kovan başı destek 60 TL'den 180-190 TL'lere kadar çıkarılmıştır. Yine, hileli ballar konusunda yapılan operasyonlar için teşekkür ediyoruz. Bu operasyonların devam etmesi gerekiyor, böylece hem arıcımızın ürettiği ürün gerçek değerine ulaşmış olacak hem de vatandaşımız güvenli gıdaya ulaşmış olacak. Bu manada, Tarım Bakanlığımız başta olmak üzere emeği geçen herkese teşekkür ediyoruz.

Yine, ilimizde 500'e yakın teknede 8 bine yakın insanımız hem yurt içinde hem de yurt dışında balıkçılık faaliyetleri yürütmektedir. İlimizdeki balıkçı barınakları bu teknelere yetmemektedir. İçlerinde çekek yerleri de olan balıkçı barınaklarına ihtiyaç vardır. Mevcut balıkçı barınaklarımızın mendireklerinin yeterli olmaması ve bölgedeki seller neticesinde dört beş yılda bir barınakların içi 3,5 ila 7 metre civarında dolmaktadır. Ulaştırma Bakanlığımızdan bölgedeki tarama gemisini bölgeye göndererek Gülyalı, Altınordu Kumbaşı, Perşembe Kacalı, Kışlaönü, Medreseönü ve Ünye balıkçı barınaklarının temizlenmesini talep ediyoruz.

Ordu, kivi üretiminde de Yalova'dan sonra 8 bin ton üretimiyle 2'nci sırada yer almaktadır. Ordu kivisi Türkiye'de ilk defa coğrafi işaret almıştır. Damak tadı ve aroması ve depoda daha uzun süre dayanması sebebiyle çokça tercih edilmektedir. 2024 yılı içerisinde Ordu ekonomisine 300 milyon katkı sağlamıştır. Fındığa ilave gelir getirici ürün olarak da değerlendirilmektedir. Her yere kontrolsüz bir şekilde kivi dikilmesinin de önüne geçilmelidir. Kivi, suya çok ihtiyaç duyan bir bitki olduğu için Karadeniz iklimi için daha uygundur. Doğrudan gelir desteğinden muaf olan kivin de alan bazlı destek ödemelerine dâhil edilmesini istiyoruz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Ordu ilimiz Karadeniz Bölgesi'nde olması sebebiyle çok yağış alan iller arasındadır. Çok yağış almasına rağmen bölgenin engebeli yapısı, yerleşim yerlerinin dağınık olması, yaz aylarında nüfusun 3 katına çıkması, baraj ve göletlerin tamamlanmamış olması nedeniyle su sıkıntısı yaşamaktadır. Büyükşehir Belediyesinin programında her ilçeye gölet yapılması olmasına rağmen şu ana kadar bu göletler yapılamamıştır. Bu kapsamda planlanan, Mesudiye için Yavşan Göleti, Kabadüz için Çambaşı Göleti, Gököy, Gürgentepe için Kırtaş Göleti; Çaybaşı merkez, Ünye Tekkiraz ve İnkur Mahalleleri için Çağlayan Göleti; Altınordu kırsal mahalleleri ve Perşembe için Kurşunçal Göleti, Çamaş Göleti, Akkuş Göleti, Kabataş Göleti; Aybastı için Baydarlı Göleti'nin bir an önce tamamlanması gerekmektedir. Büyükşehir Belediyesinin toplayacağı su parasıyla ya da nüfusa göre merkezî bütçeden aldığı kaynakla bunların yapılabilmesi mümkün değildir. Merkezî bütçeden para ayrılırken sadece nüfus kriterlerine göre değerlendirme yapılmamalıdır. Coğrafi şartlar da göz önünde bulundurularak baraj, gölet, depolama tesislerine yetecek kadar pay verilmeli ya da Bakanlık, Devlet Su İşleri eliyle bu tesisleri yapmalıdır. İlimizde birçok dere ve ırmağın ıslah edilmesi, teressübat tutucu sel kapanlarının yapılması, birçok yere yapılması planlanan köprüler için 2025 yılı bütçesinden ödenek ayrılmasını talep ediyoruz. Bölgede, 2023 yılı içerisinde Avrupa Birliği hibe kaynakları da kullanılarak Bolaman Havzası Projesi hayata geçirilerek yöre insanına destek olunmuştur. Aynı şekilde, Ordu merkez ve arka ilçeleri kapsayan Melet Havzası Projesi ve Ünye ilçemizde yer alan Cevizdere Havzası Projelerine hayatiyet kazandırılmalıdır. Bu projeler sayesinde tarım, hayvancılık, turizm ve ulaşım gibi birçok sektörün gelişmesiyle bölgenin kalkınmasına fayda sağlanacaktır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hazır Adalet Bakanımız da buradayken Türkiye'de lojmanı olmayan sadece Ordu ili kaldı, adalet lojmanı; bu manada, lojman yapılmasını talep ediyoruz. Ordu ilimizde yine bir ek binaya ihtiyacımız var. Bir de çocuk adalet merkezlerinin Ordu ilimize de açılmasını talep ediyoruz.

Genel Kurula saygılarımı sunuyorum. (MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Şanlıtürk, teşekkür ediyorum.

Diğer söz talebi Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına Mardin Milletvekili George Aslan'a ait.

Sayın Aslan, buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA GEORGE ASLAN (Mardin) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 5'inci madde üzerine DEM PARTİ adına söz aldım. Genel Kurulu ve yurt içinde ve yurt dışında bulunan halklarımızı saygıyla selamlıyorum.

Suriye'de yaşanan gelişmeler tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'nin de gündemindedir. Genel Kurulda birçok milletvekili Suriye'de olup bitenlerle ilgili konuştu, ben de bugün Orta Doğu coğrafyasındaki savaşlar, çatışma ortamı nedeniyle günden güne nüfusları azalan Hristiyan halkların durumuyla ilgili konuşmak istiyorum. Günümüzde Orta Doğu daha çok Arap ve İslam kimliğiyle, kültürüyle özdeşleştiriliyor olsa da tarih boyunca farklı birçok din, inanç ve uygarlığa ev sahipliği yapmış bir coğrafyadır. Milattan önce binlerce yıllık geçmişleri olan Sümer, Akad, Babil, Asur, Mısır gibi köklü medeniyetlerin ve aynı zamanda Hristiyanlığın, İslamiyetin ve Yahudiliğin doğduğu topraklardır. İnsanlığın gelişmesine öncülük etmiş, sayısız buluşlara ev sahipliği yapmış bir bölgedir. 1'inci yüzyıldan 7'nci yüzyıla kadar bölgede Hristiyanlık hâkimken Hristiyan ve Musevi topluluklar, Doğu Akdeniz'den Yemen'e kadar geniş bir coğrafyada varlıklarını sürdürmekteydi ancak 7'nci yüzyıldan sonra İslamiyetin yayılmasıyla birlikte Hristiyan ve Museviler küçük topluluklar hâlinde varlıklarını sürdürmeye çalıştı.

Değerli milletvekilleri, Türkiye, Irak, Suriye ve Lübnan'da tüm dünya Hristiyanlığı için kutsal kabul edilen önemli dinî merkezler bulunmaktadır. Son yüzyıla kadar bu ülkelerde Rum, Ermeni, Asuri, Süryani, Maruni ve diğer farklı kesimlerden oluşan büyük bir Hristiyan nüfusu bulunmaktaydı ancak Orta Doğu'da, özellikle son yirmi beş yılda daha da yükselen radikal dincilikle birlikte, terör örgütlerinin kiliselere ve Hristiyanlara yönelik silahlı, bombalı saldırıları, iktidarların ayrımcı dili ve uygulamaları bir araya geldiğinde Hristiyan halklar için Orta Doğu nefes alması imkânsız yere dönüştü.

Türkiye'deki duruma değinmeyeceğim nüfusu 100 binlerin altına düşen Hristiyanlar'la ilgili çünkü daha önce değinmiştim. Lübnan'da Hristiyanlar nüfusun yarısından fazlasını oluştururken 1975'te ülkede yaşanan iç savaştan sonra durum tersine döndü ve sonrasında devam eden savaş ve çatışmalar nedeniyle Hristiyan nüfusu yaklaşık yüzde 30'lara kadar düştü. Irak'ta da 2000'li yılların başlarında Asuri, Süryani, Keldani nüfusu yaklaşık 1,5 milyonken Saddam rejiminin 2003'te yıkılmasından sonra yapılan

saldırıları nedeniyle ülkedeki nüfus 400 binlere düşmüştür. IŞİD saldırılarından sonra bu nüfusun yaklaşık 200 binlere düştüğü tahmin edilmektedir. O dönemde IŞİD çetelerinin saldırılarına en fazla Ezidiler maruz kalmıştı. Ağustos 2003'te, Şengal'de IŞİD çetelerinin saldırıları nedeniyle binlerce Ezidi katledildi, binlerce kadın ve çocuk zorla alıkonuldu ve binlercesi topraklarından zorla göç ettirildi.

Suriye'de iç savaşın başlangıcından itibaren Hristiyan kesimi ülkedeki tüm halklar gibi büyük bir zarar gördü. Nüfus oranına ve nüfus kaybına baktığımızda en fazla zarar görenlerin Hristiyanlar olduğunu söylesek abartılı olmaz. Tüm bu saldırıların nedeni hem inançları hem diğer gruplara göre daha savunmasız olmalarıdır. İç savaşın başladığı 2011'den beri Suriye'de yaşayan Ermeni, Asuri, Süryanilere yönelik IŞİD ve benzer cihadist gruplar tarafından sayısız terör saldırıları gerçekleştirildi. Şubat 2015'te, Haseke'ye bağlı Habur Nehri kıyısında bulunan onlarca Asuri, Süryani köyüne IŞİD barbarca bir terör saldırısı gerçekleştirmiş ve birçok köyü işgal etmişti. Bu saldırılar sonucunda pek çok insan katledilmiş ve binlerce insan yaşadıkları bölgeleri terk etmek zorunda kalmıştı. Nisan 2003'te, Halep ve Antakya Rum Ortodoks Metropoliti Pavlus Yazıcı ile Halep Süryani Ortodoks Metropoliti Yuhanna İbrahim kaçırıldı, aradan yaklaşık on yıl geçmiş olmasına rağmen akıbetleri hâlâ bilinmiyor.

Suriye'de iç savaş öncesinde 2 milyona yakın Hristiyan nüfus yaşıyorken bugün bu nüfusun yüz binlere düştüğü tahmin edilmektedir. Adını "Suriye" isminden almış olan bu ülkede halkımız neredeyse yok olma noktasına gelmiş durumdadır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; son bir ayda yaşanan gelişmelerden sonra Esad yönetiminin çökmesiyle Alevi, Dürzi ve diğer farklı inançlar gibi Hristiyanlar da endişe ve belirsizlik içerisinde. Hristiyan toplumunun dinî liderleriyle görüşüp onlara güvence verse de HTŞ'nin cihadist geçmişi ve daha yönetimi ele geçirir geçirmez sahadaki pratiklerine de bakıldığında bu endişenin temelsiz olmadığını söyleyebiliriz. HTŞ yönetimi ülkeyi şeriat kurallarıyla yönetmek istediklerini söylediler. Bu anlayış başta kadınlar olmak üzere Aleviler, Hristiyanlar, Dürziler ve tüm ülke için felaket demektir. Şeriat kurallarının ne anlama geldiğini söylemeye gerek yok.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; konuşmamın başında bahsettiğim, tarihe yön vermiş uygarlıklara ev sahipliği yapmış, medeniyetlerin beşiği Mezopotamya ve Orta Doğu'nun günümüzde geldiği durum maalesef savaş, terör ve kaostur. Orta Doğu coğrafyasında ve özelde Suriye, Lübnan, İsrail ve Filistin'de son bir yıl içerisinde yaşanan gelişmeler bir kez daha açıkça ortaya çıkarmıştır ki bu kaotik durumdan kurtulmanın tek yolu, tüm farklı halklar, din ve inançlar için özgürlüğü, eşitliği, demokrasiyi, birlikte yaşamı inşa edecek bir yönetim anlayışının hayata geçirilmesidir. Kürtlerin Suriye'nin kuzeydoğusunda yapmak istedikleri de tam da budur. Bu nedenle, bu bölgeye saldırmak yerine Türkiye'nin bölgeyi tanıması, halkın iradesine saygı duyması ve orada yaşayan halklarla dayanışma içinde olması gerekir.

Ayrıca, Şam'da kurulan geçici hükûmetin ve daha sonra yerini alacak diğer hükûmetin makul bir noktaya çekilmesi için Türkiye'nin baskı kurması ve bunun için çaba harcaması gerekir, aksi hâlde tüm bölge halklarının yeni katliamlarla, yeni acılarla yüz yüze kalması kaçınılmaz olacaktır. Türkiye'den MİT Başkanı alelacele Suriye'ye gidip HTŞ lideriyle görüşüyor. Daha önce Mor Yuhanon Kilisesi olan Emevi Camisi'nde namaz kılıyor. Dikkatinizi çekerim, orası bir kilisedi, sonradan camiye çevrildi. Türkiye, Suriye Geçici Hükûmet yetkilileriyle tabii ki görüşmeli ancak MİT Başkanının camide gidip namaz kılması, özellikle görüntü vermesi iyi bir imaj değil. Ben namaz kılmaya karşı değilim ama MİT Başkanı devletin adına oraya gidiyor. Devletin dini olmaz, devlet dinsizdir. Oraya gitmişken Emevi Camisi'nden -Bab Touma semtine arabayla on dakikalık mesafedir, Şam'ı bildiğim için bunu söylüyorum- Bab Touma'ya gidip Süryani Ortodoksların patriğini, Rum Ortodoksların patriğini, Ermeni Metropolitliğini ve Alevi kurumlarını da ziyaret edebilirlerdi. Sadece bir kesimle değil ülkedeki tüm halkların, tüm dinsel azınlıkların temsilcileriyle görüşülmeli, talepleri dikkate almalı, haklarının anayasal güvenceye alınması için çaba sarf edilmelidir. Bu, Suriye'nin hayrına olduğu kadar Türkiye'nin de hayrına olacaktır. Umarız ve dileriz ki gelen yönetim Suriye halkları için gideni aratmamış olur.

Biliyorsunuz, önümüzdeki hafta Noel Bayramı. Noel Bayramı beğenmediğimiz ve diktayla yönetilen Mısır'da, Suriye'de, Irak'ta resmî tatil ve Noel ayınlarına sürekli devlet başkanları katılıyordu. Bizim ülkemizde Şişli Belediye Başkanı Sayın Mustafa Sarıgül'ün dışında başka yetkili katıldı mı katılmadı mı bilmiyorum. Ben bu uygulamasından dolayı ayrıca kendisine teşekkür ediyorum.

Bugün de 2024 yılında yapacağım son konuşmam olduğu için -önümüzdeki hafta da Noel Bayramı- Noel Bayramı'nı ve yeni yılı genelde Hristiyan âlemi için, özelde de Türkiye'de yaşayan Ermeni, Süryani ve Rum halkları için en iyi dileklerimle kutluyorum. Bu vesileyle tüm milletvekillerinin de yeni yıllarını kutluyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

"..."³

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

GEORGE ASLAN (Devamla) - "..."⁴

(Mikrofon kapandı)

GEORGE ASLAN (Devamla) - Tüm dünyada ve özellikle yanı başımızdaki coğrafyalarda devam eden savaşların bitmesine ve barışın hâkim olmasına vesile olmasını diliyorum Noel Bayramı'nın.

Hepinize teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum.

Sayın Başkan, Süryani dilinde sistemi kapatmadığınız için ayrıca size teşekkür ediyorum. (DEM PARTİ sıralarından "Kapattı, kapattı." sesleri) Çünkü...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

GEORGE ASLAN (Devamla) - Kapattı mı?

Sayın Başkan, bir dakikalık zamanım var, bir şey söyleyeceğim.

BAŞKAN - Sürenizi uzatıyorum, buyurun, bir dakika ilave süre...

GEORGE ASLAN (Devamla) - Şimdi, herkes Kur'an'dan ayetler okurken sistem kapanmıyor, çalışıyor çünkü diyorlar ki: "Bu, kutsal bir dildir." Benim demin konuştuğum dil İsa Mesih'in konuştuğu dildir. Kutsallık arayacaksak bu da kutsal bir dildir. Onun için, lütfen, o zaman, ayetler okunduğunda da sistem kapansın.

³ Bu bölümde hatip tarafından Türkçe olmayan kelimeler ifade edildi.

⁴ Bu bölümde hatip tarafından Türkçe olmayan kelimeler ifade edildi.

AYYÜCE TÜRKÜŞ TAŞ (Adana) - Bütün dinlere, bütün peygamberlere inanıyoruz.

GEORGE ASLAN (Devamla) - Eğer kapanmıyorsa hiç kimseye sataşmayan ben, inanın çok çok sataşacağım. Onun için, lütfen, eğer kutsallık varsa bütün kutsallıklara önem verelim.

Teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Hiçbir dinin hiçbir dinden, hiçbir dilin hiçbir dilden üstünlüğü yoktur.

BAŞKAN - Sayın Aslan, teşekkür ediyorum.

Diğer söz talebi Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Antalya Milletvekili Aliye Coşar'a ait.

Sayın Coşar, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA ALİYE COŞAR (Antalya) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Tek adam rejiminin yarattığı sistemle yoksulun gittikçe yoksullaştığı, zenginin daha da zenginleştiği bütçeyi görüşüyoruz. Yirmi iki yıldır halktan uzaklaşmış, ayrıştıran, ötekileştiren siyasetle ülkeyi yöneten iktidarın halkın hiçbir yarasına merhem olamayan bütçesini görüşüyoruz; yargıda, eğitimde, sağlıkta, tarımda, ekonomide çökmüş bir iktidarın bütçesini görüşüyoruz. Halkın alın teriyle kazandığı paradan alınan vergilerin sarayda nasıl pay edildiğini konuşuyoruz; bunun adına da iktidar "bütçe hakkı" diyor, oysa olsa olsa bunun adı bütçe gasbidir. (CHP sıralarından alkışlar)

Üzerinde söz aldığım "Gerektiğinde kullanılabilecek ödenekler" başlıklı 5'inci maddede dahi halkın parasını belirtilen alanlara aktarma yetkisi Cumhurbaşkanına veriliyor. Bu durum bütçe disiplinine uygun değildir, keyfi uygulamalara açıktır. Keyfîlik ve kontrolsüzlük denk bütçeyi engeller, bütçe açığını tetikler, bütçe açığını da kontrol altına almak gerekiyor. Daha 6 Şubat depremlerindeki yardım paralarının ve "deprem vergisi" diye bildiğimiz özel tüketim vergisi gelirlerinin hesabını veremeyen AKP iktidarına doğal afet giderlerini karşılama ödeneği gibi aktarım yetkileri veriliyor. Önce çadırda, konteynerde kalan vatandaşlarımızın barınma sorununu çözün; sonra gelin, bizden yetki isteyin. (CHP sıralarından alkışlar)

Değerli arkadaşlar, adaletin olmadığı bir ülkede toplumda güven duygusu olmaz. Demokratik bir toplumun olmazsa olmaz temel unsuru yargı bağımsızlığıdır. Yargı bağımsızlığı için de kuvvetler ayrılığının olması gereklidir, yürütmenin gölgesi altında yargının bağımsız olması beklenemez. Adaletin olmadığı yerde hakça da bir bütçe olmaz. OECD ülkeleri arasında, Yargıya Güven Endeksi sıralamasında, Türkiye 38 ülke arasında 36'ncı sırada yer almıştır. Dünya Adalet Projesi'nin yayımladığı 2024 Hukukun Üstünlüğü Endeksi'nin raporuna göre Türkiye, 142 ülke arasında 117'nci sırada yer almaktadır.

Sayın Bakan, bu Meclis çatısı altında "yargı reformu" adı altında dokuz yargı paketi görüşüldü. Her yargı paketi sonrası halkın yargıya olan güveni düştü, maalesef Türkiye hukuk devleti olma ilkesinden uzaklaştı; işte, sizin yargı reformunuz da budur. Bütçe gibi yargı paketleri ve reform belgeleri de saraydan geliyor, sonra da "Bu, halkın değil sarayın bütçesi!" dediğimizde de kızıyorsunuz. Bu adalet de bağımsız ve tarafsız yargının değil sarayın adaletidir!

Adaletin olmadığı yerde ekonomik refahtan bahsedemeyiz. Hukukun üstünlüğü ve yargı bağımsızlığı yatırımcıların güvencesidir. Anayasa Mahkemesi, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarına uyulmadığı, adil yargılanma hakkının yok sayıldığı, seçilmiş milletvekili Can Atalay'ın tutsak tutulduğu, halkın oylarıyla seçilen belediye başkanlarının görevden alınıp yerlerine kayyım atandığı bir iklimde adalet yoktur. (CHP sıralarından alkışlar) Kötülükte sınır tanımayan iktidarınızda hangi hukuksuzluklarınızdan bahsedelim? Önce İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanımız Ekrem İmamoğlu'na siyasi bir dava açtınız, davaya bakan hâkimi bile sürgüne gönderdiniz; durmadınız, Esenyurt Belediye Başkanımız Ahmet Özer'i haksız ve hukuksuz bir şekilde tutukladınız. Esenyurt, Ovacık, Batman, Halfeti Belediyelerine, Mardin Belediyelerine de kayyım atadınız. Yargıyı araçsallaştıran, yargıyla siyaseti dizayn eden iktidarın bütçesini görüşüyoruz. Temel hak ve özgürlükler bakımından gittikçe geriye giden, hukuk devleti olma özelliğinden uzaklaşan, Parlamentoyu işlevsiz hâle getiren bu AKP düzenini reddediyoruz. (CHP sıralarından alkışlar) Kayyımcı, hukuk tanımaz zihniyetinizi reddediyoruz. Halktan alan yandaşa veren bu adaletsiz bütçeyi de reddediyoruz.

Değerli arkadaşlar, yirmi iki yıllık AKP iktidarında kadına şiddet, ayrımcılık gittikçe artmıştır; yarattığınız ekonomik krizin en mağduru kadınlar ve çocuklar olmuştur. DİSK-AR'ın araştırmasına göre kadın işsizliği yüzde 33,8'dir. Dünya Ekonomik Forumu'nun Cinsiyet Eşitsizliği Raporu'nda Türkiye iş gücüne katılımı 146 ülke arasında 133'üncü sırada yer almaktadır. Kadına şiddette olduğu gibi, iş gücü açısından cinsiyet eşitsizliği de yüksek boyutlarda seyretmektedir. Kadınların istihdam oranı ülkemizde yüzde 32,4'le OECD ülkeleri arasında en düşük seviyededir. Toplumsal cinsiyet eşitliğinin bu kadar düşük bir oranla sağlanması da mümkün değildir. Hukuksuz bir şekilde İstanbul Sözleşmesi'nden çıkan, 6284'ü etkin uygulamadığı gibi tartışmaya açan AKP iktidarında kadına yönelik şiddetin ve her türlü ayrımcılığın önlenmesine dair bir umut ışığı da görmüyoruz. Merkezî bütçeden Aile Bakanlığına verilen pay yüzde 2,76'dır. Bu pay, 2021 ve 2024 yılları arasında sistematik olarak düşmüştür. Bu bütçede de kadının güçlendirilmesine ayrılan pay ise maalesef yüzde 1,2'dir. Kadın yoksulluğu, çocuk yoksulluğu ve derin yoksulluk günden güne artmaktadır. Bu bütçe, yoksullukla mücadeleden uzak bir bütçedir. Kadınlar için etkili politikalar üretmediğiniz gibi belediyelerimizin kadın istihdamına katkıda bulunan kreşlerinin kapatılmasıyla uğraştınız, amacınıza da ulaşamayacaksınız. Cumhuriyet Halk Partili belediyeler çocuklar ve kadınlar için kreşler açmaya devam edecektir.

Yaşanan ekonomik krizden kadınlar gibi çocuklar da etkilenmektedir. Her geçen gün çocuk işçi sayısı artmaktadır. Türkiye çocuk işçi sayısı 2023 yılında 759 bine ulaşmıştır. OECD ülkeleri arasında çocuk yoksulluğunda yüzde 21,8 oranıyla Türkiye 2'nci sıradadır. Gençlerimizin hayalleri ve gelecek umutları AKP iktidarının yarattığı bu düzende günden güne eridi. Düzeninizle "ev genci" diye bir kavram ortaya çıktı. Beyin göçü ve genç nüfus göçünün önüne geçilemiyor. TÜİK verilerine göre 2023 yılında Türkiye'den yurt dışına göç eden sayısı 291.377'dir. Gençlerin, vatandaşların mesleklerine, işlerine, eğitimlerine dair kendi ülkelerinde umutsuz olmalarının sorumluluğunu iktidar taşıyor ama kaygısını bütün ülke yaşıyor. (CHP sıralarından alkışlar) Gerçekler Bakanların burada anlattıkları gibi değil, gerçekler derin yoksulluk içinde ezilen halktır. Bir ülkede sefalet içinde 5 çocuk yanarak ölüyorsa, bebekler özel hastanede para için ölüme terk ediliyorsa, kadınlar her geçen gün katlediliyorsa, gençler gelecekte umudunu kesmişse, milyonlarca kişi açlık sınırının altında yaşıyorsa sizler o koltuklarda bir gün dahi oturmamalısınız. (CHP sıralarından alkışlar) İşte, sizin öve öve bitiremediğiniz Türkiye Yüzyılı'nız bu; yokluk, yoksulluk, yolsuzluk ve umutsuzluk. Enflasyon karşısında ezilen, bugüne ve yarına dair umutları tükenmiş halkın bu bütçeden de bir beklentisi yoktur.

Değerli arkadaşlar, AKP iktidarı asgari ücreti normal ücret yaptı. Emeğin hakkı ne iş yaparsanız yapın asgari ücret. İşte, AKP'nin yarattığı emek sömürsü düzeni budur. Emeğe saygı yok, emeğin karşılığı yok ama tek bir şeyi başardınız, zengini daha çok zengin ettiniz. (CHP sıralarından alkışlar)

Değerli arkadaşlar, kötülükte hız kesmeyen AKP iktidarı, 31 Mart sonuçlarını hazmedememiş, intikam almak için belediyelerimize kayyum atadığı gibi SGK borçları üzerinden haciz göndermiş, hesaplarına bloke koymuş, kreşlerini kapatmak istemiştir. Her defasında "Tarihe geçtik." diye övünen AKP, bu uygulamalarıyla ancak kötülüğün tarihine geçebilir. Ama az kaldı, bu halk bu kötülüğün hesabını sandıkta size soracaktır.

Üretmeden tüketen mirasyedi iktidarınız kolay yolu buldu, üreterek kazanmak yerine satmayı tercih etti.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Coşar, lütfen tamamlayın.

ALİYE COŞAR (Devamlı) - Cumhuriyetin ve milletin tüm birikimlerini tek tek elden çıkardınız. Bu elden çıkarmaları daha üretken alanlara yatırmak yerine cari açığın finansmanında kullandınız yani geleceğimizi sattınız. İşte, bu Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin yarattığı tüm kurumları çürümüş iktidarın bütçesini reddediyoruz. (CHP sıralarından alkışlar) Cumhuriyet Halk Partisi iktidarında her kuruluşun hesabını verecek, toplumun tüm kesimini kapsayacak adaletli bir bütçeyi yapacağız. İstanbul Sözleşmesi'ni geri getireceğiz, kadın ve eşitlik bakanlığını kuracağız. Cumhuriyet Halk Partisi tüm kadrolarıyla Türkiye'yi yönetmeye hazırdır.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Coşar, teşekkür ediyorum.

Diğer söz talebi Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Tokat Milletvekili Cüneyt Aldemir'e ait.

Sayın Aldemir, buyurun.

AK PARTİ GRUBU ADINA CÜNEYT ALDEMİR (Tokat) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin 5'inci maddesi üzerine AK PARTİ Grubumuz adına söz almış bulunuyorum. Yüce Meclisimizi ve aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, bugün burada görüştüğümüz bütçe yalnızca bir gelir gider tablosu değil her kalemiyle, her detayıyla Türkiye Yüzyılı hedeflerimizin temel taşı ve milletimizin refahına açılan bir kapıdır. Yirmi iki yıllık kesintisiz hizmet anlayışımızın bir göstergesi olan bu bütçe, AK PARTİ'mizin 23'üncü, Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemimizin ise 7'nci bütçesi olarak siyasi istikrarımızın ve kararlılığımızın bir yansımasıdır. Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğiyle "Hizmette sınır yok, hedefte durak yok." anlayışıyla hazırlanan bu bütçe, yatırımı, istihdamı, üretimi ve ihracatı destekleyen, milletimizin beklentilerine cevap veren vizyoner bir çerçeveye sahiptir.

Değerli milletvekilleri, kamu kaynaklarının etkin ve verimli kullanımı, bütçenin milletimizin öncelikli ihtiyaçlarına göre yönlendirilmesine, devletimizin kalkınma hedefleri açısından kritik bir öneme sahiptir. Bildiğiniz üzere 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 23'üncü maddesine göre, merkezî yönetim bütçesindeki hizmetler veya öngörülme hizmetler için genel bütçe ödeneklerinin yüzde 2'sine kadar yedek ödenek konulabileceği ve bu ödenekten aktarma yapma yetkisinin Cumhurbaşkanına ait olduğu hükme bağlanmıştır. Bu hüküm kapsamında, Bütçe Kanunu Teklifi'nin 5'inci maddesinde Strateji ve Bütçe Başkanlığı bütçesine personel giderlerini karşılama ödeneği, yedek ödenek, yatırım hizmetlerini hızlandırma ödeneği ile doğal afet giderlerini karşılama ödeneğinin konulmasına ve ilgili kuruluşların bütçelerine aktarılmasında uyulacak usul ve esaslara ilişkin hükümlere yer verilmektedir. 2025 yılı bütçesinde ise yedek ödenek tutarı 286 milyar 861 milyon lira olarak öngörülmektedir. Bütçede başlangıçta öngörülemeyen hizmetlerin veya yıl içinde yaşanan gelişmeler neticesinde ortaya çıkan ödenek ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla bütçeye ihtiyaten konulan yedek ödenekler, kamu hizmetlerinin aksatılmadan yürütülmesinde önemli bir rol oynamaktadır.

Değerli milletvekilleri, 2025 yılı bütçemizde sermaye giderleri için 1 trilyon 102 milyar lira ayrılmıştır. Ayrıca, 242,2 milyar lirası afet konutlarının yapımı ve altyapı giderlerinde kullanılmak üzere, sermaye transferleri için 337,9 milyar lira, yatırımları hızlandırma ödeneği için 128,9 milyar lira olmak üzere toplam 1 trilyon 569,2 milyar lira yatırım ödeneği öngörülmüştür. Bu tutar, 2025 yılı bütçemizin yüzde 10,7'sine denk gelmektedir. Bu kapsamda sunduğumuz kanun teklifi, mali disiplinin korunması, ekonomik istikrarın sağlanması açısından maliye politikalarımızla uyum içerisindedir.

Değerli milletvekilleri, milletimizin güvenine layık olacak projelere imza atmaya devam ediyoruz. Bazılarının sadece lafta kalan eleştirilerine karşılık biz eserlerimizle konuşuyoruz. Bir zamanlar bu aziz milleti sefaletle mahkûm edenler, millî teknoloji hamlelerimizi küçümseyenler, güçlü ve tam bağımsız bir Türkiye hayalimizi zayıflatmak isteyenler vardı ancak o günler, Sayın Cumhurbaşkanımızın kararlı liderliğiyle tarihe gömülmüştür. Bugün kendi emeğine sahip çıkan, yerli ve millî projeleriyle geleceğe yön veren, milletin umudunu büyüten bir Türkiye var. Karadeniz'de çıkarılan doğal gazla, Gabar'da fişkıran petrole, mavi vatan ile gök vatani buluşturan TCG ANADOLU'yla, karada ALTAY'la, gökyüzünde Bayraktar İHA ve SİHA'larımızla, Togg'dan HÜRJET'e, ATAK'tan yerli uydularımıza kadar her alanda tarih yazıyor, bağımsızlık mücadelemizi destanlarla taçlandırıyoruz.

Değerli milletvekilleri, uluslararası güç dengelerinin sarsıldığı, nüfus mücadelelerinin ve bölgesel gerginliklerin arttığı hassas bir dönemdeyiz. Böylesi bir ortamda Türkiye olarak adalet temelli, barışçıl ve insani bir dış politika anlayışıyla mazlumun sesi, mağdurun koruyucusu olarak tarih sahnesinde yerimizi bir kez daha aldık. Gazze'de çocuklar bombalar altında can verirken sessiz kalamazdık, kalmadık; Suriye'de insanlar rejimin zulmünden kaçıp ülkemize sığındıklarında onlara sırtımızı dönemezdik, dönmedik; Karabağ'da Azerbaycanlı kardeşlerimizin yanında da biz vardık çünkü Türkiye bir vicdan coğrafyasıdır.

Değerli arkadaşlar, Türkiye Yüzyılı'nda en yüksek insani gelişmişlik seviyesini yakalamış ve üst gelir grubunu hedefleyen bir ülke olarak milletimizin refahını artırmak üzere gece gündüz çalışmaya devam edeceğiz.

Sözlerime son verirken 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu'nun ülkemize ve aziz milletimize hayırlı olmasını, bereket ve refah getirmesini temenni ediyorum. Bu vesileyle Gazi Meclisimizin Saygıdeğer Genel Kurulunu ve değerli Tokatlı hemşehrilerimi en derin saygı ve sevgilerimle selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Aldemir, teşekkür ediyorum.

SEZAİ TEMELLİ (Muş) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Sayın Temelli, buyurun.

IV.- AÇIKLAMALAR

1.- Muş Milletvekili Sezai Temelli'nin, mikrofon kapatma meselesine ilişkin açıklaması

SEZAI TEMELLİ (Muş) - Sayın Başkan, teşekkür ederiz.

Burada daha önce de dile getirdik bu mikrofon kapatma meselelerini, bir kez daha kısaca onu dile getirmek istiyorum. Buranın çalışma dilini biliyoruz, resmî dili biliyoruz, Anayasa'yı biliyoruz ama burada, bazen bir selamlama, bazen bir gönderme, bazen bir referans; ayetler konusu, bu konu da önemli, asla buna kimsenin itirazı yok ama diğer dillerde de bir selamlamaya tahammül gerekiyor. Sizin dışınızda hem Meclis Başkanımız hem diğer Meclis Başkan Vekillerimiz bu konuda tahammüllü ve hoşgörülü ama sizin bu tahammülsüzlük ve hoşgörüsüzlüğünüze de artık son verme zamanı gelmiştir diye düşünüyorum. Dolayısıyla, Divan da bu şekilde uyumlu bir çalışma sergilerse bizim için de çok iyi olacaktır.

Teşekkür ederim. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Peki, teşekkür ediyorum Sayın Temelli.

III.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) Kanun Teklifleri (Devam)

1.- 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/278) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 162) (Devam)

2.- 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/277), Plan ve Bütçe Komisyonunca Kabul Edilen Metne Ekli Cetveller, 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Genel Uygunluk Bildirimi ile 2023 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 225 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2023 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2023 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/922) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 163) (Devam)

BAŞKAN - Şimdi şahıslar adına ilk söz Kahramanmaraş Milletvekili İrfan Karatutlu'ya ait.

Sayın Karatutlu, buyurun. (Saadet Partisi sıralarından alkışlar)

İRFAN KARATUTLU (Kahramanmaraş) - Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; DEVA Partisi ve şahsım adına hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Geçen hafta TÜİK yine bir belge yayınladı, en fakirleşen illeri saydı, 6'ncı sıraya Kahramanmaraş'ı almış; maalesef büyükşehirler içerisinde de en alt sırada olan Kahramanmaraş fakirleşiyor. Sizce deprem nedeniyle mi fakirleşiyor Kahramanmaraş yoksa geçmişten bu yana Kahramanmaraş'ın gelişmesinde sorunlar mı var? Niye hizmeti adil ve eşit bir şekilde alamıyor? 2003 yılı, yine, Sosyoekonomik Gelişmişlik Endeksi yayınlamış Sanayi Bakanlığı, AK PARTİ'nin icraata geçtiği günler; Kahramanmaraş 48'inci, 48'inci il. Ne var bunun içerisinde? Eğitim düzeyi, sağlık düzeyi, ekonomi düzeyi, ulaşım var, tarım var, istihdam var. Peki, on dört yıl sonra, Mustafa Varank Bakanımızın yaptığı, yine Sosyoekonomik Gelişmişlik Endeksi'nde Maraş 58'inci; 48'incilikten 58'inciliğe gerilemiş. Ulaşım var, eğitim var, sağlık var; gerileme var. Nereye gidiyoruz? Depremi katmıyoruz. Depremi de katacak olursak -2017-2024 arası ölçülmemiş- gördüğünüz gibi, fakirleşen illerde 6'ncı olmasında muhakkak bir neden. Belki de şimdi 58'incilikten 68'inciliğe, 78'inciliğe düşmüş, bilmiyoruz. Hâlbuki Kahramanmaraş, son yirmi iki yıl boyunca ve daha öncesinde devletine her zaman bağlı bir ildi. AK PARTİ'nin yaşadıklarını söyleyelim. 2002'den bu yana 8 milletvekilinin ya 6'sını ya 7'sini AK PARTİ almıştır. Daha dün kadar 12 belediyenin 10 tanesini AK PARTİ'ye vermiştir Kahramanmaraş. Kahramanmaraş yirmi iki yıldır ne istedilirse vermiştir karşılıksız olarak AK PARTİ'ye. Peki, bu sevgiye karşılık hep gaz verilmesinin, hep kandırılmasının, hep ihmal edilmesinin nedeni ne? Hani Maraşlı Şairimiz Necip Fazıl "Sakarya, saf çocuğu masum Anadolu'nun." diyor ya, gerçekten de Kahramanmaraş saf çocuğu masum Anadolu'nun. Niye diğer küçük iller, niye bizden sonra il olan illerin Gelişmişlik Endeksi daha alt sıralarda da halkın vergileriyle toplanan paydan biz niye adil ve eşit bir şekilde pay alamıyoruz?

Depremi üzerinden yirmi üç ay geçti. Ne dedi Kahramanmaraşlılar? "Barınmama biraz yardım edin, vergileri bir müddet erteleyin, biz tekrar ayağa kalkarız. Bakın, beş yüz yılda bir olan 'asrın depremi' diyorsunuz, yaşadık. Herkese verdiğiniz kredileri biraz bize yönlendirin, ufak bir destekle biz ayağa kalkarız. Biz bunu Kurtuluş Savaşı'nda yaptık. Biz, ekonomimizi, aldığımız teşvikleri hep yatırıma çevirdik."

Yine, en büyük ilçelerimizden Elbistan yıllardır il olma yolunda harap oldu. İkinci deprem orada yaşandı biliyorsunuz. Büyük bir ovaya sahip, tarım ve hayvancılığı var, yıllardır il olmak istiyor ve "Harap olmuş, yıkılmış bir ilçeyi deprem döneminde il yapmayacaksanız ne zaman yapacaksınız?" diye soruyor Elbistanlılar.

Büyük eksiklikler var arkadaşlar. Sadece 3 bakanlığın Kahramanmaraş'a ve çevresindeki illere yaptığı farklı uygulamalardan kısa örnekler vereceğim. Bu 3 bakanın da 3 özelliği Karadenizli olmaları; ikisi Rizeli, biri Trabzonlu.

Ulaştırma Bakanı... Bakın, hızlı tren Sivas'tan geçiyor, Kayseri'den geçiyor, Adana'dan geçiyor, Antep'ten geçiyor, Malatya'da yapılması planlanıyor; Kahramanmaraş atlanıyor. Kayseri'den Yerköy'e hat çekilebiliyor, bunun yanında Çorum üzerinden, Samsun üzerinden Sayın Bakanın memleketi Trabzon'a planlama yapılabiliyor ama Maraş atlanıyor. Bakın, Kırşehir'e Sabiha Gökçenden uçuşlar var; Adana'ya var, Antep'e var, Kayseri'ye var, Sivas'a var, Malatya'ya var, Urfa'ya var; ortadaki Maraş'a Sabiha Gökçenden bir tane sefer konulmuyor. Bakın, ben Ankara'ya gelirken haftada 4 sefer var. 1 milyon 200 bin nüfuslu, Türkiye'nin 20'nci büyük kentinden bahsediyoruz. Elbistan, Andırın, Pazarcık, Çağlayanerit yolları hani "Yol yaptık, hastane yaptık." dediğiniz, AK PARTİ öncesine dönmüş durumda; onu da belirtiyim.

Gençlik ve Spor Bakanı depremde sonra 3 kere Kahramanmaraş'a geldi, iki yıldır stadyum sözü veriyor. Kahramanmaraş'ta stadyum yok arkadaşlar; iki yıldır söz veriyor, "10 bin kişilik stadyum sözü veriyorum, 12.500 kişilik veriyorum..." En son Cumhurbaşkanı on beş gün önce Kahramanmaraş'a geldiğinde ona da 17.500 kişilik stadyum sözü verdirdim.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Karatutlu, lütfen tamamlayın.

İRFAN KARATUTLU (Devamla) - Stadyumun yapılacağı yer belli mi? Belli değil. Ne zaman bitecek? Belli değil. Hani türkü diyor ya "Aslı yok yaylasında 1.500 koyunum var benim." Üniversite öğrenci yurtlarını maalesef yapmadı deprem döneminde. Yine Sağlık Bakanı, Kahramanmaraş'ta 4 hastane yıkıldığı hâlde, Defne'ye üç ayda acil durum hastanesi yaptı, Kahramanmaraş'a yirmi üç ayda yapamadı; en son aralıkta yapacaktı, hâlâ da yapamadı. Kahramanmaraş sadaka istemiyor, halkımızın vergileriyle yapılan altyapı, eğitim, sağlık, ulaşım çalışmalarında eşit ve adil bir paylaşım istiyor.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (Saadet Partisi ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Karatutlu.

Şahıslar adına ikinci söz Gaziantep Milletvekili Sevdâ Karaca Demir'e ait.

Sayın Karaca Demir, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

2025 yılında halkın bütçesinin nereye harcanacağına ilişkin yüzlerce saat süren Genel Kurul görüşmelerinden bize düşen sadece beş dakika. Daha önce Komisyonunda her bir bakanlığın bütçe gelirlerinin nasıl büyük bir halk düşmanlığıyla sermayeye peşkeş çekildiğini anlattık; rakamlarla anlattık, grafiklerle anlattık, işçi mektuplarıyla, gazete kupürleriyle anlattık. Gayet iyi anladınız. Mesele zaten AKP sıralarının anlattıklarımızı anlamaması değil çünkü anlıyorsunuz, uzatmayacağım, dümdüz konuşacağım, size değil, halkımıza anlatacağım burada. Şu cümleyle başlayalım: Kapitalizmin bekası, Türkiye kapitalizminin bekası halkın daha fazla yoksullaştırılmasından geçiyor. Bu iktidar, yoksulluğu yönetebilmek için bu ülkeyi, bu ülkenin yurttaşlarını çürütmek istiyor. Bu çürümenin temelinde doğrudan doğruya Türkiye'nin sermaye düzeni var. AKP'yle ete kemiğe bürünen şeyse piyasacılık ile dinciliğin ölümcül sentezi. İşte bu sentez, bu memlekette çürümeyi, kokuşmuşluğu hızlandırdı. Bu düzenin programında, en başa emeğin örgütsüzleştirilmesi yazıldı. Emek örgütsüz olacak, sendikali olup greve gitmeyecek, boyun eğip "kader" diyecek ki ücretler asgaride tutulsun, çalışmak "ölüm" demek olsun. "Türkiye Yüzyılı" dedikleri şey, grev yasağı, işçi cinayeti, çocuk işçi rakamlarında rekorlarla yazılan bir hikâye ama bu da yetmiyor, örgütsüz emeği yönetmek için başka araçlara da ihtiyaç var. Din, tarikatlar, cemaatler ve milliyetçi hamaset işte böyle sahneye çıkıyor. Zikir sesleri ile "İrmağının akışına ölümlük Türkiye'm." marşları, Kurtlar Vadisi müzikleri ile İHA, SİHA vızıltıları böyle birbirine karışıyor. Cihatçılarla araba sürüp Türk emekçileri Kürt emekçilere düşman edip aynı gemideyiz yalanlarıyla yoksulları kürek mahkûmu yapıyorlar. Sonuç, hızla yoksullaşan, ekmeği küçülen ama gericilik ve milliyetçilikle zehirlenen bir işçi sınıfı; hakkını, hukukunu aramayan, ortak bir irade geliştiremeyen bir toplum ama mesele sadece dinci, milliyetçi zehriniz değil, Türkiye'nin döviz bağımlısı sermaye düzeni illegal yöntemlere de muhtaç. Uyuşturucu kaçakçılığı, silah ticareti, insan ticareti, kara para, mafyalaşma ve çeteleşme bu düzenin fitnatıdır. Mafyanın devletleştiği, devletin mafyalaştığı dönemlerde kokuşmuşluk artar; umutsuz bırakılan gençler çakallığa, racon kesmeye, köşeyi dönmeceliğe özendirilir; beş para etmez bir mafyatik erkeklik moda hâline getirilir, üzerine de ezan, Kur'an, bayrak örtüsü serilir. Sermaye düzeni sadece mafyatik ilişkilere değil, kayırmacılığa da yaslanır; kamu ihaleleri adrese teslim edilir; kimlerden vergi alınmadığı, kimlerin vergilerinin affedildiği bellidir. Bu, rüşvet ve yolsuzluk demektir; kayırmacılık, bürokratları ve siyasetçileri rüşvet çarkının dişlisi yapar; küçük bir azınlığın özel çıkarları ülkenin geleceğini teslim alır. Yalancılar yalama olur, yıkılan Hatay'ı inşa edemeyenler kalkıp "Suriye'yi inşa edeceğiz." diye gaz verir. Okul tuvaletine bir kalıp sabun koyamayanlar "Orta Doğu'yu fethedeceğiz." diye açları eğler. Yargı çürütülür, adalet sistemi çökertilir, hukuka güven sıfırlanır, cezasızlık alıp başını gider, ülke fiilî bir anayasasızlaştırmaya itilmişken sarayın bekası için yeni bir anayasa tartışılır. Çürümenin bir ekonomi politiği vardır arkadaşlar ve bu, Türkiye'nin sermaye düzenidir. Bugün düzenin bütün çarkları halkı halktan başka her şeye benzetmek için işliyor, çürütüyor. Bu çürümeyi durdurabilecek tek şey halkın emeği, ekmeği, geleceği için yeniden halk olması, bir halk gibi hareket etmesidir. Patronu, tarikatı, cemaati, mafyası, çetesi, yandaş basını, iktidar sözcüleri ile sermaye düzeninin bekçilerinin de en büyük korkusu budur.

Çözüm belli: Sermayenin bekası adına kendilerine yoksulluk ve çürüme reva görülenler, akıllı iğdiş edilenler, hafızası katledilenler; birleşmeleri, ortak bir irade göstermeleri, siyaseti değiştirmeleri istenmeyenler bir araya gelecek, ayağa kalkacak ve ses çıkaracaklar. Bugün pek çok yerde grev ve direnişler var, insanlık mücadelesi sürüyor, ülkenin her tarafında bir insanlık mücadelesi sürüyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Karaca Demir, lütfen tamamlayın.

SEVDA KARACA DEMİR (Devamla) - Bu aç kalmama hattını müdafaa etmek yetmez; bize gereken, sathı müdafaa, birleşip mücadele.

Son sözüm iktidar sıralarına: Özal'ı perişan eden 89 işçi baharını, sizi iktidara getiren 2001 yıkımını unutmayın. Bugün bunlardan çok daha büyük bir gerilim birikiyor memlekette; gayet iyi biliyorsunuz, siz bunu gayet iyi biliyorsunuz. Bu yüzden, 2025'te kafasını kaldıranı ezmeye hazırlanıyorsunuz. Bu bütçe halkı yalnızca ezmenin bütçesi değil; kadınıyla erkeğiyle, genciyle yaşlısıyla, işçisiyle emeklisiyle, öğretmeniyle sağlıkçısıyla, çocuğuyla doğasıyla halktan büyük korkmanın bütçesidir ama geliyor gelmekte olan. Korkacaksınız, korkacaksınız; bu halk birleşip bir gün ayağa kalkacak; korkacaksınız, korkacaksınız çünkü çürümenizin sonu işte, aynen böyle yazılacak. (CHP ve DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Karaca Demir.

Değerli milletvekilleri, 5'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 5'inci madde kabul edilmiştir.

6'ncı maddeyi okutuyorum:

Aktarma, ekleme, devir ve iptal işlemleri

MADDE 6- (1) Bu Kanunla verilen ödeneklerin etkin ve verimli bir şekilde kullanılması amacıyla, kamu idarelerinin yıl içinde ortaya çıkabilecek ihtiyaç fazlası ödeneklerinin diğer kamu idarelerinin ödenek ihtiyacının karşılanmasında kullanılmasını temin etmek veya ödeneklerin öncelikli hizmetlerde kullanılmasını sağlamak üzere genel bütçe ödeneklerinin yüzde 10'unu aşmamak kaydıyla; genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ile özel bütçeli idarelerin bütçelerine konulan (01), (02), (03), (05), (06), (07), (08) ve (09) ekonomik kodlarındaki ödenekleri kamu idareleri bütçeleri arasında veya Strateji ve Bütçe Başkanlığı bütçesinin "Yedek Ödenek" tertibine aktarmaya Cumhurbaşkanlığı yetkilidir.

(2) Genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri, 10/7/2018 tarihli ve 1 numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi kapsamında Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığına yaptıracak işlere ilişkin ödeneklerini Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı bütçesine aktarmaya yetkilidir.

(3) Millî Savunma Bakanlığı, Jandarma Genel Komutanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü ve Sahil Güvenlik Komutanlığı bütçelerinde yer alan ve tek merkezden yönetilmesi gereken ikmal ve tedarik hizmetlerine ilişkin ödeneği, kurumlar arasında aktarmaya ilgili kurumlar yetkilidir.

(4) Özel bütçeli idareler ile düzenleyici ve denetleyici kurumların (B) işaretli cetvellerinde belirtilen tahmini tutarlar üzerinde gerçekleşen gelirler ile (F) işaretli cetvellerinde belirtilen net finansman tutarlarını aşan finansman gerçekleştirme karşılıklarını, idare ve kurumların bütçelerinin mevcut veya yeni açılacak tertiplerine ödenek olarak eklemeye Cumhurbaşkanlığına belirlenecek usul ve esaslar çerçevesinde kamu idareleri yetkilidir. Hazine yardımı alan özel bütçeli idarelerin 2024 yılında "06- Sermaye Giderleri" ve "07- Sermaye Transferleri" giderlerine finansman sağlamak üzere genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri bütçelerinden tahakkuka bağlanan Hazine yardımlarının bu idarelerce kullanılmayan kısımları, 2025 Yılı Programının Uygulanması, Koordinasyonu ve İzlenmesine Dair Karara uygun olarak mevcut veya yeni projelerin ödenek ihtiyacının karşılanmasında kullanılır.

(5) Merkezi yönetim kapsamındaki idare bütçelerinden, hizmeti yürütecek kamu idaresi bütçesine yıl içinde kaynak transferi yapmaya ilgili idareler yetkilidir. Bu fıkra kapsamında genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri arasındaki kaynak transferleri ödenek aktarma suretiyle yapılır. Merkezi yönetim bütçesi kapsamındaki idareler arasındaki diğer kaynak transferleri ise bütçe gideri kaydedilmek suretiyle gerçekleştirilir. Hizmet sunumu karşılığı tahsil edilen tutarlar, ilgili kamu idaresince bir yandan (B) işaretli cetvele gelir, diğer yandan (A) işaretli cetvelin "14-Hizmet Sunumu Karşılığı Merkezi Yönetim Bütçesi Kapsamındaki İdarelerden Aktarılan Kaynaklar" finansman kodunu içeren bütçe tertiplerine; merkezi yönetim kapsamındaki idarelere kamu hizmeti sunumu amacıyla diğer idareler ile döner sermaye, fon gibi idare bütçesi dışındaki kaynaklardan aktarılan tutarlar ise "15- Hizmet Sunumu Karşılığı Merkezi Yönetim Bütçesi Dışından Aktarılan Kaynaklar" finansman kodunu içeren bütçe tertiplerine ödenek kaydedilir. Bu ödeneklerden harcanmayan kısımları aynı amaçla kullanılmak üzere ilgili tertiplere devren ödenek kaydetmeye idareler yetkilidir. Ancak bu ödeneklerden tahsis amacı gerçekleştirilmiş olanlardan kalan ödeneklerin iptaline ve harcanmayan tutarların iade edilmesine Cumhurbaşkanlığına belirlenecek usul ve esaslar çerçevesinde idareler yetkilidir.

(6) a) Milli Savunma Bakanlığı, Jandarma Genel Komutanlığı, Sahil Güvenlik Komutanlığı ve Emniyet Genel Müdürlüğü 2024 yılı bütçelerinin; "03.09-Tedavi ve Cenaze Giderleri" ekonomik kodunu içeren tertipleri, özel ödeneklere ilişkin tertipleri ile "Emniyet Genel Müdürlüğü Güvenlik Hizmetleri Yatırımları" faaliyetini içeren tertiplerindeki tutarlar hariç anılan kurumların mal ve hizmet alım giderleri ile sermaye giderlerine ilişkin ödeneklerinden yılı içinde harcanmayan kısımları, hizmetin devamlılığını sağlamak amacıyla bu tertiplere bütçe ile tahsis edilen ödeneklerin toplamının yüzde 30'unu aşmamak üzere kurum bütçelerinin ilgili tertiplerine devren ödenek kaydetmeye,

b) 12/3/1982 tarihli ve 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanununun 21 inci maddesinin ikinci fıkrası gereğince Kültür ve Turizm Bakanlığı 2024 yılı bütçesinin 18.36 ve 18.60 kurumsal kodu altında bulunan (03) ekonomik kodunu içeren tertiplerinde yer alan tanıtma amaçlı ödeneklerden harcanmayan kısımları Bakanlık bütçesinin aynı kodları içeren tertiplerine devren ödenek kaydetmeye,

c) Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK) 2024 yılı bütçesinin 56-49.33-02-07.01 tertibinde yer alan Türkiye Araştırma Alanı (TARAL) ödeneklerinden harcanmayan kısımları Kurum bütçesinin ilgili tertibine devren ödenek kaydetmeye,

ç) Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı 2024 yılı bütçesinin 17-19.31-01-05.04 ve 17-19.39-01-05.04 tertiplerinde yer alan Tasarım Destekleri, Temel Bilimler Mezunu Ar-ge Personel Destekleri, Teknolojik Ürün Yatırım Destekleri, Teknolojik Ürün Tanıtım ve Pazarlama Destekleri ve Rekabet Öncesi İşbirliği Desteklerine ilişkin ödeneklerden harcanmayan kısımları Bakanlık bütçesinin (05.04) ekonomik kodunu içeren ilgili tertiplerine devren ödenek kaydetmeye,

d) Hazine ve Maliye Bakanlığı 2024 yılı bütçesinin 19-12.41-01-07.02, 19-12.41-01-05.06 tertiplerinde yer alan Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetine yardım ödeneklerinden harcanmayan kısımları ve 19-12.41-01-08.02 tertibinde yer alan ödeneklerden harcanmayan kısımları Bakanlık bütçesinin ilgili tertiplerine devren ödenek kaydetmeye,

e) Emniyet Genel Müdürlüğü 2024 yılı bütçesinin "Emniyet Genel Müdürlüğü Güvenlik Hizmetleri Yatırımları" faaliyeti altında yer alan yatırım ödeneklerinden harcanmayan kısımları Genel Müdürlük bütçesinin ilgili tertiplerine devren ödenek kaydetmeye,

f) İlgili mevzuatı gereğince özel gelir kaydedilmek üzere tahsil edilen tutarları, idare bütçelerinde söz konusu mevzuatta belirtilen amaçlar için tertiplenen ödenekten kullandırmak üzere genel bütçenin (B) işaretli cetveline gelir kaydetmeye ve bütçelenen ödenekten gelir gerçekleşmesine göre ilgili tertiplere aktarma yapmaya, 2024 yılı içinde harcanmayan ödenekleri bütçeye devren ödenek kaydetmeye, bu hükümler çerçevesinde yapılacak işlemlere ilişkin usul ve esaslar belirlemeye,

Cumhurbaşkanı yetkilidir.

V.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

A) Çeşitli İşler

1.- Başkanlıkça, Genel Kurulu teşrif eden Azerbaycan Cumhuriyeti Milli Meclisi Başkanı Sahibe Gafarova ve beraberindeki heyete "Hoş geldiniz." denilmesi

BAŞKAN - Değerli milletvekilleri, Azerbaycan Cumhuriyeti Millî Meclisi Başkanı Sayın Sahibe Gafarova Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Sayın Numan Kurtulmuş ile birlikte Genel Kurulumuzu teşrif etmişlerdir.

Kendilerine Meclisimiz adına hoş geldiniz diyorum. (AK PARTİ, MHP ve İYİ Parti sıralarından ayakta alkışlar; CHP ve Saadet Partisi sıralarından alkışlar)

III.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) Kanun Teklifleri (Devam)

1.- 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/278) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 162) (Devam)

2.- 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/277), Plan ve Bütçe Komisyonunca Kabul Edilen Metne Ekli Cetveller, 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Genel Uygunluk Bildirimi ile 2023 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 225 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2023 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2023 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/922) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 163) (Devam)

BAŞKAN - Şimdi gruplar adına söz taleplerini karşılayacağım.

İlk söz talebi Saadet Partisi Grubu adına Antalya Milletvekili Şerafettin Kılıç'a ait.

Sayın Kılıç, buyurun. (Saadet Partisi sıralarından alkışlar)

SAADET PARTİSİ GRUBU ADINA ŞERAFETTİN KILIÇ (Antalya) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin 6'ncı maddesi üzerinde Grubumuz adına söz aldım. Genel Kurulu ve ekranları başında bizleri takip eden aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ekonomi yönetimi kanayan bir yara olarak bir avuç mutlu azınlık haricindeki 85 milyon vatandaşımızın canını sıkmaya devam ediyor. AK PARTİ iktidarının ekonomi yönetimini üç ana evrede özetleyebiliriz: Birinci evre faizli harakiri evresi, ikinci evre daha düşük faizli harakiri evresi, şu an içerisinde bulunduğumuz üçüncü evre ise yüksek faizli harakiri evresi yani her üç evrenin özü harakiri yapıyor olmasıdır. Bu alandaki tek istikrarın faize bağlılık olduğunu görüyoruz. Faize dayalı bir ekonominin uzun vadede milletimize refah getirmediği ortadadır. Bu durumun artık fark edilmiş olmasını bekliyoruz, artık idrak edilmiş olduğunu görmek istiyoruz fakat nafiye, bunun olduğuna dair en ufak bir emare bile yoktur. Faiz fakirden zengine kaynak akışına sebep olarak gelir adaletsizliğini derinleştirirken zekat müessesesi tam tersini yapar ve gelirin adil dağılmasını sağlar. Devlet bunu adil vergilendirmeye sağlayabilir. Zaten vergi topluyorsunuz, gelire oranla vergilendirme yapıldığı takdirde dengesizlik giderilir. Ekonomi Bakanımız "Vergilendirilmemiş bir alan bırakmama gayesindeyiz." derken vergi adaletinin "a"sından bahsetmiyor. Yapılan özetle şudur: Toplumun tamamı, geliri olsun olmasın, istisnasız herkes vergi veriyorken bankalarda faizde para bekletenler ise paradan para kazanıyor. Devlet herkesten topladığı vergilerle bu defa bütçe açığı ve faiz yükünü ödemeye çalışıyor. 2025 yılı için bütçe açığı ve faiz yükü toplamda 4 trilyon lira. Bu neyle ödenecek? Elbette milletimizden toplanan vergilerle ödenecek.

Değerli arkadaşlar, böyle bir düzen ancak sefalet getirir, bu düzen çürümüş düzendir; bunu artık görmelisiniz. Geliniz, adil olmayan vergi sistemini yeniden düzenleyerek en azından bir iyileştirme çabası gösterin.

Değerli milletvekilleri, görece maaşlar artıyor ancak alım gücü düşüyor. Ekonomimiz güya büyüyor ama borç ve faiz yükü artmaya devam ediyor. Burada 23'üncü kez bütçe yapmakla övünmek kolay ancak "23'üncü kez yapıyoruz ama hâlen denk bütçe yapamadık, yaptığımız bütçe 2 trilyon lira açık veriyor. Acaba neden?" öz eleştirisini yapmak zordur. 23'üncü kez bütçe yapmakla övünmek kolay ancak "Bu kadar bütçe yaptık ama hâlen 20 milyon insanımız açlık sınırının altında yaşıyor. Acaba neden?" diye sormak zordur. Milletimizin sizlere verdiği imkân ve fırsatlarla övündüğünüz kadar bunlar üzerinden kendinizi hesaba çekmiş olsaydınız milletimiz için de kendiniz için de çok daha faydalı bir iş yapmış olurdunuz. 2025 yılı için bütçeden ödeyeceğiniz faiz miktarı 1 trilyon 950 milyar liradır yani her gün 5 milyar 342 milyon faiz ödüyoruz. Bu miktarın ne kadar büyük olduğunu bir örnekle ifade etmek isterim: Tüm il, ilçe ve belde belediyelerimizin tamamının 2025 yılı toplam bütçeleri 1 trilyon 610 milyar liradır. Bütün belediyelerin toplam bütçesi faize ödenecek miktarın yüzde 82'sine tekabül ediyor. Nüfusu 2 milyon 696 bin 249 olan Antalya'mız Türkiye'nin 5'inci büyük vilayetidir ve Antalya Büyükşehir Belediyesinin 2025 yılı bütçesi ise 39 milyar liradır. Yani yedi buçuk günde ödediğiniz toplam faiz Antalya'mızın bir yıllık toplam bütçesine eşit miktardadır. İşte, milletimizin emeği ve alın teri böyle heba ediliyor. "Emekliye kaynak yok, memura yok, asgari ücretliye yok, çiftçiye yok, fakir fukaraya yok." derken faize bol keseden veriyorsunuz. Geçiş garantisi vererek yaptırdığınız köprü ve yolla övünüyorsunuz fakat faiz lobileri ile garibanın cebi arasına kurduğunuz köprüden bahsetmiyorsunuz. Hasta garantisi vererek yaptırdığınız hastanelerle övünmeyi biliyorsunuz ancak faiz mikrobuyla zehirlediğiniz milyonları görmek işinize gelmiyor. Kürsülerde nutuklar şahane, çizilen tablolar ise tozpembedir ancak bu şatafatlı nutuklar her gün bir yenisi yaşanan ve çoğu yoksulluk kaynaklı olan intiharları gizlemeye yetmiyor, bilirsiniz.

Değerli milletvekilleri, önümüzdeki günlerde belirlenecek olan asgari ücretle ilgili tartışmalar uzayıp gidiyor. Doğru soru "Asgari ücret ne kadar olmalıdır?" sorusu değildir, doğru soru "Asgari ücret nasıl olmalıdır?" sorusudur. Ortalama bir evin kirasını dahi karşılayamayacak düzeyde olan bir ücret olabilir mi? İşçinin emeğinin karşılığından bahsediyoruz, emek bu kadar ucuz olamaz. Aynı evde çalışan karı kocanın 2 maaşlarını topladığınızda geçimlerine yetmeyecek bir ücret asgari ücret olarak belirlenemez. Asgari ücreti konuştuğumuz kadar insanca yaşamının nasıl olması gerektiğini konuşmuyoruz. Gelin, evvela bunu konuşalım ve "asgari ücret" demeyelim de "insani ücret" diyelim. Asıl üzerinde durulması gereken husus ücretin alım gücüdür. Mevcut asgari ücretle ortalama bir evin kirasını ödeyemiyorsunuz. Şu anki ücret TÜRK-İŞ'in açıkladığı açlık sınırı olan 20.562 TL'nin altındadır. Biz bunun insani olmadığını ifade ediyoruz. Asgari ücret yılın hiçbir döneminde açlık sınırının altında kalmamalıdır. Her insanımız insan onuruna yaraşır bir hayat sürmelidir, bu, onların en doğal hakkıdır. Bir tartışma aldı başını gidiyor, neymiş efendim, yüksek ücret enflasyona sebep oluyormuş. Nedense bu tür tartışmalar maaşlara zam yapılacağı zaman gündeme geliyor. Açlık sınırındaki ücrete

"yüksek ücret" deniliyor. Asgari ücrete bir yıldır zam yapılmıyor ama baktığınızda yüksek enflasyon devam ediyor. Asgari ücretin işveren üzerindeki yükünü hafifletin ki makul oranda bir artış mümkün hâle gelebilsin. İnsanca yaşam için insani ücret verilmelidir diyoruz. Türlü bahanelerle emeklilerimizin, memurlarımızın, işçilerimizin hakkını gasp etmeyiniz diyoruz.

Değerli milletvekilleri gözü kulağı burada yapılan çalışmalarda olan diğer bir toplum kesimimiz ise emeklilerimizdir. Ağır ekonomik koşulların en çok yıprattığı kesim olan emeklilerimiz umutsuz da olsalar kendileri için atılacak olan bir adımı bekliyorlar. Emeklilik ne demektir? Bunun üzerine yeterince düşünüldüğü kanaatinde değilim. Yıllarca hizmet etmiş, emek harcamış insanlarımızın dinlenmesi gereken, ailesiyle, çocukları veya torunlarıyla vakit geçirmesi gereken ömrünün son demleridir emeklilik. Deyim yerindeyse ununu elemiş eleğini asmış insanımızın artık huzurla dinlenmeye çekildiği zamanlardır emeklilik zamanları. Sosyal devletlerde emeklilik dönemi bu şekilde tanımlanıyor ama bizde öyle midir? Ne yazık ki hayır. Bizim emeklilerimiz ununu elemiş olsa da maalesef eleğini asamıyor. Sokağa çıktığınızda görürsünüz ki emeklilerimiz çalışmak zorundadır. Çoğu emeklimiz taksici, seyyar satıcı, pazarcı veya kayıt dışı işçi olarak çalışmak zorunda kalıyor.

Bugün artık maaş değil de âdeta harçlığa dönüşmüş olan emekli aylıklarının emeklilerimizi sefalete mahkûm ettiği açıktır. Sayıları 15 milyonu aşan emeklilerimiz, aylıklarında yapılacak artışı beklerken umutsuzluk içerisindeyler. Zira, yıllardır uygulanan ücret politikası bugünkü emekli aylığını öyle bir noktaya taşımıştır ki yüzde 100 zam yapılsa bile emekli aylığı yine de açlık sınırının altında kalacaktır. Emeklilerimize yokluğu reva görmek, onları açlığa mahkûm etmek ülkemizin birikimine ve hafızasına saygısızlıktır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Kılıç, lütfen tamamlayın.

ŞERAFETTİN KILIÇ (Devamla) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

En düşük emekli aylığı, asgari ücretin altında kalmayacak şekilde belirlenmelidir. Gelin, emeklilerimizin hakkı olan yaşamı onlara sağlayalım. Siz bu doğrultuda adım atın, bizler de muhalefet partileri olarak destek verelim. Emeklilerimiz için yeni bir paket açıklayalım, onların feryadına daha fazla kulak tıkamayalım. Yalnız, bunu yaparken sadece sözde bırakmayalım. Sayın Cumhurbaşkanının 2024 yılını Emekliler Yılı ilan etmesinin ardından bu paket emeklilere sefaletin yaşatılması gibi olacaksa bir anlam ifade etmez; bunu da söylemiş olalım.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Kılıç, teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, aradan önce son söz İYİ Parti Grubu adına Aydın Milletvekili Ömer Karakaş'ın.

Sayın Karakaş, buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA ÖMER KARAKAŞ (Aydın) - Sayın Başkanım, Sayın Bakanım, sayın milletvekilleri, değerli bürokratlar; İYİ Parti Grubu adına 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin 6'ncı maddesi üzerine söz almış bulunmaktayım.

Değerli milletvekilleri, Taş Devri döneminde insanların 3 temel sorunu vardı. Neydi bunlar? Barınma, beslenme ve güvenlik problemleri. Bakınız, 2024 Türkiye'sine geldiğimizde Taş Devri dönemindeki aynı problemler hâlen devam ediyor. Ülkemizde yine barınma, beslenme ve güvenlik problemleri mevcut.

Eskiden vatandaşlarımız uygun fiyatla alışveriş yapabilmek için akşam pazarlarına giderlerdi ama artık vatandaşlarımız ne gündüz ne de akşam pazarına gidebiliyorlar.

Değerli milletvekilleri, ülkemizde açlık sınırı aralık ayı itibarıyla 20.500, yoksulluk sınırı ise 66.900 olmuştur. Şimdi, size çok basit bir hesaplama yapacağım. Bakınız, 12 milyon ücretli çalışan vatandaşımız açlık sınırının altında maaş alıyor; bunun yanında, 2,5 milyon ücretsiz aile işçisi var; ayrıca, kendi namına çalışan 5 milyon vatandaşın 1 milyonu da yine açlık sınırının altında; şimdi, bunları topladığımızda 15,5 milyon insan yapıyor. Bakınız, Türkiye'de 16 milyon emekli var; bu emeklilerimizden en düşük maaş alan 12.500 TL alıyor ama birçoğu, büyük bir çoğunluğu da bunun bir tık üstünde maaş alıyor yani baktığınızda 16 milyon emeklinin yine 15 milyonu 20.500 TL olan açlık sınırının altında maaş alıyor. Şimdi, bunları da topladığımızda, 30 milyonu, 30,5 milyonu bulan bir rakam. Bu ne demektir biliyor musunuz arkadaşlar? Yani 85 milyonluk nüfusun 30,5 milyonu açlık sınırının altında maaş alıyor. Bakınız, "yoksulluk sınırı" demiyorum çünkü yoksulluk sınırı 66.900 lira, açlık sınırının altında maaş alıyorlar. İşte, iktidarın yanlış politikaları yüzünden asgari ücret ve en düşük emekli maaşı maalesef açlık ve sefalet ücreti olmuş durumda. Bu ay asgari ücret ve emekli maaşlarına zam yapılacaktır. Lütfen, artık vatandaşımızı enflasyona ezdirmeyelim. Asgari ücretli çalışanlarımız ve emeklilerimizin maaşı açlık sınırının altında olmamalı; en düşük asgari ücret 30 bin olmalı, en düşük emekli aylığı ise asgari ücret seviyesinde olmalıdır. Yılda 2 defa emekliye bayram ikramiyesi veriyorsunuz, bari en azından bu bayram ikramiyeleri de asgari ücret seviyesi üzerinde olmalı.

Bakınız, ülkemizde 11 milyon işsizimiz var ancak yine, 11 milyonun üzerinde sığınmacı var. Vatandaşımız geçinemiyor, ısınamıyor, barınamıyor ama bunların hiçbirini görmüyorsunuz; artık tencerede aş değil taş kaynatılıyor.

Bakin, son bir yılda kredi kartı borcu olan kişi sayısı 41 milyon 376 bini geçti. Kredilerini ödeyemediği için yasal takibe düşen kişi sayısı 1 milyon 503 bin. Kredi kartı borcu olan kişi sayısı ise 37,3 milyona ulaştı.

Temmuz ayında kamuda tasarruf paketini Meclisten hep birlikte geçirdik. İktidarın temsil, tanıtma giderlerine baktığımızda, 2023 yılında Türkiye Büyük Millet Meclisinde kabul edilen bütçe 939 milyon ancak yine 2023 yılında harcamalara bakıyorsunuz, 1 milyar 889 milyon lira yani 2 katını geçmiş durumda. 2024 yılındaki temsil, tanıtma gideri ise henüz bir yıl geçmemiş olmasına rağmen geçen seneki toplam gideri yine geçmiş durumda. "Kamuda tasarruf" diyerek memurların servislerini kesen, öğretmen odalarındaki çay makinelerini kaldırtan Sayın Mehmet Şimşek, 2024 yılının yarısında temsil ödeneğini aşan kurumları maalesef ki görmüyor. İşte, size "İtibardan tasarruf olmaz." diyen iktidarın tanıtımdan tasarruf etmeyen bürokratları.

Bakin arkadaşlar, kamudaki toplam araç sayısı 119.605'ti. Şimdi, tasarruf tedbirleri paketi burada onaylandıktan sonra kamuya yazı yazıldı, dendi ki: "Fazla araçları, ihtiyaç fazlasını bildirin." Ve nihayetinde geri bildirim geldi. Ne kadar geldi? 119 bin küsur yani 120 bin araçtan bin araçla ilgili geri bildirim geldi, dendi ki: "Bin araç fazlamız var." Tamam, güzel. Arkasından ne oldu? Bu yılki 2025 yılı bütçesinde yeni araç alımıyla ilgili 3.423 yeni araç alınacak. Hani bin araç fazlaydı geri bildirim yapılan 120 bin araçtan? Şimdi bakıyorsunuz, o bin araç herhâlde eskiydi, şimdi yeni 3.423 adet daha alıyorsunuz.

Arkadaşlar, madem uygulamayacaksınız o zaman bu yasaları biz niye çıkarıyoruz? Yani bu yasaları sadece gariban memurun servisleri ortadan kalsın, gariban vatandaş tasarruf yapsın diye mi çıkarıyoruz? Siz yapmayacaksınız sadece gariban vatandaş mı yapacak?

Şimdi, 1.860 kişilik Bakü gezisi var, 95 milyona mal oluyor. Bu mu tasarruf? Bir günle emekliliğini kaybedenler için bütçeden pay ayrılmıyor, sığınmacıların sağlık giderleri karşılanmıyor ancak 12.500 lirayla yoksulluğa mahkûm edilen emeklilerimizden sağlık katkı payının kaldırılması isteniyor. Yani bin odalı sarayın ışıkları sönmessin diye vatandaşımıza her türlü vergi eziyeti maalesef devam ediyor.

Şimdi, sizlere başka önemli bir konuyu anlatmak istiyorum. Aydın'ımız incirin meşhur olduğu bir ilimiz. Ben de burada Aydın'ın sesini duyurmak istiyorum. Şimdi, maalesef Aydın'dan yurt dışına ihraç edilen incirlerimiz geri döndü. Organizasyon eksikliği yüzünden binlerce yıllık Aydın incirinin içerisinde toksit maddesi bulunduğu için insanlarımız iflas etti. Bugün kuru incir ihracatında yüzde 60'ın üzerinde payla Türkiye, Aydın dünyada 1'inci sırada. Yaşanmakta olan ve ekonomik krizi sürdürmekte olan bu dönemde maalesef ki Aydın incircisinin bu sıkıntısının sebebi, vatandaşın bilgisiz, bilinçsiz olması ve Tarım Bakanlığı gerekli bilgilendirmeyi, kurutma ve depolama hizmetleriyle ilgili gerekli öğretileri sağlamadığı için Aydın inciri bugün çok ciddi sorun yaşıyor. Bu, Aydınlı incir üreticilerimizin değil maalesef bizim oradaki çiftçimizi bilgilendirmeyen, bunlara önderlik yapmayan Tarım Bakanlığının suçudur ve maalesef ki Tarım Bakanlığının beceriksizliğinin, Tarım Bakanlığının bu işin üzerinde durmamasının sıkıntısını yine vatandaşımız çekiyor. Geçenlerde 2.500-3.000 çalışanı olan bir fabrika bu işten dolayı iflas etti. Yazıktır, günahtır; vatandaşımızı daha fazla ezmeyelim, vatandaşımıza daha fazla zulmetmeyelim.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Karakaş, lütfen tamamlayın.

ÖMER KARAKAŞ (Devamla) - Tamamlıyorum Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Vergi yükü altında ezilen bu vatandaşa daha fazla yazık etmeyelim. Bu insanlar bizim halkımız, bu vatandaş bizim milletimiz. Maalesef, vergimatik Mehmet Şimşek artık öyle bir hâle getirdi ki ülkeyi, artık insanlar aldığı havanın, nefesinin vergisini verecek hâle geldi. Vatandaş isyan ettirmeyin, lütfen bu vatandaşa daha fazla eziyet etmeyin.

Tüm Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti ve Saadet Partisi sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Karakaş.

Sayın Şevkin, buyurun.

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

2.- Adana Milletvekili Müzeyyen Şevkin'in, Suriye'de yaşayan halkların beklentilerine ilişkin açıklaması

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Suriye'de yeni yönetimle birlikte yaşayan halkların eşit, demokratik ve can güvenliklerinin sağlandığı bir ülke beklentisi vardır. Lazkiye ve Tartus bölgesinde yaşayan Aleviler geçmişte yaşanan olumsuzluklardan dolayı can güvenliği konusunda büyük kaygılar taşımaktadırlar. Adana, Mersin ve Hatay'da yaşayan milyonlarca Alevi sadece sınırların bölüldüğü akrabaları konusunda aynı endişeleri taşımaktadırlar. Türkiye Cumhuriyeti olarak en azından güvenli bir bölgeyle Suriye'deki akrabalarının korunması Türkiye'deki Alevilerin en büyük beklentisidir. Bu kaygılarımızı ve beklentilerimizi Sayın Dışişleri Bakanımızla paylaştık ve bu insani sorumluluğumuzun yerine getirilmesini bekliyoruz. Belirsiz bir gelecek kaygısı Suriye'de yaşayan tüm etnik ve dinî grupların genel sorunudur.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Değerli milletvekilleri, birleşime yirmi dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 14.05

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.34

BAŞKAN: Başkan Vekili Bekir BOZDAĞ

KÂTİP ÜYELER: Kurtcan ÇELEBİ (Ankara), Yasin ÖZTÜRK (Denizli)

----- 0 -----

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 38'inci Birleşiminin İkinci Oturumunu açıyorum.

III.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) Kanun Teklifleri (Devam)

1.- 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/278) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 162) (Devam)

2.- 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/277), Plan ve Bütçe Komisyonunca Kabul Edilen Metne Ekli Cetveller, 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Genel Uygunluk Bildirimi ile 2023 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 225 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2023 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2023 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/922) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 163) (Devam)

BAŞKAN - 2025 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin görüşmelerine devam ediyoruz.

Komisyon yerinde.

6'ncı madde üzerinde siyasi parti grupları adına yapılan konuşmalarda kalınmıştı.

Şimdi Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına Giresun Milletvekili Ertuğrul Gazi Konal'a söz veriyorum.

Sayın Konal, buyurun. (MHP sıralarından alkışlar)

MHP GRUBU ADINA ERTUĞRUL GAZİ KONAL (Giresun) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin Genel Kurul görüşmeleri kapsamında 6'ncı madde üzerine Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına söz almış bulunmaktayım. Bu vesileyle Gazi Meclisimizi ve aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Bilindiği üzere, bütçe yönetimi salt rakamlardan ibaret bir denklem değildir; toplumsal refahı gözeten, stratejik öncelikleri belirleyen, istikrarlı büyümeyi hedefleyen ve ulusal menfaatlerimizin uzun vadeli korunmasına katkı sunan bir süreçtir. Bu süreçte esneklik, öngörü ve uyum kabiliyeti ne kadar güçlüyse ülkemizin önüne çıkan fırsatları en iyi şekilde değerlendirme ve beklenmeyen zorluklara karşı dirayetli durma şansı da o derecede yükselmektedir. Gelir gider dengesi içerisinde kamu kaynaklarının yönetimi hızla değişen ekonomik, sosyal ve jeopolitik gelişmeler karşısında katı bir yapıya hapsolamaz; aksine, bu kaynakların hedeflerimize uygun, gerektiğinde yeniden şekillendirilebilen, iyileştirip dönüştürebilen bir yapıda olması elzemdir. Kanun teklifinin 6'ncı maddesindeki aktarma, ekleme, devir ve iptal işlemleriyle de işte tam bu gereksinimi karşılamak amaçlanmıştır. Üstelik bunu yaparken bir yandan kamu idaresi kaynaklarını daha verimli kullanmayı, diğer yandan da oluşabilecek mali risklerin zamanında bertaraf etmeyi mümkün kılmaktadır. Esneklik sadece idari bir tercih değil, küresel ekonomik mimarın gerektirdiği çağdaş bir zorunluluktur. Öte yandan, kamu harcamalarında sağlanan bu esnekliğin sorumlu ve adil kullanımını temin etmek de son derece önemlidir.

Değerli milletvekilleri, eğitim, sağlık, altyapı, savunma, enerji, çevre ve dijital dönüşüm gibi kritik alanlarda sürpriz gelişmeler veya proje revizyonları kaçınılmazdır. Bu maddenin sağladığı bu esnek çerçeve, bu faktörlerin bütçe yönetimi üzerindeki baskısını azaltarak ekonomimizin farklı dinamiklerini bir arada ve uyumlu biçimde yönetme kapasitemizi artıracaktır. Elbette esneklik ne kadar kıymetliyse bunun koşulları ve sınırları da net bir biçimde belirlenmelidir. Etkin denetim, hesap verilebilirlik ve raporlama standartları, 6'ncı maddenin uygulamadaki başarısını tayin edecektir. Burada dikkat edilmesi gereken husus, kamuoyunun düzenli bilgilendirilmesi, bağımsız denetim organlarının saygın ve etkin rolü, bu maddenin bir güvence mekanizma niteliğine bürünmesini sağlayacaktır. Bu vesileyle, 2025 yılı bütçesini Milliyetçi Hareket Partisi adına desteklediğimizi belirtiyor; yüce milletimize ve devletimize hayırlı olmasını Cenab-ı Allah'tan niyaz ediyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bana ayrılan sürenin son kısmında vatanımızın, vatandaşımızın, milletimizin, Anadolu'nun aslı olan, büyük şehirler arasında kalmış seçim bölgem Giresun gibi küçük illerimizde geçimini sürdüren küçük esnaflarımızla; dolmuş, servis şoförlerimizle ve taksicilerimizle ilgili bizlere iletilen problemlerle alakalı birkaç cümle kurmak istiyorum: Onlar yalnızca geçimini kazanan ticaretçiler değil, mahallelerimizin ağabeyleri, yeri geldiğinde komiserleri, acil servisleri ve en kötü günümüzde ailelerimizi emanet edeceğimiz canlarımızdır. Bugün mantar gibi her köşeye türemiş zincir marketlerin arasında kaybolmaya yüz tutmuş, bünyesi küçük olsa da maneviyatı asırlara bedel çınar ağaçlarımızdır. "Askıda ekmek, veresiye defteri, üstü kalsın, bu da bizden olsun." anlayışını yaşayan ve yaşatan Anadolu kültürümüzün yegâne temsilcileridir. Cenazemizde kepenklerini kapatan, ihtiyaç duyduğumuzda gece gündüz demeden fedakârlıkla hizmetimizden birer bireydir. Hâl böyleyken, maalesef, günden güne sayıları azalmakta, yeni nesil ise kapılarını dahi çalmamaktadır. Gıdadan sebze meyveye, kırtasiyeden züccaciye, tuhafiyeye, beyaz eşyadan elektronik eşyaya, hatta artık motorlu taşıtlara kadar bugün izin verilse ilaç bile satmaya teşebbüs eden zengin zincir marketlerle ve kampanyalı indirimleriyle orantısız mücadele eden, hayli yorulan küçük esnafımız kira bedeli, BAĞ-KUR ve SGK ödemeleriyle nefes almakta zorlanmaktadır.

Az önce belirttiğim gibi, mahalle bakkalını mahallenin ağabeyi, manavı polis, çaycıyı haberci, taksiciyi de mahallenin acil servisi olarak görmekte fayda olduğunu düşünüyorum. İşte bu yüzden, bu değerlerimizi kaybetmemek, kaybettirmemek geleceğimiz için önem arz etmektedir. İlgili bakanlıklarımızdan ve yetkililerden bu konuda teşvik ve düzenleme beklenmektedir.

Örneğin, bir kırtasiye-kitabevi bir yıl boyunca eğitim öğretim yılı başlangıç haftasını beklemektedir. En yoğun kazancının olacağı dönem iki haftalık o süreçtir ancak görüyor ve yaşıyoruz ki eğitim öğretim haftasına iki üç hafta kala söz konusu zincir marketlerde kırtasiye ürünleri gıda reyonlarının önüne geçmiş, maliyetinin altında kampanyalarla satışa sunulmuş olmaktadır. Elbette vatandaşımız özgürdür, istediği yerden alışverişini yapacaktır ama indirimlerin de bir alt-üst seviyesinin olması gerektiğini düşünüyorum. Marketlerin bir kaleminden, bir defterden almadığı, kaybettiği kâr oranını yan reyonda sattığı bir çikolatadan, şekerden, meyveden fazlasıyla kazanacak alternatifleri vardır ancak yılda bir kez yoğun satış yapmayı bekleyen ve alternatifi olmayan kırtasiyecilerimiz bu drama ne kadar dayanabilecektir? Dolayısıyla bu dengenin ve rekabetin objektif olarak düzenlenmesi gerekmektedir.

Yine, gördüğüm başka bir tezat durum da şehrim Giresun gibi insan ve trafik sirkülasyonu az olan Bayburt, Şırnak, Siirt, Ardahan, Aksaray, Niğde gibi birçok küçük şehrimizde geçimini sağlamaya çalışan şoför ve taksici esnaflarımızın karşı karşıya kaldığı durumdur. Bizim gibi, trafik ve insan sirkülasyonu büyükşehirlerle oranla oldukça düşük olan taksici esnaflarımızın zorunlu masrafları İstanbul, Ankara, İzmir, Gaziantep, Antalya gibi yoğun çalışan meslektaşlarıyla neredeyse aynı, kazanç ve ticari değerleri ise oldukça düşük orandadır. Allah korusun, dolmuş ve taksicilerimizin 20 milyon sirkülasyonluk İstanbul trafiğinde kaza oranı yüzde 30 iken 300 bin, 500 bin nüfuslu bizim gibi şehirlerde kaza oranı yüzde 1'ler, 2'lerdir.

Yine, büyükşehirlerimizde ticari taksit ve dolmuş hatlarının ticari değeri bizim gibi il ve ilçelerin katbekat üstündedir. Kıymetli şoförlerimizin büyükşehirlerde günlük kazançları iyiye, küçük illerimizde kontak çevirmeden günlerce bekleyen şoför esnafımız bulunmaktadır. Ancak ticari araçlarımızın zorunlu trafik sigortası ve kasko bedellerine baktığımızda ise neredeyse her yerde aynıdır. Yani İstanbul'da, Antalya'da, Ankara'da yılda birkaç defa kaza potansiyeli olan bir ticari aracın sigorta, kasko ödeme bedeli ile Siirt'te, Giresun'da, Bayburt'ta günlerce kontak çevirmeden bekleyen, kaza yapma oranı sifıra yakın olan şehirlerimizdeki ticari araç ve

dolmuşların sigorta bedelleri arasında çok cüzi farklar bulunmaktadır. Burada matematiksel ve mantıksal olarak oran-orantı hesabı ortadan kalkmaktadır. Yetkililerden bu tezat duruma bir düzen getirilmesini beklemekteyiz.

Yine, ayrıca, ülkemizde hususi araçlarda iki yılda yapılan muayeneler ticari araçlarda bir yılda yapılmaktadır. Elbette canlarımızı teslim ettiğimiz ticari araçların bakım, onarım ve muayenelerinin sık yapılması halk sağlığı açısından önem taşımaktadır ancak pandemi dönemiyle birlikte dünya da ve ülkemizde artan yedek parça ve bakım onarım maliyetinin artmasıyla zaten zor günler geçiren şoför esnafımız en azından yılda bir yaptırdığı muayene bedellerinin yarıya indirilmesini önemsiyoruz. Ayrıca, meslek belgelerinin edinilmesi ve eğitim teşrifleri yakıtta ÖTV indirimi şoför esnafımız için beklentimizdir.

Sözlerimi bitirmeden önce, sayıları bugün milyonları bulan, ölümlü kazaya sebep vermemiş ama ekmeğini direksiyondan kazandığı için büyük mağduriyet yaşayan şoförlerimize bir defaya mahsus ehliyet affını bir kez daha buradan dile getiriyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Konal, teşekkür ediyorum.

Diğer söz talebi, Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına Van Milletvekili Gülcan Kaçmaz Sayyigît'e ait.

Sayın Kaçmaz Sayyigît, buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA GÜLCAN KAÇMAZ SAYYİĞİT (Van) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Sözlerime başlamadan önce, hukuksuz bir şekilde cezaevinde rehin tutulan tüm siyasi tutsakları; şu an tarlada, atölyede, fabrikada, maden ocağında bizleri izleyemeyen herkesi de saygıyla sevgiyle selamlıyorum.

Toplumsallaşma süreci sonrası üzerinde yaşadığımız bu coğrafyada ne yazık ki çatışmalar, savaşlar, katliamlar hiçbir zaman eksik olmadı. Dağlar yoruldu, toprak yoruldu, halklar yoruldu ama sermayenin kâr hırsı bitmedi; ulus devletlerin diğer uluslara olan zorbalığı maalesef sonlanmadı. Bir tarafta Kürtlerin, Ermenilerin, Süryanilerin, Arapların, Türklerin bir arada yaşadığı coğrafya gerçekliği varken, diğer tarafta katı ulusçu ve dar mezhepçi iktidarlar inşa edildi. Orta Doğu yüz yıllarca savaş ve çatışmalara maalesef maruz kaldı, maruz kalmaya da devam ediyor. Ulus devletler bir yüzyıl boyunca tekçiliğin birer kalesi olarak varlık gösterdi, köleliği dayatıp halkların özgürlüğüne saldırdılar, hakikatin yerine yalanlara sarıldılar, barışa karşı savaşı kutsadılar.

Bugün bölgemizde kadın, kimlik, mezhep, sınıf, çevre ve iktidar sorunu varsa bunun temel sebebi Orta Doğu'ya reva görülen çatışmalı süreçlerdir. Buna karşın, halkların direnişi de her zaman sürmüştür çünkü egemenlerin kendilerini dayattığı bir sistemde halk mücadelesinin büyümesi de kaçınılmaz olarak karşımıza çıkmaktadır.

İran'da baskıcı ve otoriter rejim kadınların "..."⁵ sesleriyle kırılanaşabiliyor. Irak'ta halklar ve farklı inançlar realitesi karşısında demokrasiyi reddeden Baas rejiminin nasıl çöktüğüne hep beraber şahit olduk.

Bugün Orta Doğu'nun sınırdığı güncel coğrafya ise Suriye olarak karşımıza çıkmakta. Burası ulus devletler için de halklar için de köprüden sonraki son çıkıştır. Çok etnisiteli ve çok inançlı bir coğrafyada on yıllarca baskıyla giydirilen gömleğin patlamasının üzerinden tam olarak on üç yıl geçti. Çatışmaların daha ilk gününden Kahire veya Cenevre görüşmelerinde Birleşmiş Milletlerin aldığı kararlarla çözüm aslında mümkündü. Bunu engelleyen en başat sebep olası Kürt varlığı ve Kürt kazanımları oldu çünkü AKP'nin dümeninde olduğu politika Kürtlerin hak kazanmasındansa krizin sürmesi evladır politikasıdır.

Sayın Başkan, değerli hazırun; Suriye meselesi önemli çünkü Kürt sorununun turnusol kısmı tam olarak Rojava olarak karşımıza çıkmaktadır. Baas rejimi yıkıldı ama bunun yerine demokratik ve çok kültürlü bir model mi kurulacak, yoksa yeni yeşil soslu halk karşıtı bir yapılanma mı ikame edilecek; bunu hep birlikte göreceğiz. Kürtler, birlikte yaşadıkları Araplar, Türkmenler, Süryaniler ve Çerkezlerle üçüncü yolda buluşarak bir model inşa etti burada. Ne yazık ki "Rojava" denilince, "Kuzeydoğu Suriye" bahsi geçince sadece "terör" dışında aklına başka bir sözcük gelmeyen bir AKP iktidarıyla karşı karşıyayız. Devleti yönetenlerin Kürt realitesine gözlerini yumması artık sürdürülebilir bir politika değildir. Suriye'de savaş bitiyor, bir gelecek kurulmak isteniyor. Kürtlerin bu denklemde zayıflatılmasının Türkiye'ye hiçbir faydası yok ama Kürt halkının inkârı üzerine varlık inşa edenlerin sevinç çılgınlığını şu an bütün halkımız görüyor. Bugün birçok ülkede gazetelerde Rojava Kürtlerine yapılan saldırılar yazılıyor, televizyonlarda Türkiye'nin Kürt otonomisini dağıtmak istediği anlatılıyor. Bundan en çok rahatsızlık duyması gerekenler ülkeyi yönetenler olmalıydı çünkü Suriye Kürtleri, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olan milyonlarca Kürt'ün özbeöz kardeşidir. Yeri geldiğinde bin yıllık kardeşliğe vurgu yapanların samimiyeti de bu yaşananlarla test edilmiş oluyor. Devlet erkânı Şam'a gidiyor ama unutmaları ki Şam'da sadece Emevi Camisi yok; onun yanında Kürt Komutan Selahaddin Eyyubi de var, onun torunlarının kazanımlarını hedef alanların günahlarını hiçbir şey temizlemeyecektir.

Sayın milletvekilleri, müsaadenizle Suriye özelinde biraz yakın tarihe gidelim çünkü Kürtlerin varlığına yönelik saldırının tarihsel köklerini anlamak zorundayız. Burada Baas rejiminin Arap Kemer Projesi'ni göreceksiniz. Türkiye-Suriye sınırının geniş bir bölümünde, 12 kilometre genişliğinde bir alanda uygulandı bu. Amaç buraları Kürtsüzleştirmekti. Bugün de AKP'li kurmaylar 32 kilometre derinliğinde bir tampon bölgeden bahsediyorlar, bunun adı "güvenlik koridoru" kesinlikle olmayacaktır. Amaç, Kürt halkının kazanımlarını yok saymak, hatta yok etmektir. Artık "Kürt anasını görmesin." siyasetinden vazgeçin çünkü kör dövüşü hâline getirilmek istenen çatışmalı süreç halklara kan ve gözyaşı dışında hiçbir şey getirmede, bugünden sonra da hiçbir şey getirmeyecektir.

Demokratik siyaset aktörleri olarak onurlu bir barışın kaçınılmaz olduğu konusunda hemfikiriz; doğanın yağmalanmadığı, gençlerin ölmediği, halkların yoksullaşmadığı bir geleceği barışla kurmanın mücadelesini yürütüyoruz. Bunun yolu da Kürtlerin siyasal ve kültürel haklarının tanınmasından geçiyor. Güvenlikçi yaklaşım artık iflas etmiştir. Her şeyi bir terör düğümüne sarmak sorunları kronik hâle getirmektedir. Bu Meclis ki on bir yıl önce toplumsal barış amacıyla araştırma komisyonu kurmuş bir Meclistir, bugün de onurlu bir barışa giden yolda müzakere ve diyalogun merkezi olabilir burası. Bunun için de Sayın Abdullah Öcalan üzerindeki tecridin en kısa sürede kaldırılması elzemdir çünkü otuz bir yıl önce "Bu savaşa son verip masaya oturalım, biz siyaset yapmak istiyoruz." diyen irade, bugün "Bizim için onurlu barış ve demokratik siyaset tarzı esastır." mesajını veriyor, şiddet sürecini hukuki ve siyasi zemine taşıyabileceğini belirtiyor. Bundan dokuz yıl önce Süleyman Şah Türbesi Kürt ve Türk ittifakıyla IŞİD saldırısından kurtarıldı. 2013 Nevrozunda Eşme ruhu halklar arasında yeni tarihin sembolü olarak ifade edildi. Bugün de Rojava

⁵ Bu bölümde hatip tarafından Türkçe olmayan kelimeler ifade edildi.

Kürtleri, Türbenin birlikte yerine taşınabileceği çağrısında bulunuyor; buna rağmen Kürt kazanımlarını tehdit olarak görmek ancak ve ancak Kürt halkına duyulan düşmanlıkla izah edilebilir, başka da bir izahatı yoktur.

Toplumu büyütmek, demokrasiyi geliştirmek çağdaş demokrasilerin temel amacıdır, bunun test edildiği yerlerden biri de belediyeler olarak karşımıza çıkmakta ama AKP'nin hak ve hukuk tanımadan sürdürdüğü kayyum politikası toplumu ezmeye devam etmektedir. Bunun Kürtlere karşı rahatlıkla yapılabilmesi ise Kürt'ün yurttaşlık hakkına tam olarak saldırıdır. Hakkâri, Batman, Mardin, Halfeti, Esenyurt, Dersim, Ovacık derken Van'ın Bahçesaray ilçesine de kayyum atadınız. Van, 14'te 14 yaparak tarih yazdı. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar) Bakın, Van'ın yerel seçim sonuç haritası, bu haritaya iyi bakın; 14 ilçeyi de Van mora boyadı. Kürt halkının tercihine, Kürt halkının iradesine neden saygı duymuyorsunuz, buradan bir kez daha soruyoruz. Bu haritaya iyi bakın. Bu harita, en güvenilir kurumlarınızdan olan YSK mühürüyle açığa çıkarılmış olan bir sonuç haritasıdır. Bu, puzzle değil; bu, halk iradesinin hakikati ve siz bu hakikatin içerisinde değilsiniz. Sayın AKP'liler, siz bu haritanın neresindesiniz? Size soruyorum: Bu hakikatin neresindesiniz? Yoksunuz, bunu kabul etmek zorundasınız. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

Eğer Bahçesaray'a -Kürt kültür ve inanç tarihinde çok özel bir yeri olan Bahçesaray'a- saldırıyorsanız size bazı şeyler anlatacağız. Orası Fegîye Teyran'ın memleketi; yok öyle bir iki festival yapıp, Kürtçe kitap basarak kendinizi temyize çıkarmak. Önce Kürtlerin varlığını kabul edeceksiniz, siyasi tasarrufuna saygı duyacaksınız; aksi takdirde, öbür dünyada Fegîye Teyran'ın, bu dünyada onun torunlarının iki eli sizin yanınızda olacaktır çünkü Bahçesaray'da kayyum demek Fegîye Teyran'a hakarettir.

Bugün toplumsal barışın önünde bir engel, ağır hasta mahpuslara yönelik politikalardan bir tanesi de kayyumlardır. 2016 yılında 94 belediyeye kayyum atadınız, 2019 yılında 48 belediyemize çöktünüz; belki ekonomik olarak sömürdünüz, yandaşa rant kapısı yarattınız ama sonuç olarak nefret kazandınız, sandıkta da halk size tekrar tekrar cevabını verdi. Bugün iyimser olmamızı sağlayan bir gelişme varsa o da hiç kimsenin kayyum rejimine rıza göstermemesidir.

Bu Meclis çatısı altında 10 tane siyasi parti kayyum uygulamasına son verilmesi için ortak kanun teklifi verdi. Kayyum rejimine karşı bir konsensüs sağlanmış durumda dolayısıyla AKP'nin devlet gücünü arkasına alarak sandığı lağvetmesinin son kullanım tarihi bizlerce geçmiştir. Kayyum uygulamaları ancak ve ancak toplumsal bölünmenin fitili olabilir. Bunu ateşleyen siyasi iktidara kayyum darbesinden vazgeçmeyi salık veriyoruz çünkü ne yaparsanız yapın, ne yaparsanız yapın Kürt halkı asla duruşunu bozmaz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Kaçmaz Sayyîğît, lütfen tamamlayın.

GÜLCAN KAÇMAZ SAYYİĞÎT (Devamla) - Kürt halkı asla onurundan vazgeçmez ve Kürt halkı sandıkta gereken cevabı Van'da nasıl verdiyse bundan sonraki süreçte de size nasıl cevap vermesi gerektiğini çok iyi bilir.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Kaçmaz Sayyîğît, teşekkür ediyorum.

Diğer söz talebi, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Ankara Milletvekili Tekin Bingöl'e ait.

Sayın Bingöl buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA TEKİN BİNGÖL (Ankara) - Bütçenin esas paradır; bütün bütçelerin her sayfasında, her paragrafında, her satırında para vardır. O zaman ben sizinle parayı konuşacağım. Niçin parayı konuşacağım? Çünkü para her ülke için stratejik öneme sahiptir ama daha önemli bir şey var, o da 2012 yılında Cumhurbaşkanının sarf ettiği sözler, diyor ki: "Para bir ülke için bağımsızlıktır, itibardır, güçtür." Daha da ileri bir noktaya taşıyor: "Para itibardır ve bu itibar milletin itibarıdır." İyi, o zaman bu paraya bakalım.

Yıl 2009, AKP 9'uncu emisyon parayı servis ediyor; önce 7 madenî para çıkarıyor, ilginçtir, 1 kuruş çıkarıyor. Bu 1 kuruşu niçin çıkardığını izah etmek isterim ama maalesef vaktim yetmiyor. Şimdi, bu 7 madenî paranın hiçbirinin piyasada karşılığı yok, hiçbirinin alım gücü yok. Bırakın, her birini tek başına, bu 7'nin tamamı 691 kuruş ediyor, bunlarla bir ekmek alamıyorsunuz, bir simit alamıyorsunuz, hiçbir özelliği yok. İşte, millî para! (CHP sıralarından alkışlar) Sonra, yine o dönemde kâğıt paralar çıktı, banknotlar, 6 adet. 5 lira, 10 lira, 20 lira, 50 lira, 100 lira ve 200 lira. Bakıyoruz, 5 liranın esamesi okunmuyor; 10 lirayla bir simit alamıyorsunuz, 20 lirayla 1 litre süt alamıyorsunuz, 50 lirayla 1 paket sigara alamıyorsunuz, vallahi 100 lirayla 1 kilo peynir alamıyorsunuz. Hadi bunu da toplayalım, 185 lira yapıyor; ya, 185 lirayla bir vatandaş gidip tavuk döner yiyemiyor. İşte size millî para, işte AKP'nin millî parası! (CHP sıralarından alkışlar) Peki, geriye ne kaldı? Geriye şu 200 lira kaldı. Bugünlerde sular seller gibi bütün piyasada, bütün ATM'lerde bu 200 lira var. Çok ilginç, 2009'da bu 200 lira yılda 8 milyon adet basılıyordu. Şimdi yılda değil günde 80 milyon adet basılıyor ve çok ilginç, öyle bir performans var ki bu 200 liranın muazzam bir performansı var. 2023 yılında 1 milyon 546 bin adet küsuratı var basılırken, 2024'ün Kasım ayı itibarıyla 2 milyar 635 milyon 714 bin 854 adet 200'lük basılmış. Bakın, bu tutar değil adet, 2 milyar 518 milyon. Başka bir şey var. Şimdi, burada AK PARTİ şark kurnazlığı yapıyor. Ne yapıyor? Bu paranın daha önceki bütün emisyonlarda bir seri numarası harf vardır, bir de rakam vardır; hepsi 8 rakamlıdır ama gelin görün ki AKP o şark kurnazlığını yapıyor, bütün paraları 9 rakamla çıkarıyor. Hepsinde 9 rakam var, niçin? Çünkü 8 rakam olduğunda 90 milyon adet basılma sınırı var ama bunu 9 rakama çıkardığınızda 999 milyon adet çıkarabiliyor. Alın size millî para ve bu ülkenin itibarı. Aslında para değersizleşti, paranın itibarı yok ama Cumhurbaşkanının söylediği gibi, milletin itibarından, milletin onurundan hiçbir şey eksilmiyor. (CHP sıralarından alkışlar) Eksilen parayı itibarsızlaştıranların itibarıdır, onlar itibar kaybediyor.

Bakın, size başka bir şey söyleyeceğim: Yıl 1927, bir para basılıyor -cumhuriyetin yeni kurulduğu yıllar- bu binlik. Bu binlik 1927'de basılmış ve bu bin lirayla 121 altın alınıyor, öyle 1 gram falan değil, 121 altın. Şimdi bunu almak ne mümkün? Peki, meşhur mor binlik 1953'te basılıyor, bu parayla bir çiftlik kuruluyor değerli arkadaşlar; arsasıyla, arazisiyle, binalarıyla, araç gereciyle ve içindeki onlarca hayvanla çiftlik kuruluyor. Peki, şimdi zorlayarak para basmamaya çalışıyorlar ama ne mümkün? Beş yüzlük ve binliğin grafikerleri her türlü hazırlığını yapmış, sırf enflasyon bu kadar yüksek değerde diye, algı oluşmasın diye ha bire iki yüzlük basıyorlar. Basın, basın, basın; nereye kadar? Sonuçta, 2025'te basmak zorundasınız. İyi, sizin basacağınız bin lirayla ne alınacak biliyor musunuz? Gün gelecek -bu bahsettiğimiz paraların değerleri var ya, cumhuriyetin ilk yıllarında çıkan para ve mor binlik 1953'te, bütün bunları alırken- sizin bin liranız sadece korkarım ki 1 kilo et almaya yetecek. (CHP sıralarından alkışlar) Alın size milletin itibarı! Alın size milletin itibarı!

Başka bir şey, şimdi 31 Mart seçimlerinden sonra müthiş bir öfke patlaması var, korkunç bir şekilde zulüm almış başını gidiyor. Ne yapıyorlar? Silkeliyorlar. Sayın Cumhurbaşkanını, bizim belediyelerimizin, belediye başkanlarımızın kökleri çok kuvvetli, ne yaparsanız yapın onları silkeleyemezsiniz ama silkerseniz o ülkede, o şehirde, o ilde yaşayan bütün vatandaşların -hangi siyasi partiye mensup olursa olsun- hizmet alımını engellersiniz. Sizin politikanız bu. Sizin umurunuzda değil, hizmetmiş... Bir tek derterleri var: Cumhuriyet Halk Partisinin başarısını kıskanıyorlar ve onu yok etmeye çalışıyorlar; avucunuzu yalarsınız. (CHP sıralarından alkışlar)

Kayyum atıyorlar, kayyum. Bakın, bu kayyum meselesi çok ilginç. Siz daha önce de kayyum atadınız, ne oldu? Vallahi, kayyum atadıklarınızın hepsini açık arayla kaybettiniz; yine böyle bir şey olacak. Yüreğiniz yetiyorsa gelin, şu 8 belediyeye kayyum atadınız ya, buralarda seçim yapalım; düzenleme yapalım, seçim yapalım; bakalım o kayyumla işgal ettiğiniz belediyelerin hangisini alıyorsunuz? Bir tanesini dahi alamazsınız. (CHP sıralarından alkışlar) Açık ara Ahmet Hoca 51'le mi aldı? 60'la alacak, 65'le alacak.

Bakın, ne yaptı o kayyum? İşgalci kayyum Esenyurt'ta şöyle bir şey yaptı: Tuttu, seçim zamanı ayağını kıran bir vatandaşla koltuk değneği verdi. Ya, bu çok masum bir şey; alım gücü yok, koltuk değneği veriyor. Ne yaptılar biliyor musunuz? Hemen bir yazı yazdılar "O koltuk değneklerini belediyeye getirin." diye. Vatandaş da gitti, o tefligata karşı "İsteğimin dışında, mecburen koltuk değneklerini size iade ediyorum." dedi.

Şimdi, ben Esenyurt meydanından seslendim. Gün gelecek Ahmet Hoca çıkacak, halkın iktidarı kurulacak. İbretiâlem için o koltuk değnekleri ile bu yazıları Esenyurt Belediyesinin girişine asın. Gün gelecek yeni nesil "Ya, bu koltuk değnekleri ne?" dediğinde "İşgalci AKP iktidarının kayyumunun marifeti." diye herkes bunu görsün, herkes bunu görsün. (CHP ve DEM PARTİ sıralarından alkışlar) Yetmedi, Damallı Muhtar Şah İsmail'in yerine kayyum atadılar. Ya, ne yapmış, ne yapmış? Kültür Bakanlığının kurduğu daire başkanlığını reddetmiş. Vay, sen misin bunu reddeden! Görevden aldılar, kayyum atadılar. Beyler, o Alevi kardeşimiz bu ülkede yüzlerce yıldır zulüm çeken, zulmedilen Alevilerin sesidir. Siz ne yaparsanız yapın, Alevi toplumu Pir Sultan Abdal'ın "Dönen dönsün, ben dönmezem yolumdan." öğretisini şiar edinmiş. (CHP sıralarından alkışlar) Aleviler... Hüseyin idama giderken, idama yürürken "Korkuyor musun?" diyenlere şöyle bir cevap verdi: "Biz korkuyu Kerbelâ'da bıraktık." Şimdi, siz böyle yöntemlerle üç beş düşkünü ayartabilirsiniz ama Alevi toplumu yüzlerce yıldır direndiği gibi size karşı da direnir.

Başka bir şey: Siz yüzyılın siyasi mirasyedisisiniz. Özelleştirmeye satıp savdıklarınızın hepsi nereye gitti? Tefecilerin kasası ile yandaşlarının kasasına. Onun için, siz yüzyılın mirasyedisisiniz. Cumhuriyet tarihi boyunca birikenlerin hepsini siz hoyratça harcadınız.

Başka bir şey daha var: Şimdi, burada bütün bunlar şekilleniyor. Geçen gün Mehmet Şimşek çıktı, burada dedi ki: "Bu bütçede emekli var, asgari ücretli var, engelli var, var da var..." Ya, şüpheye kapıldım, acaba arkadaş, bu saray bütçe metnini bize başka da Mehmet Şimşek'e ve AK PARTİ'li arkadaşlara başka mı gönderdi? Bizim baktığımız bütçenin içinde ne emekli var ne asgari ücretli var ne işçi var ne engelli var ne genç var. O bütçede bir tek şey var: AK PARTİ ve AK PARTİ'nin yandaşları var. Vallahi de billahi de ne emekli var ne işçi var ne memur var ne çiftçi var, hepsi kan ağılıyor. (CHP sıralarından alkışlar)

Şimdi, bu paranın itibarı meselesi var ya...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Bingöl, lütfen tamamlayın.

TEKİN BİNGÖL (Devamla) - Peki.

Şimdi, beş yıl önce 1 Gürcistan lirası 2 lira, bugün 12,5 lira ve 6 misli artmış. Gürcistan'ın lirası mı itibar kazanmış, Türkiye Cumhuriyeti'nin lirası mı; varın, siz değerlendirin. Peki, Bulgar levası, beş yıl önce 3,2 lira, bugün ne kadar biliyor musunuz? 18 lira 75 kuruş, 6 katından fazla değer kazanmış ve şimdi, Sayın Cumhurbaşkanını diyor ki: "Paranın itibarı milletin itibarıdır." Siz itibarsızlaştırdığınız parayla birlikte itibar kaybediyorsunuz. Bunun hesabını bu tüyü bitmemiş yetimin hakkını yiyenlerden mutlaka o vatandaş gün gelecek 31 Mart gibi soracak; bunun kaçır yolu yok.

Başka bir şey, eğitimle ilgili sürekli konuşuyorlar, işte "Yurt dışına çıkıyor gençler." diye. E, çıkıyorlar, geleceklerini göremiyorlar.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

TEKİN BİNGÖL (Devamla) - Cumhurbaşkanı diyor ki: "Geri gelmek için uğraşıyorlar." Ya, arkadaş "Sen giderlerse gitsinler." demedin mi? Onu da bırakın, şöyle bir şey gelişti: Artık sadece üniversite mezunları gitmiyor, liseyi bitirenler üniversite eğitimi için yurt dışına çıkıyorlar. İstanbul Erkek Lisesinin 2024 yılında mezun olanlarının yüzde 90'ı eğitim almak için yurt dışına çıktı.

BAŞKAN - Sayın Bingöl, teşekkür ediyorum.

TEKİN BİNGÖL (Devamla) - Alın, sizin marifetiniz, tepe tepe kullanın. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Evet, teşekkür ediyorum Sayın Bingöl.

Şimdi, diğer söz talebi, Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına İğdır Milletvekili Cantürk Alagöz'e ait.

Sayın Alagöz, buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA CANTÜRK ALAGÖZ (İğdir) - Sayın Başkan, Gazi Meclisimizin çok değerli milletvekilleri; 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin 6'ncı maddesi üzerine AK PARTİ Grubu adına söz almış bulunmaktayım. Bu vesileyle ekranları başında bizi izleyen aziz milletimizi ve sizleri saygıyla selamlıyorum.

6'ncı madde Bakanlıkların bütçelerinin daha etkin ve verimli kullanılması amacıyla yapılan düzenlemeleri içermektedir. Bu düzenlemeyle devlet bütçede yer alan her bir kuruşun dahi zayi olmadan milletin hizmetinde kullanılması amacını gütmektedir ki 2025 yılı bütçesi de bu mantıkla hazırlanmıştır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Cumhurbaşkanımız ve Genel Başkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan liderliğindeki AK PARTİ hükümetlerinin 23'üncü, Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin ise 7'nci bütçesini hazırlayıp Meclisin onayına sunmanın haklı gururunu yaşıyoruz. Bu tecrübeyle hazırlanan bütçeler, Cumhuriyet İttifakı yönetiminde, Türkiye Yüzyılı hedeflerine bizlerin daha hızlı, daha güçlü şekilde ulaşmasını sağlayacaktır. Görüşmekte olduğumuz 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin hazırlanmasında emeği geçen herkese teşekkür ediyor, ülkemiz için hayırlara vesile olmasını diliyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; iktidara geldiğimiz 2002 yılından bu zamana kadar her alanda yirmi üç yıla sığmayacak kadar büyük yatırımlar yaptık ve bunların altına imzamızı attık. Unutulmamalıdır ki 2002 yılında iktidara geldiğimizde cumhuriyet tarihinin en büyük ekonomik krizlerinden biri olan 2001 krizini devralarak bu yola başladık. Yatırımcı güveninin kalmadığı, mali disiplinin bozulduğu, ciddi bir borç stokunun olduğu, döviz rezervlerinin eridiği, devasa kamu açıklarının olduğu, bankacılık sisteminin çöktüğü, işsizliğin hızla arttığı, binlerce küçük ve orta ölçekli işletmenin iflas ettiği, üç kuruş borç için IMF kapılarının aşındırıldığı, üretemediğimiz, ürettiğimizi satamadığımız, sattığımızın parasını alamadığımız bir dönemin arkasından devraldık bu kutsal görevi.

Sayın milletvekilleri, Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde bunca sıkıntıdan çıkıp yirmi üç yılda her alanda dünyada sözü geçen güçlü bir ülke hâline geldik. Dosta güven, düşmana korku saldık. Bu vesileyle, Karabağ zaferini tebrik ediyorum, can Azerbaycan'a gönül dolusu selam gönderiyorum. Artık her alanda daha güçlüyüz, güçlü bir ülkeyiz, üreten bir ülkeyiz, büyüyen bir ülkeyiz, oyun kuran, kural koyabilme gücüne sahip bir ülkeyiz. Bu vizyonu, başarıyı ortaya koyan Sayın Cumhurbaşkanımıza ve liderliğindeki tüm AK PARTİ hükümetleri ile Cumhurbaşkanlığı'na şahsım ve milletim adına şükranlarımı sunuyorum. Unutmayalım ki yirmi üç yıllık süreçte bu ülke hain bir darbe girişimi yaşadı. Asla tartışmayacağım bir konu var ki Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın önderliği ve aziz milletin feraseti olmasaydı bu darbeyi kimse önleyemezdi ve bu terör örgütünü kimse bitiremezdi. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Ve yine unutmayalım ki tarihte başka bir örneği olmayan en büyük depremlerden birini yaşadık. Bu felaketin yaralarını bu kadar kısa sürede sarabilme başarısı da Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde başarılabilmiştir.

Ve yine unutmayalım, coğrafyamızda yaşanan savaşların yol açtığı ekonomik sıkıntıları yaşadık ve hâlen yaşıyoruz. Dış politikada ortaya koyduğumuz başarılı çalışmalar ve planlamaların olumlu sonuçlarını da hep birlikte yaşayıp görmekteyiz. Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan liderliğindeki Türkiye'nin bu başarıları yalnızca bizleri değil tüm dünyadaki mazlum ve zulüm gören milletleri de umutlandırıp gururlandırmaktadır.

Saygıdeğer milletvekilleri, sizlere seçim bölgem, güneşin ilk doğduğu şehir olan Iğdır'dan birkaç cümleyle bahsetmek istiyorum. Ağrı Dağı'nın eteğinde verimli toprakları ve 3 ülkeye sınırı bulunan, stratejik olarak büyük öneme sahip bir il Iğdır, ülkemizin Türk dünyasına açılan kapısı niteliğindedir. Bölgedeki gelişmelere baktığımızda, Iğdır kısa sürede bölgenin lokomotif şehri olmaya aday bir ildir. Güzel şehrimizin gelişimi için hayata geçirmeye çalıştığımız bazı önemli projeleri söylemek isterim. Karabağ zaferi sonrasında gündeme gelen Azerbaycan ile Nahçıvan arasındaki kara bağlantısını sağlayacak Zengezur Koridoru kapsamında Kars-Iğdır-Nahçıvan Demiryolu Projesi'ne başlandı. Bu stratejik yatırım Azerbaycan ile ülkemiz arasındaki ekonomiye lojistik ve ticari anlamda ciddi bir ivme kazandıracaktır.

Iğdır Havalimanı'nın uluslararası uçuşlara açılması için var gücümüzle çalışıyoruz. Yapımı tamamlanan Ünlendi Barajı ve yapımı devam eden Tuzluca Barajı, göletler ve sulama kanallarının ıslahıyla Iğdır'da hâlihazırda 54 bin hektar olan sulama arazisi 85 bin hektara ulaşacaktır. Bu da bir tarım ili olan Iğdır'ı yıllık bir mahsul alabilirken üç mahsul alabilme kapasitesine ulaştıracaktır.

Ayrıca, ilimizin eksikliği olan lisanslı depoculuk konusunda bu yıl 55 bin ton kapasiteli lisanslı bir deponun yatırımını bitirdik ve Iğdır'ımıza sunduk. Tarım ve Orman Bakanlığımız ile Ziraat Bankası iş birliğinde, köylülerimize süt verimi yüksek büyükbaş hayvan desteği projesinin de sonuna gelmiş bulunmaktayız. İnşallah, yakın zamanda çiftçimize bu müjdeli haberi veriyor olacağız.

Ayrıca, Iğdır'ın sporla ilgili geçmişinden kısaca söz etmek istiyorum. Malumunuz, spor bir ildeki, bir ülkedeki kardeşliğin, dostluğun gelişmesindeki en büyük etkenlerden bir tanesidir. Dört yıl önce Iğdır Futbol Kulübünü BAL liginden alıp, Türkiye 1. Ligi'ne çıkarıp Iğdır'da spora ciddi bir yönelme sağladık, amacımız inşallah Süper Lig'e çıkarıp çok daha gurur yaşayacakları bir takım yaratmaktır.

Sayın milletvekillerim, önümüzdeki yıl, 2005'in ilk aylarında Iğdır'ımızda 400 yataklı büyük bir hastanenin inşaatına başlanacaktır ve Iğdır'ımızın temel sağlık sorunlarından birini çözmüş olacağız. Yine il genelinde aile sağlık merkezleri, toplum sağlığı merkezi koordinasyon binası olmak üzere merkez ilçelerimizde toplam 6 adet sağlık binamızın yapımını bitirdik ve hizmete sunduk. Sağlık alanındaki en büyük yatırımlarımızdan bir tanesi, az önce bahsettiğim gibi, Iğdır'a 400 yataklı yeni hastanenin yapılması olacaktır. İnşallah bu hastanenin yapılmasından sonra Iğdır'dan çevre illere giden insanların gitmesini önleyeceğiz.

İki yıldır ücretsiz olarak gençlerimize sunduğumuz yapay zekâ destekli on-line dersane projesiyle eğitimde fırsat eşitliğini sağlamaya çalışıyoruz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2025 yılı merkezî yönetim bütçesinin devletimize ve milletimize hayırlı olmasını diliyorum. Bu duygu ve düşüncelerle Gazi Meclisimizi tekrar selamlıyorum, saygılarımı sunuyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Alagöz, teşekkür ediyorum.

Sayın Başarır...

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

3.- Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın, Iğdır Milletvekili Cantürk Alagöz'ün 162 sıra sayılı 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin 6'ncı maddesi üzerinde AK PARTİ Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bütçeyi konuşuyoruz. Bütçede de en önemli kalemler vergi. Az önce burada konuşan sayın milletvekiline birkaç soru sormak istiyorum, hazır gördüm onu, kendisi Iğdır Milletvekili Cantürk Alagöz. 2020'de pandemi büyük zararlar verdi dünyaya, ülkemize, kendisi aşırı getirdi Türkiye'ye, aşı 5 dolara alınıp 12 dolara satıldı ama bir şeyi merak ediyorum: Alagöz Holding Anonim Şirketi -kendisinin şirketi- Sayın Başkanım, bugünün rayıcıyla 60-70 milyar arası bir ciro yapıyor. Yani 7 milyar 100 milyon 2021'de yapıyor, 5 milyar yapıyor; görüyorum ki hiç vergi ödememiş hemen hemen ve Iğdır'a, Iğdır Spor'a yaptığı katkıları söylüyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Başarır, lütfen tamamlayın, ilave süre vermeyeceğim.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Bitiriyorum.

Vallahi bu kadar aşı getirip 1 lira vergi ödemeyip milyarlar kazanmışsa İğdır Spor'u Şampiyonlar Ligi'nde oynatması lazım. (CHP sıralarından alkışlar) Ama ben şunu öğrenmek istiyorum: Aşı ihalesini al, 1'i 2'ye sat, 1 kuruş vergi verme, milletvekili ol, bütçede ahkâm kes. Ya, yazıklar olsun gerçekten, diyecek hiçbir sözüm yok benim! (CHP sıralarından alkışlar)

CEMAL ENGİNYURT (İstanbul) - Haram zıkkım olsun!

BAŞKAN - Sayın Alagöz, buyurun.

VI.- SATAŞMALARA İLİŞKİN KONUŞMALAR

1.- İğdır Milletvekili Cantürk Alagöz'ün, Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın yaptığı açıklaması sırasında şahsına sataşması nedeniyle konuşması

CANTÜRK ALAGÖZ (İğdır) - Sayın Vekilim bu konuyu daha önce de Mecliste birkaç kere gündeme getirdi. Emin olun ben dikkate almadım çünkü yalanı doğru gibi söylemek büyük bir iş. Konuştuğunuz net yalan, şimdi cevaplarını vereceğim. Bilmediğiniz bir konuyu... Hatta şunu söyleyeyim: Niye konuşmadım, sizi yanlış anlamak için kurulan bir adama doğruyu anlatamazsınız, bir gün uğraşsanız anlatamazsınız. Bu ülke pandemi döneminde aşı bulamazken, dünyada aşı bulunmazken, 2020 yılının Nisan ayında herkes evinde yatarken ben aşı için klinik çalışma başlattım bu ülkede ve klinik çalışmayı 2020 yılının 11'inci ayında bitirdim. Bahsettiğiniz firmanın Türkiye distribütörü benim, 2013 yılından beri tek Türkiye distribütörü benim. Aşı dünyada hiçbir ülkede yok iken, 20 eurodan aşağı aşı yok iken ben bu ülkeye 12 dolara aşı getirdim. (AK PARTİ sıralarından alkışlar, CHP sıralarından gürültüler)

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) - Vergiyi de söyle...

CANTÜRK ALAGÖZ (Devamla) - Şöyle... Şöyle... Değerli Vekilim... Değerli Vekilim...

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Ne kadara aldınız?

HASAN ÖZTÜRKMEN (Gaziantep) - Kaça aldın, kaça verdin?

CANTÜRK ALAGÖZ (Devamla) - Değerli Vekilim, bakın, soru sordunuz, ben tüm samimiyetimle cevaplayacağım, netim. Ben haram yiyecek kadar şerefsiz değilim! (CHP sıralarından gürültüler)

Bakın, Değerli Vekilim, dinle...

CAVİT ARI (Antalya) - Kaç para kazandın havadan?

CANTÜRK ALAGÖZ (Devamla) - Dinle... Dinle...

CAVİT ARI (Antalya) - Havadan kaç para kazandın?

BAŞKAN - Sayın Alagöz, lütfen Genel Kurula hitap edin, süreniz bitiyor.

CANTÜRK ALAGÖZ (Devamla) - Şimdi, 20 eurodan aşağı, 20 dolardan aşağı dünyada aşı yokken 12 dolara bu ülke 100 milyon doz aşıya erişmeye çalıştı.

YUNUS EMRE (İstanbul) - Vergi ne kadar ödediniz, bunu söyleyin.

OĞUZHAN KAYA (Çorum) - Bekle, gelecek; aşığı sordun, söyledi.

CANTÜRK ALAGÖZ (Devamla) - Anlatacağım onu da. 5 dolara aşı alıp 12 dolara aşı falan vermedim, aldığım fiyat bellidir. (Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

YUNUS EMRE (İstanbul) - Sayın Başkan, lütfen süre verin...

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Uzatın Sayın Başkanım.

CANTÜRK ALAGÖZ (Devamla) - Buyurun, yarın şirketime gelin, alış faturalarını size göstermeye hazırım.

HASAN ÖZTÜRKMEN (Gaziantep) - Söyleyin, söyleyin; inanıyoruz size, inanıyoruz, söyleyin.

(AK PARTİ ve CHP sıraları arasında karşılıklı laf atmalar)

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Bir dakika verin bence, önemli bir konu bu, bir dakika verin.

BAŞKAN - Sayın Alagöz, sürenizi uzatıyorum, bir daha uzatmayacağım.

Lütfen tamamlayın.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Yok, verin, önemli bir konu.

ERKAN BAŞ (İstanbul) - Sabaha kadar konuşsun bence, hiç sorun yok.

CANTÜRK ALAGÖZ (Devamla) - Sabaha kadar, buyurun, dışarıda konuşalım. Yalanla, iftirayla insanların zamanını çalmayın burada; net.

ERKAN BAŞ (İstanbul) - Halkımıza yalan söylüyor.

(CHP ve DEM PARTİ sıralarından gürültüler)

CANTÜRK ALAGÖZ (Devamla) - Yalan konuşuyorsun! Yalanı da doğru gibi sunuyorsun!

HASAN ÖZTÜRKMEN (Gaziantep) - Tamam, kaça aldın?

CANTÜRK ALAGÖZ (Devamla) - Bir doğru buluyorsunuz, arkasından yüz tane yalan koyuyorsunuz!

HASAN ÖZTÜRKMEN (Gaziantep) - Tamam, kaça aldın? Kaça aldın? Rakam söyle, kaça aldın?

CANTÜRK ALAGÖZ (Devamla) - Hiç kimseye, bakın, hiç kimseye...

ERKAN BAŞ (İstanbul) - Kaç para vergi ödedin, kaç para? Kaç para vergi ödedin?

CANTÜRK ALAGÖZ (Devamla) - Değerli kardeşim, ben senin maaşını soruyor muyum?

ERKAN BAŞ (İstanbul) - Kaç para vergi ödedin? Kaç para vergi ödedin?

HASAN ÖZTÜRKMEN (Gaziantep) - Maaş değil ki, onu biz verdik! Bu, maaş değil, parasını biz verdik! Maaş değil! Türk halkı verdi! Maaş değil bu!

ERKAN BAŞ (İstanbul) - Kaç para vergi ödedin?

CANTÜRK ALAGÖZ (Devamla) - Ben senin ticaretini sormuyorum.

Değerli Vekilim, ben size cevap veriyorum.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) - Kaç lira vergi ödediğini söyleyeceksin! Bin lira mı, 2 bin lira mı, 3 bin lira mı; ne yani? Rakam ver, rakam!

HASAN ÖZTÜRKMEN (Gaziantep) - Bu maaş değil!

CANTÜRK ALAGÖZ (Devamla) - Size cevap veriyorum, size cevap veriyorum: Bakın, öncelikle, aşı yoktu, bu ülke aşı buldu; bunda hemfikir olalım.

ERKAN BAŞ (İstanbul) - Ya, vergi ödedin mi, ödemedin mi; onu söyle!

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Aşırı icat ettin (!) Aşırı ithal ettin!

CANTÜRK ALAGÖZ (Devamla) - Bir dakika...

Ben diyorum ki: Bu aşının klinik çalışmasını bu firma yaptı; bakın, bunu unutmayın lütfen ve ben bu firmanın Türkiye distribütörüyüm. Tekrar söylüyorum, dünyada... Vergi konusunu da cevaplayayım.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Efendim, süreniz bitti.

Teşekkür ederim.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) - Ya, vergi! Vergi! Vergi!

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Sayın Başarır, buyurun.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Açıkça yalan söylediğimi iddia etti.

BAŞKAN - Söz veriyorum, buyurun Sayın Başarır.

(AK PARTİ ve CHP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN - Ya, lütfen, Sayın Başarır'ı dinleyin. Lütfen...

Buyurun.

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

4.- Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın, Iğdır Milletvekili Cantürk Alagöz'ün satışma nedeniyle yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Şimdi, Sayın Başkanım, ben kendilerine iftira atmadım; bir. Bakın, 2021 cirosu 7 milyar 575 milyon, 2022 cirosu 800 milyon, 2023 cirosu 1 milyar 300 milyon; dolara vurduğumuz zaman 1,5 milyar dolar. Peki, çıkarıyorum, Alagöz Holding tahakkuk bilgisi listesi: Yıl 2023, matrahsız; yıl 2022, matrahsız; yıl 2021, matrahsız. Söylüyorum, devam ediyorum; diğer Keymen İlaç Sanayi: Yıl 2023, matrahsız; yıl 2022, matrahsız; 2021, 60 milyon vergi ödemiş.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Mikrofonu açar mısınız? Önemli, mikrofonu açar mısınız?

BAŞKAN - Lütfen tamamlayın.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Burada yalancı olan, talancı olan, bu ülkeyi zarara uğratan kim?

CANTÜRK ALAGÖZ (Iğdır) - Sen!

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Adam öyle konuşuyor ki aşırı icat etmiş (!) Sen aşırı ithal ettin kardeşim, sen bunu üretmedin, yatırım yapmadın; sen, ithal ettiğin, getirip para kazandığın bir konuda vergi vermedin.

OĞUZHAN KAYA (Çorum) - Niye bağıırıyorsun ya, bağıırmadan konuş! Niye bağıırıyorsun; duyuyoruz, sağır yok!

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Utan! Utan! Utan! Utan! Utan! Utan! Utan! Utan! (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Peki, teşekkür ediyorum.

CANTÜRK ALAGÖZ (Iğdır) - Yalan konuşan da sensin! Sensin! Sensin!

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Utan! Utan! Allah seni kahretsin!

CANTÜRK ALAGÖZ (Iğdır) - Seni kahretsin!

BAŞKAN - Birleşime on dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 15.25

ÜÇÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 15.38

BAŞKAN: Başkan Vekili Bekir BOZDAĞ

KÂTİP ÜYELER: Sibel SUIÇMEZ (Trabzon), Kurtcan ÇELEBİ (Ankara)

----- 0 -----

BAŞKAN - Değerli milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 38'inci Birleşiminin Üçüncü Oturumunu açıyorum.

III.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) Kanun Teklifleri (Devam)

1.- 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/278) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 162) (Devam)

2.- 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/277), Plan ve Bütçe Komisyonunca Kabul Edilen Metne Ekli Cetveller, 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Genel Uygunluk Bildirimi ile 2023 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 225 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2023 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2023 Yılı

BAŞKAN - 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin görüşmelerine devam ediyoruz.

Komisyon yerinde.

6'ncı madde üzerinde şahıslar adına yapılan konuşmalarda kalınmıştı.

Şimdi şahsı adına ilk sözü Ankara Milletvekili Sadullah Ergin'e veriyorum.

Sayın Ergin, buyurun.

SADULLAH ERGİN (Ankara) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; heyetinizi şahsım ve DEVA Partisi adına saygıyla selamlıyorum.

Bugün deprem bölgesinde devam eden birçok sorundan sadece iki başlığı sizlerle paylaşmak istiyorum: Bunlardan birincisi Doğal Afet Sigortaları Kurumu, kısa adı DASK. DASK'ın, 6 Şubat 2023 depremi sonrasında sigorta kapsamında ödemesi gereken tazminatların sadece yarısını ödemesi gündemimizde. 6 Şubat depreminden yetmiş üç gün önce, 25 Kasım 2022 tarihinde betonarme binaların metrekare tazminat bedeli 1.508 TL'den 3.016 TL'ye yükseltilmiştir. Bu tebliğ, yayımlandığı gün olan 25 Kasım 2022 günü yürürlüğe girmiştir. Ancak DASK, depremzedelere ödediği tazminat bedelini metrekare için 3.016 TL üzerinden değil, 1.508 lira üzerinden önceki tarifieden yapmıştır.

DASK, yılda 1, bazen de 2 olmak üzere deprem tarifesine ilişkin tarifeler yayınlamaktadır. Son dört yılda 5 tarife yayınlamıştır. Bu tarifelerin 4'ü beyaz zeminde, 1 tanesi kırmızı zeminde paylaşılmıştır. Bu 4 tarifiede "Mevcut sigortalılar ilave prim ödemeden yeni tarifieden istifade eder." diye bir geçici madde vardır. Sadece 25 Kasım 2022 günü paylaşılan tarifiede bu geçici madde konulmamıştır. Onun için tabloda kırmızı olarak gösterilmiştir. Bu tebliğde bu cümlelerin olmaması nedeniyle yeni tarifieden ödeme yapamayacağını ifade etmiştir DASK. Aynı şekilde, o tarihte sigortalılara SMS göndermek suretiyle ilave prim yatırımlarını, aksi hâlde yeni tarifieden ödeme yapmayacağını da kendince duyurmak istemiştir.

Kıymetli milletvekilleri, DASK'ın ileriye sürmüş olduğu bu gerekçeler kanunsuz, vicdansız ve ahlaki temellerden yoksun gerekçelerdir.

DASK idaresi ve sorumlu Bakanlık şu sorulara cevap vermelidir:

1) Son 5 tarifenin 4'ünde "Mevcut sigortalılar ilave prim ödemeden yeni tarifieden istifade eder." geçici maddesi yer alırken niçin sadece 25 Kasım 2022 tarihli Tebliğ'e bu ibare yazılmamıştır?

2) Bu ibarenin oraya yazılmamış olması depremzedelerin kusuru mudur?

3) Bu yanlşın faturasını depremzedelere kesmek vahim bir haksızlıktır. Bir an için DASK'ın savunmalarını ciddiye almaya çalışalım. DASK ile vatandaş arasında yapılmış olan akit bir sigorta sözleşmesidir. Buradan hareketle Türk Ticaret Kanunu'nun 1416 ve 1423'üncü maddeleri ile Zorunlu Deprem Sigortaları Genel Şartları'nın C.5 maddeleri birlikte değerlendirildiğinde sigortacının yapacağı bildirimlerin sigorta ettirenin en son adresine ve yazılı olarak yapılacağı, hiçbir tartışmaya yer bırakmayacak şekilde açık ve net olarak belirlenmiştir. DASK'ın vatandaşlara ilave prim ödemeleri ve yeni poliçe yapmaları gerektiğine dair adreslerine ulaştırılmış yazılı bir tebligatı yoktur. Bu tebligat olmadığı için DASK'ın savunmasının hukuki bir dayanağı bulunmamaktadır. Zaten ilgili idare bu uygulamadan vazgeçmiş olup bugün itibarıyla ÜFE oranına göre teminat bedelini artırmakta ve bu artan teminat bedeli için de sigortalılardan ilave prim almamaktadır. Bu ihtilafa ilişkin olarak Sigorta Tahkim Komisyonu, Uyuşmazlık Hakem Heyeti sigorta kurumunun işlemlerindeki eksiklikleri ve kusurları tespit etmiş ve yeni tarife üzerinden sigortalılara ödeme yapılması gerektiğini hüküm altına almıştır ancak Yargıtay iki konuda eksik incelemede bulunmuş ve hakem heyetinin kararını temyizen bozmuştur.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Ergin, lütfen tamamlayın.

SADULLAH ERGİN (Devamla) - Değerli milletvekilleri, geldiğimiz bu noktada depremzedelerin haksız yere mağdur edildikleri çok açıktır. Bu mağduriyetin giderilmesi için öncelikle DASK Yönetim Kurulu alacağı bir kararla bu haksız uygulamayı sonlandırabilir ve tazminatları metrekaresini 3.016 TL'den hesaplayarak depremzedelere ödeyebilir. Bu ödemeyi yapamıyorlarsa derhâl bir yasa düzenlemesiyle bu mağduriyetin bu Parlamentoda giderilmesi mümkündür.

İkinci konu, depremzede vatandaşlarımıza depremde sonra ev eşyası yardımı yapılacağı dönemin İçişleri Bakanı tarafından söz verilmişti ama bugün 18 Aralık 2024, depremde sonra 3'üncü yıla girmek üzereyiz ama maalesef bu söz hayata geçmemiştir. Hem DASK mağduriyetini gidermek hem de bu depremde evini kaybeden, eşyasını kaybeden vatandaşlarımız için ev eşyası yardımı yapılabilmesi için...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Ergin, teşekkür ediyorum.

Sürenizi uzattım, uzanan süre de tamamlandı.

SADULLAH ERGİN (Devamla) - ...gelin hep beraber bu teklifleri yasalaştırma konusunda iş birliği yapalım ve depremzedeleri bu soğuk kış gününde ısıtalım inşallah.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti ve Saadet Partisi sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Ergin.

Şahsı adına diğer söz İstanbul Milletvekili Ahmet Şık'a ait.

Sayın Şık, buyurun. (CHP ve DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

AHMET ŞIK (İstanbul) - Herkese merhaba.

"Biliyorum hatırlamak istemiyorsunuz, yok sayarak, hapishanede unutarak ve unutturmaya çalışarak buna çabalyorsunuz. Buna rağmen Hatay halkının oylarıyla seçilmiş, sizlerden hiçbir farkı olmayan bir milletvekili olarak size Silivri Hapishanesi'nden sesleniyorum: Sizlere 'Anayasa'yı korumakla birinci derecede yetkili ve görevli bir kurumun sayın temsilcileri' diye hitap etmek isterdim ancak durumum buna el vermiyor, beni mazur görün.

Sayın Genel Kurul, sorum şu: Şu anda bu ülkede görüştüğünüz bütçe dâhil her türlü karar ve işlemin dayanağı olan geçerli bir anayasa var mı? Ülke, bir anayasaya göre mi yönetiliyor? Bütçeden hangi kuruma ne kadar pay ayrılacağıyla ilgilenirken Anayasa'nın ayaklar altına alınmasına ne kadar ilgi ve alaka gösteriliyor? Anayasa Mahkemesi, milletvekilliği hakkında 22 Şubatta Türk hukukunda yeri olmayan bir yazının Genel Kurulda okunması suretiyle fiilî durum oluşturulduğu hükmünü verdi. Mahkemenin daha önce defalarca verdiği ama bilmezden geldiğiniz kararlarını yineleyeceğim çünkü Anayasa'yı korumakla görevli olan Meclis görevini yapmak yerine fiilî duruma boyun eğdi; durum bundan ibaret, tevîl götürmeyecek kadar da açık bir kumpas. Bu duruma yol açanlar, hukuksuz işlemlerinin savunulamayacağına o kadar farkındalar ki çareyi var olanı yokmuş gibi göstermeye çalışarak buldular; hukuk tanımaz, akıl almaz gerekçelere sığındılar. Anayasa Mahkemesini hiçe sayıp kendi gönüllerinden geçeni ferman yerine koyarak Anayasa'yı alenen askıya aldılar.

Sayın Genel Kurul, Meclis çalışmalarına katılabilsedim müdahil olduğum toplumsal gerçekler üzerinden daha detaylı, somut konuşmalar yapmak isterdim. Örneğin, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı veya Kültür ve Turizm Bakanlığının uygulamaları üzerine epeyce sözüm olurdu. Gezi Parkı, Taksim Meydanı, Tarlabası, Sulukule, Validebağ Korusu, Emek Sineması, Galataport ve Kuzey Ormanları gibi ilk elden sıralayabileceğim, tüm aşamalarını avukat olarak takip ettiğim davalar. Bu davalar üzerinden kamu kaynaklarının nasıl talan edildiğini, kaynakların yandaşlara nasıl aktarıldığını, bir avuç insanın servetine nasıl servet kattığını anlatmak isterdim. Özelleştirme politikaları savunulurken piyasacılığın sonuçlarını, mesela, 25 insanımızı yitirdiğimiz Çorlu tren katliamını hatırlatmak isterdim. Enerji Bakanı ve Çalışma Bakanının yüzüne işçilerin canını değil, parayı önceleyen bu düzenin Soma'da, Kınık'ta, Savaştepe'de yarattığı acıyı haykırmak isterdim. Millî Eğitim Bakanlığı denetlenemeyen binlerce cemaat yurdu varken belediye kreşlerin peşine düşmüş. Aladağ'da bir yurtta yanan çocuklarımızın avukatıydım, bu dosya ve nicesi üzerinden laikliğin altını oymak için, çocukları tarikatlara ve cemaatlara teslim etmek için kurdukları korkunç sistemi tekrar tekrar ifşa etmek isterdim.

Sayın Genel Kurul, milyonlarca yurttaş insanca yaşayacakları bir ücret aldıkları eğitim ve sağlık hizmetlerinin bir mal değil hak olarak görüldüğü, çalışırken ölmenin normalleştirilmediği, doğal varlıkların korunduğu, yoksulluğun aşıldığı günlerin özleminde. Peki, sormak isterim: Yurttaşlarımız ölmesin, öldürülmesin, insanca yaşasınlar diye ayırdığınız bütçe bu kadar mı? Misal, çocuklar okullarda bir öğün sağlıklı beslenebiliyorlar mı? Kadınların özgürlüğüne para ayırabiliyor musunuz? Yenidoğan bebeklere para için el uzatamayacakları bir sağlık sistemine para ayırabiliyor musunuz? 6 Şubat depremiyle yıkılan bir kentin, vekili olarak seçildiğim Hatay'ın yeniden toparlanmaya çalışan insanlarına para var mı? Yok, yok, elbette yok ama bilin ki bizler olsun diye mücadele etmeye ve direnmeye devam edeceğiz. Ne yaparsanız yapın, biz bu ülkeyi de insanlarını da tek kutsalı para olanların ellerine terk etmeyeceğiz.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Şerafettin Can Atalay

Seçilmiş Hatay Milletvekili

Silivri Hapishanesi, A-47 Koğuşu"

(CHP ve DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

AHMET ŞIK (Devamla) - Bir dakika daha söz hakkım var sanırım, bir ek yapacağım.

BAŞKAN - Sayın Şık, lütfen tamamlayın.

AHMET ŞIK (Devamla) - Biraz önce tartışma oldu ama mikrofonlardan tam duyulmamış olabilir. Zengin parasını ama yoksulun millî, manevî duygusunu çok seven bu iktidarın zengin milletvekillerinden -paranızda gözüm yok- Cantürk Alagöz'ün ne kadar vergi ödediği soruldu biraz önce burada.

HALUK İPEK (Amasya) - Çarşığı karıştırma!

AHMET ŞIK (Devamla) - Bakın, esnafın, çalışanın, yoksulun maaşlarından, gelirlerinden, çatır çatır "haraç" adı altında vergi alınırken milyonlarca dolar kazanan birisi hiç vergi ödememiş; bu, kulağınıza küpe olsun.

Bir de bu Türkiye gerçekten çok ironiler ülkesi. Benden önce söz alan Sadullah Ergin benim Ergenekonculuk kumpasıyla hapsedildiğim dönemin Adalet Bakanıydı. FETÖ'cü diye hapsedildiğim dönemdeki kişi Bekir Bozdağ şu an Meclisi yönetiyor, sevgili Can Atalay'ı ve bir dolu arkadaşımızı hukuksuzca hapse tutmaya devam eden sistemin başındaki Adalet Bakanı Yılmaz Tunç da burada oturuyor; diyeceğim bu kadar. Sıfır vergi, sıfır adalet; işte size saray rejimi! (CHP ve DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Şahin, buyurun.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Sayın Başkanım, tekrar ismen milletvekilimizin adı zikredildiği için ben Cantürk Bey'i Genel Kurulda şu an göremiyorum ama bir söz hakkı mutlaka olacaktır. Bu konudaki açıklamasını yapacaktı kendisi.

YUNUS EMRE (İstanbul) - Vergi dairesine gitmiş, vergi dairesine.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Maddenin sonunda söz alalım diye düşünmüştük ama tekrar sataşma olduğu için, geldiğinde söz hakkını kullanması için ben özellikle söz aldım.

BAŞKAN - Peki, teşekkür ediyorum.

Şimdi soru-cevap işlemi yapacağım.

İlk soru Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'e ait.

Sayın Gürer, buyurun

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - AKP iktidarı tüm emeklilere yaşamı dar etti. Enflasyona emekliler ezdiriliyor. 2024 yılı emekli yılı dediler, bol bol boş lafla yılı bitirdiler. Emekli sofrasında ekmek adedi dahi azaldı. Emekli intibak düzenlemesi mutlaka yapılmalıdır. Emekli ilaç katkı payı kaldırılmalıdır. En düşük emekli maaşı asgari ücrete eşitlenmelidir. Emekli bayram ikramiyeleri asgari ücret tutarında olmalıdır. Emekli memur maaşları da AKP iktidarında gerilemiştir. Emekli memurun cebinden alınan hakkı verilmelidir. Memur emekli artışı temmuzda düşük tutulup mağduriyeti artırılmıştır. 2002 yılında ortalama memur maaşı oranı yüzde

87'yken bu oran yüzde 41'e gerilemiştir. Net asgari ücret yüzde 272 oranı üzerindeyken bu oran yüzde 108'e kadar gerilemiştir. Tüm emeklilerin aldıkları ücret yaşam...

BAŞKAN - Rize Milletvekili Harun Mertoğlu...

HARUN MERTOĞLU (Rize) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, 1 Eylül 2023 tarihinden itibaren yürürlüğe giren dava şartı, zorunlu ara buluculuk kapsamında alınan kira, ortaklığın giderilmesi, kat mülkiyeti ve komşuluk hukuku ve tarımsal hizmet sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıklarda anlaşma durumu nedir? Aile hukuku uyuşmazlıklarının ara buluculuk kapsamına alınmasını düşünüyor musunuz? Ceza infaz kurumlarında suçlunun ıslahına yönelik ne gibi çalışmalarınız bulunmaktadır? Etkin işleyen bir ceza adalet sistemi için yapılan çalışmalar ve yapılması düşünülen çalışmalarınız var mıdır? Avukatlığın bütün davalarda zorunlu hâle gelmesinin zamanı artık gelmedi mi Sayın Bakanım?

Bir de avukat meslektaşlarımızın bir şikâyetleri var, avukatlarımız vekalet olmadan tapudan bilgi edinememektedirler; bu konuda desteklerinizi bekliyoruz.

BAŞKAN - Antalya Milletvekili Aykut Kaya...

AYKUT KAYA (Antalya) - Sayın Adalet Bakanına sormak istiyorum: İktidar temsilcileri defalarca kamuda çalışan avukatların çalışma esaslarına, özlük haklarına yönelik çalışma yapıp "Sorunlarını çözeceğiz." diye söz vermelerine rağmen bugüne kadar çıkan 9 yargı paketinde kamu avukatlarına dair hiçbir düzenleme yapılmamıştır. Kamuda çalışan avukatlarımız imtiyaz değil, itibar istemektedir. Anayasa'nın "Ücrette adalet sağlanması" başlıklı 55'inci maddesi gereğince düzenlemeler yapılmalıdır. Ek göstergeleri 6400 ek gösterge rakamında yükseltilmeli, özel hizmet tazminatı yüzde 300'e çıkarılmalı ve ek ödeme oranları artırılmalı. Vekalet ücretinin tamamı avukata ait olmalı, ek gösterge oranı güncellenmeli ve tavan uygulamasına son verilmelidir.

90'lı yıllarda kamuda görev yapan avukatlar hâkim ve savcılardan fazla maaş alırken geçen zaman diliminde ne değişti ki bugün kamu avukatları hâkim ve savcıların emekli maaşını dahi alamaz konuma geldi?

BAŞKAN - İstanbul Milletvekili Çiçek Otlı...

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Ben Adalet Bakanına soru sormak istiyorum: Hapishanede 650'den fazla ağır hasta tutsak bulunuyor, bunlar tahliye edilmiyor ama ağır tutsaklardan birisi Abdülkadir Kuday, Metris Hapishanesindeydi, tutukluydu; 41 kiloya düşmüştü. "Toplum için tehlikeli." denilerek tahliye edilmedi ama en son bir isteği oldu, veda hakkı. Çocuklarıyla vedalaşmak istedi ama bu hak tanınmadı. Adalet Bakanı, ağır hasta tutsaklara veda hakkı tanıyacak mı?

İkinci bir sorum da yine Adalet Bakanına: Yakınları öldüğünde tutsaklar ya güvenlik gerekçesiyle engelleniyor ya da şimdi maddi olarak engelleniyor. Eğer İstanbul Hapishanesinde iseniz ve Dersim'de yakınınız vefat etmişse 180 bin lira para isteniyor yas hakkı için. Acaba bu istenen maliyeti ortadan kaldıracak mısınız? Yas hakkı için tutsakların ücretsiz gitmesini sağlayacak mısınız?

BAŞKAN - Mersin Milletvekili Ali Bozan...

ALİ BOZAN (Mersin) - Sayın Adalet Bakanı, Suriye'de rejimin değişmesinden bu yana günlerdir Sednaya Cezaevindeki işkence ve zulüm gündemde. Heyetler cezaevini ziyaret ediyor, AFAD'ın Sednaya Cezaevine arama kurtarma ekibi göndereceği kamuoyuna yansıdı. Şam'daki bir cezaevinde ekip gönderen siz 2024 yılı Kasım ayına kadar 709 kişinin yaşamını yitirdiği denetiminiz altındaki cezaevleri için ne yapmayı düşünüyorsunuz? Sednaya Cezaevinde yapılan işkence oluyor da Türkiye cezaevinde olanlar işkence olmuyor mu? Türkiye cezaevlerinde ölüme terk edilen binlerce hasta tutsakla ilgili ne düşünüyorsunuz? Ne zaman harekete geçmeyi düşünüyorsunuz?

BAŞKAN - Şimdi Sayın Komisyona cevap için söz veriyorum.

Sayın Başkan, buyurun.

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ EJDER AÇIKKAPI (Elazığ) - Başkanım, sorulara Sayın Bakanımız cevap verecektir.

Teşekkür ediyorum.

ADALET BAKANİ YILMAZ TUNÇ - Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Kıymetli milletvekillerimiz, sizleri sevgiyle saygıyla selamlıyorum.

Bu sorulardan, öncelikle Sayın Gürer'in, emeklilerin durumu, asgari ücret ve bu bütçede toplum kesimlerine ayrılacak olan bütçe ve yine, konuşmalar sırasında milletvekillerimizin ifade ettiği "Bu bütçede vatandaş için herhangi bir harcama kalemi bulunmamaktadır." şeklinde eleştirileri oldu. Tabii, bu eleştirileri saygıyla karşılıyoruz ama haksız eleştiriler de oldu.

Bu bütçe, 14,7 trilyon lira tutarında gider öngören bir bütçe ve her bir kuruşu geniş toplum kesimlerini ilgilendiren, her bir kuruşu vatandaşlarımız için harcanacak olan bir bütçe. Tabii, 2025 yılı bütçemizde önceliğimiz yine deprem bölgesi. Deprem bölgesine 583,7 milyar lira tutarında ödenek öngörüldü ve şehirlerimizin bir an önce ayağa kaldırılmasıyla ilgili mücadelemiz devam ediyor.

Yine, her zaman olduğu gibi bu bütçede en fazla kalem, miktar çocuklarımıza, gençlerimize ve onların yetişmesi için eğitime ayrıldı. Üniversitelerle beraber 2025 yılı bütçesinde eğitime ayrılan para 2 trilyon 180,7 milyar lira.

Yine, sağlık hizmetleri, sosyal güvenlik harcamalarıyla beraber 2 trilyon 435 milyar lira. Yine, sosyal destekler çok önem verdiğimiz bir konu sosyal devletin gereği olarak; 2025 yılı bütçemizde sosyal yardım desteklerine ayrılan miktar 650,9 milyar lira. Dolayısıyla tarım harcamalarına, tarıma 705,6 milyar lira kaynak ayrıldı. Tarıma destek programları, tarım sektörünün yatırım ödenekleri, tarım sektörü vergi harcamaları kapsamında yine destekler, tarımsal kredi sübvansiyonu, müdahale alımları, tarımsal KİT ve ihracat destekleri olmak üzere toplam 705,6 milyar lira tarıma ayrıldı.

Yine, ücretlerin artışıyla ilgili, özellikle devlet memurlarımız, emeklilerimiz, tarım BAĞ-KUR'lularımız ve bunların ücretlerinin artırılması, asgari ücretle ilgili görüşmeler de devam ediyor. Bütçemizde çok önemli ödenek kalemleri toplum kesimleri için, vatandaşlarımız için ayrılmış durumda. 2023 yılı Ocak ayından geçerli olmak üzere kamu görevlilerimizin ek göstergeleri de artırılmıştı; öğretmen, hemşire, polis, din görevlisi, şube müdürü, avukat gibi birçok kamu görevlisi 3600 ek göstergeden yararlandı.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Hepsı yoksulluk sınırının altında Sayın Bakan.

ADALET BAKANİ YILMAZ TUNÇ - Dolayısıyla vatandaşlarımız için ayrılan, her bir kuruşu onlar için harcanacak olan 14,7 trilyon lira bir bütçe söz konusu.

Sayın Mertoğlu'nun ara buluculukla ilgili sorusu: 1 Eylül 2023'ten itibaren dava şartı kapsamına aldığımız uyuşmazlık türleri vardı. İlamsız icra yoluyla tahliye hariç kira davalarında 295.925 başvurunun 118.201'i anlaşmayla sonuçlandı. Dolayısıyla, neredeyse yarıya yakını anlaşmayla sonuçlanmış durumda. Ortaklığın giderilmesi davalarında 102.168 başvurunun 15.862'si anlaşmayla, yine, kat mülkiyeti uyuşmazlıklarında 13.756 başvurunun 3.640'ı anlaşmayla, komşuluk hukukundan doğan uyuşmazlıklarda 1.827 uyuşmazlık anlaşmayla, tarımsal üretim sözleşmelerinden kaynaklı da 139 uyuşmazlık anlaşmayla sonuçlandı ve toplamda, 1 Eylül 2023'te zorunlu ara buluculuk kapsamına alınan uyuşmazlıklar bakımından 139.669 uyuşmazlık anlaşmayla sonuçlanmış oldu. Bu demektir ki 280 bine yakın kişi adliyeye gitmeden barışarak, tokalaşarak dostane bir şekilde uyuşmazlıklarını sona erdirmiş oldular.

Aile ara buluculuğuyla ilgili çalışmamız, istişarelerimiz devam ediyor; Yargı Reformu Stratejisi Belgesi'nde de bunu hedef olarak koyacağız. Burada, özellikle kadına yönelik şiddet konusunu içermeyen aile ara buluculuğu sistemiyle...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Bakanım, lütfen tamamlayın.

ADALET BAKANİ YILMAZ TUNÇ - Tamamlıyorum Sayın Başkanım.

Kamuda çalışan avukatların sorunlarıyla ilgili olarak, yine, önceki belgelerimizde de aynı şekilde devam ediyor o yöndeki çalışmalarımız.

Sayın Otlu, hapishanelerdeki ağır hastaların durumu, Adli Tıp raporlarıyla bunlar değerlendiriliyor ve infaz ertelemeleri bu kapsamda yapıyor.

Sayın Ali Bozan, Türkiye'nin cezaevlerinde kesinlikle o görüntüler olamaz, Türkiye Cumhuriyeti devleti özellikle işkenceye sıfır tolerans kapsamı içerisinde cezaevlerinde de işkenceye kesinlikle müsaade etmeyen bir devlettir. O nedenle, Şam'daki o cezaevi ile Türkiye'deki cezaevlerini karşılaştırmak doğru değil.

Teşekkür ederim Başkanım.

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, 6'ncı maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 6'ncı madde kabul edilmiştir.

Sayın Cantürk Alagöz, söz talebiniz vardı.

Buyurun.

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

5.- Iğdır Milletvekili Cantürk Alagöz'ün, İstanbul Milletvekili Ahmet Şık'ın 162 sıra sayılı 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin 6'ncı maddesi üzerinde şahsı adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

CANTÜRK ALAGÖZ (Iğdır) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Değerli vekiller, bir konuya açıklık getirmek istiyorum. Ben kürsüde de vergi konusunu söyleyecektim ama ortam bir anda farklı bir noktaya geldiği için şunu söylemeliyim: Şirketler grubumun cirosu kesinlikle... 60-70 milyar TL'yi ben hayatımda görmedim; 10-15 milyar olabilir, inanın ben de bilmiyorum.

YUNUS EMRE (İstanbul) - Bugünkü rakamlarla efendim, bugünkü rakamlarla.

CANTÜRK ALAGÖZ (Iğdır) - Yok yok, bugünkü rakamlarla da öyle. Yani, şunu açıklıkla söyledim: Şirketlerime gelip inceleyebilirsiniz bile dedim. Devletin tanıdığı vergi muafiyeti, vergi kanunları neyse tamamına bu şirketlerimiz uymuştur, bunu bilginize sunmak istiyorum.

Bu ülkede 2 tane aşı üretmek üzere, çocukluk aşısı, suçiçeği ve hepatit A aşısı üretmek üzere iki fabrika kurdum, bunların yatırım tutarı en az 100 milyon dolardır. Onun ötesinde, 150 milyon dolara yakın da yatırım yapılmıştır ve bunlar, öz sermayem dışında ciddi anlamda finans kullanılarak yapılmıştır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Alagöz, lütfen tamamlayın.

CANTÜRK ALAGÖZ (Iğdır) - Ne şahsım ne şirketlerim bir kuruş vergi konusunda esneklik yapamaz, böyle bir şey olamaz, gerginliğim biraz bundandır.

Hepinize saygılarımı sunuyorum.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Sayın Başarır, buyurun... Size bir şey demedi, sadece sorularınıza cevap verdi. Size herhangi bir...

HALUK İPEK (Amasya) - Böyle bir usul yok. Sataşmadan mı söz alıyorsun, ne dedi sana?

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Sataşma da yok.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - İzin verirsiniz açıklayayım.

BAŞKAN - Buyurun.

6.- Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın, Iğdır Milletvekili Cantürk Alagöz'ün yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Az önce, oturum kapanmadan önce çıkan tartışmadan dolayı söz aldı. Burada herkes duydu ki şahsıma söylemediği laf kalmadı ama onu söylemeyeceğim. Ben kendisine 4 tane kısa soru soracağım medeni bir şekilde.

HALUK İPEK (Amasya) - Hayır, böyle bir usul yok ya! Bakana mı soru soruyorsun?

HASAN ÖZTÜRKMEN (Gaziantep) - Ya sana ne, sana ne! Muhatabı belli, sana ne!

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Sen mi belirliyorsun?

HALUK İPEK (Amasya) - Bakana mı soru soruyorsun?

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Sen mi yönetiyorsun? Sen mi yönetiyorsun?

HALUK İPEK (Amasya) - Hayır kardeşim, kime soruyorsun?

BAŞKAN - Evet, Sayın Başarır, siz buyurun. Sayın Başarır...

YUNUS EMRE (İstanbul) - Başkana saygısızlık yapma!

HALUK İPEK (Amasya) - Kafanıza göre iş yapıyorsunuz!

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Otur oraya. Gel, otur; gel, sen yönet kardeşim!

BÜLENT KAYA (İstanbul) - Sayın İpek, gel Meclisi yönet!

HALUK İPEK (Amasya) - Olur mu öyle şey ya! Ya, git Bakana sor!

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - Sayın Başkan, Genel Kurula hitap edin.

BÜLENT KAYA (İstanbul) - Sayın Başarır, siz Genel Kurula hitap edin, biz dinliyoruz.

BAŞKAN - Sayın Başarır, siz Genel Kurula hitap edin, şahıslara hitap etmeyelim.

Buyurun.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Şimdi, kesin, net, vergi dairesinden alınmış rakamlarla soruyorum: Keymen Sanayi sizin mi? 2021 yılında 7 milyar 575 milyon lira ciro yaptı mı? 2022 yılında 800 milyon ciro yaptı mı? 2023 yılında 1 milyar 300 milyon ciro yaptı mı? Soru bir, net rakamları veriyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Bitiriyorum.

BAŞKAN - Sayın Başarır, lütfen tamamlayın.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Soru iki: Bu aşırı ne kadara aldınız? Ne kadara getirdiniz, ithal ettiniz? Soru üç: 2021'de, 2022'de, 2023'te ne kadar vergi verdiniz? Ben bir vatandaş olarak, bir milletvekili olarak rakamlarla konuşuyorum. Bakın, matrahsız, matrahsız, matrahsız. Verebilirim, sana verebilirim, rakamları verebilirim. Ben kesin, net rakamlarla konuşuyorum. En yüzeysel hesaplamayla 1 milyar doların üzerinde bugünkü kurla bu para. Senin vergi vermen gerekiyor vatandaş olarak, dürüst bir iş adamı olarak; hele hele milletvekilisin, hiç kaçırmaman gerekiyor. Bunları bana açıkla, yanlışım varsa özür dileyeceğim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Peki, teşekkür ederim.

MEHMET SATUK BUĞRA KAVUNCU (İstanbul) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Sayın Kavuncu, buyurun.

7.- İstanbul Milletvekili Mehmet Satuk Buğra Kavuncu'nun, Afyonkarahisar Çay Kaymakamlığının bastırdığı bir davetiyeyle ilişkin açıklaması

MEHMET SATUK BUĞRA KAVUNCU (İstanbul) - Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Ben başka bir konuya değinmek için söz aldım. Adalet Bakanımız hazır burada ama anladığım kadarıyla akşam başka bir Bakana devredecek nöbeti. Tabii, konu direkt onu ilgilendirmiyor ama konu başlığı belki biraz onunla alakalı diye, o burada iken söz aldım.

Şimdi, Afyonkarahisar Çay Kaymakamlığı "Hukuki Farkındalıkları Artırma Projesi" diye bir proje yapıyor ve Kaymakam 16 Aralık 2024'te bu projeyi duyuruyor ve duyuruyu yaptıktan sonra da Çay Meslek Yüksekokulundaki kız öğrencilerin, kamudaki kadınların da bu toplantıya katılmasını mecbur tutuyor. Buraya kadar hani anlaşılabilir. Bakın, Türkiye nasıl bir parti devleti hâline geliyor, onu anlatmak için söz aldım. Sonra bir davetiye bastırıyor. Daha iyi anlayın diye bu davetiyeyle Afyonkarahisar Milletvekilimiz büyüttü.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Kavuncu, lütfen tamamlayın.

MEHMET SATUK BUĞRA KAVUNCU (İstanbul) - Bakın, bir kaymakamın yaptığı davetiye AK PARTİ'nin parti logosuyla -ki orijinali de burada- dağıtılıyor; bu, olmaz.

Bakın, daha önce Rize İl Başkanının valilere, kaymakamlara şoförlük yaptığını da gördük. Bu, günden güne büyüyor, bunun engellenmesi lazım. Türkiye'yi, devleti bir parti devleti hâline getirecek tavırlara son verilmesi lazım. Ben bunu size iletacağım Sayın Bakanım.

Teşekkür ediyorum, sağ olun.

HASAN ÖZTÜRKMEN (Gaziantep) - Başkanım, bana şahsen sataşma var, sataştı bana, maaşımı sordu. Lütfen, yanıt vermek istiyorum.

BAŞKAN - Değerli milletvekilleri...

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Sayın Başkan...

HASAN ÖZTÜRKMEN (Gaziantep) - Başkanım, maaşımı sordu, lütfen ama niye? Bana maaşımı sordu. Bir cümle de olsa ben maaşımı söylemek istiyorum.

BAŞKAN - Sayın Şahin Usta, buyurun.

8.- Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın, Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Bütçede maddeler üzerinde görüşmelerimize devam ediyoruz. Genel Kurulun gündemine dönmesi için bir çabanın içerisinde, gayretin içerisindeyiz. Birtakım sorular soruldu özel bir şirketle ilgili olarak, vekilimizle ilgili olarak. Kendisi de yaptığı yatırımları, bu konuyla ilgili açıklamalarını yaptı. Konuyu uzatmamak için şunu söylemek istiyorum: Burada her milletvekilinin -iş adamı olan belki- tek tek hesaplarını ortaya dökerek böyle bir üslupla hesap sormanın doğru olmadığını, insanların şirketlerinin ticari bir itibarının ve değerinin olduğunu... Böyle, kişisel haklar üzerinden bir saldırı yapılmasını doğru bulmuyorum. Ayrıca, üslup da yanlış. Yani elinize birtakım evrakları alıp vergi müfettişi gibi "Utanın, utanın!" diye bağırarak doğru değil. Ben de çıkayım, elime alayım, CHP'li belediyelerin ödemediği vergi borçları, yaptığı usulsüz konser harcamaları, bunların hepsini...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

HASAN ÖZTÜRKMEN (Gaziantep) - Onu Cumhurbaşkanı söylüyor zaten.

BAŞKAN - Sayın Şahin Usta, lütfen tamamlayın.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Burada bu tip kişisel iddialarla milletvekillerinin itibarını zedelemek doğru bir davranış değil, bu herkes için geçerli. Yapılan açıklamalarla birlikte, gerekirse vekilimiz fabrikasına, işletmesine davet ediyor, tek tek bütün hesaplarını da dökmeye hazır. Basın açıklamasında da kendisi aynı şeyleri tekrar edecektir ama gündemimize dönmemiz konusunda bu konudaki açıklamalarla konunun kapatılmasını öneriyorum ve üslup konusunda da lütfen dikkat edelim diyorum.

Teşekkür ederim Başkanım.

BAŞKAN - Sayın Temelli, buyurun.

9.- Muş Milletvekili Sezai Temelli'nin, Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ve emekli maaşlarına ilişkin açıklaması

SEZAİ TEMELLİ (Muş) - Sayın Başkan, teşekkür ederim.

Sayın Usta, bildiğiniz gibi, vergi bir vatandaşlık hizmetidir ve kamuya açıktır. Herkesin ne kadar vergi verdiği kamuya açık olmak zorunda, vergi tabelaları da bu yüzden var zaten. Dolayısıyla iş insanlarının vergilerini saklayalım ama biz dönüp bir de emekçilerin vergilerine bakalım, o kaynakta kesmeyi görelim. Kaldı ki burada daha ilginç bir şey var: Hatırlayacaksınız, geçtiğimiz dönemde buraya bir vergi yasası geldi, yasayı getiren milletvekilinizin zaten vergi vermediği burada kanıtlandı.

SELAMİ ALTINOK (Erzurum) - Nerede kanıtlandı? Kim kanıtladı?

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Öyle bir şey yok ya.

SEZAİ TEMELLİ (Muş) - Dolayısıyla bu sizde bir âdet hâline gelmiş, bunu da çok iyi biliyoruz.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Kim kanıtladı?

SEZAİ TEMELLİ (Muş) - Benim değinmek istediğim konu...

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Al işte, aynı şey.

SEZAİ TEMELLİ (Muş) - Öyle değil miydi?

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Değil. Kanıtlanmadı.

SEZAİ TEMELLİ (Muş) - Öyleydi, öyleydi.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Hayır, değildi.

SEZAİ TEMELLİ (Muş) - Hatırlayın, dönüp tutanaklara bakarsanız hatırlayacaksınız.

BAŞKAN - Sayın Temelli, lütfen, Genel Kurula hitap edin.

SEZAİ TEMELLİ (Muş) - Dolayısıyla vergi vermeme âdetiniz var, vatandaş olmak istiyorsanız vergi vermelisiniz.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Temelli yalan söylüyorsun ha!

SEZAİ TEMELLİ (Muş) - Ben, emeklilere değinmek istiyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Lütfen, tamamlayın Sayın Temelli, son kez uzatıyorum.

SEZAİ TEMELLİ (Muş) - Yani burada konuşulan rakamlara bakınca bir anda insanın aklına emekli maaşları geliyor, sizin çok aklınıza gelmeyen emekli maaşları. En düşük emekli maaşı 12.500 lira; bunu 13 bin mi yapalım, 14 bin mi yapalım, 15 bin mi yapalım tartışması... Tabii, Cumhurbaşkanı bütün emeklileri sarayına davet edip yemek vermiş. Dolayısıyla bu bütün emeklilerden anlayışı acaba o saraydaki yemek yiyen kadar emekli mi var sanıyor Türkiye'de? Türkiye'de 16,5 milyon emekli var, bunun 6,5 milyonu maalesef 12.500 lira emekli maaşı alıyor, dolayısıyla ortada bu kadar vahim bir tablo var. Biz burada, vergi vermeyen milletvekillerinin durumunu konuşuyoruz. İşte bu yüzden vergi vermelisiniz; o mağduriyetler, o sefaletler ortaya çıkmasın diye. Sizin vergi borçlarınız silindikçe, siz vergiyi vermedikçe işte burada da sefalet içinde yaşayan, yoksulluğa mahkûm edilmiş emekliler; yemek vererek bundan kurtulamazsınız.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Sağ olun.

Sayın Başarır, buyurun.

10.- Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın, Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Şimdi, Sayın Başkanım, ben, konuşmalarında, eleştirilerimde genelleme yapmayı sevmem. Eğer ki sağ tarafa dönüp "AKP milletvekilleri vergi kaçırıyor." deseydim haklıydı. Ve beni bilirler, hiç böyle genelleme yaparak arkadaşlarımıza hakaret etmem.

OĞUZHAN KAYA (Çorum) - Biliriz, bilir!

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - İçlerinde işini düzgün yapan, hâlâ çocuğuna 20 lira harçlık veren namuslu insanlar olduğunu da biliyorum; ben bu genellemeyi yapmadım, yapmam.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Yaparsın, yaparsın!

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Ama milletvekillerinin, bu Parlamentonun itibarı önemli. Neden önemli? Şimdi, eğer ki gelip...

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - "Sizin içinde de var az da olsa." ne demek yani, öyle bir laf mı söylenir!

YUNUS EMRE (İstanbul) - Bir dinle kardeşim, bi dinle ya!

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Öyle bir laf mı söylenir! Öyle bir laf mı söylenir ya!

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Ya, ne diyorsun sen ama ya!

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Ne demek istiyorsun ya!

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Ya, ne konuşuyorsunuz ya!

YUNUS EMRE (İstanbul) - Lütfen dinle ya!

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - "İçinizde iyi insanlar var." diyerek neyi kastediyorsun?

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Sayın Başkanım, bakın, yani böyle bir üslup yok ya!

BAŞKAN - Sayın Yıldırım...

YUNUS EMRE (İstanbul) - Derdin varsa çık konuş kardeşim!

BAŞKAN - Sayın Başarır, siz Genel Kurula...

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Benim konuşmamı sana mı soracağım! Sana mı soracağım!

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Nasıl bir üslup böyle ya! Bana dönüp konuşuyorsun.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Ne oluyor yani ne oluyor? Ne yapıyorsun? Oradan sürekli laf atarak ne kazanıyorsun?

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Konuşmanı, üslubunu düzelt ya! Grup Başkan Vekilisin, adam gibi konuş!

BAŞKAN - Sayın Yıldırım...

YUNUS EMRE (İstanbul) - Sen konuşturmadan gel, senin sesini duymadık daha şuradan ya! Bir sesini duyalım ya!

BAŞKAN - Sayın Başarır, siz Genel Kurul'a hitap edin.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Adam gibi konuş!

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Yapma, yapma! Hep bunu yapıyorsunuz ya!

YUNUS EMRE (İstanbul) - Adam açıklayamıyor, sen açıkla o zaman!

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Adam gibi konuş!

BAŞKAN - Sayın Yıldırım...

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Yapma! Bekle, nasıl konuşayım?

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Adam gibi konuş! Adam gibi, adam!

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Nasıl, nasıl?

BAŞKAN - Sayın Yıldırım... Sayın Yıldırım...

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Adamlığı sen mi öğreteceksin bu gruba!

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Böyle konuşursan ben öğreteceğim.

BAŞKAN - Sayın Adem Yıldırım...

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Hadsiz! Terbiyesiz herif!

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Terbiyesiz sensin!

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - "Adam gibi konuş."muş!

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Tabii, adam gibi konuş. Ne demek böyle?

BAŞKAN - Sayın Yıldırım...

YUNUS EMRE (İstanbul) - Ne kadar ayıp ya, ne kadar ayıp! Yakışıyor mu bir milletvekiline, şuraya bak ya!

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Şu hâline bak!

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - "İçinizde şöyle adamlar var, böyle adamlar var." ne demek!

BAŞKAN - Sayın Yıldırım...

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Asıl terbiyesizliği sen yapıyorsun!

HASAN ÖZTÜRKMEN (Gaziantep) - Vergilerimizin nereye gittiğini sormayalım mı?

YUNUS EMRE (İstanbul) - Sayın Başkanım, sistemli bir şekilde konuştum ama bizlere laf atıyor ya!

BAŞKAN - Sayın Başarır, siz lütfen Genel Kurula hitap edin.

Buyurun.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Sayın Başkanım, burada, 1 milyar doların üzerinde ciro yapan, vergi ödemeyen bir milletvekilini buraya getirmek, aday yapmak, milletvekili yapmak mı bu Parlamentonun itibarını düşürür yoksa benim bunu ortaya çıkarmam mı; bunu konuşalım önce. (CHP sıralarından alkışlar)

Ya, Allah aşkına, ben burada önemli bir şey söylüyorum. Ortalama bir Avrupa ülkesinde böyle bir olay çıksa bir yıllık gündem olur. Vermemiş bu vergiyi, ben bunu gündeme getiriyorum, ben mi hatalı oluyorum? Ben mi bu Meclisin itibarını ayaklar altına alıyorum?

İBRAHİM YURDUNUSEVEN (Afyonkarahisar) - Ya, savcılığa başvur o zaman!

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - 2016'da icralık olan bir şirketin sahibi bugün özel uçakla geziyor. Kimin parasıyla geziyor? Benim paramla geziyor, emeklinin, işçinin parasıyla geziyor; adamlıktan bahsediyor şurada oturan sakallı, gözlüklü milletvekili! Yazık ya, yazık! (CHP sıralarından alkışlar)

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Yani milletvekili ölçüsünü de değiştirdin ya, bravo sana!

BAŞKAN - Sayın Alagöz, buyurun.

11.- Iğdır Milletvekili Cantürk Alagöz'ün, Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

CANTÜRK ALAGÖZ (Iğdır) - Sayın Vekilim, gerçekten sözlerinizin çok ağır olduğunu söylüyorum.

Ben kendimden eminim. Bu şirket de bu dediğiniz tarihler arasında yaklaşık 700 milyon TL dolaylı ve direkt vergi ödemiş. Bir şirketin kurumlar vergisi, yaptığı yatırım ve aldığı teşviklerle orantılıdır yani öyle ithamlarda bulunuluyor ki gerçekten saydığımız...

YUNUS EMRE (İstanbul) - Efendim, burada Mehmet Şimşek söyledi "Kurumlar vergisi ödemiyor büyük şirketler." diye.

CANTÜRK ALAGÖZ (Iğdır) - Ona da cevap vereyim.

BAŞKAN - Siz Genel kurula konuşun Sayın Alagöz.

CANTÜRK ALAGÖZ (Iğdır) - Cirolarımı düzelttim. "1 milyar dolar" ciro deniyor, 10-15 milyar TL'dir dedim, hâlâ aynı konu; gerçekten ben bunu vicdansızlık sayıyorum, açık söyleyeyim.

YUNUS EMRE (İstanbul) - Kurumlar vergisine ne ödediniz, onu soruyoruz ya.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - 700 milyon.

YUNUS EMRE (İstanbul) - "Ödemedim kurumlar vergisi." diyor hanımefendi, dinlemiyorsunuz ama ya.

CANTÜRK ALAGÖZ (Iğdır) - Ve son bir şey söylüyorum -bu Meclisi oyalamayalım- ben Sayın Vekilime rica ediyorum, yetki de veriyorum, gelsin incelesin, benim adıma kendisi açıklayabilir, net. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Peki, teşekkür ediyorum.

Sayın Şahin Usta, buyurun...

HASAN ÖZTÜRKMEN (Gaziantep) - Başkan "Kaça aldın, kaça sattın?" dedik, benim maaşımı sordu, bana niye söz vermiyorsunuz? Ben sadece "Kaça aldın, kaça sattın?" dedim, bu kadar.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Herkesin maaşı belli ya, otur aşağı! Otur aşağı, otur aşağı!

BAŞKAN - Sayın Şahin Usta, buyurun...

HASAN ÖZTÜRKMEN (Gaziantep) - Benim maaşımı devlet ödüyor belli, "Kaça aldın, kaça sattın?" dedim, hâlâ başka türlü mugalatalar yapıyor.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Herkesin maaşının ne kadar olduğu belli. CHP'li vekilleri, hepsini incelemeye alalım o zaman ya, bütün iş yerlerini alalım.

BAŞKAN - Sayın Şahin Usta, buyurun.

12.- Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın, Muş Milletvekili Sezai Temelli ile Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın yaptıkları açıklamalarındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Sayın Başkanım, daha önce de bir milletvekilimize aynı itibar suikasti yapılmaya çalışıldı, tekrar tekrar izah etmesine rağmen hâlâ "Kanıtlanmış." denilerek, tutanaklara böyle girilerek sanki bunu doğruymuş gibi konuşanlar var. Bunların hiçbirisi kanıtlanmış değil, hepsi birer iddiadan ibaret. Burada da Sayın Vekilimiz verdiği 700 milyon vergisini söylüyor, hesaplarının incelenmesini ve açık olduğunu da söylüyor ama hâlâ ısrarla elinde birtakım kâğıtlar tutarak insanların itibarlarını ve iş insanlarının şirketlerini itham altında bırakmak, hele hele kamuoyunu böyle yanıltıcı iddialarla yanıltmak doğru bir şey değil. Burası Türkiye Büyük Millet Meclisi ve burada görev yapan milletvekillerimizin her birinin saygınlığı değerlidir ve kıymetlidir. Ali Mahir Bey'e de bu tarzda konuşmak yakışmıyor, bunu biliyorum; ekranlarda izleyen herkes bu öfkeden rahatsız.

BAŞKAN - Evet, birleşime on dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati:16.17

DÖRDÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 16.28

BAŞKAN: Başkan Vekili Bekir BOZDAĞ

KÂTİP ÜYELER: Sibel SUIÇMEZ (Trabzon), Kurtcan ÇELEBİ (Ankara)

----- 0 -----

BAŞKAN - Değerli milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 38'inci Birleşiminin Dördüncü Oturumunu açıyorum.

III.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

1.- 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/278) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 162) (Devam)

A) Kanun Teklifleri (Devam)

2.- 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/277), Plan ve Bütçe Komisyonunca Kabul Edilen Metne Ekli Cetveller, 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Genel Uygunluk Bildirimi ile 2023 Yılı Dış Denetim Genel

BAŞKAN - 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin görüşmelerine devam ediyoruz.

Komisyon yerinde.

Evet, şimdi 7'nci maddeyi okutuyorum:

Diğer bütçe işlemleri

MADDE 7- (1) Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı bütçesinin 99-401-02-05.02 tertibinde 4/11/1981 tarihli ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun 10 uncu maddesi çerçevesinde Öğretim Üyesi Yetiştirme Programına yönelik tefrik edilen ödenek, lisansüstü eğitim veren yükseköğretim kurumlarına, görevlendirilen öğrencilerin sayıları ve öğrenim alanları dikkate alınarak tahakkuk ettirilmek suretiyle ödenir. Bu amaçla tahsil edilen tutarlar ilgili yükseköğretim kurumu tarafından, mal ve hizmet alımlarında kullanılmak üzere bir yandan yükseköğretim kurumunun (B) işaretli cetveline öz gelir, diğer yandan (A) işaretli cetveline ödenek kaydedilir.

(2) 2547 sayılı Kanunun 43 üncü maddesinin birinci fıkrasının (d) bendi, 44 üncü, 46 ncı, 58 inci, ek 25 inci, ek 26 ncı ve ek 27 nci maddeleri ile 19/11/1992 tarihli ve 3843 sayılı Kanunun 7 nci maddesi uyarınca tahsil edilen tutarlar ve diğer gelirler, yükseköğretim kurumları bütçelerine öz gelir olarak kaydedilir. Kaydedilen bu tutarlar karşılığı olarak ilgili yükseköğretim kurumu bütçesine konulan ödenekler, gelir gerçekleştirmelerine göre kullanılır.

(3) Cumhurbaşkanı;

a) Emniyet Genel Müdürlüğü'nün öğrenim ve eğitim müesseselerinde okutulan ve eğitim gören yabancı uyruklu öğrenci ve personele yapılan giderler karşılığında ilgili devletler veya uluslararası kuruluşlar tarafından ödenen tutarları,

b) NATO makamlarınca yapılan anlaşma gereğince yedek havaalanlarının bakım ve onarımları için ödenen tutarları,

c) Gümrük idarelerince tahsil edilerek Türkiye Radyo-Televizyon Kurumuna intikal ettirilen bandrol ücretlerinin yüzde 2'si oranında Ticaret Bakanlığı hizmetleri için söz konusu Kurumca ödenen tutarları,

ç) Jandarma Genel Komutanlığına ait veya tahsis edilen her türlü taşınmazın bünyesinde yer alan kule, tekrarlayıcı merkezi ile Jandarma birimlerinin konuş yeri içinde kalan alan ve ünitelerin, haberleşme maksatlı olarak merkezi yönetim kapsamı dışındaki kurum ve kuruluşlar ile özel teşebbüslerin kullanımına açılması karşılığında tahsil edilen tutarları,

aynı amaçla kullanılmak üzere bir yandan genel bütçeye özel gelir, diğer yandan ilgili idare bütçelerinde açılacak tertiplere özel ödenek kaydetmeye ve önceki yıl bütçesinde harcanmayan kısımları devren ödenek kaydetmeye yetkilidir.

BAŞKAN - Şimdi madde üzerindeki söz taleplerini karşılayacağım.

İlk söz talebi Saadet Partisi Grubu adına İzmir Milletvekili Mustafa Bilici'ye ait.

Sayın Bilici, buyurun. (Saadet Partisi sıralarından alkışlar)

SAADET PARTİSİ GRUBU ADINA MUSTAFA BİLİCİ (İzmir) - Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekilleri, ekranları başında bizleri izleyen kıymetli vatandaşlarımız; 2025 yılı bütçe teklifinin 7'nci maddesi üzerinde Gelecek-Saadet Grubumuz adına söz almış bulunuyorum. Bu vesileyle Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Ülkemiz şüphesiz ki kötü günlerden geçmektedir. Hayat pahalılığı milletin belini bükmüş, vatandaşın ekonomi yönetimine olan inancını yerle yeksan etmiştir. Ülkemiz yargısı kendi içerisinde ayrılığa düşmüş, zamanında övgülere mazhar olan Ankara'daki hâkimler birbirlerine suç duyurularında bulunur olmuşlardır. İktidar, ülkeyi düştüğü bu durumdan çıkarmayı gündemine almak yerine muhalif belediyelerle takışarak günlerini geçirmekte, ülkemiz âdeta sonu bilinmez bir geleceğe doğru ilerlemektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; içerisinde bulunduğumuz pahalılık ortamı vatandaş için katlanılmaz hâle gelmiştir. Bugün asgari ücret zammı için konuşulan oranlar, asgari ücretliyi sert bir kışın beklediğinin habercisidir. İktidar, ekonominin bu hâle gelmesinde hiç payı olmayan emekliyi ve asgari ücretliyi hedef tahtasının tam ortasına yerleştirmiştir.

Değerli arkadaşlar, yüzde 30'lar seviyesinde yapılacak bir zam asgari ücretliyi hayattan koparacaktır. Bunun adı enflasyonla mücadele değil, garibanla mücadeledir. Bugün 2024 yılı Türkiye'sinde açlık sınırı 1,5 asgari ücrete tekabül ederken yoksulluk sınırı 4 asgari ücrete denk gelmektedir. Tüm çalışanların yüzde 60'ı ya asgari ücret ya da yakın bir rakam alırken yüzde 30 zam oranını vatandaşa yeterli görmeye kimsenin hakkı yoktur. Asgari ücret hususunda 30 bin TL'nin altında verilecek hiçbir rakam vatandaşın yarasına merhem olmayacaktır. Emeklilerimizin alım gücü yere çakılmış vaziyettedir. En düşük emekli maaşı alan iki eşin toplam eline geçen maaş açlık sınırının altında kalmaktadır. İki emekli maaşının bir açlık sınırı etmediği düzen 2024 yılı Türkiye ekonomik düzenidir. Emeklilerimiz bu şartlar altında ya ek iş yapmak ya da evlatlarının eline bakmak zorundadırlar. Sosyal devlet olan ülkemiz için bu durum nereden bakarsanız bakın kabul edilebilir bir durum değildir.

Ne yazık ki bugün, ana akım medyada uçup kaçanların, dünya devlerine meydan okuyanların aksine, Türkiye -yaşam kalitesi- Küresel Emeklilik Endeksi'ne göre 44 ülke içerisinde 42'nci durumda. Emeklisine makul seviyede hayat standardı sunamayan bir iktidarın dış mihraklar tarafından kışkırtıldığını söylemek siyasi bir propagandadan öte bir şey değildir. Emeklimiz siyasi propagandaya doymuştur; emekli, propagandaya doydüğünü, artık masal değil de icraat duymak istediğini en son yerel seçimlerde de göstermiştir. Emekliye, asgari ücretliye reva görülen bu rakamlar değişmediği müddetçe propagandanın profesörü dahi gelse iktidarın toparlanması da mümkün olmayacaktır. Dolayısıyla iktidar için hayırlı olan, toplumun algısını değiştirmeye ayrılan bütçenin, propagandaya ayrılan kaynakların ivedilikle vatandaş, emekliye, asgari ücretliye çevrilmesidir. Bu hususta diretilmesi durumunda ise iktidar için daha kötü bir sonuç gözüküyor.

Yapılması gereken fakat yapılacağına da çok ümit bağlamadığımız diğer bir husus da her şeyden önce insanlık onuru gereği en düşük emekli maaşı en azından açlık seviyesine getirilmelidir. Açlık sınırının altında kalan bir ücret türüne emekli maaşı demek mümkün değildir. Açlık sınırının altında kalan bir emekli maaşı, emekli maaşı değil olsa olsa insani yardım ücreti olabilir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; üzülerken belirtmek istediğim ve ülkemize yakışmayan bir diğer husus TÜİK'in veri politikası ve bu politikanın vatandaşlarımız üzerinde doğurduğu mağduriyettir. Bugün vatandaşlarımız ne yazık ki devletin

kurumlarına güvenmez duruma gelmiştir. Bu güvensizliğin fitilini ateşleyen ve bu konuda öncü rol oynayan kurumların başında da TÜİK gelmektedir. Türkiye farklı kurumların açıkladığı enflasyon rakamlarının tutarsızlığı noktasında dünyada rakipsiz bir pozisyona gelmiştir; bunun sebebi TÜİK'in yıllardır enflasyonu düşük göstermesidir. Takdir edersiniz ki TÜİK istatistikçileri bunu millete acı çektirmek için yapmamaktadır, bu insanlar iktidar tarafından baskı görmektedir. Açıklanan enflasyon istatistikçilerin değil, iktidarın enflasyonudur. Masabaşında takdir edilen yalnızca enflasyon rakamları değil, aynı zamanda milletin makûs talihidir. Enflasyonun yarım puan dahi düşük gösterilmesine sebebiyet verenler milletin cebinden çaldıklarının farkında olmalıdırlar.

Değerli arkadaşlar, ülkemizin köklü kurumları birer birer itibarını yitirmektedir. Vatandaş ile devlet arasındaki güven ilişkisi her geçen yıl daha da azalmaktadır. Ne yazık ki vatandaşın devlet kurumlarına olan güvensizliği yargıya da sirayet etmiş durumdadır. Ülkemiz, adalet ve adaletle olan inanç noktasında zor günlerden geçmektedir. Anayasa'yı ve temel insan haklarını korumakla mükellef Anayasa Mahkemesinin itibarında ciddi yaralar açılmıştır. Yargıtaydaki bir daire Anayasa Mahkemesi üyeleri hakkında suç duyurusunda bulunacak kadar ileri gitmiş, hukuk sistemimiz daha önce tanışmadığı skandallarla yüzleşmiştir. Yargılamaların uzun sürmesi sorunu çeşitli komisyonlar vasıtasıyla çözüme kavuşturulmaya çalışılsa da bu husus hâlen bir çözüme kavuşmuş değildir. Adil bir infaz yasasının eksikliği de tüm gerçekliğiyle gözler önündedir. İktidar, yargıda ne yazık ki yıllardır süregelen problemleri çözme amacı taşımamakta, vatandaşın kanayan yaralarına derman olamamaktadır. İktidar, bu yaraları çezecek düzenlemeler yerine, hâlen çeşitli kanunlarda suç ihdas etmekle ve yeni cezalar üretmekle meşguldür. Bu düzenlemelerde muğlak suç tanımları yapılmakta, başta basın olmak üzere vatandaşların ifade özgürlüğü elinden alınmak istenmektedir.

Değerli arkadaşlar, iktidar başta liyakat sorunu olmak üzere yargıda izi silinemeyecek etkiler bırakmıştır. Ülkemizin geniş çaplı bir adalet reformuna ihtiyaç duyduğu apaçık ortadadır. İktidar, yargı reformu tartışmalarını yalnızca Anayasa değişikliğine indirgemektedir fakat Türkiye'nin yeni bir anayasaya ihtiyacı olup olmadığı tartışmalarından daha mühimi, mevcut Anayasa'nın nasıl korunacağıdır. Uygulanmayan bir Anayasa'nın değiştirilip değiştirilmemesinin vatandaş açısından hiçbir önemi yoktur. Anayasa'yı yalnızca siyasi amaçlara ulaşmak için bir araç olarak görenler Anayasa'nın üstünlüğü ilkesi üzerine de o kadar derin düşünmelidir.

Değerli arkadaşlar, önemli bulduğum bir diğer husus, 2016 yılında başlatılan ve hâlen devam ettirilen kayyum uygulamalarıdır. Kayyum uygulaması, halkın iradesini hiçe sayan, yerel demokrasiyi yok eden ve Anayasa'nın 127'nci maddesinde güvence altına alınan yerel yönetimlerin özerkliği ilkesine açıkça aykırı bir uygulamadır. Demokrasinin kalitesi, halkın iradesine ne derece saygı gösterildiğiyle ölçülür. Seçimle göreve gelen yerel yöneticilerin bir gecede idari kararlar görevden alınarak yerlerine kayyum atanması halkın seçme ve seçilme hakkına yapılan bir darbedir. Bir kişinin ya da bir grubun suç işlediği iddiası varsa hukuk devleti ilkeleri gereği yargı süreci işletilir, bunlar bahane gösterilerek yerel yönetimlere kayyum atanmaz; şayet atanırsa bu, topyekûn halkın iradesinin cezalandırılması anlamına gelecektir.

Değerli arkadaşlar, iktidar, kayyum uygulamalarının halkın güvenliğini zedelediğini artık anlamalıdır. Bu uygulama devlet ile vatandaş arasındaki bağı ciddi manada zedelemektedir. Demokrasi yalnızca sandıkta oy kullanmak değildir, halkın seçtiklerinin görevlerini yerine getirmesine izin vermek ve bu sürece saygı duymaktır. Buradan, milletin kürsüsünden seslenmek istiyorum: Halkın iradesine ipotek koymaktan, demokrasiyi kendinize göre yorumlamaktan lütfen vazgeçin. Kayyum çözümü yerine yerel yönetimlerin denetimini güçlendirin.

Demokratik bir ülkede çözüm halkın seçtiklerini görevden almak değil hukuki süreci işletmek ve halka hesap vermektir diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (Saadet Partisi, DEM PARTİ ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Bilici, teşekkür ediyorum.

Diğer söz talebi İYİ Parti Grubu adına Denizli Milletvekili Yasin Öztürk'e aittir.

Sayın Öztürk, buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA YASİN ÖZTÜRK (Denizli) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin 7'nci maddesi üzerinde söz almış bulunmaktayım. Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Sözlerime, gözleri adaletsizliğe kör, kulakları milletin çılgınlığına sağır olanlar bilmelidir ki bir gün gelir, tarih illaki hesap sorar diyerek başlamak istiyorum. Söylemek istediğim o kadar çok şey var ki konuşmamı "Söylesem tesiri yok, sussam gönlüm razı değil." misali garip duygular içinde, yine de "Balık bilmezse Halik bilir." düsturuyla yapacağım çünkü karşımdaki bu bütçe yoksulluğun, adaletsizliğin, umutsuzluğun ve milleti unutmuş bir zihniyetin aynasıdır.

2025 yılı için öngörülen bütçe tam 14 trilyon 731 milyar lira, buna karşılık tahmin edilen bütçe gelirleri ise yalnızca 12 trilyon 800 milyar lira, aradaki fark yani bütçe açığı daha şimdiden, 2025 yılına başlamadan 1 trilyon 931 milyar lira. Bu rakam gayrisafi yurt içi hasılanın yüzde 3,1'i. Peki, bu devasa bütçe açığı nasıl kapanacak? Elbette ki vergilerle ve cezalarla. Yani anlayacağınız üzere, yük yine vatandaşın sırtına binecek. İşte, bu kadar basit ve bu kadar net.

Ekonomide büyümeden bahsediyorsunuz ama büyüme hedeflerinizin içinde her şey var, bir tek millet yok. Büyüme rakamlarınızın arkasında sürekli daha da derinleşen yoksulluk, işsizlik ve gelir adaletsizliği var. Bu mu sizin millî ekonomi anlayışınız, bu mu sizin büyümeden anladığınız?

Siyasetçinin birinci görevi milleti anlamak ve derdine derman olmaktır ama AK PARTİ'si iktidarı millettten tamamen kopmuştur. Sarayların altın varaklı duvarları, onları ülkenin acımasız gerçeklerinden izole etmiştir. Lüks makam araçlarında gezerek, korumalar eşliğinde vatandaşlardan uzak yaşayarak hazırladığınız bu bütçenin içerisinde sokaktaki işsiz gencin çaresizliği, atanamayan öğretmenin umutsuzluğu ya da sıfahsız günler geçiren esnafın öfkesi yok. Bugün Türkiye'deki yoksulluk sadece maddi bir yoksulluk değil aynı zamanda umut yoksulluğu, kültür yoksulluğu, adalet yoksulluğu ve gelecek yoksulluğudur. Bir ülkede insanlar çocuklarını iyi bir geleceğe hazırlayamıyorsa, gençler kendi ülkelerinde gelecek hayali kuramıyorsa o ülkede büyümeden bahsetmek sadece bir aldatmacadan ibarettir. Ne yazık ki büyüyen sadece borçlar, yandaş müteahhitler ve sonradan görme AK PARTİ'li bir zümre.

Değerli milletvekilleri, ekonomi yalnızca rakamlarla yönetilmez. Ekonomi, adalet ve liyakatle yönetilir ama ülkemizde adaletin her türlü tarafınızca yok edildi, kurumlarımız liyakatten uzaklaştı; ihaleler yandaşlara peşkeş çekildi, devletin kasası boşaltılırken faturayı ödeyen hep millet oldu, 5'li çetenin kasaları dolarken milletimizin cebi boşaldı. İşte bu yüzden bütçe açığımız büyüyor. İşte bu yüzden enflasyon kontrol edilemiyor. İşte bu yüzden milletimizin nasibine hep yoksulluk düşüyor. Şunu açıkça ifade

etmek istiyorum: Bu bütçe, adaletsizliğin, yoksulluğun ve umutsuzluğun en somut belgesidir. Bu bütçe, milletin değil rantın, güç sahiplerinin, imtiyazlı ak zümrelerin bütçesidir. Şatafata, israfa, keyfî harcamalara sınırsız kaynak ayrılırken işçiye, çiftçiye, emekliye, memura, gençlere tasarruf dayatması reva görülüyor. Millet aç diyoruz "Köprü yaptık, yol yaptık, hastane yaptık." diyorsunuz ama o köprülerden geçmek parayla, o hastanede tedavi olmak parayla, o yolları kullanmak parayla. Yaptığınız her şey sadece parası olanlar için; bu ülkenin emeklisi, işçisi, memuru, çiftçisi için değil.

Beyin göçü rekor kırıyor, AK PARTİ'si iktidarı ise "Giderlerse gitsinler." diyerek kendi vatandaşlarından, kendi insanından vazgeçtiğini itiraf ediyor; artık ülkeden gitmesi gereken Suriyeliler için ise "Kalabilirler, başımızın üstünde yerleri var." deniliyor.

Değerli milletvekilleri, bu ülkenin çiftçisi üretimden vazgeçmiş, emeklisi açlık sınırının altında yaşamaya çalışıyor, gençler işsiz, ev kiralari uçmuş, milyonlarca insan temel ihtiyaçlarını karşılayamaz hâle gelmiş. Peki, çözümünüz ne? "Tasarruf edin." demekten başka bir çözüm öneriniz yok. Hep millet tasarruf etsin, hep gariban fedakârlık etsin. Peki, siz hiç tasarruf ettiniz mi? Saraylarınızdan, makam araçlarınızdan, harcamalarınızdan hiç feragat ettiniz mi? İsrâf düzeninden bir adım geri attınız mı? Milletin ekmeğini küçültürken kendiniz bir an olsun, bir kez olsun kemer sıktınız mı yoksa "hep bana, hep bana" diyerek milletin sırtından keyif sürmeye devam mı ettiniz?

Enflasyon rekor kırarken, hayat pahalılığı milletin belini bükerken siz asgari ücrete yapılan göstermelik artışlarla övünüyorsunuz ama o artış daha milletin cebine girmeden eriyor. Bugün asgari ücret açlık sınırının altında. Emekliler aldığı maaşla sadece on gün geçinebiliyor. Çiftçiye gereken desteği vermiyor, üretimi bitiriyorsunuz. Bu ülkenin tarımını ithalata mahkûm ettiniz. Tüm bunların adına da "istikrar" diyorsunuz. AK PARTİ'si iktidarı tüm gerçeklere kulaklarını tıkayıp milletimize istikrar masalları anlatmaya devam ediyor. Lütfen, aklımızla dalga geçmeyin. Bu, bir istikrar değil tam bir çöküş; elektrik faturalarını ödeyemediği için karanlıkta kalan evlerin, çocuklarının beslenme çantalarını dolduramadığı için kahrolan annenin, çocuğuna pantolon alamadığı için intihar eden babanın acı hikâyeleriyle yazılan bir istikrar masalıdır. Bu ülkenin tüm yükünü garibanın sırtına yüklediniz. Garibanın payına yoksulluk, çaresizlik, açlıktan başka hiçbir şey düşmüyor ama siz bir eliniz yağda bir eliniz balda saraylarda keyif çatıyor, ak zümrelerinizle birlikte şöminelerin başında aromalı nargile tütürüyorsunuz. Bu mudur sizin vatan, millet sevdanız?

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bu bütçe aynı zamanda bir rant düzeninin belgesidir. İhaleleri kimlere veriyorsunuz? Hangi şirketlere milyarları aktarıyorsunuz? Liyakatsiz, sadece size biat eden insanları önemli makamlara getiriyorsunuz. Bu yüzden ne bir krizle mücadele edebiliyor ne de millete hizmet edebiliyorsunuz. Her bir kuruşu milletin cebinden çıkan sözde dev projeler yapıyorsunuz; yap-işlet-devret modeliyle köprüler, yollar yapıyor, garantili ödemelerle yandaş müteahhitlerinizi ihya ediyorsunuz; millet kullanmadığı köprünün, geçmediği yolun, gitmediği hastanenin parası ödüyor; bu, milletin cebinden çalmak değil de nedir?

Bütçeler sadece toplama çıkarma işlemi değildir, aynı zamanda bir anlayışı, bir zihniyeti yansıtır. Siz bütçeleri millet için değil kendi iktidarınızı sürdürmek için hazırlıyor ve kullanıyorsunuz. Bir ülkenin bütçesi o ülkenin vicdanıdır. Bütçe adalettir ama bu bütçe adaletten uzak, vicdandan kopmuş bir bütçedir. Bu bütçede yoksula ekmek yok, gençlere umut yok, esnafa rızık yok, işçiye refah yok. Aslında size sorulacak tek bir soru var: Siz bu ülkenin daha güçlü olmasını ve insanların refah içinde yaşamalarını istiyor musunuz istemiyor musunuz? İstemiyorsanız aynen devam edin; yok, eğer istiyorsanız çözüm basit, çözüm: Üreten ve adil bir Türkiye. Öncelikle ve acilen çiftçilerimize hak ettikleri destekler bir an önce verilmeli, üretim teşvik edilmelidir. Emeklilerin maaşı insanca yaşam seviyesine çıkarılmalıdır. Asgari ücret açlık sınırının değil yoksulluk sınırının üzerine çıkmalıdır. Gençlere iş imkânı sağlanmalı, beyin göçü durdurulmalıdır. Liyakatsiz kadrolar yerine işin ehli olan insanlar göreve getirilmelidir.

Buradan iktidar sahiplerine seslenmek istiyorum: Adalet, sadece mahkeme salonlarında tecelli eden bir kavram değildir; adalet, aynı zamanda ekmekte, işte, aştâ, yaşamda paylaşılan refahta olmalıdır. Bugün bu ülkede adalet terazisi sayenizde bozulmuştur. Bir yanda ayrıcalıklı bir azınlık zenginliğin tadını çıkarırken diğer yanda milyonlarca insan yokluğun acısını çekiyor; bir yanda saraylarda düzenlenen ihtişamlı şöenler, diğer yandan çöpten ekmek toplayan insanlar. Bu iki Türkiye'nin arasındaki uçurum iktidarınızın en büyük günahı ve ayıbıdır.

Milletin sabrı artık taşmıştır. Bu millet size saltanat süresiniz diye değil adaletli bir şekilde ülkeyi yönetesiniz diye yetki verdi. Bugün bu bütçeye "evet" diyenler, milletin açlığına, yoksulluğuna, çaresizliğine "evet" demiş olacaklar. Sizlere soruyorum: Bu milletin yüzüne nasıl bakacaksınız? Garibanın ahını alarak ne kadar gidebileceksiniz?

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bu bütçe yirmi iki yıllık yanlış yönetimin acı bir tablosudur.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Öztürk, lütfen tamamlayın.

YASİN ÖZTÜRK (Devamla) - Milletimiz artık borçla, yüksek vergilerle yoksulluk içinde yaşamaktan bıktı. Üretim yok, adalet yok, liyakat yok; en önemlisi umut yok, umut. Tüm bu gerçekleri görmezden gelmek tarihe karşı da milletimize karşı da büyük bir vebaldir. İşte, tüm bu nedenlerle biz İYİ Partililer bu bütçeye karşıyız çünkü biz milletimizin yanındayız. Milletimizin hakkını, hukukunu, ekmeğini sonuna kadar savunmaya devam edeceğiz diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti ve Saadet Partisi sıralarından alkışlar)

Sayın Öztürk, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Diğer söz talebi, Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına Yozgat Milletvekili İbrahim Ethem Sedef'e ait.

Sayın Sedef, buyurun. (MHP sıralarından alkışlar)

MHP GRUBU ADINA İBRAHİM ETHEM SEDEF (Yozgat) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin 7'nci maddesi üzerine Milliyetçi Hareket Partisi adına söz almış bulunmaktayım. Ekranları başında bizleri izleyen ve sosyal medya aracılığıyla takip eden necip Türk milletini ve Gazi Meclisimizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, Türk ve Türkiye Yüzyılı hedeflerine ilerlerken ülkemizin kalkınmasına vesile olacak adımlardan biri olan 2025 bütçe teklifini görüşüyoruz. Her yıl artırılarak yeniden düzenlenen bütçe kalemleri, Türk milletinin geleceği için atılan önemli adımlardandır; 2025 yılı bütçesi de bu bilinçle hazırlanmış ve Gazi Meclisimizin onayına sunulmuştur. Bütçede altyapıdan

tarıma, sağıktan eğitime kadar birçok alanda yapılacak olan yatırımların, Türk ve Türkiye Yüzyılı'na, lider ülke Türkiye ve Kızılme'ya doğru katettiğimiz yola katkı sağlayacağına yürekten inanıyoruz.

Değerli milletvekilleri, Cumhuriyet İttifakı Türk siyasi tarihinin önemli dönüm noktalarından biridir. Cumhuriyet İttifakı, millî çıkarlarımızı koruma ve Türkiye'yi daha da ileriye taşıma hedefiyle oluşturulmuştur. Cumhuriyet İttifakı, Türkiye'nin iç ve dış politikalarında etkin bir rol almaktadır. Bu ittifak sayesinde ülkemiz güçlü bir liderlikle yönetilmekte ve uluslararası arenada dünden daha etkili bir şekilde temsil edilmektedir. "Cumhuriyet İttifakı, 'önce ülkem ve milletim' anlayışının siyasi temsil makamıdır; siyasi ahlak ve erdemin simgesidir; milletimizin ruh kökünden doğmuş, kutlu iradesiyle doğrulmuş, istiklal ve istikbal hedefleriyle devleşmiş Türkiye'nin güvencesi, millî bekamızın yılmaz bekçisidir." Liderimiz Sayın Devlet Bahçeli Bey ittifakımızı bu sözleriyle tarif etmektedir. Biz de evlatları ve yol arkadaşları olarak bu anlayışla çalışmalarımızı sürdürmekteyiz. "Lider ülke Türkiye" hedefine ulaşana kadar yorulmak nedir bilmeyeceğiz, yılmayacağız, yıkılmayacağız, başaracağız.

Değerli milletvekilleri, bu bölümde ülkemizde ve seçim bölgem Yozgat'ta tarım ve hayvancılıkla uğraşan çiftçilerimizin taleplerini Meclis kürsüsünden dile getirerek devam etmek istiyorum. Yozgat, ülkemizin tarım potansiyeli yüksek illerinden biridir. Çiftçilerimiz bu topraklarda büyük emeklerle çalışarak ülkemize katkı sağlamaktadır ancak çiftçilerimiz üretimde bazı zorluklarla karşı karşıya kalmaktadır. Öncelikle, su kaynaklarının yetersizliği ve var olan su kaynaklarımızın tarımsal sulama için verimli kullanılamaması Yozgat'ımızın en büyük tarımsal sorunlarından biridir. Su kaynaklarının etkin bir şekilde yönetilmesi ve sulama sistemlerinin modernize edilmesi için acil önlemler alınması gerekmektedir. Gelingüllü-Paşaköy kapalı sulama sistemini, Yahyasaray Barajı sulama yenileme işlerinin yatırım programına alınmasını, aynı zamanda, Aydıncık Köşrelik Göleti ikmalini, Sorgun Eymir Göleti inşaatı, Bahçecik Barajı inşaatı, Sarıkaya Hasbek Göleti inşaatı ve Çekerek Yukarıkarahacılı Göleti inşaatı yapım işlerinin tamamlanmasını Yozgatlı hemşehrilerimiz her fırsatta dile getirmektedir.

Geçtiğimiz aylarda tarımda uzun süredir üzerinde çalışılan yeni destekleme modeli açıklandı. Yeni modelde mazot ve gübre desteğinin adı geçmese de teknik olarak devam edeceği duyuruldu. Tarım ve Orman Bakanlığı yaptığı açıklamada "Mazot ve gübre desteği kalkmamıştır, yeni dönemde bunun tanımlaması temel girdi maliyetleri -mazot ve gübre- esas alınarak belirlenen temel destek olarak revize edildi." demiştir. Bu yapılan açıklamayla çiftçilerimiz desteklerin aynı olarak verilmesinden vazgeçtiğini, yeni düzenlemeyle desteklerin nakdî olarak verilmeye devam edeceğini düşünmektedir. Buğday üreten çiftçilerimiz önceki uygulamada dekar başına 185 TL mazot ve gübre desteği alırken yeni modelde temel destek olarak 317 TL, planlı üretim desteği olarak da yine 317 TL olmak üzere toplam 634 TL destek alacağı ifade edilmektedir. Ayrıca, su kısıtı ilan edilen bir havzadaki sulu tarım arazisinde üretim yapıyorlar ise ilave olarak 342 TL daha destek alacakları Bakanlık tarafından açıklanmıştır. Tarım Bakanımıza ve Bakanlığımıza bu destekler için teşekkür ediyoruz fakat ülkemiz ve Yozgat'ımızın geleceği adına çiftçilerimizi daha fazla desteklememiz gerektiğini de buradan belirtmek istiyorum.

Seçim bölgem Yozgat'ta henüz doğal gazı ulaşamamış ilçe ve beldelerimiz bulunmaktadır. Yenifakılı ve Kadışehri ilçelerimizle birlikte Baydığın, Eymir, Çiğdemli, Konuklar, Ovakent, Uzunlu, Sırçalı, Yamaçlı, Yenipazar, Belekçahan, Oluközü, Umutlu, Halıköy, Araplı, Gülşehri, Yeniyer ve Bahadın beldelerimiz doğal gazı kavuşacakları günü sabırsızlıkla beklemektedir.

Değerli milletvekilleri, camilerimiz toplumumuzun manevi ihtiyaçlarını karşılamak için önemli bir role sahiptir. 13 ilçe, 36 belediye sınırında bulunan muhtarlıklar ile 22 belde ve 555 köyden oluşan şehrimiz Yozgat'ta, 200'ün üstünde camimizde imam-hatip eksikliği bulunmaktadır. İlimizdeki imam-hatip eksikliğinin yeni atamalarda tamamlanacağını ümit ediyoruz. Şehrimizin imam-hatip ve müezzin, kayyum eksikliklerinin ortadan kaldırılması adına ücretli imamlara kadro vermek seçenekler arasında düşünülebilir.

Değerli milletvekilleri, ülkemizin doğusunu batıya bağlayan ve Yozgat şehir merkezinden geçen D200 ve E88 Kara Yolu'nda trafik yoğunluğu oldukça artmış durumdadır, Yozgat'ımızın mevcut yol ağı bu yoğunluğu kaldırmakta zorlanmaktadır. Özellikle, şehir merkezinden geçen ana arterlerde yaşanan trafik sıkışıklığı hemşehrilerimizin günlük yaşamını da etkilemektedir. Yozgat'ımızın acil olarak çevre yoluna ihtiyacı vardır. Proje çalışmaları tamamlanan ve hayata geçirilmeyi bekleyen çevre yolu hem şehir içi trafiğini rahatlatacak hem de ekonomik faaliyetleri destekleyecektir. Aynı zamanda, Boğazlıyan ilçemiz üzerinden şehir merkezimizi Kayseri'ye bağlayan Atatürk Yolu'nun yapımı, genişletilmiş tek yön olarak planlanmaktadır. Daha birkaç gün önce söz konusu yolda bir ambulans ve özel aracın kafa kafaya çarpışması sonucu maalesef bir hemşehrimizi kaybettik, ambulansta bulunan sağlık çalışanlarımız da yaralandı. Hayatını kaybeden hemşehrimize Allah'tan rahmet, büyük fedakârlıkla görevlerini yerine getiren sağlık çalışanlarımıza da geçmiş olsun dileklerini iletmek istiyorum. Âdeta ölüm yoluna dönüşen Atatürk Yolu için ayrılan bütçeye biraz daha eklemeye yapılarak yolun çift yönlü yapılmasını da Yozgatlı hemşehrilerimiz beklemektedir. Yine, Sarıkaya ilçemiz ile Çayıralan ilçemizi, Çekerek ilçemiz ile Kadışehri ilçemizi birbirine bağlayan yollar da tek yönlü olup sürüş güvenliği açısından oldukça tehlikeli yollardır. Bu yolların da genişletilmesine ihtiyaç duyulmaktadır.

Değerli milletvekilleri, Bozok Üniversitesine Sorgun ilçemizde veterinerlik fakültesi yapılması için 32 dönümlük bir arazi tahsis edilmiştir. İlçe halkımız bu alana, projesi hazır olan veterinerlik fakültesinin yapılmasını beklemektedir. Yine, Yerköy ilçemizde depreme dayanıklı olmadığı gerekçesiyle yıkım kararı alınan spor salonunun yerine modern kapalı spor salonunun yapılması ve projesi hazır olan halk kütüphanesinin de gündeme alınmasını Yerköylü hemşehrilerimiz bizlerden beklemektedir.

Değerli milletvekilleri, ayrıca, ülkemizin ilk şehir hastanesi olma özelliğini taşıyan, otel konforunda hizmet verebilecek imkânlarına sahip Yozgat Şehir Hastanesinde bazı branşlarda doktor eksikliği yaşanmaktadır. Bu nedenle, çevre illerimize oldukça fazla sevk yapılmakta ve hemşehrilerimiz ayakta muayene randevusu almakta zorlanmaktadır. Şehir hastanemizin eksik branşlarına çok acil uzman doktor atamaları yapılması gerekmektedir diyorum.

2025 yılı bütçemizin hayırlı uğurlu olmasını temenni ediyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Sedef, teşekkür ediyorum.

Diğer söz talebi, Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına Mardin Milletvekili Salihe Aydeniz'e ait.

Sayın Aydeniz, buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA SALİHE AYDENİZ (Mardin) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; öncelikle televizyonları başında bizi izleyen halklarımızı ve cezaevlerinde rehin tutulan siyasi tutsakları saygıyla selamlıyorum. Ayrıca günlerdir, gece gündüz demeden bizlerle çalışan, emek veren emekçi bütün Meclis çalışanlarına da bu süreç içerisinde verdikleri emeklerinden dolayı teşekkür etmek istiyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

Evet, hepimizin her gün şahitlik ettiği gibi, Türkiye, kadınlar için her geçen gün daha güvencesiz ve yaşanması zor bir ülke hâline gelmekte. Kadınlara yönelik ekonomik, psikolojik, dijital, cinsel ve fiziksel şiddet toplumun her alanında gün geçtikçe artarak devam etmekte. Bu tablo yalnızca bireylerden kaynaklı değil, kadınların haklarını korumakla yükümlü olan devlet ve kurumların görevlerini yerine getirmemesiyle daha da ağırlaşmakta. Kadına yönelik ekonomik şiddetin bir boyutu olan kadın yoksulluğu had safhadadır. Türkiye'de kadın işsizliği AB ve OECD üye ülkelerinin 2 katından fazladır. Bugün Türkiye'de fiilen çalışan 2 kadından 1'inin emekli olması maalesef hayal durumdadır çünkü kayıtsız çalışan kadın, sigortasız çalıştırılan kadın, emekli olması için en zor şartlarla karşılaşan maalesef kadındır. Neredeyse her gün kadın katliamlarının yaşanması bu vahim durumun en somut göstergesidir. Ülkemizde kadınları koruyacak etkin bir mekanizma bulunmamaktadır. Bir gece vakti İstanbul Sözleşmesi'nden tek bir imzayla çıkılması cezasızlık politikalarını derinleştirmiştir. İstanbul Sözleşmesi yalnız bir metin değil, kadınların yaşam haklarını güvence altına alan bir iradeydi. Bu iradeden vazgeçilmesiyle kadınlara yönelik her türlü şiddetin önünün açılması sağlanmıştır. 6284 sayılı Kanun'un etkin bir şekilde uygulanmaması kadınların adalete ve korunmaya erişimini engellemektedir. Bu süreçte kadınların onlarca yıl süren mücadelelerle kazandığı haklar sürekli olarak tartışmaya açılmakta ve sistematik bir şekilde zayıflatılması istenmektedir. Toplumun her kesiminden kadın, hayatlarını savunmak için mücadele ederken, karşılaştıkları engeller erkek egemen düzenin devamını sağlamaya yönelik bir politikanın ürünüdür. Kadınlara yönelik bu yaklaşımın en acı örneği İçişleri Bakanının "32 hanımefendi ikazımıza uymadan kapıya adam gelince açmış." sözleridir. Bu ifadeler, sorumluluğun kadınlara yüklenmesinin başka bir boyutudur. Bu zihniyeti tam da her zaman olduğu gibi yine tanıyoruz. Şaibeli ölüm söylemi, Rojin'in, İkbâl'in, Ayşenur'un ve birçok kadının bu söylem politikalarından cesaret alan erkekler tarafından yaşamdan koparılmasına sebep olmuştur. Fatma Altınmakas örneği ise hâlâ hafızalarımızda. Kürtçe tercüman olmadığı için derdini anlatamayan Fatma, katilinin evine geri gönderildi. Bu örnek çok dilli bir toplumun yapısının yok sayılmasının nelere sebep olduğunu gözler önüne sermektedir. Failler, mahkemelerde kadın düşmanı savunmalar yaparak serbest kalmayı bekliyor. Maalesef, katledilen kadının ne kadar çok itibarsızlaştırılırsa failin o kadar haklı sayıldığı bir sistemin içerisindeyiz. Bu sistem, erkek egemen zihniyetin doğrudan bir sonucudur ancak kadınlar bu zihniyete boyun eğmeyecekler.

Kadına yönelik şiddet, yalnızca bireysel boyutta değil, siyasi boyutta da karşımıza çıkıyor. Deniz Poyraz, parti binamızda katledildiğinde katiline polisler "Adın ne ağabeyciğim?" diyerek yaklaştı ama aynı kolluk, kadın eylemlerinde kadınları ters kelepçeyle gözaltına almayı görev biliyor. Nagihan Akarsel, Gülistan Tara, Hero Bahaddin, Hevrin Halef ve daha niceleri özgür ve eşit bir yaşam uğruna mücadele ettikleri için hedef alındılar. Bu kadınların ortak noktası, erkek egemenliğinin karşısında durmaları ve yeni bir yaşam tahavvülü için emek vermeleriydi. Onların yaşamları, eşitlik ve özgürlük mücadelesinin sembolü hâline geldi. Özellikle Kürt kadın hareketine yönelik baskılar bu mücadelenin kriminalize edilmesi üzerinden sürdürülüyor. IŞİD karanlığına karşı verilen halkların özgürlük mücadelesi de kumpas davalarıyla hedef alınıyor. İşte, Kobani kumpas davası aynı zamanda kadınlara açılan bir davadır. Kadınların 8 Martta, 25 Kasım etkinliklerine katılması, yine bu etkinliklerde kurdukları sözler yargılama konusu yapılmaktadır. Bu davalarla kadınların yönetime katılımını, eşit temsiliyi sağlayan eş başkanlık sistemi yargılanmak istendi. Oysa Türkiye'de kadınların siyasi temsiliyet oranı partimizin eş başkanlık sistemiyle birlikte 3-4 kat artmıştır. Eş başkanlık sistemi, erkek iktidarının yönetimi tekellediği her yerde iktidarı kırıp paylaşımı, birlikte yaşamı öne çıkarmanın formülüdür. Eş başkanlık sistemi, kadının, siyasetten sokağa, temsiliyetinin ve varlığının güçlendirilmesidir; eş başkanlık sistemi bizim mor çizgimizdir. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

Özel savaş politikaları Kürt kadınlarının örgütlü bir yaşamı sürdürmemesi için bilinçli, sistemli bir şekilde yürütülmekte; cinsel istismar, uyuşturucu çeteleri cirit atmaktadır. Kolluk ya bu çetelere göz yummakta ya da dolaylı veya doğrudan bu çetelerin içinde adları geçmektedir. Hakkâri'de bu çetelerden birine dair iddialar araştırılmadığı gibi, bu iddiaları açığa çıkaran gazeteci gözaltına alındı. Yeni bir Musa Orhan örneği olan Eyüp K. 4 çocuğu istismar ettiği için çıkarıldığı mahkemede "komutanlarının sevdiği asker" diye nitelendirildi ve tutuklanmadı, serbest bırakıldı. Yine, 22 yaşındaki bir kadının şantajla sistematik tecavüz suçlamasıyla yaptığı şikâyet üzerine 3 koruyucu için adli kontrolün ağır geleceği söylendi ve serbest bırakıldılar ve tabii ki sonra da bunlar beraat ettiler.

Bu ve benzeri davalarla failin korunması yalnızca bireylerin suçunu örtmekle kalmadı, aynı zamanda Kürt kadınlarının mücadele iradesini kırmayı hedefleyen sistematik bir politikaya dönüştü. Bu politikaların karşısında kadın özgürlük felsefesinin öz savunma olarak benimsenmesi tabii ki iktidar sistemini korkutuyor. Özellikle Rojava'da kadın öncülüğünde kurulan özgürlükçü, eşitlikçi sistem erkek egemen düzen için bir tehdit olarak algılanıyor; bu nedenle Rojava'ya yönelik saldırılar, yalnızca fiziksel işgal girişiminin çok dışında bu saldırıların buradaki yansımalarıyla, failerin sırtlarının sıvazlanmasıyla vuku buluyor. Kadın, yaşam ve özgürlüğü aynı cümle içinde anmak isteyen zihniyet "..."⁶ felsefesini gözaltı gerekçesi yapıyor. Bu sloganı bir tehdit olarak algılayanlar kadınların özgürlük talebini bastırmak için istiyor ancak "..."⁷ sadece bir cümle değil, bir felsefedir. Bu felsefe halkların eşitlik mücadelesine ışık tutan bir yaşam rehberidir, kadının öz savunmasının belkemiğidir, kendi varlığını ve iradesini savunmanın, gücünün ifadesidir.

Kadınlar, IŞİD barbarlığına karşı tam olarak "..."⁸ felsefesiyle inatla insanlığa umut oldular.

(Mikrofon kapandı)

BAŞKAN - Sayın Aydeniz, lütfen tamamlayın.

⁶ Bu bölümde hatip tarafından Türkçe olmayan kelimeler ifade edildi.

⁷ Bu bölümde hatip tarafından Türkçe olmayan kelimeler ifade edildi.

⁸ Bu bölümde hatip tarafından Türkçe olmayan kelimeler ifade edildi.

SALİHE AYDENİZ (Devamla) - Bu sistem kadınların iradesiyle şekillenmiş, yaşam felsefesiyle güçlenmiş tahakküm düzenini reddeden bir alternatiftir.

Rojava'daki kadınların mücadelesi, kadınların yalnızca şiddete karşı direnişiyle değil aynı zamanda yeni bir yaşam inşa etmek gücüyle de örnek alınmaktadır. Kürt kadınları özgürlük talebiyle dünyanın dört bir yanındaki kadın hareketlerine ilham vermektedir. Bugün bu felsefe Orta Doğu'dan Güney Amerika'ya, Avrupa'dan Asya'ya ve Afrika'ya kadar her coğrafyada yankılanmaktadır. Kadınların ortak mücadelesi sınırları aşan bir dayanışmanın ve değişimin sembolüdür çünkü biliyoruz, kadınlar özgür olmadan toplum özgür olmaz. Bu nedenle, kadınların öncülüğünde kurulan bir yaşamın inşası sadece bu coğrafyanın değil, tüm dünyanın ihtiyacıdır. Kadınlar, hangi dilde olursa olsun, hangi coğrafyada yaşarlarsa yaşasınlar, aynı mücadeleyi yürütüyor, yürütmeye devam edecekler. Erkek egemen sistem bu güçlü iradenin karşısında duramayacak. Tüm dünyaya umut veren Rojava kadın devrimini yok saymak hiç kimseye bir yarar sağlamaz. Orta Doğu tarih boyunca farklı kimliklerin, kültürlerin, dillerin ve inançların bir arada yaşadığı bir coğrafya olmuştur. Bu çok kültürlü yapı aslında o coğrafyaların da zenginliğini ve gücünü temsil etmektedir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Aydeniz, lütfen tamamlayın.

SALİHE AYDENİZ (Devamla) - Ancak bu zenginlik eşitlik ve adalet temelinde korunmadığı sürece çatışma hâline gelir. Rojava modeli, Türkiye'nin çok kültürlü yapısına da ilham verecek bir örnektir; ayrıca, Orta Doğu'da onurlu bir barışın ve halkların birlikte yaşama iradesinin teminatı olacaktır. Türkiye'nin bu gerçeği görerek toplumsal cinsiyet eşitliğini ve çok kültürlü yapıyı merkeze alan bir barış siyaseti benimsemesi yalnızca kadınlar için değil, tüm toplumlar için kalıcı bir çözüm olacaktır. Tekrar tekrar söylüyoruz: "..."⁹ (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Evet, diğer söz talebi, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Elâzığ Milletvekili Gürsel Erol'a ait.

Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

MUSTAFA SARIGÜL (Erzincan) - Elâzığ'dan Erzincan'a bir yol gider, can Erzincan'a bir yol gider.

CHP GRUBU ADINA GÜRSEL EROL (Elâzığ) - Erzincan'a da selam gönderelim buradan Mustafa Başkanım.

Sayın Başkanım, sayın milletvekilleri; hepinizi saygı ve sevgiyle selamlıyorum.

Yaklaşık iki aydır, bakanlıklarımızın bütçeleri önce Plan ve Bütçe Komisyonumuza geldi, sonra Genel Kurulda görüşülüyor. Doğal olarak iktidar partisi milletvekilleri bütçe mantığını, gerekçesini, bakanlıkların yatırım programını Bütçe Komisyonunda anlattı ve muhalefet partisinin milletvekilleri de parti politikaları doğrultusunda sokakta yaşadıkları gerçekler üzerinden, yaşanmışlıklar üzerinden uygun bir dille, üslupla, tarzla muhalefet anlayışını ortaya koydular.

Tabii, bütçe yalnızca gelir gider dengesi değildir yani bütçe tarihimize baktığınız zaman, cumhuriyet tarihimiz boyunca her bir bütçenin bir kurgusu vardır, bir mantığı vardır ve toplumsal ihtiyaçlara göre de bir önceliği vardır ve bütçeyi yöneten liderler, genel başkanlar, başbakanlar da bu toplumsal beklentiler karşısında ürettikleri politikalarla anılırlar. Bunlarla ilgili size birkaç örnek vereceğim. Mesela İsmet İnönü "Millî Şef" diye niye anılır? İsmet İnönü'nün "Millî Şef" diye anılmasının gerekçelerinden, en büyük gerekçelerinden biri cumhuriyetin ilk döneminde bütün maden ocaklarının ve limanların kamulaştırılmasından ve uyguladığı devletçi politikalarından kaynaklıdır ve İsmet Paşa'nın adı "Millî Şef" olmuştur devletçi politikalarından dolayı. Arkasından çok partili sisteme geçilir, Adnan Menderes Başbakan olur ve Adnan Menderes, İsmet İnönü'nün kamu politikalarının dışında, daha çok özel sektöre açılan bir politika uygulamıştır ve Adnan Menderes'in uyguladığı politika da özelleştirmeye Türkiye'nin iş dünyasıyla tanışmasını sağlamıştır. Ve 1960'lı yıllarda Demirel, Doğru Yol Partisinin, daha doğrusu Adalet Partisinin Genel Başkanı olur ve Demirel "Barajlar Kralı" diye adlandırılır. Niye "Barajlar Kralı" diye adlandırılır? Çünkü Demirel, DİŞ Genel Müdürlüğünden Adalet Partisinin Genel Başkanlığına geçmiştir; Türkiye'nin sulama suyu ve enerji ihtiyacını gördüğü için Türkiye'de bütçe yatırımının önceliğini barajlara vermiştir ve "Barajlar Kralı" olmuştur.

Yıl 1970, Karaoğlan Bülent Ecevit; Ecevit niye "Karaoğlan, Halkçı Ecevit" diye adlandırılır? (CHP sıralarından alkışlar) Çünkü Ecevit Başbakan olduğunda özellikle Kıbrıs Barış Harekâtı'ndan sonra, bütün Avrupa ülkelerinin Türkiye'ye uyguladığı ambargodan sonra savunma sanayisini Türkiye'de ilk geliştiren, temelini atan Bülent Ecevit'tir. (CHP sıralarından alkışlar) Yani bugün İHA'larla, SİHA'larla tabii ki övünelim, teknolojik olarak geliştirildiler ama bunların temeli yani savunma sanayimizdeki 70 şirketin kuruluşu 1974 Kabinesinin, Bülent Ecevit'in eseridir ve Ecevit 1978'de 2'nci Kabinesini kurar, "Halkçı Ecevit" olur. Niye olur? "Toprak işleyen, su kullananındır!" denir, "Üniversitelere Özerklik!" denir, "Basın Özgürlüğü!" denir, "Sendikal Özgürlükler!" denir ve Ecevit'in adı "Halkçı Ecevit" olur.

1980'li yıllar Turgut Özal dönemidir. Turgut Özal, teknolojik buluşmayla, özelleştirmeye Türkiye'de gündeme gelir ve Türkiye'ye çığır atlatan bir anlayışla... Geldik 1990'lı yıllara; hatırlayın, DYP-SHP koalisyonunda Tansu Çiller'in Başbakanlığı dönemini, ne yaptı Tansu Çiller? Gümrük Birliği Sözleşmesi'ni imzaladı ve ana hedef olarak neyi koydu? Avrupa Birliği'ni koydu. Yani bugüne kadar Türkiye'de başbakanlık yapmış her başbakanın hükümet politikalarından kaynaklı bir söylemi, bir hikâyesi olmuştur; bakın bu liderlere.

Bizim özellikle parti grubumuzda da bürokrasiden gelen 3 çok saygın milletvekilimiz var, "bürokrasiden" derken Devlet Planlama Teşkilatından. Keşke bugün Cevdet Yılmaz burada olsaydı onu da örnek verseydim çünkü o da Devlet Planlama Teşkilatında Avrupa Birliği Genel Müdürlüğü yaptı. Bizim partimizde Devlet Planlama Teşkilatından gelen 3 bürokrat kökenli milletvekilimiz var. Bunlardan birincisi İlhan Kesici'dir, Devlet Planlama Teşkilatının Müsteşarlığını yapmıştır; ikincisi Faik Öztrak'tır, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşar Yardımcılığını, daha sonra da Hazine Müsteşarlığı yapmıştır; üçüncüsü İzmir Milletvekilimiz Rahmi Aşkın Türeli'dir. Yani aynı zamanda baktığınız zaman, Devlet Planlama Teşkilatından gelen siyasetçilerin devlete bakış açısı, bütçe yapma anlayışı, yönetme anlayışı farklıdır. Bunu niye söylüyorum? Çünkü aynı özellik geçmişte liderlerde de vardı. Süleyman Demirel Devlet Planlama Teşkilatındandır, Turgut Özal Devlet Planlama Teşkilatındandır, Temel Karamollaoğlu Devlet Planlama Teşkilatındandır; geçmiş dönemde Genel Başkanlığımızı yapan Hikmet Çetin Devlet Planlama Teşkilatındandır, Murat Karayalçın

⁹Bu bölümde hatip tarafından Türkçe olmayan kelimeler ifade edildi.

Devlet Planlama Teşkilatındandır. Devlet Planlama Teşkilatı Türkiye'ye hem iyi bürokrat yetiştirmiştir hem de iyi siyasetçi yetiştirmiştir. Ve bugün buraya gelen bütçe, aslında geçmişte buraya gelmeden önce Devlet Planlama Teşkilatına giderdi, bakanlıklar arası koordinasyon sağlanırdı, Devlet Planlama Teşkilatındaki uzmanlar değerlendirirdi ve o değerlendirme sonucunda Meclise gelirdi. Ve Devlet Planlama Teşkilatını kapattınız. Bana göre Türkiye'ye yaptığınız en büyük kötülük çünkü siyasete de bürokrasiye de daha seçkin insanların yetişmesine engel olan bir davranış. (CHP sıralarından alkışlar)

Peki, siz neyle anılıyorsunuz? Şimdi, birkaç örnek vereceğim. Sayın Grup Başkan Vekilim, söylediklerimde bir abartı yanlış bir bilgi varsa oturduğunuz yerden müdahale edin, oturduğunuz yerden anlatımına müdahale edin.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) - Yok, yok, şöyle: Gayet güzel. Değişim şey şu: Devlet Planlama Teşkilatı Strateji ve Bütçe Başkanlığına dönüştü; onu söyledim, dönüştü yani.

GÜRSEL EROL (Devamla) - Aynı şey değil.

BAŞKAN - Sayın Akbaşoğlu, lütfen karşılıklı konuşmaya meydan vermeyelim.

GÜRSEL EROL (Devamla) - Aynı şey değil.

BAŞKAN - Sayın Erol, Genel Kurula hitap edin.

GÜRSEL EROL (Devamla) - Şimdi, arkadaşlar, AK PARTİ dönemi neyle anılıyor en fazla? Ya, doğru yaptığınız işler yok mu? Tabii ki var. Mesela, bence double yollar doğru iş ama otoyollar ama hastaneler ama hava alanları...

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) - Hepsi doğru.

GÜRSEL EROL (Devamla) - Şimdi, bunlarla ilgili de örnek vereceğim. Bakın, birinci boğaz köprüsünü kim yaptı? Süleyman Demirel döneminde yapıldı değil mi? Nereden yapıldı? Kamu bütçesiyle. Yapan kurum kim? Karayolları Genel Müdürlüğü. Geliri şu anda kime ait? Karayolları Genel Müdürlüğüne. İkinci boğaz köprüsü kimin döneminde yapıldı? Turgut Özal'ın. İhtiyaç mıydı? Evet, ihtiyaçtı. Peki, nereden yapıldı? Kamu bütçesiyle. Mülkiyeti kimin? Karayolları Genel Müdürlüğü'nün. Geliri kimin? Karayolları Genel Müdürlüğü'nün. Üçüncü boğaz köprüsü kimin döneminde yapıldı? Sizin döneminizde yapıldı. Doğru mudur? Doğrudur. İhtiyaç mıdır? İhtiyaçtır. Peki, nasıl yapıldı? Hazine garantisiyle, geçiş garantisiyle. Sen devletin parasını, garantisini vereceksin, özel sektöre yaptıracaksın; risk devletin, gelir özel sektörün! (CHP sıralarından alkışlar)

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) - Geçiş garantisi 2 misline çıktı Değerli Vekilim. Değerli Vekilim, 2 misline çıktı garanti.

AHMET FETHAN BAYKOÇ (Ankara) - Sayın Vekilim, mülkiyet devletin.

EYYÜP KADİR İNAN (İzmir) - Mülkiyet devletin.

GÜRSEL EROL (Devamla) - İşte, önemli olan ne? Yapın Karayolları Genel Müdürlüğüyle, kamulaştırın, verin Karayolları Genel Müdürlüğüne, biz de size diyelim ki "Biz yanlış yapmışız."

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) - Garanti 2 misline çıktı Değerli Vekilim. Biz aynı zamanda birçok otoyol ve köprü yaptık.

GÜRSEL EROL (Devamla) - Ayrıca, bakın arkadaşlar, birinci ve ikinci boğaz köprüleri şu anda kamu mülkiyetinde kamu malı. Geçiş kaç lira? 33 lira. Peki, özel sektöre yaptırdığınız hazine garantili üçüncü boğaz köprüsünün geçişi kaç lira? 70 lira. Peki, nedir bu fark? Niye bu fark kamunun bütçesine girmek yerine özel sektörün bütçesine girmiştir?

MEHMET BAYKAN (Konya) - Bir dikili ağacınız olsaydı.

BAŞKAN - Sayın Baykan...

GÜRSEL EROL (Devamla) - Şimdi arkadaşlar, gelelim şehir hastanelerine. Şehir hastaneleri bölge bölge doğru bir uygulamadır. Mesela, benim Elâzığ Milletvekili arkadaşlarım da burada, Elâzığ'daki şehir hastanesi doğru bir projedir ve bölgeye hitap eden bir hastanedir ama bunun sözleşmesi doğru değildir. Niye? Çünkü orası bir ticarethaneye döndü. Yani bina olarak, sağlığa verdiği hizmet olarak doğrudur ama devlete maliyeti olarak doğru değildir çünkü geçmişte devlet hastanelerinin devlete maliyeti 1 liraysa, şimdi 5 lira. Yazık günah, bunlar kamu bütçesi, bunlar devletin parası, bunları önemsemek lazım.

Diğer taraftan, burada ne yazıyor? "Egemenlik kayıtsız şartsız milletindir." Peki, sizce egemenlik kayıtsız şartsız milletin mi? Şimdi, bakın arkadaşlar, DEM PARTİ'li milletvekilleri yine bana tepki verebilir. Cumhuriyet Halk Partisinin her milletvekili devletçidir, Cumhuriyet Halk Partisinin her milletvekili milliyetçidir, Cumhuriyet Halk Partisinin her milletvekili terör karşıtıdır. (CHP sıralarından alkışlar)

Şimdi, kayyum atamaları... Evet, siyaset yaparken milletvekili de olabilirsiniz, belediye başkanı da olabilirsiniz, kamuda yönetici de olabilirsiniz, kamuda görev yaparken görevinizi kötüye de kullanabilirsiniz, suç da işleyebilirsiniz, kayyum da atayabilirsiniz ama her şeyin bir kuralı olacak.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Erol, lütfen tamamlayın.

GÜRSEL EROL (Devamla) - Şimdi, arkadaşlar, kayyum atanmasıyla ilgili mahkeme süreci beklendikten sonra, kesinleştikten sonra atanabilir mi? Kabul edelim, etmeyelim, uygulamada bir kanun var, atanabilir. Peki, bunu atamak yerine orada seçilmiş belediye meclisi üyeleri yeni başkanlarını seçseler kötü mü olur? Daha iyi olur. Onun için, özgürlükçü bir anlayışa ihtiyacımız var. İkincisi, şimdi ben size bir liste göstereceğim, odanızdan girin bakın. Bu milletvekillerinin -Türkiye'nin en seçkin insanları olarak kendi seçim bölgelerimizden gelip seçilenler- acaba bizim devlet protokolündeki yerimiz ne? 32'nci sıradayız, milletvekili devlet protokolünde 32'nci sırada. Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanı bizim üstümüzde, bürokrat; Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Sekreteri buranın idari işlerinden sorumludur, bizim üstümüzde. Bu mu millet iradesi? (CHP sıralarından alkışlar) Bunu kabul ediyor musunuz?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

GÜRSEL EROL (Devamla) - Ben 2025 yılı bütçemizin hayırlı olmasını diliyor, hepinize saygılar sunuyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Erol.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Sayın Başkanım, Gürsel Erol haksız mı bu konuda?

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Süre devam ediyor, sizinle ilgili bir şey yok Sayın Başarır.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Sadece bir kelime söyleyeceğim, böyle olmaz.

BAŞKAN - Sizinle ilgili bir şey yok, sizin hatibiniz konuştu.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Bir şey söyleyeceğim: Konuşturamıyorlar, böyle olmaz.

BAŞKAN - Efendim, onu ben uyardım ve...

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Ama nasıl uyarıyorsunuz?

BAŞKAN - Ama herkes yapıyor böyle, her zaman oluyor bu.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Herkes yapmıyor, oradan başlıyor, bağırarak içeri koşuyor adam.

EYYÜP KADİR İNAN (İzmir) - Herkes yapıyor ya, siz daha fazla yapıyorsunuz. Böyle bir şey yok.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Bağırarak, koşarak geliyor; olmaz böyle.

BAŞKAN - Sayın Başarır, zaten meramınız kayda geçti.

EYYÜP KADİR İNAN (İzmir) - Dün hep öyle yaptılar efendim.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Cevdet Yılmaz buraya gelecek cuma günü o zaman.

SEZAİ TEMELLİ (Muş) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Peki, şimdi, Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Ankara Milletvekili...

SEZAİ TEMELLİ (Muş) - Sayın Başkan, sataşma var partimize.

BAŞKAN - Efendim, bir şey demedi.

SEZAİ TEMELLİ (Muş) - Daha ne diyecek?

SIRRI SAKİK (Ağrı) - "DEM PARTİ'si" dedi.

BAŞKAN - Efendim, şu anda burada sizin gözükmüyor söz talebiniz, yeni girdiniz, ben baktığımda gerçekten yoktu ve size karşı...

SEZAİ TEMELLİ (Muş) - O zaman sistemde bir hata var Sayın Başkan.

BAŞKAN - Yani bir şey söylemediler, hatip bir şey söylemedi efendim

SEZAİ TEMELLİ (Muş) - Daha ne diyecek, daha ne desin yani? Resmen suçladı.

BAŞKAN - Suçlamadı sizi, bilmiyorum... Yani "Beni eleştirebilirler, bana bir şey diyebilirler." dedi ama size bir şey söylemedi.

SEZAİ TEMELLİ (Muş) - Sayın Başkanım, izin vererseniz biz yanıt verelim.

BÜLENT KAYA (İstanbul) - Başkanım, nasıl söylemedi, o kelimeden sonra söylediği her şey gruba yönelikti.

BAŞKAN - Ya, arkadaşlar... Biz o zaman buradaki tartışmaları noktalayamayız ki Sayın Başkan.

SEZAİ TEMELLİ (Muş) - Biz ne yapalım, sataşmasınlar o zaman. Buna biz ne yapalım Sayın Başkan!

BAŞKAN - Size bir sataşma var mı?

SEZAİ TEMELLİ (Muş) - Daha ne desin yani!

BAŞKAN - Buyurun o zaman, buyurun. Sataşma varsa buyurun. Ben görmedim, nasıl sataşmış, ben de merak ediyorum.

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

13.- Muş Milletvekili Sezai Temelli'nin, Elâzığ Milletvekili Gürsel Erol'un 162 sıra sayılı 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin 7'nci maddesi üzerinde CHP Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

SEZAİ TEMELLİ (Muş) - Sayın Başkan, genelde AKP'li arkadaşların konuşmalarından alışık olduğumuz bir şeyle karşılaştık ve buna özellikle yanıt vermek istiyoruz. Şimdi, hangi partinin ideolojik, felsefi, siyasi çizgisi nedir, ne değildir bizi ilgilendirmez; kendi partilerinin içindeki bir meseledir, orada tartışabilirler ama kalkıp kendi partilerine dair bir şey söylerken "DEM PARTİ'li arkadaşlar şimdi bize tepki verecek..." Neyle ilgili tepki vereceğiz? Neyi kastediyorsunuz? Neye gönderme yapıyorsunuz? Dolayısıyla iktidara karşı konuşurken, yollardan bahsederken; köprülerden, hastanelerden bahsederken araya bir terör lafı saplayıp, ondan sonra da dönüp "DEM PARTİ'li arkadaşlar, bize bunlar kızacaklar." Ya, DEM PARTİ'li arkadaşların ne söylediği ortada, DEM PARTİ'li arkadaşların neye karşı olduğu, neyin yanında olduğu da ortada. Bu sizin haddiniz değil.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Peki, lütfen tamamlayın.

SEZAİ TEMELLİ (Muş) - Siz eğer iktidarı eleştirmeye gücünüz yetmiyor da buradan u dönüşleri arıyorsanız o dönüş bu DEM PARTİ sıralarından geçmez.

Teşekkür ediyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum.

III.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) Kanun Teklifleri (Devam)

1.- 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/278) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 162) (Devam)

2.- 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/277), Plan ve Bütçe Komisyonunca Kabul Edilen Metne Ekli Cetveller, 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Genel Uygunluk Bildirimi ile 2023 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 225 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2023 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2023 Yılı

BAŞKAN - Evet, şimdi Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Ankara Milletvekili Lütfiye Selva Çam'a söz veriyorum. Sayın Çam, buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA LÜTFİYE SELVA ÇAM (Ankara) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sözlerime başlamadan önce Sayın Erol biraz önce bize çok güzel bir siyaset tarihi sundu. Sadece son yirmi üç seneye geldiğimiz noktada orada bir durdu çünkü eğer başlasaydı herhâlde birkaç gün gerekecekti bunları anlatması için. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Evet, yasama yılımızın neredeyse üçte 1'ini tamamlamak üzereyiz. İki ayı aşkın bir süredir de Mecliste bütçe çalışmalarımızı yapıyoruz.

Bizler yasama faaliyetlerimizi yürütürken coğrafyamızda da önemli gelişmeler yaşanmakta. Anadolu'daki bin yıllık tarihî tecrübelerimiz bize burada yaşamının hiç kolay olmadığını öğretti. Asırlar boyunca millet olarak nice bedeller ödedik. Son yirmi iki yıldır tüm hedeflerimize birer birer başarıyla ulaştık, şükürler olsun ki vadedip de gerçekleştiremediğimiz hiçbir meselemiz olmadı. Bununla birlikte, gönül coğrafyamızın yüklerini de omuzladık. Bir taraftan 6 Şubat depremlerinin açtığı yaraları sararken, yıkılan 1 milyon konutun, 11 şehrin inşasını yaparken diğer taraftan etrafımızdaki savaşların ve mazlum Filistin halkına yapılan soykırımın durdurulması için çalıştık. Covid-19 sonrası oluşan küresel ekonomik sarsıntılara karşı ciddi bir güvenlik çemberi oluşturduk ve süreci başarıyla yönettik. Bölgemizden yurdumuza her gün yeni bir krizin acı haberi gelirken ne mutlu ki tüm tehlikeleri Cumhurbaşkanlığımızın katkılarıyla azimle göğüsleyen AK PARTİ Hükümetimiz oldu. Bildiğiniz gibi, bizler burada bütçe görüşmelerimizle meşgul olurken on üç gün içerisinde on üç yıldır yaptığımız stratejik ve sabırlı çalışmalar neticesinde Suriye'deki eli kanlı, zalim yönetim devrildi. İnşallah bundan sonra da Şam'da yeni ve düzgün bir idari yapının kurulması için çeşitli destekler verilecek; tıpkı Libya'da, Irak'ta, Sudan'da, Gine'de, Nijer'de veya sıkıntıları olan diğer pek çok yerde olduğu gibi. Yine, Balkanlar'da zaman zaman tansiyon yükselmesine rağmen ciddi bir barış ve huzur iklimi devam ediyorsa bu bizzat Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın kişisel dostlukları ve Ankara'nın yakın takip ve destekleriyle olmakta. Aynı şekilde, Karadeniz'deki Ukrayna-Rusya savaşının etkisiyle başta Afrika olmak üzere açlık ve gıda arzının yaşanmaması yine Hükümetimizin engin tecrübe ve birikimleriyle çözüldü. Osmanlı'dan beri her daim katkılarımızın olduğu Habeş diyarının 2 önemli komşu devleti Etiyopya ve Somali'nin barıştırılması ve çıkacak olan mutlak bir savaşın engellenmesi yine liderimizin ve ekibinin çabalarıyla başarıldı.

Akdeniz'de, Ege'de, Karadeniz'de, hatta Hint Okyanusu'nda Türkiye'nin sağladığı güvenli iklimle ekonomik ve ticari faaliyetlerimiz geliştirildi. Âdeti ihracatta, turizmde, savunma sanayisinde, ulaşımda, kısacası her alanda rekorlar kırdık. Mazlumların ve mağdurların asırlarca sığınağı olan tarihî ve manevi sorumluluklarını en iyi şekilde bilen ve yerine getiren de yine biz olduk. Eş zamanlı pek çok krizle boğuşurken ülkemizin dünyanın en büyük ilk 10 ekonomisi olma yolundaki hedefi için her türlü engele karşı mücadele ettik, asla yılmadık, ümitsizliğe kapılmadık. Ekonomide yaşanan konjonktürel iniş ve çıkışların etkisinde kalmadan hep pozitif bir yaklaşım sergiledik, halkımızın gözü ve kulağı olduk. Hükümetimizin yürütmekte olduğu enflasyonla mücadelede orta vadeli programın başarıya ulaşması için özveriyle çalıştık, çabaladık. İnşallah, 2025 yılı itibarıyla tüm bu gayretlerin karşılığını millet olarak hep birlikte alacağız. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Biz inanıyoruz ki her zorlukla birlikte bir kolaylık vardır ve biliyoruz ki azimle çalışmanın sonu zaferdir.

Değerli arkadaşlar, milletimiz büyük bir ferasetle yirmi iki yıldır merkezî Hükümetin idaresini sadece bize teslim ediyor ve son altı yıldır da ağırlıklı olarak yerel yönetimleri emaneten size verip gözlem yapıyor, "Bakalım nasıl bir performans gösterecekler?" diye izlemeye, aynı finans sektöründeki kredi notları gibi. Farkındaysanız, Ankara başta olmak üzere izlemeye olan kredi notunuz şu sıralar sürekli düşüşte. "Hele bir kazanalım, sonra bir şekilde hallederiz." bakış açısıyla başkentimiz 2019 yılından bu yana yatırımsızlık imtihanından geçiyor. "Yaptırmıyorlar, engelliyorlar." siyasetiyle geçen beş yılın sonunda sığınacak bu bahane de ortadan kalktı. Hizmet için harcanması gereken paraları "konser" adı altında birilerine aktaran, sağa sola rant dağıtan, Ankaralının parasını çarçur eden, sonra da devlete olan borçlarını ödemeyen, "Suyu bedava dağıtacağım." diye seçimlerde vadetmesine rağmen fahiş zamlar yapan bu zihniyete heveslenseniz de milletimiz ne Parlamentoyu ne de Cumhurbaşkanlığını emanet eder. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Umarım, Büyükşehir Belediye Başkanı Cumhurbaşkanlığı adaylık hayallerine biraz ara verir de Ankara'nın İstanbul'a dönen keşmekeş trafiğine bir çözüm bulur.

CAVİT ARI (Antalya) - Korktunuz mu? Sayın Vekilim, korktunuz mu?

LÜTFİYE SELVA ÇAM (Devamla) - "Yol yapmak trafiği artırır." felsefesiyle tabii bu sorunun çözülmesini beklemiyoruz.

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Yol da yaparız, metro da yaparız; sen hiç merak etme, hallederiz, hallederiz.

LÜTFİYE SELVA ÇAM (Devamla) - Sayın Başkana buradan bir tavsiyem olacak: Bir akşam şöyle Kızılay'dan kendi aracıyla 17.00-19.00 sıralarında Keçiören'e doğru bir gitsin de Ankaralının çektiği çileyi bir görsün. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Yirmi yıldır kim yönetiyor bu Ankara'yı, kim yönetiyor?

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Siz gölge etmeyin yeter.

LÜTFİYE SELVA ÇAM (Devamla) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; cumhuriyetimizin 101'inci yılındayız.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Yirmi yıldır kim yönetiyor?

LÜTFİYE SELVA ÇAM (Devamla) - Koca bir asrı kısır tartışmalarıyla birlikte geride bıraktık. Sayın Cumhurbaşkanımız cumhuriyetimizin 100'üncü yılında milletimize samimi bir çağrı yapmıştı...

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Keçiören'de mi oturuyorsunuz?

VELİ AĞBABA (Malatya) - Keçiören'i yirmi beş yıldır siz yönetiyorsunuz.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Melih Gökçek yönetti, Altınok yönetti.

LÜTFİYE SELVA ÇAM (Devamla) - ...geçmişte yaşamış tüm acıları bu asırla birlikte geride bırakarak yepyeni bir anlayışla ayrımcılık, yaşam tarzı, kılık kıyafet, tarihî büyüklerimiz ve değerlerimiz veya kimlik siyaseti üzerinden yapılan tüm tartışmalara son vermişti.

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Rantları bitirdiği için...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Bir türlü alt edemediniz. Artık Ankara'da özgürlük var, Mansur Yavaş var.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Ne değer kaldı, anlamadım ben. Ne değer kaldı?

EYYÜP KADİR İNAN (İzmir) - Ayıp, bir hanımefendi konuşuyor.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Ankara'da şeffaf bir yönetim var, Mansur Yavaş var.

AYŞE KEŞİR (Düzce) - Kadına şiddet yapıyorsunuz.

LÜTFİYE SELVA ÇAM (Devamla) - Bir ve beraber olma, güçlü bir millet olma vurgusunu sürekli yaptı, yapmaya devam ediyor. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

VELİ AĞBABA (Malatya) - Halkın parasını Ankara'ya harcayan Mansur Yavaş var.

AYŞE KEŞİR (Düzce) - Provoke etme Veli Ağbaba!

LÜTFİYE SELVA ÇAM (Devamla) - Biraz sonra cevap verirsiniz, biraz sonra cevap verirsiniz.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Sizin gibi plastik dinozor yapmıyor.

LÜTFİYE SELVA ÇAM (Devamla) - Ancak, hafızalarımızda tazeliğini koruyan, yakın zamanda yaşamış pek çok acı hadisenin...

VELİ AĞBABA (Malatya) - 810 milyon dolar... Türkiye'nin en büyük yolsuzluğu, hırsızlığı.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Ankara'yı soydu, soydu, soydu!

EYYÜP KADİR İNAN (İzmir) - Böyle bir şey yok Sayın Başkanım.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Artık hırsız belediye başkanı yok.

AYŞE KEŞİR (Düzce) - Tahammül edemiyorsunuz duymaya.

LÜTFİYE SELVA ÇAM (Devamla) - ...ısıtılıp ısıtılıp milletimizin önüne birtakım çevreler tarafından getirildiğini görüyorum.

Bu acı hadiseler inkâr etmekle "Olmadı." demekle yok olmuyor.

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Dinozor parkı gördünüz mü, dinozor parkı?

LÜTFİYE SELVA ÇAM (Devamla) - Ancak yapmış olduğumuz yoğun çalışmalar neticesinde tüm bu yasaklar, ayrımcılıklar ve yaşam tarzına müdahaleler sona erdi, tarihin artık karanlık sayfalarında yerini aldı. Hepimiz için travmalara neden olan bu karanlık dönemlerin hatırlatılması ve siyasi tartışmalara malzeme yapılması milletimizin yararına değildir. Milletimizi birbirinden uzaklaştıracak her türlü ayrımcı lisana karşı Parlamentomuzu iş birliği yapmaya davet ediyorum.

Kimse bir başkası üzerinde yaşam tarzıyla, kılık kıyafetiyle, inancı ve ideolojisiyle bir üstünlük oluşturma hakkına sahip değildir.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Sen nerede yaşıyorsun, anlamadım; öyle bir tartışma mı var?

LÜTFİYE SELVA ÇAM (Devamla) - AK PARTİ'mizin kurulduğu günden bugüne özgürlüklerin genişletilmesiyle ilgili yapmış olduğu çalışmaların ulaştığı nokta budur. Bu noktayı artık hiçbir siyasetçi kendi için, kendi kişisel ikbali için geriye çekme hakkına sahip değildir. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Değerli milletvekilleri, Meclis-i Mebusanı da sayarsak dünya parlamento tecrübesi olan en eski ülkelerden bir tanesiyiz. Hâl böyle iken, zaman zaman hepimizi rahatsız eden bir hususa da değinmek istiyorum. Her yıl ortalama iki aylığına, hazırladıkları bütçeleri yüce Meclisimize onaylatmak üzere Bakanlarımız bürokratlarıyla birlikte buraya geliyorlar. Peki, Bakanlarımız, bürokratlarımız, kurumlarımızın temsilcileri Meclise geldiklerinde neye şahit oluyorlar? Maalesef çoğunlukla kavgalara, kürsüdeki hatiplere az önce yaptığınız gibi şık olmayan müdahalelere, bağırışlara ve çağırışlara. Peki, bizler seçilmiş milletvekilleri olarak böyle görünmeyi hak ediyor muyuz? Tabii ki hak etmiyoruz. Bizler her birimiz farklı bölgelerden, farklı siyasi tercih ve beklentileri karşılamak üzere seçilerek gelmiş milletin temsilcileriyiz.

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Aslında atanmış bakanlar çok daha fazla bize hakaret ediyor. Siz önce Meclisin de itibarını koruyun.

LÜTFİYE SELVA ÇAM (Devamla) - Farklı fikir ve önerilerimiz mutlaka olacaktır, olmalıdır da. Ancak tartışmalarımızı doğru bir üslupla ve seviyede, temiz bir dille yapmamız zorunludur. Sürekli çocuklar gibi itiş kakışlarla, laf dalaşlarıyla yüce Meclisimizin mehabetinden nasıl bahsedebiliriz? Ancak bizler, kurumsal olarak bu çatının saygınlığı için gereken hassasiyeti göstererek başkaları da gösterebilir. Kürsüye çıktığınızda siyasetin karar alma mekanizmasındaki ağırlığının kaybolduğundan, Parlatmentonun etkinliğinin azaldığından dem vuruyorsunuz. Bürokrasinin, bakanlıkların yasama faaliyetlerindeki etkisinin arttığını da sık sık şikâyet ediyorsunuz.

Değerli arkadaşlar, şâyet bizler kapımızın önünü güzel süpürürsek tüm ülke abat olur. Önceki dönemlerde burada bulunan milletvekilllerimiz gayet iyi bilirlir, o zaman da tartışmalar oluyordu, kavgalar oluyordu ama bu kadar sık ve sığ olmuyordu. Kavga dan ziyade nüktedanlıkla birlikte siyasi mülahazalar, derin fikirler içeren nitelikli tartışmalar oluyordu.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Çam, lütfen tamamlayın.

LÜTFİYE SELVA ÇAM (Devamla) - Toparlıyorum Başkanım.

Ümit ederim ki yeni bir yılla birlikte yepyeni bir anlayış Meclisimize hâkim olur ve huzur içinde tekrar yasama faaliyetlerimize başlarız, daha az kavgayla daha saygın işler yaparız.

Bu vesileyle, 2025 yılı bütçemizin ülkemize, milletimize hayırlı ve bereketli olmasını diliyorum. Yüce Meclisimizi ve milletimizi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Başta Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanımız ve üyeleri olmak üzere, emeği geçen tüm milletvekillerimize, Cumhurbaşkan Yardımcımıza, Bakanlarımıza, Meclis çalışanlarımıza ve tabii ki Meclis Başkan Vekillerimize şükranlarımı sunuyorum.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Çam.

Şimdi, şahıslar adına ilk söz Isparta Milletvekili Mehmet Uğur Gökgöz'e aittir.

Sayın Gökgöz, buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

MEHMET UĞUR GÖKGÖZ (Isparta) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, ekranları başında bizleri izleyen kıymetli vatandaşlarımız; 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin 7'nci maddesi hakkında şahsım adına söz almış bulunuyorum. Sizleri ve aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Sözlerime başlarken, 9 Aralık Pazartesi günü Isparta Keçiözü ilçemizde kaza kırıma uğrayan askerî helikopterimizin düşmesi sonucunda şehit olan Kara Havacılık Okul Komutanı Tuğgeneral İsa Baydilli'nin de aralarında bulunduğu 6 kahramanımıza Allah'tan rahmet; ailelerine, Türk Silahlı Kuvvetlerimize ve aziz milletimize sabır ve başsağlığı diliyorum.

Değerli milletvekilleri, dünden bugüne değin, hamdolsun, yirmi iki yıldır kesintisiz hizmet tecrübesiyle AK PARTİ hükûmetleri olarak milletimizin refahını artırmak, ülkemizi bölgesinde ve dünyada güçlü bir aktör yapmak adına gece gündüz hep beraberce çalıştık. Bizler biliyoruz ki zor bir coğrafyanın evlatlarıyız, bu toprakların ruhuyla yaşamak ve yaşatmak tarihimizin her evresinde zor olmuştur. Bin yıldır vatanımıza, bir asırdır demokrasimize sahip çıkmanın bedelini ödetmeye çalıştılar. Bu yüzden bu topraklarda son yüzyılda her hayırlı girişim darbe ve vesayetle karşılaştı. Bu nedenle, Gazi Meclisimize sadece bütçe yapmıyoruz, geçmişin muhasebesini ve geleceğin inşasını da yapıyoruz ve yine de biliyoruz ki karşımızda yalan söyleme dersi almış, yalan ve iftira bataklığına batmış, önüne gelen haberin doğruluğunu, yanlışlığını araştırmaya tenezzül etmeyen ve yalanla amaçlarına bir adım daha yaklaşan, sonunda isterse ülke yıkılsın, millet perişan olsun, gençlerimizin hayalleriyle oynansın, bunları hiç önemsemeyen bir muhalefet anlayışı var.

Burada saymaya başlasak günlerin yetmeyeceği AK PARTİ iktidarlarının icraatlarından sadece birkaç tanesine bakalım; ne yapmışız, onlar ne söylemişler ve sonra ne olmuş. Altmış bir yıllık rüyamızı, yerli ve millî otomobilimizi, gururumuz Togg'u üretmişiz. "Fabrikası yok, kime satacaksınız?" demişler, Togg bugün 40 binden fazla satmış. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Şehir hastaneleri projesi ortaya konduğunda "Bu kadar büyük hastane mi olur? Hasta garantisi veriyorsunuz." diyenlere inat, sağlıқта dünyanın "en"i olmuşuz.

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Hastanelerde uzman hekim yok, uzman hekim yok. Gel de Çorum'da hastalara sıra al, gel de Çorum'da hastalara sıra al.

MEHMET UĞUR GÖKGÖZ (Devamla) - Özel, devlet, üniversite hastanelerini vatandaşımızın emrine amade kılmışız. Avrupa'nın en modern hastanelerini yapmış, Covid-19 pandemisi süresince dünya çaresiz kalırken biz dimdik ayakta durmuşuz.

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Ameliyat sırası yok, randevu yok.

CAVİT ARI (Antalya) - Aşı... Aşı...

MEHMET UĞUR GÖKGÖZ (Devamla) - Yaşadığımız büyük deprem felaketi sonrasında sunduğumuz sağlık hizmetiyle dünyaya örnek olmuşuz.

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Bina yaptın da içinde uzman doktor yok, ne yapacağız? Binalara mı muayene olacak bu insanlar?

MEHMET UĞUR GÖKGÖZ (Devamla) - Havalimanlarımızı 26'dan 58'e çıkarmışız.

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Ya, 15 bin doktor yurt dışına gitmiş sizin yüzünüzden, 15 bin doktor.

ERKAN AKÇAY (Manisa) - Ya, Tahtasız, seni mi dinleyeceğiz, orayı mı dinleyeceğiz!

MEHMET UĞUR GÖKGÖZ (Devamla) - Avrupa'nın 1'inci, dünyanın 5'inci en büyük ve en yoğun havalimanı olan İstanbul Havalimanı'nı yapmışız. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Zafer Havalimanı'ndan da bayağı uçanlar var(!)

MEHMET UĞUR GÖKGÖZ (Devamla) - Henüz 5 yaşında olan havalimanı uçuş sayısında son dört yıl üst üste Avrupa'nın en yoğun havalimanı ünvanına sahip oldu. 4'üncü kez yılın en prestijli havalimanı ödülünü aldı. Ne demiştiniz? "İktidara geldiğimizde kapatacağız." mı demiştiniz? (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Millî Savunma Komisyonu üyesi olarak söylüyorum: Dünyanın gıptayla izlediği savunma sanayimizden bahsetmeden geçmek olmaz. Sizin hoşunuza gitmeyecek ama bu ülkenin evlatlarının ürettiklerinden bazılarının isimleri şöyle ki: İHA, SİHA, Akıncı, KIZILELMA, Hızır, Selman Reis, Bayraktar, ALTAY, Zaha, Vuran, Ejder Yalçın, GÖKTÜRK, GÖKBAY, ATAK...

İSMET GÜNEŞHAN (Çanakkale) - ALTAY nerede, ALTAY nerede? ALTAY yok.

MEHMET UĞUR GÖKGÖZ (Devamla) - ...KAAN, HÜRKUŞ, Akıncı, AKSUNGUR, ANKA, MİLGEM, BARBAROS, PREVEZE, KORKUT, Oruç Reis...

İSMET GÜNEŞHAN (Çanakkale) - ALTAY, ALTAY!

MEHMET UĞUR GÖKGÖZ (Devamla) - ...TCG ANADOLU; daha sayayım mı? TUSAŞ saldırısının akabinde, çalışan bir gencimizin ifadesiyle, hainlere inat daha fazla çalışacağız, daha fazla üreteceğiz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

SEMRA DİNÇER (Ankara) - Emekli, işçi, çiftçi, öğrenci; bunları da saysana! Geçim sıkıntısı çekenleri de saysana! Köylüyü, çiftçiyi, işçiyi, emekliyi, memuru, öğrenciyi saysana, bunları say; açık sınırında geçinmeye çalışanları say!

MEHMET UĞUR GÖKGÖZ (Devamla) - Savunma sanayisinde havacılık ihracat hacmi 2002'den bu yana 22 kat artmış. Kendine yeten, mazluma yardım eden bir ülke konumuna geldik. Gel de bunu anlat muhalefete.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Gökgöz, lütfen tamamlayın.

SEMRA DİNÇER (Ankara) - Karın doyuran şeylerden bahset biraz da! Hayret bir şey ya!

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Esnafa verdiğiniz sözü tutun, halka verdiğiniz sözü tutun!

MEHMET UĞUR GÖKGÖZ (Devamla) - Gel de TEKNOFEST'e "panayır" diyenlere anlat. İşte bu son yaşanan Suriye örneği... On üç yıllık zulmün, baskının, katliamın ardından tarihe karışan Baas rejiminin yıkıldığı günlerde "Esad'la görüşün." diyenler anlayabilirler mi AK PARTİ iktidarlarını!

İSMET GÜNEŞHAN (Çanakkale) - Kapısında yattın görüşmek için, kapısında; kimleri kimleri devreye soktun! Esad'la görüşmek için kimleri, kimleri devreye soktun!

SEMRA DİNÇER (Ankara) - Namazı ne zaman kıldınız(!)

MEHMET UĞUR GÖKGÖZ (Devamla) - Ülkesini uluslararası arenada şikâyet edenler anlayabilirler mi bu ülkeye itibarını yeniden kazandıran, hakem kılınan, mazlum coğrafyaların umudu Recep Tayyip Erdoğan'ı anlayabilirler mi? Anlayamazsınız çünkü Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğindeki hükûmetlerimizin icraatlarına sizin hayalleriniz dahi yetişemez.

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Anlayamayız, anlayamayız çünkü ayakkabı kutularında dolarlar vardı, evde paralar sıfırlanıyordu.

SEMRA DİNÇER (Ankara) - On üç yılda bir namaz kılamadınız(!)

MEHMET UĞUR GÖKGÖZ (Devamla) - Sözlerimi dedemiz Ertuğrul Gazi'nin dizesiyle bitiriyorum.

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Bu ülkede 17-25 Aralık yolsuzluk haftası var, yolsuzluk.

MEHMET UĞUR GÖKGÖZ (Devamla) - "Biz Türk'üz oğul, bozkırın yağız savaşılarıyız; kaybetmeden bulmak, hak etmeden almak, savaşmadan ölmek yoktur bize." (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - 17-25 Aralık yolsuzluk haftası var bu memlekette. Bunun mimarı sizsiniz, siz.

EYYÜP KADİR İNAN (İzmir) - FETÖ'cüler kutluyor o haftayı.

SEMRA DİNÇER (Ankara) - Bir sokağa insene sen, bir sokağa; bir esnafa, bir pazara git hadi!

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - 17-25 Aralığı unuttunuz.

BAŞKAN - Sayın Gökgöz, teşekkür ediyorum.

Sayın Başarır, buyurun.

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

14.- Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın, Isparta Milletvekili Mehmet Uğur Gökgöz'ün 162 sıra sayılı 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin 7'nci maddesi üzerinde şahsı adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Şimdi, Mehmet Uğur Gökgöz...

EYYÜP KADİR İNAN (İzmir) - Ağzınıza sağlık.

İHA'dan, SİHA'dan rahatsız oluyorlar.

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Rahatsız olmayız, rahatsız olmayız.

BAŞKAN - Sayın Başarır, lütfen siz Genel Kurula hitap edin.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Şimdi, Mehmet Uğur Gökgöz, havalimanı kapatacağımızdan bahsetti. Bu ülkedeki Atatürk Havaalanı'nı kapatıp yeni havaalanını 5 şirketten birine peşkeş çeken biz değiliz. Adana Şakirpaşa Havaalanı'nı çürümeye terk eden biz değiliz.

EYYÜP KADİR İNAN (İzmir) - Çürümeye terk edilmedi ya, ne alakası var? Kullanılıyor ya.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - SEKA dâhil birçok Cumhuriyet Dönemi'ndeki kuruluşu ya kapatıp ya satan biz değiliz ama en güzeli, bu arkadaşımız Türkiye'deki tüm uçaklardan bahsetti.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) - Biz yaptık.

EYYÜP KADİR İNAN (İzmir) - Sen İGA'yı kullanmıyor musun? Uçmuyor musun İGA'dan?

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Ama, ben onun kadar güzel uçanını görmedim; maşallah, uçmuş adam! (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Peki, teşekkür ediyorum.

MEHMET UĞUR GÖKGÖZ (Isparta) - Anlamayana anlatacak söz yok.

III.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) Kanun Teklifleri (Devam)

1.- 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/278) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 162) (Devam)

2.- 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/277), Plan ve Bütçe Komisyonunca Kabul Edilen Metne Ekli Cetveller, 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Genel Uygunluk Bildirimi ile 2023 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 225 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2023 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2023 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/922) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 163) (Devam)

BAŞKAN - Şahısları adına diğer söz İzmir Milletvekili Haydar Altıntaş'a ait.

Sayın Altıntaş, buyurun.

HAYDAR ALTINTAŞ (İzmir) - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bugün benim bahsedeceğim konu şundan ibaret: Demokrasi güzel bir rejimdir ancak demokrasinin kendine göre bazı kusurları vardır. Bu kusurların en başında gelenlerinden bir tanesi de yönetemeyen demokrasidir. Bugün ülkemizde ne yazık ki bütün her çeşit şartlar müsait olmasına rağmen, yönetemeyen demokrasinin bütün kusurlarını millet olarak çekmeye devam ediyoruz. Gerçi şu anda sisteme bakarsak ne yöneten ne de yönetemeyen demokrasi diye bir şeyi de ortalıkta görememenin azabını çekiyorum bir vatandaş olarak.

Bugün, içinde bulunduğumuz tablo, devlet yönetiminin açıklık, şeffaflık, denetlenebilirlik gibi evrensel değerlerden tamamen uzaklaştığını açıkça göstermektedir. Yönetim sistemimiz temelinden sarsılmakta, halkın devlete olan güveni her geçen gün zayıflamaktadır.

Seçim sisteminde temsilde adalet, yönetimde istikrar temel amaçtır. Ancak, 2002 yılında yüzde 36 oy, yüzde 66 sandalyeyle temsilde adalet sağlanamasa bile yönetimde istikrarın sağlanması için yeteri kadar sandalye sayısına bu iktidar sahip olmuştur. Çok fazla, baktığımızda, Anayasa'yı değiştirecek kadar bir çoğunluk bile ele geçirmişlerdir. Ne yazık ki bu çoğunluk, istikrar çoğunluğu, memlekette demokrasinin daha da gerçekleşmesine, memleketin daha adil ve düzgün yönetilmesine hizmet etmek yerine demokrasinin yozlaştırılmasına ve raydan çıkarılmasına sebep olmaktan başka hiçbir işe yaramamıştır. Bütün dünyanın kabul ettiği iktisat teorileri altüst edilmiştir. "Siyasi istikrar ile ekonomik istikrar birbirinin ayrılmaz parçasıdır." derken siyasi istikrarımız her zaman varolmakla beraber ekonomik istikrarı bir türlü sağlayamadık. Bu başarısızlığın temel nedeni, demokratik cumhuriyetten uzaklaşıp oligarşik ve bürokratik bir cumhuriyet modeline geçmektir. Bugün, AKP, eline geçirdiği bütün imkân ve kabiliyetlerle artık bir siyasi parti olma özelliğini de bırakarak neredeyse devlet hâlini almıştır ve bir devlet partisi hâline gelmiştir.

Demokrasi, bireyi ve toplumu esas alır ancak siz demokrasinin bu temel taşlarını yok ettiniz. Fikir ve düşünce özgürlüğü açısından ülkenin geldiği nokta içler acısıdır, insanlar artık düşüncelerini ifade etmekten korkar hâle geldiler. Daha önce 141'inci, 142'nci ve 163'üncü maddeler fikir özgürlüğünün önünde en büyük engel diye şikâyet edilirken bunlar kaldırıldı ancak bunların yerine gelen katalog suçlar, Cumhurbaşkanına hakaret, halkı kin ve düşmanlığa teşvik etmek iddiasıyla açılan bütün davalar milletin korkulu rüyası hâline gelmiştir.

Toplum ile devlet arasında bir sözleşme niteliği taşıyan Anayasa bizzat sizler tarafından uygulanmıyor ve çiğneniyor; bu sadece demokratik değerlerimize değil aynı zamanda hukukun üstünlüğüne de yapılan büyük bir darbedir. Kuvvetler ayrılığı ilkesi demokrasinin en temel ayağıdır ancak 2010 yılında okyanus ötesindekilere hatta mezardakilere bile davet çıkarmak suretiyle yapılan Anayasa değişikliğiyle adalet, iktidarın vesayeti altına girmiştir. Siyaset, toplumun sorunlarını çözmek için yapılır ancak bugün siyasetin kendisi çözülecek bir sorun hâline gelmiştir. Demokrasi, sadece sandığa gidip oy vermekten ibaret değildir, aynı zamanda hukuksal ve ahlaksal bir kavramdır. Sayısal çoğunluğa sahip olmanız size cumhuriyetin kurumlarına ve kurucularına hakaret etme hakkını da asla vermez. Bu tür davranışlar sadece toplumda kutuplaşmayı artırır ve ortak değerlerimizi zedeler.

Ayrıca, bugün "silkeleme" diye bir kavram var. Buradan baktığımızda, borcun AKP'lisi, CHP'lisi olmaz. "Belediyeleri silkeliyoruz." derken vatandaşın tamamını silkeleyerek kendinize rey veren insanları da cezalandırırsınız, bu da bir mali kayyum yönetimidir diye düşünülebilir.

Bugün, burada tartıştığımız bütçe adalet ve zenginlik bütçesi olmaktan çok uzaktır. Bu bütçe ne yazık ki sadece şekilsiz ve ruhsuz bir rakamlar dizisidir. "Faiz dışı fazla" şeklinde bir argüman da bir züğürt tesellisinden ibarettir. Bu bütçe ortalama 5 başlıktan oluşan kapalı ve keyfî bir harcama bütçesidir; halkın sorunlarına çözüm üretmek yerine kaynakların keyfî şekilde kullanıldığı bir düzeni temsil etmektedir. Değerli milletvekilleri, bu tablo kabul edilemez.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Altıntaş, lütfen tamamlayın.

HAYDAR ALTINTAŞ (Devamla) - Tamamlıyorum efendim.

Şeffaflık, hesap verebilirlik, adalet demokratik yönetimin temel taşlarıdır ancak bugün bu değerlerden ne yazık ki çok uzak vaziyeteyiz. Ülkemizin bütün kurum ve kuralları hepsi birden yıkılmış ve bunları yeniden yapmak oldukça zaman, imkân ve liyakat gibi işler isteyecektir. Bugün iktidarımız vergi almayı çok seviyor ama hesap vermeye geldiği zaman hesap verme konusundaki aynı hassasiyeti, inceliği ve istekli davranışı göstermiyor. Şeffaflık ve hesap verebilirlikten uzak bir adım toplum ile devletin inancını daha da zayıflatmaktadır. Bütçede bütünlük yok edilmiştir, bakanlıklara bağlı vakıflar ve şirketler üzerinden bütçe delinmeye çalışılmaktadır. Gelin, adalet ve eşitlik temelli güçlü bir Türkiye yaratmak için sorumluluklarımızın farkına varalım, ülkemizin ve devletimizin ihtiyaçlarını görelim.

Ayrıca, iç politikada olduğu gibi dış politikada da hamasetten uzak, üzerinde ciddiyetle durulması gereken çok önemli sorunlardan biri Suriye, biri de Kıbrıs'tır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

HAYDAR ALTINTAŞ (Devamla) - Değerli milletvekilleri, iç politikadaki ekonomik sorunların derinleştiği ekonomik, sosyal, siyasal ve psikolojik problemler de toplumumuzu her geçen gün içten içe yıkmaktadır.

Hepinize saygılar sunuyorum, teşekkür ediyorum. (CHP ve Saadet Partisi sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Altıntaş, teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, 7'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 7'nci madde kabul edilmiştir.

8'inci maddeyi okutuyorum:

Mali kontrole ilişkin hükümler

MADDE 8- (1) 5018 sayılı Kanuna ekli (I) ve (II) sayılı cetvellerde yer alan kamu idareleri;

a) Arızı nitelikteki işleriyle sınırlı kalmak koşuluyla yıl içinde bir ayı aşmayan sürelerle hizmet satın alınacak veya çalıştırılacak kişilere yapılacak ödemeleri,

b) İlgili mevzuatı uyarınca kısmi zamanlı hizmet satın alınan kişilere yapılacak ödemeleri,

c) 5/6/1986 tarihli ve 3308 sayılı Meslekî Eğitim Kanunu uyarınca aday çırak ve çıraklar ile işletmelerde mesleki eğitim gören, staj veya tamamlayıcı eğitime devam eden öğrencilere yapılacak ödemeleri,

ç) İlgili mevzuatı uyarınca ders ücreti karşılığında görevlendirilen ve üzerinde resmî görevi bulunmayanlara yapılacak ödemeleri, bütçelerinin (01.04) ekonomik kodunda yer alan ödenekleri aşmayacak şekilde yaparlar ve söz konusu ekonomik kodu içeren tertiplere ödenek eklenemez, bütçelerin başka tertiplerinden (bu ekonomik kodu içeren tertiplerin kendi arasındaki aktarmalar ile 6 ncı maddenin beşinci fıkrası kapsamında yapılan aktarmalar hariç) ödenek aktarılamaz ve ödenek üstü harcama yapılamaz.

Ancak, bu ekonomik kodu içeren tertiplerden yapılması gereken akademik jüri ücreti ödemeleri ile (c) ve (ç) bentleri kapsamındaki ödemeler için gerekli olan tutarları ilgili tertiplere aktarmaya Cumhurbaşkanlığı yetkilidir.

(2) Bu Kanuna bağlı (T) işareti cetvelde yer alan taşınmazlar, ancak çok acil ve zorunlu hâllere münhasır olmak kaydıyla ilgili bakanlığın teklifi üzerine Cumhurbaşkanlığı kararı ile edinilebilir.

(3) 5018 sayılı Kanuna ekli (I) ve (II) sayılı cetvellerde yer alan kamu idareleri, sürekli işçileri ve geçici işçileri, bütçelerinin (01.03) ile (02.03) ekonomik kodlarını içeren tertiplerde yer alan ödenekleri aşmayacak sayı ve/veya süreyle istihdam edebilirler. Bu işçilerle ilgili toplu iş sözleşmelerinden doğacak yükümlülükler, ihbar ve kıdem tazminatı ödemeleri, asgari ücret ve sigorta prim artışı nedeniyle meydana gelecek ödenek ihtiyaçlarını ödenek aktarmak suretiyle karşılamaya Cumhurbaşkanlığı yetkilidir. Bu fıkrafta belirtilen ekonomik kodlara bu durumlar dışında (söz konusu ekonomik kodlar arasındaki aktarmalar ile bu kodlar için birimler arası aktarmalar hariç) hiçbir şekilde ödenek aktarması yapılamayacağı gibi bütçenin başka tertiplerinden işçi ücreti ve fazla süreli çalışma ve/veya fazla çalışma ücreti de ödenemez. Bu fıkraftaki ödenek aktarmasına ilişkin kısıtlamalar, kendi bütçe tertiplerinden aktarma yapılması koşuluyla TÜBİTAK için uygulanmaz.

(4) 5018 sayılı Kanuna ekli (I) ve (II) sayılı cetvellerde yer alan kamu idarelerinin harcama yetkilileri, sürekli işçiler ile geçici işçilerin fazla çalışmaları karşılığı öngörülen ödeneğe göre iş programlarını yapmak, bu ödeneği aşacak şekilde fazla süreli çalışma ve/veya fazla çalışma yaptırmamak ve ertesi yıla fazla süreli çalışma ve/veya fazla çalışmadan dolayı borç bıraktırmamakla yükümlüdürler. Deprem, yangın, su baskını, yer kayması, kaya düşmesi, çığ ve benzeri afetler nedeniyle yürürlüğe konulacak Cumhurbaşkanlığı kararları uyarınca yaptırılacak fazla çalışmalar ile fazla çalışma ücret ödemelerine ilişkin ilama bağlı borçlar için yapılacak aktarmalar hariç fazla süreli çalışma ve/veya fazla çalışma ücret ödemeleri için hiçbir şekilde ödenek aktarması yapılamaz.

(5) Genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ile özel bütçeli idareler tarafından uluslararası anlaşma, kanun ve kararnameler gereği üye olunanlar dışındaki uluslararası kuruluşlara, gerekli ödeneğin temini hususunda Cumhurbaşkanlığının uygun görüşü alınmadan üye olunamaz ve katılma payı ile üyelik aidatı adı altında herhangi bir ödeme yapılamaz.

(6) Ticaret Bakanlığı ile Hazine ve Maliye Bakanlığının uluslararası anlaşma, kanun ve kararnamelerle Türkiye Cumhuriyeti adına üye olduğu uluslararası kuruluşlara ilişkin işlemlerine (katılma payı ödemeleri dâhil) beşinci fıkra hükmü uygulanmaz.

(7) Merkezi yönetim kapsamındaki kamu idarelerince işletilen eğitim ve dinlenme tesisi, misafirhane, çocuk bakımevi, kreş, spor tesisi ve benzeri sosyal tesislerin giderleri, münhasıran bu tesislerin işletilmesinden elde edilen gelirlerden karşılanır. Bu yerlerde, merkezi yönetim bütçesi ile döner sermaye ve fonlardan ücret ödenmek üzere 2025 yılında ilk defa istihdam edilecek yeni personel görevlendirilmez.

(8) Genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ile özel bütçeli idareler, gerekli tedbirleri alarak bütçelerinin "03.03- Yolluk Giderleri", "03.06- Temsil ve Tanıtma Giderleri", "03.07- Menkul Mal, Gayrimaddi Hak Alım, Bakım ve Onarım Giderleri" ile "03.08- Gayrimenkul Mal Bakım ve Onarım Giderleri" ekonomik kodlarını içeren tertiplerine tahsis edilen ödeneği aşmayacak şekilde harcama yaparlar, yükseköğretim kurumlarınca 7 nci maddenin birinci fıkrası kapsamında "03.03- Yolluk Giderleri" ile "03.07- Menkul Mal, Gayrimaddi Hak Alım, Bakım ve Onarım Giderleri" ekonomik kodlarını içeren tertiplere yapılacak eklemeler hariç, ihtiyaç hâlinde söz konusu ekonomik kodları içeren tertiplere ödenek aktarma ve ödenek eklemeler yapmaya Cumhurbaşkanlığı yetkilidir.

(9) Öz gelir karşılığı olarak yükseköğretim kurumları bütçelerinin (A) işareti cetvelinde yükseköğretim öz gelirleri finansman koduyla tertiplenen ödenekler arasında (Yükseköğretimde Öğrenci Yaşamı Alt Programı altında tefrik edilen ödenekler arasında yapılacak aktarmalar hariç) aktarma yapılamaz.

BAŞKAN - Evet, şimdi 8'inci madde üzerindeki söz taleplerini karşılayacağım.

İlk söz talebi, Saadet Partisi Grubu adına Bursa Milletvekili Mehmet Atmaca'ya ait.

Sayın Atmaca, buyurun. (Saadet Partisi sıralarından alkışlar)

SAADET PARTİSİ GRUBU ADINA MEHMET ATMACA (Bursa) - Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; yüce Meclisi saygı ve sevgiyle selamlıyorum.

Konuşmama başlamadan evvel, bu, çalışma takvimiyle ilgili bir iki cümle ifade etmek istiyorum. Bugün onuncu gündür, saat on birden başlamak üzere gece saat ikilere, üçlere kadar bir çalışma temposu var. Bunun doğru olmadığını düşünüyorum, verimliliği ve çalışmayı olumsuz etkilediğini düşünüyorum ki zaten konuşmalar sırasında Meclisteki milletvekili sayısı da bunu gösteriyor. Neden on iki güne bu bütçe sıkıştırıldı yani günler mi kalmadı? Dolayısıyla, bunu, bir şekilde bütçeyi milletin çok dikkatini çekmeden geçirme çabası olarak da yorumlamak mümkün.

Evet, on günden beri bütçeyi tartışıyoruz. Bütçenin, muhalefet kanadından uzman kişiler tarafından teknik değerlendirmeleri yapıldı, bir de tabii ki Hükümet tarafı bütçeyi savundu. Ama öyle anlaşılıyor ki savunan taraf, Hükümet tarafı, tabanda olan bitenden çok haberdar değil çünkü anlattıkları manzara ile taban hiç örtüşmüyor. Bir kere, bütçeye genel bakıldığı zaman, bir faiz bütçesi olduğu, en büyük rakamın faize ayrılmasıyla ortaya çıkmış oluyor. Bu, kesinlikle bir faiz bütçesidir. Az evvel çıkan milletvekili, yapılan yatırımlardan bahsederken bizim bu yıl ödeyeceğimiz faizle birçok köprüyü, birçok havaalanını yapmak mümkündü; bunları neden anlatmıyorlar?

Tabii, halktaki durum nedir? Şimdi, iktidar kanadı bütçeyi överken ben çok şaşırıyorum çünkü asgari ücreti ve emekli maaşı açlık sınırı altında olan bir ülkede o ekonomi patronlarının övünmelerini anlamak mümkün değil; bu, aklın kabul edebileceği bir gerçek değil çünkü en önemli ölçek budur. Toplum kesimlerinin en büyük çoğunluğunun aldığı ücrettir bunlar. Yirmi iki yıllık iktidar olma sonunda geline nokta buysa ve bundan da eğer övünüyorsa vay hâlimize demekten başka bir şey bulamıyorum.

Tabii, her alanda ciddi sıkıntılarımız var, çok basit problemlerin bile halledilmediğine şahit olduk; örneğin, kamu çalışanları arasındaki ücret dengesizliği çok ciddi bir sorun. Her gün bir sürü kesimden bize şikâyetler geliyor. Aynı kurum içerisinde, aynı odada, aynı işi yapan iki insan arasında farklı ücretlerin olması bu Hükümetin adaletini de ortaya koyuyor.

Yine, işsizlik konusu çok büyük bir sorun. Ben özellikle üniversite mezunu genç işsizlerle ilgili birkaç söz etmek istiyorum: Çok kıymetli vekiller, birçok ebeveyn bizleri arayarak artık psikolojik bunalıma girmek üzere olan çocukları için bizden yardım talep

ediyor. Bu, küçümsenecek bir rakam değil. Üniversite mezunu gençlerin yüzde 25'i işsiz pozisyonunda, iş bulabilen yüzde 75'lik kesimin de büyük bir çoğunluğu kendi okuduğu alanda değil başka bir alanda çalışmak zorunda kalıyor. Bu anlamda eğitim politikalarını da eleştirmek mümkün çünkü herkesi üniversite mezunu yapmak istiyorsunuz ama hangi alanda ne kadar insana ihtiyacımız olduğu konusu hiç değerlendirilmiyor. Burada neyin amaçlandığını anlamak mümkün değil! Bu yanıltan derhâl vazgeçilmeli. Bu insanlarımızın psikolojik bunalımlara girmesi engellenmelidir, aileler de bunlarla birlikte maalesef ciddi psikolojik sıkıntılara girmiş durumda.

Yine, sosyal yapıda ciddi problemlerimiz var. Bu Hükûmet döneminde en çok istismar edilen konular millî ve manevî değerlerimiz oldu. Ki iki kelimelerinden biri millî ve manevî değerleri ihya ettikleri iddiası olmasına rağmen, bütün manevî değerlerimizde ciddi yıpranmaların olduğunu TÜİK'in verdiği istatistik değerlerinden anlamak mümkündür. Ama özellikle uyuşturucu konusu artık bir dert, bela olmaya başladı. Mütedeyyin ailelerin bile çocukları bu hastalığa yakalanıyor ve maalesef başvuracakları, yardım alabilecekleri hiçbir yer bulamıyorlar; buna efendim, sizler de şahitsinizdir. Tabii, boşanmalardaki artış -fuhuş- fuhuştaki artış, kumardaki artış, aslında ifadelerinizde dile getirdiğiniz millî ve manevî değerler konusunda katkı değil zarar verdiğinizizi ispatlar durumdadır ve maalesef, siz iktidara gelmiş olduğunuz yirmi iki yıldan beri bütün ahlaki ve manevî değerlerimiz yıpranmış ve her türlü ahlaksızlık daha çok artmıştır. Tabii ki bütün bu problemleri çözmenizi beklemek adil olmayabilirdi ancak biz bu ivmede biraz azalma beklerdik; tam aksine, maalesef, her türlü olumsuzluk arttı.

Yine, adalet mağdurları çok büyük problem; lütfen bunları görün. Yani KHK adına ihraç edilmiş, hâlâ mahkeme açılmadığı hâlde yıllardan beri iş bulamayan ve işine geri dönemeyen ya da davası görülmüş ve masumiyeti ispatlanmış olmasına rağmen hâlâ işine iade edilmemiş insanlar var. Ben bu insanlarla ilgili neler düşündüğünüzü çok merak ediyorum çünkü bu insanlar resmen açlığa, ölüme terk edilmiş gibi çünkü başka alanlarda da iş bulabilme imkânları maalesef yok. Bu, gerçekten vicdan sahibi insanların kabul edebileceği bir durum değildir. Bu yanıltan derhâl vazgeçilmesi lazım.

Tabii, yapılan yatırımlarla ilgili gelen AK PARTİ'liler bunları hep anlatıyor; köprüler, havalimanları, amenna ancak yapılan bu yatırımların toplamının değeri sizin iktidara geldikten sonra yapmış olduğunuz borçtan daha az; bizim itirazımız bunadır. Siz yatırımdan daha çok borçlandınız. Bu da şu iddiayı ispatlıyor bence: "Birçok yatırımı yolsuzluklara fırsat oluşturma adına yaptınız." iddialarını maalesef destekliyor. Tabii, tarım, hayvancılık, çiftçi bunlar gerçekten son dönemlerde çok vahim duruma gelmiştir. Özellikle Bursa'da artık tarlasını ipotek ederek kredi kullanan birçok çiftçinin tarlasının elinden gittiğine şahit olmaya başladık; bu da maalesef gelinen durumdur.

Tabii, yine, bu Hükûmetin başarılı olduğunu iddia ettiği dış politika meselesi vardır. Yirmi iki yıldan beri iktidarsınız ve yirmi iki yıldan beri genel olarak dış politikaya bakıldığında ne elde ettik? Etrafımızdaki bütün İslam ülkeleri paramparça olmuş ve İsrail'in güvenliği artmıştır. Yani sözlerle bir şeyler ifade etmenin bir anlamı yok. Fiilen olan budur ki İsrail'in güvenliği arttı ve İsrail artık aymaz bir eşkıya hâline dönüştü, istediğini yapar hâle geldi; bunun yaptıklarına tepki koyabilecek güce sahip istikrarlı bir devlet maalesef etrafta kalmadı. Tabii, bizim de ekonomik gücümüz gereği ticaret konusunda -her ne kadar inkâr ediyor olsanız da- dolaylı bir şekilde Türkiye'den İsrail'e yardımın gittiği de belli. Bunu inkâr etmeyin çünkü ben Bursa'da hâlâ İsrail'e ürün üreten firmaların varlığını biliyorum, gelin bakalım. İşte, bunu değişik yollarla oraya iletmış olmanın İsrail'le ticaret yapılmadığı anlamına gelmediğini de ifade etmek isterim.

Ben yirmi iki yıl boyunca iktidar olduktan sonra böyle kötü bir karneyle karşılaşan bir milletvekili olmayı arzu etmezdim ve öyle olmadığım için de Allah'a şükrediyorum ama sizlerin hiç çekinmeden yani öz güvenle, başarılıymış gibi burada çıkıp konuşmanızı da anlamakta zorluk çekiyorum.

Çok teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum. (Saadet Partisi ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Atmaca.

Diğer söz talebi, İYİ Parti Grubu adına İstanbul Milletvekili Burak Akburak'a ait.

Sayın Akburak, buyurun. (İYİ Parti ve Saadet Partisi sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA BURAK AKBURAK (İstanbul) - Sayın Başkanım, galiba Meclis diyet yapıyor. Genelde "19.00'dan önce yemek yiyin." diyorlar ya, kimse yok sıralarda, biz kendi kendimize konuşacağız herhâlde.

BAŞKAN - Sayın Akburak, millet sizi dinliyor.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Böyle daha iyi ben söyleyeyim, hayrına böyle olması.

BURAK AKBURAK (Devamla) - Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekilleri; 2025 Yılı Merkezi Bütçe Kanunu Teklifi'nin 8'inci maddesi üzerine söz almış bulunuyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, bir bütçe genelde bir milletin geleceğini şekillendiren, hayatına yön veren, temel ihtiyaçlarına cevap veren şekilde olmalıdır fakat günlerdir konuştuğumuz bu bütçenin, maalesef, halkımızın, vatandaşlarımızın temel ihtiyaçlarına cevap verecek bir bütçe olmadığını hep birlikte görüyoruz. Ben bugün aslında bütçeden ziyade enerji piyasasında EPDK'nin yapmış olduğu bir düzenlemeyle ilgili bir konuşma yapacağım sizlere. Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu 7 Kasım 2024 tarihli kararıyla mesken aboneleri için 5 bin kilovatsaat, ticarethane ve sanayi aboneleri için 15 bin kilovat olarak güncellenen son kaynak tedarik tarifesinin yani SKTT limitlerinin doğurduğu ciddi ekonomik ve sosyal etkilerden sizlere bugün bahsetmek istiyorum. Bu kararın detaylarını incelediğimizde toplumumuzun geniş kesimlerini etkileyen ve birçok tüketiciyi zor durumda bırakacak bir düzenlemeyle karşı karşıya olduğumuzu maalesef görüyoruz. Kararın sadece enerji piyasasında değil aynı zamanda ekonomik dengeler ve sosyal adalet açısından da ciddi sorunlara yol açacağını buradan ifade etmek isterim. Enerji piyasasında uzun yıllardır belirlenen serbest tüketici sınırlarının ve SKTT limitlerinin sıklıkla değiştirilmesi tüketiciler açısından öngörülemez bir ortam yaratmıştır. Özellikle 2023 yılında mesken aboneleri için belirlenen 100 milyon kilovat gibi yüksek bir sınırın bir yıl gibi kısa bir sürede 5 bin kilovat gibi düşük bir seviyeye çekilmesi tüketiciler açısından bütçe planlamasını neredeyse imkânsız hâle getirmiştir. Bu kadar keskin bir değişiklik, kararın, bilimsel temellerden uzak olduğunu ve ekonomik planlama açısından büyük sorunlara yol açacağını göstermektedir. Ani ve düşük sınırlarla SKTT kapsamına alınan tüketicilerin yüksek fiyatlara korumasız bir şekilde bırakılması adalet ve hakkaniyet ilkeleriyle de bağdaşmıyor. Türkiye'deki aile yapısına baktığımızda, kalabalık hanelerde yaşayan bireylerin elektrik tüketimi doğal olarak yüksektir. Bu tüketim yüksek gelir göstergesi olarak değerlendirilemez. SKTT sınırlarının yalnızca tüketim miktarına

dayandırılması haneleri ekonomik durumlarına bakılmaksızın aynı kategoriye sokarak düşük gelirli ailelerin yüksek maliyetlerle karşılaşmasına neden olacak. SKTT sınırlarının bir anda tüketicilerin hazırılık yapmasına olanak tanımadan değiştirilmesi özellikle küçük ve orta ölçekli işletmeler ile konut aboneleri için büyük bir ekonomik yük oluşturacak. Elektrik piyasasında oluşan fiyatlar karşısında herhangi bir üst sınır olmaması konut ve KOBİ abonelerini daha da savunmasız hâle getirecektir. Bu durum sosyal devlet anlayışıyla, maalesef, çelişmekte ve kamusal fayda ilkesini zedelemektedir. EPDK uygulamalarına göre en geç ekim ayında yayımlanması gereken esasların bir ay gecikmeyle kasım ayında duyurulması tüketicilerin bu değişikliklere hazırlanmasını imkânsız hâle getirmiştir. 2025 yılı SKTT uygulamasının 2024 tüketim verilerine bağlanması da tüketicilere yeterli zaman tanımadan mağduriyet yaratmıştır. Bu kararın alınıp ve yürürlüğe girip süreçleri ciddi usul hataları içermekte ve kamuoyunda haklı bir eleştiri konusu olmaktadır. Tüketicilerin, özellikle konut ve KOBİ'lerin kendi elektriklerini üretebilmeleri için gerekli düzenlemeler yapılmadan bu tür kararlarla karşı karşıya bırakılmaları da büyük bir eksiklikler. Çatı GES projeleri için uygun finansman, düşük maliyetli panel ve ekipman temini gibi destek mekanizmalarının eksikliği tüketicilerin enerji ihtiyaçlarını karşılamada ciddi sorunlara yol açacaktır. EPDK düzenleyici kurum olmaktan çıkmış, enerji piyasasında, özellikle elektrik piyasasında tarafsızlığını ve bağımsızlığını yitirmiştir; piyasanın tüm paydaşlarına eşit mesafede olması gerekirken tüketiciler ve aboneler tarafını unutmuştur.

Değerli milletvekilleri, geçtiğimiz günlerde -hepiniz basından takip etmişsinizdir- Rize Fındıklı'da düzenlenen Haklar Sempozyumu'nda eski milletvekili Akın Birdal'ın Gazi Mustafa Kemal Atatürk'e ve Giresunlu Topal Osman Ağa'ya yönelik sarf ettiği ağır ithamlar ne tarihsel gerçeklere ne de milletimizin ortak vicdanına sığmaktadır. Cumhuriyetimizin kurucusu Gazi Mustafa Kemal Atatürk ve Millî Mücadele kahramanlarımızın aziz hatıralarına yönelik bu tür yakışsız ve gerçek dışı saldırıları şiddetle kınıyorum. Bir Giresun evladı ve bu yüce Meclisin bir milletvekili olarak ifade etmek isterim ki Topal Osman Ağa'nın Millî Mücadele'nin en zorlu günlerinde gösterdiği kahramanlıklar hafızalarımızdan asla silinemez. Vatan topraklarını korumak uğruna işgalci güçlere ve onların destekçilerine karşı hayatını...

SIRRI SAKİK (Ağrı) - Peki, niye onu idam ettiler? Neden Ulus'ta astılar? Atatürk yaptı.

BURAK AKBURAK (Devamla) - Ya, sizin tabii, bu hasletler içerisinde olmadığını zaten biliyoruz.

SIRRI SAKİK (Ağrı) - Koçgiri'de Kürtleri katletti Topal Osman dedğiniz. Mustafa Kemal onu Mühye köyünde astı ve sonra...

BURAK AKBURAK (Devamla) - Şu anda hepimizin burada oturmasının en önemli sebeplerinden bir tanesi Mustafa Kemal Atatürk'tür, Topal Osman Ağa'dır; her yerde onların izleri vardır. (İYİ Parti sıralarından alkışlar) Bunu anlamanızı beklemiyorum, bunu anlamanızı beklemiyorum Sırrı Bey, izin verin konuşmamı bitireyim.

Vatan topraklarını korumak uğruna işgalci güçlere ve onların destekçilerine karşı hayatını ortaya koymuş bir kahramana tarihî gerçeklerden kopuk bir şekilde yöneltilen bu ithamları kabul etmek mümkün değil. Topal Osman Ağa, Karadeniz'in yiğit evlatlarını bir araya getirerek Türk milletinin bağımsızlık mücadelesinde büyük katkılar sunmuş, Gazi Mustafa Kemal Paşa'ya olan bağlılığıyla milletimizin gönlünde müstesna bir yer edinmiştir.

Değerli milletvekilleri, Gazi Mustafa Kemal Atatürk, Türk milletini bağımsızlığa ve özgürlüğe kavuşturan, halk egemenliğine dayalı bir cumhuriyeti kurarak dünya tarihine adını eşsiz bir lider olarak yazdırmıştır. Atatürk'e yönelik mafya devlet benzetmesi milletimizin ortak değerlerine ve tarihsel gerçeklere karşı açık bir saldırıdır ve bu asla kabul edilemez. Milletimizin kahramanlarına yapılan bu tür saldırılara karşı mücadele etmek bizim tarihsel ve ahlaki sorumluluğumuzdur. Bizler tarihimize, kahramanlarımıza ve onların mücadelesine sahip çıkmayı bir görev biliriz. Bu bağlamda, Türk milletinin bağımsızlık mücadelesinde hiçbir fedakârlıktan kaçınmamış Topal Osman Ağa'ya itibarının iade edilmesi için Meclise kanun teklifi sunmuş bir milletvekili olarak bir kez daha ifade ediyorum: Tarihî kahramanlarımıza yönelik mesnetsiz ithamların karşısında dimdik duracağız. Bu milletin aziz hatıralarına zarar vermeye çalışanların çabaları tarih ve milletimizin vicdanında karşılıksız kalmaya mahkûmdur. Gazi Mustafa Kemal Atatürk, Topal Osman Ağa ve Millî Mücadele'ye büyük emek vermiş kahramanlarımızın aziz hatırasına sahip çıkmak hepimizin onurlu görevidir. Yüce Meclisimizden bir kez daha çağrıda bulunuyorum: Milletimizin ortak değerlerine yapılan bu saldırılar karşısında gereği yapılmalıdır.

Değerli milletvekilleri, birinci bölgede, benim kendi seçim bölgemde, bildiğiniz üzere, Sabiha Gökçen Havalimanı var. Burada uzun zamandır -bu havalimanını kullanan milletvekillerimiz de bilecektir, vatandaşlarımız zaten mağdur- iki üç yıldır özellikle ikinci pist açılmasına rağmen tehirlere hâlâ devam ediyor. İkinci pist gece kullanılmıyordu, yakın bir zamanda ikinci pist de devreye alındı. Dolayısıyla, bir nebze de olsa buradaki tehirlere sorunları çözülüyor ama asıl en büyük problem ikinci terminal binasının yapılamaması. Bununla ilgili çelişkili açıklamalar var, işte "Üç sene içinde yapılacak, iki sene içerisinde yapılacak." fakat gördüğümüz kadarıyla şu anda hâlâ bir gelişme yok. Sabiha Gökçen Havalimanı ilk açıldığı zaman buranın terminal binası vardı ve o şu anda boş ve atıl duruyor; burası kullanılabilir. Sabiha Gökçen Havalimanı sadece birinci bölge yani İstanbul için kullanılan bir havalimanı değil, aynı zamanda Sakaryalı, Kocaelili, Yalovalı, Bursalı vatandaşlarımız da burayı kullanıyor. Dolayısıyla buradaki yeni terminal binası inşaatı bir an önce yapılmalı. Sonuçta bu, sektör açısından da havacılık sektöründe Türkiye'nin yerini güçlendirecektir. İstanbul Türkiye'nin göz bebeği fakat bir havalimanının bu kadar tehirlere yapması, vatandaşlarımızı mağdur etmesi kabul edilemez.

Değerli milletvekilleri, 2025 yılı bütçesinin milletimizin ihtiyaçlarına cevap vermekten çok uzak olduğunu bir kez daha hem partim adına hem de şahsım adına belirtmek istiyorum. Eğitimde, sağlıkta, ulaşımda, tarımda ve enerjide yaşanan krizlerle bu bütçenin halka hiçbir fayda sağlamayacağını maalesef görüyoruz. Artık vatandaşlarımızın sırtına yüklenen bu ağır ekonomik yükten vazgeçilmesini istiyoruz. Milletimizin ihtiyaçlarını gözetken, kamu kaynaklarının etkin ve adil kullanımını sağlayan her türlü bütçe kalemini desteklediğimizi de ifade etmek isterim. İYİ Parti olarak milletimizin hakkını savunmaya ve bu kürsüden vatandaşlarımızın sesi olmaya devam edeceğimizi belirtiyorum.

2025 yılı bütçesinin ülkemize ve milletimize hayırlı olmasını temenni ediyorum.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Akburak, teşekkür ediyorum.

Diğer söz talebi, Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına Şanlıurfa Milletvekili İbrahim Özyavuz'a ait.

Sayın Özyavuz, buyurun. (MHP sıralarından alkışlar)

MHP GRUBU ADINA İBRAHİM ÖZYAVUZ (Şanlıurfa) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin 8'inci maddesi üzerine Milliyetçi Hareket Partisi Grubum adına söz almış bulunmaktayım. Gazi Meclisimizi ve aziz Türk milletini saygılarımla selamlıyorum.

Kıymetli milletvekilleri, konuşmama Şanlıurfa'mızın sorunları üzerine devam edeceğim. Şanlıurfa tarım ve hayvancılığın merkezi konumundadır. Hilvan'da, Siverek'te, Viranşehir'de, Ceylânınar'da, Akçakale'de ve Harran'da üretim yapan çiftçilerimiz yaklaşık olarak 50 bin su kuyusu ve buna bağlı olarak 50 bin elektrik trafosu kullanmaktadırlar, doğal olarak bu çiftçilerimizin girdi maliyetleri de yükselmektedir. Güneş enerjisi sistemi desteğiyle yapımı devam eden pompaj sulama sisteminin kapasitesinin artırılarak bir an önce sonuçlandırılması gerekmektedir. 2018'de sulama birlikleri kapatılıp DSI bölge müdürlüğüne devredilmişti fakat çiftçimizin kendilerinin yönettiği sulama birliklerinin kapatılması yüksek sulama fiyatları ve yaşanan sorunların artmasına yol açmıştır. Sulama birliklerinin tekrar çiftçilerimizin yönetimine devredilmesi sorunları azaltacaktır. Şanlıurfa'mızda nüfus artışı, tarımın yaygınlaşması ve sanayinin artmasıyla birlikte elektrik ihtiyacı da artmaktadır. Mevcut altyapı bu talebi karşılamada yetersiz kalmakta, bu durum, konut ve işyerlerindeki günlük yaşamı da olumsuz etkilemektedir; ayrıca, sanayi bölgeleri ve tarımsal sulama gibi önemli alanlarda aksaklıklara yol açmaktadır. İlimizdeki enerji altyapısının güçlendirilmesi mutlaka yapılmalıdır.

Değerli milletvekilleri, ilimizde son dönemlerde sağlık alanında önemli gelişmeler olduğunu görmekteyiz. Yapımı devam eden Şanlıurfa Şehir Hastanesiyle sağlık hizmetlerinin kalitesinin artacağına inancımız tamdır. Malumunuz olduğu gibi, ilimiz çocuk nüfusunun en yoğun olduğu yerdir. Buna bağlı olarak çocuk yan dallarındaki eksiklik ve çocuk yoğun bakım yataklarında yaşanan sorunlar mağduriyetleri de beraberinde getirmektedir. Acilen yan dallardaki doktor eksikliğinin giderilip çocuk yoğun bakım yatak sayısının artırılması gerekmektedir.

Günümüz şartlarında mesleki eğitimin önemi her gün artmaktadır. Meslek liseleri, sanayi ve hizmet sektörünün ihtiyaç duyduğu kalifiye eleman yetiştirerek ekonomimizin gelişmesine katkı sağlamaktadır. İlimizin ihtiyaç duyduğu nitelikli iş gücünü artırmak ve işsizlik sorununu azaltmak adına özel meslek liselerinin desteklenmesi ve resmî meslek liselerinin sayısının artırılması büyük önem taşımaktadır.

Şanlıurfa Organize Sanayi Bölgesi'nin 450 hektarlık genişleme alanına yönelik altyapı ve üstyapı çalışmalarının ivedilikle tamamlanması kritik bir öneme sahiptir. Bu çalışmaların tamamlanması bölgemizin sanayi potansiyelinin artırılmasına büyük katkı sağlayacaktır. Bu doğrultuda, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığımıza sunulan genişleme talebinin 2025 yılı içerisinde onaylanması yatırımcıların bölgeye olan ilgisini artıracak ve yeni iş imkânları oluşturacaktır. Bu onayın sonuçlanmasından sonra yeni ilave genişleme alanı ihtiyacı bulunmaktadır. Mevcut durumda arsa tahsisi bekleyen 300'ün üzerinde sanayicimiz vardır. Dolayısıyla OSB ilave genişleme alanı olarak değerlendirilmek üzere Bakanlığımıza sunulan 700 hektar alanın sanayi alanı olarak ilan edilmesiyle ilgili sürecin tamamlanması da gerekmektedir.

Şanlıurfa ilinin 2,5 milyon nüfusu ve geniş coğrafyaya dağılmış çok sayıda kırsal mahallesi bulunmaktadır. Büyükşehir Belediyesi eliyle mahallelere hizmetin gitmesi gecikmeye ve aksamaya yol açmaktadır. Bu konuda ilçe belediyelerine daha fazla kaynak ve yetki verilmesi hizmet akışını hızlandıracak ve kolaylaştıracaktır. İlimizin Orta Doğu'ya açılan kapısı olan Akçakale Gümrük Kapısı'nın modern ve geniş bir yerleşkeye dönüştürülmesi gerekmektedir. Bu dönüşüm için Toprak Mahsulleri Ofisine ait arazinin tamamının devri sağlanarak ihtiyaca uygun büyüklükte bir yerleşke inşa edilmelidir.

Kıymetli milletvekilleri, birçok insanımızın kardeşlik ve akrabalık bağı bulunan komşumuz Suriye son günlerde büyük bir değişim yaşamaktadır. Esad rejimi arkasında katliamlar ve yıkımlar bırakarak Suriye'den kaçmıştır, zalimler kaybetmiş, mazlumlar kazanmıştır. Türkiye olarak ilk günden beri Suriyeli kardeşlerimize hem kapılarımızı hem gönülümüzü açtık, sonuna kadar da açmaya devam ediyoruz. On üç yıldan beri sürdürmüş olduğumuz insani politikamızın haklılığı net bir şekilde ortaya çıkmıştır. Türkiye, çok şükür, ne kendi vatandaşına ne ensarlık yaptığı Suriyeli kardeşlerimize mahcup olmamıştır. Akçakale'de okunan hoyrata sınır ötesinden zılgıt karşılık verilecek kadar yakın olduğumuz, her şeyden önce akraba olduğumuz bir topluma rağmen "Ne işimiz var Suriye'de?" diyenler bizi asla anlayamayacaklardır. Bizim için Urfa neyse Halep odur, Şam odur. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar) Mazlumların olduğu ve tarihin bizi çağırdığı her yerde, gönül coğrafyamızda var olmaya devam edeceğiz çünkü Türk beklenendir, Türk özlenendir, Türk çağırlandır, Türk adalettir. Türkiye binlerce yıllık devlet tecrübesi ve devlet aklıyla Suriye'deki durumu yakından takip etmektedir. Sayın Genel Başkanımızın "Vakit tamamdır." mesajındaki vakit işte şimdi gelmiştir. Artık terör örgütlerinin hain emellerine alet olacak bir Suriye'ye asla tahammül edilemeyecektir. Bizim Suriye'deki tek hedefimiz, Türkiye'ye tehdit oluşturan terör örgütlerini yok etmek ve Suriye'nin toprak bütünlüğünü koruyarak tüm etnik ve dinî kimliklerin kardeşçe, huzur içerisinde yaşadığı bir Suriye oluşturmaktır. Bölücü örgütün Suriye uzantısının kargaşayı fırsata çevirmek istediğinin de farkındayız ama şunu unutmasınlar ki çakal ne kadar hile bilirse kurt da o kadar yol bilir. (MHP sıralarından alkışlar)

Türkiye sınırlarının ötesinde terör devletinin kurulmasına da asla müsaade etmeyeceğiz.

Sözlerime son verirken 2025 yılı bütçesinin ülkemize ve milletimize hayırlı olmasını diliyor, yüce Meclisi ve aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Özyavuz.

Diğer söz talebi, Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına Mersin Milletvekili Perihan Koca'ya aittir.

Sayın Koca, buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA PERİHAN KOCA (Mersin) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Genel Kurulu ve ekranları başında bizleri izleyen işçileri, emekçileri, gençleri, kadınları, çocukları, tüm değerli halkımızı Türkiye Büyük Millet Meclisinden saygıyla sevgiyle selamlıyorum. Aynı zamanda, grev iradesini kuşanan Metal işçilerini, direnerek Ankara yollarını açan Polonez işçilerini, direnen maden işçilerini, KHK'li emekçileri buradan özel olarak selamlıyorum. Ve özel bir selam da Amed'den Ankara'ya "Demokratik çözüm, demokratik ülke." diyerek yürüyen Barış Annelerimize. Faşizme korku salan Barış Annelerimize Türkiye Büyük Millet Meclisinden selam olsun.

Evet, memleket yoksulluk ve açlık cehennemi içerisinde inim inim inlerken, çocuklar gerçek anlamda yatağa aç girerken, milyonlar "Geçinemiyoruz." feryatlarıyla kıvrılırken biz burada memlekete bir gram hayrı bile dokunmayacak olan saray bütçesini

konusuyoruz. Saray memuru iktidar vekillerinin el kaldırıp indirmesiyle aslında halkın cebinden çalınıp saraya, sermayeye, holdinglere nasıl servet transferi yapılacağını oyluyoruz.

Aslında, tarih görene, duyana, bakana derslerle dolu gerçekten, gözümüzün önünde. Bugünlerde 17-25 yolsuzluğunun yıl dönümündeyiz. Soygun, yolsuzluk, çökme biliyoruz ki sadece 17-25 Aralığa özgü bir şey değildi, oradaki ayakkabı kutularına has bir şey değildi. Kanunlarla, torba yasalarla soygun, çökme sistematik olarak sürdürüldü ve bugün 2025 bütçesi görüşmelerinde sistematik olarak sürdürülen bir soygun bütçesiyle daha karşı karşıyayız. O yüzden, çarşıdan, pazardan, çöpten yemek artığı toplayan yoksul milyonların değil de "Eğer bir gün duyarsanız Recep Tayyip Erdoğan çok zengin olmuş, bilin ki haram yemiştir." diyen Recep Tayyip Erdoğan'ın, zenginler zengini Recep Tayyip Erdoğan ve şürekâsının bütçesini konuşuyoruz bugün burada.

Bakın, değerli hazırun, saraya öngörülen 2025 harcama kalemlerinin bütçesi gerçekten çok büyük, çok devasa. 2025 yılı mal ve hizmet alım giderleri için öngörülen harcamaların büyüklüğü 10 milyar TL'ye yakın. 2025 bütçesiyle sarayın bir günlük harcaması 3.700 emekli maaşını geçecek. Sarayda günlük 46 milyon lira harcanacak yani günde 2.705 asgari ücret harcayacak saray, saatte 112 asgari ücret harcayacak, dakikada 2 asgari ücret harcayacak. Nereye harcanacak bu devasa paralar? Yine, sarayın şatafatına harcanacak, lüksüne harcanacak. Bakın, bugünlerde yandaş televizyonlarınız Esad'ın sarayının lüks görüntülerini servis edip onun propagandasını yapıyor. Biz diyoruz ki: Dilerseniz, bir de sizin sarayınızın şatafatının haberini yaptırın da görelim. Halkımız kıyaslasın bakalım, Esad'ın şatafatı mı daha büyük yoksa sizin sarayınızın şatafatı mı daha büyük?

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Ya, yeter ya...

PERİHAN KOCA (Devamla) - Takdiri halka bırakalım Leyla Şahin Usta. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Yok öyle bir şey!

PERİHAN KOCA (Devamla) - Bakın, yine sizin çok müthiş bir ezberiniz var, şöyle bir ezberiniz var; şatafat içinde yüzerken ağzınızı açtığınız anda "Biz milletimizi, halkımızı enflasyona ezdirmedik, ezdirmeyeceğiz." propagandaları yapıp masallar anlatıyorsunuz ama buradan özel olarak ifade edelim: Ezmek ne ki iktidar vekilleri, sizin bu halka yaptıklarınızın yanında "ezmek" kavramı bile masum kalıyor çünkü siz bu halkı lime lime ettiniz. Ama size bu da yetmiyor "Ödediğiniz bedeller yetmez, biz size daha büyük bir cehennem, daha büyük bir kıyameti vadediyoruz." diyorsunuz siz resmen bu milyonlara. Yüz binlerce öğrencinin hakkını yok eden, kamu çalışanlarının ulaşım hakkını gasbenden, atama bekleyen memur adaylarının atamasını engelleyen, halkın başta sağlık ve eğitim olmak üzere kamu haklarını gasbenden tasarruf tedbirleri soruyoruz neden saraya uğramıyor? Merak ediyoruz, neden bir bedel ödenecekse bu bedeli hep yoksul, emekçi, milyonlar, emekçi halkımız ödüyor? Sizin saray için ayırdığınız -yani sadece bir kalemden bahsediyorum tabii- 10 milyar TL halkın en azından acil problemlerini karşılayabilir ama memura, emekçiye, emekliye gelince bunu çok gören, üç kuruş zammı bile çok gören iktidarınız kendine gelince, iş saraya gelince "Aman efendim, itibardan tasarruf olmaz." diye masallar anlatmaya devam ediyor. İşte tam da bu yüzden bu bütçe milyonları bir kuru ekmeğe, bir kuru soğana muhtaç eden sarayın bütçesidir. Mahzuni Şerif diyor ya hani "Milletin sırtından doyan doyana/ Bunu gören yürek nasıl dayana/ Yiğit muhtaç olmuş kuru soğana/ Bilmem söylesem mi, söylemesem mi" diye, işte tam da bu hesabı yaşıyoruz. Elbette ki biz susmayacağız, elbette ki biz söylemeye devam edeceğiz. Söyleyeceğiz çünkü bu bütçe, kuru soğana muhtaç ettiklerinizin bütçesi değil, istakozcularınızın bütçesi. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar) Bu bütçe, halkın gözüne soka soka Mecliste mangal partisi yapan, biraz evvel gördüğümüz üzere vergi muafiyetlerinden yararlanan iktidar vekillerinizin şirketlerinin bütçesi. Bu bütçe, lüks yatların, pırıltili hayatların, şatafatlı hayatların, ihaleleri kapıp şatafat içerisinde yaşayanların, banka hesaplarında kaç lirası olduğunu bilmeyenlerin bütçesi. Size ve temsil ettiğiniz sınıfa, şatafatlı, ışıltılı salonlar içerisinde bu memleketteki her şey güllük gülistanlık gibi gelebilir, her şey yolunda gelebilir. Bu tuzu kuruluk içinde ekonomimizin uçtuğunu falan düşünebilirsiniz, zaten anlattıklarınızdan gerçekten uçuş uçuş uçuşuyorsunuz ama biz söyleyelim, bu bütçe Kürt Mehmet'in, tekstil işçisi Ayşe teyzenin, pazarcı Ahmet abinin yani milyonların bütçesi olmadığı için hiçbir şey bu memlekette yolunda değil. Siz, o sarayınızın içinden, yaşadığınız o fil dışı kulelerden, dışarıda kopan kıyameti görmüyor olabilirsiniz ama memleket yangın yeri. Memleket, işçisi, emeklisi, kadınları, çoluğu çocuğu, koca bir açlık ordusu gerçekliğini yaşayan, derin bir yoksulluk cehennemini yaşayan bir ülke ama tabii, sizin keyfiniz yerinde olduğu için umrunuzda bile değil. Bakın, bir örnek üzerinden ifade etmek istiyorum: Asgari ücretli bir tekstil işçisinin günlük 600 TL'nin altında. Türkiye'deki ortalama çalışma saatlerini baz alırsak ortalama on saat çalışan bir işçi, birkaç saatte üreteceği bir tekstil ürününün değeriyle bir aylığına eşit değer yaratıyor. Kalan çalışma sürelerinin yarattığı değer tamamına tabii ki patron el koyuyor. Siz şimdi, siz bu işçiden yani günde 600 lira bile kazanamayan bu işçiden aynı zamanda hem KDV alıyorsunuz hem ÖTV alıyorsunuz hem gelir vergisi alıyorsunuz. Bu işçi gibi milyonlarca işçiden, emekçiden topladığınız milyarları patronlara teşvik olarak veriyorsunuz. İşte sizin kara düzeniniz tam olarak bu, sizin kara düzeniniz iktidar-patron el ele halkın ümüğünü sıkma düzenidir.

Bir de tabii, işin örtülü ödenek, özel harcama kısımları var. Hiçbir şekilde denetlenmeyen, hesabı sorulmayan örtülü ödenek harcamaları bu yıl 10 milyar lirayı geçmiş durumda. Örtülü ödenek tabii ki maşallah çok iyi işleyen bir sistem olduğu için bakanlıklara benzer özgün harcamaları ve özgürlükleri buradan alıyorlar. Devletin birçok kademesi de denetimden kaçmak için özel harcama hesaplarını kullanıyor. Bütçe mevzuatıymış, aman efendim Anayasa'yımış, kanunmuş, denetimmiş, tabii, sizin için hak getire. Sayıştay raporlarında bile bu uyanıklığı görüyoruz. Mali tablolar eksik hazırlanıyor mesela; mali tablolara yansıtılmayan, raporlarda geçmeyen harcamalar yapılıyor, adına da "özel harcamalar" deniliyor. 2024 yılında bu 10 milyar lirayı geçmiş. Mesela, Somali'de polislerin eğitiminden İslam İşbirliği Teşkilatı (İSEDAK) üyesi ülkelere desteğe, cazibe merkezlerine destek programlarına kadar bir sürü özel harcama yapılmış. Halk yoksulluktan inim inim inerken örtülü ödenekler, özel harcamalar gerçek anlamda havada uçuşturulmuş ama emin olun ki bu böyle gitmeyecek. Siz saltanatınız sonsuza kadar sürecek sanıyorsunuz; halkı, bizi sömürdükçe sömüreceğiz zannediyorsunuz ancak sizi, grevlerine bile tahammül edemediğiniz işçilerin sınıf öfkesi gönderecek; ölüme terk edip, katliama terk edip günlük 38 kuruşu reva gördüğünüz kadınlar gönderecek, "..."¹⁰ diyen kadınlar gönderecek sizi, açlıktan sınıfta baygınlık geçiren çocuklar gönderecek; hayallerini, geleceklerini çaldığınız kız çocukları, MESEM'lerde köle gibi pazarladığınız çocukların vebali gönderecek; sizi 12 bin liralık maaşla ölüme terk ettiğiniz emeklilerin ahi gönderecek, maliyetler yüzünden üretim yapamayan çiftçiler gönderecek sizi. Emin olun, bu böyle gitmeyecek, bu düzen böyle gitmeyecek. İşte, tam da bu yüzden biz emekçi

¹⁰ Bu bölümde hatip tarafından Türkçe olmayan kelimeler ifade edildi.

sınıfların çektiği ızdıraplara hiçbir çare olmayacak, tenceresinde taş kaynatan insanların derdine derman olmayacak bu bütçeyi, saray bütçenizi reddediyoruz, "hayır" diyoruz çünkü biz Hikmet Kıvılcımlı'nın sözleriyle, "Tarafsızlık bizim harcımız değildir. İşçi çocuğuyuz, olduk olası başta işçi sınıfımızdan yana düşünüp davranmayı öğrendik." diyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Koca, lütfen tamamlayın.

PERİHAN KOCA (Devamla) - İnsanca yaşamak için demokratik cumhuriyet diyoruz, insanca yaşamak için sosyalizm diyoruz.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Koca.

Değerli milletvekilleri, birleşime otuz dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 18.39

BEŞİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 19.17

BAŞKAN: Başkan Vekili Bekir BOZDAĞ

KÂTİP ÜYELER: Yasin ÖZTÜRK (Denizli), Kurtcan ÇELEBİ (Ankara)

----- 0 -----

BAŞKAN - Değerli milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 38'inci Birleşiminin Beşinci Oturumunu açıyorum.

2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin görüşmelerine devam ediyoruz.

Komisyon yerinde.

8'inci madde üzerinde siyasi parti grupları adına konuşmalara kaldığımız yerden devam ediyoruz.

Şimdi Cumhuriyet Halk Partisi Grubunun söz talebini karşılayacağım.

Sözü Eskişehir Milletvekili İbrahim Arslan'a veriyorum.

Sayın Arslan, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA İBRAHİM ARSLAN (Eskişehir) - Sayın Başkan, değerli milletvekillerim; sizleri Cumhuriyet Halk Partisi Grubu ve şahsım adına en içten saygılarımla selamlıyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; haftalardır süren bütçe tartışmaları iktidar temsilcileri tarafından beş yıldır küresel enflasyon, salgın ve savaş bahanelerine sığınarak, sanki yirmi iki yıldır tek başlarına ülkeyi yönetmiyorlarmış gibi tozpembe bir tablo sunarak, yer yer de faaliyet raporuna dönüştürerek 2022'den 2024'e kadar bir faaliyet raporu algısı içerisinde, yine -beni bağışlayın lütfen- bazen halk deyimiyle eşeği kaybettirip bulma hikâyeleri, yine bazen ölümü gösterip sıtmaya razı etme hikâyeleri içerisinde devam ediyor. Bütün bu görüşmelerin sonucunda da iktidar perspektifinden ve muhalefet perspektifinden baktığımızda iki tane Türkiye'nin ortaya çıktığını görüyoruz. Birincisi, halkına yabancılaştırmış iktidarın hayal ülkesi, diğeri de acılar içerisinde çile çeken milyonlarca insanın gerçek ülkesi. (CHP sıralarından alkışlar)

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 8'inci maddenin (2)'nci fıkrasında, biliyorsunuz, T cetveline yani kamu kurum ve kuruluşlarının 2025 yılı içerisinde almayı planlamış olduğu taşıt araçları cetvelinden oluşan bir tabloya yer verilmiştir. Tasarruf tedbirlerini içeren 2024/7 sayılı Genelge, 17 Mayıs 2024 tarihli Resmî Gazete'de de yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. Genelgeye göre, bu tarihten itibaren kamu kurum ve kuruluşlarının, üç yıl boyunca savunma, güvenlik, ambulans ve itfaiye araçları hariç yeni taşıt edinilemeyeceği; kanunla izin verilenler hariç, hibe dâhil yabancı menşeli araç kullanılamayacağı, buna uymayanlar hakkında yaptırımlar uygulanacağı düzenlenmiştir. Yedi ay önce, üç yıl süreyle kamu kurum, kuruluşlarına taşıt alım yasağı, yabancı menşeli araç kullanım yasağı getiren Bakanlık, buna uymayanlarla ilgili yaptırım uygulayacağını ifade eden Bakanlık, kendi koyduğu yasağa aykırı bir davranışla T cetvelinde 2025 yılına tam 3.424 adet taşıt alımı koymuştur. (CHP sıralarından alkışlar) Bu sayı 2024 yılında da 3.058 adetti. Buradan Cumhuriyet Halk Partisi olarak sormak istiyoruz: Yasaklamış olmanıza rağmen acil ne gereksininin olur ki -elbette savunmayı, güvenliği, ambulansı ve itfaiyeyi anlıyoruz ama- 3.400 aracın çok ezici bir çoğunluğu binek otodan ibarettir, buna niye ihtiyaç duyulmuştur?

İki: Kamu kurumlarının Haziran 2024 itibarıyla envanterinde tam 120 bin araç bulunmaktadır. Mevcut taşıtlarla ilgili Bakanlık ne işlem yapmıştır?

Üç: Görüyoruz ve biliyoruz ki -sevgili Milletvekilimiz Sayın Cevdet Akay da sıkça dile getirdi- bol miktarda yabancı menşeli araç kullanımı söz konusudur. Bu yabancı araçların kullanımı, edinimiyle ilgili ne işlemler yaptınız?

Ve son olarak da bu araçların 275'inin hibe yoluyla elde edileceği ifade edilmiştir. Bu hibelerin kimler tarafından, ne amaçla, hangi kriterler ölçüsünde hibe edileceğinin mutlaka Bakanlık tarafından açıklanması gerekmektedir.

Sevgili arkadaşlar, iktidar temsilcileri bu bütçede vergi adaletinin var olduğunu, az kazananlardan az, çok kazananlardan çok vergi alındığını ifade etmektedirler. Sevgili dostlar, bütçeyi arkadaşlarımızın bir kısmı herhâlde okumamış, okuyanlar da işlerine geldiği için söylemiyorlar. Bu bütçede gelirleri oluşturan tam 12 trilyon 800 milyar liranın yüzde 84'ü dolaylı vergiler ve çalışanlardan kesilecek olan vergilerden oluşmaktadır.

Yine, sevgili arkadaşlar, ÖTV'yle ilgili bir rakam vereyim: Bu iktidar 2025 yılı bütçesinde 2020-21-22-23 yıllarında yani tam dört yılda 1 trilyon 770 milyar olarak tahsil ettiği vergiyi 2025 yılında bunun üstüne de çıkarak tek yılda tam 2 trilyon 146 milyar olarak koymuştur.

Yine, sevgili arkadaşlar, ücretlerden kesilecek olan vergiler kurumlar vergisinden daha yüksek bir miktar olarak bütçeye konulmuştur. Yani bu bütçede vergi adaleti yoktur. Adalet, sadece Adalet ve Kalkınma Partisinin adında ve kâğıt üzerinde kalmıştır. (CHP sıralarından alkışlar) Buradan hareketle, bu bütçede vergide de gelirin dağılımında da paylaşımında da adalet söz konusu değildir.

Sevgili arkadaşlar, faiz yükü düşmüş, Sayın Bakana bakılırsa millî gelire göre oranlanması gerekiyordu; arkadaşlar da ağzına geldiği zaman koca koca laflar ediyorlar. Sayın Güler bütçenin ilk konuşmasında şunu söylemişti, demişti ki: "Bu bütçe

büyüklüğü 440 milyar dolardır. Bunu biz yaptık, bu büyüklüğe biz ulaştırdık." Sevgili arkadaşlar, 2024 yılı bütçesi de 2 Ocak 2024 tarihinde tam 377 milyar dolardı ama bugünkü kurla satın alma itibarıyla baktığımızda 316 milyar dolara düşmüştür. Bu ne demektir? Sadece kur farklarından 53 milyar dolar buharlaşmıştır. Bu sizin eseriniz, bunu niye buralarda söylemiyorsunuz?

Yine, sevgili arkadaşlar, yoksulluğu yaratan, faize 1 trilyon 950 milyar lira ayıran bu iktidar, yoksullukla mücadelede sadece 362 milyar lira bu bütçede öngöründe bulundu. Yani faiz, yoksullukla mücadelede ayrılan bütçenin tam 5,5 katı. Sevgili arkadaşlar, son sekiz yıldaki faiz ödemeleri ve 2025 yılında ödenecek olan faizler de düşünüldüğü zaman, tam dokuz yılda faize ödenen tutar 138 milyar dolardır. Bunun sorumlusu kim? Bugün emeklilere, emekçilere, asgari ücretlilere, memura, çiftçiye, esnafa "Kaynak yok." diyerek edebiyat parçalayanlar sadece faize 138 milyar doları öderken yüreğiniz sızlamadı mı, vicdanınız sızlamadı mı? (CHP sıralarından alkışlar) Halktan yarattığınız 12 trilyon 820 milyar parayı, kimin parasını kimden esirgiyorsunuz ve kimin parasını kimden kıskanıyorsunuz?

Sevgili Başkan, değerli milletvekillerimiz; konuşulacak söz çok. Sosyal yardımları yapmakla övünüyor iktidar. İki tane rakam vereyim, bir tanesi bütçe gerekçesinde var. Çalışma Bakanı, Komisyon görüşmeleri sırasında şu ifadeyi kullanıyor, diyor ki: "Arkadaşlar, aylık 600 TL genel sigorta primini ödeyemeyen 6 milyon 100 bin kişinin primlerini affettik, devlet olarak katkıda bulunduk." Bu, övünülecek bir şey değildir. Bu, olsa olsa 6 milyon insanımızı ayda 600 lira veremeyecek bir düzeye sürüklediğiniz için utanmanız gereken bir veridir! Yine, Aile Bakanlığının verilerine göre, bu ülkede 5 milyon haneyi ancak ve ancak sosyal yardımlarla geçinebilir bir hâle getirdiğiniz için yirmi iki yılın sonunda siyasal istikrar, ekonomik istikrar değil, istikrarlı biçimde insanlarımızı yoksullaştırdığınız için ne kadar utansanız azdır! (CHP sıralarından alkışlar)

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemine geçilirken bizler itiraz ettik, "Türkiye Büyük Millet Meclisinin yetkilerini kısıtlıyorsunuz, güven oylamasını, gensoruyu ortadan kaldırılıyorsunuz." dediğimizde ne garip tesadüftür ki bugünkü Meclis Başkan Vekilimiz 2017 tarihinde Adalet Bakanıydı ve 18 Ocak 2017 tarihinde yapmış olduğu açıklamada demişti ki: "Güven oylamasına artık Parlamentoda gerek yok, biz güvenoyunu halktan alacağız."

Sevgili dostlar, mademki güvenoyunu milletten alıyoruz, genel seçimden sonra yapılan, on ay sonra yapılan yerel seçimlerde halk size güvenoyu vermemiştir. (CHP sıralarından alkışlar)

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Yok ya!

İBRAHİM ARSLAN (Devamla) - Dolayısıyla güvenoyu alamayan bir iktidar bütçe yapamaz ve düşmüş sayılır.

Bu iktidarın son kullanma tarihi sona ermiştir arkadaşlar. (AK PARTİ sıralarından gürültüler) Son kullanma tarihi biten iktidar bu saatten sonra sağlığa zararlı hâle gelmiştir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Arslan, lütfen tamamlayın.

İBRAHİM ARSLAN (Devamla) - O nedenle de Sevgili Engin Altay Vekilimin dediği gibi, bu ülkenin yarısından fazlası antidepresan kullanır hâle gelmiş, memlekette insanlar huzurla yastığa başını koyamamış, gülerken güne doğamamıştır. Bu mekân, millet iradesinin ve egemenliğin kayıtsız şartsız millete ait olduğu kutsal bir mekân. Asıl ve asil olan millettir. Millet fakruzaruret içerisine itilmiştir. O hâlde, yapılacak bellidir. O da millete rağmen değil millet için derhâl seçim kararının alınmasıdır. (CHP sıralarından alkışlar)

Bu duygu ve düşünceler içerisinde, Cumhuriyet Halk Partisi olarak, içinde halkın olmadığı bu bütçeye ret oyu vereceğimizi belirtiyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Arslan, teşekkür ediyorum.

Şimdi Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Afyonkarahisar Milletvekili Ali Özkaya'ya söz veriyorum.

Sayın Özkaya, buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, asil ve aziz milletimiz; 2025 yılı merkezî yönetim bütçe görüşmelerinde AK PARTİ Grubumuz adına söz almış bulunuyorum. Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Aziz milletimizin vermiş olduğu yetkiyle, Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın önderliğinde ve liderliğinde bugün 23'üncü bütçemizi yapmış olmanın onurunu ve gururunu yaşıyoruz. Bu bütçe sadece mali bir plan değil AK PARTİ'mizin ülkemizin gelişimine sağladığı istikrarın ve kalkınmanın bir vizyonu ve somut bir göstergesidir. Bugün burada sadece bir bütçe görüşmesi yapmıyoruz, aynı zamanda ülkemizin geleceğini, çocuklarımızın yarınlarını, milletimizin refahını da şekillendiriyoruz. Ülkemizin izlediği politikalar, iç ve dış dinamikler göz önüne alındığında, ekonomimizin sürdürülebilir büyüme hedeflerine emin adımlarla ilerlediği görülmektedir.

Değerli arkadaşlar, bu bütçeyi konuşurken ülkemizin coğrafi konumu nedeniyle içerisinde bulunduğu ateş çemberini görmezden gelmek, bu ateş çemberine rağmen onu üzerine sıçratmadan, Türkiye'nin yaşadığı krizler ve afetlere rağmen ekonomide, üretimde, savunma sanayisinde ve dış politikalarda elde ettiği başarıları kayıtsız kalmak asla mümkün değildir. Maalesef, bazı siyasetçilerin "Suriye'de, Libya'da, Karabağ'da, Somali'de ne işimiz var?" dediği, Esed'in kaçmasından on iki saat öncesine kadar bile "Esed'le görüşülsün." dediği bir muhalefet gerçekten milletimiz için büyük hayal kırıklığıdır. Bir tarafta Suriye'de zalimlerin devrilmesini destekleyen, Afrika'da aynı anda iki ülkenin arasındaki sorunların çözümüne katkı sağlayan, Karabağ'ın otuz yıllık işgalinde Azerbaycan ordusuna ve Azerbaycan milletine büyük destek sağlayan, Libya'nın meşru hükûmetinin yerinde kalmasına destek veren, tahıl koridorunun açılmasında bütün dünyanın takdirini kazanan bir liderden bahsediyoruz. Bir tarafta Sayın Recep Tayyip Erdoğan, diğer tarafta az önce örneğini verdiğim, Esed'le görüşmeyi tavsiye edenler. Bu ikisinin arasındaki farkı milletimizin engin ferasetine bırakıyorum.

CAVİT ARI (Antalya) - Sarmaş dolaş olan sizsiniz, milletçe tatile giden sizsiniz, ne çabuk unuttunuz o günleri? Ondan sonra "Esed'e döndürttünüz. Barışalım diye uğraşan sizsiniz, ne çabuk unuttun hocam? Çabuk unuttunuz o günleri, beraber tatil yapıyordunuz.

ALİ ÖZKAYA (Devamla) - Değerli milletvekilleri, bugün coğrafyamızda yaşanan olaylara tarih süzgecinden baktığımızda... Yavuz Sultan Selim Han Doğu siyasetine çok önem vermişti. Özellikle, önce Çaldıran Savaşı, sonra Mercidabık Savaşı'yla birlikte Halep ve Şam bölgesini fethetmiş, akabinde de 1517'de Ridaniye'yi almıştı. O süreçte, Sadrazam Sinan Paşa şehit olmuş, ön ismi

"Yusuf" olduğu için de Hazreti Yusuf'tan telmihen "Tahtını aldık gerçi ama Yusuf'u verdik." demişti. O günden bugüne tam beş yüz yıl Osmanlı'nın bulunduğu süreçte büyük bir huzur ve iklim adasına döndü. Ne zaman ki Kudüs'ü Haçlılar tekrar işgal etti, 60 bin insanı orada katletti, sonra Salâhaddin Eyyubî geldi, orayı kurtardı.

1917'de Kurtuluş Savaşı sırasında Osmanlı orduları Filistin'den çekildiğinde, General Allenby Kudüs'e ve sonra Şam'a geldiğinde Salâhaddin Eyyubî'nin kabrine tekme vurup "Kalk Salâhaddin, biz geldik." dediğinde Kudüs'ü kurtaran Salâhaddin'in çocukları, Salâhaddin'in torunları Salâhaddin'in kabrini tekmeleyenlerle değil bu milletle beraber olacaktır; buna inanıyoruz Allah'ın izniyle. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Değerli milletvekilleri, yakın zamanda -herkesin bildiği- Suriye'deki Hama, Humus katliamlarında on binlerce Müslüman'ı öldüren birinin övdüğü hain Baas rejimidir. Katil Esed'in kaçmasıyla ortaya çıkan Sednaya Hapishanesi ve nice hapishanelerde rejim tarafından on binlerce Müslüman'ın öldürüldüğü ve ağır işkenceye maruz bırakıldığı anlaşılmıştır. Çanakkale Savaşı'mıza baktığımızda, en çok şehit veren bölgelerin Halep, Humus, İdlib, Şam olduğunu bilen...

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Doğru bilgi değil o, doğru bilgi değil; Bursa Orhaneli.

ALİ ÖZKAYA (Devamla) - ...ve bu nedenle de bu masumlara ve mazlumlara destek olan Sayın Cumhurbaşkanımız onlara her zaman kol ve kanat germiş ve onlar için büyük bir destek sağlamıştır.

Topkapı Sarayı'nın kapısında "...¹¹ yani "Burası bütün mazlumların sığınağıdır." diyen ve bin yıllık tarihî coğrafyamızdaki medeniyet ve merhamet şiarını taşıyan Sayın Cumhurbaşkanımız bu duruşunda bütün dünya mazlumlarına ve mağdurlarına örnek olmuştur. Bölgede güçlü ve söz sahibi ülke konumuna gelen Türkiye devletinin bu duruşu geline bu noktada Suriye vatandaşı olan 5 milyon insanın Türkçe konuştuğu yeni bir coğrafyayı doğurmuş ve işte, bu insanlar yeni Suriye'nin kuruluşunda yer alacaklar ve inşallah, özgür Suriye toprak bütünlüğünü temin etmiş olacak. Türkiye, kendi çevresinde kurulmak istenen bütün terör örgütlerine hem masada hem sahada cevap vermiş ve bütün planları yırtıp atmıştır.

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Hepsini gönderirseniz!

ŞENOL SUNAT (Manisa) - Üç beş milyon daha var.

ALİ ÖZKAYA (Devamla) - Suriye'deki on üç yıllık savaşı on üç günlük büyük bir tarihî başarıyla gerçekleştirenlerin lideri "İntikamsız bir zafer. Devrimci ahlakını kaybederse her şeyini kaybeder. Bu zafer sadece Suriye halkının değil Türk halkının da zaferidir." diyerek bizlerin söylediğini kamuoyu önünde teyit etmektedir. Bu açıdan muhalefete çağırımız, büyük Türkiye'nin bu zaferiyle siz de mutlu olun çünkü mutluluk yaygınlaşır, bu mutluluktan siz de paye edinin. On üç yıldır büyük bir fedakârlıkla aziz milletimizin kazandığı bu zaferle hep beraber mutlu olalım.

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Netanyahu da bayağı mutlu oldu (!)

ALİ ÖZKAYA (Devamla) - Bundan sonra, tarih kitaplarında, Türkiye'nin ve Sayın Cumhurbaşkanımızın, bölgenin barışı, istikrarı ve Suriye'nin toprak bütünlüğünün bozulması planlarını ortadan kaldırdığı, mazlumlara sahip çıktığı ve özgür Suriye'nin kurulmasına ne büyük katkı sağladığı yazılacaktır. Gençler unutmamalıdır ki tarihi kahramanlar yazmaz, kahramanları tarih yazar. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın dik duruşu sayesinde Suriye'de bugün Baas yönetimi ardına bile bakmadan kaçmış, Şam-ı Şerif yeniden özgürleşmiştir. Suriye'de yaşanan altmış bir yıllık diktatörlük nasıl bittiyse, inşallah, Gazze kasabı zalim Netanyahu'nun kaçışına ve Kudüs'ün de özgürleşmesine hep beraber şahit olacağız, buna inanıyoruz çünkü tarihte önce Şam özgürleşmiş, sonra Kudüs özgürleşmiş; inşallah, bugün biz de bunu bekliyoruz.

Müslümanların ilk kiblesi olan Kudüs'ü Hazreti Ömer fethettikten sonra, beş yüz yıl orada büyük bir barış iklimi olmuştur. Az önce söylediğim gibi, Haçlıların katliamından sonra Salâhaddin Eyyubî kurtarmış ve Kanuni Sultan Süleyman Yafa surlarına "La İlahe İllallah, İbrahim Halilullah" yazdırmış yani burası bütün kutsal dinlerin ortak şehridir. İnşallah, yine Kudüs kurtulacak, özgürleşecek ve bütün kutsal dinlerin ortak şehri olacaktır. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Sultan Abdülmecit'in 1852'de Hristiyanların mezhepler arasındaki kavgasında Kıyamet Kilisesi'ne göndermiş olduğu bir ferman -tam yüz yetmiş iki yıldır kilisenin penceresinde o merdiven durmakta- ve Osmanlı'nın bir fermanı yüz yetmiş iki yıl orada barışı ve huzuru sağlamıştır. Dört yüz yıl boyunca adaleti tesis edenler -az önce söyledim, bir kez daha söylüyorum- Salâhaddin Eyyubî'nin mezarını tekmeleyenlere bugün Salâhaddin Eyyubî'nin torunları prim vermeyecek ve onlarla beraber olmayacaktır. Bu coğrafya çünkü hepimizin ortak ürünüdür.

Türkiye'nin güneyinde kurulmak istenen terör devletini ve bu sevdaya düşenleri, "Suriye'de kantonlar kurduk." diyerek kendilerince özgürlük ilan eden PKK ve türevi terör örgütlerinin kantonlarını Türkiye'nin desteklediği Suriye Millî Ordusu her türlü terörden arındırmaktadır. Bundan sonra, Suriye'de ve o bölgede asla teröre geçit verilmeyecektir. Suriye, Suriye'deki bütün halklarındır ve orada demokratik, özgür bir Suriye'nin kurulmasıyla Türkiye'yle müştereken, bir bütün hâlinde yaşayan ve bölgemizi tamamıyla terörden arındıran bir hâle gelecektir.

İşte, bu duygu ve düşüncelerle 2025 yılı bütçemizin aziz milletimize, Afyonkarahisar'ımıza, bütün ülkemize hayırlı olmasını Allah'tan diliyorum ve hepinize saygılar sunuyorum. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Özkaya, teşekkür ediyorum.

Sayın Başarır, buyurun.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Şimdi, konuşmacının muhalefete, partimize, Genel Başkanımıza yönelik sözleri var; yerimden cevap vermek isterim.

BAŞKAN - Evet, buyurun.

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

15.- Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın, Afyonkarahisar Milletvekili Ali Özkaya'nın 162 sıra sayılı 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin 8'inci maddesi üzerinde AK PARTİ Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

¹¹ Bu bölümde hatip tarafından Türkçe olmayan kelimeler ifade edildi.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Şimdi, değerli arkadaşlar, Müslüman'ın Müslüman'la savaştığı bu coğrafyalarda kazanan hiçbir zaman Müslümanlar olmadı. Üzülerek söylüyorum ki bugün İsrail Golan Tepeleri'nde ve şunu söylüyor: "Bizim planımız ilerliyor." Ve günlerdir biz Filistin'i konuşmuyoruz ama hâlâ Filistin'de çocuklar, insanlar, kadınlar, aileler katlediliyor. Biz bambaşka bir şeyi konuşuyoruz.

İBRAHİM YURDUNUSEVEN (Afyonkarahisar) - Gözlerimizi yaşarttın (!)

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Dün AKP'yi, Cumhurbaşkanını öven Trump, kim ne derse desin, bugün çok farklı şeyler konuşacaktır ve planlar yapacaktır. Onun dostluğu, attığı adımları takip eden...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Başarır, lütfen tamamlayın, bir daha uzatmayacağım.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Onun Orta Doğu'da gördüğü, inandığı tek ülke maalesef ki İsrail. Eğer olmasaydı, Filistin katliamında "Bir dakika!" derdi.

Gelelim Esad'a... Altmış bir yıllık diktatör böyle konuşuyor.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) - Öyle değil mi yoksa?

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Ya, ne Cumhurbaşkanı? Bu Cumhurbaşkanı bir diktatörle tatile gitmeye utanmadı mı?

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) - Siz utanın ya, siz utanın!

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Utanmadı mı, soruyorum.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) - Siz utanın! Siz her gün, hâlâ destekliyorsunuz.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Daha altı ay önce bu Cumhurbaşkanı "Görüşebilir miyim?" demiyor muydu?

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) - Hâlâ destekliyorsun ya, hâlâ destekliyorsun.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Artık tarafı olmadığınız...

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) - Esad'ın yanına gidip fotoğraf çektiren siz değil misiniz?

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - ...kendi adımlarınızla ilgili olmayan konularda buralarda kahramanlık öyküsü yaratmayın.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) - Fotoğraf çektiren sizsiniz.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - O yüzden, Amerika'nın değil Türkiye'nin menfaatlerini burada gözetin.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) - Kaçtığı gün "Konuşalım." diyen sizsiniz.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Türkiye Cumhuriyeti'nin sınırlarını, güvenliğini korumayı düşünün.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) - Bunu yapıyoruz zaten.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Hiçbir şey yaptığınız yok.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) - Siz anlayamazsınız.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Burada bir tiyatro oynuyorsunuz. Burada bütçeyi görüşüyoruz. Lütfen... Gerçekleri konuşuyoruz ama siz burada gerçekleri konuşmuyorsunuz.

Teşekkür ediyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Başarır.

III.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) Kanun Teklifleri (Devam)

1.- 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/278) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 162) (Devam)

2.- 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/277), Plan ve Bütçe Komisyonunca Kabul Edilen Metne Ekli Cetveller, 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Genel Uygunluk Bildirimi ile 2023 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 225 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2023 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2023 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/922) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 163) (Devam)

BAŞKAN - Şimdi şahıslar adına ilk söz İstanbul Milletvekili Medeni Yılmaz'a ait.

Sayın Yılmaz, buyurun.

MEDENİ YILMAZ (İstanbul) - Sayın Başkan, çok değerli milletvekilleri; sizleri şahsım ve DEVA Partisi adına saygıyla selamlıyorum.

Beş dakikalık süre içerisinde ülkemizin karşı karşıya olduğu 3 önemli sorunun altını çizmek isterim.

Bunlardan birincisi, madde bağımlılığıyla ilgili. Bu kürsüden daha önce birçok milletvekilimiz dile getirdi. Konunun önemine binaen sürekli gündemde tutulması gerektiğine inanıyorum. Zira, gençlerimizi zehirleyen, geleceğini karartan, zihnini bulandıran ve toplumda büyük yaralar açan, aileleri ve çevreleriyle aralarında sıkıntılara yol açan büyük bir problemle karşı karşıyayız. Uyuşturucu müptelası olan çocuklarımızın ve gençlerimizin bağımlısı olduğu maddeyi temin etmek için her türlü suçu işlemeye eğilimleri artıyor. Aile içi şiddet, toplumsal şiddet ve hatta çok daha ileri giderek büyük facialara yol açabildiği haberlerini her gün üzülmeye izlemekteyiz. Sağlıkları bozuluyor, gelecekleri kararıyor ve sonunda çetelerin, mafyanın tuzağına düşüyor ve onların malzemesi oluyorlar.

İşlenen suçlara da baktığımızda yaralama, cinayet gibi ağır suçlar işleyen birçok kişinin bu suçları uyuşturucu madde etkisi altında işlediklerini tespit ediyoruz. Uyuşturucu türevi maddelerin kullanımının artması sokaklarımızın güvenliğini de tartışmalı hâle getirmiştir. Vatandaşlarımız günün herhangi bir saatinde hiçbir tedirginlik duymadan gezemiyorsa güvenlikten, huzurdan nasıl bahsedebiliriz?

Özellikle gençlerimiz tehdit altında. Uyuşturucuya erişim kolaylığı ve arzın yüksekliği bağımlılık riskini artırıyor. 14 Şubat 2019'da yapısı yeniden oluşturulan Bağımlılıkla Mücadele Yüksek Kuruluna neredeyse tüm bakanların üye olması soruna atfedilen

önemi gösterse de günümüzde bulunduğumuz yerden bakarak kurulun çalışmalarının etkinliği konusunda olumlu şeyler söylemek çok zor.

Burada, bütçe görüşmelerinde bağımlılıkla mücadele kapsamında ayrılan kaynağın ya artırılması gerektiğini ya da ayrılan kaynağın maksimum verimle kullanılması gerektiğini vurgulamak isterim. Gençlik ve Spor Bakanlığının bütçesinden madde bağımlılığı için ayrılan payın sadece yüzde 2 olması konuya verilen önemi izah etmek için yeterlidir. Bu bağlamda, gençlerimizi bu batakten kurtarmak için gerekli eğitim ve bilinçlendirme, rehabilitasyon çalışmaları mutlaka hızlandırılmalıdır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; diğer bir önemli mesele de sanal kumar ve bahis oyunlarıdır. Türkiye'de yasa dışı bahis oynayan kişi sayısının 5 milyonu aştığı tahmin edilmektedir. Bu kadar kolay ulaşılabilir hâle gelen sanal kumar ve bahis oyunları yüzünden aileler borç batağına düşüyor, aile bütünlüğü kayboluyor ve maalesef, sonuç olarak aileler çöküyor, toplum da zarar görüyor. Yasa dışı bahis, kumar, uyuşturucu ve madde bağımlılığı yüzünden devletimiz bu alanlarda mücadelede vergi kaybı, eğitim, tedavi, önleme çalışmaları gibi çeşitli kanallardan milyarlarca lira harcamak zorunda kalıyor. Sanal kumara, bahis oyunlarına ulaşmanın günümüz teknolojisinde bir tuş kadar yakın olduğu bir dönemde vatandaşlarımızı korumak, devletin bu soruna karşı daha ciddi tedbirler almasını gerektirmekte. Ayrıca, bahisle, kumarla mücadele etmek sadece yasa dışı olan kısmıyla olmamalıdır; bir şeyin yasal olması onun meşru ve masum olduğu anlamına gelmez. Özelleştirilip adına hâlâ "millî" diyebiliyorsanız, statlarımızda bulunan saha kenarı reklamlarının önemli bir kısmını bahis reklamlarının kaplamasına izin veriyorsanız yasal olsa da bu belaya insanımızın bulaşmasının örtülü olarak devlet tarafından teşvik edildiğini söyleyebiliriz. Ülkemizi, milletimizi, toplumumuzu, aileleri, evlatlarımızı, kısacası, toplumun tüm birimlerini içten içe çürüten bu beladan kurtulmak için neler yapmalıyız?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Yılmaz, lütfen tamamlayın.

MEDENİ YILMAZ (Devamla) - Teşekkür ederim.

Özellikle gençleri hedef alan kapsamlı eğitim kampanyaları düzenlenmeli, uyuşturucu ve yasa dışı bahis platformlarına erişim etkin bir şekilde engellenmeli, yasa dışı bahis ve kumar oynatan platformlar sıkı bir şekilde denetlenip cezalandırılmalı ve madde bağımlıları ile bahis bağımlıları için daha fazla rehabilitasyon merkezi açılmalı, meslek programları uygulanmalıdır.

Son olarak da günümüzün temel problemlerinden bir diğeri olan dijital teknoloji bağımlılığına kısaca değinmek isterim. Teknolojinin gelişimi, evet, birçok alanda hayatı kolaylaştırırsa da beraberinde olumsuzlukları da getirmekte. Özellikle pandeminin etkisiyle ekranlarla irtibatları daha fazla hâle gelen evlatlarımız ekran bağımlılığı, bozulan fiziksel sağlık, sosyal izolasyon, psikolojik ve mental sağlık sorunları gibi sağlık sorunlarının yanı sıra yapay zekânın gelişmesiyle çocuk cinsel istismarı gibi çok ciddi bir tehlikeyle karşı karşıya kalmaktadır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MEDENİ YILMAZ (Devamla) - Sözlerimin sonuna gelirken, geleceği tehdit eden ve günümüzü tüketen bu önemli sorunlardan kurtulabileceğimiz, geleceğe güvenle bakabileceğimiz bir bütçe olması temennisiyle 2025 yılı bütçesinin hayırlara vesile olmasını diliyor, sizleri saygıyla selamlıyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Sayın Yılmaz, teşekkür ediyorum.

Şahsı adına ikinci söz Adana Milletvekili Bilal Bilici'ye ait.

Sayın Bilici, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

BİLAL BİLİCİ (Adana) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu ve milletimizi saygıyla selamlıyorum. 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin 8'inci maddesi üzerine şahsım adına söz almış bulunmaktayım.

Mecelle'nin yazarı Ahmet Cevdet Paşa'nın bir sözünü hatırlatarak başlamak istiyorum: "Usul, esasa mukaddemdir." Yani usul, esastan önce gelir. Yöntemlerimizin doğruluğunu sorgulamak önemlidir. Denenmiş ve başarısızlığı kanıtlanmış yöntemlerde hâlâ ısrar ediliyor. Devletimizin kararları, uygulamaları ve bütçe aktarımları tek bir iradenin tasarrufuna bırakılmış durumda. Milletimiz bunun yanlışlığını defalarca gördü. Teklifte ödenekler arası aktarım yapma yetkisinin sınırlandırıldığı ve bazı durumlarda sadece tek bir karar mercisiyle sınırlı olduğu belirtiliyor; bu, kamu kurumlarının esnekliğini zedeleyecektir. Hani, bir söz vardır "Tüm yollar Roma'ya çıkar." diye. Burada tüm yollar tek bir akla, tek bir yere, tek bir adrese çıkıyor. Tüm yolların tek bir hatta çıkması doğru değildir, bu yanlışır ve hatadır.

Teklifte, ayrıca, "uygun görüş" şartı olmadan uluslararası kuruluşlarla iş birliği yapılamayacağı da belirtilmiştir. Bu, üniversiteler ve enstitüler gibi kurumların yurt dışıyla temaslarının önüne engel koymakta ve gereksiz yere süreci uzatmaktadır. Devlet üniversitelerinin uluslararası etkinlikler için ön izin almasının demokratik normlara aykırı olduğunu buradan da belirtiyorum. Bilimsel etkinliğin önüne hiçbir makamın geçmemesi gerektiğini ifade ediyorum. Ulu Önder Atatürk'ün söylediği gibi "Eğer bir gün benim sözlerim bilimle ters düşerse bilimi seçin." sözünü buradan hatırlatmak istiyorum. (CHP sıralarından alkışlar) Bu topraklar Aziz Sancarları, Daron Acemoğulları, Halil İnalıcıları ve Türkan Saylanları çıkarmıştır; daha nicelerinin çıkmasına engel olunmamalıdır diyorum.

Öte yandan, vatandaşımız açık sınırının altında asgari ücret ve emekli maaşıyla yaşamaya mahkûm edilirken kamunun keyfekeder şatafattan vazgeçememesini de kabul edilemez buluyorum. Ekonomik sıkıntıların tüm yükünün vatandaşa yani acı reçetenin özellikle dar gelirliye yüklenmesi doğru değildir. Ekonomi programı demek vatandaşın her durumda vergi almak, enflasyona ezdirmek olmamalıdır diyorum.

Değerli milletvekilleri, seçim bölgem Adana'ya gelirsek; bu şehir, bereketli toprakları, çalışkan ve mert insanlarıyla bilinir ve ülkemizin gururudur. Ancak, başta altyapı ve yatırım teşviklerinin yetersizlikleri, Adana'ya yıllardan beri üvey evlat muamelesinin yapılması, işsizlik oranlarının yüksekliği ve tarımsal desteklerin azlığı Adanalı sanayiciyi, Adanalı çiftçiyi ve tüm Adanalıları derinden etkilemektedir. Örnek verecek olursam, mesela sert çekirdekli meyve ağaçlarının bahçelere dikilmesine yüzde 6 eğitim şartıyla getirilen kısıtlamalar, katma değerli ürünlerin üretiminin önünü kesmekte, ihracat potansiyelini de baltalamaktadır. Bu da kısıtlayıcı yani serbest piyasa ekonomisinden uzak, bu yüzyıldan kopuk bir anlayışın olduğunu göstermektedir.

Ayrıca, Şakirpaşa Havalimanı'nın kapatılması Adanalıların mağduriyetini artırmakta, bu durum Adanalıyı cezalandırmaktadır. "Acı biber gibi yanarız ama hakkımızdan vazgeçmeyiz." diyen Adanalının haykırışını buradan bir kez daha ifade etmek istiyorum. Gerçekler acı, reçete acı, iktidarın inandırıcılığının kalmayışı da çok acıdır diyorum. Ama Adanalı hakkını er veya geç alacak, iradesini sandıkta gösterecektir.

Adana'daki asıl can alıcı, en önemli sorun olan çete sorunları ise ciddiyetini korumaktadır. Haraç, tehdit, şantaj ve şiddet olayları şehrin her köşesine yayılmış yani yeni bir normal, yeni, tehlikeli bir alt kültür hâline gelmiştir. Hükûmetin asayiş ve ekonomik istikrarı sağlama sorumluluğunu yerine getirmesi de şarttır. Merhum Süleyman Demirel'in şu sözünü hatırlatmak istiyorum: "Hürriyetçi demokrasi sadece güvenlik değil güvenlik, hürriyet ve ekmeği bir arada sunan rejimdir."

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Bilici, lütfen tamamlayın.

BİLAL BİLİCİ (Devamla) - Konuşmamı başlarda ifade ettiğim bir sözü hatırlatarak tamamlayacağım: Bu Gazi Meclisin çatısı altındaysak tüm yollar Roma'ya değil, tek bir adrese değil bu milletin ortak aklına, ortak menfaatine, ortak iradesine çıkmalıdır diyorum. Hepinizi, yüce Meclisimizi ve milletimizi saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Bilici.

Değerli milletvekilleri, şimdi soru-cevap işlemi yapacağım.

İlk soru Antalya Milletvekili Aykut Kaya'ya ait.

Sayın Kaya, buyurun.

AYKUT KAYA (Antalya) - Ücretli öğretmenlerimiz bu ayki maaş ödemelerinin "Henüz ödenek gelmedi." gerekçesiyle yapılmadığını söylediler.

Ücretli öğretmenlerimiz birçok mağduriyet yaşamakta; asgari ücretin dahi altında bir maaşla görev yapmaktalar, geçinmiyorlar. SSK primleri yarım ödeniyor, bu yüzden emekli olamıyorlar. Resmî tatillerde ve hafta sonları maaş kesintisi yaşıyorlar, tuttukları nöbet için ücret almıyorlar; hiçbir özlük hakları olmadan çalışıyorlar. Kadroya alınmıyorlar, statüleri belirsiz. Hak ettikleri mesleki itibarı ne yazık ki göremiyorlar.

Buradan Millî Eğitim Bakanlığına sesleniyorum: Ücretli öğretmenlerimize kadro yolunu açın. Belli bir süreyle çalışan ücretli öğretmenler için Akademiye giriş sınavında ek puan verilebilir, atamaları için katkı sağlanabilir. Emekli dahi olamayan ücretli öğretmenlerimizin mağduriyetlerini giderin, onlara sahip çıkın.

BAŞKAN - Mersin Milletvekili Mehmet Emin Ekmen...

MEHMET EMİN EKMEN (Mersin) - Sayın Tarım Bakanımız, TÜİK 2023 yılı verilerine göre Türkiye'de en çok vergi ödeyen 6'ncı il olan Mersin 2023'te gayrisafi yurt içi hasılda küçülen illerden biri olmuştur ve ortalamanın altında 0,07 oranında büyümüştür. Türkiye'nin tarım hasılasında 3'üncü büyük il olan Mersin'imizin tarım alanında da gerilememesi için birtakım acil tedbirlere ihtiyacımız vardır. Lütfen, bu yıl Pamukluk Barajı'nın tamamlanma aşamasına getirilmesini ve Toroslardaki diğer sulama projelerinin tamamlanmasını sağlayınız. Aynı şekilde, 2024 yılında yürürlüğe koyduğunuz planlı üretim modelinde Mersin'i pilot il ilan ediniz ve Mersinli üreticinin alternatif ürünlere teşvik edici bir şekilde yönelmesini sağlayınız. Özellikle muz üretiminde aile işletmelerindeki kısıtlamaları kaldırınız.

BAŞKAN - Kahramanmaraş Milletvekili İrfan Karatutlu...

İRFAN KARATUTLU (Kahramanmaraş) - Teşekkür ediyorum.

Sorum, Sayın Tarım Bakanımıza: Yıllardır Kahramanmaraş'ın birinci sınıf tarım arazileri fabrika sahiplerince ve gecekonduarca talan edilmekte. En son olarak da 400 yataklı acil durum hastanesi birinci sınıf tarım arazisine yapılıyor. Bunun yanında, geçen günlerde size sorduğum Kılavuzlu Barajı sıfır noktasına yapılan kaçak villalar ve yapılaşmalar için elimize yeni görüntüler geldi, isterseniz paylaşabiliriz. Kahramanmaraş, İl Tarım Müdürüne ve DSİ Bölge Müdürüne kanunsuz yapılaşmalar için direktiflerinizi bekliyor.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Trabzon Milletvekili Sibel Suiçmez...

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Sayın Adalet Bakanı, avukatların ve baroların sesine kulak verin; Türkiye'nin dört bir yanında imza toplayan avukatların seslerini duyun. CMK ücret tarifi, avukatlık asgari ücret tarifiyle eşitlenmelidir. CMK ve adli yardım ödemelerinde KDV yüzde 5'e indirilmelidir. Stajyer avukatlara avukatlık stajı süresince en az altı ay asgari ücret ödemesi için bütçe ayrılmalıdır. Genç Girişimci BAĞ-KUR Desteği bir yıldan beş yıla çıkarılmalıdır. Savcılar ve hâkimlerin avukatsız alan uygulaması kaldırılmalıdır. Adliye girişlerinde avukatların x-ray cihazıyla taranması kaldırılmalıdır. Kamu avukatlarının özlük hakları iyileştirilmeli, zorunlu mesleki sorumluluk sigortaları yapılmalı ve poliçe ödemeleri bütçeden karşılanmalıdır. Kamuda engelli avukat istihdamı artırılmalıdır. Avukatların emeklilik sorunları ve EYT kapsamında uğradıkları hak kayıpları giderilmelidir.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Adana Milletvekili Orhan Sümer...

ORHAN SÜMER (Adana) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Milyonlarca çalışanın gözü kulağı asgari ücretin açıklanmasında. Ne yazık ki toplantılar göstermelik şekilde ilerliyor ve rakamlar konuşulmuyor. Partimizin asgari ücret talebi belli, 30 bin lira ücret bu ekonomik şartlarda yetmese bile en azından çalışanların yaralarına bir nebze olsun merhem olacaktır.

Yine, milyonlarca emeklimizin bütçe görüşmelerinden beklentisi asgari ücrete eşitlenmesidir. Saray harcamalarına gelince kesenin ağzını sonuna kadar açan iktidar, asgari ücretliye, emeklilerimize gelince bin dereden su getiriyor. Bu bütçenin gerçekten halka fayda sağlaması isteniyorsa asgari ücretli, emekli ve memurlarımızın mağduriyetleri giderilmelidir. Yandaşın değil, halkın bütçesi için kaynaklar ranta değil, halka kullanılmalıdır.

BAŞKAN - Şırnak Milletvekili Mehmet Zeki İrmez...

MEHMET ZEKİ İRMEZ (Şırnak) - Son on bir ayda 709 tutuklu cezaevlerinde yaşamını yitirmiştir. Bu korkutucu sayıya ilişkin Sayın Bakan hangi açıklamayı yapacaktır? Hasta tutsaklar cezaevlerinde ölüme mahkûm edilmektedir. Bu konuda hangi somut adım atılacaktır?

Sincan 1 No.lu Cezaevinde bulunan mahpus Hasan Umut Özer tarafıma yolladığı mektupta başlattığı diş tedavisinin yarım kaldığını, azı dişlerinin olmadığı için yediklerini sadece yutabildiğini ve keyfi muamele sunucu hastaneye sevkinin sürekli ertelendiğini aktarmaktadır.

Yine, Diyarbakır 2 No.lu T Tipi Cezaevinden tarafıma gelen bir diğer mektupta Mahpus İsmail Tanboğa 24 yaşında olduğunu, yaşadığı hastalıklardan dolayı ağzında diş kalmadığını, mamayla beslendiğini, mahpuslara 4 implant diş hakkının tanındığını fakat gittiği hastanede bu hakkının karşılanmadığını dile getirmiştir. Benzer konularda tarafımıza şikâyet yağmaktadır. Adalet Bakanlığı özellikle siyasi mahpusların yaşadığı bu keyfi muamelelerin önüne ne zaman geçecektir?

BAŞKAN - Sorulara cevap vermek üzere Komisyon Başkanına söz veriyorum.

Sayın Başkan, buyurun.

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ NECMETTİN ERKAN (Kırşehir) - Sayın Başkanım, sorulara Sayın Bakanım cevap verecektir.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Buyurun Sayın Bakan.

TARIM VE ORMAN BAKANI İBRAHİM YUMAKLI - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; saygıyla selamlıyorum.

Yüzde 6 eğitimle alakalı bir yasaklama geldi çünkü stratejik öneme sahip ürünlerin ekilmesine engel olacak, o alanları daraltacak şekilde bir çok yıllık bitki ekimi söz konusu idi. Yüzde 6 eğimin üzerindeki için herhangi bir sınır söz konusu değil.

"Planlı üretim için Mersin pilot il olsun, alternatif ürünlere yönlendirilsin." dedi Sayın Vekilimiz. Planlı üretim için herhangi bir pilot il seçilmedi çünkü planlı üretim 1 Eylül 2024 itibarıyla Türkiye'nin 81 ili 925 ilçesinde uygulanmaya başlandı. Alternatif ürünlere yönelik Mersin'de çalışma yapılmasını söylemiştiniz. 7 Mayıs'ta bütün sektör temsilcilerinin katılımıyla bir turuncu çalıştay yapıldı ve bu konular orada ele alındı.

Kılavuzlu Baraj kenarına yapılan yapılarla ilgili, Değerli Vekilim, o gün yapılan görüşmelerde bana sorduğunuz soruya istinaden arkadaşlarımız göl alanına müdahale eden yapı olup olmadığının tespitini yaptılar ve 3091 sayılı Kanun'un uygulanması için kaymakamlıklara yazılarını yazdılar.

Diğer bir eleştiri, bütçede özel hesaplar üzerinden denetime tabi olmayan harcamaların yapılmasıyla ilgiliydi. Ülkemiz kamu maliyesi uygulamasında yılları merkezî yönetim bütçe kanunu veya diğer kanunlarla düzenlenen belirli faaliyetlerin gerçekleştirilmesi ya da projelerin desteklenmesi amacıyla oluşturulan özel hesaplar bulunmaktadır. Bu özel hesaplara örnek, 5902 sayılı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı ile İlgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun'da düzenlenen afet ve acil durum faaliyetleri ödeneğiyle ilgili yıllar bütçe kanunu eki E cetvellerinde düzenlenen barışı destekleme koruma harekâtları ödeneği verilebilir. Hatibin konuşmasında ifade ettiğinin aksine, dayanağını yüce Meclisimiz tarafından çıkarılmış olan ilgili kanunlardan alan özel hesaplar Sayıştay denetimine tabidir. 6085 sayılı Sayıştay Kanunu'nun "Denetim alanı" başlıklı 4'üncü maddesinde, kamu idareleri bütçelerinde yer alıp almadığına bakılmaksızın özel hesaplar dâhil tüm kamu hesaplarının, fonların, kaynakların ve faaliyetlerin Sayıştay denetimine tabi olduğu düzenlenmiştir. Bu kapsamda Meclis adına denetim işlevini yürüten Sayıştay Başkanlığı, özel hesaplar da dâhil olmak üzere kamu kaynaklarının kullanımına ilişkin denetim çalışmalarını yürütmektedir.

Diğer bir eleştiri, merkezî yönetim bütçe kanunu kapsamında Genel Kurul görüşmelerinde Cumhurbaşkanlığı bütçesine ilişkin eleştiriler idi. Genel Kurul görüşmelerinde Cumhurbaşkanlığı bütçesine ilişkin bu eleştirilere dair şu açıklamalarda bulunmak istiyorum: 2025 yılında Cumhurbaşkanlığı bütçesine 16 milyar 928 milyon lira ödenek tahsisi öngörülmektedir. Bu tutarın 6 milyar 200 milyon lirası barışı destekleme ve koruma giderleri için, 1 milyar 588 milyon lirası Cumhurbaşkanlığına bağlı ofislere yapılan hazine yardımları için ve 681 milyon lirası da acil destek giderleri için ilgili kurumlara aktarılmaktadır. Dolayısıyla Cumhurbaşkanlığı bütçesinin yüzde 50'si oranındaki kısım doğrudan Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığıyla ilgili giderleri kapsamamaktadır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Bakan, lütfen tamamlayın.

TARIM VE ORMAN BAKANI İBRAHİM YUMAKLI - Netice itibarıyla son olarak şunu söylemek isterim: 2018 yılında Cumhurbaşkanlığı ve Başbakanlık bütçeleri toplamının merkezî yönetim bütçesi içindeki oranı binde 32 iken 2025 yılında Cumhurbaşkanlığı bütçesi için öngörülen oran binde 11 düzeyindedir. Dolayısıyla Cumhurbaşkanlığı için bütçede yüksek tutarda kaynak tahsisi gerçeği yansıtmamaktadır.

Arz ediyorum.

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum.

Soru-cevap işlemi tamamlanmıştır ve 8'inci madde üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Şimdi 8'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 8'inci madde kabul edilmiştir.

9'uncu maddeyi okutuyorum:

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Yatırım Harcamaları, Mahalli İdareler ve Fonlara İlişkin Hükümler

Yatırım harcamaları

MADDE 9- (1) 2025 Yılı Yatırım Programına ek yatırım cetvellerinde yer alan projeler dışında herhangi bir projeye harcama yapılamaz. Bu cetvellerde yer alan projeler ile ödeneği toplu olarak verilmiş projeler kapsamındaki yıllara sari işlere (Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığınca gerçekleştirilecek şehir içi raylı ulaşım sistemleri, metro yapım projeleri ve diğer demiryolu yapımı ve çeken araç projeleri, Elektrik Üretim Anonim Şirketi Genel Müdürlüğü tarafından gerçekleştirilecek 750 MW ve üzeri doğal gaz çevrim santrali kapasite artışı, yenileme, ikame ve idame projeleri hariç) 2025 yılında başlanabilmesi için proje veya işin 2025 yılı yatırım ödeneği, proje maliyetinin yüzde 10'undan az olamaz. Bu oranın altında kalan proje ve işler için gerektiğinde projeler, 2025

Yılı Programının Uygulanması, Koordinasyonu ve İzlenmesine Dair Karar esaslarına uyulmak ve öncelikle kurumların yatırım ödenekleri içinde kalmak suretiyle revize edilebilir.

(2) Merkezi yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin, yatırım programında ödenekleri toplu olarak verilmiş yıllık projelerinden makine-teçhizat, büyük onarım, idame-yenileme, tamamlama ile bilgisayar yazılımı ve donanımı projelerinin detay programları ile alt projeleri itibarıyla tatad edilen ve edilmeyen toplulaştırılmış projeler ile ilgili işlemlerde 2025 Yılı Programının Uygulanması, Koordinasyonu ve İzlenmesine Dair Karar esasları uygulanır.

(3) Merkezi yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin bütçelerine yatırım projeleri ile ilgili olarak yapılacak ödenek ekleme, devir ve aktarma işlemleri 2025 Yılı Programının Uygulanması, Koordinasyonu ve İzlenmesine Dair Kararda yer alan usul ve esaslara göre yatırım programı ile ilişkilendirilir.

(4) 2025 Yılı Yatırım Programına ek yatırım cetvellerinde yıl içinde yapılması zorunlu değişiklikler için 2025 Yılı Programının Uygulanması, Koordinasyonu ve İzlenmesine Dair Kararda yer alan usullere uyulur.

(5) 14/2/1985 tarihli ve 3152 sayılı İçişleri Bakanlığı Yüksek Disiplin Kurulu ile İl Yatırım ve Hizmetlerine İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanunun 28/A maddesi ile 22/2/2005 tarihli ve 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 6 ncı maddesinin üçüncü fıkrası ve geçici 5 inci maddesi gereği 2025 yılı bütçesine devren kaydedilecek ödenekler, Strateji ve Bütçe Başkanlığına bilgi vermek kaydıyla proje sahibi ilgili kurum tarafından Yatırım Programında yer alan projelerle ilişkilendirilir.

BAŞKAN - Değerli milletvekilleri, şimdi 9'uncu madde üzerindeki söz taleplerini karşılayacağım.

İlk söz talebi, Saadet Partisi Grubu adına Konya Milletvekili Hasan Ekici'ye ait.

Sayın Ekici, buyurun. (Saadet Partisi sıralarından alkışlar)

SAADET PARTİSİ GRUBU ADINA HASAN EKİCİ (Konya) - Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu ve ekranları başında bizleri izleyen vatandaşlarımızı saygıyla selamlıyorum.

2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi kapsamında Gelecek-Saadet Grubu adına söz almış bulunmaktayım.

Değerli milletvekilleri, Hazine ve Maliye Bakanlığının bütçe gelirlerinin tahsil edilmesinde en önemli paydaşlarından birisi de 3568 sayılı Kanun kapsamında görev yapan serbest muhasebeci mali müşavirler ile yeminli mali müşavirlerdir. Söz konusu meslek mensupları, devletin sürekliliğinin temel unsurlarından olan verginin mükelleflere salınmasından toplanmasına kadar birçok aşamada devletten hiçbir ücret almadan çok önemli hizmetler yapmaktadırlar. Hazine ve Maliye Bakanlığı ile mükellefler arasında âdeta bir köprü görevi ifa etmektedirler. Sayıları 130 bini bulan mali müşavirler Türkiye ekonomisinin ve özelde kamu maliyesinin âdeta gizli kahramanlarıdır. Ancak bu meslek mensuplarımızın Hazine ve Maliye Bakanlığı başta olmak üzere, Hükümet tarafından çözülmesi gereken önemli mesleki sorunları bulunmaktadır.

Mecliste bütçe görüşmeleri yapılırken, bütçenin gelirleri ve giderleri konuşulurken mali müşavirlerin ve yeminli mali müşavirlerin bu sorunlarını ve taleplerini Genel Kurulumuzda gündeme getirmeden geçemeyiz. Mali müşavirler, bu yıl içerisinde düzenledikleri basın açıklamalarıyla ve mitinglerle yıllardır çözülmeyen sorunlarını, ağır çalışma şartlarını ve enflasyon muhasebesi düzeltilmesi gibi uygulamalarla artan iş yüklerini protesto ettiler. Birçok meslek mensubu hayatında belki de ilk defa sokaklara, meydanlara inerek seslerini Hazine ve Maliye Bakanlığına, Türkiye Büyük Millet Meclisine duyurmaya çalıştılar ama maalesef duyuramadılar. Hazine ve Maliye Bakanlığı başta olmak üzere iktidar yetkilileri meslektaşlarımızın taleplerine duyarsız kaldılar.

Değerli milletvekilleri, son yıllardaki yüksek enflasyonun olumsuzluklarını sadece geniş halk kesimleri yaşamıyor, vergi mükellefleri ve mükelleflere hizmet veren mali müşavirler de yaşıyor. Enflasyonun tekrar yükselmesi nedeniyle vergi kanunlarında yüksek enflasyon dönemleri için öngörülmuş olan enflasyon düzeltmesi hükümlerinin on dokuz yıl aradan sonra yeniden uygulanma zorunluluğu doğmuştur. Mali müşavirler çok zor, karmaşık, teknik ve zaman alan enflasyon düzeltme işlemlerini 2024 yılında geçici vergi dönemlerinde de yapmak zorunda kalmışlardır. Meslek mensupları tatillerini iptal edip gece gündüz çalışarak 1 milyon 100 bin adet beyanname düzenledi. Sonra, 31 Ağustosta mali müşavirlere âdeta dalga geçer gibi "Cirosu 50 milyon TL'nin altında olan mükellefler için enflasyon düzeltmelerini silin." denildi. Meslektaşlarımız 1 milyon 100 bin beyannameyi yeniden düzenledi. Meslek mensupları yaz aylarını eziyet çekerek geçirdiler ve bunun maddi karşılığını da ne müşterilerinden ne de Bakanlıktan alabildiler. Deyim yerindeyse enflasyonu bozan iktidar oldu ama düzeltmesini yapmak zorunda kalan mali müşavirler oldu. Mevcut yüksek enflasyonist ortamın devam etmesi nedeniyle 2025 yılında da enflasyon düzeltme işlemlerine devam edilecek. Buradan, mali müşavirler adına, bir meslektaşları olarak Hazine ve Maliye Bakanına ve iktidar yetkililerine tekrar hatırlatmak istiyorum: Geçici vergi dönemlerinde enflasyon muhasebesi uygulaması sürdürülebilir değildir. Enflasyon muhasebesi uygulaması yıllık yapılmalıdır. Bir yılda 4 bilanço yapmak kaldırılabilir bir iş yükü değildir. Her üç ayda bir bilanço düzenlemek teknik olarak da hukuki olarak da mümkün değildir. Hem ticaret hem de vergi kanunları "Bilanço yıllık düzenlenir." diyor. Hesap dönemi yıllıktır ama geldiğimiz noktada ne yazık ki meslek mensuplarımız yoğun eziyet altında bırakılarak geçici vergi dönemlerinde enflasyon düzeltmeleri yapıyorlar. Mali müşavirler artan iş yükleri nedeniyle mesleklerinden soğutmakta ve meslekten kaçış artmaktadır. Seslerine kulak verilmezse mesleği icra edecek meslek mensubu kalmayacak, şirketler mali müşavir bulmakta zorlanacak, devletin vergi tahsilatı da tehlikeye girecek.

Geçici vergi dönemlerinde enflasyon muhasebesi uygulamasının ana amacı bütçeye ek vergi beklentisiydi ama bütçeye öngörüldüğü gibi ek vergi gelmedi. Daha doğrusu, küçük işletmelerden az bir ek vergi geldi ancak büyük işletmelerin vergileri beklentinin aksine azaldı. Dolayısıyla, enflasyon muhasebesi düzeltmesi vergi adaletini de zedeleyen bir uygulama olmuştur. Enflasyon muhasebesi uygulamasının yıllık olması için bu yıl içerisinde vermiş olduğumuz kanun teklifine de iktidardan maalesef destek gelmedi. Bunu da meslektaşlarımızın ve kamuoyunun takdirine bırakıyoruz.

Değerli milletvekilleri, mali müşavirlerin çalışma koşullarıyla ilgili temel sorun şu: 3568 sayılı Meslek Kanunu'nda iş tanımları belli olmasına rağmen çıkarılan yeni kanun ve yönetmeliklerle iş tanımları sürekli genişletilmekte ve iş yükleri artırılmaktadır. Yeni işlerin tamamı da süreli olan ve belli bir tarihe kadar yapılması zorunlu olan işlerdir. Mali müşavirlerin iş yükleri bu şekilde sürekli artırılırken buna paralel olarak fiyat tarifelerindeki ücretlerinde herhangi bir artış da yapılmamaktadır. Ücret tarifesi bu yıl yüzde 50 arttı, yeni dönem için de yüzde 25 artış dillendiriliyor. Asgari ücretin dört yıllık seyrine baktığımızda yüzde 300-400 artış var. Meslektaşların gider faturalarına baktığımızda 4-5 kat artış var. Bu ücretlerle bu iş yükü sürdürülebilir değil.

Değerli milletvekilleri, geçen yılki bütçe görüşmelerinde bu kürsüden gündeme getirdiğimiz ancak iktidar yetkilileri tarafından hâlen çözülmemiş olan mali müşavirlerin diğer sorunlarına ve taleplerine de maddeler hâlinde tekrar değinmek istiyorum.

1) Mali tatil: Meslek mensuplarına tanınan mali tatil, mevcut uygulama şekliyle meslektaşlarımız için yeterli ve verimli değildir. Meslek mensupları mali tatilin bitiminden sonra defterleri kaydetmek ve beyanname düzenlemek için çok sınırlı bir zaman aralığında çalışmak zorunda kaldığından mali tatil yapamıyorlar. Bu nedenle mevcut beyan ve ödeme süreleri mali tatil sonunda başlamak üzere temmuz ayı sonuna kadar uzatılmalıdır.

2) Meslek mensuplarının tahsil edilemeyen KDV sorunu: Mükellefleri adına düzenledikleri makbuzlarda gösterdikleri KDV'yi her ay beyan ederek vergi dairesine ödemektedirler ancak mükelleflerden KDV ve ücret tahsilatlarını geç yapmakta, bazı durumlarda eksik yapmakta, hatta bazen hiç tahsilat yapamamaktadırlar. Bu durumda meslek mensupları tahsil edemedikleri KDV'yi her ay vergi dairesine ödemek zorunda kalarak mağduriyet yaşamaktadırlar. Bu nedenle, mali müşavirlik hizmetlerinde tahsilatın yapılmasıyla makbuzun düzenleneceğine ve KDV açısından da vergiyi doğuran olayın gerçekleşmiş olacağına yönelik bir düzenleme yapılmalıdır.

3) Meslek mensuplarının verilen hizmetlerde KDV indirimi yapılmalıdır. 3568 sayılı Kanun kapsamında basit usule tabi mükelleflere verilen hizmetlerin KDV oranının yüzde 1'e, işletme hesabı esasında defter tutan mükellefler ile serbest meslek erbabına verilen hizmetlerin KDV oranının ise yüzde 8'e indirilmesini meslektaşlarımız talep ediyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Lütfen tamamlayın.

HASAN EKİCİ (Devamla) - Tamamlıyorum Sayın Başkanım.

4) Yeşil pasaport hakkı meslektaşlarımıza tanınmalıdır. Pasaport Kanunu'nun 14'üncü maddesinde yeşil pasaport için hak sahibi olarak sayılanlar arasında serbest muhasebeci mali müşavirlerin ve yeminli mali müşavirlerin bulunmaması adaletsizliğe neden olmaktadır zira 3568 sayılı Kanun'un ilgili maddelerinde ve genel gerekçesinde açıkça belirtildiği üzere mali müşavirlik ve yeminli mali müşavirlik bir kamu hizmeti mesleğidir.

Diğer yandan, ihracat, ithalat ve yabancı yatırımlar nedeniyle birçok meslek mensubu sıklıkla yurt dışına seyahat etmektedir. Bu gerekçelerle Pasaport Kanunu'nda yapılacak bir değişiklikle belli bir kıdeme sahip mali müşavirlere ve yeminli mali müşavirlere de yeşil pasaport hakkı verilmelidir.

Sözlerime son verirken Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (Saadet Partisi ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Ekici, teşekkür ediyorum.

Diğer söz talebi, İYİ Parti Grubu adına Afyonkarahisar Milletvekili Hakan Şeref Olgun'a ait.

Sayın Olgun, buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA HAKAN ŞEREF OLGUN (Afyonkarahisar) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Sadece bütçe rakamlarını konuşmak için söz almadım; bütçenin 9'uncu maddesi kapsamında bu rakamların gölgesinde kalan milyonlarca emekli vatandaşımızın, esnafımızın, çiftçimizin ve sanayicimizin yaşadığı derin sorunlara dikkat çekmek için buradayım. 7 Aralıkta İYİ Parti olarak Genel Başkanımız Sayın Müsavat Dervişoğlu liderliğinde Türkiye'de bir ilk olarak düzenlediğimiz Emekliler Kurultayı'nda dile getirilen gerçekler de göstermiştir ki Türkiye'de emekli olmak, artık, bir huzur dönemi değil, âdeta hayatta kalma mücadelesi hâline gelmiştir. Öncelikle memur emeklilerimizden bahsetmek istiyorum. Yıllarca devlete sadakatle hizmet eden, alın teriyle çalışan memurlar, bugün emekli maaşlarıyla ne kirasını ödeyebilmekte ne de sofralarına bir kap sıcak yemek koyabilmektedir. Sayın Cumhurbaşkanı, 11 Mayıs 2023 tarihinde memurlara yapılan artışların emekli memurlara da yansıtılacağını söylemişti. Sosyal medya hesaplarından verilen bu sözün üzerinden tam on sekiz ay geçti; peki, ne oldu, bu söz yerine getirildi mi? Hayır. Bu vaat de ne yazık ki unutulmuş sözler arasında yerini aldı. 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 40'ıncı maddesiyle memurlara seyyanen ödeme yapılmış ancak bu ödeme emeklilere yansıtılmamıştı. Aynı durum, temmuz ayında yapılan zamlarda da tekrar etmiş, memur emeklilerimiz yine yok sayılmıştır. 3600 ek gösterge sözüne gelince, bu söz birçok meslek grubuna verildi ancak adaletsizlik burada da kendini gösterdi. Çalışan memurlar bugün emeklilikten korkar hâle gelmiştir. Memurlarımız, acaba emekli olursam geçinebilir miyim endişesiyle yıllarca çalışmak zorunda bırakıldılar. Diğer bir mesele de 2018 yılında çıkarılan 696 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'yle taşeron sistemine son verilmesiydi. İşçilerimize kadro güvencesi sağlandı. 49 yaşında zorunlu olarak emekli edilen işçilerden bahsediyorum. Bu insanlar yıllarca ülkemizin çarklarını döndürdü, kurumlarımızın işleyişini sağladı fakat ne oldu? Çalışma hakları ellerinden alındı, prim günlerini doldurmadan düşük maaşlara mahkûm edildiler. Şimdi, 12.500 lira gibi bir maaşla hayat mücadelesi veriyorlar. Aynı şartlarda kadroya alınan bazı işçiler bugün 60 yaşına kadar çalışmaya devam ederken diğerleri neden zorla emekli oldu? Bu uygulama açıkça ayrımcılıktır ve emekçinin alın terine saygısızlıktır. Buradan açıkça çağrıda bulunuyorum: Taşeron işçileri zorla emekli eden düzenlemeyi geri çekin.

Değerli milletvekilleri, biz bu ülkenin emeklilerinin üç harfli marketlerde indirim kovalamalarını değil, hak ettikleri onurlu bir yaşamı sürdürebilmelerini istiyoruz. KYK yurtlarında ucuz tatil teklifleri değil insanca yaşayabilecekleri maaşlar almalarını istiyoruz. Hükûmete çağrıda bulunuyorum: Emekli vatandaşlarımızın maaşlarını onların yaşam standartlarına uygun hâle getirin, verdiğiniz sözleri yerine getirin, hak kayıplarını telafi edin çünkü onlar bu ülkeye ömürlerini verdi, şimdi sıra devlette. Her yıl milyarlarca lirayı lüks makam araçlarına, şatafata ayırırken emekliye reva görülen üç kuruş. Bu mu sosyal devlet anlayışı? Emeklinin geçim mücadelesi mi yoksa lüks hayatınız mı daha öncelikli? Sizi uyarıyorum: Emeklinin ahı büyük olur. Şimdi, Meclise yeni bir kanun teklifi sundunuz; ne yazık ki emeklilerimizin yıllardır dört gözle beklediği düzenlemelerin hiçbirine yer verilmediğini gördük. 2024 sonrası emekli olacakların aylıklarındaki yüzde 30'luk kaybı gidermekten intibak düzenlemesine, emekli aylıklarındaki adaletsizliği çözmekten BAĞ-KUR'luların prim gün sayısını eşitlemeye kadar pek çok acil talep gene görmezden gelinmiştir. Siz, emeklilerimize yeni bir umut vermek yerine onların sorunlarına sırt çevirmeyi tercih ettiniz; siz emeklinin hakkını vermezseniz bu millet ilk seçimde size sandıkta hak ettiğini verir.

Gelelim diğer meslek gruplarına. Memleketim Afyonkarahisar'da şahit olduğum, esnafımızın sabahın köründe kepenk açarken hissettiği umutsuzluğa, çiftçimizin tarlasını ekerken duyduğu çaresizliğe, hayvancılıkla uğraşan vatandaşımızın ahırda,

merada yaşadığı tükenmişlik hissine ilişkin de birkaç şey söylemek istiyorum. Ey hemşehrim olan milletvekilleri, siz ha bire fotoğrafları paylaşın; asıl fotoğraf burada, buyurun bakın. TÜİK'in açıkladığı, Ege Bölgesi'nin en fakir ili neresi olmuş biliyor musunuz? Afyonkarahisar olmuş.

MUSTAFA KÖSE (Antalya) - Belediye Başkanından kaynaklanıyor olmasın!

HAKAN ŞEREF OLGUN (Devamla) - Efendim, biliyorsunuz, belediye başkanının görevi yerel idareler.

Beyler, esnafımız diyor ki: "Günde birkaç müşteriyi ayakta kalmaya çalışıyoruz. Elektrik faturam, kiram, SGK primim derken elimde ne kaldı ki evime ekmek götürüyüm?" Çiftçimiz diyor ki: "Mazot alacak param yok, gübre zaten hayal oldu. Bu yıl ektiğimi değil, borcumu biçiyorum." Hayvancımız diyor ki: "Yem fiyatları aldı başını gitti, ahırdaki hayvanı satıp borç kapatır hâle geldik. Üretim yapacak hâlimiz kalmadı." 2025 yılı bütçesi tarıma ne vad ediyor? Bir bakıyoruz, çiftçiye ayrılan destek bütçesi artırılmış gibi gösteriliyor ama mazottaki ÖTV yükü, gübre fiyatlarındaki artış her şeyi sıfırlıyor. Buğday ithalatı hâlâ devam ediyor, hem de çiftçimizin üretim maliyetinden daha ucuza. Çiftçimiz kendi ürününü satamıyor, yabancı çiftçiye zengin ediyoruz.

Esnafın hâli daha da vahim. Pandemi döneminden beri toparlanamayan küçük işletmeler, zincir marketlerin acımasız rekabetiyle mücadele ediyor, iktidar ise büyük sermayeyi desteklemeye devam ediyor. Esnaf kredilerinin faizleri uçmuş, yapılandırmalar havada kalmış. Hangi esnaf bu faiz oranlarıyla işini döndürebilir?

Bir de mermercilerimize bakalım. Afyonkarahisar gibi dünyanın en kaliteli mermerlerinin çıkarıldığı bir bölgede bu sektör neredeyse kaderine terk edilmiş durumda. Enerji maliyetlerindeki artış üretim zincirini felç ederken sektörün rekabet gücünü zayıflatıyor. Yeni taş ocaklarının ruhsat işlemleri âdeta bir çileye dönüşmüş. Mevcut işletmeler ise sürdürülebilirlikten uzak bir şekilde günü kurtarmaya çalışıyor. Mermercilerimizin enerji maliyetlerinin düşürülmesi, ruhsat süreçlerinin kolaylaştırılması ve ihracat teşviklerinin artırılması gerektiğini defalarca vurguladık.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bu bütçe çiftçiye "Sen üretme, tarlanı nadasa bırak." esnafa "Sen dükkânını kapat." hayvancıya da "Sen ahırını boşalt." demekten başka bir anlam taşımıyor. 500 milyar dolar ihracat hedefinden bahsederken, kendi çiftçimize, hayvancımıza, sanayicimize, esnafımıza bu kadar duyarsız olmayı nasıl açıklıyorsunuz? İYİ Parti olarak çiftçinin mazot ve gübre desteğinin artırılması, esnafın vergi yükünün hafifletilmesi, sosyal güvenlik primlerinde devlet desteğinin sağlanması gibi somut önerilerimizi defalarca dile getirdik; hayvancılarımız için ise yem maliyetlerinin kontrol altına alınması, devlet desteklerinin genişletilmesi gerektiğini her fırsatta dile getirdik ancak bu çağrılarımıza her seferinde karşılıksız kalındığı gibi, çiftçimize kanun gereği ayrılması gereken ödenek de ortada yok. "Nasıl mı?" diyeceksiniz... 18/4/2006 tarihinde AK PARTİ iktidarı tarafından çıkarılan 5488 sayılı Tarım Kanunu var. Kanunun "Tarımsal desteklemelerin finansmanı" başlıklı 21'inci maddesi aynen "Tarımsal destekleme programlarının finansmanı, bütçe kaynaklarından ve dış kaynaklardan sağlanır. Bütçeden ayrılacak kaynak, gayrisafi millî hasılanın yüzde birinden az olamaz." şeklindedir. Türkiye'nin 2025 yılı millî gelir tahmini 61 trilyon 540 milyar TL'dir. Buna göre, 2025 yılında çiftçiye destek için kanunen ayrılması gereken ödenek 615 milyar TL'dir ama çiftçiye destek olarak öngörülen ödenek sadece 135 milyar TL'dir. Bu bütçe iktidarın halka sırtını döndüğünün bir kanıtıdır. Biz bu bütçeyi reddediyoruz çünkü bu bütçe alın terine, emeğe, geleceğe ihanettir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Lütfen tamamlayın.

HAKAN ŞEREF OLGUN (Devamla) - Peki, ya, biz milletvekilleri bu mağduriyetleri görmezden gelip vatandaşlarımızı çaresizliğe mi terk edeceğiz? Bu hakları gasb edenlerin hesabını bu kürsüde halkın önünde de soracağız çünkü bu bütçe halkın bütçesi değil zulüm bütçesidir diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti ve Saadet Partisi sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Olgun, teşekkür ediyorum.

Diğer söz talebi, Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına Erzurum Milletvekili Kamil Aydın'a ait.

Sayın Aydın, buyurun. (MHP sıralarından alkışlar)

MHP GRUBU ADINA KAMİL AYDIN (Erzurum) - Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; bu yüce çatı altında ettiğimiz yeminimize yüksek sadakatle bağlı kalarak temsilcisi olduğumuz aziz milletimizin ve ülkemizin ali menfaatlerini her türlü şahsi ve siyasi çıkarlar üzeri algılayıp, eyleme dönüştürmeyi ahlaki bir sorumluluk olarak ilkeselleştirip önceleyen Milliyetçi Hareket Partisinin bir mensubu olarak birkaç hususu sizlerle paylaşmak üzere söz almış bulunmaktayım. Bu vesileyle yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Taşıdığımız siyasi sorumluluk gereği, seçilmişler olarak bir yandan, mensubu olduğumuz aziz milletimizin genel birtakım meselelerini gündeme getirip çözüm önerileri sunmanın yanı sıra, öte yandan, yine, temsilcisi olduğumuz seçim bölgemizin ihtiyaç ve talepleri noktasında aynı hassasiyetle beklenti ve isteklerini paylaşmak zorunluluğumuz vardır. Bu sorumluluk bilinciyle, hem şu ana kadar benden önceki birçok konuşmacı arkadaşımızın ifade ettiği değerlendirmeler konusunda tekrara düşmeme adına bir iki genel hususu ifade edip hem de vekili olduğum kadim şehrim Erzurum'un ve Erzurumlunun birtakım beklenti, talep ve isteklerini dile getirmeye ve çözüm önerilerimizi sunmaya dikkat edeceğim.

Sayın milletvekilleri, dört yanımızın kriz, kaos, karışıklık ve savaşlarla çevrelendiği bir süreçte, yüksek aidiyet ve sorumluluk duygusuyla, her türlü olumsuzluğa rağmen, dün olduğu gibi bugün de aynı azim ve kararlılıkla Türk milletinin istiklali ve egemenliği adına verilen mücadele ortamında şehit emaneti yakınlarının ve göz bebeği gazilerimizin hassas ve kırılgan duygularına, anılarına, hatıralarına büyük bir tazim ve saygı sorumluluğu içerisinde yüksek bir hassasiyet göstermek kaçınılmazdır. Bu çerçevede, Türk milleti için her türlü risk ve tehlikeyi göze alıp terörle mücadele eden gazilerimiz başta olmak üzere, bu ünvana layık tüm kahramanlarımıza herhangi bir teknik ve sağlık şartına bakılmaksızın yüksek bir şeref ve haysiyet timsali bu ünvanların verilmesi asli sorumluluklarımızdandır. Bu bağlamda, diğer önemli bir husus ise güçlü devletimizin gerçekten şehit ve gazilerimizin emanetlerine sahip çıkma adına sağladıkları resmî ve gayriresmî imkân ve sorumluluklar noktasında, özellikle çalışan emanetlerinin herhangi bir tacize, hakarete ya da eleştiriye maruz bırakılmaması da özellikle yetkili kurum yöneticilerinden ve sorumlularından çok önemli bir beklentimizdir.

Sayın milletvekilleri, bütçe görüşmelerinde gerek iktidar ve gerekse muhalefet adına yapılan konuşmalarda en güçlü yanımız olan genç ve nitelikli insan kaynağına haklı referanslarda bulunuldu. Savunma sanayisi başta olmak üzere yüz akı birçok

sektörde Türkiye'nin devler ligine taşınmasına en büyük katkısı sağlayan genç insan kaynağımızın yetişmesinde baş mimar akademisyen hocalarımızın emeğini unutup yaşadıkları sorunları da görmezden gelemeyiz. Bu bağlamda, öncelikle maddi manevi büyük çaba ve emek sonucu kazandıkları akademik ünvanlarından kaynaklı özlük haklarının YÖK'ten kadro onayı beklemeksizin behemahâl verilmesi, ikincisi ise saygın mesleki katkılarına uygun maaş düzenlemelerinde bulunulmasıdır. Bu hususta, özellikle devlet ve şehir hastanelerini eğitip donatıp kazandırdıkları uzman hekimlerden daha az ücret alan başta hocalarımıza ve tüm sağlık çalışanlarımıza bu ücret farkını giderecek düzenlemelerin yapılması elzemdir.

Sayın milletvekilleri, rahmetli dostum ve hemşehrim İbrahim Erkal'ın "zor ve uzak şehir" olarak tanımladığı Erzurum'umuzu ben de çok sevdiğim şu dizeyle ifade etmek istiyorum: "Karın yağdığını görünce kar tutan toprağı anlayacaksın/Velhasıl, yağın kar içinde yanan canı anlayacaksın."

1914 nüfus sayımında bile Türkiye'nin ilk 6 ili arasında bulunan ve tarihsel süreçte Selçuklu'dan Osmanlı'ya, Osmanlı'dan cumhuriyete doğru, doğu-batı, kuzey-güney aksında her zaman jeopolitik ve stratejik bir önemi haiz kadim kentim Erzurum, bugün de Doğu Anadolu Bölgesi'nin kalkınmasında çok önemli bir merkez olarak varlığını her türlü olumsuz şartlara rağmen sürdürmektedir. Dolayısıyla Erzurum adına dile getirmeye çalışacağım hususların aslında bölgenin kalkınmasına makro seviyede dolaylı bir katkı sağlayacağı gerçeğini de bu vesileyle ifade etmek istiyorum.

Sayın milletvekilleri, evet, aralık ayındayız ve bu ayı tarihsel bağlamda ele aldığımızda Erzurum'un maruz kaldığı ağır trajedilerin ve büyük bedellerin ödendiği bir dönem olarak hafızalarımızda yer ettiğini görürüz. Çünkü Osmanlı-Rus Harbi'yle başlayan süreçte, daha sonra yaşanan işgaller hep bu zorlu, soğuk, dondurucu kış aylarına denk gelmektedir. Hafızalarımızda, yüz on yıl önce geçmiş olmasına rağmen, bu trajik anıları canlı tutan olayların başında binlerce kahramanımızın düşmana değil soğuğa yenik düştüğü Sarıkamış Harekâtı gelmektedir. Tabii, bir yandan böylesine ağır bedeller karşılığında ülkenin birliği, dirliği, bekası ve istiklali ve istikbali adına verilen bir mücadele, öte yandan da işte bu acıları ve trajedileri hafifletecek beş yüz yıllık bir kadim gelenek hâline gelen ve bir tür manevi zırh oluşturma adına yaşatılan 1.001 hatim bu aralık ayının özellikle son on sekiz gününde gerçekleşmektedir. Pir Ali Baba'dan miras 1.001 hatim geleneği, gerçekten her türlü kaza, bela ve musibet, saldırı, salgın ve afetten korunma adına yaşatılan manevi bir etkinlik olarak bu mübarek topraklarda mütemadiyen sürdürülmektedir.

Dünden bugüne bölgesel kalkınmanın en önlemi taşıyıcı kolonu olan Erzurum'un, başta sağlık olmak üzere, eğitim, turizm, kültür, sanat ve ticaret gibi birçok sektörde çevresindeki komşu illere ve yaklaşık 3 milyonluk bir nüfus yoğunluğuna hitap ettiği açık bir gerçektir. Dolayısıyla Erzurum'a sağlanan her türlü imkân ve kolaylık bölge insanının sağlık, güvenlik ve refahına büyük bir katkı sağlayacaktır.

Sayın milletvekilleri, Sayın Cumhurbaşkanımız, son Erzurum ziyaretinde, gerçekten şehrimiz adına bizim de büyük istek ve taleplerimizin önemli bir kısmını oluşturan birtakım husus ve taleplere yüksek hassasiyet göstermiş ve çok açık ve net bir biçimde şehrimizle ilgili taahhütlerini ortaya koymuştur. Bunları sırasıyla birkaç ana başlıkta ifade etmek gerekirse, özellikle elli küsur yıllık, şehrimizin atıl, bir türlü yama tutmayan eski stadının 20 bin kişilik yeni bir stadyumla yenilenmesi projesi ve bu bağlamda desteklerinden dolayı bütün dadaşlar adına ben şükranlarımı sunuyorum.

Yine, Ekonomik İşbirliği Teşkilatı tarafından "2025 Turizm Başkenti" ilan edilmesi Erzurum için ve bölge kalkınması için olmazsa olmaz, çok önemli bir gelişmeydi. İbrahim Erkal'ın "uzak" dediği şehrimize bir an önce ulaşmak adına bu yüksek hızlı tren bağlamında, artık, Sivas'tan sonra Erzincan-Erzurum-Kars hattının da bir an önce Sayın Cumhurbaşkanımızın talimatlarıyla hızlandırılıp 2035 değil ama daha önceki bir tarihte hizmete sunulması en büyük dilek ve temennimizdir. Sayın Cumhurbaşkanımız, özellikle Doğu ve Güneydoğu'yu Karadeniz'e bağlayacak Kırık, Dallıkavak, Kop ve Çirişli Tünellerinin ve bağlantı yollarının da bir an önce tamamlanmasını talep etmiştir, bu bağlamda talimatlarını da iletmiştir. Aynı zamanda, bizim Alvar Barajı'nı da kapsayan 15 yeni sulama tesisi ve küçük barajların, göletlerin de inşası çok ehemmiyet ifade etmektedir.

Saygıdeğer milletvekilleri, öte yandan, bütün Doğu Anadolu'yu ilgilendiren bir mesele var; hop oturup hop kalktığımız, her yıl, böyle, acaba uzatılacak mı uzatılmayacak mı diye... Ticarete, ekonomide 6'ncı bölge; bu, birer yıl peyderpey uzatılıyor ama inanın, bölgede yatırım yapan, gerçekten Marmara Bölgesi'ne büyük göçü önleyen, demografik yapıyı yerinde tutan çok önemli bir ticari kanunun da artık kalıcı hâle getirilmesi bizim en büyük beklentimiz. Yani 6'ncı bölgede geçici değil kalıcı olma gibi bir talebimiz var. Bunu da hassaten ifade ediyorum.

Türkiye Kültür Yolu Festivali programlarının gerçekten bölgeye her yaz çok büyük katkıları oluyor. Müthiş bir temaşa, müthiş bir zenginlik ve iç turizme katkı da sağlanıyor. Bunun geleneksel hâlde her yıl tekrarlanması önemli, büyük talebimizdir.

Saygıdeğer milletvekilleri, öte yandan, bir uçtan bir uca yaklaşık 450 kilometrelik bir alana ve engebeli bir araziye sahip olan ve Türkiye'nin 4'üncü büyük coğrafyası olan Erzurum, iklim şartları da dikkate alındığında sadece şehir sınırları içerisinde 20 ilçeye değil inanın 3 milyonluk bir hinterlanda son elli yıldır her bağlamda olduğu gibi sağlık hizmeti sunmada aynen hizmetlerine devam etmektedir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Aydın, lütfen tamamlayın.

KAMİL AYDIN (Devamla) - Teşekkür ederim.

İki büyük hastanemiz olan araştırma ve şehir hastanelerimiz her türlü sıkıntı ve imkânsızlığa rağmen olağanüstü hizmet sunmaktadır. Yaşanan yoğunluk ve sıkıntıları azaltma adına, özellikle şehrin kuzey kısmına, yoğun nüfus oluşumuna büyük bir rahatlama sağlayacağı kanaatiyle küçük bir butik hastane yapılmasını kaçınılmaz buluyoruz.

Yine, inanın, kilometreleri 500 binin üzerinde, 700 binin üzerinde ambulans filomuz var. 112 hizmetini vermek için bizim de Sağlık Bakanlığımızdan bu filomuzun, 2,2'den 1,6'ya düşen filomuzun 14 takviye yeni ambulansla desteklenmesi büyük bir beklentimizdir.

Son olarak, yine sağlık bağlamında, Ağız ve Diş Sağlığı Hastanemiz... Bakanlığımız sağ olsunlar, yeterince hekim sayımız var ama mekânımız çok kısıtlı, eski bir hastaneden dönüştürülmüş bir yapıda hizmet veriyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

KAMİL AYDIN (Devamla) - Bunun da bir an önce daha sağlıklı büyük bir hastaneye dönüşmesi; yirmi dört saat üzerinden, hekimleri ve çalışanları yirmi dört saat üzerinden vardiya usulü çalıştırıp yormaktansa böylesine bir ağız ve diş sağlığı hastanesi yapılması bölgemize büyük bir rahatlık sağlayacak diyorum, yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Aydın, teşekkür ediyorum.

Diğer söz talebi, Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına Batman Milletvekili Mehmet Rüştü Tiryaki'ye ait.

Sayın Tiryaki, buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA MEHMET RÜŞTÜ TİRYAKİ (Batman) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum. Bütçe görüşmelerinin 10'uncu günü, Türkiye Cumhuriyeti'nin 2025 Yılı Bütçe ve 2023 Yılı Kesin Hesap Kanunu Tekliflerini görüşüyoruz.

Bütçeyi emen en büyük kalemler hâlâ faiz ve güvenlik harcamaları. Elbette, dünyadaki her hazine gibi Türkiye Cumhuriyeti hazinesi de borçlanabilir. Elbette, bulunduğu coğrafya nedeniyle Türkiye'nin güvenlik harcamaları için bütçeden kaynak aktarılması da anlaşılır bir durum fakat sorun şu: Türkiye Cumhuriyeti hükûmetleri kırk yıldır devam eden düşük yoğunluklu iç savaşa, Kürt sorununu demokratik ve barışçıl yöntemlerle çözmek yerine silaha ve güvenliğe bu kadar harcama yapmamış olsaydı 2025 yılı bütçesi için bambaşka rakamları konuşabilirdik. Belki bütçemiz 14 trilyon TL değil de 34 trilyon TL olacaktı, belki kişi başına düşen millî gelir bugün 30 bin dolar olacaktı, dış borcumuz 512 milyar dolar olmayacaktı. Kırk yıllık politika maalesef bambaşka sonuçlar doğurdu. Evet, bu ülke kırk yılını ve yüzlerce milyar dolarını, -bir rakam olarak ifade ettiğim için affınıza sığınıyorum, özür diliyorum- binlerce gencini kaybetti; her biri bir evlat, bir kardeş, bir ağabey, bir eş, bir nişanlı, bir baba olan binlerce evladını kaybetti; binlerce Kürt ve Türk genci bu çatışmalarda yaşamını yitirdi.

Şimdi, bir barış umudu var, iyi niyetli açıklamalar duyuyoruz "İç barışımızı temin edeceğiz." gibi, "Kürt-Türk kardeşliği" gibi. İnanın, bu ülkenin en doğusundan en batısına, en kuzeyinden en güneyine kadar pek çok insanda bu açıklamalar heyecan yaratıyor ama bir sorun var yani atalarımız diyor ya "Aynesi iştir kişinin, lafa bakılmaz." diye, gerçekten, söyledikleriniz ve yaptıklarınız arasında bir uyumsuzluk var. Bakın, 1 Ekimden bu yana seksen gün geçti. Ne yaptınız bu seksen gün içerisinde? Toplumun çok büyük bir kesimi bu vaatleriniz için açık çek verirken, iktidar olduğunuz için söylediklerinizin gereğini yerine getirmenizi engelleyecek neredeyse hiç kimse yokken neden hiçbir adım atmadınız? Hiçbir adım atmadığınız gibi, halkın iradesini gasbetmeye devam ettiniz. Esenyurt'a, Mardin'e, Batman'a, Halfeti'ye, Bahçesaray'a, Dersim'e ve Ovacık'a kayyum atadınız. Haksız ve hukuksuz gözaltı ve tutuklamalara devam ettiniz. "Haksız hukuksuz" derken öylesine söylemiyorum yani kelimenin tam anlamıyla haksız ve hukuksuz olduğu için söylüyorum. Bakın, önceki gün 11 arkadaşımız tutuklandı. Bunların içerisinde önceki dönem Mersin İl Eş Başkanımız ve mevcut Eş Başkanımız, Van İl Eş Başkanımız da vardı. İfade tutanakları yanımda, oradan okuyacağım, hani insanları nasıl tutukluyorsunuz, gerçekten herkes bunu duysun diye. Bakın, bu, resmî sorgu tutanağındaki sorulardır ve bütün o soruşturmanın temelinde de bu var. Yani gözaltına alınıp tutuklanan 11 kişiye aynı sorular sorulmuş, süreler farklı olmakla beraber. Diyor ki Emniyet ve savcılık: "30/12/2014-13/9/2016 tarihleri arasında Selman Günbat isimli şahıs -bizim eski İl Eş Başkanımızdır- adına kayıtlı, nokta nokta numaralı GSM hattıyla 74 kez, toplam 5.726 saniye iletişim kurduğu; 20 Nisan 2018-23 Nisan 2019 tarihleri arasında Selman Günbat isimli şahıs adına kayıtlı şu numaralı GSM hattıyla 2 kez, toplam 203 saniye iletişim kurduğu tespit edilmiştir." Kiminle konuşmuş İl Eş Başkanımız Selman Günbat? Esenyurt Belediye Başkanı Ahmet Özer'le görüşmüş. Bakın, şunu soruyor, diyor ki: "Siz Ahmet Özer'le bu kadar süre görüşmüşsünüz." Bu, suçlama. Arkasından soruyu soruyor -bu telefon görüşmesiyle ilgili bir şey soracak- diyor ki: "Sizin tarafınızdan kullanıldığı değerlendirilen nokta nokta numaralı GSM hatlarını ne kadar zamandır kullanıyorsunuz? Ahmet Özer isimli şahısla örgütsel, beşerî, sosyal ve ekonomik ilişkileriniz nedir? Bu şahısla irtibat kurma amacınız ve görüşme içerikleriniz nelerdir?" Bakın, bir suç yok yani "niye konuştunuz, insani olarak ne konuştunuz, sosyal olarak ne konuştunuz, ekonomik olarak ne konuştunuz, görüşmenin içeriğinde ne var" diye suçlama olabilir mi; böyle bir suçlama yöneltilebilir mi? 2012 ile 2024 arasındaki bütün telefon görüşmeleri dökülerek yapılmış. Ahmet Özer hakkında bırakın bir ceza davası açılmayı, görevden uzaklaştırıldığı güne kadar trafik suçlaması nedeniyle başlatılmış bir soruşturma yok; bir akademisyen, bir bilim insanı. Yerel yönetimlere hayatını vakfetmiş birisiyle konuşmak; soruşturma gerekçesi bu ve bu suçlamalarla arkadaşlarımız tutuklandı, cezaevine atıldı örgüt üyesi suçlamasıyla.

Şimdi, bir yandan "İç barış, Türk-Kürt kardeşliği" derken kayyum atayacaksınız, insanları bu biçimde gözaltına alacaksınız; bir şey daha yapacaksınız, Kürt kardeşlerinizin Suriye'deki bölgelerine tehditler savuracaksınız ve savurmaya devam ediyorsunuz. Ya, burada bir sorun yok mu? Bakın, büyük bir şans olduğunu düşünüyoruz. Emin olun, şöyle bir şans var: Şam'ın, Hama'nın, Humus'un, Halep'in ve o bölgenin tamamının çatışmasız biçimde el değiştirmesi, o coğrafyada yaşayan herkes için bir şans. Bakın, bütün dünya, Türkiye dâhil olmak üzere HTŞ'yi ve HTŞ'nin liderini terör örgütü olarak ilan etti fakat ABD, Avrupa Birliği ülkeleri, Türkiye dâhil olmak üzere herkes orada bu çatışmasızlığa bir şans verilsin istiyor. Bir çatışma yaşanmadı, savaşırsız bir şekilde rejim değişikliği oldu ve geleceğe dair de bir çatışmasızlık umudu besleniyor bir kişi hariç yani daha doğrusu bir ülke hariç. Bir tek siz barışa şans vermiyorsunuz yani siz hâlâ ısrarla ÖSO'yu Kürtlerin yaşadığı coğrafyaya sürmeye devam ediyorsunuz. Bakın, bütün dünya terör örgütü listesinin başında olan bir örgüte şans veriyor, liderine şans veriyor, çatışmasızlık için bir şans veriyor, "Gelecekte bir çatışma olmasın." diyor ama siz ısrarla, bu Hükûmet ısrarla Suriye'de çatışma yaratmak için her şeyi deniyor. Ya, böyle kardeşlik olabilir mi? Yani Kürt-Türk kardeşliği böyle nasıl sağlanacak? Kürtlerin yaşadığı coğrafyaya... Şimdi, bir tane şey var ya, onu diyeceksiniz: "Biz Kürtlerle kardeşiz kardeşim, biz orada PKK'yle savaşıyoruz." Böyle bir şey yok.

ERKAN AKÇAY (Manisa) - Var, var!

MEHMET RÜŞTÜ TİRYAKİ (Devamla) - Bu, sadece propaganda. Biraz önce buradaydı eski Çalışma Bakanı; aslında ruhunun derinliklerindeki, beynin derinliklerindeki görüşünü Antep'te bir propaganda faaliyeti sırasında söylemişti: "Eğer biz oraya girmezsek orada Kürt devleti kurulur." Ortada PKK mekekeyle ilgili bir sorun yok, bambaşka bir sorun var; Kürtlerin orada bir otorite sahibi olmasını istememek. Bu kadar açık ve net. Emin olun -bütün arkadaşlarımız söyledi- Kürtler yaşadığı hiçbir coğrafyada bu ülke için, bu devlet için tehdit değildir. Ben uzun uzun anlatabilirim. Yani herkes söylüyor ya: "Türk beklenendir, Türk beklenendir." Bütün Osmanlı tebaasını düşünün, hepsi ayrıldı gitti, kim ayrıldı? Hani, bekleniyor olsaydı, Türk beklenen olsaydı Yunanlılar

ayrılır mıydı, Bulgarlar ayrılır mıydı, Sırp'lar ayrılır mıydı, Hırvatlar ayrılır mıydı, bütün Arap coğrafyası ayrılır mıydı? Türk beklenen olsa niye ayrıldılar?

ERKAN AKÇAY (Manisa) - Beklenen değil mi?

MEHMET RÜŞTÜ TIRYAKI (Devamla) - Ama bir topluluk ayrılmadı, Kürtler ayrılmadı, bin yıldır ayrılmıyor, birlikte yaşamaya devam ediyor; hâlâ bu topraklara, bu coğrafyaya bağlı. İsrarla Kürtleri "PKK" diyerek tehdit olarak görmekten vazgeçin.

KAMİL AYDIN (Erzurum) - İşte Rüştü, bunun adı kardeşlik.

MEHMET RÜŞTÜ TIRYAKI (Devamla) - Şimdi, bu kayyum meselesi önemli bir mesele -zaman kısıtlı- ama bu politikadan vazgeçin. Her seferinde bir gerekçe uyduruyorsunuz. Yani gerçekten kayyum görevlendirilmesi için meşru bir gerekçe yok, hukuksal bir gerekçe yok, siyasi bir gerekçe yok. Herkes biliyor, 2016'da ilk kayyum atandığında siyasi iktidar ne diyordu? Dedi ki: "Hendek kazılıyor, belediyelerin araçlarıyla hendek kazılıyor, biz buna müsaade etmeyiz, bu yüzden kayyum görevlendiriyoruz." Anımsıyor musunuz 2016'yı? Batman'da hendek mi vardı? Yoktu ama kayyum atandı. Siirt'te hendek mi vardı? Yoktu ama kayyum atandı. Van'da hendek mi vardı? Yoktu ama kayyum atandı. O işin hikâyesi, asıl amaç gasp olunca bir hikâye anlatıyorsunuz. 2019'da ikinci kez kayyum atadınız, buradaydık biz, tekrar hep beraber yaşadık. Ne dedi o zaman siyasi iktidar? Dedi ki: "Eş başkanlıkla yönetiyorlar. Seçilmiş bir belediye başkanı var ama örgüt onun başına başka birisini atıyor, eş başkanlıkla yaptıkları şey bu." Bizim bütün eş başkan adaylarımızın posterleri seçim otobüslerimizin üzerindeydi, seçilmiş eş başkanlarımız belediye meclisi üyesiydi, daha sonra resmî olarak belediye başkan yardımcısı olarak görevlendirildi ama mesele bir algı yaratmaktı yoksa kimsenin kimseye bir komiser atadığı yoktu, örgütün bir eş başkan olarak birisini atadığı yoktu ama mesele...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MEHMET RÜŞTÜ TIRYAKI (Devamla) - Tamamlıyorum Sayın Başkan, eğer müsaadeniz olursa.

BAŞKAN - Sayın Tiryaki, lütfen tamamlayın.

MEHMET RÜŞTÜ TIRYAKI (Devamla) - Yani her seferinde bir bahane. Şimdi ne diyorsunuz? Üçüncü kayyum atamasında diyorsunuz ki: "Hakkında dava açılanları aday gösteriyorlar. Kardeşim, örgüt üyeliğinden soruşturması var, davası var; biz buna seyirci mi kalalım?" Size anlattım biraz önce o davaları. Ahmet Özer'le konuştuğu için örgüt üyeliğinden yattıyor bizim il eş başkanlarımız. Van İl Eş Başkanımız, Ahmet Özer'le konuştuğu için cezaevine atılıyor. Ahmet Özer'in kendisi on iki yıl önceki bir konuşma gerekçe gösterilerek cezaevine atılıyor. Geri kalan il eş başkanları Ahmet Özer'le konuştuğu için cezaevine atılıyor. İşte, insanlar böyle örgüt üyesi oluyorlar ve diyorsunuz ki: "Siz örgüt üyelerini aday yapıyorsunuz." Bizim aday yaptığımız kişiler Yüksek Seçim Kurulunun denetiminden geçmiş kişiler, gayet alınıyor, başı dik insanlar, siz bir bahane uyduruyorsunuz o kadar diyorum.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (DEM PARTİ ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Tiryaki, teşekkür ediyorum.

Diğer söz talebi, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına İstanbul Milletvekili Ali Gökçek'e ait.

Sayın Gökçek, buyurun. (CHP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

CHP GRUBU ADINA ALİ GÖKÇEK (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Bütçe Kanunu Teklifi'nin yatırımlar maddesi üzerine söz almış bulunuyorum. Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Devletin yaptığı ya da yapmayı planladığı yatırımların vatandaşın refahını artırması beklenirken sizin "yatırım" adı altında yaptığınız bütün dayatmalar vatandaşın cebine göz diyor. Örneğin, Zafer Havalimanı. Biz yapsak 50 milyon euroya mal edeceğimiz havalimanına 2012'den bugüne kadar 72 milyon euro garanti ödemesi yaptık, işletme süresinin sonu olan 2044'e kadar da 208 milyon euro ödeme yapacağız. İşte, AKP'nin yatırım mantığı budur. (CHP sıralarından alkışlar) "Yatırım" deyince aklınıza sadece taşla toprağa yapılan yatırımlar geliyor ama asıl yatırım, ülkenin insanına yapılan yatırımdır. Ancak bu bütçede de görüyoruz ki iktidar ülkenin vatandaşına, çocuğuna, gencine yatırım yapmayı tercih etmemiş.

Değerli milletvekilleri, siz iktidara geldiğiniz gün doğan bir bebek düşünün, o bebek bugün 22 yaşında bir genç, yirmi iki yıllık hayatında neler görmedi ki o genç; 5 yaşında okula başlasa on sekiz yıllık eğitim hayatı boyunca 18 kere müfredat değişti, ne istediye verdiğiniz cemaatler yüzünden girdikleri sınavlarda sorular çalındı, hakları yendi ve hakları yendiği için asker olamayanların yerine yerleştirdikleriniz onlara 21'inci yüzyılda darbeyi bile gösterdi. Bugünlerini tükettiğiniz yetmiyormuş gibi, ülkenin bütün doğal güzelliklerini de katlederek yarınlara da tüketiyorsunuz. Şimdi, o 22 yaşındaki genç, mutsuz, umutsuz, geleceğinden, hatta bugününden endişeli. Nasıl olmasın ki? Bugün, 10 milyonu aşkın insan sokakta iş arıyor, her 5 gençten 1'i işsiz, 5 milyon gencin gidecek ne bir okulu ne bir işi var ve siz o gençleri ailelerinin eline bakmaya mahkûm ettiniz.

Kadınlarda durum daha da kötü. Şu an, her 3 kadından 1'i işsiz çünkü siz, kadınların kendi ayakları üzerinde durmalarının ve bağımsız birer yurttaş olmalarının önündeki en büyük engelsiniz. (CHP sıralarından alkışlar) Öyle ki Cumhuriyet Halk Partili belediyelerin kreş hizmetini dahi siyasi saiklerle engellemeye çalışmaktan hiç utanmadınız.

Sayın milletvekilleri, Cevdet Yılmaz bütçe sunumunu yaparken çok büyük bir müjde açıklamış gibi "KYK bursunu 2 bin liradan 3 bin liraya çıkardık." dedi. Günlük 100 lira ediyor ya. 100 liraya bugün bir öğün yemeği nerede yiyebilirsiniz? Hiçbir yerde. Bir yerde yersiniz, kent lokantalarında ama ona da gözünüzü dikmeyin yoksa bu vatandaş kreşte olduğu gibi kent lokantalarında da tokadı vurur. (CHP sıralarından alkışlar) Son üç yılda 900 bin öğrenci üniversite eğitimini yarıda bıraktı. Bölümlerini sevmedikleri için mi? Aç kaldıkları için, aç. Ya barınamadıkları için ya ders kitabı alamadıkları için yani aslında hayatta kalma ile üniversite okumak arasında bir tercih yapıp hayatta kalmayı tercih ettikleri için üniversiteyi yarıda bıraktılar. Şimdi, diyorsunuz ya: "Nüfusumuz yaşılanıyor." Yahu, gençler çalıştığında kendilerini dahi geçindiremiyorlar, yuva kurup, evlenip çocuk sahibi olmak hayal olmuş; bu nüfus nasıl yaşılanmasın? Bugün asgari ücretle geçinip çocuğunun beslenme çantasını boş gönderen bir anne-babanın ne hissettiğini, o acıyı siz bilebilir misiniz? Şair Yusuf Hayaloğlu'nun dediği gibi, nereden bileceksiniz. 2023 seçim beyannamenizde "Bütün öğrencilere ücretsiz öğle yemeği vereceğiz." dediniz, geldiniz, onu da kaldırdınız ve bu bütçede yine kaç kere söylememize rağmen koymadınız. İşte, o yüzden bu bütçe halkın bütçesi değil. (CHP sıralarından alkışlar)

Ali Erbaş çıkmış "Diyanet İşleri Başkanına bir Audi'yi çok gördünüz." diyor. Ya, siz bu ülkenin çocuklarına bir öğle yemeğini çok gördünüz, adam hâlâ Audi'nin peşinde.

Değerli milletvekilleri, neden bu bütçe halkın bütçesi değil diyoruz çünkü 2025 bütçesinde de toplanan vergilerin yüzde 65'ini yine dolaylı vergiler oluşturuyor. Yani siz, milyon milyon kazanıp vergi ödemeyenlerden değil lira lira hesap yapıp ay sonunu getiremeyenlerden topluyorsunuz yine vergiyi. Vergiyi vatandaştan topluyorsunuz da vatandaşa mı harcıyorsunuz? Yok, paraları yandaşa aktarıyorsunuz.

Bakın, kamu-özel iş birliği projeleri için önümüzdeki üç yılda 689 milyar lira ödeyeceğiz. Bu ülkede her 3 çocuğun 1'i okula aç giderken siz 689 milyar lirayı araba geçmeyen yollara, uçak inmeyen havaalanlarına, hasta gitmeyen hastanelere veriyorsunuz. İşte bu yüzden bu bütçe halkın bütçesi değil. (CHP sıralarından alkışlar)

İstanbul'da kiralılar dört yılda yüzde 1.100 artmış, ortalama kira 28 bin lira olmuş. Şimdi, asgari ücrete yüzde 25 zam yapmayı düşünüyorsunuz ya Başkanım, sizin reva gördüğünüz ücretle bu vatandaş İstanbul'da bir ay ev dahi tutamıyor. İşte, öğrenciden emekliye kadar bütün insanları kira ödeyemez hâle getirdiniz ve bu bütçede barınma sorununa bir çözüm yok ya, işte o yüzden bu bütçe halkın bütçesi değil.

Bir de tabii, bu beceriksizlikler gözükmesin, duyulmasın diye yaptığınız hukuk garabetleri var. Bunun en somut örneğini de Esenyurt'ta yaşadık. Ya, siz Türkiye'nin en büyük ilçesine kayyum atadınız ya, kayyum. Sandıktan AKP çıkarsa "Millet iradesine saygılıyız." aksi olursa millet iradesinin sizin için hiçbir hükmü yok. Şimdi, Ahmet Hocaya "Terörle iltisaklı." diyorsunuz ya, bakalım, Ahmet Hocaya kimler teşekkürlerini, şükranlarını, sevgilerini iletmişler? Gelen mektuplar: Süleyman Soylu, AKP Genel Başkan Yardımcısı; Naci Bostancı, Komisyon Başkanı. Bitmedi. Biter mi? Burada kim var? Cemil Çiçek, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı; vay, vay, vay, vay, vay! Bakın, eksik olur mu, Recep Tayyip Erdoğan, o da yollamış. Şimdi, yollayanlar burada, bugün "Terörle iltisaklı." diyenler de burada. Eğer ki hepinizin teşekkürlerini, şükranlarını ilettiği Ahmet Hoca Cumhuriyet Halk Partisinden Belediye Başkanı olunca terörle iltisaklı oluyorsa bu vatandaş artık bunu yemiyor kardeşim, kusura bakmayın. (CHP sıralarından alkışlar) Aslında siz de biz de biliyoruz bu işin Ahmet Hocayla alakası yok, siz seçimle kazanamadığınızı kayyumla yönetmenin peşindesiniz ve kayyumunuz her hareketiyle bunu kanıtlıyor.

AYŞE KEŞİR (Düzce) - İzmir'iniz ortada, İzmir'iniz; körfezi gördük.

ALİ GÖKÇEK (Devamla) - 3 başkan yardımcısı atadı sizin kayyumunuz; birisi AKP'nin milletvekili adayı, birisi AKP'nin belediye başkan yardımcısı, diğeri eski dönem AKP belediyesinin müdürü. İşte sebep, işte sonuç. Siz bu adamları buraya koyarak zaten bu operasyonun hukuki değil siyasi olduğunu gösteriyorsunuz ve sizin anladığınız millet iradesi bu kadar ama yine söylüyoruz: Siz bu kadar zulüm etseniz de yine de bu vatandaş susmuyor, haykırıyor kardeşim. İsrail'le ticareti protesto eden 9 genç neden tutuklandı ya? Sizin kendi içinizde bile "Bu kadar olmaz." diyenler vardı ama Türkiye'de yargı sisteminin geldiği durum bu -Adalet Bakanımız buradaydı- sizin bir suç işlemenize gerek yok, Cumhurbaşkanının sevmediği bir iş yaparsanız zaten tutuklanmanız için yeterli bir sebep ama sanmayın ki zulümle, baskıyla, işkenceyle bu gerçekleri örtbileceksiniz, herkes sussa, bu gençleri susturamayacaksınız. (CHP sıralarından alkışlar)

Değerli vatandaşlarımıza buradan seslenmek istiyorum: Halkımız şunu bilsin ki yaratılmak istenen bu karanlık tablo karşısında yalnız değilsiniz. Bu gençlere söylüyorum: Bu liyakatsiz düzen karşısında -tek bir şey söyleyelim ki arkadaşlar, kameraya bakarak- çaresiz değilsiniz. Emeklilere söylüyorum: Onları açlık düzenine mahkûm eden bu düzen karşısında çaresiz değilsiniz. Kadınlara söylüyorum: Sosyal, siyasal, ekonomik hayattan koparmak isteyen bu zihniyet karşısında çaresiz değilsiniz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Gökçek, lütfen tamamlayın.

ALİ GÖKÇEK (Devamla) - Teşekkür ediyorum Başkanım.

Tek bir şey söyleyelim: Hepsinin var bir çaresi, onun da adı Cumhuriyet Halk Partisi. (CHP sıralarından alkışlar) Size söz, bu talan düzenini bitireceğiz; size söz, bu ülkeye adalet getireceğiz.

Bu gerekçelerle, halkın bütçesi olmayan bu bütçeye "ret" oyu vereceğimizi söylerken, geçen sene bütçe görüşmelerinde kaybettiğimiz Hasan Bitmez ağabeyimizi tekrar saygıyla, rahmetle anıyorum; tüm sevenlerine ve Saadet Partisi Grubuna başsağlığı diliyorum tekrar. (CHP sıralarından alkışlar)

Yine, Millî Eğitim Bakanı buradayken dile getirdiğim bir şey vardı, 2'nci soru bendeydi, ne hikmetse bir türlü sıra gelip cevap vermedi. Şunu söylüyorum: Bu ücretli öğretmenler zaten az olan ücretlerini neden alamıyor kardeşim? Ödeyin, bu öğretmenlerimiz maaşlarını bekliyorlar.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Gökçek, teşekkür ediyorum.

Diğer söz talebi, Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına İstanbul Milletvekili Müşerref Pervin Tuba Durgut'a ait.

Sayın Durgut, buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Gazi Meclisimizin çatısı altında sizlere hitap etmenin onuruyla selamlarımı sunuyorum.

İç savaşlar, çatışmalar ve işgallerle bütün insanlık değerlerinin ayaklar altına alındığı coğrafyamızda bir istikrar adası olarak dimdik duran ülkemiz, Türkiye Yüzyılı'na doğru emin adımlarla ilerliyor. "Dünya 5'ten büyüktür." diyerek küresel eşitsizliklere ve adaletsizliklere karşı duran Cumhurbaşkanımızın öncülüğünde, sadece ülkemizin değil, bütün mazlum coğrafyaların aydınlık yarınlarına ulaşması için çalışıyoruz. İnaniyoruz ki her birimiz güvende olmadan hiçbirimiz güvende değiliz.

Yeni dünya düzeninin fikir babalarından olan Francis Fukuyama "Tarihin Sonu" kitabında, tarihin Batı'nın mutlak zaferiyle sonuçlanacağını ve Batılı liberal demokrasilerin insanlığın ulaşabileceği en üst merhale olduğunu iddia ediyordu. Bu tezlerin üzerinden otuz yıldan fazla zaman geçmişken gelinen noktada dünya; toplu katliamlarla, tecavüzlerle tarihe geçen Bosna Savaşı'na, Batı'nın barış ve demokrasi götürme vaadiyle girdiği Irak ve Afganistan'da yüz binlerce insanın ölümüne ve son bir yıldır bütün insanlığın gözleri önünde Filistin'de bir soykırıma şahitlik etti. Sözüm ona, barışı korumak için kurulmuş Birleşmiş Milletler ve diğer uluslararası kurumlar iflas etmiş, küresel problemlere bir çözüm üretilmiyor. İkinci Dünya Savaşı sonrasında galipleri tarafından kurulan bu "Bazıları daha eşittir." düzeni artık her tarafından su alıyor. Bir yıldır bütün dünyanın gözleri önünde cereyan eden Gazze soykırımına hiçbir uluslararası kurum "Dur!" diyemiyor. Nihai olarak gelinen noktada dünya güvenli değil, özgür değil, eşit değil.

6 yaşındaki Gazzeli kız çocuğu Hind Rajab'ın yardım çıgılıkları hâlen kulaklarımızda yankılanıyor. Yakınlarının cansız bedenleri arasında görevlilere saatlerce "Beni almaya gelmeyecek misiniz? Korkuyorum." diye yalvaran Hind'in ve onun gibi çocukların hesabının sorulmadığı bir dünyada yaşıyoruz. Yalnızlık ve dehşet içinde son nefesini veren küçük çocukların vebali, bugün kongrelerinde sorumlularını alkış yağmuruna tutanların ve suç ortaklarının omzundadır.

Öyle bir çağdayız ki hakikat, sözlerle yüceltilirken gerçeklerde boğuluyor. İnsanlığın vicdan terazisi artık hakikat yerine menfaat tartıyor. Yeryüzü kaynaklarının bir avuç azınlık için sömürülmesi milyonlarca insanın açlıktan ölmesine neden oluyor. Küresel ısınmanın müsebbibi olan ülkeler sorumluluklarından kaçınırken çevreyi en az kirleten ülkeler bedel ödüyor.

Türkiye olarak coğrafyamızdaki tüm sorunlara çözüm odaklı yaklaştığımız gibi, küresel iklim problemlerine karşı da çözümler geliştiriyoruz. İnsani yardımdan barış çalışmalarına, çevre ve iklim sorunlarıyla mücadele eden hakikat mücadelesinde küresel problemlerin tümünde bugün dünyaya söyleyecek sözümüz var. Biz, adaletin yerini bulması için gerektiğinde bedel ödeyen bir milletiz. Türkiye, sınırlarından çok daha büyük bir ülke bugün.

2024 yılı, yerli ve millî teknolojilerimizin zirve yaptığı, KIZILELMA, ANKA-3 ve yeni füze sistemlerimizin gökyüzünde iz bıraktığı bir yıl oldu. Bir zamanlar savunma ihtiyaçlarını dışa bağımlı şekilde karşılayan Türkiye, bugün teknoloji ihraç eden ve küresel pazarda söz sahibi bir ülke hâline geldi. TUSAŞ tesislerine düzenlenen hain terör saldırısı bu başarıların karanlık mahfilleri nasıl rahatsız ettiğinin açık bir göstergesidir. Saldırı sonrasında bir mühendisimizin "Hainlere inat daha çok çalışacağız, daha çok üreteceğiz." diyerek gösterdiği kararlılık, bu milletin ne denli güçlü ve azimli olduğunu bir kez daha gözler önüne sermiştir. Savunma Sanayimiz, yalnızca ülkemizin güvenlik ihtiyacını karşılamakla kalmıyor, aynı zamanda bölgesel barışın ve adaletin sigortası oluyor. Ülkemiz, teknolojik bağımsızlık hedefiyle, inovasyon ve dijital dönüşüm alanında önemli adımlar atmaya devam ediyor. Kritik teknolojilerde kendi kendine yeterliliği sağlama ve küresel rekabette güçlü bir konuma ulaşma amacıyla başlatılan millî teknoloji hamlesi somut başarılarla ilerliyor. Millî teknoloji hamlesinin temel aktörlerinden biri olan kadınlar, bilimden teknolojiye, yazılımdan mühendisliğe kadar her alanda yenilikçi çözümler geliştiriyor ve ülkemizin küresel rekabet gücünü artırıyor.

Sayın milletvekilleri, Azerbaycan Millî Meclisinin 106'ncı kuruluş yıl dönümünü kutlamak üzere Türkiye Büyük Millet Meclisi heyeti olarak yakın zamanda Azerbaycan'a gerçekleştirdiğimiz ziyaretimizde Karabağ'ı, Türk medeniyeti ve sanatının merkezi olmuş Şuşa ve Füzuli kentlerini görme imkânımız oldu. Hafızalarımızda derin bir yara olarak yer eden, modern tarihin en karanlık sayfalarından biri Hocalı katliamının yaşandığı bölgeyi de ziyaret ettik. Hocalı, masum insanların uğradığı büyük kayıp ve acıyla bugün hâlâ mahzun ama hür ve vakur; adalet ve iyileşme umudunu taşıyor. Ziyaretimiz sırasında işgal yüzünden otuz yıl önce terk edilmiş köyleri gezerken hissettiğim duygular tarifsizdi. Bir zamanlar hayat dolu olan bu köyler hâlâ sessizliğe bürünmüş, yeniden dolmayı, şenlenmeyi bekliyor. Bu yolculuğun benim için en önemli mesajı şu güçlü fikirde saklıdır: Güçlü Türkiye, güçlü Türk dünyası demektir. Coğrafyamız ve tarihimiz boyunca biriken bu dayanışma ruhu, geleceğimizin de temelini oluşturacaktır. Türk Devletleri Teşkilatıyla kültürel bağlarımızı yeniden canlandırırken bölgesel ve küresel meselelerde ortak bir ses olmayı hedefliyoruz. Türkiye Yüzyılı yalnızca bir slogan değil; kardeşliğin, üretimin, bilimsel ilerlemenin, özgürlüğün ve adaletin temelleri üzerine inşa edilecek bir dönemin adıdır. Tarihimiz ve coğrafyamızdan gelen birikimimiz, kültür zenginliğimiz ve kadim medeniyetimizle ülkemiz bu büyük ideali gerçeğe dönüştürebilecek güce sahiptir.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Durgut, teşekkür ediyorum.

Şimdi şahıslar adına ilk söz İzmir Milletvekili Şebnem Bursalı'ya ait.

Sayın Bursalı, buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

ŞEBNEM BURSALI (İzmir) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin 9'uncu maddesi üzerine şahsım adına söz almış bulunuyorum. Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Kıymetli arkadaşlar, üzerinde yüzyıllardır yaşadığımız bu kadim topraklar tarih boyunca hep üretimin, yeniliğin ve gelişmenin merkezi oldu. Ev sahipliği yaptığı medeniyetler dünyanın gidişatına etki etti, çağ kapattı, çağ açtı. Bölgesinde tartışmasız büyük bir güç ve büyük bir oyun kurucu olan Türkiye'yi daha da büyütmek için zamanın ve tarihin doğru noktasında olduğumuzu biliyoruz, hazırız, hazırlıklıyız. Bu hazırlıklar yirmi üç yıl önce millete aşkla bağlı bir liderin yine milleti için dertlenmesiyle başladı. Gayesi, bir toplu iğne bile yaptırılmayan, yerli arabası garaja kilitlenip projesi rafa kaldırılan, göklerdeki istikbalden hep uzak tutulan bir milletin esaret zincirlerini kırmaktı çünkü bağımsız Türkiye'nin yerli teknolojiyle yükseleceğine inanıyordu ve öyle de oldu. Millî teknoloji hamlesi için yurdun dört bir yanına atılan tohumlar kısa sürede yeşerdi, filizlendi, boy verdi. Şimdi ise her alanda bu hamlenin sonuçlarını gururla yaşıyoruz. Savunma Sanayii Başkanlığımızın çatısı altında faaliyet gösteren kamu firmalarımızın ürettiği ALTAY tankı, TCG ANADOLU gemisi, millî muharip uçağımız KAAN, helikopterlerimiz GÖKBAY, ATAK, eğitim uçağımız HÜRKUŞ, Akıncı, Bayraktar, İHA, SİHA'yla daha yüzlerce irili ufaklı proje... 2002 yılında savunma sanayisinde yerlilik oranı sadece yüzde 20'ler seviyesindeyken bugün bu oranın yüzde 80'lere ulaşması, izlenen bu politikaların bir sonucu değil de nedir?

Değerli milletvekilleri, biliyoruz ki stratejik bağımsızlığımızın en önemli ayaklarından biri de enerji. Karadeniz doğal gazı, yenilenebilir enerji yatırımlarındaki hızlı artış ve tabii ki Akkuyu Nükleer Güç Santrali bu alandaki kritik yatırımlardan sadece birkaçı. Bir zamanlar ismi terörle anılan Gabar'da silah seslerinin yerini, yer altından petrolü çıkaran sondaj makinalarının sesinin almasıyla ne kadar gurur duysak azdır.

Türkiye'nin altmış yıl öncesinden kalan bir hayalinin gerçeğe dönüşmesi yine Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliği ve kararlılığı sayesinde oldu. "Yapamazsınız, başaramazsınız." diyenler, şimdi Türkiye'nin ilk yerli otomobili Togg'un gururunu yaşıyor. Peki, bütün bu devrim niteliğindeki projeler nasıl hayata geçti? Hiç kuşkunuz olmasın, bu başarı, Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan liderliğinde izlenen vizyoner ve kararlı politikaların bir sonucudur. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sadece teknoloji ve enerji değil her sektörde millî ve yerli projeler tam bağımsızlık için hayati önem taşıyor. Pandemi dönemini hatırlayın, sağlık sektöründe yerli ilaç, araç ve aşı üretimimiz bu alandaki bağımsızlığın ne kadar kritik olduğunu bir kez daha gözler önüne sermedi mi?

Bir başka örneği de uzay çalışmalarında görüyoruz. Uzaya gönderdiğimiz yerli iletişim uydumuz ve bu alanda yapılan çalışmalar her geçen gün Türkiye'yi başka bir seviyeye çıkardı.

Sonuç olarak, Türkiye'nin gücü millî seferberlik ruhunda saklıdır. Yerli ve millî üretim hedeflerimiz sadece ekonomik bir kalkınma stratejisi değil aynı zamanda Türkiye'nin bağımsızlığını ve gücünü koruma mücadelesidir. AK PARTİ hükümetleri olarak güçlü Türkiye hedefiyle çıktığımız bu yolda Türkiye Yüzyılı vizyonu ile yerli ve millî üretim projelerini desteklemeye, geliştirmeye ve dünyaya örnek olacak şekilde büyümeye devam edeceğiz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Bu vesileyle, bu vizyonun mimarı Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'a ve bu yolda emek veren herkese bir kez daha şükranlarımı sunmak istiyorum. Türkiye'mizin daha güçlü yarınları için durmadan çalışmaya devam edeceğimizi de bir kez daha tekrarlamak isterim.

Bu duygularla 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçesinin ülkemize ve milletimize hayırlı olmasını diliyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Durmak yok, yola devam. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Bursalı, teşekkür ediyorum.

Şahsı adına ikinci söz Amasya Milletvekili Reşat Karagöz'e ait.

Sayın Karagöz, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

REŞAT KARAGÖZ (Amasya) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

2025 yılı Bütçe Kanunu Teklifi'nin 9'uncu maddesinde, yatırım programında ödeneklerin harcanmalarında uygulanacak genel prensipler anlatılmaktadır. Şeklî olarak gerekli ve uygun olan bu maddenin içeriğinin doldurulması daha büyük önem arz etmektedir. Yatırımlar bir ülkenin kalkınmasının anahtarıdır ancak elimizdeki bu bütçe, yatırımları adaletsiz dağıtmayı tercih eden, halkın gerçek ihtiyaçlarını görmezden gelen bir zihniyetin ürünüdür. Bütçenin neredeyse tamamı faiz ödemelerine, rant projelerine ve iktidarın kendi yandaşlarına aktarılmaktadır. 2025'te bütçe giderleri bir önceki yıla göre yüzde 31 artarken faiz giderleri yüzde 56 artmıştır. Bu sene, 823 milyar TL anapara ödenmesine karşılık 1 trilyon 563 milyar TL faiz ödenecektir; faiz ödemesi anaparanın neredeyse 2 katıdır. Meydanlarda "faiz" "nas" diye bağırانlar 2025 yılı bütçesine bakıldığında ödenecek devasa faizlerin tek sorumlusudur.

Değerli milletvekilleri, bu bütçe, tarlada çalışan çiftçiye, alın teriyle emeğini ortaya koyan işçiye, sabah dükkânını açıp siftoh yapmadan kapatan esnafa ihanetin belgesidir. Saraylarda lüks içinde yaşayanların, yandaş müteahhitlerin ve vurgun düzeninin devamı için hazırlanmış bir bütçedir. Türkiye'de vergi gelirlerinin yaklaşık yüzde 70'i dolaylı vergilerden oluşmaktadır. Adaletsiz vergi sistemiyle yoksuldan daha fazla, zenginden daha az vergi alınmaktadır. Halk, ekmeğ almak için KDV öderken yandaş sermaye milyarlık vergi indirimleriyle ödüllendirilmektedir. Bu bütçe, bir avuç azınlığın servetinin korunması ve zenginleşmesi için milyonların yoksulluğa mahkûm edildiği bir teslimiyet belgesidir.

Değerli milletvekilleri, memlekette işsizlik almış başını gidiyor. Bu sene işten çıkarılan 1 milyon 494 kişi işsizlik ödeneği alabilmek amacıyla İŞKUR'a başvurmuştur. TÜİK verilerine göre bile işsizlik sayısı 3 milyon 175 bine çıkmıştır. Artık vatandaşın tenceresi kaynamıyor, borç üstüne borç, dert üstüne dert ekleniyor. İnsanlar sabah uyanıp işine değil, icra dairelerine gidiyorlar. 2024 senesinde tam 8 milyon 900 bin icra dosyası mahkemelere gönderilmiştir. (CHP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar) Maalesef, her 10 kişi başına 1 icra dosyası düşmektedir. Çiftçinin banka borçları 800 milyar liraya dayanmışken sizin Tarım Bakanınız Audi marka makam aracının kavgasını yapmaktadır.

Hükûmete buradan tekrar sesleniyorum: EYT'yle mağdur ettiğiniz milyonlar kademeli emeklilik yasasının çıkarılmasını beklemektedir. "Taşeronlarla ilgili dosyamız hazır." dediniz; üzerinden bir buçuk sene geçti, hâlâ bir gelişme yok. (CHP sıralarından alkışlar) "Esnafların prim gün sayısını 7200 güne düşürecekiz." dediniz, "Çırac ve staj mağduru yurttaşlarımızın sorunlarını çözecekiz." dediniz; sözünüzü yine yediniz. Emeklinin de asgari ücretlinin de artık sabredecek gücü kalmamıştır. Artık yapılacak tek bir şey var, o da asgari ücret ile en düşük emekli aylığını 2025 yılında 30 bin liraya çıkarmaktır.

Sayın Bakan, sizin otoriter yönetim anlayışınız yerel demokrasiyi maalesef yok etmektedir. Halkın iradesiyle seçilmiş belediye başkanlarına kayyım atıyorsunuz, geçmiş dönemde AKP'li belediyelerin yaptığı borçları ödemek için "Cumhuriyet Halk Partili belediyeleri silkeleyin." talimatı veriyorsunuz. Bu yaptıklarınızla aslında siz tüm halkımızı cezalandırıyorsunuz ama şunu sakın aklınızdan çıkarmayın: Yapılan bu adaletsizlikler karşısında 86 milyon yurttaşımız sizleri yakın zamanda öyle bir silkeleyecek ki Türk siyasi tarihinin tozlu raflarında yerinizi alacaksınız. (CHP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

Değerli milletvekilleri, bütçeler gelir geçer ama AKP dönemlerinde ülkemizin ve Amasya'mızın makûs kaderi hiç değişmez. Her dönemde olduğu gibi bu bütçede de siz Amasya'ya yatırım getirmiyorsunuz, hizmet getirmiyorsunuz, sadece ve sadece dert üstüne dert getiriyorsunuz. Amasyalı hemşehrilerimizin alın teriyle ödediği vergilerle yandaşlara garanti ödemesi yapıyorsunuz ama sıra Amasya'ya yatırım yapmaya geldiğinde bunu Amasyalı hemşehrilerimize çok görüyorsunuz. Amasya çiftçisinin bankalara olan borçlarını ötelemek için ne bir adım atıyorsunuz ne de esnafımıza düşük faizli kredi imkânı sağlıyorsunuz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Karagöz, lütfen tamamlayın.

REŞAT KARAGÖZ (Devamla) - Tarihî ve doğal güzellikleriyle dünyaya nam salmış Amasya'nın turizm potansiyelini değerlendirmek bir yana, her gün yeni engeller çıkartarak bu zenginliği baltalıyorsunuz. Siz sokakta, tarlada, pazarda vatandaşından korkan, bu millettan tamamen kopmuş ve sarayın duvarları arasına sıkışmış bir iktidarsınız. Faiz lobilerine, tefecilere, yandaşlarınıza hazırladığınız bu bütçeyle halkın alın terini, emeğini, umudunu çalan bu düzene karşı siz bu milletin yakasını bırakana kadar, işçi, memur, esnaf, çiftçi, emekli hakkını alana kadar, gençlerimize Atatürk'ün düşlerini kurduğu bir memleket bırakana kadar mücadelemizi sürdüreceğiz ve bu bütçeye "hayır" diyoruz.

Halkımızın hak ettiği bütçeyi ilk seçimde, Cumhuriyet Halk Partisi iktidarında biz yapacağız diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Karagöz teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, 9'uncu madde üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

9'uncu maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 9'uncu madde kabul edilmiştir.

Sayın Emir, söz talebiniz mi var?

MURAT EMİR (Ankara) - Pek kısa bir söz talebim var Sayın Başkan.

BAŞKAN - Buyurun.

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

16.- Ankara Milletvekili Murat Emir'in, 28 Haziran 2016'da Atatürk Havalimanı'nda gerçekleşen olaya ilişkin Yargıtay kararına ilişkin açıklaması

MURAT EMİR (Ankara) - Sayın Başkan, bir haberle, infial yaratacak bir haberle sarsıldık. 28 Haziran 2016'da 45 vatandaşımızın Atatürk Havalimanı'nda vahşice katledildiği o katliam sonrasında suçlu olan IŞİD'li teröristlerin bugün itibarıyla Yargıtay 3. Ceza Dairesinin kararıyla tahliye edildiklerini öğrendik. Öncelikle bu karar doğru mudur? Bu eğer doğru ise tam bir hukuk skandalıdır. Hele hele söz konusu olan Yargıtayın 3. Ceza Dairesi olunca bizim de gerçekten aklımıza birçok soru geliyor burada ifade etmek istemediğim. Bunun doğru olmaması gerekir. Eğer doğru ise bu süreçle, özellikle HTŞ'yle yapılan görüşmelerle bunun bir ilişkisi var mıdır? Yargıtay 3. Ceza Dairesine talimat nereden gitmiştir? Burada soruyoruz ve acilen izahat bekliyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Emir, lütfen tamamlayın.

MURAT EMİR (Ankara) - Çünkü 45 vatandaşımız kameraların gözü önünde IŞİD'li militanlarca katledildiler ve bu kişilerin şu ana kadarki aldıkları 46 kez ağırlatılmış müebbet cezası kaldırıldığı gibi yattıkları süre, tutukluluk süresi de cezadan sayılıyor ve tahliyelerine karar veriliyor dolayısıyla bu kabul edilemez. Bu, El Nusra'ya, El Kaide'ye, IŞİD'e bir müsamahadır ve acilen izahat bekliyoruz. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Peki Sayın Emir, teşekkür ediyorum.

III.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) Kanun Teklifleri (Devam)

1.- 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/278) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 162) (Devam)

2.- 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/277), Plan ve Bütçe Komisyonunca Kabul Edilen Metne Ekli Cetveller, 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Genel Uygunluk Bildirimi ile 2023 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 225 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2023 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2023 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/922) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 163) (Devam)

BAŞKAN - Şimdi 10'uncu maddenin görüşmelerine başlıyoruz ve 10'uncu maddeyi okutuyorum:

Mahalli idarelere ilişkin işlemler

MADDE 10- (1) Hazine ve Maliye Bakanlığı bütçesinin;

a) 22-12.31-01-05.02 tertibinde yer alan ödenek, 13/1/2005 tarihli ve 5286 sayılı Kanun uyarınca il özel idarelerine devredilen personelin aylık ve diğer her türlü mali ve sosyal haklarına ilişkin ödemelerini karşılamak üzere il özel idarelerine,

b) 36-12.31-01-07.03 tertibinde yer alan ödenek, Köylerin Altyapısının Desteklenmesi Projesi (KÖYDES) kapsamında köylerin altyapı ihtiyaçları için il özel idareleri ve/veya köylere hizmet götürme birliklerine,

c) 21-12.31-01-07.03 tertibinde yer alan ödenek, Su Kanalizasyon ve Altyapı Projesi (SUKAP) kapsamında belediyelerin içme suyu ve atık su projelerini gerçekleştirmek üzere İller Bankası Anonim Şirketine,

tahakkuk ettirilmek suretiyle kullanılır. SUKAP kapsamında ihtiyaç olması hâlinde genel bütçe kapsamındaki ilgili kamu idaresi bütçesine veya özel bütçeli idare bütçesine ödenek aktarılabilir. Bu fıkra kapsamında ilgili idarelere yapılan Hazine yardımları haczedilemez ve üzerine ihtiyati tedbir konulamaz.

(2) Birinci fıkranın (a) bendine göre yapılacak ödemelere ilişkin usul ve esaslar İçişleri Bakanlığı ile Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından birlikte belirlenir.

(3) Birinci fıkranın (b) ve (c) bentlerinde yer alan ödeneklerin, 2025 Yılı Yatırım Programında belirlenmesini müteakip, KÖYDES Projesi için iller bazında; SUKAP için ise belediyeler bazında dağılımı, kullanılması, izlenmesi ve denetimine ilişkin usul ve esaslar Cumhurbaşkanı tarafından karara bağlanır.

BAŞKAN - Evet, şimdi, 10'uncu madde üzerindeki söz taleplerini karşılayacağım.

İlk söz talebi, Saadet Partisi Grubu adına İstanbul Milletvekili Birol Aydın'a ait.

(CHP sıralarından "Soru-cevap yok mu?" sesleri)

BAŞKAN - Değerli milletvekilleri, gruplar arasında varılan mutabakat çerçevesinde soru-cevap işlemi yapmayacağımızı Genel Kurulun bilgisine sunarım.

Sayın Aydın, buyurun. (Saadet Partisi sıralarından alkışlar)

SAADET PARTİSİ GRUBU ADINA BİROL AYDIN (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Saadet-Gelecek Grubu adına söz almış bulunuyorum.

Bir bütçe maratonunun daha sonuna yaklaştık. Biz muhalefet milletvekilleri olarak eksiklikleri, yanlışları, itirazlarımızı ve tekliflerimizi burada bu kürsüde dile getirdik fakat Parlamento aritmetiği iktidar lehine olduğu için yine tek bir virgülüne dahi dokunulmadan bu bütçe bu Parlamentoda kabul edilecek. Bizler ise bu kürsüde yaptığımız itirazlarla, tekliflerle tarihe şerh düşmüş olacağız.

Değerli arkadaşlar, evet, bütçe matematiktir ancak bütçenin bir de felsefesi vardır. Rakamlar bu bütçe hakkında zaten çok şey söylüyor. Rakamları harflere, kelimelere döktüğümüz zaman da bu bütçeyi hazırlayan felsefeyi, anlayışı, ruhu ve manayı anlamış oluyoruz. Bütçede yer alan yüzlerce rakamı kalem alt alta topladığımızda karşımıza şu kelimeler çıkıyor: İsrif, borç, faiz, vergi; bu bütçenin matematiğinin Türkçe özeti budur. Maalesef, 2025 bütçesini işte bu dört kelimeyle özetleyeceğiz: Borç, faiz, vergi, israf.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bütçeler, iktidarın vaatleri ile karneleri arasındaki farkı net bir şekilde ortaya çıkarır. Bu yılki görüşmelerde pek çok milletvekili arkadaşımız farklı açılardan vadedilenler ile gerçeği çeşitli şekillerde kıyas ederek ortaya koydular. Ancak ben iktidarda bulunan arkadaşlara farklı bir soru sormak istiyorum: Vadettiğiniz Türkiye bu değildi, rakamlarla bu anlaşılmıştır. Ancak ben iktidar sıralarındaki arkadaşlara diyorum ki: Hayalinizdeki ülke bu muydu? Bunu tüm samimiyetimle, vicdanlarınıza seslenerek soruyorum: Hayalinizdeki Türkiye bu muydu? İsrif, borç, faiz ve vergiyle özetlenen bir bütçe hazırlamayı hayal etmiş miydiniz? Tayyip Bey Belediye Başkanlığından uzaklaştırılıp cezaevine girdiği akşam hayal ettiğiniz Türkiye tablosunun herhangi bir yerinde kayyumlar ve KHK'ler meselesi var mıydı? Özgürlükler noktasında, adalet hususunda tasavvur ettiğiniz ülkeyle bugünkü Türkiye açısından açığı hangi derecede gerçekleştirmiştir? Başörtüsü eylemleri sırasında üniversite önlerinde otururken özlem duyduğunuz idari anlayışla bugünkü idare anlayışı aynı mıydı? Gençken, iktidar hayali kurduğunuz günlerde, her 10 gençten 7'sinin imkân ve fırsat bulsa bu ülkeden dışarı, başka bir ülkeye gitmek isteyeceğini düşünabiliyor muydunuz? Necip Fazıl'ın "Bir kişiye tam dokuz/ Dokuz kişiye bir pul/ Bu taksimi kurt yapmaz, kuzulara şah olsa." dizelerini öfkeyle okuduğumuz o günlerde, gelir dağılımı adaletsizliği karşısında hissettiğiniz duygularınızla bugünkü tabloyu değerlendirdiğinizde ne düşünür, ne söylerdiniz? En acısı ise ahlaki yıkımın, değerlerimizin ve kavramlarımızın uğradığı tahribatın bu denli ağır olduğu bir Türkiye'yi hayal edebilir miydiniz?

Değerli arkadaşlar, ben biliyorum ki sizler böyle bir Türkiye'yi hayal etmemiştiniz. Emeklilerimizin ve asgari ücretlilerimizin açlık, diğer bütün çalışanlarımızın kahir ekseriyetinde yoksulluk sınırının altında kaldığı bir Türkiye'yi hayal etmemiştiniz. Uyuşturucu, kumar, bahis ve suç çetelerinin sokaklarımızda cirit attığı bir Türkiye'yi kesinlikle hayal etmemiştiniz. Eminim ki, 90'lı yıllarda kurduğunuz Türkiye hayalinde Gazze'de olup bitenler karşısında bu kadar sessiz ve pasif bir Türkiye'yi hayal etmemiştiniz. İsrail'in yaptığı soykırımları ve devam eden ticareti protesto eden gençlerin karga tulumba gözüaltına alınıp yargılandığı bir Türkiye'yi hiçbir şekilde hayal etmemiştiniz.

Değerli milletvekilleri, bazı zamanlar olur ki hedefler ıskalanabilir, vaatler yerine getirilemeyebilir ancak yolun sonunda yola çıkarken kurulan hayaller unutulmuşsa elde edilen iktidar bir kazanç değil, büyük bir kayba dönüşmüş demektir. Ne yazık ki buna kazana kazana kaybetmek denir.

Değerli arkadaşlar, bugün bugünkü size değil, yirmi-yirmi beş yıl önceki sizlere konuşmak istedim. Sözlerim belki sizin rozetlerinizdeki filtrele takılabilir ancak hiçbir filtre takılmadan gençliğimize, kurduğunuz hayallere, vicdanlarınıza ulaştığına eminim. Bugünkü gençliğimiz için gençliğinizde kurduğunuz Türkiye hayalini tekrar hatırlamanızı istirham ediyorum.

Değerli arkadaşlar, kıymetli milletvekilleri; hayalinizdeki Türkiye ile bugünkü Türkiye arasında makas farkını kapatmak için sizleri herkes için iyi, herkes için güzel, herkes için faydalı ve herkes için doğru ve adil olan adımları atmaya davet ediyorum, sizi yirmi-yirmi beş yıl önceki hayallerinize davet ediyorum. Peki, öncelikli adımlarımız ne olmalı? Allah izin verirse, bir yıl sonra yine burada 2026 bütçesinde bir araya geleceğiz ve tekrar bütçeyi konuşacağız. Hangi adımlar atılmalı ki seneye bugünkünden farklı bir bütçeyi ele alalım. Öncelikle atılacak her adımda ahlak ve adalet esas alınmalıdır. Eleştiri ve tekliflere peşinen kulak tıkanmamalıdır. Politikalar bugünü kurtarmaya dönük değil yarınlarımızı öngörerek belirlenmelidir. Unutulmamalıdır ki, iktidarda kalmak önemlidir ancak daha da önemli ve kıymetli olan, iktidardan ayrılırken geride güzel bir miras bırakabilmektir. Faiz ve banka odaklı ekonomik anlayıştan vazgeçilmeli, üretim ve istihdama öncelik verecek reel ekonomiye geçiş sağlanmalıdır. İsrif borçlanmayı getirir. Daha fazla borçlanma daha fazla faize mahkûm eder, daha fazla faiz ise daha fazla vergi demektir. Bu nedenle bu kısır döngüyü kırabilmenin, borç-faiz-borç sarmalından çıkabilmenin ilk şartı ülkemizin kaynaklarını israf eden anlayışı kökünden terk etmektir.

Değerli arkadaşlar, aslında hepimiz doğru nedir, yanlış nedir, ülkemiz ve milletimiz için atılması gereken adımlar nedir, kaçınılması gereken hususlar nedir biliriz. Bunları tek tek sıralasak yüzde 99'unda hep beraber antant kalırız ama nedense yüzde 99'unda antant kaldığımız hususlarda, yerine getirme hususunda, yürütme hususunda büyük ve önemli eksiklikler ortaya çıkarıyoruz. Öyle olduğu içindir ki bugünkü borç-faiz-borç sarmalı içerisindeki bir bütçeyi on iki gün süreyle konuşmak durumunda kalıyoruz.

Değerli arkadaşlar, öyleyse hep beraber ortak iyiyi ve ortak faydayı esas alacak adımları samimiyetle atalım diyor, en azından 2026 bütçesinde bu anlayışın yansımalarını görebilmeyi temenni ediyor; Genel Kurulu, sizleri saygıyla selamlıyorum. (Saadet Partisi ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Aydın, teşekkür ediyorum.

Diğer söz talebi, İYİ Parti Grubu adına Manisa Milletvekili Şenol Sunat'a ait.

Sayın Sunat, buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA ŞENOL SUNAT (Manisa) - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin 10'uncu maddesi üzerinde İYİ Parti Grubu adına söz aldım. Gazi Meclisi saygıyla selamlıyorum.

Sayın milletvekilleri, ülkemizdeki büyük vurgunlar denetim zafiyetlerinin olduğu ve kamu kaynaklarının kontrolsüzce kullanıldığı sektörlerde yaşanıyor. Bu vurgun düzeninin önemli alanlarından biri enerji sektörü. Konuşmamda ülkenin başka acı gerçeklerinden bahsedecektim ama bugün enerji konusunu ele almak istedim. Ülkenin enerji bağımsızlığı çok önemli. Yenilenebilir enerji konusu hep ilgi saham oldu. Enerji bağımlılığından kurtulmak ve çevresel koruma için güneş enerjisi ve rüzgâr enerjisinin yaygın hâle getirilmesi ülkemiz açısından çok önem arz ediyor. Bu kokuşmuş talan düzeninde her konuda olduğu gibi yenilenebilir enerji konusunda çıkan iddialar gerçekten ürpertici. İYİ Parti Samsun Milletvekilimiz Sayın Erhan Usta konuyu 7 Aralık 2022'de, 13-20 Aralık 2023'te Genel Kurulda ve 18 Kasım 2024'te Plan ve Bütçe Komisyonunda gündeme getirdi. Ben konuyu biraz daha açacağım. Konu bugünlerde akademisyenler tarafından da tartışılıyor. Enerji konusunda çalışan, üreten birçok uzmanla konuştum konuyu. Bu arada, geçen hafta, tesadüfen, aynı dönem milletvekilliği yaptığımız AK PARTİ'li bir arkadaşla karşılaştım. "Şimdi ne yapıyorsun?" diye sorduğumda yenilenebilir enerji işiyle uğraştığını heyecanla anlattı, yanında şirketin CEO'su vardı.

Sayın milletvekilleri, bu vurgun, talan düzeninin bütçe görüşmelerinde dile getirilmesinin yerinde olduğunu düşünüyorum. Şimdi sizlere madde madde açıklayacağım. Elektrik Piyasası Lisans Yönetmeliği'nde herhangi bir değişiklik yapılmamışken Temmuz 2022 yılından itibaren birçok kişi ve kurum depolama için müracaatlarını yaptı, EPDK'de çalışanlar bile bu işe çok şaşırdılar çünkü enerji depolama işi kârlı değildi, ekonomik değildi. Beklenen oldu, 19 Kasım 2022 günü Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu Resmî Gazete'de Elektrik Piyasası Lisans Yönetmeliği'nde değişiklik yapan bir düzenleme yayınladı. Yapılan bu değişiklikle 30 bin megavat kapasiteye sahip güneş ve rüzgâr enerjisi santrali lisanslarının tahsis edilmesine karar verildi. Yönetmelik, örneğin, 100 birim yenilenebilir enerji depolama tesisi yapıldığında 100 birim üretim tesisi yapma hakkı veriyordu. Normal şartlarda TEİAŞ yıllarca güneş ve rüzgâr lisansı almak isteyenlerin bağlantı taleplerini bağlantı kısıtı nedeniyle olumsuz değerlendirmişti. Tahsis yönteminin başvuru koşulunda aranan şart, santralin yapılacağı yerde başvuru sahibinin arazi tahsisinin sağlanmış olması ve harcını yatırmış olmasıydı. Yönetmelik değişikliği olacağının duyumunu alan yandaşlar, duyuru öncesinde istenen koşulları yerine getirmiş, bu ayrıcalıklı kişiler yönetmelik değişikliği öncesi bankalara lisans başvurusu için gerekli olan harç miktarını yatırarak hazine arazilerinden de tahsisat izinlerini almışlardı bile. Yani firmalar arasında bir yarışma olmadı, müracaat sırasına göre olacağı ifade edildi. Yönetmelik çıkmadan müracaat edenler ile yönetmelik çıkar çıkmaz hazırlıkları tam olanlar hızlı bir şekilde işlemleri tamamladı. Özetle, bilgiler kamuoyuna açıklanmadan eş dost, tanıdıkla paylaşıldı. Eş dost, yandaş sayısı az olmadığı için 30 bin megavat kapasiteye 300 bin megavatlık bir başvuru yapıldığı söylendi. Devlet katkı payı üzerinden bir yarıştırmaya yapılabilirdi veya kim elektriği daha ucuz verecekse sıralanabilirdi; öyle olmadı. Usulsüzlüğün, yolsuzluğun ve talanın önü açıldı. Normal şartlarda lisanslar verilmeden önce son sekiz yıl elde edilmiş standardına uygun ölçüm verisi gerekiyordu, bu veriler ön lisans başvurularında istenmedi sayın milletvekilleri. Yine, asgari sermayeye sahip olma ve teminatla ilgili yükümlülükler başvuruda istenmedi. Gerçek yatırımcıların önü kesildi. Size sorayım sayın milletvekilleri: EPDK tarafından ilave 30 bin megavat kapasiteye sahip lisansları alanlar bu santralleri kuracaklar mı? Yok, öyle bir şey yok. Lisansların ikinci el piyasasında 1 megavat 200 bin dolar, başka bir yerine göre de 300 bin dolar olduğu söyleniyor. Bu durumda lisans alan bu ayrıcalıklı firma ve kişilere daha projeler gerçekleşmeden 6 milyar dolar yani Türk parasıyla bugünkü kura göre 207 milyar tutarında bir rant alanı yaratılmış durumda. Kurulacak olan 30 bin megavat için devlet alım garantisi veriyor, kabaca bu hesaplama on yıllık bir işletme süresinde yaklaşık 43 milyar dolar gelir söz konusu. Eğer bu yirmi yıl daha devam ederse, kilovatsaatini 6 sent olarak düşündüğümüzde 130 milyar dolar bir alan ortaya çıkmış oluyor.

Sayın milletvekilleri, şimdi, yönetmelik değişikliği yayınlanmadan bilgiler kimlerle paylaşıldı? Lisans için kimler müracaat etti? Ön lisansları kimler aldı? Bunları burada sorgulamamız gerekiyor Türkiye Büyük Millet Meclisi olarak. Enerji Bakanlığı 4 Kasım 2024 tarihinde 1.200 megavat rüzgâr, 800 megavat güneş enerjisi tahsisi için ihaleye çıktı ve EPDK'nin 2023 Mayıs ayında belirlediği 6 sentin dışında -yani 6 sent değil- ortalama olarak 3,375 sent olarak belirledi. Şimdi, EPDK'nin lisans koşullarına göre firmalara üretilecek elektriğe 6 sent yerine 3,375 sent tarife uygulanırsa millet senelerce daha ucuz elektrik tüketmez mi? Acaba, Kasım 2024 döneminde 3,375 sent olan kilovatsaat, on sekiz ay önce neden 6 sent olarak belirlenmiştir? Değerli milletvekilleri, 19 Kasım 2022'de çıkan yönetmelik Cumhurbaşkanlığı seçimi öncesinde çıktı, olur da seçimi kaybedersek kurgusu üzerine yapılmış bir yağma hareketiydi bu. 100 birim yenilenebilir enerji tesisi yanına 100 birim enerji depolama tesisi konusu henüz dünyada teknik veya ticari olarak pratik uygulaması olmayan bir konudur. Göreceğiz, çok yakın zamanda olmasa bile yönetmelikte depolama konusunu minimize edecekler sayın milletvekilleri. Evet, bu konu sektör tarafından aslında çok iyi biliniyor. Hukuk devleti olmadığımız için sebepsiz zenginleşen birçok bürokratin araştırılması yapılmıyor, hukuk işlemediği için sektörden kimse itiraz edemiyor. Bu lisans ticareti konusu AKP iktidara geldiğinden beri yapılıyor; şirket devri imkânı tanınmasa ve finansal yeterlilik şartı getirilse gerçekten yatırım yapmak isteyen firmalar aracıya milyarlarca dolar hava parası vermeden bu yatırımı yapacaklar. Evet, bu rant hava parası devletin, milletin malını peşkeş çekmekten başka hiçbir şey değil sayın milletvekilleri; bu ülke yağma Hasan'ın böreği gibi yağmalanıyor maalesef. Aklıma Tevfik Fikret'in bir şiiri geldi, doyumsuz soygunculara ithaf ediyorum, diyor ki Tevfik Fikret:

"Bu harmanın gelir sonu, kapıştırın gider ayak!

Yarın bakarsınız söner bugün çıtırdayan ocak!

Bugünkü mideler kavi, bugünkü çorbalar sıcak,

Atıştıran, tıkıştıran, kapış kapış, çanak çanak.

Yiyin efendiler yiyin, bu han-ı iştiha sizin

Doyuncaya, tıksıncaya, çatlayıncaya, kadar yiyin!"

Saygılarımla selamlıyorum Meclisi. (İYİ Parti ve Saadet Partisi sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Sunat.

Diğer söz talebi, Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına Gümüşhane Milletvekili Musa Küçük'e ait.

Sayın Küçük, buyurun. (MHP sıralarından alkışlar)

MHP GRUBU ADINA MUSA KÜÇÜK (Gümüşhane) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin 10'uncu maddesi -mahallî idarelere ilişkin işlemler- üzerine Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına söz almış bulunmaktayım. Bu vesileyle Gazi Meclisimizi saygıyla selamlıyorum.

Söz almış olduğum 10'uncu maddeyle, mahallî idareler "yerel yönetim birimleri" olarak adlandırılan belediyeler, il özel idareleri ve köy gibi kurumları içermektedir. Mahallî idareler, il belediye veya köy halkının müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere, kuruluş esasları kanunla belirlenen ve karar organları genel kanunda gösterilen ve seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzel kişilikleridir.

Değerli milletvekilleri, bizler, ayak bastığı her coğrafyaya, fethettiği her yere önce adaleti, sonra, insanı insanca yaşatacak imkânları götüren bir medeniyetin mensuplarıyız. "Önce ülkem ve milletim" anlayışıyla siyaset yapan, yarım asrı aşan mazisiyle, millî ve meşru duruşuyla Türk milletinin gönlünde emsalsiz bir yer edinen Milliyetçi Hareket Partisi, günlük heveslerin esiri, gelip geçici heyecanların esintisi değil, Türklüğe ve Türkiye'ye adanmış muazzaz ömürlerin hizmetkârlığıyla temellenmiş ve bununla ebedi anlam ve ruhunu bulan bir harekettir. Millî ve manevî değerleri koruyarak tüm yerel yönetimlere model olacak üretken belediyeçilik anlayışını ortaya koyandır.

Değerli milletvekilleri, Genel Başkanımız Sayın Devlet Bahçeli Bey'in "İnsana hizmet siyasetimizin ana amacıdır. Bu amaçtan taviz vermemiz, bu amacı tehir etmemiz eşyanın tabiatına bütünüyle aykırıdır. Yerel yönetimler insanımıza hizmetin ilk ve en öncelikli zemindir." sözleriyle anlam bulan mahallî idareler ve yönetimler insanı temel alan, millî ve manevî ölçülere uyulması gereken bir görev alanıdır. Bu anlamda, gönül rahatlığıyla diyebilirim ki Milliyetçi Hareket Partili belediyeler, tüyü bitmemiş yetimin hakkını kimseye yedirmeme konusunda bugüne kadar ahlak ve demokrasi mücadelesini samimiyetle yapmışlar ve yapmaya da devam etmektedirler. Belediye başkanlarımız sahip oldukları tüm imkân ve kaynakları, bir kuruşuna hanelerinden, hemşehrilerinin hayat standartlarını yükseltmek, millî ve manevî değerler etrafında refah seviyesini artırmak için seferber etmek zorundadırlar. Milliyetçi Hareket Partili belediye başkanlarının belediyecilik deneyimleri, şehirlerin ihtiyaçlarına yönelik çözüm odaklı yaklaşımları ve halkla kurdukları ilişkiler sayesinde toplumsal sorunlara duyarlı bir yönetim anlayışını benimsemektedirler. Aynı kararlılıkta devam edeceğine olan inancımız hem yerel yönetimlerin geleceği hem de partimiz açısından önem arz etmektedir.

Değerli milletvekilleri "İnsanı yaşat ki devlet yaşasın." diyen bir medeniyetin mensupları olarak yerel yönetimlerdeki mesuliyetimizin bilincindeyiz. Sorumluluğumuzun sadece bugüne değil, aynı zamanda geçmişe ve geleceğe yönelik olduğunun elbette farkındayız. Bu anlayışla, vatan sevgisini millete hizmet etmenin en büyük gücü olarak görüyoruz. Tüm bu düşüncelerden hareketle, il halkının mahallî, müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulan, idari ve mali özerkliğe sahip gerçek ve tüzel kişilerin faaliyetleri için kanunlarda belirtilen görevleri yerine getiren diğer bir kurum ise il özel idaresidir. İl özel idareleri görevleri bakımından merkezî yönetim ile belediye ve köy arasında ara düzey niteliğine sahip idari birimlerdir. Özellikle, küçük illerin kendi kaynaklarıyla yeterli hizmet sunmakta yaşadığı zorluklar karşısında ülkemizin çeşitli bölgelerinde yaşayan insanlar için eşit ve kaliteli hizmetlerin sunulması, Gümüşhane'miz gibi küçük illerin daha fazla finansal kaynağa ulaşabilmesi hem bu illerde yaşayan vatandaşlarımızın yaşam standardını artıracak hem de yerel kalkınmayı destekleyecektir. Bu illerdeki bütçe imkânlarının artırılması, illerin altyapı, sağlık, eğitim ve sosyal hizmetler gibi birçok alanda daha etkin hizmet sunmalarına olanak sağlayacaktır. Yatırımların ve projelerin desteklenmesi aynı zamanda yerel kalkınmayı da teşvik edecektir. Toplumsal katkılar sağlayan yerel yönetimler düzeyindeki her çabanın ve hizmetin değerinin bilinmesi gerektiğini düşünmekteyim. Unutulmasın ki istikrar güçlenecek, Türkiye yükselecektir. İstiklal için birlik, istikbal için dirlik; kazanan Türkiye olacaktır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; konuşmamı tamamlamadan önce ilimiz için hayati önem taşıyan bazı konuları da burada söylemeden geçemeyeceğim. Yatırım teşvik sistemleri iller için kritik öneme sahiptir. Bu sistem, genel anlamda yatırımcıların ülkenin farklı bölgelerine yatırım yapmalarını teşvik etmeyi amaçlamaktadır. Gümüşhane ilimizin altıncı bölge destekleri kapsamına alınması, ilimizin ekonomik kalkınması ve yatırımcı çekme potansiyeli açısından kesinlikle büyük bir fırsat sunacaktır. İlimiz beşinci bölge destekleri kapsamında olduğu için ilimize gelecek yatırımcıların Gümüşhane'mizi seçmemesinde önemli etken olmaktadır.

Buradan ilgili kurumlara sesleniyorum: İlimizin bir an önce altıncı bölge destekleri kapsamında değerlendirilmesi, özellikle çok az gelişmiş veya büyük yatırımlara ihtiyaç duyan iller arasına alınmasının, bölgedeki istihdamın artırılması ve ekonomik kalkınmayı desteklemesi açısından kritik bir önem taşıyacağına inanıyoruz.

Değerli milletvekilleri, ilimiz için diğer bir konu ise bölgemiz ekonomisinin gelişiminin ana lokomotifleri olan altyapılardır. Bu bağlamda ilimiz Tirebolu-Torul kara yolu, Köse Dağı Tüneli, Tersun Dağı Tüneli, Pekün kara yolu gibi projelerin hayata geçirilmesi, Gümüşhane ve çevresinin ulaşım ağını önemli ölçüde geliştirilecektir. Bu tip projeler sadece ulaşımın kolaylaşmasını sağlamakla kalmayıp aynı zamanda bölgedeki ticareti ve turizmi de teşvik edecektir. Özellikle, bu projelerin tamamlanması bölgedeki rekabet gücünü artıracak ve yatırımcının ilgisini çekecektir.

Yine, merkez, Kelkit ve Şiran ilçelerinde gerçekleştirilen organize sanayi bölgesi projeleri Gümüşhane'nin ekonomik gelişimi açısından son derece önem taşımaktadır. Merkez ilçemizdeki OSB alanındaki altyapı sorunlarının çözüme kavuşturulması hem ilimizdeki sanayi gelişiminin hızlanması hem de işletmelerin verimliliğinin artırılması açısından büyük önem taşımaktadır. Kelkit ilçemizde 536 dönümlük OSB alanının tescili ve Şiran ilçemizdeki 1.400 dönümlük OSB alanının yer seçim sürecinin tamamlanması, bu ilçelerimizde sanayi yatırımlarının artması açısından önemli bir adımdır.

Ayrıca, ilimiz genelinde baz istasyonları sayısının yetersizliği iletişimde ve toplumsal yaşamda önemli sorunlar doğurmaktadır. Özellikle haberleşme alanında yaşanan aksaklıklar eğitim süreçlerini olumsuz etkilemekte ve sağlık hizmetlerinin erişilebilirliğini kısıtlamaktadır. Bu sorunların giderilmesi için gerekli yatırımların yapılması hem sosyal hayatı desteklemek hem de günümüz teknoloji gereksinimlerini karşılamak açısından büyük önem arz etmektedir.

Yine, Gümüşhane'mizde yaz aylarında içme suları hem vatandaşlarımızın ihtiyaçlarının karşılanması hem de tarımsal alanların sulanması açısından ciddi bir mesele hâline gelmektedir. Özellikle nüfus artışı su tüketimindeki artışla birleşince mevcut su kaynaklarının yetersiz kalmasına yol açmaktadır. Özellikle tarım arazileri bakımından Köse, Kelkit, Şiran ilçelerimiz gibi tarıma dayalı ekonomiye sahip bölgelerde yeni sulama göletlerinin inşası ve yarım kalan su kanallarının bitirilmesiyle birlikte sulama kaynaklarımız güvence altına alınmış olup ilimizin içme suyu sorununun çözümüne ve tarımsal faaliyetlerin sürdürülebilirliğine katkıda bulunacağına inanıyorum.

İlimiz, turizm açısından çok büyük zenginliğe sahip olmasına rağmen maalesef hak ettiği yatırımı bugüne kadar alamamıştır. Özellikle konaklama ve altyapı konusunda ilimizin desteklenmesini bekliyoruz.

Değerli milletvekilleri, bu duygu ve düşüncelerle sözlerimi tamamlarken bütçemizin ülkemiz ve milletimiz adına hayırlara vesile olmasını Cenab-ı Allah'tan niyaz ediyor, Gazi Meclisimizi ve ekranları başında bizleri izleyen Gümüşhaneli hemşehrilerimizi ve aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum. (MHP, İYİ Parti ve Saadet Partisi sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Küçük, teşekkür ediyorum.

Diğer söz talebi, Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına Şırnak Milletvekili Nevroz Uysal Aslan'a ait.

Sayın Uysal Aslan, buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, ekranları başında bizleri izleyen halklarımız; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

On üç yıl önce, 28 Aralık 2011'de, 17'si çocuk 34 sivil yurttaşımız Türk Silahlı Kuvvetlerine ait savaş uçaklarıyla bombalanarak katledildi. Bu katliamın sorumluları ve faillerin yargılanması gerekirken takipsizlik kararı verildi. Hatta birçok katliam

sonrasında olduğu gibi failer hizmetlerinden dolayı başarı madalyalarıyla ödüllendirildiler. İnsanlık öldü, toplum vicdanı hâlâ yaralı. Ancak, unutmayacağız, unutturmayacağız. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

Musa Anter davasından Dargeçit JITEM davasına, gözaltında kaybedilen faili meçhullerden failiğin devlete uzanmaması için devreye sokulan cezasızlık politikası burada da bir kez daha karşımıza çıktı. Çünkü failer yargılansa, adil bir yargı önünde hesap verilip aydınlatılsa tüm bu katliamların bir devlet stratejisi olduğu ortaya çıkacaktı. IŞİD patlamalarında yüzlerce can alınması ve 2014 çöktürme planına uyumlu bir biçimde 2015-2016 yıllarındaki şehir ablukasında açılan soruşturmalarda tek bir kişi bile yargılanmadı, failer tespit edilmedi.

Sayın milletvekilleri, Kürt sorunu, bir adalet, bir eşitlik, eşit vatandaşlık, demokrasi, insan hakları sorunu, bölgesel olmayı da aşan küresel bir sorun niteliğine sahip; doğru ancak ayrıca, en çok, bir hukuk sorunudur. Kimi zaman "Hukukun ruhuna, özünde taşıdığı eşitlik, adalet, özgürlük değerlerine dönülürse Kürt sorunu diye bir şey kalınmaz." denilmekteydi. Kimi zaman da "Kürt sorunu çözülmeden hukuka dönülemez." denilerek sorunun ayrılmaz parçası olduğu hatırlatıldı. Baktığımızda, mevcut tarih itibarıyla Kürt sorununu iki yönlü bulabiliriz hukukta: Bir yönü, Kürtlere hiç yer verilmemesi yani inkâr. Cumhuriyetin kuruluşundan hâkim millet-mahkûm millet ayrımı gözetilerek Kürtler hep hukuk dışına itildi. Havadan suya her şey hukuka konu edildi ancak Kürtlere yer verilmedi. Bu hâliyle, 1923'ten itibaren Kürtlerin hakları, varlıkları yok sayıldı. Kültürleri, edebiyatı, tarihi, müzik, resim, bilim yani her şeyiyle hukuk dışına itildi. Kendilerine ait hiçbir hukuki belge ve statüye imkân tanınmadı, kimlikleri ulus hâline dönüşmede yasa dışı ve hukuksuz kalındı. Hukukla hiçbir ilişkisi olmayan, tanımsız, adsız bir kimliğe mahkûm edilmek istendi ve hukuk öyle muazzam bir silah, öyle bir güç aracı olarak kullanıldı ki yok dediğini var etmek için çok büyük bedeller vermek gerekti. Bütün varlıkları bugün olmasa da hâlâ Kürtlerin kolektif özne olarak hakları ve hukukları kabul edilmiyor.

İkinci olarak ise, daha doğrusu, hukukta yasal düzenlemeler eliyle bu açık, hukuk dışı sayılma hâlinin, hukuka içerilmiş hâliyle yani meşrulaştırılması... Hukuk, asimilasyoncu, inkârcı sistemin aracı olarak Kürtlerin yok olduğuna bir ispat aracı, yok olmasına dair türlü politikaların bir meşrulaştırma aracı olarak kullanıldı. Hukukun gayrimeşru saydığı, düzenlemelerle tasdik ettiğine bu şekilde bir meşruiyet zemini yaratıldı. Mesela Kürtlerin uğradığı katliamlarda özel yasalar, özel yargılamalar hukuk adı altında gerçekleştirildi. 1935'te çıkarılan Tunceli Kanunu'na dayanılarak gerçekleştirilen Dersim katliamı, Takrir-i Sükûn Yasası, istiklal mahkemeleri, KCK yargılamaları, dokunulmazlıkların kaldırılması, Kobane yargılamaları ve sadece Kürtler için kullanılan İl Özel İdare Kanunu'ndaki 11/c maddesi; işte bu her iki hukuk hâli, Kürtlerin hukuk dışılaştırılması, haklarının tanınmaması, yasaklanmasıyla birlikte kendilerine uygulanan özel hukuk aslında bugüne kadar gelen Kürt meselesi dediğimiz sorunun ta kendisi. Hukuk dışına itilen Kürtlere yaratılan, kopyalanılan bir hukukla eşit yurttaşlar olduğu kabul ettirilmeye çalışıldı. Bu yurttaşlık kanunun lafzında eşit ama hayatın her alanında bireysel ve kolektif varlık olarak azami eşitsizliğe mahkûm edildi. Peki, bugün Kürtlere uygulanan bu hukuki yaklaşımdan vaz mı geçildi? Maalesef ki hayır. Değişmediği için zamanla bu hukuk dışılık, hukukun araçsallaştırılması hâliyle yaratılan şiddet sadece Kürtleri değil tüm toplumu bir bütünen sardı. Örnek verirek: Kanuna dayanılarak ilan edilen sokağa çıkma yasakları adıyla meşrulaştırılmaya çalışılan çatışma, sivil alanlardaki saldırılar, ağır insan hakları ihlalleri 15 Temmuz darbesine ve OHAL'e kapı araladı. OHAL'le birlikte hukuktan zaten uzaklaşan ülkede iyice otoriterleşme ve hukuk dışılık baş gösterdi. Bu dönemdeki yetersiz demokratik normlar askıya alındı, Meclis işlevsizleştirildi, kanun hükmünde kararname döneminde geçildi. KHK'lerle 100 binin üzerinde kamu emekçisi ihraç edildi, akademisyenler üniversiteden kovuldu, 5 binin üzerinde sivil toplum kuruluşu, medya organları kapatıldı, binlerce tutuklama ve gözaltı yaşandı. İktidarın "lütuf" diye ifade ettiği darbe girişimini de bir fırsata çevirerek belediye başkanlarının meclis yönetimince görevden alınmasını kolaylaştıran 674 sayılı OHAL KHK'si çıktı, 2016'da da bu KHK hukuka ve Anayasa'ya aykırı bir biçimde kanuni düzenlemelere eklemelendirildi. İşte, kürdistanı, Kürt iradesine üç dönemdir atanan kayyum hukuksuzluğu sadece Kürtleri değil; bugün, İstanbul seçmenine de bir darbe olarak indi.

Yine bir örnek: Hukuk ve ceza infaz sistemindeki etkilere bakarsak 1999 sonralarında millî İmralı politikaları tamamen ceza ve hukuk sistemini belirler hâle geldi. 2005 yeni ceza mevzuatında Öcalan yasalarının devreye girmesiyle cezaevlerinde önemli bir dönüm noktası yaşandı. Cezaevinin fiziki koşullarından mahpus haklarının kullanımına, dış dünya ile iletişiminden ağırlaştırılmış müebbet umut hakkına yani ölüncüye kadar cezaevine kadar tüm düzenlemeler ceza infaz sistemine yansıtıldı. Çözüm mekânı olan, çözüm merkezi olan İmralı tecrit ve özel savaş merkezine dönüştürülmek istendi. Kürt sorununun Türkiye'deki ekonomik krizdeki payı, Türkiye ekonomisine yarattığı külfet sadece kırk yıllık çatışma sürecinde 4 trilyon dolar olmuştur. Sanırım bu rakam meselenin ekonomik boyutunu yeterince yansıtmaması açısından açık, başka bir söze gerek yok.

Kürt sorununun çözümsüz bırakılmasından kaynaklı acılar, kayıplar toplumsal yaşamın her alanında yıkıcı bir etki yarattı, hâlâ da yaratmaya devam ediyor; Türkiye'nin demokrasiyle otoriterlik sarmalından çıkamamasının en büyük nedeni de budur. Ancak görmeniz gereken bir şey -bizzat hukuksuzluğun kendisi- Kürt sorunu üzerinden yasal düzenlemeler üretilip bu düzenlemelerin meşruymuşçasına topluma dayatılmasıdır. Toplumun bu şekilde ahlaki, politik değerleri yok ediliyor; toplum âdeta ölüme sürükleniyor, toplumsal çürümeye anbean yayılıyor. Bundan kurtuluşun yolu ise geçmişin bütün hukuksuzluğunu, uygulanan bu ikili hukuk dışılığı, inkârcı politikaları toplumsal belleğin unutkanlığına havale etmek olmamalıdır. Bunun yolu eşit, adil, özgürce, bir arada, onurlu yaşam için başta Roboski'yle yüzleşebilmektir. On gün sonra Roboski'de katledilenlerin mezarlarının başında olacağız. O anneler, kardeşler, babalar, eşler, çocuklar her yıl olduğu gibi o mezar başlarında adalet ve hukuk çağrısı yapacaklar. Bizler orada olacağız, sizler orada olacak mısınız? Ya da ailelerin adalet sesini duyup, hukuk dışı cezasızlık kültürünü ortadan kaldıracak mısınız? Hukukun tüm bu bağlamda, sorunun ortaya çıkışında, Kürt sorununda, demokrasi sorununda, ülkenin yargı krizinde bu kadar temel etken ise sorunun çözümünde, sorunun sonlandırılmasında da temel bir güç olabileceğini hatırlayalım.

Bugün, çözüm ve barış beklentisinin arttığı, çağrılar yapıldığı, toplumsal beklentinin yükseldiği bir yerde yasa yapıcı rolüyle hukuk oluşturan, hukuk siyaseti kuran rolüyle bu Meclisin tarihî bir görevi ve sorumluluğu vardır. İktidar bloku ve tüm muhalefet Suriye'yi Suriyelilerin yönetmesini istediklerini "Orada yaşayan Araplar, Türkmenler, Kürtler yani Suriye'de yaşayanların ortak geleceğine karar verilsin." diyor. Biz de bunu yıllardır zaten savunuyoruz. Türkiye için de aynı duygu, düşünce ve pratik içerisindeyiz. Türkiye'yi tüm renkleriyle birlikte demokrasi ve hukukla yönetelim, barışçıl bir şekilde sorunları çözelim diyoruz. Peki, bunun gereklerine uygun Kuzeydoğu Suriye'deki Rojava saldırılarının sonlandırılmaması konusunda hâlen ne bekleniyor? Tüm insanlık barış içinde yaşama hakkına sahiptir. Peki ya Kürtler, peki ya Rojava? Rojava'yı boğmak Türkiye'ye nefes aldirmayacaktır.

Kürt düşmanlığı üzerine kurulu sömürüyü sürdürmekten bu hukuksuzluk, hukuk dışılık, hem içte hem dış siyasette hiçbir katkı sağlamayacaktır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Uysal Aslan, lütfen tamamlayın.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Devamla) - Suriye için önerinizi Türkiye'deki anayasal çözümde, hukuk dışına bırakılan Kürtlerle barışmada da bir formül olarak neden değerlendirmeyelim? Çözüm gücü olabilme erdemini neden gösteremeyelim? Bu Meclisin savaşı, çatışmayı durdurma gücü var, bu iradeyi gösterebilirse. Kürt inkârı tarihsel olarak Meclisteki yasalarla başlamıştı. Düzeltmeye de neden hukukla, neden buradan başlamayalım; Kürtleri kapsayacak bir hukuk -Kürt halklarını, halkları katacağı- bir çözüm ve barış yasaları neden yapmayalım? Türkiye Büyük Millet Meclisinin ülkeye bir an önce gerçek demokrasi ve onurlu barışı getirebileceği, barış ve çözüm yasalarının tartışılabilmesi ortak bir platform olabileceği ortamı neden sağlamayalım?

Tekrar ifade ediyorum ki bu Meclis sorumluluğunu hatırlamalı, tecrit kaldırılmalı, Öcalan'ın teorik ve pratik gücünün kullanılmasının zemini yaratılmalıdır. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Uysal Aslan, teşekkür ediyorum.

Diğer söz talebi, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Ordu Milletvekili Seyit Torun'a ait.

Sayın Torun, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA SEYİT TORUN (Ordu) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, ekranları başından ve sosyal medyadan bizleri izleyen değerli vatandaşlarımız; 2025 Yılı Merkezi Bütçe Kanunu Teklifi'nin mahalli idarelere ilişkin 10'uncu maddesi üzerine Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına söz almış bulunuyorum. Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

Değerli arkadaşlar, yıllar önce AK PARTİ "Gönül Belediyeciliği" diyerek göreve geldi; yıllarca "Çılgın Proje" dedi, "Mega Proje" dedi ama bu projelerle belediyeler borçlandı, propaganda için milletin paraları maalesef çöpe gitti; yandaşlar zengin oldu ve vatandaş fakirleşti.

Altı yüz yıllık tarihi olan Haliç Tersanesi'ni "Haliç Port Projesi" adı altında Fettah Tamince'ye peşkeş çektiniz. Bu proje şu anda bitti ve şu anda tamamen rezidans olarak pazarlanıyor ve devam ediyor. Burada projede bulunmadığı hâlde inşa edilen 660 adet lüks konut Türk vatandaşlığı karşılığında yabancılara pazarlandı. Hazine arazisine yapılan kaçak konutlar üzerinden maalesef vatandaşlık satıldı. Projenin bir diğer ortağı eski milletvekiliniz Abdulkadir Kart.

Ama bitmedi, bir de Melih Gökçek'in büyük hayalî projesi ANKAPARK projesi var. Bakın, 801 milyon dolar çöp oldu burada, çöp! (CHP sıralarından alkışlar) Bu parayla 15 bin sosyal konut, 300 öğrenci yurdu yapılabilirdi; bu parayla 200 bin hanenin gıda ihtiyacı karşılanabilirdi, kömür ve gıda desteği verilebilirdi.

Yine bitmedi, 2009 yılında Trabzon'da Gülcemal Projesi başlattınız ve bu projede de Ortahisar'da 750 dönüm deniz alanını doldurdunuz; bakın, 750 dönüm. Hem kıyıcı mahvettiniz hem çevreyi mahvettiniz hem de on beş yıldır burası şu anda çöplük olarak duruyor. (CHP sıralarından alkışlar) İşte bu sizin belediyecilik anlayışınız.

Bakın, burada sadece birkaç tane örnek verdim ama bunun gibi birçok örneği vermemiz mümkün. İşte, bu israf sayesinde, bu savurganlık sayesinde vatandaşlarımız -bu hâlde, bakın- çöpten ekmek toplar hâlde; çocuklarımız gıdaya ulaşamıyor, çocuklarımız maalesef yatağa aç giriyor. Neden? Sizin bu israfınızdan, sizin bu savurganlığınızdan kaynaklanıyor.

Evet, değerli arkadaşlar, şimdi de bu bıraktığınız borçları "Cumhuriyet Halk Partili belediyeler ödesin." diyorsunuz, el insaf diyoruz. Gönül belediyeciliği oldu sizin rant belediyeciliği. "Mega proje" "süper proje" "çılgın proje" diye diye belediyelerin içini boşalttınız. Çılgın projeleriniz yüzde 84 enflasyonla boğuşan vatandaşın maalesef karnını doyurmadı ve insanımız artık evden çıkamaz hâle geldi. (CHP sıralarından alkışlar)

2019 yılında sizin bu çılgın projelerinizden ve israfınızdan bıkan vatandaşımız Cumhuriyet Halk Partisini göreve getirdi ve 2019 yerel seçimlerinde Türkiye nüfusunun yarısını yönetme fırsatı verdi. Bu sefer de "Biz ne yaparız, ne ederiz." dediniz, iftira siyasetine başladınız ve nasıl kara çalarız, bunun peşinden koşunuz. Pandemide 5 maskeyi dağıtamadığınız dönemde bizim belediyelerimiz vatandaşımıza her türlü hizmeti sundu, her türlü ihtiyacını giderdi ama siz buna bile göz diktiniz, yardımları engellemek için elinizden gelen her şeyi yaptınız. (CHP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar; AK PARTİ sıralarından gürültüler)

6 Şubat depremlerinde belediyelerimizin seferberlikle afet bölgelerine getirdikleri yardımları, iş makinelerini şehirlere sokmadınız, yardımları "İlla her şey benim elimden çıkacak, ben yapacağım." diye engellemeye çalıştınız; bunu da yüzünüze gözünüze bulaştırdınız, üç gün vatandaşlarımız göçük altında kaldı ve maalesef can kayıplarımız da arttı. Bu anlamda ciddi ayrımcılık yaptınız.

OSMAN GÖKÇEK (Ankara) - Pandemide...

SEYİT TORUN (Devamla) - Osman Gökçek, sen sus ya! (CHP sıralarından alkışlar, AK PARTİ sıralarından gürültüler)

AHMET BÜYÜKGÜMÜŞ (Yalova) - Niye susuyor ya!

SEYİT TORUN (Devamla) - Ya, sende yüz yok zaten, ne söylesen faydasız sana. (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

Orada yaşanan can kayıplarından tamamen siz sorumlusunuz. Deprem sonrasında da vatandaşlarımız zor günlerinde kimin yanlarında olduğunu gayet iyi gördü. (AK PARTİ sıralarından gürültüler) Ekonomik krizin iyice derinleştiği günlerde siz yandaşların vergi borçlarını silmekle meşgulken Cumhuriyet Halk Partili belediyeler yine varını yoğunu ortaya koydu, vatandaşlarımızın sorununu çözdü. (AK PARTİ sıralarından gürültüler) 2024 seçimlerinde bu çalışma ve özveriye takdir eden halkımızın yüzde 74'ünün yaşadığı il ve ilçelerin yerel yönetimlerini kazandık ve birinci parti olduk. Sizin ayrımcı anlayışınız gene değişmedi, gene maalesef ders almadınız ve gene hâlâ aynı anlayışınızı devam ettiriyorsunuz.

OSMAN GÖKÇEK (Ankara) - İzmir'e arıtma...

SEYİT TORUN (Devamla) - AK PARTİ Genel Başkanı bile partisinin başarısızlığını kabul etti, "Müsebbibi biziz." dedi ama siz gene icra, kayyum, engelleme politikalarıyla belediyelerimize baskı uygulamaya devam ediyorsunuz, hiçbir sonuçtan ders çıkarmıyorsunuz. Şimdi, Erdoğan'ın tabiriyle, başladınız belediyeleri silkelemeye. SGK'nın 1 trilyon lira alacağı var, bunun yüzde 5'i Cumhuriyet Halk Partili belediyelere ait. Bu borçların da önemli bir kısmı AKP'li belediyelerden kalma borçlar. AKP'li belediyelerin

borçlarını belediyelerin gayrimenkulleriyle takası karşılığı siliyorsunuz ama aynı uygulamadan neden Cumhuriyet Halk Partili belediyeleri faydalandırmıyorsunuz? Biraz vicdana, biraz ahlaka sizleri davet ediyorum. (CHP sıralarından alkışlar) Bakın, İstanbul, Ankara ve İzmir Büyükşehir Belediyelerimiz başta olmak üzere, sizin yarattığınız yoksullukla bizim belediyelerimiz mücadele ediyor. Çiftçiye tohumu, gübreyi, mazotu ve emeklilerimize pazar desteği, doğal gaz desteği, askıda fatura uygulamalarımızla dayanışmayı güçlendiriyoruz. Barınma krizi içerisindeki öğrencilerimize belediyelerimiz yurt inşa ediyor, öğrencilerimize burs imkânı sağlıyoruz; engelli çocuklarımızın ailelerine destek veriyoruz. Türkiye'nin dört bir yanında açtığımız kent lokantaları vatandaşlarımıza uygun fiyatlı yemek imkânı sunuyor. (AK PARTİ sıralarından gürültüler) Kapatmak istediğiniz belediye kreşleri ailelere nefes aldıyor. Halkımızın sosyal belediyecilik hizmetlerimizden memnuniyeti yapılan en son ölçümlerde yüzde 68. İşte, sizi bu korkutuyor. (CHP sıralarından alkışlar) İşte, bu anket sonuçları sizleri öyle ürkütüyor ki ne yapacağınızı, belediyelerimize nasıl baskı uygulayacağınızı şaşırtıyorsunuz. Bakın, belediyelerimiz yurt dışından krediler alıyor, üstelik Hazine garantisi olmadan krediler alıyor; bunları dahi onaylamıyorsunuz. (AK PARTİ sıralarından gürültüler) Siz, aslında, belediyeleri değil, vatandaşı cezalandırıyorsunuz, vatandaşın bu hizmetlere erişimini engelliyorsunuz. Tabii, bir de sandıkta kazanamadığınızı bir şekilde kayyumla almaya çalışıyorsunuz. Ahmet Özer, gerçekten saygın bir akademisyen. Az önce Ali Kardeşim de burada sizin Genel Başkanınızın, milletvekillerinizin, Genel Başkan Yardımcılarınızın nasıl tebrik ettiğini anlattı. Böyle saygın bir ismi, gerçekten halkın da kabul ettiği, halkın oylarıyla göreve gelen bir ismi hâlâ ne amaçla iddianamede dahi geçerli olmayan bir konuyla ilgili içeride tutuyorsunuz; gerçekten bu ayıp size yeter. Sadece orada mı? Hakkâride, Mardin'de, Batman'da, Halfeti'de aynı şeyi yaptınız. Ya, bunu geçmişte yaptınız, bu vatandaş sizi her seferinde cezalandırdı, her seferinde o belediyeleri tekrar geri verdi ama siz maalesef bundan da ders almadınız, almıyorsunuz. (CHP sıralarından alkışlar)

Hani AK PARTİ'deyken -Selçuk Özdağ burada yok herhâlde- siyasi etik kanunu çıkarmak istediklerini söylemişti de o zaman Sayın Cumhurbaşkanı demişti ki: "Partiye ilçe başkanı bulamayız, siyasi etik kanunu çıkaramayız." Bu da sizin anlayışınızın en açık ifadesi. (CHP sıralarından alkışlar)

AHMET FETHAN BAYKOÇ (Ankara) - Nereden biliyorsun böyle bir şeyi?

BÜŞRA PAKER (İstanbul) - Nereden uyduruyorsun?

SEYİT TORUN (Devamlı) - Evet, değerli arkadaşlar, şu anda uygulanan yerel yönetimler yasası gerçekten yamalı bir bohça. Defalarca gündeme getirdik, geçmişteki diğer siyasi partilerin yerel yönetimlerden sorumlu genel başkan yardımcılarıyla bir araya geldik, "Bu yasa uygulanabilir değil, birçok eksiği var. Büyükşehir ve büyükhşehre bağlı ilçeler arasında idari ve mali konuda sıkıntıları var, il belediyelerinin sıkıntıları var. Zaten iktidar bütün yetkiyi sarayda toplamış ve her gün vesayetini artırıyor, her gün maalesef yetki budaması yapıyor. Gelin, gerçekten yereli güçlendirecek, yerel dinamiklerin de hizmet etmesinin önünü açacak, kendi öz kaynaklarını harekete geçirecek ve vatandaşın acil ihtiyaçlarını giderecek yerel yönetimler yasasını yapalım, burada siyasetüstü bir çalışma yapalım." dedik ama bunu bile dinletemedik.

Bakın, değerli arkadaşlar, bizim şu anda yaklaşık 1.405 belediyemiz var toplamda. Bakın bu, Fransa'da 36.700, Almanya'da 11 bin ve İsviçre'de 7 binin üzerinde. Demokrasisi gelişmiş birçok ülkede belediye sayısı fazla niye? (CHP sıralarından alkışlar)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Torun, lütfen tamamlayın.

SEYİT TORUN (Devamlı) - Yetkiyi yerele vermiş ve hesabını da sormuş. Aslında, iktidarın görevi, hükûmetlerin görevi denetimdir, kontroldür ama siz kontrol ve denetim yerine yönetmek istiyorsunuz. Kapatın belediyeleri, bari saraydan orayı da yönetin, millet de artık bir tercih yapmak zorunda kalsın; anlayışınız bu, anlayışınız "Her şeyi biz biliriz, biz yaparız." anlayışı ama işinize geldiği zaman yerel, işinize geldiği zaman genel. Bu yerel seçim de gösterdi ki artık vatandaş sizin gerçekten ne yapmak istediğinizi anladı, artık o geçmişten bu yana verdiğiniz hizmetlerin içinin boş olduğunu anladı, vatandaş gerçek derleriyle ilgilenmediğinizi, sadece gözünü boyadığınızı anladı ve gerçekten halkçı belediye Cumhuriyet Halk Partisi belediyeciliğine onay verdi, göreve getirdi, 1'inci parti yaptı. İnşallah, yapılacak ilk seçimde de genelde iktidar olacağız ve ülkeye halkçı belediyecilik anlayışını ve adaletli bir yönetim anlayışını getireceğiz.

Teşekkürler. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Torun, teşekkür ediyorum.

Diğer söz talebi, Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Adana Milletvekili Sunay Karamık'a ait.

Sayın Karamık, buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA SUNAY KARAMIK (Adana) - Değerli Başkan, değerli milletvekilleri ve ekranları başında bizleri izleyen kıymetli vatandaşlarımız; sözlerime başlamadan önce Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Ülkemizin ekonomik gücü ve geleceğe olan kararlılığı açısından önemli bir dönüm noktası olan bütçe görüşmeleriyle ilgili AK PARTİ Grubu adına söz almış bulunuyorum. Cumhurbaşkanı Yardımcımız Sayın Cevdet Yılmaz'ın istikrar, icraat ve kalkınma bütçesi olarak tanımladığı bu bütçe, sadece ekonominin değil toplumsal refahın her alanına dokunan bir yaklaşımı temsil etmektedir. 81 ilimizin ihtiyaçları, toplumun her kesiminin talepleri ve bölgesel gereksinimler göz önünde bulundurularak hazırlanmıştır. Bu bütçede, işçisinden esnafına, gencinden yaşlısına, engellisinden öğrencisine kadar toplumun tamamının beklentilerine cevap vermek hedeflenmiştir.

81 ilimizden bahsetmişken memleketim Adana'yla ilgili birkaç cümlem olacak, daha doğrusu iyi bir haberim olacak. Adana Şakirpaşa Havalimanı'yla ilgili bazı kesimlerin endişeleri ve eleştirileri oldu, hatta bu çatı altında da bahsedildi. Büyük bir mutlulukla öğrendim ki millî gururumuz, göz bebeğimiz Türk Hava Yollarının yüzde 100 iştiraki olan Türk Hava Yolları Uçuş Akademisi ocak ayı itibarıyla Adana Şakirpaşa Havalimanı'nda uçuş eğitimlerine başlıyor. Adana, önemli bir uçuş eğitim merkezi olma yolunda hızla ilerliyor. Şehrimize birçok alanda katkısı olacak bu gelişme hayırlı ve uğurlu olsun.

Değerli milletvekilleri, bütçe teklifimiz, Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın liderliğindeki AK PARTİ iktidarlarının en önemli hedeflerinden biri olan ekonomik istikrar ve güveni merkeze alınmıştır; girişim, yatırım, istihdam, üretim ve ihracat gibi kalkınmanın temelini oluşturan alanlara önemli destekler içermektedir. Bütçenin hazırlanmasında mali disiplin, ekonomik

istikrar ve sürdürülebilir büyüme temel ilke olarak benimsenmiştir. Dolayısıyla bütçemiz sadece bugünün değil yarının da ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde hazırlanmıştır. Bütçe teklifimizde genç girişimcileri ve yatırımcıları olumlu anlamda etkileyecek yeşil ekonomi, dijitalleşme ve teknolojik dönüşüm gibi alanlar dikkat çekiyor. Bu sevindirici hamle yalnızca ekonomik bir plan değil sürdürülebilir bir toplumsal stratejinin de parçasıdır.

2023 yılı Türkiye'nin zorluklara karşı gösterdiği büyük bir direncin somut bir örneğiydi. Ülkemiz art arda gerçekleşen doğal afetler, jeopolitik gerilimler ve dış devletlerin zayıflaması gibi olumsuzluklara rağmen yüzde 5,1 büyüme oranı yakaladı ve on dört yıllık kesintisiz büyüme trendini sürdürdü. Türkiye büyüme oranı itibarıyla gelişmekte olan ülkelerin önüne geçti.

Benzer bir başarı da iş dünyasındaki kadınlarla ilgili. Kadınların iş gücüne katılımı tarihi zirvesine ulaştı. Kadın yöneticilerin, girişimcilerin ve yatırımcıların önü açıldı. 2024 yılında kadınların iş gücüne katılım oranı 2005 yılından bu yana en yüksek seviyesi olan yüzde 37'ye ulaştı. Türkiye Kadın Girişimciler Derneği KAGİDER'in verilerine göre 2002'de Türkiye'de kadın girişimci oranı yüzde 4 iken bugün bu oran yüzde 12 oldu.

Tüm bunların yanında finans sektörümüz de güçlenmeye devam ediyor. Türk lirasının değer kazanmasıyla dolarizasyon azalıyor. Ülkemizin vizyon projelerinden İstanbul Finans Merkezi özellikle FinTech ve katılım bankacılığıyla ilgilenen yabancı yatırımcıların ülkemize olan ilgisini artırıyor. Türkiye'nin ekonomik gücü küresel düzeyde daha fazla güven ve takdir topluyor.

Değerli milletvekilleri, teknoloji hızla geliyor, fırsatlar büyüyor. Böyle bir dünyada gençlerimizi doğru yönlendirmek, üretken, bilinçli ve rekabetçi bir nesil yetiştirmek, geleceğe hazırlamak öncelikli vazifemiz. Bu doğrultuda, yerli inovasyon, millî teknoloji hamlesi ve yatırımların yanında teknolojinin finansal piyasasındaki gelişimini de yakından takip ediyoruz.

Bildiğiniz gibi, kripto paralar ve blok zincir teknolojisi finansal sistemleri dönüştürerek bireyler ve işletmeler için hızlı, şeffaf ve düşük maliyetli çözümler sunuyor. Bazı ekonomistlere göre ekonomide güveni ve verimliliği artırırken, bazı ekonomistlere göre geleneksel yatırım araçlarına alternatifler oluşturarak kapsayıcılığı güçlendiriyor.

Bu noktada, stratejik bir ihtiyacımız hâline gelen "finansal okuryazarlık" kavramının da altını çizmek istiyorum. Finansal okuryazarlık, bireylerin, kurumların ve şirketlerin gelirlerini doğru yönetmeleri, bilinçli harcama yapmaları ve tasarruf alışkanlıkları kazanmaları için gerekli çok temel bir beceridir. Dünyadaki çalışmalar erken yaşta finansal eğitimle başlayarak yaşam boyu öğrenme anlayışını benimsemeyi teşvik ediyor. Çocuklara ve gençlere paranın değeri, bütçe oluşturma ve birikim yapmanın önemini öğretiyor, yetişkinlere de borç yönetimi, yatırım ve emeklilik planlaması gibi konularda rehberlik sağlıyor. AK PARTİ olarak, finansal okuryazarlığın yaygınlaştırılması ve hem vatandaşlarımızın hem de şirketlerimizin ekonomi alanında daha bilinçli kararlar almasını sağlamak için kamu kurumları, özel sektör ve sivil toplum kuruluşlarıyla ortak çalışmalar yapıyoruz. İnaniyoruz ki bu çabanın meyvelerini de en kısa zamanda toplayacağız.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; her alanda olduğu gibi ekonomide de tam bağımsızlık hedefiyle hazırlanan bu bütçe teklifimizi eleştiren muhalefete cumhuriyetimizin kurucusu Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün şu sözünü hatırlatıyorum: "Bugünkü savaşlarımızın amacı tam bağımsızlıktır, bağımsızlığın tamlığı ise ancak mali bağımsızlıkla mümkündür."

Sözlerime son verirken şunu belirtmeliyim: Cinsiyete duyarlı, çevreye duyarlı, genç girişimcilere duyarlı, engelliye, emekliye, memura, sanayiye, çocuğa, yaşlıya duyarlı, bütünsel ve adil bir yaklaşıma sahip, güçlü bir gelecek vizyonu taşıyan 2025 yılı bütçesinin Türkiye Yüzyılı'na katkı sağlayacağına inanıyorum.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Karamık, teşekkür ediyorum.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Sayın Şahin Usta, buyurun.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Söz talebim var Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Buyurun.

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

17.- Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın, Ankara Milletvekili Murat Emir'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine; İstanbul Milletvekili Burak Akburak'ın 162 sıra sayılı 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin 8'inci maddesi üzerinde, Manisa Milletvekili Şenol Sunat'ın 162 sıra sayılı 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin 10'uncu maddesi üzerinde İYİ Parti Grubu adına yaptıkları konuşmalarındaki bazı ifadeleri ile Ordu Milletvekili Seyit Torun'un 162 sıra sayılı 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin 10'uncu maddesi üzerinde CHP Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Teşekkür ediyorum Başkanım.

Başkanım, birkaç konuyla ilgili bazı bilgiler paylaşıldı Genel Kurulda. Bir mahkemenin, yerel mahkemenin en ağır cezaya mahkûm ettiği, 45 kişinin katledildiği bir davayla ilgili olarak Yargıtayın bozma kararından bahsedildi. Yargıtayın bozma kararı, evet, bugün çıkmış ama bozmanın gerekçesi nedir, bilmiyoruz; elbette ki bu konunun takipçisi olacağız. Bozma gerekçesinin açıklanmasından sonra muhtemelen tekrar yerel mahkemeye gönderilmiş gibi görünüyor ama ayrıntılı olarak biz de Adalet Bakanlığından konunun takipçisi olacağız, bu konunun gerekçesini takip ederek meselenin ne olduğunu biz de tabii ki takip edeceğiz.

EPDK'yle ilgili, yönetmelikle ilgili birtakım değişiklikler yapıldı. Bu değişikliklerden daha öncesinde birilerinin haberdar olduğu gibi birtakım iddialarda bulunuldu.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Şahin Usta, lütfen tamamlayın.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Bu iddiaları biz hiç bilmiyoruz, bu işlerle ilgilenmiyoruz ama demek ki takip edenler bu usulsüz yöntemle almaya çalıştıkları hâlde alamadıkları için mi acaba EPDK'ye böyle bir saldırıda bulunuyorlar? Doyumsuz soygunculara aynen bu cümleleri ithaf ediyoruz.

Belediyeçilik hizmetlerinden bahsediliyor. 2019 yılından 2024 yılına kadar birkaç bilgiyi paylaşacağım. Ankara Büyük Şehir Belediyesi 2019 yılında 200 milyon TL'yle CHP'ye devredilmiş. Eylül 2024 itibarıyla borcu 8,4 milyar TL'ye çıkmış, tam 42 kat artmış SGK borcu. İzmir 2019 yılında 6 milyon TL; zaten CHP'deydi, Eylül 2024'e geldiğimizde 9,6 milyar TL yani 1.500 kat bir artıştan bahsediyorum. Aynı şekilde, pek çok belediyenin de var.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Şahin Usta, teşekkür ediyorum.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Tamamlayacağım Başkanım.

BAŞKAN - Birer dakika veriyorum. Sadece teşekkür için açıyorum.

Buyurun.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Şunu merak ediyoruz: Yol yapma, hizmet yapma, bizim bıraktığımız eserleri çöpe çevir, çukurları tamir etme; bu kadar borç nereye gitti? Bu milletin merak ettiği soruya bir an önce cevap versinler.

Teşekkür ederim. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

MURAT EMİR (Ankara) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Sayın Emir, buyurun.

18.- Ankara Milletvekili Murat Emir'in, Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MURAT EMİR (Ankara) - Sayın Usta'nın meraklarını gidereceğiz, hiç merak etmesin. Öncelikle, Yargıtayın kararıyla ilgili çekincemizi, eleştirimizi tekrarlıyoruz. Bu, sıradan bir Yargıtayın bozması ve birinci derece mahkemeye göndermesi gibi değerlendirilemez çünkü burada Yargıtay aynı zamanda geçirilen tutukluluk sürelerini göz önüne alarak tahliyesine de karar verdi yani bugün itibarıyla o İŞİD militanları özgürler ve geldikleri yere yani Suriye'ye veya Afganistan'a gidecekler; tehlike budur. Burada üstelik de Can Atalay'ın 3 Anayasa Mahkemesi kararına rağmen tahliyesini sağlamayan, Anayasa Mahkemesi kararını değerlendirmeye değer bir karar olarak değerlendirmeyen Yargıtay 3. Ceza Dairesi var söz konusu olan. Dolayısıyla buradaki yapılan işlemin hukuki olmadığı apaçık ortada ama arkasındaki siyasi pazarlıkları bu Mecliste mutlaka konuşmak zorundayız, bunun cevabını bekliyoruz sizden.

İkinci...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Biz de bekliyoruz. Yargıtayın bozma gerekçesi gelsin, tartışalım dedik yani.

BAŞKAN - Sayın Emir, lütfen tamamlayın.

MURAT EMİR (Ankara) - Sayın Usta, katiller tutuklu değiller, katiller tahliye edildiler; bizim sıkıntımız bu. Katiller zaten tutuluyorsa orada sorun yok, yargılama devam eder.

İkinci soru: Bizim belediye borçlarımızı -burada değişik rakamlar veriyorsunuz- biz defalarca ifade ettik. Merak ediyormuşsunuz bu paralar nereye gidiyor diye. Biz size merak ettiklerimizi söylüyoruz ama cevap veremiyorsunuz. SGK'nın alacaklı olduğu, SGK prim borcu olan yüzlerce size yakın şirketin listesini niye hâlâ yayınlamıyorsunuz? Varsa yoksa Cumhuriyet Halk Partili belediyeler. Varsa cesaretiniz AKP'li belediyelerin 2019 ve 2024 SGK borçlarını açıklasanıza. (AK PARTİ sıralarından gürültüler) Onların hazine borçlarını açıkladık. 10,5 milyar hazine borcunun 6,5 milyarı AKP'li belediyelere. Dolayısıyla bu silkeleme mantığıyla giderseniz, burada içinde adalet, hukuk olmadığı apaçık ortaya çıkar ve boşuna konuşmuş olursunuz. "Silkele." diyerek...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Değerli milletvekilleri...

MURAT EMİR (Ankara) - Toparlıyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN - Sayın Emir, teşekkür için açıyorum, sadece teşekkür için.

Buyurun.

MURAT EMİR (Ankara) - Çok teşekkür ederim.

"Silkele." diyerek cezalandırılan Cumhuriyet Halk Partili belediyeler değil Cumhuriyet Halk Partililerin hizmet verdiği vatandaşlarımızdır, süt içen bebeklerdir, onlara eğitim veren öğretmenlerin maaşıdır, toplanan çöplerdir, burslardır, yurtlardır, Halk Kartlarıdır, evlere giren bir kilo kıymadır.

Teşekkür ederim Sayın Başkan.

ALİ TAYLAN ÖZTAYLAN (Balıkesir) - Borçlar ne oldu, borçlar, onu söyle! Nereye gitti o paralar? 200 milyondan 5 milyara ne oldu?

RUKEN KİLERCİ (Ağrı) - Borç ne olacak, borç? Hani cevap? O zaman kimse borcunu ödemesin.

BAŞKAN - Peki, teşekkür ediyorum.

Şimdi...

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Başkanım..

BAŞKAN - Sayın Şahin Usta, bir şey yok, siz söylediniz, o da söyledi, kayda geçti.

ALİ TAYLAN ÖZTAYLAN (Balıkesir) - Hiçbir şeye cevap vermedi ki Başkanım.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - AK PARTİ'li belediyelerle ilgili de bilgi verecektim.

BAŞKAN - Ama bir şey yok, Allah aşkına, bir şey yok. Bunu bitirelim burada, ben istirham ediyorum Sayın Şahin Usta.

MURAT EMİR (Ankara) - SGK borç listesini açıklayın, sorumuza cevap verin.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - AK PARTİ'li belediyelerle ilgili...

BAŞKAN - Efendim yani bakın, şimdi, bu, neyse...

BÜLENT KAYA (İstanbul) - Sayın Başkanım, bu soru-cevabı geri alalım. Tasarruf edelim diye

soru-cevabı kaldırıyoruz...

III.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) Kanun Teklifleri (Devam)

1.- 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/278) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 162) (Devam)

2.- 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/277), Plan ve Bütçe Komisyonunca Kabul Edilen Metne Ekli Cetveller, 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Genel Uygunluk Bildirimi ile 2023 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 225 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2023 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2023 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/922) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 163) (Devam)

BAŞKAN - Şimdi, şahıslar adına ilk söz İstanbul Milletvekili Nilhan Ayan'a ait.

Sayın Ayan, buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

NİLHAN AYAN (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yüce Meclisimizi ve aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Ben, Hınıslı Kürt Osman'ın torunu, Yörük Zeki'nin kızıyım, bu toprakların derinliklerindeki kardeşliğin canlı örneğiyim. Bunun aksini düşünen, bu ülkeyi, bu güzel toprakları bölmeyi, parçalamayı heves edinen kimse var ise şayet önce gelsin benden başlasın. (AK PARTİ sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

Millî mücadelenin temel taşlarından birini oluşturan 1919 Erzurum Kongresi'nde vatanın bölünmez bütünlüğü ve milletin bağımsızlığı vurgulanmış, Kürt meselesi konuşulmuş ve o tarihte dahi bu toplumun ayrılmaz bir bütün olduğu her satırda belirtilmiş, şu cümleyle de vurgulanmış: "Bu bölgede yaşayan bütün Müslüman unsurlar diğerlerine karşı fedakârlık hissiyle doludur, ırki ve sosyal durumlarını riayetkar, öz kardeşirler." Görüldüğü gibi Kürtler Batı'nın, emperyalist güçlerin hiçbir zaman maşası olmamıştır, olmayacaktır. Tarih boyunca bizler omuz omuza ortak düşmanlara karşı birlikte mücadele verdik. Biz bu ülkenin onurlu, eşit vatandaşlarıyız; biriz, kardeşiz. Biz hep birlikte Türkiye'yiz.

SIRRI SAKİK (Ağrı) - Mücadele doğru ama eşit değiliz bak, mücadele doğru.

KAMİL AYDIN (Erzurum) - Birazdan sen de konuşacaksın o kürsüde; o konuşuyor, sen de konuşacaksın.

NİLHAN AYAN (Devamla) - Eminim ki Kürtler, Siyonist İsrail'in piyonu olacaklarına bu milletin asil unsuru olacaklardır çünkü bu coğrafyanın umudu Türkiye'dir. Türk, beklenendir. "Osmanlı'nın artığısınız." dediklerinde kahroluyorum." diyen Kerküklü ninenin, "Bizi kimlere bırakıp gidiyorsunuz?" diyen Şamlı dedenin umududur Türkiye. "Türkiye için dua etmeden seccademi kaldırmam." diyen Bosnalı teyzenin, "İki patik ördüm, köyüme ilk gelen Türk askerine vereceğim." diyen Ahıskalı gelinin umududur Türkiye. Şehadet parmağını İsraili askerlere uzatıp "Bir gün gelecekler." diyen, ağlayan Gazzeli çocuğun umududur Türkiye. (AK PARTİ sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar; MHP sıralarından alkışlar)

Değerli milletvekilleri, böyle bir Türkiye'yi kuran Atatürk'e rahmet diliyor, onun emperyalizme karşı verdiği mücadeleyi devam ettiren, Türkiye Yüzyılı'nın lideri, mimarı Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ı saygıyla selamlıyorum; onunla dava arkadaşı olmanın onuru yaşıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Şükür ki "Mavi vatan masal." "Libya'da ne işiniz var?" diyenlere karşı TCG ANADOLU'yla cevap veren Erdoğan'ın yanındayım. (AK PARTİ sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar) Şükür ki genel merkezimizde bayrak indirenlerin değil Afrin'e, Şam'a, Halep'e bayrak asan Erdoğan'ın yanındayım. (AK PARTİ sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar; MHP sıralarından alkışlar) Şükür ki SİHA düşmanlığı yapanların değil GÖKBAY, KAAN, Bayraktar'la gök vatanda destan yazan Erdoğan'ın yanındayım. (AK PARTİ sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar) Şükür ki "Maalesef Azerbaycan'a yardım ettik." diyenlerin değil Karabağ'ı otuz yıl sonra işgalden kurtaran Erdoğan'ın yanındayım. Şükür ki "Savunma sanayisine de dokunacağız." diyenlere karşı yerlilik oranını yüzde 80'lere çıkaran Erdoğan'ın yanındayım. (AK PARTİ sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar) Şükür ki musluk açmayı marifet sananlara karşı Ayasofya'yı açan Erdoğan'ın yanındayım. (AK PARTİ sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

OSMAN GÖKÇEK (Ankara) - Helal olsun sana be!

NİLHAN AYAN (Devamla) - Şükür ki Filistin meselesinde, Birleşmiş Milletlerdeki 193 ülke içinde insanlığın en gür, en sağlam sesi olan Erdoğan'ın yanındayım. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Şükür ki "Türkiye'nin Suriye'de ne işi var?" vizyonsuzluğu ile "Suriyelilerin Türkiye'de ne işi var?" vicdansızlığı arasına sıkışıp kalmış muhalefete karşı "Biz, mazluma kimlik sormayız; tahtımızı veririz, tacımızı veririz ama bize sığınanları vermeyiz." diyen, ecdadımı temsil eden Erdoğan'ın yanındayım. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

SIRRI SAKİK (Ağrı) - Keşke bir de dedenin yanında olsaydın, atanın yanında olsaydın.

NİLHAN AYAN (Devamla) - Şükür ki 28 Şubatlarda ezilen kadınlarımızı milletimizin yüce Meclisine taşıyan Erdoğan'ın yanındayım. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Emeklinin, işçinin, çiftçinin de yanında ol ya; yeter, Erdoğan'ın çok yanında oldun.

NİLHAN AYAN (Devamla) - Ülkemizde maalesef onlarca yıl kılık kıyafetle, okumak isteyen genç kızlarımızın başörtüsüyle uğraşıldı. Lafa gelince kültürden, sanattan, edebiyattan...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Senin başörtünü de mi çıkardılar? Senin başörtünü de mi çıkardılar? Sizin başörtünüzü de mi aldılar?

RUKEN KİLERCİ (Ağrı) - Ne biçim konuşuyorsunuz ya! Bu ne biçim konuşmak ya! "Senin başörtünü de mi çıkardılar." falan, ne biçim konuşma! Saygısız!

BAŞKAN - Sayın Ayan, lütfen tamamlayın.

NİLHAN AYAN (Devamla) - Bir kadına şiddet uygulamadan dinlemeyi öğreneceksiniz, buna alışacaksınız; biz alıştıracacağız sizi, merak etmeyin. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Alışıyoruz, alışıyoruz.

NİLHAN AYAN (Devamla) - Lafa gelince kültürden, sanattan, ilerlemeden bahsedersiniz ama kızlarımızı kazandıkları üniversitelerin kapılarından geri çevirirsiniz ve buna da "çağdaşlık" dersiniz. (AK PARTİ sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Emekliden yana ol, emekliden! Yoksulluktan yana ol, yoksulluktan!

NİLHAN AYAN (Devamla) - Ben bugün Meclisimize, Genel Kurulumuza bakıyorum, Genel Kurulumuzdaki başörtülü kadın vekillerimizle gurur duyuyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Biz de gurur duyuyoruz.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Biz uzlaşalım dedikçe siz kutuplaştırıyorsunuz ya! Böyle mi yapılacak ya!

HASAN ÇİLEZ (Amasya) - Dinlediklerinden bunu mu anladın, tebrik ediyorum!

NİLHAN AYAN (Devamla) - Ve diyorum ki: Şükür ki AK PARTİ'nin milletvekiliyim. Şükür ki bu gerici zihniyeti yerle bir eden AK PARTİ'nin milletvekiliyim diyorum, Meclisimizi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Şahin Usta, buyurun...

OSMAN GÖKÇEK (Ankara) - Kiskanmayın, kiskanmayın, siz de öğrenin konuşmayı.

BAŞKAN - Sayın Şahin Usta, buyurun...

OSMAN GÖKÇEK (Ankara) - Siz de güzel konuşmayı öğrenin; bak, ne güzel anlatıyor.

SIRRI SAKİK (Ağrı) - Ya, konuşma be, konuşma ya, ayıp ya!

BAŞKAN - Sayın Usta, buyurun.

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

19.- Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın, Çorum Milletvekili Mehmet Tahtasız'ın yerinden sarf ettiği bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Başkanım, maalesef, hani burada hep bir temiz dilden bahsediyoruz ya, Sayın Vekilimiz, hatibimiz konuşurken Sayın Vekil burada oturduğu yerden "Senin de mi başını açtılar, başörtünü çıkarttılar?" diye laf atıyor yani.

ÖMER İLERİ (Ankara) - Ayıp ya!

ALİ TAYLAN ÖZTAYLAN (Balıkesir) - Yazıklar olsun size!

AHMET FETHAN BAYKOÇ (Ankara) - Ayıp ya, hangi terbiyesiz yaptı bunu?

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Yani artık kadınların başının örtüsüyle...

RUKEN KİLERCİ (Ağrı) - Ayıp bir şey bu ya!

AHMET FETHAN BAYKOÇ (Ankara) - O lafı sen mi söyledin?

RUKEN KİLERCİ (Ağrı) - Evet, o söyledi, ben duydum.

AHMET FETHAN BAYKOÇ (Ankara) - Yazıklar olsun sana, terbiyesiz!

ALİ TAYLAN ÖZTAYLAN (Balıkesir) - Yazıklar olsun sana!

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Başörtüsüyle uğraşmaktan verdiğimiz...

AHMET FETHAN BAYKOÇ (Ankara) - Terbiyesizler!

EYYÜP KADİR İNAN (İzmir) - Terbiyesiz ya!

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Terbiyesiz sensin. O lafı öyle söylemedim, ben cevabını veririm.

BAŞKAN - Sayın Şahin, siz Genel Kurula hitap edin.

Sayın Gökçek.... Sayın Tahtasız...

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Arkadaşlar bir durun ya, bir dakika ya.

Bizim verdiğimiz...

AHMET FETHAN BAYKOÇ (Ankara) - Terbiyesiz!

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Sensin terbiyesiz, haddini bil! Biz hiçbir kadına saygısızlık yapmayız.

AHMET FETHAN BAYKOÇ (Ankara) - Sen mi karar vereceksin ona?

BAŞKAN - Değerli milletvekilleri...

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Benim annem de babaannem de başörtülü, biz başörtüsüne saygılıyız.

AHMET FETHAN BAYKOÇ (Ankara) - O zaman saygı duyacaksın, buna sığınma, saygılı ol!

ALİ TAYLAN ÖZTAYLAN (Balıkesir) - Terbiyesiz adam!

AHMET FETHAN BAYKOÇ (Ankara) - Haddini bil!

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Sensin hadsiz! Hadsiz olma! İndir o parmağını, terbiyesizlik yapma!

BAŞKAN - Sayın tahtasız...

AHMET FETHAN BAYKOÇ (Ankara) - Haddini bil!

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Sen bileceksin haddini, saygısız!

BAŞKAN - Değerli milletvekilleri... Değerli arkadaşlarım....

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Ben bir cevap verebilir miyim?

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Saygısız! Gel, gel...

BAŞKAN - Sayın Tahtasız...

ALİ TAYLAN ÖZTAYLAN (Balıkesir) - Terbiyesiz adam, sensin ahlaksız, terbiyesiz.

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Sessiz olsun, sessiz.

Sensin terbiyesiz, ahlaksız.

BAŞKAN - Sayın Tahtasız, herkes meramını anlatıyor, bırakın Sayın Usta da görüşlerini paylaşsın. Siz de lütfen saygıyla dinleyin.

AHMET FETHAN BAYKOÇ (Ankara) - Ağzını topla, ağzını!

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Ağzını toplatırım ben sana!

BAŞKAN - Değerli milletvekilleri, gruplar arası laf yarıştırmaya girilirse burada biz sağlıklı bir çalışma düzeni kuramayız,

lütfe.

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Sabahtan beri bizim konuşmacılara laf atarken sorun yok.

BAŞKAN - Hatipler konuşuyor, mikrofon zaten onların sesini veriyor, sizin attığınız lafların hiçbirisi televizyonlardan evlere gitmiyor, sadece buradaki çalışma ortamının düzenini bozuyor; hatibin sesi gidiyor, boşa yoruluyorsunuz.

Sayın Şahin Usta, buyurun.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Bizim vermiş olduğumuz mücadeleyi böylesine küçümsemek, böylesine bir laf atma mevzuu yapmanız kadar onur kırıcı bir şey olamaz. Bu, kesinlikle kabul edilemez; bu cümlelizden dolayı sizi esefle kınıyorum. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar) Bu onurlu bir mücadeledir, burada bulunan bütün kadınlardan özür dilemeniz... Ve bu cümlelerin bir daha bu Genel Kurulda duyulmaması için herkesin özen göstermesini hassasiyetle rica ediyorum.

Teşekkür ederim.

(AK PARTİ sıralarından "Özür dilesin!" sesleri)

RADIYE SEZER KATIRCIOĞLU (Kocaeli) - Ayrıca başı açık arkadaşımızı aşağılayamazsın! Başı açık arkadaşımızı da aşağılayamazsın! Sana bırakmayız arkadaşımızı!

RUKEN KİLERCİ (Ağrı) - Yazıklar olsun!

EYYÜP KADİR İNAN (İzmir) - Özür dilemesi lazım.

OSMAN GÖKÇEK (Ankara) - Özür dilesin, özür.

RUKEN KİLERCİ (Ağrı) - Annen başörtülüysen özür dileyeceksin!

AHMET FETHAN BAYKOÇ (Ankara) - Özür dileyeceksin!

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Hiç kimseye...

RUKEN KİLERCİ (Ağrı) - Duyduk ya, duyduk; kulağımızla duyduk!

MURAT EMİR (Ankara) - Başkanım...

BAŞKAN - Sayın Emir, buyurun.

20.- Ankara Milletvekili Murat Emir'in, Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MURAT EMİR (Ankara) - Sayın Usta ve AKP milletvekili arkadaşlar, sayın hatibi dikkatle dinledik. İçerisinde bizim asla kabul etmeyeceğimiz, bize ait olmayan isnatların olduğu hatta zaman zaman saldırganlaştığı ifadeler var. Dolayısıyla bir tepki almasını bir yere kadar anlaşılabilir ama ne mutlu ki Türkiye'nin gündeminde uzun yıllardır başörtüsü diye bir sorun kalmamıştır.

RUKEN KİLERCİ (Ağrı) - Neden acaba?

AYŞE KEŞİR (Düzce) - AK PARTİ sayesinde.

AHMET FETHAN BAYKOÇ (Ankara) - Onu da AK PARTİ yaptı, onu da AK PARTİ yaptı.

RADIYE SEZER KATIRCIOĞLU (Kocaeli) - Recep Tayyip Erdoğan yaptı, kendinize malzeme sunmayın.

RUKEN KİLERCİ (Ağrı) - Onu da mal edin kendinize!

MURAT EMİR (Ankara) - Bu sorunun bitmiş olmasından dolayı da son derece memnunuz ve bu bitsin diye mücadele verenlerin içerisinde Cumhuriyet Halk Partililer olduğunu da gayet iyi biliyorsunuz.

(AK PARTİ sıralarından "Aa!" sesleri)

BÜŞRA PAKER (İstanbul) - Aklımızla alay ediyor ya!

MURAT EMİR (Ankara) - Ama bakın, şükür ki bu tartışmalar bitmiştir. Biz bu tartışmaları geride bırakmış olmaktan dolayı mutluyuz.

ALİ TAYLAN ÖZTAYLAN (Balıkesir) - Yanındaki beyefendi bırakmıyor Sayın Başkan.

MURAT EMİR (Ankara) - Türkiye, kimsenin kimliğinden, inancından, yaşam biçiminden dolayı...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BÜŞRA PAKER (İstanbul) - Aklımızla alay ediyor ya!

ALİ TAYLAN ÖZTAYLAN (Balıkesir) - Yanındaki vekil bırakmıyor!

BAŞKAN - Sayın Emir, lütfen tamamlayın.

MURAT EMİR (Ankara) - ...sorgulanmadığı, dışlanmadığı bir sürece gerçekten hasrettir.

ALİ TAYLAN ÖZTAYLAN (Balıkesir) - Yanındaki vekil sorguluyor ve dışlıyor.

RADIYE SEZER KATIRCIOĞLU (Kocaeli) - Ya, tamam "Arkadaşımız hata yaptı." de, "Vekilimiz hata." yaptı de...

OSMAN GÖKÇEK (Ankara) - Özür dilesin, özür!

BÜŞRA PAKER (İstanbul) - Ya, aklımızla alay ediyorsunuz ya!

İSMET GÜNEŞHAN (Çanakkale) - Başörtüsünü siyasete alet etmenize engel...

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Ne dediğinizi bir daha söyler misin...

MURAT EMİR (Ankara) - Her alanda da bunu yaşama geçirmek için mücadeleyi vermeliyiz, hep birlikte vermeliyiz arkadaşlar. (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Evet, Sayın Şahin Usta, buyurun.

21.- Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın, Ankara Milletvekili Murat Emir'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadeleri ile Çanakkale Milletvekili İsmet Güneşhan'ın yerinden sarf ettiği bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Sayın Başkanım, konuşmayla ilgili bir yorumdan bahsetmedim. Ben, sayın milletvekilinin söylemiş olduğu o cümleden dolayı bir özür borcunun olduğunu tekrar söylüyorum.

Bakın, bunu konuşurken arkadan bir başka vekil de... "Başörtüsünü siyasete alet etmenize engel olduk." diyorsunuz. Benim veya bir başkasının başörtüsünü siyasete alet ettiğimizi hiç kimse iddia edemez, kimse bu cümleyi burada kuramaz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

MURAT EMİR (Ankara) - Kurar canım.

MEHMET BAYKAN (Konya) - Murat Bey, izin verin de sayın vekil kendini ifade etsin.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Biz inancımızdan dolayı başımızı örttük, inancımızdan dolayı da bu mücadeleyi verdik. Hâlâ aynı zihniyettesiniz maalesef, onun için iki defa özür dilemelisiniz. Bunlar kabul edilebilir cümleler değil. Özür dilemeyip hâlâ yaptıkları yanlışın arkasında durmaktan... Bu kadar utanmazlık olamaz!

Bir özür borçlusunuz, bunu dileyin ve bu konu ancak böyle kapanır.

BAŞKAN - Sayın Emir, buyurun.

22.- Ankara Milletvekili Murat Emir'in, Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MURAT EMİR (Ankara) - Bu konuyu diledikleri kadar uzatabiliriz, bizim müktesebatımız buna yeter Sayın Başkan.

EYYÜP KADİR İNAN (İzmir) - Biliyoruz, biliyoruz.

AYŞE KEŞİR (Düzce) - Düşün kadınların yakasından ya!

SÜLEYMAN ŞAHAN (Yozgat) - Özür dile, bu konu kapansın!

MURAT EMİR (Ankara) - AKP'nin siyasi yürüyüşünün içerisinde başörtüsü mücadelesinin, başörtüsü kavgasının çok önemli bir siyasi enstrüman olduğu ve birçok kere de siyasete alet edildiği Türkiye siyasi tarihini azıcık bilen herkesin malumudur. (CHP sıralarından alkışlar)

AYŞE KEŞİR (Düzce) - Düşün kadınların yakasından...

HASAN ÇİLEZ (Amasya) - Tasvip ediyor musun o kelimeyi?

MURAT EMİR (Ankara) - Bu konu tartışma dışıdır ama türban, başörtüsü siyasete alet edildi diye...

ALİ TAYLAN ÖZTAYLAN (Balıkesir) - Yanındaki vekil tartışıyor.

MURAT EMİR (Ankara) - ...üzerinden siyaset inşa edildi diye, üzerinden oylar toplandı diye biz kişisel hak ve özgürlük alanına giren bir konuyu bir tartışma konusu yapmak istemiyoruz, bunun tarafı değiliz.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) - Peki, o kelimeyi tasvip ediyor musun?

AYŞE KEŞİR (Düzce) - Kadına şiddete hayır!

MURAT EMİR (Ankara) - Son derece açık ve net. Dolayısıyla siz hiç olmazsa bundan sonra başörtüsü siyasetini bırakın, gelin burada bütçeyi konuşun.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ALİ TAYLAN ÖZTAYLAN (Balıkesir) - O zaman saldırmayacak, kelimelerine dikkat edecek!

BAŞKAN - Sayın Emir, lütfen tamamlayın.

AHMET FETHAN BAYKOÇ (Ankara) - Özür dileyecek, özür!

MURAT EMİR (Ankara) - On beş yıl önce bitmiş bir problemi burada konuşarak hâlâ başörtüsü üzerinden siyaset yapma, siyaset devşirme gayreti olduğunu hayretle ve ibretle izliyoruz Sayın Başkan.

ALİ TAYLAN ÖZTAYLAN (Balıkesir) - Özür dilemek erdemdir, o erdemi gösterin!

BAŞKAN - Birleşime yirmi dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 22.43

ALTINCI OTURUM

Açılma Saati: 23.04

BAŞKAN: Başkan Vekili Bekir BOZDAĞ

KÂTİP ÜYELER: Yasin ÖZTÜRK (Denizli), Kurtcan ÇELEBİ (Ankara)

----- 0 -----

BAŞKAN - Değerli milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 38'inci Birleşiminin Altıncı Oturumunu açıyorum.

III.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) Kanun Teklifleri (Devam)

1.- 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/278) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 162) (Devam)

2.- 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/277), Plan ve Bütçe Komisyonunca Kabul Edilen Metne Ekli Cetveller, 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Genel Uygunluk Bildirimi ile 2023 Yılı Dış Denetim Genel

BAŞKAN - 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin görüşmelerine devam ediyoruz.

Komisyon yerinde.

10'uncu madde üzerinde şahıslar adına yapılan konuşmalarda kalınmıştı.

Şimdi, şahsı adına ikinci söz Ardahan Milletvekili Özgür Erdem İncesu'ya ait.

Sayın İncesu, buyurun.

ÖZGÜR ERDEM İNCESU (Ardahan) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Türkiye nüfusunun yüzde 93'ü il ve ilçe belediyelerinin sınırları içerisinde yaşıyor. Bu durum, yerel yönetimlerin vatandaşların yaşam kalitesini iyileştirip refahını artırmada ve hayatını kolaylaştırmada ne denli etkili bir pozisyonunda olduğunu ortaya koymaktadır. Yapılan son yerel seçimlerde Cumhuriyet Halk Partisi halkımızın verdiği destekle Türkiye'nin birinci partisi olmuştur. Yönetimimize geçen belediyelerde çok hızlı bir şekilde sosyal belediyecilik ilke ve uygulamalarını hayata geçirmeye başladık. Ankara ve İstanbul başta olmak üzere halka dokunan, onların günlük hayatını olumlu etkileyen politikaları bütün belediyelerimize yaydık. Bizler, bütün bu hizmetlerimizi parti ayrımı gözetmeksizin tüm vatandaşlarımızı kucaklayarak gerçekleştiriyoruz. Fakat siz, merkezî yönetimin gücünü, en son yapılan uygulama gibi belediyelerin hesaplarına bloke koyarak muhalefet belediyelerini zayıflatmak için kullanır ve mücadele alanına çevirirseniz burada mağdur olan çalışanlar ve vatandaşlarımız olacaktır. Mesela Ardahan Posof Belediyesi son on yıldır AK PARTİ yönetimindeydi, son seçimlerde Cumhuriyet Halk Partisi seçimi kazandı; geçmiş on yılın borcu için takip başlatıldı, vatandaşın gelen tepki üzerine geri kaldırıldı. Ardahan'da şu anda 1 metre kar var, sizler "Nasıl yardımcı oluruz? Bu Ardahan'ın tünellerini, eksiklerini nasıl tamamlarız?" diye düşünmek yerine çalışmaları engellemeye çalışıyorsunuz. Benzer durum İstanbul'da, Ankara'da birçok belediyemizde var. SGK prim borçları için adım atılıyor ancak çözümler kabul edilmiyor. Sayıştayın SGK denetim raporunda kurumun belediyelerden prim borcu alacaklarının toplam borca oranının yüzde 10'u geçmediğini görüyoruz. Anlıyoruz ki amaç üzüm yemek değil.

Türkiye'de mahallî idareler ve özellikle belediyelerimiz çok ciddi sorunlarla karşı karşıyadır. Belediyelerin genel bütçe vergi gelirlerinden aldıkları payların görevleriyle orantılı olmadığı açıktır. 5779 sayılı Kanun yetersizdir. Belediyelerin öz gelir kaynaklarına ilişkin güncellemeler ise bugüne kadar gerçekleştirilememiştir. 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu 1981 tarihli olup günümüze artık cevap vermemektedir. Bunun yanında, 2017 yılında çıkarılan 696 no.lu KHK'yle, ihaleli işlerde çalışan personel topluca belediyelere aktarıldı. O tarihten itibaren biriken alacaklarının faturasını faizlerde bir düzeltme yapmadan, belediye gelirlerinden yapılan kesintilerin ne miktarda ve hangi aralıklarla yapılacağına da bir açıklık getirmeden yeni yönetimlerin önüne koydunuz. Bu, kurumları âdetâ felç edip çalışamaz hâle getirme çabasından başka bir şey değildir. Halkımızın ihtiyaç duyduğu her alanda yanında olma sorumluluğu taşıyan belediyelerimiz okullarda gerekli olan temizliği yapmak istedi, onu da engellediniz. Diğer yandan, kadınların iş hayatına katılma oranı OECD ülkeleri arasında yüzde 67,1 iken ülkemizde bu oran yüzde 36,1 seviyesindedir. Kadınların iş hayatına katılımını kolaylaştıracak, piyasa ücretlerinden çok daha düşük ücretlere çocuklara güvenli bir yuva olan belediye kreşlerimizi engellemeye çalıştığınızı tüm kamuoyu duydu. Siz, bununla esasında kadınların iş hayatına dâhil olmasını engelliyorsunuz. Ayrıca, TÜİK verilerine göre açlık sınırının altında kalan bütün vatandaşlarımıza yardım eli uzatan belediyelerimizin kent lokantalarını, ısınma yardımlarını -burada bir parantez açmak istiyorum; bu konuyla ilgili olarak başta memleketim Ardahan olmak üzere gelir ve mevsim dezavantajları olan şehirlere yakacak desteği sağlanmasıyla ilgili olarak daha önce bir teklif vermiştim, bunu buradan yineliyorum- öğrencilere hizmet veren kütüphaneleri, ücretsiz yemekhaneleri, yurt imkânlarını, yaşlı yardım ünitelerini, spor tesislerini, kursları ve daha nicelerini gayet iyi biliyorsunuz. (CHP sıralarından alkışlar) Siz, bu belediyeciliğin vatandaşın faydasına olduğunu gördüğünüz hâlde belediyelerimizi engellemeye çalışıyorsunuz ve vatandaşlarımızı mağdur ediyorsunuz, yetmediği yerde de kayyum atıyorsunuz. Bu işi o kadar abarttınız ki Ardahan Damal ilçesi Burmadere köyü muhtarına kadar kayyum atadınız ama elbet adalet bir gün yerini bulacaktır.

Şimdi, belediyelerimizin içinde bulunduğu mali durumun OECD ülkeleriyle karşılaştırmasını yapmak istiyorum. Merkezî yönetim yardımlarının belediyelerin toplam gelirleri içindeki payı yüzde 61 iken OECD ülkelerinde bu oran yüzde 50'dir. Bu durum, belediyelerin gelir kaynakları açısından merkezî yönetime daha bağımlı olduğunu göstermektedir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın İncesu, lütfen tamamlayın.

ÖZGÜR ERDEM İNCESU (Devamla) - Teşekkürler.

Türkiye'deki yerel vergilerin tüm ülke düzeyinde tahsil edilen vergi gelirlerine oranı yüzde 2 iken OECD ortalaması yüzde 14 düzeyindedir. Değerli üyeler, bu kapsamda, çok acil olarak şu adımların atılması elzemdir: SGK ve vergi yapılandırmasında faizler silinmeli, ana borçlar vadeye yayılmalıdır; bu imkânlar belediye şirketleri için de sağlanmalıdır. İller Bankası ve kamu bankaları düşük faiz oranlarıyla belediyelere kredi sağlamalı, İller Bankasından komisyonsuz teminat mektubu verilmesi kolaylaştırılmalıdır. Genel bütçe vergi gelirlerinden aktarılan paylar belediyelerin görev gelir dengesi gözetilerek tekrar gözden geçirilip artırılmalıdır. Payları dağıtırken ticari faaliyetler ve turizm gibi sebeplerle gece, gündüz ve yaz, kış nüfusu farklılaşan bölgelerde bu nüfus farklılıkları dikkate alınmalıdır. 5449 sayılı Kanun'da değişiklik yapılarak belediye gelirlerinden kalkınma ajanslarına ayrılan pay kaldırılmalı ya da yalnızca öz gelirlerden pay ayrılması sağlanmalıdır. Belediye Kanunu'nun 68'inci maddesinde değişiklik yaparak iç borçlanmalar için onay alınmasını gerekli kılan yüzde 10 oranı yükseltilmeli ya da izin şartı tamamen kaldırılmalıdır. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın İncesu, teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, 10'uncu madde üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Şimdi, 10'uncu maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 10'uncu madde kabul edilmiştir.

11'inci maddeyi okutuyorum:

Fonlara ilişkin işlemler

MADDE 11- (1) Türk Silahlı Kuvvetlerinin stratejik hedef planı ile Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığının ihtiyaç planları uyarınca temini gerekli modern silah, araç ve gereçler ile gerçekleştirilecek savunma ve NATO altyapı yatırımları için yıl içinde yapılacak harcamalar; 7/11/1985 tarihli ve 3238 sayılı Kanunla kurulan Savunma Sanayii Destekleme Fonunun kaynakları, bu amaçla bütçeye konulan ödenekler ve diğer aynı ve nakdî imkânlar birlikte değerlendirilmek suretiyle Savunma Sanayii İcra Komitesince tespit edilecek esaslar çerçevesinde karşılanır.

(2) Milli Savunma Bakanlığı, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığına bütçe ile tahsis edilen ödeneklerden birinci fıkra hükümleri gereğince tespit edilecek tutarları; Emniyet Genel Müdürlüğüne bütçe ile tahsis edilen ödeneklerden zırhlı araç, uçak ve helikopter, insansız hava araçları (İHA), uçuş simülatörü, Elektronik Harp (HEWS) ve Kent Güvenlik Yönetim Sistemleri (KGYS) projeleri ile istihbarat ve güvenliğe yönelik alımlara ilişkin tutarları; Türkiye Hudut ve Sahiller Sağlık Genel Müdürlüğüne bütçe ile tahsis edilen ödenekler ile bu Genel Müdürlük bütçesine kaydedilen ödeneklerden motorbot alımına yönelik tutarları; Orman Genel Müdürlüğüne bütçe ile tahsis edilen ödenekler ile bu Genel Müdürlük bütçesine kaydedilen ödeneklerden yangınla mücadele hizmetlerinde kullanılmak üzere helikopter ve uçak alımlarına ilişkin tutarları; Kültür ve Turizm Bakanlığına bütçe ile tahsis edilen ödeneklerden Bilgi ve İletişim Teknolojileri Projeleri ile Tarihi Eserlerin Kimliklendirilmesi Projesine ilişkin tutarları; Adalet Bakanlığı, Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumuna bütçe ile tahsis edilen ödeneklerden ceza infaz kurumları, adliye binaları ve hizmet binalarının güvenlik yönetim sistemlerinin tedarikine ilişkin tutarları; Sivil Havacılık Genel Müdürlüğüne bütçe ile tahsis edilen ödenekler ile bu Genel Müdürlük bütçesine kaydedilen ödeneklerden Özgün Helikopter Projesi Sertifikasyonu, Bölgesel Sivil Uçak Projesi Sertifikasyonu ve diğer sertifikasyon faaliyetlerine dair projelere ilişkin tutarları; ilgili hizmetleri gerçekleştirmek üzere Savunma Sanayii Destekleme Fonuna ödemeye ilgisine göre; Milli Savunma Bakanı, İçişleri Bakanı, Sağlık Bakanı, Tarım ve Orman Bakanı, Kültür ve Turizm Bakanı, Adalet Bakanı veya Ulaştırma ve Altyapı Bakanı yetkilidir.

(3) Savunma Sanayii Destekleme Fonundan Hazineye yatırılacak tutarları bir yandan genel bütçeye gelir, diğer yandan Milli Savunma Bakanlığı bütçesinin ilgili tertiplerine ödenek kaydetmeye ve geçen yıllar ödenek bakiyelerini devretmeye Cumhurbaşkanlığı yetkilidir.

(4) İlgili yıllar bütçe kanunları uyarınca, yürütülmesi öngörülen projeler için Savunma Sanayii Destekleme Fonuna aktarılan tutarlardan kullanılmayan kısımlar, Savunma Sanayii Destekleme Fonundan ilgili genel bütçeli idarenin merkez muhasebe birimi hesabına; özel bütçeli idarelerde ise muhasebe birimi hesabına yatırılır ve ilgili idarenin (B) işaretli cetveline gelir kaydedilir. Gelir kaydedilen tutarlar karşılığını ilgili idare bütçesine ödenek kaydetmeye genel bütçeli idarelerde Cumhurbaşkanı, özel bütçeli idarelerde ise ilgili özel bütçeli idare yetkilidir. Milli Savunma Bakanlığı, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı dışındaki idarelerde ödenek kaydı, yılı yatırım programı ile ilişkilendirilerek yapılır.

(5) Milli Savunma Bakanlığı, Jandarma Genel Komutanlığı, Sahil Güvenlik Komutanlığı ve Emniyet Genel Müdürlüğünün ilgili yıllar bütçe kanunları uyarınca yürütülmesi öngörülen projeleri için Savunma Sanayii Destekleme Fonuna aktarılan tutarlardan kullanılmayan kısımlar, ilgili Bakan onayına istinaden proje sahibi idarenin Savunma Sanayii Başkanlığınca yürütülmesi öngörülen diğer projeleri için kullanılabilir."

BAŞKAN - Değerli milletvekilleri, şimdi, 11'inci madde üzerindeki söz taleplerini karşılayacağım.

İlk söz talebi, Saadet Partisi Grubu adına Hatay Milletvekili Necmettin Çalışkan'a ait.

Sayın Çalışkan, buyurun. (Saadet Partisi sıralarından alkışlar)

SAADET PARTİSİ GRUBU ADINA NECMETTİN ÇALIŞKAN (Hatay) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Bir bütçe maratonunun sonuna geliyoruz. Özellikle iktidar kanadındaki arkadaşları dinleyince, gerçekten memleketin güllük gülistanlık olduğunu zanneder insan. Bu kadar sevinçli, nara atılan bir konuşmada insicamı bozmak da -hele aziz milletimizin beklediği bu anda- gerçekten garip kalıyor.

Elbette şunu düşünmeliyiz ki bu bütçenin Plan ve Bütçede görüşüldüğü esnada da Genel Kurulda görüşüldüğü esnada da -çok üzülerek belirtelim- noktasına virgüline dokunulamadı, tek bir kalemde oynatma yapılamadı. Değerli devlet büyükleri de - Sayın Bakanımız da dâhil olmak üzere- buraya son günlerde sanki grubu da kontrol etmek üzere geldiler. Onlar olmasaydı AK PARTİ mensuplarında da katılım muhtemelen büyük ölçüde düşük olacaktı. Burada biz bir tiyatro oyunu içerisindeymiş gibi kendimizi gösteremeyiz, hiçbirimiz tiyatro oyununda bir figüran malzemesiymiş gibi olmamalıyız. Burada konuşmalar zaten 50 ila 100 kelime arasında bir arada döndü. Benim tavsiyem, konuşmalar bittikten sonra hatiplerin arama motorundan hangi kelimeleri fazla kullandığını araması. Buraya çıkan her hatipten, memleketin geleceğine yönelik hangi bir projeksiyon çizecek, hangi bütçede çok iyi bir kalem oluşturuldu, anlatmasını beklemiyoruz hiçbirimiz. Beklediğimiz tek şey, acaba bu yeni hatip hangi kelimelerle övücü ifadelerde bulunacak? Sadece her övücü kelimenin farklı tezahürlerini merak ediyoruz. Elbette burada Meclisin mehabetini, bununla beraber şahsiyetimizi de korumak herhâlde önemli bir görev olsa gerek.

Bütçeden anlaşılan, bütçeyi savunmak üzere aramıza gelen, başta Sayın Bakanlar ve değerli bürokratlar olmak üzere onlar da sanki bir görevi ifa etmek üzere, sanki zoraki gönderilmiş hırsıyla, heyecanıyla burada bulunuyorlar. Biz, bütçenin biraz daha düzgün konuşulmasını, gerçekten bütçe olmasını bekledik. Meclisin tek bir görevi var, o da bütçe yapmak, sadece bu süre; bunun dışında kanunlar KHK'lerle zaten çıkarılıyor. Anayasa; zaten sadece 2 maddelik bir beklenti var. Dolayısıyla bu koca Meclisin sadece bir bütçe etkisi, yetkisi, görevi varsa bunu da iyi şekilde yerine getirebilmiş olsaydı çok daha iyi olurdu. Burada, mesela, büyümede ne aşamadayız, gelir dağılımı ne aşamada; vergiler, bekleyen borçlar, faizin düşürülmesine yönelik beklentilerimiz olurdu. Bazı sayın bakanlar sunumlarında buna kısmen değindiler ama biz siyasi kanattan bunu hiç göremedik. Tabii, faiz deyince çok defa söylendi ama ben başka bir şey söyleyeceğim: Herhâlde bu Hükûmeti nas çarptı çünkü faiz gibi bir mesele "nas" denilerek âdeta suçu örtbas etmek üzere kullanılıncaya bir gün geldi faiz artık kurtarılamayacak hâle geldi. Bakın, şu anda -defalarca tekrar edildi- faiz en büyük gider kalekimiz; 2 trilyon açık var, 2 trilyon da faize para gidiyor. 23'üncü bütçe yapılıyor, 23'üncü defa açık veriliyor, 23'üncü defa faiz büyüdükçe büyüyor. Bazı rakamlarla "İşte, o günkü gelire oranı, gayrisafi millî hasılaya oranı şuydu da vergiye bölünce bu çıkıyor." filan, bunlara gerek yok. Net olarak ortada bir rakam var: Bu bütçenin geliri 12,7 trilyon, gideri 14,8 trilyon, net

olarak gelir gideri karşılamıyor ve gelecek yılda da böyle bir beklenti hiçbir şekilde yok. Bekledik ki şu garantili köprüler, hava alanları, bunlara ilişkin işler yapılsın. Bazı kelimeler gerçekten kulağa hoş geliyor ama ötesi olmuyor.

Burada bir hususu daha arz etmek isterim. Bu Meclisin tek görevi bütçe yapmak dedik. Elbette patron millet, paranın sahibi millet, millet bu parayı harcama yetkisini iktidara verdi; buradaki muhalefet milletvekillerine, bizlere ise bu harcamayı denetleme görevi verdi. Onun için, bizim buradaki konuşmalarımızda asla hiç kimseyle kişisel husumetimiz yok, bazı arkadaşların bunu kişisel husumet hâline getirdiğini görüyoruz maalesef. Bugün pek çoğunuzla tarihte ilk defa burada, bu Meclis çatısı altında karşılaştık, bunun dışında buradan sonra karşılaşıyoruz. Kişisel husumet hâline getirilmesi için herhâlde insanın başka problemlerinin olması gerek diye düşünüyorum.

Değerli milletvekilleri, burada, maddeyle ilgili de söz almışken konuşayım. 10'uncu madde, dikkatinizi çekti mi bilmiyorum, diyor ki: "Personelin özlük haklarıyla ilgili işlemler İçişleri Bakanlığı ve Hazine Bakanlığı koordinasyonunda yürütülür." Personelle ilgili işleri kim yapıyor? Hazine ve İçişleri ama alt, devamında bir madde daha var, gözden mi kaçtı, yanlışlıkla mı yapıldı bilmiyorum, "Köylere hizmet götürme, KÖYDES projesi, su ve kanalizasyon işleri..." Sıralamış, sıralamış, en sonunda da diyor ki: Sayın Cumhurbaşkanının talimatıyla yürütülür. Ya, Sayın Cumhurbaşkanımızın, muhtemelen bu yazdığınızdan haberi bile yok. Bu kadar ayağa düşürmeyelim bence, kanalizasyon konusunu bizzat Cumhurbaşkanlığına bağlamak doğru değil arkadaşlar. Biz daha fazla yereliktikten, yerel inisiyatiften söz ederken -ki burada Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi de zaten başlı başına tartışma konusu- belli ki iktidar mensubu arkadaşlar da bu geçen süreden sonra hâlen kafa karışıklığı yaşıyorlar. Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısının konuşmalarında da bunu anladık, "Evet, bazı sorunlar var ama aşılabilecek." mealinde sözler sarf etti. Bunu sizler de bizzat yaşayarak, görerek biliyorsunuz, onun için de "Bu sistemi nasıl yaşayalım?" diyorsunuz.

Tabii, bu bütçede sözün özü şu olmalı: Bütçeden kim memnun? Evet, 15 trilyonluk bir bütçe gelmiş, borçlanılarak, faiz ödenerek gelmiş, bunu bir tarafa bırakıyorum, aslan payını kim alıyor? Gördüğüm kadarıyla bütçeden memnun olan sadece iki kesim var: Bir; müteahhitler. Deprem döneminde, sağ olsunlar, TOKİ'ye, herkesin hizmetlerine ben teşekkür ederim yapılan işlerle ilgili. Bir müteahhitler, ikincisi faizciler. Bu bütçeden memnun olan üçüncü bir kalem, sektör göremedim ama "Kimler şikâyetçi?" dersiniz; işçiler, memurlar, emekliler, asgari ücretliler, kamuda çalışan taşeronlar, Diyanet İşlerinde fahri Kur'an kursu hocaları, halk eğitim merkezlerinde görev yapanlar, ücretli öğretmenler, Kızılay'da kışın ortasında eylem yapan, hakkını arayan o mülakat mağdurları, 1.300 kişi.

Bu vesileyle tekrar etmiş olalım: Madem 1.300 kişi gibi az sayıda bir mülakat mağduru var, bununla ilgili de bütçede ek bir maddeyle çözülebilir. Hiç olmazsa, Tekirdağ'dan Van'a, Hatay'dan Hakkâri'ye, yurdun dört bir yanından gelmiş, soğukta mücadele eden şu insanların seslerine de kulak verelim çünkü iller arasındaki bindelik farklar neticesinde 800 kişi alınacak bir kontenjanda 500'üncü sıradayken bu mülakat sonrası bir anda 1.200'üncü sıraya düşmüş, doğal olarak insanlar fevran hâlinde; burada da bunu bir kez daha iletmış olalım. Burada parti yetkililerini görünce bunu belirtmek istedim çünkü diğer arkadaşlar biraz daha farklı tondan yaklaşıyorlar, her taşın altında bir çapanoğlu arıyorlar; bu, muhtemelen çözülebilir.

Bugün vergi konusu da maalesef ki önemli konulardan biri. Burada tek tek eleştirmek... Günlerden beri hepimiz her şeyi duyuyoruz. Arz etmeye çalıştığım gibi, burada geniş halk kitlelerini memnun edecek bir durum yok. Belli ki 2025 yılı aziz milletimiz için çok daha fazla kemer sıkılacak bir yıl olacak çünkü önümüze konulan tabloların tümü karamsarlık.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Çalışkan, lütfen tamamlayın.

NECMETTİN ÇALIŞKAN (Devamla) - Bütçe konuşuyoruz, bütçede bayrağın filan yere asılmasından söz ediliyor. Elbette, bu çatı altında, bu ülke topraklarında teneffüs eden kimse şanlı bayrağımızın dalgalanmasından rahatsız olmaz, herkes bundan memnun olur ama bütçe konuşurken bir bayrağın bir yerden gelmesini konuşmak, herhâlde söylenecek söz olmadığı için olsa gerek. Bakın, kredi kartı borçları, antidepresan kullanımı, doktorali işsizler, üniversiteler, yüzlerce problem; hepsi burada ama hiçbirine yönelik de ortaya karın doyurucu, ikna edici, en önemlisi umut vadeden bir yapı yok. Bir mali disiplin içerisinde teknokratların yapacağı çalışmalar yapılmış, gelmiş; biz de hiç olmazsa, fırsattan istifade, âdeta kamuoyuna mesaj verelim dercesine konuşuyoruz ama bu bütçe için umut verici değildir diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (Saadet Partisi ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Çalışkan, teşekkür ediyorum.

Diğer söz talebi, İYİ Parti Grubu adına Mersin Milletvekili Burhanettin Kocamaz'a ait.

Sayın Kocamaz, buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA BURHANETTİN KOCAMAZ (Mersin) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin 11'inci maddesi üzerinde İYİ Parti Grubumuz adına söz aldım. Yüce Meclisi ve aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Teklifin 11'inci maddesinde, Türk Silahlı Kuvvetlerinin stratejik hedef planı ile Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığının ihtiyaç duyduğu modern silah, araç ve gereçleriyle gerçekleştirilecek savunma ve NATO altyapı yatırımları için yıl içinde yapılacak harcamaların karşılanma usulleri ile Savunma Sanayii Destekleme Fonu aracılığıyla yapılacak alımlar düzenlenmektedir.

Türkiye, son yıllarda savunma sanayisi alanında büyük atılımlar yaparak yerli ve millî üretime öncelik vermiştir. Savunma Sanayii Destekleme Fonu Türkiye'nin savunma sanayisi projelerine finansman sağlamak amacıyla kurulmuş önemli bir fondur. 1985 yılında 3238 sayılı Kanun'la yürürlüğe giren bu Fon, savunma sanayisi projelerinin yerli ve millî kaynaklarla finanse edilmesini amaçlamaktadır.

Savunma Sanayii Destekleme Fonu, Savunma Sanayii Başkanlığı tarafından yönetilmekte ve Türkiye'nin stratejik projeleri için ayrılan bütçeyi kullanmaktadır. Savunma Sanayii Destekleme Fonu Türkiye'nin yerli ve millî savunma sistemlerini geliştirmesine önemli katkılar sunmaktadır. Özellikle son yıllarda Türkiye'nin savunma alanında gerçekleştirdiği atılımların arkasında bu Fonun önemli bir payı vardır. Millî İHA ve SİHA projeleri, Millî Muharip Uçak ve ALTAY tankı gibi projeler Savunma Sanayii Destekleme Fonu tarafından sağlanan desteklerle yürütülmektedir. Savunma Sanayii Destekleme Fonu gelirlerinin yüzde 80'lik bölümü vergi gelirlerinden yani vatandaşlar tarafından sağlanmaktadır. Fonun geri kalan kısmı ise yine vatandaşlar tarafından yapılan bağış ve

yardımlardan oluşmaktadır. Fon, gelir ve kurumlar vergisinden yüzde 6, veraset ve intikal vergisinden yüzde 25, motorlu taşıtlar vergisinden yüzde 20 pay alırken sinema, tiyatro, konser, sirk, fuar ve panayır biletlerinden de pay almaktadır. AKP iktidarı bu gelirlere ek olarak birkaç ay önce limiti 100 bin TL ve üzerinde olan kartların hamillerinden her bir kart başına yıllık 750 TL pay alarak Savunma Sanayii Destekleme Fonu'na aktarmak istemiş fakat gelen büyük tepkiler üzerine bu girişimlerden geri dönmüştür. Bu ülke için canını veren bu millet Türkiye'nin savunması için bırakın 750 TL'yi, elini cebine atarak daha da fazlasını verir fakat sizler kışlaya siyaset soktuğunuz için millet artık size güvenmiyor.

Değerli milletvekilleri, vatan savunmasına yapılan yatırımlar bu dönemde âdeta iktidar partisinin propaganda malzemesine dönüşmüştür. Bu durum millî birlik ve beraberliğimizi de zedelemektedir. Millî savunma bir ülkenin bağımsızlığını, güvenliğini ve geleceğini teminat altına alan en kritik alanlardan biridir. Bu nedenle savunma politikaları ve yatırımları hiçbir siyasi çıkarın veya partizan yaklaşımın konusu olmamalıdır. Ülkenin güvenlik konusu siyasi hesapların ötesinde bir öncelik olmalı, her koşulda ve şartta millî çıkarlarımız korunmalıdır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Millî Savunma Bakanlığı bütçesinin 2023 yılında yüzde 6,9 olan genel bütçe içerisindeki payı 2025 yılı bütçe teklifinde yüzde 4,23'e kadar gerilemiştir. Bakanlık bütçesinde büyük bir düşüş yaşanmış ve üçte 1 oranında azalmıştır. NATO standartlarına göre savunma bütçesi gayrisafi yurt içi hasılanın en az yüzde 2'si kadar olması gerekirken Türkiye'de bu oran 1,4'tür. Daha ileri savunma yatırımları yapmak için savunma harcamaları gayrisafi yurt içi hasılanın en az yüzde 2'si düzeyine getirilmelidir. Bu oranın komşumuz Yunanistan'da yüzde 3,2, Ermenistan'da 5,5, İsrail'de 5,3, Türkiye'de ise yalnızca 1,4 olması doğru bir yaklaşım değildir ve en hafifiyle bu bir gaflet olarak değerlendirilebilir. Türkiye askerî güç sıralamasında da 2006 yılında dünyada 6'ncı sırada yer alırken 2023 yılında 11'inci sırada, 2024 yılında da 8'inci sırada yer almıştır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; güçlü ordu ve güçlü Türkiye yolunda, 15 Temmuz hain FETÖ darbe girişimi sonrası kapatılan askerî liseler, harp akademileri ve askerî hastaneler derhâl ve yeniden açılmalıdır. Askerî okulların yanı sıra askerî hastanelerin kapatılması Türk Silahlı Kuvvetlerinin operasyonel kapasitesine vurulan bir başka darbe olmuştur. Türkiye, dünyanın en büyük ordularından birine sahiptir ve Türkiye, aynı zamanda, coğrafi ve jeopolitik olarak dünyanın en kritik bölgelerinden birinde yer almaktadır. Böyle bir coğrafyada ordumuzun savaş cerrahisi gibi özel alanda uzmanlaşmış askerî hastanelerden yoksun bırakılması affedilmez bir stratejik hatadır. Askerî harekâtlarda yaralanan askerlerimizin tedavisi, askerî tecrübeye sahip sağlık ekiplerine emanet edilmelidir. Sivil sağlık personelinin cephe hattına sevk edilmeleri hem çok zor hem de savaş cerrahisi tecrübeleri yetersizdir. İYİ Parti olarak, Türk ordusunun güçlü ve bağımsız ve etkin bir yapıya sahip olabilmesi için askerî okul ve hastanelerin yeniden açılmasını elzem olarak görüyoruz. Bu kurumların kapatılması, Türk ordusunun tarihsel birikimini ve operasyonel kapasitesini yok saymaktır. Askerî okullar ve hastaneler, orduyu güçlendirmenin stratejik unsurlarıdır ve bir an evvel yeniden açılmalıdır.

Değerli milletvekilleri, vatan, bayrak, millet aşkıyla sınırlarımızda destan yazan şehit ve gazilerimiz, ülkemizin ve milletimizin gurur kaynaklarıdır. Vatan için şehit olan yiğitlerin ve gazilerimizin haklarını hiçbir şekilde ödeyemeyiz. Bu nedenle şehit yakını ve gazilerimize yönelik politikalar sadece Hükûmetin insafına bırakılacak bir mesele değildir, şehit ailelerine sahip çıkmak devletin asli görevidir.

Sayın milletvekilleri, Türk Silahlı Kuvvetleri personelinin özlük hakları ve istihdam konusunda önemli sorunları vardır. İktidarın bu konuda sessiz kalması ve yaşanan sorunlara karşı çözüm üretmemesi toplumda ciddi bir güvensizlik ve hayal kırıklığı yaşatmaktadır. Türk Silahlı Kuvvetleri bünyesinde hâlen görev yapan ve emekli olan subay, astsubay, uzman çavuş, uzman jandarma ve sivil memurların mali ve sosyal haklarında, çalışma şartlarında iyileştirme yapılması yönünde talep ve beklentileri vardır. Mesela astsubayların özlük hakları, ek göstergeleri ve terfi imkânları konusunda yaşadıkları sorunlar motivasyonlarını olumsuz etkilemektedir. Bu nedenle astsubaylarımıza yıllardır verilen sözler artık tutulmalı, emekliliklerine yansıyacak ve emekli astsubayları da kapsayacak şekilde makam ve görev tazminatı verilmelidir.

Değerli milletvekilleri, terörle mücadele sırasında çeşitli yerlerinden yaralandıkları hâlde maluliyet oranı yüzde 40'ın altında olduğu gerekçesiyle malul sayılmayan binlerce asker aynı çatışmada yaralanan arkadaşları gibi kendilerine gazilik ünvanı verilmesini beklemektedir, zira bu yiğitler o bölgelere turistik gezi amacıyla gitmemiştir. 15 Temmuz hain darbe girişiminde çok az yara alan siviller gazilik ünvanı ve gazilik maaşı alırken bu ünvanın terörle mücadelede yaralanan askerlerimizden esirgenmesi adil bir davranış değildir. Malul sayılmayan bu kahramanlarımız arasında çok sayıda, terörle mücadele sırasında girdikleri çatışma ve operasyonlarda işitme kaybına maruz kalanlar, ağır ameliyat geçirenler hatta ayağında, kolunda ya da kafasında hâlâ şarapnel parçası veya kurşunla dolaşan yiğitler bulunmaktadır. Yaşadıkları her türlü sağlık sorununa rağmen resmî olarak gazi sayılmayan askerlerimiz kendilerine şeref aylığı bağlanmasını talep etmektedir.

Değerli milletvekilleri, bizler evlerimizde huzur ve güven içinde uyuyalım diye ülkemizin her köşesinde vatan, millet ve bayrak uğruna Türk Silahlı Kuvvetleri bünyesinde yıllarca gece gündüz demeden görev yapan eski uzman ve sözleşmeli erbaşlar ile uzmanlar sivil hayata döndüklerinde Hükûmetten atama beklemektedir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Kocamaz, lütfen tamamlayın.

BURHANETTİN KOCAMAZ (Devamla) - Bunlardan bazıları Türk Silahlı Kuvvetlerinde görev yapan uzman çavuşlar, yedi yıl görev yapan sözleşmeli erler, ailevi, sağlık ve mesleki nedenlerle kendi istekleriyle sözleşme feshi yaparak mesleklerinden ayrılmak zorunda kalmaktadır. Uzman çavuşlarımız 657 sayılı Kanun'un ve 3269 sayılı Uzman Erbaş Kanunu'nun ilgili maddeleri gereğince kamuda kendilerine uygun kadrolara atama beklemektedir.

Bizler İYİ Parti olarak savunma ve güvenlikle ilgili konularda bu bütçeye "evet" derken genelde bu zulüm bütçesine "hayır" diyoruz. Bu vesileyle 2025 yılı merkezî yönetim bütçesinin ülkemize ve milletimize hayırlı olmasını diliyorum, yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti ve Saadet Partisi sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Kocamaz, teşekkür ediyorum.

Diğer söz talebi, Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına Mersin Milletvekili Levent Uysal'a ait.

Sayın Uysal, buyurun. (MHP sıralarından alkışlar)

MHP GRUBU ADINA LEVENT UYSAL (Mersin) - Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin 11'inci maddesi üzerine Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına söz almış bulunuyorum. Öncelikle aziz milletimizi ve Değerli Genel Kurulumuzu saygıyla selamlıyorum efendim.

Değerli milletvekilleri, 1974 Kıbrıs Barış Harekâtı'nı hepimiz hatırlayacaksınız. Zira ben, Mersin'de bu harekâtı yakından yaşayan biri olarak hiç ama hiç unutmadım. Şimdi müsaadelerinizle bu zaferi nasıl imkânsızlıklar içerisinde kazandığımızı, bugün Türk Silahlı Kuvvetlerinin nereden nereye geldiğiyle ilgili bilgi arz etmek isterim.

Sadece bir telsizin dahi olmaması Mersin'den Kıbrıs'a savaşmaya giden Mersinli İlhan'ın şehit olmasına neden olmuştur. Peki nasıl? Çünkü komutanıyla konuşamadı ve emirleri alamadı. Bu elimde gördüğünüz tahta telsizi Şehit İlhan'ın oğlu Erhan, babasıyla konuşabilmek için yaptı ama ne yazık ki ancak hayallerinde konuşabildi.

Şimdi, düşünün lütfen, haberleşmeden dahi yoksun, bir telsizi bile ithal etmekte zorlanan Türkiye'nin o gün tahta telsiz yapan çocukları bugünse, şimdi ASELSAN'da, ROKETSAN'da, TUSAŞ'ta, dünyanın gıpta ettiği mühendisler, teknikerler, girişimciler oldular. Evet, hayallerin gerçek olduğu savunma sanayimizde nereden nereye geldik efendim. O günlerde telsizi bile ithal edemezken, bugün yerlilik üretim oranımız yüzde 80'dir. Sadece geçen yıl 185 ülkeye savunma ürünü ihraç ettik. Savunma sanayimizdeki ihracatımız 5 milyar doların üstüne çıktı. Dün piyade tüfeğini dahi ithal ederken, şimdi İHA'mızı, SİHA'mızı, uydumuzu üretebilen, sınırlarımızın güvenliğini kendi imkânlarıyla koruyabilen bölgesel bir güç olduk. Bayraktar TB2, TB3, Akıncı, ANKA, KIZILELMA, Türk'ün imzasını gökyüzüne taşıyor. Denizaltılarımızla, gemilerimizle, insansız deniz araçlarımızla mavi vatanda; ismini liderimiz Sayın Devlet Bahçeli Beyefendinin verdiği millî uçağımız KAAN'la, GÖKBAY'la, HÜRKUŞ'la ve HÜRJET'le gök vatanda; TÜRKSAT 6A'yla uzayda Türk'ün gücünü dünyaya gösteriyoruz. Yapay zekâ destekli Çelik Kubbe'yle hava savunmasında yeni bir dönemi başlattık.

Kıymetli milletvekilleri, biz burada farklı görüşlere sahip olabiliriz ancak bu çatıda birliğimizin kutsal bir değeri var: Tek devlet, tek millet, tek bayrak, tek vatan ülküsü. Bu ülkü, damarlarımızdaki asil kanda, binlerce yıllık tarihimizde ve yüreğimizde taşıdığımız al bayrak sevgisinde saklıdır.

Geçmişte bu millet nice zorluklar içerisinde destanlar yazdı. Kurtuluş Savaşı'nda kahramanca savaşan ecdadımızdan terörle mücadelede canını feda eden yiğit evlatlarımıza kadar bu topraklar şehitlerimizin kanıyla yoğruldu, gazilerimizin cesaretiyle korundu. İşte bu yüzden "Güçlü ordu, güçlü devlet; güçlü ordu, huzurlu millet; güçlü ordu, dalgalanan bayrak!" demektir.

Değerli milletvekilleri, "Bir fabrika bir kaledir." dedi Aziz Atatürk. Onun için, bizler bu kaleleri çoğaltarak yalnızca sınırlarımızı değil, milletimizin onurunu, istikbalini ve Çanakkale'de kazandığımız ruhu da koruyacağız.

Değerli milletvekilleri, Milliyetçi Hareket Partisi olarak bizim vizyonumuz Türk ve Türkiye Yüzyılı'dır; hedefimiz her alanda tam bağımsızlıktır. Gücümüzü ise birlik ve beraberliğimizden alıyoruz çünkü biz birlikte güçlüyüz. İşte bu yüzden, biz de Mersinli İlhan'ın torunları için Mersin'imize eğitim ve teknolojiye yapay zekâ araştırma merkezi ile fen ve teknoloji lisesi kurulmasını, 2026 yılı TEKNOFEST yarışmasının Mersin'de yapılmasını; lojistikte ise lojistik köy kurulmasını, ihracata yönelik teşviklerin artırılmasını ve Çukurova Uluslararası Havalimanı Kargo Terminali'nin faaliyete geçirilmesini; turizmde ise Tarsus-Kazanlı Turizm Bölgesi yatırımlarının hayata geçirilmesini, Mersin Uluslararası Narenciye Festivali'nin Kültür Yolu Projesi dâhiline alınmasını; sanayide ve tarımda ise dijital tarım teşviklerinin artırılmasını, yeni bir teknopark ve tematik sanayi sitesinin kurulmasını, bölgesel teşvik uygulamalarında -burası çok önemli efendim- Mersin'in 6'ncı bölge kapsamına alınmasını talep ediyoruz.

2025 yılı bütçemiz milletimize hayırlı olsun.

Saygılarımla. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Uysal.

Diğer söz talebi, Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına Ağrı Milletvekili Sırrı Sakik'e ait.

Sayın Sakik, buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA SİRRİ SAKİK (Ağrı) - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; gecenin ilerleyen saatlerinde hepimize iyi bir akşam diliyorum. Ekranları başında bizi izleyen, zindandan sürgüne ve kalbi kardeşlik ve barış için atan herkese çok selam, çok sevgiler.

Burada bütçe görüşmeleri yapılıyor. Ben bu bütçe görüşmelerinde yine Kürt sorunuyla ilgili düşüncelerimi sizlerle paylaşmak isteyeceğim.

Bakın, geçmişten bugüne kadar Kürtler, hiçbir dönem, bin yıllık tarih boyunca Türkiye halklarıyla farklı düşünmediler. En zor günlerde, Malazgirt'ten başlayan Kurtuluş Savaşı'na kadar ve oradan Lozan'a gelen süreçte, "Biz kaderimizi Türkiye halklarıyla birleştirdik ve bu vatan bizim vatanımız, biz bu topraklara aittiz, bu toprakların sahibiyiz." dediler, bundan asla geri adım atmadılar. Bir başka geri adım atmama "Bizim dilimiz var, bizim kültürümüz var. Biz bu dil için, bu kültür için bir ortak vatanda ortak bir hukukla yaşamak istiyoruz." dediler, hep bunları söylediler ama ne yazık ki bu yüz yıllık süre içerisinde bu devletin yöneticileri Kürtlere acı dolu yıllar yaşattılar. Yüz yıl hayal kırıklığı oldu, kavgalar oldu, şiddet oldu, kan oldu, göç oldu; hep bunlar oldu. Ve yıl 1923, Kürt siyasetçileri hep barış istedikleri için ya zindanlarda ya da darağaçlarında oldular. 1923'te -bu Parlamente'de daha önce de söylemiştim, zaman zaman tekrar gireceğiz çünkü sorunumuz yerli yerinde durduğu müddetçe bizim tekrara düşmek gibi bir zorunluluğumuz var- o tarihte Lozan'da bulunan İsmet Paşa Lozan'da Mustafa Kemal'i arıyor, diyor ki: "Eğer Kürtler dönüp demezlerse 'İsmet Paşa Kürtlerin ve Türklerin ortak temsilcisidir.' Lozan'da başaramayız." O dönem, Mustafa Kemal, Kürt milletvekillerini, Hasan Hayri'yi ve Yusuf Ziya'yı çağırıyor, ulusal giysileriyle oradan geliyorlar ve bu kürsüye çıkıp konuşma yaptıklarında Mustafa Kemal bir taraftan alkışlıyor, bir taraftan da ayaklarıyla yeri dövüyor "İşte, Kürt-Türk kardeşliği budur." diyor ve sonra, kısa bir süre sonra Hasan Hayri, Elâzığ'da darağacına çekiliyor, ulusal giysilerini giydiği için ve o gün yaptığı konuşma için Elâzığ'da idam ediliyor, Yusuf Ziya da Bitlis'te. İşte, böylesi acı dolu bir süreç yaşanıyor. Yani Kürt siyasetçilerinin nasıl ağır bir bedel ödediğini...

Yıl 1993, çok genç bir milletvekiliyim, Çankaya'da bir resepsiyondayız, rahmetli Özal'la sohbet ediyoruz, tartışıyoruz "Kürt sorunu nasıl çözülür?" Kendisine şunu söyledim: "Bugün bölgede uygulanan bütün antidemokratik uygulamaların mimarı sizsiniz; olağanüstü hâl uygulaması, bölge valiliği, özel tim, köy koruculuğu." Döndü "Evet, bunun mimarı benim ama biz bunları yaptık,

bunlarla Kürt sorununu çözemeyeceğimizi de gördük. Şimdi size ve bize önemli görevler düşüyor. Siz Şam'a gideceksiniz, gidip ateşkes sürecini konuşacaksınız Sayın Öcalan'la. Silahları bıraksınlar, gelsinler, siyaset yapsınlar, gelsinler konuşalım." dedi. Bak, yıl 1993, biz Şam'da bir görüşmedeyiz ve bu görüşmede ülkenin, Irak'ın Cumhurbaşkanı olan Mam Celal Talabani var, Sayın Öcalan var, Kürt siyasetinin önemli şahsiyetleri var ve biz oradaydık. Sayın Öcalan da "Bana ne görev düşüyorsa varım, geleceğim çünkü ben Türkiyeliyim, ben sorunu Türkiye'de çözmek istiyorum." dedi ama döndük, geldik, ne oldu biliyor musunuz? Biz Şam'dayken Özal öldü, hemen Öcalan şunu söyledi: "Türkiye'de öyle bir güç var ki Özal'ı onlar öldürdü." Ben de inanıyorum buna çünkü bu topraklarda barışın olmasını istemeyen güçler var; kandan, şiddetten beslenen güçler var. Geldik, alelacele bizim dokunulmazlıklarımız kaldırıldı, partimiz kapatıldı, biz cezaevine gittik. Sonrası ne oldu? Yıl 2013, bakın, o sürecin siyasi aktörleri, başta Selahattin Demirtaş, İdris Balukenler cezaevinde, Selahattin hâlâ cezaevinde; o barış sürecinin aktörlerinden oldukları için. Şimdi, Kürt siyasetçileri böylesi büyük bir bedel ödeyerek siyaseti şekillendirmeye çalışıyor. Peygamber Efendimiz, Allah'ı tarif ederken barış ve esenlikten bahsediyor, Allah'ın adı bu; biz de barışı bu kadar kutsuyoruz.

Şimdi, bunları niye söylüyorum? Vallahi bu topraklarda bir barış iklimi başladı. Şimdi ne oluyor? 2013 yılında, ben yine bu kürsüde, Sayın Erdoğan'a seslenmiştim: "Hüda'dan başka kimseye övgü yağdırmam ama ben size ve Sayın Öcalan'a övgüler yağıdırıyorum. Gelin, bu ülkenin azizi olun; bakın, üç yıldır kanı durdurdunuz." Şimdi, bu akşam buradan yeniden sesleniyorum: Sayın Erdoğan, Sayın Bahçeli, yanı başınıza Sayın Özgür Özel'i de alın, Sayın Selahattin Demirtaş'ı da alın, barışa katkı sunacak bütün siyasi aktörleri alın, gelin, bu ülkenin azizi olun, olabilirsiniz, biz yeni bir iklim yaratabiliriz. Bakın, bizim başka yerlerde barış projemiz yok; ne New York'ta ne Oslo'da ne Londra'da ne Paris'te. Biz bu topraklarda, şurada, bu iklimde bir Ankara modelini oluşturabiliriz. Ne yapabiliriz biliyor musunuz? Valla, dünyaya örnek olacak bir model sunabiliriz. Bakın, Sayın MHP Grup Başkan Vekili Erkan Bey, barış size çok yakın, çok; bakın, bir nefes, bir adım atsanız barış burada; size de görev düşüyor, sadece Sayın Bahçeli'ye ve Erdoğan'a bu işi yüklemeyelim, Selahattin Demirtaş'a, Öcalan'a değil, hepimize. Bakın, orada kimler oturuyor? Orada Nevroz oturuyor. Orada kim oturuyor? Beritan oturuyor. Orada kim oturuyor? Hristiyanları temsilen bir kardeşimiz George oturuyor, orada Alevileri temsilen Celal oturuyor. Burası bir bahçe; işte, bütün halkların, bütün inançların, bütün kimliklerin bahçesi burada. Siz kalkıp bir el tutsanız barış gelecek. Leyla Başkan, siz elinizi oradan uzatsanız, emin olun, barış burada. Bu iklimi bu akşam burada hayata geçirin, yarın Türkiye'nin şekli değişir çünkü bunu 2013'te gördük, milyonlarca insan Diyarbakır'da toplandı ve hepsi barış istiyordu. Onun için barış bize çok yakın. Bir başka arkadaşımın adı Heval -yani Kürt isimlerini vererek söylüyorum- bunların hepsi sizi bekliyorlar; el uzatsanız bir el kadar size barış yakın. Bunu yapabilirseniz, emin olun, siz de barışa çok büyük katkılar sunarsınız. Hep söylüyoruz ya Türkiye'nin üç tarafı deniz; bir tarafı, kara tarafı da vallaha hep Kürtler. Nereye gitseniz Kürtler karşınızda, Orta Doğu'nun neresine giderseniz gidin; ister Rojava'da ister Suriye'de ister İran'da ister Türkiye'de, çıkmaz sokakta bile Kürtler sizin karşınızda: "Benim haklarımı gasbetmeyin."

Biz de Türkiye halklarına ve Türkiye'yi yönetenlere sesleniyoruz; Sayın Bahçeli'ye, Sayın Erdoğan'a sesleniyoruz: Gelin, bu ülkenin azizleri olun; gelin, bu ülkeyi birlikte... Yani başımızda diktatörlükle yönetilen ülkeler vardı, Irak öyleydi, Suriye öyleydi, oradan bağırtıyorlardı, "Kanımızla, canımızla seninleyiz ey Saddam." diyorlardı ama Saddam'ın düştüğü gün ne oldu biliyor musunuz? Valla, ilk önce yanı başında olanlar gittiler, onun büstünü, heykellerini yerle bir ettiler.

Şimdi buradan çağrımızdır siyasi aktörlere, bu ülkeyi yönetenlere: Sayın Erdoğan'ın bu konudaki cesaretini biliyorum geçmişten, bunu yapabilir, barışı sağlayabilir; yanı başına Sayın Bahçeli'yi de aldığında, emin olun, bu topraklarda barış inşa edilir, Sayın Özgür Özel'i aldığında barış inşa edilir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Sakik, lütfen tamamlayın.

SIRRI SAKİK (Devamla) - Onun için, Türkiye'nin buna ihtiyacı var, Türkiye'nin bir an önce barışını sağlaması gerekir ve Türkiye Rojava'yla dostluklarını sürdürmelidir; kendi Kürt'üyle barışmalı ve diğer Kürtlerle mücadele değil müzakereyi sürdürmelidir. Rojava'daki bütün siyasal oluşumlara, Türkiye'nin dışında herkes ona "seküler bir hareket" olarak bakıyor, bir tek Türkiye ona "terörist" diyor. Oysaki onlar kendi topraklarında yaşıyorlar. Hakan Fidan diyor ki: "Çekip gitsinler." Kardeşim, orası onların toprakları; onlar orada doğdu, orada büyüdüler, kökleri orada, hayatları orada. Oradan gitmesi gereken tek bir birim varsa oradaki cihatçılardır, orayı işgale giden güçlerdir, siz gitmelisiniz; o halk orada yaşıyor, o topraklar bu halkın toprakları.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Sakik, teşekkür ediyorum.

SIRRI SAKİK (Devamla) - Sayın Başkan, size de görev düşüyor. Biliyorum, umuyorum, bu süreçte siz de o görevi üstlenirsiniz.

Tekrar teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Sakik, teşekkür ediyorum.

Sayın Akçay, buyurun.

SIRRI SAKİK (Ağrı) - Kötü bir şey demedim ama...

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

23.- Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın, Ağrı Milletvekili Sırrı Sakik'in 162 sıra sayılı 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin 11'inci maddesi üzerinde DEM PARTİ Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ERKAN AKÇAY (Manisa) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Sakik'i dinledik. Tabii, güzel bir özdeyiş var "Küçük iyi bir hareket, büyük bir iyi niyetten iyidir." diye. Bilge liderimiz Sayın Devlet Bahçeli Beyefendi, bu iyi niyetimizi küçük bir iyi hareketle değil büyük bir adımla gerçekleştirdi.

Çağrılar güzeldir ama önemli olan çağrıların bir sağırılar diyaloguna dönüşmemesidir ve bu çağrıya da bir cevap verilmesi gerekir. El uzatıldı, çağrı yapıldı. Liderimizin eli bizim elimizdir, çağrısı da bizim çağrımızdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Lütfen, tamamlayın Sayın Akçay.

ERKAN AKÇAY (Manisa) - Hasan Hayri Kanko'dan bahsetti Sırrı Bey. Ben Hasan Hayri Kanko'ya Allah'tan rahmet diliyorum çünkü gizli celsedeki 1921 yılında bu Mecliste yaptığı konuşmayı defalarca okumuş, hayat hikâyesini az veya çok bilen bir kişi olarak ifade ediyorum. Maalesef, 1925 yılında meydana gelen talihsiz bir hadise nedeniyle, benim tahminim ve kanaatim, kendisine de kurulan bir kumpas nedeniyle idam edilmiştir ama Hasan Hayri Kanko benim nezdimde asla hain değildir çünkü Türkiye'nin birliğini, bütünlüğünü açık açık savunmuş, bunun için üzerine düşeni de yapmış bir...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Akçay, teşekkür için buyurun lütfen.

ERKAN AKÇAY (Manisa) - Evet, teşekkür ederim Sayın Başkan, fazla uzatmıyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum.

SEZAİ TEMELLİ (Muş) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Sayın Temelli, buyurun.

24.- Muş Milletvekili Sezai Temelli'nin, Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

SEZAİ TEMELLİ (Muş) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Her şeyden önce, tabii ki bu süreçte, özellikle 1 Ekimden bugüne kadar gelen bu süreçte çok yorumlar oldu, bu konuda çok büyük tartışmalar oldu. Çağrının ne kadar kıymetli olduğunu, uzatılan elin ne kadar kıymetli olduğunu defalarca biz dile getirdik, zaten bu konuda bir tereddüt yok. Dolayısıyla bugün Sırrı Sakik Vekilimiz de konuşmalarında bu konuya vurgu yaptı ama burada şöyle bir sorun var, herkesin atladığı bir sorun var: Biraz önce MHP Grup Başkan Vekili de belirtti: "Bir şey yapın." Yani gerçekten bir şey yapın da bu "Bir şey yapın." lafı DEM PARTİ değil de iktidara söylenmesi gereken bir laf. Biz hâlâ İmrâlı'nın kapılarının açılmasını bekliyoruz, biz verdiğimiz dilekçeye hâlâ cevap bekliyoruz yani bizi bekleme odasına alan iktidar; dolayısıyla bir şey yapılacaksa, bir şey yapılmaya başlanacaksa oraya doğru biraz konuşmamız gerekiyor ki bir şey olsun.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Temelli, lütfen tamamlayın.

SEZAİ TEMELLİ (Muş) - Dolayısıyla bu bekleme odası aslında hepimiz açısından giderek ızdıraplı bir hâl alıyor.

Suriye'deki gelişmeleri de doğru okuyabilmenin yolu yine bu bekleme odasından çıkmaya bağlı. O yüzden, Türkiye siyasetini bekleme odasında tutanlar aslında bugünkü krizi besleyenlerdir diyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Temelli.

III.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) Kanun Teklifleri (Devam)

1.- 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/278) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 162) (Devam)

2.- 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/277), Plan ve Bütçe Komisyonunca Kabul Edilen Metne Ekli Cetveller, 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Genel Uygunluk Bildirimi ile 2023 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 225 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2023 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2023 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/922) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 163) (Devam)

BAŞKAN - Evet, diğer söz talebi, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Ankara Milletvekili Sayın Akdoğan'a aittir.

Sayın Akdoğan, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

Sayın Akdoğan, nedir o?

UMUT AKDOĞAN (Ankara) - Tuğla efendim; kesin hesaplar ile 2025 yılı merkezî yönetim bütçesi.

BAŞKAN - Peki, buyurun.

CHP GRUBU ADINA UMUT AKDOĞAN (Ankara) - Sayın milletvekilleri, Sayın Başkanım; burada 2025 yılı merkezî yönetim bütçesi var, altında da 2023'ün kesin hesapları var. Şimdi, burada 14 trilyon para var, 14 küsur trilyon; 15 trilyon parayı nasıl harcayacağınız, daha önce nasıl harcadığınız yazıyor ama bu bütçe görüşmeleri sırasında -üzülerek ifade ediyorum- sokakla bağın kopması nedeniyle Behçet Aysan'ın dizeleri aklıma geliyor: "Yaşamı ölüm diye anlatıyorlar, yalanı gerçek diye." Bakın, burada anlatıklarınızla, bu topladığınız paralarla, yaptığınız harcamalarla sokağın en ufak bir bağlantısı yok. On dakika konuşacağım; işimiz gücümüz ne, işiniz gücünüz ne, hepsini anlayacaksınız, on dakika. On dakika içinde ne olduğunu on dakikanın sonunda anlatacağım.

Bakın, biz bu bütçeye "evet" diyemeyiz. Şu kürsüye her birimiz ilk çıktığımızda namusumuz ve şerefimiz üzerine yemin ettik. Bu namusumuz ve şerefimiz üzerine ettiğimiz yeminin içinde birçok şey vardı; hukukun üstünlüğü var, adalet anlayışı var, milletin kayıtsız ve şartsız egemenliği var ama toplumun huzur ve refahı da var. Ben bu bütçede toplumun huzur ve refahını göremediğim için ve burada bir namus, şeref üzerine yemin ettiğim için -görseydim, verirdim- bu bütçeye "evet" oyu veremeyeceğimi ifade ediyorum. Biz bu bütçeye "evet" diyemeyiz; namus, şeref yeminimizi yiyemeyiz. (CHP sıralarından alkışlar)

Bakın, soygun çetesi beş, emeklinin cebi boş, vatandaşın derdi aş, iktidarın kalbi taş. Niçin? Hemen izah edeyim. Bir defa buradaki sorun şu: Biz sizinle birlikte oturup bütün siyasi partiler bu memleketteki ekonomik sorunları çözemeyiz. Niye çözemeyiz biliyor musunuz? Siz memlekette bir ekonomik sorun olduğuna ikna değilsiniz, "Yok böyle bir şey." diyorsunuz. Eğer var olduğunu kabul ediyor ve hâlâ böyle davranıyorsanız bu da başka bir biçim. Ekonomik bir sorun olduğuna inanmıyorsanız akli, inanmıyor gibi yapıyorsanız vicdani bir sorunuz var. Hastanenin ortasındasınız, nabızınız düşmüş, tansiyon olmuş sıfır, ter basmış, sizi titreme almış, "Ben hasta değilim." diye bağırsınız. Nasıl bağırsınız? "Hasta değilim." diye. Bağırışınızın sözleri şu: "Reisimiz Erdoğan, gönül coğrafyamız Türkiye'nin Yüzyılı." Keşke bal bal diyerek dil tatlansaydı.

Burayı yarım kalan hikâyelerin ülkesine çevirdiniz, bu ülkede her hikâye yarım kaldı. Bakın, bu memlekette çalışan insanların yarısı asgari ücretle çalışıyor, ocak ayında verdiğiniz asgari ücretin yarısı eridi gitti. Memleketteki insanların, ülkemizdeki insanların yarısının kendine ait oturacak bir konutu yok; kendine ait oturacak konutu olsun olmasın, yarısının huzuru yok. Lise talebelerinin yarısı liseyi yarıda bırakıyor, onların eğitimi yarım. Milyonlar bir gün toksa bir gün aç, mideleri yarım. Emekçinin hakkını emeğiyle denkleştiremiyorsunuz, kazancı yarım. Erdoğan diyor ya "Gençler de birbirlerini beğenmiyorlar." diye, ya, beğenecek de cebinde parası yok, evlenemiyor, gençlerin aşkı yarım; evlense çocuk yapıyor, besleyemiyor, sevinci kursağında yarım. Bir öğün yemeği öğrencilere çok gördünüz, beslenme çantası yarım. Yahu, her şeyi bıraktınız, bir saat diliminde inat ettiniz, bu memlekette insanların uykusu bile yarım, her şey yarım. (CHP sıralarından alkışlar)

Ne tam biliyor musunuz? Atatürk'ün kurduğu Türkiye Cumhuriyeti'nin temeline koyduğu harç tam, Atatürk'ün bu cumhuriyetin temeline koyduğu harcın çimentosu tam, demiri tam; Atatürk'ün ilkeleri tam, Atatürk'ün devrimleri tam, Atatürk'ün değerleri tam. Allah ondan razı olsun. (CHP sıralarından alkışlar) Bu ülkede yarım kalan ne varsa bunun varı cumhuriyetin mirasıdır, yoku sizin satıp savdığınızdır.

Değerli milletvekilleri, gelin bu bütçeyi hep birlikte reddedelim; sizin için çok zor ama gelin bu bütçeyi hep birlikte reddedelim. "Yemin ettik." diyelim, "Olmaz." diyelim, "Yapamayız." diyelim ve hemen erken seçime gidelim. Genel Başkanımız Sayın Özgür Özel'in söylediği gibi, biz seçime dünden hazırız, bugünden razıyız. Hemen erken seçim yapalım, istiyorsanız buna bir de slogan bulalım, Sayın Bahçeli seviyor bu kafiyeli sözcükleri, "Mart kapıdan baktırsın, oyları sandığa attırsın." Mart ayında yapalım bu seçimi ve bu çileden kurtulalım.

Değerli milletvekilleri, ben hukukçu bir milletvekiliyim. Bakın, anlayamadığınız mesele şu: Hukukun, burada çiğnenen hukukun, ülkemizin 81 ilinde çiğnenen hukuk haricinde bu Mecliste çiğnenen hukukun yurttaşlarımıza maliyeti çok fazla. Biraz önce dedim ya namus ve şeref üzerine 600'ümüz de yemin ettik; bizden öncekiler de yemin etti, bizden sonrakiler de yemin etti. Ya, biz burada hukukun üstünlüğü için yemin ettik, üstünlerin hukukuna bu Meclis göz yumdu. Burada muhalefet partileri kalktı, konuştu; Saadet konuştu, biz konuştuk, çıtınız çıkmadı. İsrail'i protesto ettiği için gözaltına alınan, sonra tutuklanan o 9 genç arkadaşımızı ben ziyarete gittim Silivri'ye. Birisi ne dedi biliyor musunuz? "Bu ülkede hiç değilse Dilan Polat'a uygulanan hukuk bize uygulansaydı. Biz Dilan Polat olsaydık şu anda dışarıda TikTok videosu çekerdik. Biz, İsrail'i protesto ettik." dedi. (CHP sıralarından alkışlar)

Biz, hepimiz burada namus, şeref üzerine, Anayasa'ya sadakat için yemin ettik mi, etmedik mi? Ettik. Aramızda bir arkadaşımız yok, Can Atalay. Yahu, Can Atalay'la ilgili Anayasa Mahkemesi karar verdi, Anayasa'nın 152'nci maddesi ortada. Diyor ki Anayasa: "Yasamayı, yürütmeyi, yargıyı bağlar Anayasa Mahkemesinin kararı." Anayasa'nın çok maddesi çiğnendi, bu maddesi bir arkadaşımızın aramızda olmamasıyla çiğnendi. Biz bu iş için namus, şeref yemini etmiştik; Parlamento olarak ses çıkarmadık.

Adalet anlayışı aha bu bütçede var. Bu bütçede Adalet Bakanlığına da İçişleri Bakanlığına da defalarca bütçe vermişiz, milyarlarca. Ya, bu ülkede, Diyarbakır ilinin Barosunun Başkanı dokuz sene önce öldürüldü, Adalet Bakanlığı ile İçişleri Bakanlığı defalarca bu bütçeden pay aldı, bir baro başkanının katilini dokuz senedir bulamadınız. Şimdi, bakanlar buraya geldi, bizden yetki istiyor; biz bunun neyine yetki verelim Allah'ınızı severseniz! (CHP sıralarından alkışlar)

İnsan hakları... Tayfun Kahraman'ın ve kızı Vera'nın şahsında söylüyorum. Geçen sefer Silivri'ye ziyarete gittiğimde Tayfun'u her zamankinden daha üzgün gördüm, yarın da ziyaret edeceğiz Sayın Genel Başkanımızla. "Ne oldu?" dedim. "Ya, Vera bu sefer hiç gitmek istemedi, çok zor ayrıldık bugün Vera'dan." dedi. Bu, insan hakkı mıdır? Bu, bizim "namus" ve "şeref" kavramı üzerine ettiğimiz yeminin neresine uyar?

Egemenliğin kayıtsız ve şartsız milletin olduğu konusunda yemin ettik. Ya, nerede Esenyurt Belediye Başkanı? 1 milyonluk ilçenin Belediye Başkanı yok. Nerede? Cezaevinde Profesör Ahmet Özer. Bu nasıl kabullenilebiliyor? Ahmet Türk 3 sefer temiz kâğıdı alıyor, 4 kere "terörist" ilan ediliyor; bu nasıl oluyor? Ovacık'taki Belediye Başkanı niye görevinin başında değil? Tunceli'de, Batman'da, Halfeti'de Belediye Başkanı niye görevinin başında değil? Biz burada milletin kayıtsız ve şartsız egemenliği için hep birlikte yemin etmedik mi? Ettik. "Namus" "şeref" demedik mi? Dedik. Niye bunlara sahip çıkmadık? Bunun hiçbir açıklaması yok.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

UMUT AKDOĞAN (Devamla) - Başkanım, hemen toparlıyorum.

BAŞKAN - Sayın Akdoğan, lütfen tamamlayın.

UMUT AKDOĞAN (Devamla) - Bakın, ekonomi ağacının toprağı hukuktur; o toprağı eşelediniz, ağacın kökünü dışarı çıkardınız, şimdi bu bütçelerde ekonomi ağacının meyve vermesini bekliyorsunuz. Kökünü dışarı çıkardığınız ağaç size hiçbir zaman meyve vermez.

On dakika konuştum. On dakika içinde bu bütçeden 280 milyon lira para gidecek 2025'te, on dakika içinde 16.480 asgari ücretlinin emeği gidecek, on dakikada 2025 yılında 37 milyon lira faize para vereceksiniz. Biz buna "evet" demeyiz, geleceğe ilişkin umudumuzu da büyütürüz.

Çocuklarımızın başarılarıyla kiracağız karanlık camlarını ve bizden sonra gelenler demir parmaklıklardan değil, asma bahçelerden izleyecek bahar sabahlarını, yaz akşamlarını.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Akdoğan, teşekkür ediyorum.

Diğer söz talebi, Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına İstanbul Milletvekili Sena Nur Çelik Kanat'a ait.

Sayın Çelik Kanat, buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA SENA NUR ÇELİK KANAT (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Gazi Meclisimizi ve milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Dünyamız, günlerin ve saatlerin bile kritik olduğu olağanüstü bir dönemden geçiyor. Ukrayna gibi çözülemeyen jeopolitik krizler çatışmaya dönüşürken insanı dramlara sahne olan iç savaşlar Sudan'dan Yemen'e yeni bir yükseliş gösteriyor. İkinci Dünya Savaşı sonrası bir daha yaşanmaması için ahitler verilen soykırım ve savaş suçları Gazze'de işlenirken uluslararası kurumların işlevsizliği uluslararası sistemin temellerini derinden sarsıyor. İki dünya savaşı arası dönemi hatırlatırcasına ideolojik radikalizm, yabancı düşmanlığı ve aşırı sağ gibi akımlar birçok ülkede hızla yayılıyor. Otuz yıl önce "tarihin sonu" tezini ortaya atarak liberal demokrasinin zaferini ilan edenler, bugün bu sistemin gölgesinde büyüyen çatışmalar ve yeni bir küresel savaş tehlikesiyle yüzleşmek zorunda kalıyor.

Sayın milletvekilleri, Türkiye bu çalkantılı dönemde üstlendiği tarihî misyonla dünya sahnesinde barışın ve istikrarın sembolü olmuştur. Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde yürütülen bağımsız ve millî dış politikamız, stratejik çıkarlarımızı korumanın ötesinde, jeopolitik hamleleri ve ara buluculuk başarılarıyla bölgesel güvenliğin garantörü ve oyun kurucu bir güç olmuştur. Şanlı tarihimizin mirasını yansıtan dış politikamız dünyanın ilham alabileceği, referans gösterebileceği ve en önemlisi insanı temel alan bir yapıya sahiptir. Yıllardır Ukrayna'dan Suriye'ye, Gazze'den Somali'ye kadar geniş bir coğrafyada insanlık onurunu ve hayatın kutsallığını popülist gündemlere feda etmeden dış politikasını sürdüren ülkemizin hiçbir propagandaya ihtiyaç duymayan bir itibara kavuştuğu bir hakikattir. Sayın Cumhurbaşkanımızın "Dünya 5'ten büyüktür." diyerek dünya barışı için yaptığı Birleşmiş Milletler reformu çağırısı her geçen gün önemini bir kez daha kanıtlamaktadır.

Değerli milletvekilleri, bugün, Gazze'de yaşananlar insanlık tarihinin en utanç verici anlarından biri olarak kayda geçiyor. Sanmayın ki kayda geçen sadece İsrail ve onun soykırımcı zihniyeti; en vahşi suçların karanlık tasvirlerini bile geride bırakan, böylesi bir acımasızlığa müsaade eden, finanse eden, meşru zemine çeken her ülke tarihin derin hafızasında yerini aldı. Türkiye, uluslararası toplumu harekete geçirmek amacıyla tüm diplomatik kanallarını Gazze için seferber ederek ateşkesin sağlanması, insani yardımların ulaştırılması, İsrail'e silah satışının durdurulması, Filistin'in devlet olarak tanınması ve başta Lübnan ve Suriye olmak üzere savaşın coğrafi yayılımının engellenmesi için en yoğun çaba sarf eden aktör olmuştur. Ülkemiz bir yandan İsrail'le ticaretin kesilmesi gibi ekonomik yaptırımlar uygularken diğer yandan sorumluların hukuk önünde hesap vermesi için Uluslararası Adalet Divanındaki tarihî soykırım davasına müdahil olmuştur. Oğuz Atay'ın dediği gibi "Kendini insanlığın bir parçası olarak görmek dünyayı anlamanın ilk şartıdır." Zira, insan odaklı olmayan hiçbir politika dünyayı kavrayamaz, kalıcı ve tesirli olamaz. Bizler yıllardır çatışmalarla, savaşlarla ve korkunç trajedilerle kuşatılmış bu coğrafyanın içinde, kulağımızı, sayılardan ve istatistiklerden ibaret hâle getirilen insanların hikâyelerine verdik. Milletimiz mazlumların derdiyle dertlendikçe milletin iktidarı da mazlumları kollayan politikalar üretti.

Bugün gelineen noktada gerek komşumuz Suriye gerek binlerce kilometre uzaklıkta yer alan Somali ve Etiyopya ve diğer birçok kriz bölgesi için çözüm reçetesi beklenen tek ülke Türkiye'dir çünkü coğrafyaya haritalar üzerinden değil kalpler üzerinden sirayet eden, karşılıklı onurlu bir ilişki kuran, stratejik ve vicdanlı bir dış politika geleneğimiz var artık. Geçmişe ait bir şuur, geleceğe dair sabır ve bugüne has bir kararlılık ülkemizin coğrafyasında benimsediği ana davranış biçimidir.

Değerli milletvekilleri, Türkiye, gönül coğrafyamızın küresel hesapların görüldüğü bir arena olmasına asla göz yummayacaktır. İkinci Dünya Savaşı'nın yıkım öykülerini izler ve okurken, benzer bir çıkar çatışmasında, bu kez savaş alanı olarak başkasının evini seçen zihniyetin, bizi büyük trajedilerle komşu kıldığı hakikatini bilerek adımlarımızı atıyoruz.

"Bir milletin gücü ne silah ne de para, hakikate olan bağlılığıdır." der Kemal Tahir. Türkiye her zaman hakikate bağlı kalmayı tercih etti. Evet, bu coğrafyanın bir hakikati var; propagandayla, kurguyla değişmeyecek bir hakikat. İnsanlara dedelerinden, ninelerinden miras kalan, masallarının içinde geçtiği, türkülerinin topraklarından doğduğu, hatıraların kök saldığı şehirlere başka bir gerçeklik giydiremezsiniz. Gün gelir şartlar olgunlaşır ve herkes evine döner. Aslolan bütün bunlar olurken ortaya koyduğumuz tavidir. Bölgesel barış ve istikrar için hem kendi hakikatine hem komşularının hakikatine bağlı bir Türkiye, bugün dünyada umudun bayraktarlığını yapmaktadır. Ülkemiz, on üç yıl boyunca Suriye halkının meşru taleplerinin karşılandığı kalıcı bir siyasi çözüm arayışını kararlılıkla desteklemiş ve muhacirlere yuva olmayı sürdürmüştür. Yıllarca politik ve söylem üstünlüğünü elinde tutan haksız ve zalim oyuncuların yerine, babasız kalmış çocukların, evi başına yıkılmış ihtiyarların, ailesinin hayatta kalan son ferdi olan mazlumların yanında olduk. Gün gelir devran döner, çocuklar büyür, aileler birleşir, umutlar yeşerir derken bu coğrafya için şafak söker. Nitekim varil bombalarının yağmur gibi sivillerin üzerine yağdığı şehirlerden çıkan ve bize misafir olan Suriye'nin güzel çocukları büyüdü ve kendilerinden gasbedileni geri aldılar. Türkiye'nin kimsesizlerin kimsesi olmayı zorbalıkla çıkar elde etmeye yeğ tutan anlayışı hem tarih nezdinde hem de insanların kalbinde daimî bir saygınlık kazanmıştır.

Değerli milletvekilleri, Sayın Cumhurbaşkanımızın savunma sanayisi alanındaki özverisi ve vizyonu sayesinde yerli ve millî üretim ekseninde gerçekleştirilen atılımlar savunma sanayimizi çok az ülkenin erişebildiği bir kapasiteye taşımış, Türkiye'yi geleceğin güvenlik mimarisinde vazgeçilmez bir aktör hâline getirirken dış politikada elimizi daha da güçlendirmiştir. İşte, böylece, bir gece ansızın Libya'da darbecilerin karşısında, Suriye'de teröristlerin ensesinde, "Artık umut kesildi." denildiğinde Karabağ'ın özgürlüğünde biz varız. Kilometrelerce karaya mavi vatan inşa ettiğimiz Doğu Akdeniz'de mavinin her tonunda mührümüz var. Denizin dibindeki zenginliğimizden gökyüzünde uçan SİHA'larımıza kadar Türkiye'nin iradesi, bizsiz kurulan bütün masalara yumruk gibi iniyor.

Değerli milletvekilleri, tarihin doğru tarafında durmak ile rasyonel bir dış politika izlemek bizim için aynı anlama gelir. Çünkü "İnsanı yaşat ki devlet yaşasın." düsturu, sadece bizim için değil her millet ve devlet için geçerlidir. Soykırım politikalarına karşı durmayı kimliklerinin bir parçası olarak gören Avrupa ülkelerinin, mesele Filistin olduğunda yaşadığı derin kimlik krizini ibretle izledik. Aynı çifte standart Batı'nın Ukraynalı ve Suriyeli mültecilere yönelik farklı tutumlarında da kendini göstermiş, bilinçaltılarındaki ırkçılık ve İslam düşmanlığı açıkça ortaya çıkmıştır. Batı'nın içini boşaltıp işlevsiz hâle getirdiği "barış, adalet, demokrasi" gibi kavramların yok edilen anlamlarını yeniden inşa etmek de Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde Türkiye'ye düşmüştür. "Barış" denildiğinde gerçekten barışın kastedildiği tek söylem bu ülkeye aittir. "İnsan hakları" denildiği zaman gerçekten insanın merkeze konulduğu politikalar bu ülkeye aittir. İleride, barışın ve esenliğin hâkim olduğu günler geldiğinde insanlar Türkiye'nin kavramlarıyla

konuşacaklar, buna yürekten inanıyorum. Türkiye, bugün daha adil bir dünya için insanlığın tutunduğu tek umut hâline gelmiştir. Sayın Cumhurbaşkanımızın ilmek ilmek dokuduğu bu gurur verici manzara, gelecek kuşaklarımız için de bir teminattır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Çelik Kanat, lütfen tamamlayın.

SENA NUR ÇELİK KANAT (Devamla) - Zira, onurlu bir ülkenin, tarihin doğru tarafında yer almış bir milletin çocukları olarak yarınlarımızı inşa edeceklər.

Sözlerime son verirken bütçemizin hayırlara vesile olmasını temenni ediyor, başta Sayın Cumhurbaşkanımız ve Dışışleri Bakanımız Hakan Fidan olmak üzere tüm bakanlarımıza ve emeği geçen herkese teşekkür ediyorum. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Çelik Kanat.

Şimdi şahıslar adına birinci söz Manisa Milletvekili Tamer Akkal'a aittir.

Sayın Akkal, buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

TAMER AKKAL (Manisa) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, aziz milletimizin kıymetli temsilcileri; bugün burada milletimizin geleceğini belirleyecek olan bütçemiz üzerine konuşurken bir kez daha halkımızın emaneti olan bu kürsüde olmanın sorumluluğunu hissediyor ve sizleri saygıyla selamlıyorum.

Bütçe görüşmeleri sadece rakamların konuşulduğu değil milletimizin ihtiyaçlarının, beklentilerinin ve hayallerinin konuşulduğu bir zemindir. İşte bu bilinçle hem Türkiye genelinde hem de Manisa özelinde yapılan yatırımlarımızı, milletimizin hizmetine sunduğumuz projeleri ve bu bütçenin geleceğe olan katkılarını değerlendirmek istiyorum.

AK PARTİ olarak 2002'den bu yana milletimizin refahı ve gençlerimizin geleceği için ülkemizin dört bir yanında hayata geçirdiğimiz projelerle önemli yatırımlar gerçekleştirdik. Biz sadece milletimize söz vermekle kalmadık, verdiğimiz her sözü yerine getirdik. Eğitimden sağlığa, ulaşımdan tarıma, savunma sanayisinden enerjiye kadar attığımız her adım milletimizin hayalini gerçeğe dönüştürmek içindi. Şehir hastaneleri projemizle sağlık altyapımızı güçlendirerek milletimize dünya standartlarında sağlık hizmetleri sunuyoruz. Marmaray'dan Avrasya Tüneli'ne, Yavuz Sultan Selim Köprüsü'nden 1915 Çanakkale Köprüsü'ne kadar dev projelerle uzakları yakın ediyor, yerli ve millî savunma sanayi projelerimizle Türkiye'nin stratejik gücünü artırıyoruz. Bugün savunma sanayimiz dünya çapında gururla anılmakta ve bu alanda attığımız adımlar Türkiye'nin bağımsızlık mücadelesindeki kararlılığını ortaya koymaktadır. Yerli ve millî üretim oranını yüzde 20'lerden yüzde 80'lere çıkardığımız savunma sanayi ürünlerimizin verdiği güçle dünyaya karşı başımız dik yürüyoruz. Bunlar, sadece bir oran değil bağımsızlık ve güven anlayışımızın eseridir. Dünyanın önde gelen ülkelerinden biri olduğumuz İHA ve SİHA teknolojilerimiz, kendi savaş gemimiz, kendi uçağımız artık bu milletin gururudur. Türkiye, artık sadece bölgesinde değil dünyada söz sahibi olan bir ülkedir. Millî muharip uçağımız KAN, TCG ANADOLU gemimiz ve ALTAY tankımız gibi stratejik projelerle sahada kendi teknolojimizi kullanmanın haklı gururunu yaşıyoruz. Terörle mücadelede bu yerli ve millî teknolojilerimiz sayesinde çok daha etkin bir konuma geldik. Sınır dışında ve yurt içinde terör örgütlerine göz açtırmayan bir güvenlik anlayışını hayata geçirdik. Sınır güvenliğini sağlamak amacıyla sınır ötemizde başlattığımız Suriye ve Irak'ın kuzeyindeki askerî operasyonlarımızın olumlu sonuçlarını almaya devam ediyoruz. Bu adımlar, yalnızca güvenlik için değil aynı zamanda ülkemizin uluslararası saygınlığını arttıran çalışmalardır. Güvenlikte, savunmada, ekonomide, diplomaside ve sosyal politikalarımızda elde ettiğimiz başarılar Türkiye'nin kararlılıkla yoluna devam ettiğinin bir göstergesidir. Diplomatik başarılarımızla artık masada güçlü bir Türkiye var. Dış temsilcilik sayımız 261'e çıktı. Libya'dan Karabağ'a, Suriye'den Ukrayna-Rusya krizine kadar birçok uluslararası meselede aktif rol üstleniyoruz. Türkiye'nin Tahıl Koridoru Anlaşması'ndaki liderliği, sadece bir diplomasi başarısı değil aynı zamanda insanlık adına önemli bir katkıdır. Enerji alanında Karadeniz'deki doğal gaz rezervi keşfi ve Gabar'da bulunan petrol rezervi enerjide dışa bağımlılığımızı azaltarak ülkemizi güçlü bir konuma taşımaktadır. Ayrıca, Togg gibi projelerle teknolojide ve otomotivde yeni bir çağ başlatıyoruz. Bu başarılar, Türkiye'nin sadece ekonomik değil aynı zamanda stratejik olarak da ne kadar güçlü bir konuma geldiğini göstermektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; AK PARTİ olarak insan hakları ve sosyal devlet anlayışını daima ön planda tuttuk. Kadın hakları konusunda yaptığımız yasal düzenlemelerle kadınların toplumdaki yerini güçlendirdik. Engelli vatandaşlarımızın hayatını kolaylaştırmak için pek çok reform yaptık. Sosyal yardımlarla ihtiyaç sahibi vatandaşlarımızı yalnız bırakmadık. Çocuklarımızın eğitim hakkını güçlendirdik. Bu anlayışla Türkiye'yi sadece ekonomik olarak değil sosyal olarak da daha adil, daha yaşanılabilir bir ülke hâline getirmek için çalıştık ve çalışmaya devam ediyoruz.

AK PARTİ'mizin iktidarı sürecinde Manisa'mız da özel bir önemle ele alındı. Son yirmi bir yılda 191 milyar 122 milyon TL yatırım yaptığımız şehzadeler şehrimiz, tarımdan sanayiye, kùltürden turizme kadar pek çok alanda AK PARTİ hizmetlerinin eser siyasetinden nasibini aldı. Tarımsal desteklerimiz Manisa'yı üzüm ve zeytin üretiminde dünya markası hâline getirdi. Çiftçimizin alın terini korumak için desteklerimizi artırdık. Sulama projeleriyle üretimi güçlendirdik.

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Üzümcülerden haberiniz yok herhâlde!

TAMER AKKAL (Devamla) - Sanayide Manisa'mız Türkiye'nin üretim üssü hâline geldi. Organize sanayi bölgelerimizi genişlettik, gençlerimize istihdam sağladık, sanayicimize yeni yatırım alanları açtık. Bugün Manisa sadece Türkiye'nin değil dünyanın da tercih ettiği bir yatırım merkezi oldu.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Akkal, lütfen tamamlayın.

TAMER AKKAL (Devamla) - Tamamlıyorum Sayın Başkanım.

Manisa bizim için sadece bir şehir değil aynı zamanda bu ülkenin üretim, kùltür ve tarih başkentlerinden biridir. İşte bu yüzden, Manisa'yı daha da güçlendirmek için var gücümüzle çalıştık ve çalışmaya devam edeceğiz.

Değerli milletvekilleri, bu bütçe, sadece bir yıllık değil geleceğe yönelik büyük bir vizyonun belgesidir. Bu bütçe, savunmada bağımsızlığın, küresel alanda iddianın ve vatandaşlarımız için daha adil bir düzenin teminatıdır; Türkiye'nin büyüme hedeflerini destekleyen, refahı artırmayı amaçlayan bir bütçedir. Biz büyük hedefleri olan bir milletin temsilcileriyiz. Hedefimiz,

sadece bugünü kurtarmak değil yarınlarımızı daha güçlü, daha müreffeh bir hâle getirmektir. Hedefimiz, Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan liderliğinde 2023 vizyonumuzu tamamlamak, 2053 ve 2071 hedeflerimize kararlılıkla yürümektir.

Konuşmamı tamamlarken, başta Gazi Mustafa Kemal Atatürk olmak üzere, aziz milletimiz ve güzel ülkemiz için emeği geçen tüm devlet büyüklerimizi rahmet ve minnetle anıyorum. Bütçenin hazırlanmasında emeği geçen herkese teşekkür ediyorum.

Sizleri saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Akkal.

Şahsı adına ikinci söz Antalya Milletvekili Hilmi Durgun'a ait

Sayın Durgun, buyurun. (MHP sıralarından alkışlar)

HİLMİ DURGUN (Antalya) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin 11'inci maddesi üzerinde şahsım adına söz almış bulunmaktayım. Genel Kurulu ve aziz Türk milletini saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, ormanlar, dünya genelinde hem ekolojik hem sosyokültürel hem de ekonomik faydalar sunan doğal ve oldukça kıymetli bir kaynaktır; aynı zamanda, önemli bir karbon yutak alanı olması nedeniyle iklim üzerinde düzenleyici bir etkiye de sahiptir. Ormanların faydalarının devam edebilmesi sürdürülebilirlik ilkeleri çerçevesinde idare edilmelerine bağlıdır. Ne mutlu bizlere ki ülkemiz, millî servetimiz olan orman varlığını artıran nadir ülkelerdendir. Bu serveti korumak her vatan evladının ihmal edemeyeceği bir görevdir. Bilindiği üzere, ülkemiz özellikle yaz aylarında yoğun bir şekilde orman yangınlarıyla karşı karşıya kalmaktadır. Seçim bölgem Antalya ve çevre illerde de sıkça meydana gelen yangınlar sadece doğal yaşamı değil yerleşim yerlerini ve turizm bölgelerini de maalesef ki olumsuz yönde etkilemektedir. Yaşanan bu afetlerde devletimiz tüm imkânlarıyla her zaman olduğu gibi milletimizin yanında olmaktadır.

Bu görüşmekte olduğumuz maddeyle Orman Genel Müdürlüğüne tahsis edilen ödenekler, yangınla mücadelede kullanılacak helikopter ve uçak alımları açısından kritik bir öneme sahiptir. Bahse konu bütçeyle yangınlarla daha etkin mücadele edebilmek için envanterimize yeni helikopterler ve yangın söndürme uçakları katılması planlanmaktadır. Bu sayede yangınlara daha hızlı ve etkili müdahalede bulunarak ormanlarımızı ve vatandaşlarımızı koruma altına alabileceğiz. 2025 yılı bütçesinde bu hizmetler için ayrılan tutarlar millî servetimiz olan ormanlarımızın korunmasına katkıda bulunacaktır.

Kıymetli milletvekilleri, yine bu maddeyle Kültür ve Turizm Bakanlığına tahsis edilen ödenekler de büyük önem taşımaktadır. Bu kapsamda, bilgi ve iletişim teknolojileri projelerine yapılan yatırımlar dijital altyapımızı güçlendirecek ve kültürel mirasımızı daha geniş kitlelere tanıtmamızı sağlayacaktır. Ayrıca, tarihî eserlerin kimliklendirilmesi projesi ülkemizin kültürel zenginliklerini daha iyi korumak ve tanıtmak amacıyla hayata geçirilmektedir. Bu projeye tarihî eserlerimizin korunması ve turizme kazandırılması sağlanacaktır. Konuyla alakalı olarak Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü, yakın zamanda, müzelerde teşhirde ve depolarda bulunan 254.698 eseri yapay zekâ destekli DNA uygulamasıyla kimliklendirdi. Yapılan bu gelişmelerle, görüyoruz ki ülkemiz, birçok alanda olduğu gibi UNESCO ve diğer uluslararası platformlarda da belirleyici ve takip edilen bir ülke hâline gelmiştir. Kültür ve Turizm Bakanlığının titizlikle yürüttüğü diplomasi ve hukuki süreçler sonucunda, yasa dışı yollarla ülkemizden kaçırılan eserler ait olduğu topraklara geri dönmüş, ülkemize iadesi sağlanmıştır. Bu gelişmeler ışığında, Türkiye, kaçakçılıkla mücadele konusunda da kural koyan ülke konumunda olmuştur.

Kıymetli milletvekilleri, -sözlerime son verirken- Antalya'da Torosların zirvesinde bulunan, yeşil ile tarihin ve kültürün iç içe olduğu Yörük yerleşim yeri İbradı ilçemizin Ormana köyü, Birleşmiş Milletler Turizm Teşkilatı tarafından "2024 yılı dünyanın en iyi turizm köyü" seçilmiştir. İlçemiz başta olmak üzere şehrimiz ve ülkemiz adına çok önemli bir başarıdır çünkü bu başarıyla kırsal turizm daha da canlanacak, bölge halkı ekonomik kazanç sağlayacak ve ülkemizin uluslararası arenada tanınırlığı artacaktır. Bu başarıda büyük katkısı olan Kültür ve Turizm Bakanımız, hemşehrîmiz Sayın Mehmet Nuri Ersoy Bey başta olmak üzere emeği geçenlere huzurlarınızda teşekkür ediyor, 2025 yılı bütçesinin hayırlı olması dilekleriyle Genel Kurulu ve yüce Türk milletini, hassaten Antalyalı hemşehrîlerimi saygıyla selamlıyorum. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Durgun, teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, 11'inci madde üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Şimdi 11'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 11'inci madde kabul edilmiştir.

12'nci maddeyi okutuyorum:

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Çeşitli Hükümler

Hazine garantili imkân ve dış borcun ikraz limiti ile borç üstlenim taahhüt limiti ve borçlanmaya ilişkin işlemler

MADDE 12- (1) 2025 yılında, 28/3/2002 tarihli ve 4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanuna göre sağlanacak garantili imkân ve dış borcun ikrazı limiti 9 milyar ABD dolarıdır.

(2) 1 inci maddenin birinci fıkrasının (a) bendi ile belirlenen başlangıç ödeneklerinin yüzde 1'ine kadar ikrazen özel tertip Devlet iç borçlanma senedi ihraç edilebilir.

(3) 2025 yılında 4749 sayılı Kanunun 8/A maddesi çerçevesinde Hazine ve Maliye Bakanlığınca sağlanacak borç üstlenim taahhüt limiti 5 milyar ABD dolarıdır.

BAŞKAN - Şimdi 12'nci madde üzerindeki söz taleplerini karşılayacağım.

İlk söz talebi, Saadet Partisi Grubu adına Bursa Milletvekili Cemalettin Kani Torun'a ait.

Sayın Torun, buyurun. (Saadet Partisi sıralarından alkışlar)

SAADET PARTİSİ GRUBU ADINA CEMALETTİN KANİ TORUN (Bursa) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; dış politikada meydana gelen güncel gelişmeler hakkında düşüncelerimi ve tavsiyelerimi sizlerle ve kamuoyuyla paylaşmak için söz aldım. Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Kasım ayının sonunda Cibuti'de Heritage Enstitüsü tarafından düzenlenen, Afrika Boynuzu özelinde tüm Afrika'nın yaşadığı sorunların konuşulduğu bir toplantıya panelist olarak katıldım. Toplantıda çok sayıda devlet görevlisi ve entelektüel vardı, bu vesileyle farklı ülkelerden yetkililerle görüşme fırsatım oldu. Katılımcıların önemli bir kısmı, Somali ve Etiyopya arasındaki sıkıntılı süreçten, Türkiye'nin bu konuda yapıcı adımlar atabileceğinden bahsettiler. Bunun üzerine geçtiğimiz hafta sevindirici bir gelişme

oldu. Türkiye'nin ara buluculuğuyla iki ülke arasında bir anlaşmaya varıldı. Sayın Cumhurbaşkanını ve Sayın Dışişleri Bakanını ve emeği geçen diğer bürokratları, hepsini tebrik ediyorum. Benzer girişimler Sudan için de bir an önce ortaya konulmalıdır. İç savaşlar uzadıkça maalesef geri dönüş giderek zorlaşıyor. Sürecin uzaması terör örgütlerinin ülkelere sızarak yerleşmesine ve ileride yaşanacak daha büyük sorunlara yol açabilir. Sudan'da da Türkiye'nin aracılığıyla taraflar bir araya getirilmelidir.

Sayın milletvekilleri, Rusya-Ukrayna savaşında Türkiye'nin bugüne kadar durduğu yer ve takındığı tavır başarılıdır. Bir NATO ülkesi olarak Ukrayna'nın toprak bütünlüğünü muhafaza etmek ancak aynı zamanda Rusya'yla ilişkileri sürdürmek doğru bir politikadır. Tahıl Koridoru gibi anlaşmalar da Türkiye'nin yapıcı dış politika uygulaması olarak değer kazanmıştır ancak kuzeyimizde sürekli bir çatışma jeopolitik riskleri beraberinde getirmeye devam ediyor. Bu yüzden bu savaşın en kısa sürede bitirilmesi için diplomatik çalışma yapılmalı ve Türkiye burada da çözümün öncülerinden olmalıdır.

Gürcistan'da da seçimlerden sonra ortaya çıkan bir kriz yaşanmakta. Mevcut Hükûmet Avrupa Birliğiyle ilişkileri ertelemek isterken mevcut Cumhurbaşkanı da yapılacak seçimi tanımayacağını ve koltuğundan kalkmayacağını ifade ediyor. Gürcistan bizim komşumuz ve burada yaşanacak karışıklığın bize kısa ve uzun vadede zararları olacaktır. Yetkililerle iletişime geçilerek hem ara buluculuk hem de seçimler için gözlemci olarak destek olunmalıdır.

İran'ın Arap Baharı'yla bölgede başlayan olumlu havayı yok eden mezhep odaklı girişimlerinin son zamanlarda giderek zayıfladığına şahit oluyoruz. Bölgede bir güç boşluğu ortaya çıkmaya başladı. Bu güç boşluğunu diplomatik temaslar ve yumuşak güç kullanımıyla Türkiye doldurulmalıdır. Türkiye Yemen'de yaşanan duruma müdahale etmeli ve Yemen halkının daha fazla zarar görmesi engellenmelidir. İran, Suudi Arabistan ve Birleşik Arap Emirlikleri'yle savaşın en kısa sürede sona ermesi için diplomatik çabalar artırılmalıdır.

Değerli milletvekilleri, Suriye halkı altmış bir yıllık Baas rejiminden kurtulmanın mutluluğunu yaşamaktadır. Suriye konusunda bundan sonra atacağımız adımlar ülkemizin coğrafyadaki etkinliğini ve prestijini doğrudan etkileyecektir. Suriye'den bize ne diyemeyiz. Şam, aynen Medine, Bağdat ve İstanbul gibi İslam ümmetine başkentlik yapmış kadim bir şehirdir. O topraklar dört yüz yıl süreyle vatan toprağıydı. Mark Sykes ve François Picot'un yaptığı anlaşma bizi oradan fiziken ayırsa da o topraklar gönül coğrafyamızın bir parçasıdır.

Öncelikle, bir hakkı teslim etmemiz gerekmektedir. Sayın Cumhurbaşkanının pazar günü yaptığı açıklamada Somali-Etiyopya anlaşmasından bahsederken "2011 yılında Somali'nin yanında kimse yokken orada biz vardık, Somali'yi terör örgütlerinden arındırdık." diyerek o dönem uygulanan politiklardan övgüyle bahsetti. Evet, Somali halkı ve yönetimi Türkiye'ye olan minnettarlığını her zaman dile getirmeye devam ediyor. 2011 yılında büyükelçiliği olan tek ülke Türkiye'ydi, ben de kurucu büyükelçi olarak orada üç yıl çalıştım. Dönemin Dışişleri Bakanı Sayın Ahmet Davutoğlu ve Başbakanı da Sayın Recep Tayyip Erdoğan'dı. Orada ağır koşullar altında hem insani faaliyetlerimizi yürüttük hem de devletin yeniden inşası ve iç barışın tesisi konusunda Somali'ye destek olduk. Aynı yıllarda Suriye'de, Suriye halkının meşru taleplerine cevap vermesi konusunda Esed'le irtibata geçildi ancak Esed halkına zulmetmeyi tercih etti. O gün statüko ile halkların demokratik talepleri arasında bir tercih yapılması gerekiyordu, Türkiye, tercihini halkların demokratik talepleri yönünde yaptı. O günden bu yana duruşunu değiştirmeyen Sayın Cumhurbaşkanımıza, dönemin Dışişleri Bakanı, sonra da Başbakanı olan Genel Başkanımız Ahmet Davutoğlu'na ve bugün geline nokta son rötüşları yapan Dışişleri Bakanımız Sayın Hakan Fidan ve MİT Başkanımız Sayın İbrahim Kalın'a tebriklerimi sunuyorum. "Suriye'ye karışmayalım." diyenler aslında, komşumuzun çocukları öldürülürken kapımızı kapatmayı, çocuklar ölümden kaçarsa evimize almamayı teklif ediyordu ki bu bize yakışmazdı. Bunu teklif edenler geçmişte de şimdi de tarihin yanlış tarafında durmaktadırlar. Duruşlarını gözden geçirmelerini samimi olarak kendilerinden talep ediyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; dün Somali'de yaptığımızı bugün Suriye'de yapmalıyız. Komşularımızın istikrarının Türkiye'ye istikrar kattığı fikrinden hareketle, binlerce kilometre uzaktan gelenler değil, biz yeni yönetimin kuruluşunda öncü rol oynamalıyız. Suriye'de ilk olarak en çok dikkat edilmesi gereken konu güvenlidir. Eski rejim artıkları aynen Irak'taki gibi terör eylemlerine kalkışabilir ve buna bazı ülkeler de destek verebilir. Bu konuda şu andaki sessizlik bizi yanıltmamalıdır. Yine, bir uluslararası taşeron olan DAİŞ teröre kalkışabilir. Suriye'nin istikrarını bozmaya kalkışacak bu tür faaliyete karşı ilk önce güvenlik ve istihbarat altyapısının kurulması gerekmektedir. Bu konu en acil konudur ve Türkiye ilk olarak buna odaklanmalıdır.

Türkiye geçmişte yaptığı gibi insani yardımlara devam etmeli ve Suriye halkının acil ihtiyaçları karşılanmalıdır. Yaşanan büyük çatışmalarda hasar gören altyapı ve üstyapı Suriye'de şehir hayatının hızla toparlanmasına mâni olmaktadır. Türkiye, bu konunun çözümü için Avrupa Birliği, Arap Birliği ve ABD'nin de dâhil olacağı bir girişim başlatmalıdır. Türkiye'de uluslararası bir bağışçılar konferansı düzenlenmeli ve Suriye'nin yeniden inşası için Türkiye öncülüğünde bir fon kurulmalıdır. Türkiye, Suriye'de çöken kurum ve kuruluşların, bakanlıkların, emniyet, ordu ve istihbarat birimlerinin yeniden ayağa kaldırılması konusunda profesyonel destek vermelidir. Eski rejim unsurlarının bu kurumlara yerleşmesine ve ilerleyen zamanlarda içeriden sabotaj yapmalarına izin verilmemelidir.

Suriye'de tüm tarafların haklarının gözetildiği bir anayasa sürecine katkı verilmelidir; hiçbir etnik, dinî ve mezhebî ayırım gözetilmeden Arapların, Kürtlerin, Türkmenlerin, Dürzilerin, Nusayrilerin, Hristiyanların demokratik talepleri dinlenmeli, ayrılıkçı bir ortamın oluşması engellenmelidir. Herkesi kapsayan bir anayasayla seçimler en kısa zamanda yapıp demokratik sisteme geçilmelidir.

Türkiye, Suriye'nin toprak bütünlüğü çerçevesinde, hiçbir grubu dışlamayan bir politika gütmelidir; vatandaşlarımızın soydaşı olan Rojava Kürtlerine yönelik düşmanca bir tavır takınmamalı, onların merkezî yönetimle ilişkilerini düzenleme konusunda destekleyici bir tavır sergilemelidir. Bölgedeki tüm halklar bizim kardeşimizdir, hepsini kucaklamalıyız. Bu diyalog zemini ekim ayında Sayın Bahçeli tarafından terör örgütüne silah bırakılması amacıyla başlatılan inisiyatifte de katkı sağlayacaktır. Rejim değişikliğiyle Doğu Akdeniz'de deniz etki alanı konusunda elimizi güçlendirecek adımlar atmalıyız. Münhasır ekonomik alanla ilgili Suriye, Mısır ve Lübnan'la ortak çalışmalar yapılmalı, Yunanistan'ın bu süreçten istifade etmesi engellenmelidir. Suriye'de oluşan yeni durum dikkate alınarak Suriyelilerin statülerinde değişikliğe gidilmeli, sığınmacı statüsü ikamet iznine dönüştürülmeli, çoklu vize uygulamasıyla giriş ve çıkışlarda kolaylık sağlanmalıdır. Suriye'de yaşanan çatışmaların sona ermesiyle Katar gazının Türkiye üzerinden Avrupa'ya nakli başta olmak üzere yalnızca Suriye'de değil tüm Orta Doğu coğrafyasında atacağımız barışçıl adımlarla

ekonomik entegrasyonu artırmalıyız. Türkiye, bölgede sınırlar değişmeden sınırları anlamsız hâle getirecek ekonomik ve kültürel bir entegrasyonu başlatmalı, Avrupa Birliği benzeri mal ve hizmetlerin serbestçe hareket ettiği yeni bir gümrük sistemi kurulmasına öncülük etmelidir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Torun, lütfen tamamlayın.

CEMALETTİN KANİ TORUN (Devamla) - Değerli milletvekilleri, sonuç olarak, ülkemizin içinde bulunduğu coğrafya içine kapanmayı, yaşananlara kayıtsız kalmayı imkânsız hâle getirmektedir. Komşularımızın karşı karşıya kaldığı sorunlar eninde sonunda ülkemizi etkilemekte, daha büyük sorunları peşinden getirmektedir. Türkiye, yumuşak gücünü, diplomatik kanalları, barış söylemini kullanarak hem iç istikrarını hem de komşularının ve bölgenin istikrarını temin etmek için çaba göstermelidir.

Bu duygu ve düşüncelerle bütçenin hayırlara vesile olmasını temenni ediyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (Saadet Partisi sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Torun, teşekkür ediyorum.

Diğer söz talebi, İYİ Parti Grubu adına Trabzon Milletvekili Yavuz Aydın'a ait.

Sayın Aydın, buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin 12'nci maddesi üzerine İYİ Parti Grubum adına söz almış bulunuyorum. Bu vesileyle Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, bugün önümüzde duran bu bütçe, tüm mağduriyetleri gidermek yerine, adaletsizliği daha da derinleştiren bir bütçedir. Vatandaşlarımızın ihtiyaçlarını değil rant sahiplerinin çıkarlarını koruyan, refahı değil yoksulluğu artıran bir düzenin sonucudur. Bu düzen değişmedikçe Türkiye'nin kalkınması mümkün değildir. Biz İYİ Parti olarak bu adaletsizlik düzeni değiştirmek için buradayız. Halkımızın alın terinin hakkını savunmak, umutlarını yeniden yeşertmek için mücadele edeceğiz. Sonuç olarak, bu bütçe, vatandaşlarımızdan çalınan umutların belgesidir. Bu bütçe, fakirden alıp zengine veren adaletsiz düzenin aynasıdır. Bu bütçe, emekliye, işçiye, çiftçiye "yok" yandaşa "çok" bütçesidir. Kısacası bu bütçe, zengini daha zengin yapan, fakiri daha fakirleştiren bir zulüm bütçesidir.

Sayın milletvekilleri, Türkiye'nin dört bir yanından yükselen mağduriyet çılgınlıklarını hepimiz duymaktayız ancak bu sesler sarayın kalın duvarları arasından bir türlü içeriye ulaşamamaktadır. Vatandaşlarımızın, alın terini hiçe sayan, lüks ve israf düzenine devam eden bir yönetim anlayışıyla karşı karşıyayız. Emeklilerimiz, işçilerimiz, çiftçilerimiz, gençlerimiz, esnafımız, ev kadınlarımız, engelli vatandaşlarımız ve daha nice kesim, bu düzenin mağdurları arasındadır. Bugün, bu kürsüden, onların sesi olmak için konuşmaktayım. Yıllarca çalışıp ülkemize hizmet eden emeklilerimiz maalesef bugün, açlık sınırının altında maaşlarla yaşam mücadelesi vermektedir. Maaş artışlarında yaşanan adaletsizlik bu durumu daha da derinleştirmektedir. Bir yanda sarayda dökülen milyonlarca liralara, diğer yanda markete dahi gidemeyen emeklilerimiz vardır. Bir emekli, aldığı maaşla doğal gaz faturasını mı ödeyecek, yoksa ilaç masrafını mı karşılayacaktır; bu sorunun cevabını iktidardan bekliyoruz fakat ortada cevap veren yoktur. Bu adaletsiz düzen, emeklilerimize hak ettikleri onurlu yaşamı sağlamaktan uzaktır. Asgari ücretle çalışan vatandaşlarımız ise bir başka mağdur gruptur. Günümüz koşullarında, 17.002 TL alan asgari ücretli bir ailenin, temel ihtiyaçlarını karşılaması mümkün değildir. Kira fiyatlarının ve enerji maliyetlerinin âdeta yarıya girdiği bir dönemde asgari ücretli vatandaşlarımız da borç batağında yüzmeye şampiyonu olmaya aday gösterilmektedir. Ayın sonunu göremeyen milyonlarca insanımız varken bu bütçe onların yükünü hafifletmek yerine daha da artırmaktadır.

Değerli milletvekilleri, gençlerimiz bu ülkenin geleceğini temsil ederken işsizlik ve umutsuzlukla âdeta bir zorunlu staj programına mecbur bırakılmıştır, üniversite mezunu gençlerimiz bile iş bulmakta zorlanmaktadır. Eğitim seviyelerine uygun iş bulamayan gençlerimiz, düşük ücretli ve güvencesiz işlerde çalışmak zorunda bırakılmışlardır, birçoğu ise çareyi yurt dışına gitmekte aramaktadır. Gençlerimiz kendi ülkelerinde hayal kuramaz hâle gelmişse bu, hepimizin utancı fakat Hükümetin ayıbıdır.

Muhterem milletvekilleri, ev kadınları kendi çocuklarının beslenme çantalarını bile doldurmakta zorlanırken onlardan isteğe bağlı sigorta primi ödemelerini beklemek büyük bir hatadır. Hayat pahalılığı altında ezilen, mutfak masraflarını dahi karşılayamayan kadınlarımıza sosyal güvence sağlamak devletin asli görevi olmalıdır. Evlerimizin görünmez kahramanları ev hanımlarını, annelerimizi ve eşlerimizi görmezden gelerek sosyal adaleti sağlayamayız. Esnafımız ise pandemi sonrası yüksek vergiler, artan kira maliyetleri ve enerji giderleriyle zorluklara dayanıklılık testine tabi tutulmuşlardır. Esnafımız artan maliyetler karşısında ayakta durmakta zorlanırken Hükümetin politikaları büyük zincir mağazalarını ve sermaye gruplarını desteklemektedir. Kepenk kapatan her dükkân sadece bir iş yeri değil, aynı zamanda bir ailenin geçim kapisıdır. Esnafın yalnız bırakıldığı bir ülkede ekonomi düzelemez çünkü güçlü bir ekonomi küçük esnafın ayakta kalmasıyla başlamaktadır.

Kıymetli milletvekilleri, Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk'ün "Ülkenin gerçek sahibi ve toplumun efendisi çalışan ve üreten kişilerdir." sözünden yola çıkarak çiftçilerimizin bu ülkenin kalkınmasının temel taşı olduğunu unutmamalıyız fakat mazot, gübre ve yem fiyatlarındaki artışlarla üretim yapmaları her geçen gün daha da zorlaşmaktadır. Ürettikleri ürünü maliyetinin altında satmak zorunda kalan çiftçilerimiz borç içerisinde kıvrınmaktadırlar. Çiftçilerimiz tarlaya akıttıkları terin karşılığını alamamaktadırlar. Yanlış tarım politikalarıyla bu ülkenin üretim gücünü bitirenlerin hesap vereceği bir gün elbet gelecektir.

Değerli milletvekilleri, engelli bireylerimiz hayatın içinde yer almak ve üretime dâhil olmak istemektedir ancak erişilebilirlik hâlâ bir lüks, istihdam ise bir hayaldir. Kamu binaları, toplu taşıma araçları hatta sokaklar bile engelli bireylerimiz için büyük bir sorundur. Devletin eşitlik ilkesi engelli vatandaşlarımızın yaşamlarını kolaylaştıracak politikaların hayata geçirilmesiyle ancak sağlanacaktır.

Değerli milletvekilleri, geçici işçiler ve taşeron çalışanlar güvencesiz çalışmanın modern kölelik hâline geldiği bir düzenin kurbanıdır. Taşeron işçilerin bir kısmı kadroya alınmış olsa da büyük bir kısmı hâlâ geçici statüde çalışmaktadır. Güvencesiz çalışma koşulları emeğe saygısızlıktır ve bu durum bir an önce son bulmalıdır.

Öğretmenlerimiz atanamamakla yüzleşen binlerce genç mezunuyla ve düşük ücretlerle çalışmaya zorlanan ücretli öğretmenlerle mağduriyet yaşayan bir başka gruptur. Eğitim sistemini ayağa kaldıracak olan öğretmenlerimiz, bu adaletsiz düzenin

kurbanı olmuşlardır. Bu Hükümet, eğitim sistemini ve öğretmenlerimizi ihmal ederek sadece bugünü değil, geleceği de yok etmektedir.

Değerli milletvekilleri, Türkiye'de Suriyeliler nedeniyle on üç yıldır toplumsal huzuru, ekonomik dengeleri ve güvenliği tehdit eden sessiz bir işgal yaşanmaktadır. Hükümetin yanlış göç politikaları ve yaklaşık 10 milyon Suriyeli yüzünden Türkiye ağır bir krize sürüklenmiştir. Bu yük artık Türk milletinin taşıyamayacağı bir noktaya ulaşmıştır. Genel Başkanımız Sayın Müsavat Dervişoğlu'nun da belirttiği gibi, Suriye'de savaş sona ermiştir ve dolayısıyla Suriyelilerin Türkiye'deki misafirligi artık bitmiştir. Bu insanlar kendi topraklarına dönmeli, vatanlarında hayatlarını yeniden kurmalıdır. Türk vatandaşları işsizken gençlerimiz geleceğe umutla bakamazken Hükümetin bu meseleyi görmezden gelmesi kabul edilemez bir gerçektir. Sınırlarımız korunmalı, sığınmacıların gönüllü ve güvenli geri dönüşü için somut adımlar bir an önce atılmalıdır.

Bu vatan atalarımızın kanlarıyla yoğrulmuş, binlerce yıllık Türk yurdudur. Geleceğimiz ise yalnızca Türk milletinin iradesi, emeği ve şanlı mücadelesiyle inşa edilecektir. Bu topraklar Sultan Alparslan'dan Gazi Mustafa Kemal Atatürk'e kadar nice kahramanların mücadelesiyle bizlere emanet edilmiştir. Türk milleti, şanlı tarihi ve sarsılmaz iradesiyle bu kutsal vatani sonsuza dek koruyacak, hiçbir güç bu milleti yolundan döndüremeyecektir çünkü bu vatan Türk milletinin namusudur, bağımsızlığı ise en büyük şerefidir. Bu hissiyatımla Genel Kurulu ve yüce Türk milletini saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Aydın, teşekkür ediyorum.

Diğer söz talebi, Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına Tokat Milletvekili Yücel Bulut'a ait.

Sayın Bulut, buyurun. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

MHP GRUBU ADINA YÜCEL BULUT (Tokat) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; öncelikle Gazi Meclisi saygıyla selamlıyorum.

Tabii, saat gece yarısını geçti, Genel Kurulun da yorgunluğunu nazara alarak -nasibimizde 12'nci maddede konuşmak varmış- sizlerin sabrına da sığınarak daha heyecanlı bir konuşma yapmayı arzuldım ama sadece seçim bölgem Tokat'ın birtakım sorunlarını sizlerle paylaşmak istiyorum.

Geçtiğimiz günlerde Türkiye İstatistik Kurumu tarafından gayrisafi yurt içi hasıla miktarlarına göre illerin bir sıralaması yayınlandı ve bu sıralamada Tokat 74'üncü sırada yani sondan 8'inci vilayet oldu. Türkiye'nin genel gayrisafi yurt içi hasılasının da yüzde 100 oranında altındayız. Bu da Tokat açısından durumun vahametini biraz gösteriyor. Tabii, yetmiş beş yıldır devam eden Tokat'la ilgili bu ekonomik gerilemenin geldiği nokta, Tokat'ı en nihayetinde sondan 8'inci sıraya yerleştirdi. Tabii, bunun birden çok sebebi var, kısaca bunu özetlemek ve çözüm yollarını sizinle paylaşmak istiyorum. Birincisi, Osmanlı İmparatorluğu'nun altı yüz yıl boyunca yüzyıllara sarıh olarak en güçlü ekonomik merkezlerinden bir tanesiydi Tokat ve zaman zaman bu oranlar değişmekle beraber 6'ncı büyük ekonomisine sahiptik. Cumhuriyetin ilanından itibaren de 1951-1952 yılına kadar da vergi ödeme oranlarına göre Türkiye'nin 4'üncü ekonomik merkezi Tokat vilayeti idi ama 1950'lerin başından itibaren Tokat'ın kara yollarının yol ağının dışında kalmasından dolayı ciddi bir ekonomik gerilemeyle karşı karşıya kaldık ve dolayısıyla da ortaya bu tablo çıktı.

Şimdi, bir şehre yatırımcının gelmesi için, özel teşebbüsün gelmesi için en önemli merhalelerden biri, en önemli kriterlerden biri elbette ki yol ağına sahip olmak ve biz, oldukça uzun bir süredir yaklaşık yetmiş, yetmiş beş yıldır bu yol ağlarının dışında olmamız nedeniyle de ciddi bir ekonomik kayıpla karşı karşıya kaldık. Elbette ki bu tespit daha evvel de yapıldı ve buna ilişkin çözüm yolları da üretilmeye çalışıldı. Türkiye'nin dört bir yanında -Sayın Cumhurbaşkanımızdan Allah razı olsun, görev yapan bütün Ulaştırma Bakanlarımızdan Allah razı olsun, emeği geçen vekillerimizden Allah razı olsun- muhteşem yol ağları örüldü; biz de Tokat olarak bundan istifade etmek arzusundaydık. 2007 yılında Tokat-Niksar yolu başladı. 2010 yılında çok beklediğimiz Alaca'yı Zile'ye bağlayan yolumuz başladı. Niksar-Akkuş yolu hakeza, devam ediyor ama kimisini yirmi yıldır, kimisini on dört yıldır bekliyoruz. Zaman zaman ödenek yokluğuna takılan bu yolların hâlen tamamlanmaması nedeniyle Tokat, yatırımda temel kriter olan yol ağı meselesini ve sorununu hâlen bütünüyle atlatabilmiş değil. Dolayısıyla da yaklaşık yetmiş beş, seksen yıldır izolasyon altındaki bir şehir görüntüsü veriyoruz ve bu bizi ticari anlamda da oldukça geriye düşürüyor. Bu izolasyonu kaldırabilmek için atılmış önemli adımlardan bir tanesi de Tokat'ın kendi tarihinde tek seferde yapılmış olan, en büyük yatırımı olan Tokat Havalimanı'nın açılmasıydı, bizzat Sayın Cumhurbaşkanımızın takibiyle, iradesiyle, teşvikiyle bu havalimanı inşa edildi ve ortaya muazzam bir eser çıktı. Bugün Türkiye'nin en iyi havalimanlarından bir tanesi Tokat Havalimanı. Şehrin başka şehirlerle, büyük şehirlerle entegrasyonunu ve iletişimini artıracaklarını umut ediyorduk ama bugün bu muazzam eserden, o günün şartlarında 1 milyardan çok daha fazla bir rakama mal edilmiş bu eserden de şehrimizin yeterince istifade edemediğini görüyoruz. Bunun bir sebebi var, o da şu: Birincisi, sefer sayıları bütün ısrarlarımıza rağmen vatandaşın ihtiyaçlarına uygun olarak tanzim edilmiyor. İkincisi, tek bir rota belirlenmiş durumda, sadece Tokat'tan İstanbul'a uçulabiliyor. İzmir'e sefer ihtiyacı hasıl olmuşken, Antalya'ya sefer ihtiyacı çok yoğun bir şekilde talep ediliyor olmasına rağmen maalesef Tokat Havalimanı sadece Tokat-İstanbul arasında sefer yapan bir güzergâhta. Aynı zamanda uluslararası havalimanı statüsü olmasına rağmen Türkiye'ye tarım alanında yeten ana depolardan biri olan Tokat, ana menbalardan biri olan Tokat, bu ürünlerinin hiçbirini maalesef hâlen bir gümrük merkezi olmadığı için ihraç edemiyor, paylaşamıyor, dolayısıyla havalimanını ticari amaçla da kullanamaz durumdayız.

Yine, bu kısıtlanmış şehrin iletişimini artırabilmek için önemli bir beklenti hızlı trenin varlığıydı, hızlı trenin Tokat'tan geçmesi bekleniyordu. Şimdi, gerçekçi olmak gerekirse hızlı tren geçmedi, kısa vadede de hızlı trenin Tokat'tan geçmesiyle ilgili bir beklentiye kimseyi sokmak istemiyoruz çünkü çok kısa vadede bunun gerçekleşmeyeceği kanısındayız ama Yıldızeli durağı en yakın durak. Burada TCDD Taşımacılık AŞ'nin Genel Müdürü Ufuk Yalçın Beyefendi, Genel Müdür Yardımcısı Sayın Şinasi Kazancıoğlu Beyefendi bir irade ortaya koydular ve Tokat Belediyesi ile TCDD Taşımacılık AŞ arasında gerçekleşen bir protokolle en azından Yıldızeli durağından Tokat'taki hemşehrilerimizi Tokat Belediyesinin araçlarıyla bir ring koymak suretiyle bu hızlı trenden istifade ettirmeye çalıştık.

Şimdi, ulaşım ile ilgili hem kara yolu hem hava yolu hem hızlı tren vasıtasıyla ortaya çıkan bu ihtiyaçların tam anlamıyla karşılanamamış olması nedeniyle şehrimize yatırımcının gelmesi konusunda da maalesef müşkülât içerisindeyiz. Ve buna ek olarak, 1978 yılında bir organize sanayi bölgemiz yapıldı -1978 yılında bu iradeyi koyanlardan, iyi niyetle ortaya koyanlardan Allah razı olsun- ama aradan geçen yaklaşık elli yılı rağmen organize sanayi bölgemiz hâlâ 2024 yılında medeni bir şehirde olması

gerekenden çok uzak bir noktada dolayısıyla büyümeye elverişli değil, coğrafi anlamda doğru bir konumda değil, engebeli bir arazi üzerinde ve yeni yatırım alanlarını oluşturmaktan da oldukça uzak. Bugün hemen hemen herkesin hemfikir olduğu bir konu var -AK PARTİ'li MHP'li CHP'li, hiç fark etmez- herkes Tokat'ın yeni bir organize sanayi bölgesine acil ve ivedi bir şekilde ihtiyacı olduğunu söylüyor dolayısıyla daha düzlük bir alanda, büyümeye elverişli bir organize sanayi bölgesine ihtiyacımız var.

"Organize sanayi bölgesi" diyoruz ama ondan daha vahim bir durumla karşı karşıyayız. Bizim normal bir yeni sanayi sitemiz, normal sanayi sitemiz bile maalesef on yıldır hâlâ yapım aşamasında. Esnafımızın kurduğu bir kooperatif vasıtasıyla yeni bir sanayi sitesi inşa edilecekken maalesef, çok uzun yıllardır bir problem hâline geldi. Esnafımızdan toplanan parayla 134 milyon harcanmak suretiyle bunun temeli bir şekilde oluşturuldu ama sanayi sitemizin geriye kalan kısmını hâlâ tamamlayamamış noktadayız ve esnafımız da bu konuda özellikle Sayın Cumhurbaşkanımızdan çok ciddi bir beklenti içerisinde.

Şimdi tabii ki bu halkalar tamamlanmadığı için şehirde ciddi bir işsizlik problemiyle karşı karşıyayız. Özel teşebbüs istihdam yaratamadığı için vatandaşlarımızın önemli bir kısmı kamu kesiminde istihdam edilmek için arayış içindeler ama kamunun bu kadar işsiz istihdam edebilme şansı yok. Maalesef ki tam bunlarla paralel bir şekilde bir başka sıkıntıyla karşı karşıyayız, o da şudur: Gayrisafi yurt içi hasıla endeksine göre sondan 8'inci olmamıza rağmen kira artışı oranında en baştayız, 12'nci sıradayız. 2020 ile 2024 arasında Tokat'taki kira oranları yüzde 1.280 oranında artmış durumda. 2023 ile 2024 arasında Tokat'taki kiralar yüzde 140 oranında artmış durumda. Dolayısıyla kira maliyetlerinin en yüksek olduğu şehirlerin başında geliyor Tokat. Bu, sadece ekonomik sıkıntıdan ya da kötü niyetli ev sahiplerinin istismarından kaynaklanmıyor çünkü şehrin çok ciddi bir imar problemi var. Şehir, doğal sınırlarına ulaşmış durumda ve büyük tarım arazilerine dayanmış olduğumuz için imar alanı oluşturma konusunda hem belediyelerimiz hem de Çevre Bakanlığımız ciddi bir sıkıntı içerisinde. Bu da ciddi bir konut açmazını beraberinde getirdi. Şu anda, Tokat'ta 7 bin konut ihtiyacı var. Bugün yine bir müjdeli haber aldık, sağ olsun, çok teşekkür ediyorum, TOKİ Başkanımız -kuralar çekilmiş, hak sahipleri belirlenmiş- TOKİ inşaatlarından sanıyorum 683 tanesi için ihaleye çıkılacağını belirtti ama bu da ihtiyacı karşılamaktan oldukça uzak. Bugün, Çevre ve Şehircilik Bakanımız Murat Kurum Bey'le, 16 belediye başkanımızla bir toplantı gerçekleştirdik. Kendisine de burada şükranlarımı sunuyorum, hem kentsel dönüşüm vasıtasıyla hem de yeni imar alanları vasıtasıyla Tokat'ta konut üretimini ve arzını hızlandıracak çözümleri belediye başkanlarımızla paylaştı, bu konuda şehrin önünü açtı. En kısa zamanda da bunların mutlaka ama mutlaka semeresini alacağımız inancındayız.

Son olarak şunu ifade etmek istiyorum: Elbette ki biz Tokat'ın bir cazibe kenti hâline gelmesini, cumhuriyetin ilk yıllarındaki gibi 4'üncü büyük ekonomi hâline gelmesini, Osmanlı İmparatorluğu'nda olduğu gibi 6'ncı büyük ekonomi hâline gelmesini arzuluyoruz, bir cazibe kenti olmasını istiyoruz ama bu arada da vatandaşımızın çok uzun süredir devam eden bir başka beklentisi var, o beklenti de şu: Sayın Cumhurbaşkanımızın vermiş olduğu bir sözü var şehrimize. Hâlen Tokat maalesef çok ilkel ve birçok vilayette örneğine rastlayamayacağınız bir stadyuma sahip. Bu stadyumun yenisinin yapılacağı konusunda Cumhurbaşkanımızın şehrimize bir sözü var. Ben bu sözün gerçekleşeceğinden asla ve asla bir şüphe duymuyorum; birçok kamu yatırımını -Allah razı olsun- Sayın Cumhurbaşkanımız Tokat'la buluşturdu ama bu stadyum meselesi gerçekten şehirde belli bir kesimin çok ciddi ve yoğunlaşan beklentisi hâline geldi. Biz bu beklentiye AK PARTİ vekillerimizin de aynı hassasiyetle takip ettiği inancındayız, bizler de takip ediyoruz ve dolayısıyla da en kısa zamanda, 2025 yılında medeni bir şehre yakışır güzel bir stadyumla da Tokat'ın buluşturulacağı inancındayız.

Ben gecenin bu yarısında sabırla dinlediğiniz için hepinize şükranlarımı sunuyorum. Allah rahatlık versin, herkese hayırlı geceler diliyorum, sağ olun. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Bulut.

Diğer söz talebi, Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına Bitlis Milletvekili Semra Çağlar Gökalp'a ait.

Sayın Çağlar Gökalp, buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA SEMRA ÇAĞLAR GÖKALP (Bitlis) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri, kıymetli halklarımız; demokrasi ve ekonomik gelişmişlik vaadiyle yirmi iki yıl önce iktidara gelen AKP Hükûmeti ilk yıllarındaki görece daha demokratik olan perspektifinden her geçen gün daha da uzaklaşmıştır. Bu, sadece yirmi iki yıllık bir hikâye değil, neredeyse yüz yıldır farklı olan her ses, her renk tehdit olarak görüldü, yok sayıldı. Başta Kürt halkı olmak üzere ötekilerin, muhaliflerin, emekçilerin demokratik talepleri yargısız infazlar, işkence ve cezaevi gibi zor aygıtlarıyla bastırıldı. Toplum devletin eğitim sistemi, medya gibi ideolojik aygıtlarla resmî ideoloji ve resmî tarih tezlerine ikna edildi. İkna olmayanlar düşman ilan edildi, tarih dışına itildi. Neoliberal politikalarla birileri ha bire zenginleşirken açlık ve yoksulluk bu ülkenin emekçilerinin gündeminden hiç çıkmadı, çıkamadı. Bu denklemi değiştireceği iddiasıyla iktidara gelen AKP, anlaşıldığı üzere, kısa sürede sistemin en yılmaz muhafızı konumuna geldi, devleti daha otoriter bir karaktere büründürdü. Yine ve yeniden merkezî otoriteyi güçlendirerek, yetkilerini genişleterek yerel dinamikleri yok saydınız, yerel demokrasinin köküne kibrit suyu döktünüz, kayyım rejimiyle de bu enkazın üstüne tüy diktiniz. "Bürokratik oligarşiye karşıyız." diye yola çıkıp belediyeleri gasbederek bürokratik akla teslim ettiniz. Neoliberal politikalarla da halkın emeğini, üretimini, malını mülkünü sermayeye peşkeş çektiniz. Sermaye yanlısı tutumunuz emek sömürsünü derinleştirmiştir, ucuz iş gücü yani modern kölelik ekonomik kalkınma hedeflerinizin temel ayağı olmuştur. Sosyal yardım politikasını ideolojik çıkarlarınız için araçsallaştırdınız, kendinize bağımlı bir muhtaçlar ordusu yaratarak toplumun sosyolojisinin çürümesine ve çökmesine neden oldunuz. Asgari ücret görüşmelerinin olduğu şu günlerde açık bir şekilde görüyoruz ki kendi yarattığınız enflasyonun yükünü işçi, emekçi sınıfının sırtına yüklemek istiyorsunuz. Asgari ücretin insanca yaşam koşullarına çıkartılmasına "Enflasyonu yükseltir." bahanesiyle karşı çıkmak, sermayenin çıkarları uğruna emeğin hakkını gasbetmektir.

Sayın milletvekilleri, hepinizin de yakından takip ettiği üzere Orta Doğu'da süregelen çok aktörlü, çok faktörlü bir süreçle karşı karşıyayız. Orta Doğu halkların demokratik taleplerine kanla cevap veren otoriter yönetimler yüzünden yüzyıllardır bir türlü gün yüzü göremedi. Tarihin en bereketli bu toprakları halklar için birer cehenneme dönüştü. Maalesef bölgedeki baskıcı rejimler çatışmayı ve ölümü kendi istikballerinin garantisi olarak görmektedir. Halkın özgürlük ve adalet taleplerine kulaklarını tıkayıp savaş sanayisindeki ilerlemeyle övünenler elbette savaştan beslenirler. Suriye'de çetelere ve paramiliter güçlere gönül rahatlığıyla sırtını dayayan cesareti gösterenler elbette çözümünden değil kaostan beslenirler. Oysaki bu bereketli topraklar tüm dünyayı besleyecek

kapasiteye sahiptir ancak ulus devletlerin savaş politikaları ve savunma sanayisine harcanan bütçe ve kaynaklar bu kutsal ve verimli toprakları çoraklığa, insanlarını da açlığa mahkûm eden bir noktaya getirmiştir.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; bu karanlık tabloda milyonlarca Kürt'ün baskın duygusunu güvensizlik olarak tanımlayabiliriz. "Kart kurt"tan "Kürt kökenli"ye, "Kürt kökenli"den "Kürt kardeşim"e terfi ettirilmemesi bu güvensizliği azaltmaya yetmiyor. Dili ve kültürü yasaklanan, iradesi yok sayılan Kürtler, bu ülkede kendini her şeyden önce güvende hissetmiyor. Seçtiği belediyesi gasbedilen, seçtiği milletvekili siyasi görüşlerinden dolayı cezaevinde rehin tutulan, iradesi yok sayılan, oyu geçersiz kılınan milyonlarca Kürt bu ülkede kendini güvende hissetmiyor. Sadece Kürtler değil dili, kültürü ve inancıyla var olmak isteyen bütün halklar kendini güvende hissetmiyor. Kürt kadınları "..."¹² felsefesiyle dünya kadınlarına ilham olurken Türkiye'de yaşayan milyonlarca Kürt kadını kendini güvende hissetmiyor. Rojava'da bir kadının çetelere esir düşmesi yanı başımızdaki sevinçli oluyorsa burada bir sorun olduğunun göstergesidir. Böylesi bir atmosferde bu ülkede hangi Kürt, hangi Kürt kadını kendini güvende hissedebilir ki? Sınırın öte tarafındaki Kürt'ün kazanımlarını yok sayan politikalarla Türkiye'de hangi iç barışı sağlayacaksınız? Sınırın öte tarafındaki Kürt'ü bombalarken buradaki Kürt'ü birlikte yaşama nasıl ikna edebilirsiniz? Bu ne kadar gerçekçi olabilir, varın bunu siz düşünün. Kobani'ye saldırmak için fırsat kollarken hangi Kürt'ü barış konusunda ikna edeceksiniz? Güveni tesis etmek güvenlikçi politikalarla olmaz; güven, Türkiye'nin demokratikleşmesi, başta Kürt halkı olmak üzere bütün halkların ve inançların farklılıklarının anayasal zeminde güvence altına alınmasıyla tesis edilir. "Kardeşiz" sözü tek başına yetmez, kardeşliğin anayasal güvence altına alınması gerekmektedir. Bu da ancak yeni bir mutabakatla, eşit yurttaşlık temelinde yeni bir anayasa ile mümkün olur. Tek bir kimliği, dini ve mezhebi dayatan ve hak gören, farklı dilleri tek bir dilin eziciliğinde eriten bir anayasa sorunları asla çözemez.

Sayın milletvekilleri, başta Orta Doğu olmak üzere yeryüzünü cehenneme çevirenlerin savaştan, yıkımdan ve gözyaşından beslenmelerini durdurmanın zamanı gelmedi mi? Yüzyıllardır huzur bulamayan bu coğrafyada bu karmaşa hangimizi mutlu edebilir ki? Hangimiz huzur bulabiliriz bu kaostan? Sınır ihtilafları, kimlik ve kültür savaşları, din ve mezhep çatışmaları, sömürgecilik, enerji koridorları ve kaynakların kontrolü, hegemonik iktidar kavgaları; Orta Doğu bugün tam bir kan gölüne dönmüş durumda.

Binlerce yıl iç içe yaşamış Kürt, Türk, Arap, Ermeni, Süryani halkları ulus devletlerin egemenlik anlayışları ve kapitalist modernitenin kâr ve kazanç hırsıyla birbirine düşman edinmiştir. Bu düşmanca yaklaşımlarla Kürt-Türk ittifakı sayesinde kurulan Türkiye Cumhuriyeti'nin bekasını Kürt halkının imhası ve inkârı üzerine inşa etmesi sorunların kaynağı oldu.

Şimdi, tam da cumhuriyetin 2'nci yüzyılında Orta Doğu'da yeniden benzer bir denklemle karşı karşıyayız. Resmî ideoloji ve resmî tarihle yaratılan, yapay korkularla ve ön yargılarla halklar arası düşmanlığı güçlendiren algıları bir tarafa bırakmanın zamanı gelmedi mi sizce de? Barış ve diyalog her geçen gün tek çıkar yol olarak önümüzde durmaktadır. İnsanlığın sorunlarına çözüm üretmekten uzak olan köhnemiş kapitalist moderniteye karşı demokratik ulus paradigmasıyla başka bir dünyanın mümkün olduğunu biliyor ve bunun mücadelesini veriyoruz.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; bakın, bu kadar yıkımın arasında Rojava'da yaşayan halklar özgür eş yaşamın mümkün olduğunu tüm dünyaya kanıtlamışlardır, küresel kriz ortamında insanlık için umut olmuşlardır. Rojava'daki özgür eş yaşam Türkiye halklarına tehdit değildir, aksine yaşadığımız çoklu krizler için çözüm perspektifi sunmaktadır. Bu perspektiften korkmayın. Özgürlük ve barıştan ancak ve ancak savaştan beslenen diktatörler korkar.

Cumhuriyetin 2'nci yüzyılında yeniden şekillenen Orta Doğu'da geçmiş hataları tekrar etmek sadece Kürtlere değil, halkların hepsine kaybettirir. Çözüm, özgür birlikteliktir, onurlu barıştır, tüm Orta Doğu halklarının demokratik birlikteliğindedir. Çözüm, demokratik bir ulusun demokratik bir vatanda kuracağı demokratik cumhuriyettir. Zihinlerimizi kuşatan yüzyıllık korkuları, nefretleri ve ön yargıları kaldıralım. Bu tanımlardan, bu perspektif ve paradigmalardan korkmayalım. Kapitalist modernitenin halklara dayattığı iki kutuplu dünya düzenine karşı önümüze üçüncü yolu açan savaş, ölüm ve yoksulluktan başka bir dünyayı mümkün kılan bir yoldur bu. Demokratik ulus paradigması toplumun tarihsel kökenine dayanır, demokratik, ekolojik ve kadın özgürlükçü bir paradigmadır. Demokratik ulus paradigmasıyla hep birlikte insanın, emeğin ve doğanın sömürülmediği ve hiçbir ulusun başka bir ulusa tahakküm kurmadığı, tüm halkların onurlu, özgür ve eşit bir şekilde yaşadığı demokratik bir toplumsal düzeni inşa edebiliriz. Hâkim bir etnisitenin egemenliği altında azınlık ve öteki ulusların ezildiği, yabancılaştırıldığı bu ulus devlet modeli yerine toplumsal uzlaş ve toplumsal birlikteliğin hâkim olduğu demokratik cumhuriyeti Orta Doğu barışına armağan edebiliriz. Demokratik cumhuriyet devletin değil toplumun güçlü olduğu, iktidarların değil demokrasinin hâkim olduğu, her alanda ve düzeyde toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlandığı, bireysel ve kolektif hakların özgürce kullanıldığı, ideolojik bağımsızlığın ve özgürlüğün tehdit sayılmadığı, doğanın ve emeğin sömürülmediği, aksine korunduğu, sermayenin değil, eşit ve adil bir paylaşım ile emekçinin zenginleştiği ortak bir vatandır. Mutlu ve huzurlu olmadığın, hakkın ve hukukun üstün olmadığı bir ülke vatan değildir, kaderdir. Vatani ve kaderimizi güzelleştirme zamanı gelmiştir. Bir resim çizdim, hep bakılmasını isterim. Bir ses oldum, hep duyulmasını isterim; ülkeme, dünyaya, evrene.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Çağlar Gökalp, teşekkür ediyorum.

Diğer söz talebi, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Edirne Milletvekili Ahmet Baran Yazgan'a aittir.

Sayın Yazgan, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Yazgan, buyurun

CHP GRUBU ADINA AHMET BARAN YAZGAN (Edirne) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, ülkemizin güzide insanları ve değerli Edirneli hemşehrilerim; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

İktidarınız garantici bir iktidar ama ne için garantici? Çocukların okulda aç kalmaması için mi? Hayır. Emeklilerin aylık sınırı altında maaş almaması için mi? Hayır. İşçilerin insanca yaşayabilecekleri bir ücret alması için mi? Yine hayır. Halkımızın düzgün beslenebilmesi; eşiyle, dostuyla, ailesiyle, çocuklarıyla dışarıda keyifli vakit geçirebilmesi için mi? Hayır maalesef. Peki, iktidarınız ne için garantici? Biraz sayayım: Halkımızın vergilerini kullandığınız projeleri yaptırdığınız yandaşlar için garanticisiniz, paradan para kazanan eşiniz dostunuz için garanticisiniz, siz cebiniz için garanticisiniz, başka hiçbir şey için değil.

¹² Bu bölümde hatip tarafından Türkçe olmayan kelimeler ifade edildi.

Değerli milletvekilleri, iktidarın ne derece garantici olduğunu göstermek için bazı veriler paylaşmak istiyorum çünkü veriler yalan söylemez. Sayıştayın geçtiğimiz aylarda yayınladığı genel uygunluk bildirim raporunda hazine garantili borçlara ilişkin önemli veriler vardı. Değerli vekiller, 2023 yılında kur farkı hariç verilen garanti tutarı tam 96 milyar lira. (CHP sıralarından alkışlar) Peki, 2023 yılı içinde sağlanan garantili borçların toplam tutarı ne kadar? Tam 348 milyar lira. Aradaki fark ne? Kur farkı. Faizci bir iktidar görüyoruz.

CAVİT ARI (Antalya) - Faizci bunlar, faizci.

AHMET BARAN YAZGAN (Devamla) - İktidarın öngörüsüz politikaları yüzünden Türk lirası değer kaybederken döviz de değer kazandı. Sonucu, halkın cebinden çıkan 251 milyar lira.

CEVDET AKAY (Karabük) - Toplam 1 trilyon 722 milyar kur farkı gideri var.

AHMET BARAN YAZGAN (Devamla) - Halkımızın ne denli soyulduğunu da anlatmak istiyorum. 2024 yılının yalnızca ilk altı ayında yap-işlet-devret modeliyle yapılan kara yolu projeleri kapsamında tutmayan araç geçiş garantileri yüzünden 36 milyar lira ödendi. 2025 bütçesinde yine aynı modelle yapılan ulaştırma ve sağlık projeleri için de 202 milyar lira ayrıldı. 2017 yılından 2024 yılının sonuna kadar ballı müteahhitlere 187,5 milyar lira ödendi. Aynı dönemde Avrasya Tüneli için sadece 10 milyar lira, şehir hastaneleri için 186 milyar lira ödeme yapıldı. 2025 bütçesinin belki en büyük kalemi bu hazine ödemeleri. İktidarın tek garanticiliği de bu değil.

Değerli vekiller, devletin iç ve dış borçları dolayısıyla 2025 yılındaki faiz yükü 2 trilyon liraya yaklaştı. Bu, 2024 yılına göre yüzde 50,3 artış demek. Yani 2025 yılında ayda ortalama 163,5 milyar, günde 5,5 milyar, saatte 225 milyon, dakikada ortalama 3,5 milyon lira, saniyede 62 bin lira yani bir, iki, üç; 186 bin lira gitti. (CHP sıralarından alkışlar) Ve bu bütçeyle tam 632 milyar lira bir de borçlanma yetkisi alıyorsunuz ve biz bu paranın nereye gideceğiyle ilgili hiçbir şekilde bütçenin içerisinde doğru cevapları bulamıyoruz. İşçiye, emekçiye, emekliye, öğrenciye vermediğiniz, harcamadığınız para gelecek yıl faize ve borçlanmaya gidecek. Faiz giderlerinin millî gelire oranı yüzde 3,2 seviyesinde yani son on iki yılın en yüksek oranı. Bu iktidar işte bu yüzden hem garantici hem faizci bir iktidardır.

Şimdi size bir şey anlatacağım kendi şehrimden ama fıkra değil, Edirne'deki bir projeden bahsedeceğim. İktidarın yıllardır "Ha bitti, ha bitecek." diye oyaladığı hızlı tren projesi kapsamında bir viyadük inşa edildi. Bu viyadük öyle bir yerdeki iki mahallenin tam ortasında. Sosyal medyada gündem oldu, belki görmüşsünüzdür yani görmek isteyen görüyor. Viyadükte iki araç yan yana geçemiyor; ben kendim de denedim, karşıdan gelen bir araba olduğu zaman geçemiyoruz. Vatandaş şikâyet ediyor. Çözümü Edirne Valimiz Sayın Yunus Sezer buluyor. Yolun iki kenarındaki yaya yollarından biri iptal ediliyor -on gün olmuş viyadük yapılabilecek- yol genişletme çalışmaları başlatılıyor. Tamam, Vali Bey doğru olanı yapmış, vatandaşın derdini çözmüş de şimdi, bu kamu zarar değil midir? Valiler halka hizmet etmek için sizin yanlışlarınızı düzeltme görevlileri midir? Bitmeyen projeler para yutuyor, biten projeler para yutuyor; vallahi sizin ki para yutma iktidarı olmuş.

Edirne tarih kenti olmasının yanında tarımsal üretimle de ön plana çıkıyor ama çiftçilerimiz artık üretimden vazgeçmek üzere. Her fırsatta vurguluyoruz, millî gelirin en az yüzde 1'ini tarımsal destek olarak vermek zorundasınız ancak vermiyorsunuz Sayın Bakan, -burada mısınız, bilmiyorum- resmen yasayı uygulamıyorsunuz.

CAVİT ARI (Antalya) - Bakan yok, gitti.

AHMET BARAN YAZGAN (Devamla) - Keşke burada olsaydı.

MURAT EMİR (Ankara) - Sayın Bakanı bekliyoruz buraya.

AHMET BARAN YAZGAN (Devamla) - Yaptığınız, kelime oyunları; güya destek veriyormuş gibi yapıyorsunuz.

CAVİT ARI (Antalya) - Necmettin Bey, Bakan Bey'i çağırır mısınız?

AHMET BARAN YAZGAN (Devamla) - Bir haberdan bahsetmek istiyorum, Türkiye'nin küresel haber ajansı Anadolu Ajansı yapmış haberi, haberde diyor ki: "Hollanda'nın tarım ürünleri ihracatına ilişkin veriler." Şöyle diyor: "Hollanda'da çiftçiler kırsal kalkınmadan sürdürülebilirliğe, teknolojiye kadar çeşitli alanlarda destekleniyor." Anadolu Ajansı yapıyor, ne kadar manidar değil mi? Çünkü Türkiye'yle ilgili yapamıyor, artık Hollanda'yı yapma gereği duyuyor. (CHP sıralarından alkışlar) Çiftçilerimiz yeterli destek alamıyor, bu yüzden Anadolu Ajansı bir de Japon esnafını haber yapıyor, esnaf da yeterince destek alamıyor. Yine, Anadolu Ajansı'nın haberinden okuyoruz: "Hollanda'nın tarım ürünleri ihracatı 2023'te 135 milyar euro oldu. Hollanda dünyada yenilikçi yaklaşımlara öncülük ediyor." Ülkemizin büyüklüğü Hollanda'nın neredeyse 20 katı. Hollanda'nın ihracatıysa bizim 4 katımız, bizimkisi sadece 35 milyar dolar, dördte 1'i. Anadolu Ajansı Hollanda'yı öve öve bitiremiyor ama durumla ilgili bir tespitte bulunamıyor, içler acısı.

Değerli vekiller, bir de son günlerde bir "silkeleme" söylemi aldı başını gidiyor. Belediyelerimiz kısıp alınıp çalışılıyor, güya belediyelerimiz böylece hizmet edemeyecek, seçimleri kaybedecek. Bu düşüncenin ardında 31 Mart yerel seçimleri yatıyor. Milletimiz sizi öyle bir silkeleye ki hâlâ kendinize gelemediniz, hâlâ; gelemeyeceksiniz de. (CHP sıralarından alkışlar)

HÜSEYİN ALTINSOY (Aksaray) - 2023 Mayıs mı?

AHMET BARAN YAZGAN (Devamla) - Evet.

HÜSEYİN ALTINSOY (Aksaray) - Silkeleye, evet.

AHMET BARAN YAZGAN (Devamla) - Milletimizin sizi daha büyük silkelemesinden korkuyorsunuz.

CAVİT ARI (Antalya) - Silkeleye Baran.

HÜSEYİN ALTINSOY (Aksaray) - Bakacağız.

AHMET BARAN YAZGAN (Devamla) - Belediyelerimizin borcuna takmışsınız kafayı. Belediyelerimizin borcunu anladık, tamam, borcumuz var, belediyelerimiz de öder. Yalnız, 8 AKP'li belediyeye ait borç 4,5 milyar lira.

CAVİT ARI (Antalya) - Baran Başkanım, AK PARTİ'li belediyelerden kalma borçlar.

MURAT EMİR (Ankara) - Hazine borcu.

AHMET BARAN YAZGAN (Devamla) - Bizim devraldığımız belediyeler de cabası. İktidar, biliyorsunuz, bu sene bir tasarruf genelgesi yayımladı. "Tasarruf" adı altında belediyelerimizin çalışmalarını engellemeye çalışıyorsunuz, şimdi kanıtlayacağım size.

CAVİT ARI (Antalya) - Engellemezler Başkanım.

AHMET BARAN YAZGAN (Devamla) - Bizim Edirne Belediyemiz -bakın, ben Edirne Milletvekiliyim, biliyorsunuz- 28 Haziranda Çevre Bakanlığına bir yazı yazmış, demiş ki: "Kadın ve çocukların yararlanması, kurslar açılması, etkinlikler yapılması için bir etkinlik merkezi kiralamak istiyorum." Bakanlık tam altı aydır yanıt vermemiş bu soruya; suspus, yok. Yani yap da demiyor yapma da demiyor; geçiştirelim, çalışmasın belediye. Ya, belediyeleri "tasarruf" adı altında çalıştırmayan bakanlıklara sordum ben "Siz tasarruf yapıyor musunuz?" dedim, yanıt verenlerinkini okuyacağım size.

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı "Tasarruf yapmıyorum, ben işimi düzgün yapıyorum." diyor. Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı -isteyenlere verebilirim bu arada- "Tasarruf yapmıyorum, yok bizde tasarruf falan." diyor.

CAVİT ARI (Antalya) - Doğruyu söylemişler.

AHMET BARAN YAZGAN (Devamla) - Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı "Yapmıyorum." diyor. Millî Eğitim Bakanlığı "Yapmıyorum." diyor. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı "Yapmıyorum." bile diyemiyor, topu böyle çeviriyor sağa sola, bir cevap veremiyor. Kültür Turizm Bakanlığı "Bir Gelibolu'da Çanakkale Savaşları Müzesini askıya aldım, bir de Kapadokya Alan Başkanlığında bir iki projeyi askıya aldım." demiş.

Peki, sizin iktidarınızın tasarruf anlayışı bizim belediyelerimizi çalıştırmamak mı? (CHP sıralarından alkışlar)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Yazgan, lütfen tamamlayın.

AHMET BARAN YAZGAN (Devamla) - Tamam Başkanım.

Bizim belediyelerimizi çalıştırmayarak bir sonraki seçimlerde başarılı olacağınızı falan mı düşünüyorsunuz? Yanılıyorsunuz.

HÜSEYİN ALTINSOY (Aksaray) - Çalışmaya niyetiniz yok ki zaten.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Zaten çalışmıyorsunuz ki.

AHMET BARAN YAZGAN (Devamla) - Bu iktidar "Sana tasarruf, bana değil." iktidarı. İşte, bu zihniyet yüzünden bu bütçeye kesinlikle ve kesinlikle "hayır" diyoruz.

Saygılar sunuyorum. Sağ olun. (CHP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Yazgan.

Diğer söz talebi, Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Adıyaman Milletvekili İshak Şan'a ait.

Sayın Şan, buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA İSHAK ŞAN (Adıyaman) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin 12'nci maddesi üzerine AK PARTİ Grubumuz adına söz almış bulunuyorum. Gazi Meclisimizin siz değerli üyelerini ve aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Bugün, burada, ülkemizin kalkınma hamlesinin en önemli araçlarından biri olan kamu-özel iş birliği modelinin ülkemize sağladığı faydaları ve bu modelin stratejik değerini anlatmak için huzurunuzdayım. Değerli milletvekilleri, kamu-özel iş birliği modeli devletin kamu hizmetlerini özel sektöre iş birliği yaparak hızlı, kaliteli ve maliyeti etkin bir şekilde gerçekleştirmesini sağlar. Gelişmiş ve gelişmekte olan pek çok ülke tarafından tercih edilen bu model ülkemizde de başarıyla uygulanmaktadır. Ülkemizde bu modelle 1986 yılından 2023 yılı Eylül ayına kadar toplam yatırım büyüklüğü 98,6 milyar dolar olan 270 kamu-özel iş birliği projesi için uygulama sözleşmesi imzalanmıştır. Bu projeler arasında ulaştırma sektörü 56,4 milyar dolar yatırım tutarıyla ilk sırada yer alırken, enerji sektörü 21,7 milyar dolarla 2'nci, sağlık sektörü ise 13 milyar dolarla 3'üncü sırada yer almaktadır. Kamu-özel iş birliği modeli sayesinde devletin bütçe yükü hafifletilirken projeler bürokratik süreçlere takılmadan kamunun yatırım ve hizmet üretim kapasitesi önemli ölçüde artırılabilir, daha nitelikli yöntemlerle ve özel sektörün dinamizmiyle hayata geçirilmektedir. Üç yıl gibi kısa bir sürede Yavuz Sultan Selim Köprüsü'nü, dört yıla yakın bir sürede Avrasya Tüneli'ni ve kırk iki ay gibi kısa bir sürede İstanbul Havalimanı'nı tamamladık. Yine, bu modelle şehir hastanelerimizi ve bazı havalimanlarımızı vatandaşımızın hizmetine sunduk. Sayın Cumhurbaşkanımızın öngörü ve liderliğiyle hayata geçirilen bu dev projeler sadece ülkemize hizmet etmekle kalmamış, aynı zamanda küresel ticarete de katkı sağlayarak ülkemizin stratejik konumunu daha da güçlendirmiştir. Kamu-özel iş birliği devletin sınırlı kaynaklarıyla aynı anda birçok projeyi hayata geçirme yükünü ortadan kaldırmıştır. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Değerli milletvekilleri, özel sektörün finansman gücü sayesinde eğitim, sağlık, ulaşım, turizm, bilişim altyapısı, su ve atık yönetimi, telekomünikasyon ve enerji gibi alanlarda çok sayıda proje tamamlanmış, vatandaşlarımız kaliteli hizmetlere çok daha hızlıca kavuşmuştur. Özellikle şehir hastaneleri kamu-özel iş birliği modelinin çok başarılı örneklerinden biridir. Devletimiz vatandaşlarımıza ücretsiz sağlık hizmeti sunarken kalite ve teknoloji açısından milletimize dünya standartlarında hizmet sunmaktadır. Ayrıca bu projeler büyük çaplı yatırımları ülkemize kazandırırken, aynı zamanda binlerce insanımıza istihdam sağlayarak ekonomimizi de canlandırmıştır.

Değerli milletvekilleri, kamu-özel iş birliği modeli ortak akıl ve sorumluluk paylaşımı demektir. Bu projeler sayesinde bölgesel kalkınma farklılıkları giderilmekte, ulaşım altyapısı iyileşmekte, yeni iş olanakları yaratılmakta, turizm ve ticaret gelişmekte, zaman ve maliyet tasarrufu sağlanmaktadır. Malumunuz, projelerimizin anlaşmaları döviz üzerinden yapılmakta ve bu durum zaman zaman kamuoyunun gündemine getirilmektedir. Oysaki döviz bazlı ödemelerin temel nedeni, projelerin uluslararası yatırımcılar tarafından finanse edilmesi ve uygun şartlarda kredi bulunmasıdır. Döviz bazlı geri ödemeler yatırımcıların risklerini azaltırken ülkemize sermaye ve teknoloji girişini hızlandırmaktadır. Kamu-özel iş birliği modeliyle devletimiz büyük altyapı projelerinde finansman, yapım ve işletme risklerini özel sektöre paylaşmaktadır. Bu sadece kamu kaynaklarının etkin kullanılmasını sağlamakla kalmıyor, aynı zamanda özel sektörün dinamizminden, yeteneklerinden ve tecrübesinden faydalanmamıza olanak tanıyor.

Bununla birlikte özellikle yeni gelen düzenlemeyle bu projelerimizden alınan kurumlar vergisinin yüzde 20'den yüzde 30'a çıkarıldığını bir kez daha hatırlatmak isterim. Dolayısıyla bu projelerde milletimizin kaynakları korunmuş, özel sektörün finansman gücüyle vatandaşlarımız kısa sürede dünya standartlarında hizmetlere kavuşmuştur. Kamu-özel iş birliği modeli güvenilir, sürdürülebilir ve tamamen millet odaklı bir yatırım modelidir.

Saygıdeğer milletvekilleri, AK PARTİ olarak milletimize hizmet yolunda hiçbir projeden, hiçbir yatırımdan geri durmadık, durmayacağız. Kamu-özel iş birliği projeleri de bu vizyonumuzun bir yansımasıdır. Türkiye Yüzyılı hedeflerimizle ilerlerken kamu-

özel iş birliği modeliyle birlikte ülkemizin kalkınmasına katkı sunmaya devam edeceğimizi ifade ediyor, Gazi Meclisimizin değerli üyelerini ve aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Şan.

Şimdi şahsı adına birinci söz Van Milletvekili Kayhan Türkmenoğlu'na ait.

Sayın Türkmenoğlu, buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

KAYHAN TÜRKMENOĞLU (Van) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bugün yüce Mecliste Türkiye'nin geleceğini şekillendirecek 2025 yılının bütçesini görüşüyoruz. Bu bütçe bir mali plan olmanın yanı sıra milletimizin refahını artıracak, dünyada lider Türkiye idealini gerçekleştirecek büyük bir vizyonun adıdır. Türkiye, Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde, son yirmi iki yılda bağımsızlık yolculuğunda büyük mesafeler kazanmıştır. Savunmadan teknolojiye, enerjiden tarıma kadar pek çok alanda bir başarı hikâyesi yazıyoruz. İşte, bu bütçe, bu hikâyenin devamını getirecek gücün kaynağıdır. Savunma sanayimiz bağımsızlık mücadelemizin modern bir tezahürüdür. 2002 yılında yalnızca 62 projeye başlayan bu yolculuk bugün 1.132 projeye ulaşmış, yerlilik oranımız yüzde 20'lerden yüzde 80'lere çıkmıştır. Bugün bu savunma sanayisi ürünlerimiz 185 ülkeye ihraç edilmektedir. 2023 yılında 5,5 milyar dolar olan ihracatımızın 2028 yılında 11 milyar dolara çıkarılmasını hedeflemekteyiz. Yerli ve millî projelerle hayata geçirdiğimiz KAAN, HÜRJET, GÖKBEY projeleri hızla ilerliyor. TÜRKSAT 6A uydumuzun uzaya fırlatılması yalnızca teknik bir başarı değil, uzay yarışındaki güçlü iddiamızın da bir kanıtıdır. Çelik Kubbe projemizle ülkemizin hava savunma kabiliyetini en üst seviyelere çıkaracağız. Bugün bu başarıların arkasında mühendisinden teknisyenine, işçisinden yöneticisine bu kadar millete inanmış binlerce yüreğin emeği var. Sektörde 92 bin kişilik istihdamı 150 bin kişiye çıkarmayı hedefliyoruz. Bu alanda attığımız her adımla yalnızca güvenliğimizi değil; ekonomimizi, teknolojimizi ve geleceğimizi inşa ediyoruz.

Değerli milletvekilleri, savunma sanayisindeki bu başarıyı bölgesel kalkınma projelerimizle taçlandıracağız. Seçim bölgem olan Van geçmişten gelen kadim gücüyle bugün bölgesel kalkınmanın merkezine yerleşmiştir. Şehirde eğitim güçlendiriliyor, yeni okul inşaatlarıyla eğitim kapasitesini artırıyoruz, gençlerimizi geleceğin dünyasına hazırlıyoruz.

Van, bir teknoloji merkezi olmanın yanı sıra, bölgesel kalkınmanın itici gücü olmuştur. Yazılım, yenilenebilir enerji, tarım teknolojileri alanında Van'dan dünyaya uzanan başarı hikâyeleri yazılıyor. Bakın, bu bütçelerle Van'da 21.338 işletmemize 951 milyon lira destek sağladık. 3.305 girişimcimize sağladığımız desteklerle yeni iş alanlarının önünü açtık. Evet, bu bütçeyle ulaşımda Van'ı çevre illere bağlayan yolları modernize ediyoruz. Güzeldere Tüneli gibi projeleri ulaşıma açıyoruz. Çaldıran'da yıllardır bekleyen Çubuklu Barajı'mızı -50 bin dönüm araziye- sulamaya açacağız. Van ilimize bugüne kadar sadece Devlet Su İşleri tarafından yapılan 23 milyar 869 milyon Türk liralık yatırımla 185 adet tesisi hizmete açtık. Bu vizyoner bütçelerle daha fazla baraj, gölet, sulama kanalı inşa ederek su kaynaklarımızı daha etkin kullanacak, tarımsal üretimi artıracak ve yerleşim yerlerini taşkın risklerinden koruyacağız. Bu bütçeyle Van Gölü'nü koruma altına alarak Akdamar Adası'nı, eski Van şehrini geçmişin ruhuyla buluşturacağız, dünya markası hâline getireceğiz bu projelerle.

Evet, değerli arkadaşlar, bu bütçeler, bölgemizin doğal kaynaklarını keşfetmek, ülkemizin enerjideki bağımsızlık hedefine katkı sağlamak adına Çatak, Muradiye'de petrol arama çalışmalarımız devam ediyor. Van'ı enerji alanında bir merkez hâline getirmeyi hedefliyoruz. Bu bütçelerle şehir hastanelerimizi sağlık komplekslerimizle Van'a ve çevreye hizmet edecek hâle getireceğiz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Türkmenoğlu, lütfen tamamlayın.

KAYHAN TÜRKMENOĞLU (Devamlı) - Bitiriyorum.

Değerli milletvekili arkadaşlarım, bu vesileyle, bizlere bu büyük gururu yaşatan, Türkiye Yüzyılı vizyonunu milletimize armağan eden, bu vizyona liderlik eden Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'a en derin saygılarımızı, şükranlarımızı sunuyoruz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

VELİ AĞBABA (Malatya) - Allah razı olsun(!)

KAYHAN TÜRKMENOĞLU (Devamlı) - Ayrıca, cumhuriyet tarihinin en büyük bütçe çalışmasının her aşamasında emeği geçen Değerli Cumhurbaşkanı Yardımcımıza, Bakanlarımıza, Bakan Yardımcılarımıza, bürokratlarımıza, emeği geçen herkese şükranlarımızı sunuyoruz. Bütçenin hayırlı uğurlu olmasını temenni ediyorum.

Gazi Meclisi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Türkmenoğlu.

Şahsı adına ikinci söz Aydın Milletvekili Evrim Karakoz'a ait.

Sayın Karakoz, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

EVİRİM KARAKOZ (Aydın) - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Bugün, ülkemizi felakete sürükleyen Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin 7'nci bütçesini burada konuşuyoruz. Gerek komisyonlarda gerekse Genel Kurulda AKP sözcüleri öyle bir Türkiye tasvir ettiler ki sanırsınız her şey güllük gülistanlık; esnafımız mutlu, emeklimiz mutlu, emekçimiz mutlu, öğrencimiz geleceğe umutla bakıyor, çiftçimiz mutlu, hayvancımız mutlu, sofralarımızdan bolluk bereket akıyor, sokaklarımız güvenli, sokaklarımızda çeteler yok, mafyalar yok, uyuşturucu yok, gençlerimiz geleceğe umutla bakıyor, emeklilerimizin bir eli yağda bir eli balda yurt dışına çıkıyor hatta üstüne üstlük birikim yapıyor diyeceğim ama maalesef AKP iktidarı bunların hiçbirini başaramıyor ve başarmak da istemiyor. (CHP sıralarından alkışlar) İşte, Cumhuriyet Halk Partisi iktidarında Cumhuriyet Halk Partisinin başaracağı ilk olaylar bunlar.

Evet, siyasi olarak çok kullandığınız ve hatta duvarlarınıza astığınız Şeyh Edebali'nin "Ey oğul"la başlayan öğüdünden birkaç cümle söylemek istiyorum, diyor ki Şeyh Edebali: "Anlaşmazlıklar bize, adalet sana; suçlamak bize, katlanmak sana..." Ama AKP iktidarında Şeyh Edebali'nin sözleri şu hâle geldi, sizin iktidarınız ne diyor: "Bolluk bereket bana; yokluk, yoksulluk sana; kurallar sana, kuralsızlık bana." (CHP sıralarından alkışlar) "Vergi ödemek sana, yandaşa vermek bana; cefayı çekmek sana, sefayı sürmek bana." İşte, cefayı milletin çektiği, sefayı yandaşın sürdüğü bu düzene birkaç örnek vermek istiyorum: İktidar "Cebimizden tek kuruş para çıkmayacak." diye köprü, otoyol, hastane gibi inşaatlar yaptı. Bugün geçiş garantilerine yılda 5 milyar doların üzerinde para ödüyor bu millet. Bu projelerin gelirleri Türk lirası olmasına rağmen geçiş garantileri dolar üzerinden ödeniyor. Bu projelerin pek çoğu

yapım aşamasındayken dolar kuru 1,80'di, şimdi 34 lirayı geçti. Bunları hep yandaşlara yaptırıyorsunuz. "Yandaş" deyince kızıyorsunuz. Örneğin, Aydın-Denizli Otopanı yakın zamanda açıldı, geçiş garantisi günlük 67 bin araç ama 20 bine yakın araç geçiyor. Bu yolun ücreti 380 lira ama geçiş garantisi 5 euro. Bu yolu kim yaptı? Sizin milletvekiliniz yaptı. İşte, geçiş garantilerini burada bütçe boyunca konuştuk. Geçiş garantileri bize neyi gösterdi? Bu işi beceremiyorsunuz, bu işi yapamıyorsunuz, öngörünüz yok ve iş bilmezsiniz. (CHP sıralarından alkışlar)

Bir diğer konu da çiftçilerimiz ve hayvancılarımız. Sayın Tarım Bakanımız burada. Sayın Tarım Bakanımızın tarımla tek alakası gübre fabrikalarında yöneticilik yapmış olması. Bugün çiftçimiz perişan, hayvancımız perişan; çiftçimiz, hayvancımız üretimi bırakma noktasına geldi. Gayrisafi millî hasılanın yüzde 1'i çiftçimize, hayvancımıza destek olarak verilmesi gerekirken bugün binde 2'leri konuşuyoruz. Bu iktidar çiftçimize, hayvancımıza destek vermediği gibi iktidarı boyunca 100 milyar doların üzerinde ithalat yapmış durumda. Bu 100 milyar doları, Sayın Bakan, çiftçimize, hayvancımıza verseydik; çiftçimiz, hayvancımız üretmeye devam etseydi, bu para cebimizde kalsaydı kötü mü olurdu? Hayır, gayet iyi olurdu.

Sayın milletvekilleri, konuşmamızın başında Şeyh Edebali'nin sözlerinden bahsetmiştik; yine, konuşmamın sonunda Şeyh Edebali'nin sözüyle bitirmek istiyorum. Şeyh Edebali diyor ki: "İnsanı yaşat ki devlet yaşasın." Bakın, bu cümleyi çok kullanıyorsunuz ama insanımızı yaşatmıyorsunuz; insanımız mutsuz, insanımız umutsuz, gençlerimiz hayal kuramıyor artık. "İnsanı yaşat ki devlet yaşasın." diyoruz. İşte, ilk genel seçimde Cumhuriyet Halk Partisi iktidara geldiğinde biz insanımızı yaşatacağız, yandaş değil; insanımızı güldüreceğiz, yandaş değil. (CHP sıralarından alkışlar) Cumhuriyet Halk Partisi ilk genel seçimde iktidara gelecek ve bu rant düzenini, 3'lü, 5'li, 10'lu çete düzenini, bu yağma düzenini sona erdirecek.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Karakoz.

Değerli milletvekilleri, 12'nci madde üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

12'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 12'nci madde kabul edilmiştir.

Sayın Emir, buyurun.

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

25.- Ankara Milletvekili Murat Emir'in, hazinenin Kamu Borç Yönetimi Raporu'na ilişkin açıklaması

MURAT EMİR (Ankara) - Sayın Başkan, elimde hazinenin kamu borç yönetimi raporu var. Bu raporun ilgili sayfasında şu 12'nci maddeyle verdiğimiz hazinenin borç üstlenim taahhüdü yani bildiğimiz hazine garantisi opsiyonu var ve baktığımızda bu hazine garantilerinin, biraz önce oyladığımız kanunla yaptığımız bu yetkinin 8 şirkete verildiğini görüyoruz. Bu 8 şirketin hepsi 21/B'yle yani adrese teslim ihalelerle almışlar, bunlara yandaş diyoruz ama yandaş demek yetmiyor, içinde milletvekilleri de var; aynen biraz önce bizim Sayın Karakoz'un ifade ettiği gibi ama bunu açmak lazım. Sayın milletvekili 107 milyon dolarlık garanti almış, bu garantiyle Aydın Otoyolu'nu yapmış, paralar vatandaştan ödeniyor, garanti hazinenin.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MURAT EMİR (Ankara) - Toparlıyorum Başkanım.

BAŞKAN - Sayın Emir, lütfen tamamlayın.

MURAT EMİR (Ankara) - 21/B'yle ihaleyi almış, adrese teslim; AKP milletvekili ve kaderin cilvesine bakın ki 12'nci maddede gerçekte ilk konuşacak kişi de bu Sayın Milletvekili Ferhat Nasıroğlu. Bu olacak iş mi? Bu hangi Parlamentoda olur? İhaleyi adrese teslim alan, garantiyi alan gelecek burada hazine garantisi yetkisi için konuşacak. Sizi tebrik ediyorum Sayın Grup Başkan Vekili, bir öngörüyle konuşmacıyı değiştirmişsiniz. Böylesine etik dışı, böylesine kamu bütçesini talan eden bir anlayışı protesto ediyoruz, yadırgıyoruz ve hiç olmazsa bundan sonra böylesine bütçe konuşmalarını böylesine kişilere yaptırmayın. Bunun halk arasındaki adı, çiğeri kediye emanet etmektir Sayın Başkan. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Birleşime on dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 01.47

YEDİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 02.04

BAŞKAN: Başkan Vekili Bekir BOZDAĞ

KÂTİP ÜYELER: Yasin ÖZTÜRK (Denizli), Kurtcan ÇELEBİ (Ankara)

----- 0 -----

BAŞKAN - Değerli milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 38'inci Birleşiminin Yedinci Oturumunu açıyorum.

III.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) Kanun Teklifleri (Devam)

1.- 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/278) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 162) (Devam)

2.- 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/277), Plan ve Bütçe Komisyonunca Kabul Edilen Metne Ekli Cetveller, 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Genel Uygunluk Bildirimi ile 2023 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 225 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2023 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2023 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/922) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 163) (Devam)

BAŞKAN - 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin görüşmelerine devam ediyoruz.

Komisyon yerinde.

Şimdi 13'üncü maddeyi okutuyorum:

Gelir ve giderlere ilişkin diğer hükümler

MADDE 13- (1) Türkiye İhracat Kredi Bankası Anonim Şirketinin politik risk kapsamında yapacağı tahsilatın ve Bankanın faaliyet kârlarından Hazineye tekabül eden temettü tutarlarının ve olağanüstü yedek akçelerinin tamamı veya bir kısmını, Bankanın politik risk alacağına mahsup etmeye ve mahsup işlemlerini mahiyetlerine göre ilgili Devlet hesaplarına kaydetmeye Hazine ve Maliye Bakanı, bu işlemlere karşılık gelen tutarları bir yandan bütçeye gelir, diğer yandan da ilgili tertiplere ödenek kaydetmeye Cumhurbaşkanı yetkilidir.

(2) 2006 yılından önce katma bütçeli olan idarelerden 5018 sayılı Kanunla genel bütçe kapsamına alınanların ilgili mevzuatında belirtilen kurum gelirleri, genel bütçe geliri olarak tahsil edilir.

BAŞKAN - Şimdi 13'üncü madde üzerindeki söz taleplerini karşılayacağım.

İlk söz talebi, Saadet Partisi Grubu adına İstanbul Milletvekili Mustafa Kaya'ya ait.

Sayın Kaya, buyurun. (Saadet Partisi ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

SAADET PARTİSİ GRUBU ADINA MUSTAFA KAYA (İstanbul) - Sayın Başkanım, saygıdeğer milletvekilleri; 15'inci saati doldurduk, artık, milletvekillerimizin dinlemeyi değil de dinlenmeyi daha çok özlediği saat dilimlerindeyiz.

Ben, daha çok, teknik bir konuşma yapmayı planlıyordum ama bugün tarihî bir vaka üzerinden şu anda Suriye'de karşı karşıya kaldığımız risklerin ne anlama geldiğini ifade etmek istiyorum. 1967 Altı Gün Savaşlarını biliriz; Mısır'ın, Ürdün'ün, Suriye'nin İsrail'le savaş yaptığı ve neticesinde Gazze Şeridi'nin, Batı Şeria'nın ve aynı zamanda Golan Tepeleri'nin İsrail tarafından işgal edildiği savaştır. Bu savaşın, 1967 savaşının ardından Mısır'da bu savaşın intikamını alabilmek adına içten içe bazı hazırlıklar başlamış; bu hazırlıkların 1973 yılında "Kefaret Savaşı" denilen, aslında "Yom Kippur Savaşı" olarak da bilinen savaşa kadar geçen bir seyri var. Mısır'da Enver Sedat işbaşındayken Süveyş Kanalı'nın Sina Yarımadası tarafı İsrail tarafından işgal edildiğinde İsrail, Mısır ordusu bir daha Süveyş Kanalı'nı geçerek buraya gelmesin diye Süveyş Kanalı'nın işgal ettiği tarafına kum tepeleri inşa eder; 7-8 metre büyüklüğünde kum tepeleridir bunlar. İsrail bununla birlikte orada kalıcı olmayı hedeflerken, Enver Sedat, Kahire içerisinde Süveyş Kanalı'nın bir prototipini inşa ederek sürekli tatbikatlar yapar. Bu tatbikatlarda aynı oradaki manzarayı içeriye yansıttığı hâlde bir türlü o kum tepelerinin aşılamadığını görür. Bir gün subaylardan Bekir Yusuf isminde birisi der ki: "Ben bu problemi çözerim. Bana Kahire itfaiyesinden bir tane su pompası getirin." Tatbikat alanında o su pompasını alarak orada kum tepelerine suyu fışkırttığında kum tepelerinin yarıldığını görür. Bir süre sonra bununla beraber sürecin devam edeceğine inanan Enver Sedat, bir talimat vererek dünyadaki en iyi su pompaları nerededir diye araştırır, Almanya'da bulur. "Kahire itfaiyesinin su pompaları envanterini güncelliyoruz." diyerek 300 tane yeni su pompasını getirir. Bu arada, hiç ilan etmeden, seferberlik, vesair, yeni askeri alımları yapar. Sonrasında, firavun zamanından kalma bir kabilenin dilini kullanacak kadar detaylı bir şekilde farklı bir iletişim ağı da kurar. Bu kadar hazırlıklar, her şey yerindedir, her şeyi yerli yerinde yürüttüğünü düşünür hatta Yom Kippur Savaşı'na -Musevi inancına göre "kefaret günü" demek, aynı zamanda Müslümanların Ramazan ayının 10'uncu gününe denk geliyor- 1973 savaşına gelirken Enver Sedat, bu süreçte tamamen kontrolün elinde olduğunu hissettirmek ve İsrail'e barış mesajı göndermek adına der ki: "Biz İsrail'le bölgede savaş istemiyoruz, bölgede barış olmalı. Barış elimizi uzatıyor, artık savaşlardan çok çektik." Bir anda hem kefaret günü olması hem Müslümanlarda ramazan ayı olmasından dolayı İsrail bu mesajı doğru anladığını düşünerek kendi askerlerini izne gönderir. Bu kadar iyi yürüyen bir plan içerisinde, hem de ramazan ayının onuncu günü, Musevilere göre kefaret gününde herkes şunu bekler, aslında akıl da bunu söyler ama... Ya, bakın, ne kadar detaylı analiz yaptığını ifade etme adına söylüyorum: Sabahleyin Mısır askerleri Süveyş'e doğru giderken gözlerini güneş almasın diye o gün saat 14.00'te harekâtı başlatır ve su pompaları aynen dediği gibi, kum tepelerini yarar. Mısır ordusu Sina Yarımadası'na kum tepelerinin yarılan kısmından girer, her şey burada biter. Mısır ordusu, ikinci planı, o kum tepelerini aştıktan sonra nereye gideceğini bilmediği için 6 Ekim-14 Ekim tarihleri arasında orada sıkışır kalır yani araç amaca dönüşmüştür. Mısır ordusu bu kadar detaylı planları yapmış olmasına rağmen, bu kadar önemli planları yapmış olmasına rağmen, dünyada belki kurmay aklın hesap edemeyeceği bu kadar detaylı çalışmayı yapmış olmasına rağmen Sina Yarımadası'nda kum tepelerini aştıktan sonra "Ben ne yapmalıyım?" sorusunun cevabını veremediği için Mısır ordusu bozguna uğrar ve neticesinde Mısır ordusu 1967 savaşlarından sonra bir kere daha böylesine önemli bir adımı maalesef geriye itmiş olur. Bunu niye anlattım? Bunu anlatmamın gerekçesi şu: Suriye'de yaşanan bir süreç var değerli arkadaşlar yani sokaktaki insan, kahvede sohbet eden insan, konuşan insan bunu bir zafer havası olarak algılasın da siz yapmayın. Devamında ne olacak, ne adımlar atılacak, hangi risklerle karşı karşıyayız? Yani Mısır ordusunun hatasına düşmeyin. Yani Mısır ordusunun bu kadar plan yapıp her şeyin başarıyla geçeceğini zannettiği hâlde düştüğü durum budur. Allah korusun, şayet bir kurmay akıl yoksa, "Bunun devamında ne olacak?" diye bir plan yoksa, emin olun, Türkiye Cumhuriyeti tarihinin en büyük güvenlik meselesi olan Suriye meselesi gelir başımıza bela olur. Şu anda gelen bilgilerde -sizler de bunu elbette takip ediyorsunuzdur, önemli bir bilgi arkadaşlar- Amerika ile Rusya'nın anlaşığına dair iddialar var. Rahmetli İsmet İnönü'ye atfedilen bir söz var -ne kadar doğrudur bilmiyorum ama muhtemelen doğrudur- der ki: "Amerika ve Rusya'nın anlaşığı yerde Türkiye'nin başı beladadır." bu mealde. Şimdi, hâl böyleyken, lütfen, bakın, eğer Suriye meselesi doğru yönetilemezse, Suriye'nin bütün renklerinin, bütün halk kesimlerinin -hangi inançtan olursa olsun- insanların kendilerini güvende hissedeceği bir gelecek Suriye için inşa edilemezse Suriye'deki ateş aynen Afganistan'daki gibi bütün bölgeyi yakar, yıkar.

Ben sizlerin aslında bu konudaki hassasiyetinizi biliyorum yani görüştüğümüz arkadaşlarımız var ama burada bu riskin bu kadar büyük bir şekilde toplumu etkileyeceğini maalesef görüyorum. Şunu da söyleyeyim: Hani bazen diyorlar ya "HTŞ nasıl bu kadar ilerledi, nasıl bu kadar ileri gitti?" Değerli arkadaşlar, Rusya ile Amerika'nın anlaşığına dair bir delildir bu. Geçtiğimiz ağustos, eylül aylarında Ukrayna'dan askerî bir grup İdlib'e giderek HTŞ için askerî operasyon merkezi kurdu ve bugün, bu askerî operasyon merkezinden sonra... Şu bilgiyi de paylaşayım izninizle: Halep'i yirmi beş günde alacağını, Şam'a altı ayda ulaşacağını düşünürken HTŞ bile şu anda bu kadar rahat bir şekilde Şam'a nasıl indiğinin detayını bilmiyor. Bir şeyler dönüyor, bir şeyler oluyor; bunun

mutlaka detaylı bir şekilde incelenmesi lazım. Ayrıca, oradaki toplumsal kesimlerin... Muhalefet partileri de dâhil bütün arkadaşların hassasiyetini biliyorum tabii ki ama değerli arkadaşlar, şayet Suriye Afganistan şekline dönerse... Bugün "Özgür Suriye Ordusu" dediğimiz yapının içerisinde bile 27 tane grup var, "HTŞ" dediğimiz yapının içerisinde 6-7 tane belirleyici grup var. Allah korusun, yakında burada farklı operasyonlar olabilir, farklı suikastlar olabilir; bu suikastler neticesinde bir anda farklı bir güne uyanabiliriz, bir anda sınırlarımızı ateş tamamen sarabilir.

Ben sizlerden bir arkadaşınız olarak rica ediyorum, elbette insanlar sevinebilir, şöyle yapabilir, böyle yapabilir ama en azından, sorumluluk mevkisinde karar verici olan insanların olayın, fotoğrafın tamamına hâkim olacak şekilde doğru bilgilendirmeyle, ayaklarını yerden kesmeden bir süreç yönetimini hep beraber yürütmeliyiz diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (Saadet Partisi, CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Kaya, teşekkür ediyorum.

Diğer söz talebi, İYİ Parti Grubu adına Bursa Milletvekili Yüksel Selçuk Türkoğlu ait.

Sayın Türkoğlu, buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Sayın Başkan, muhterem milletvekilleri; ben bu görüştüğümüz bütçeye en çok katkısı yapan illerden biri olan Bursa'nın milletvekiliyim. Otomotivle, tekstilyle durmaksızın üreten, 18 organize sanayisiyle, tarımıyla, turizmiyle, ülke ekonomisine katma değer yaratmada başı çeken illerden biridir Bursa ama yapılan bu bütçelerden payını bir türlü alamayan Bursa. 3,5 milyon Bursalının haklarının göz göre göre hiç edildiği bir bütçeyle yine karşı karşıyayız. İktidar partisi olarak Bursa'yı öylesine sahipsiz ve kimsesiz bıraktılar ki çevresindeki neredeyse bütün iller yüksek hızlı tren imkânına sahip olurken biz hâlen Bursa'ya altı saatte anca ulaşıyoruz. Hızlı trenin de inşaatının son hali işte bu şekilde. Temeli 2012 yılında atılan yüksek hızlı tren sonradan YST yani "yüksek standartlı tren" diye aslında bildiğimiz kara trene de dönüşmüş bir durumda. Tam on iki yıl ara verilen projede kaplumbağa hızıyla ilerleniyor. Ne zaman biter? Allah bilir. Bakın, mesela, sadece burada değil, stat meselesinde de Bursa aynı kadersizliği yaşadı. Bütün Türkiye'de şehir statlarını yapan merkezî Hükûmet iş Bursa'ya gelince "Bursalılar yapsın." dedi, belediye imkânlarıyla başladı. Türkiye'de o zamanın paralarıyla ortalama 150 ile 400 milyon arasında biterken statlar, bizim Bursa Timsah Arena diye bilinen, şimdiki adı Süttaş Atatürk Stadyumu olan stad kaç liraya mal oldu dersiniz? 1 milyar 200 milyona. Bitti mi? Ama hâlâ da bitmedi, bitmediği gibi aşağı yukarı bir 200 milyon liraya kadar daha ihtiyacı olduğu söyleniyor.

Yine Türkiye'de statların bu son durumundan sonra bir de Bursa'da bizim hiç bitmeyen, neredeyse şiirlere konu olan dağ ilçelerimizden Bursa'ya gelen Orhaneli'nde bir tünel var, hepsi 2.036 metre bu tünelin ve bu tünel yaklaşık on beş yıldır bitirilmeyi bekliyor ve her yıl biz Orhaneli yolunda onlarca kaza ve yüzlerce can kaybı yaşıyoruz. Sayın Varank burada mı bilmiyorum ama seçimlerden önce 2023'te buranın faaliyete geçeceğini kendisi beyan etmişti.

Bursa o kadar gözden çıkarılmış ki mesela, İstanbul'da 240 kilometrenin üzerinde, Ankara'da 67 kilometre, İzmir'de 20 kilometre, Kocaeli'de 26 kilometre derin metro varken Bursa gibi bir metropolde bizim 1 metre bile derin metromuz yok. Şimdiye kadar bu konuda bir tek kuruş ne bir bütçe ne de bir proje var. Biz her akşam trafikte ortalama iki ile dört saat kaybediyoruz Bursalılar olarak. Efendim, yine, Bursa'nın devlet bütçesinden nasipsizliği bunlarla da sınırlı değil. Bizim bir Çınarcık Barajı var, 1996'da yapımına başlanmıştı. Buradan 68 kilometrelik bir isale hattıyla Bursa'ya gelecek ve Bursa'daki barajlara bağlanacaktı, hâlen bekliyoruz ve bu konuda da hiçbir ilerleme yok. Dünyada 6 tane bulunan ve 7'ncisi Bursa'ya yapılacak diye Yenişehir'in o mümbit arazilerinde, merada ayrılmış olan bir oto test merkezimiz olacaktı, 10 bine yakın insan istihdam olacaktı, vesaire vesaire. Sonuç, on iki yıldır söylenen hikâye, yapılamadan, bir tek çivi bile çakılmadan iptal edildi ve arsanın, tekraren hazineadaki kaydı oto test merkezi olmaktan çıkarıldı. Yine, mesela, bir başka kadersizliği var Bursa'nın. Türkiye'nin, ekonomide 2'nci, 3'üncü; nüfusta 4'üncü büyük şehriyiz. Bizim 4 dağ ilçemiz var, 3 tanesini örnekleyeyim. Örneğin, Orhaneli de bunlardan, dağ ilçemiz. 1980'deki nüfus sayımında nüfusu 59 bindi, aradan kırk dört yıl geçti, en azından 100 bin olur diye tahmin ediyoruz değil mi? Şimdi, nüfusu 19 bine düştü. Mesela, Büyükorhan ilçemiz var. 1995'te 19.500'dü nüfusu, şimdi 10.325'e düştü. Keles ilçesinin 1980'deki nüfusu 22.453'tü, şimdi 11 bine; Harmancık ise 1990'da 12 bindi, şimdi nüfusu 6.300'e kadar düştü. Böyle devam ederse yakında bu 4 dağ ilçemiz haritadan silinecek. Tabii, bu dağın yaşadığı kadersizliği ova yaşamıyor mu? Ova derken aklınıza yeşil Bursa ovaları gelmesin çünkü yeşil bir şey bırakmadık. Yeşil Bursa bildiğiniz gri ve beton Bursa oldu. 2 tane kıymetli gölümüz var: İznik Gölü ve Uluabat Gölü. İznik Gölü'nün şu son fotoğrafına bakar mısınız, bu iskele daha üç yıl önce yapılmıştı, su bu kadar çekildi; DSİ raporları dâhil bütün üniversitenin de araştırmasıyla böyle devam ederse -Allah muhafaza, uyarmadı demeyin- Aral Gölü'nün kaderini yaşayacak. İşte bu çok kıymetli İznik Gölü'nün kıyısında ne var: O bildiğiniz meşhur Cargill var. Defaaten mahkeme kararları çıkartıldığı hâlde her defasında mahkeme kararına göre imar durumu değiştirilerek fabrikaya kilit vurulmasına engel oluyorlar. En son da İznik Gölü'nün kıyısına ne yapıldı biliyor musunuz: Varaka Fabrikası var Albayraklar Grubuna ait bir karton, mukavva fabrikası. Varaka Kâğıt Fabrikası için buraya çivi çakılamaz diyorduk ama ne oldu bütün o planlar, imarlar? Efendim, saraydan gelen özel endüstri bölgesi kararıyla hepsi ortadan kalktı. E, Uluabat Gölü ne durumda? Uluabat Gölü de her yıl 500 metre ile 1 kilometre arasında çekiliyor, suyu azalıyor; o da çölleşmeye doğru gidiyor.

İşte, bu denli sahipsiz bırakılan Bursalıların ve Bursalılara üvey evlat muamelesi yapmanız kentteki sosyoekonomik yaşamı da samimiyetle altüst etti. O nedenle, şimdilerde marka değerlerini, markalarını tek tek kaybediyor. Bugün aldığımız bir haberde de elli yedi yıllık ünlü meyve suyu markası Aroma da ne yazık ki konkordato ilan etmiş.

Peki, Bursa havludaki liderliğini kaybetti mi? Kaybetti. Bizim kestane şekerimizin kestanesi bile artık Aydın'dan geliyor. Biz Bursa'ya, Evliya Çelebi'nin söylediği gibi "Velhasıl Bursa sudan ibaret." denirdi; aslında, bir şifa kentiydi, kaplıca kentiydi. Biz en son Bursa'nın göbeğinde ve altında 80 derece sıcak su bulunan ve o mevkiye "sıcak su" denen Çekirge'nin altındaki tabakhanelerden boşaltılan, kamulaştırılan yere ne yaptık biliyor musunuz? En çok bildiği işi yaptı Hükûmet; TOKİ'den ev yaptı, TOKİ'den ticari nitelikli dükkânlar ve orayı da eve boğdu. Biz termal köy beklerken beton köy...

Son, Togg'dan da birkaç şey bahsedeyim.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Devamla) - Hemen tamamlayayım.

BAŞKAN - Sayın Türkoğlu, lütfen tamamlayın.

YÜKSEL SELÇUK TÜRKÖĞLU (Devamla) - Gönül isterdi ki Togg gerçekten hepimizin istediği, umut ettiği, arzu ettiği gibi bir millî marka olsun. Ben size gerçekleri söyleyeyim biraz: 60 bin üretim hedefi -yıllık minimum- kaçla kapandı bu sene? 20 bin civarında. Bantlar 2'ydi, 1'e; vardiyalar teke indi, satışlarda azalma var. Şimdiye kadar 600'ün üzerinde işçi çıkarmalar oldu. Yazık olmadı mı Togg'a? Çünkü Togg fabrikasından...

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Nereden çıkardınız?

YÜKSEL SELÇUK TÜRKÖĞLU (Devamla) - Efendim, öyle. Evet, Togg fabrikasından var.

Ben, hasılı bu bütçenin bugün son konuşmasında ilim Bursa'dan bahsetmek istedim.

Tekraren iyi geceler diliyorum.

Bütçe bütün bu eksikliklerine rağmen ülkemize hayırlı olsun.

Sağ olun. (İYİ Parti ve Saadet Partisi sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Türkoğlu, teşekkür ediyorum.

Diğer söz talebi, Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına Hatay Milletvekili Lütfi Kaşıkçı'ya ait.

Sayın Kaşıkçı, buyurun. (MHP sıralarından alkışlar)

MHP GRUBU ADINA LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) - Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin 13'üncü maddesi üzerine Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına söz almış bulunuyorum. Gazi Meclisimizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, saatin geç olduğunun farkındayım. Sabrınıza sığınarak ben de süreçle ilgili, özellikle hemen Hatay'ı da yakından ilgilendiren Suriye'yle ilgili birkaç konuda hem partim hem de şahsım adına bir değerlendirme yapmak istiyorum.

Değerli arkadaşlar, bütçe görüşmelerinin sonuna gelmiş bulunmaktayız. Mecliste bütçe görüşmeleri devam ederken yanı başımızda Suriye'de ülke yönetimi el değiştirdi, muhaliflerin ifadesiyle bir devrim yaşandı. Halkına karşı zalimce uygulamalarıyla bilinen altmış bir yıllık diktatörlük son buldu. Suriye halkı on üç yıllık büyük bir mücadele sonunda yönetimi devraldı. Peki, on üç yıl devam eden bu mücadele nerede ve nasıl başladı? Hatırlarsınız, Mart 2011 yılında, Arap ülkelerindeki hareketlilikten etkilenen lise öğrencileri Dera'da bir duvara "Senin sıran da geldi doktor." diye bir yazı yazmışlardı. "Doktor" Beşar Esad'ın Suriye'deki aynı zamanda lakabıydı. Tabii, duvara yazılan bu yazıların sonucunda bu liseli öğrenciler rejim tarafından ağır işkencelere tabi tutuldu. Akabinde 15 Mart 2011 yılında bir cuma namazı çıkışı Şam ve Dera'da protesto gösterileri düzenlendi. Rejim, bu gösterilere çok sert yanıt verdi, onlarca sivil hayatını kaybetti ve bu şekilde protesto gösterileri ülkenin hemen hemen her tarafına yayılarak Suriye'de iç savaş bu şekilde başlamış oldu, sonra hepimizin malumu olduğu bir süreç dünyanın gözleri önünde yaşandı.

Hatırlarsınız, Guta'da rejimin kimyasal silah kullandığı iddia edildi. Halep'in misket bombalarıyla yerle bir edildiğini her birimiz gördük. Türkmen Dağı'nın yoğun ateş altına tutulup orada yaşayan soydaşlarımızın bölgeyi nasıl terk ettiğini yine hep beraber izledik. Hatırlarsınız, IŞİD diye bir terör örgütünün varlığını yine Suriye'de yaşanan iç savaştan sonra öğrendik. IŞİD'in nasıl ahlaksızca ve çok kısa bir zamanda coğrafyayı ele geçirdiğini ve nasıl inanılmaz katliamlar yaptığını yine hep beraber gördük. Sahile vuran Aylan bebekleri hepimiz yüreklerimiz acıyarak izledik.

Suriye'de bunlar yaşanırken ülkemiz de açık kapı politikasıyla Suriye iç savaşından dolayı vatanlarını terk etmek isteyen Suriyelilere kapılarını açtı. İlk grup Nisan 2011 yılında geldi, daha sonra 3 milyon 600 binin üzerinde Suriyeliyi ülkemizde misafir ettik. Bizden sonra en fazla Suriyeliyi misafir eden ülke...

CAVİT ARI (Antalya) - Yok, misafir değil, işgal ettiler resmen.

LÜTFİ KAŞIKÇI (Devamla) - Çok yakışmayan bir cümle Değerli Milletvekilim, burada böyle bir tartışmaya girmek istemem. Sizin "Suriyeli" dediğiniz bizim akrabamız, komşumuz, soydaşımız. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar) Burada ben Türkmen bir ailenin çocuğuyum, Türkmen Dağı'nda yaşayan Bayır Bucak Türkmeni soydaşlarımızı biliyor musunuz? Halep'te yaşayan Türkmenlerin neler çektiğini biliyor musunuz? "Golan Türkmenleri" diye bir ifade duyduunuz mu? Bugün İsrail'in işgal ettiği o bölgede Türkmenlerin yaşadığını biliyor musunuz? Lütfen, tarihimize bu şekilde yabancı olmayalım. Ben, bugün bu konuşmaya aslında Mustafa Kemal Atatürk'ün Nutuk'uyla gelecektim, okumadıysanız tavsiye ederim; Zeytinadağı'nı bir okuyun, Mustafa Kemal Atatürk'ün Halep'teki anılarını bir okuyun, Halep'te Fransızlara karşı verdiği mücadeleyi bir okuyun. Hani "Afrin'de ne işiniz var?" dediler ya, Mustafa Kemal Atatürk'ün Afrin'de Raco kasabasında bir konağı var biliyor musunuz? O konakta Fransızlara karşı bütün askerî operasyonu yönetmiş. O coğrafya böyle bir coğrafya.

Değerli milletvekilleri, Suriye'yi terk eden, vatanlarını terk eden insanların Hatay'a yoğun bir şekilde geldiği dönem benim askerliğimin bittiği dönemdi, Cilvegözü Sınır Kapısı'ndan Hatay'a giren insanları gördüm; ayakları yalın ayak, üstleri yırtık, karınları aç bir şekilde ülkemize geldiler, sığındılar -Necmettin Bey de burada, o bölgenin bir milletvekili; Kemal Hocam da burada, bölgenin milletvekili; Nermin Hanım yine burada, o bölgenin milletvekili- tüm bu insanların çaresizliğini bizler yaşayarak gördük.

Evet, şimdi Suriye'de ne olacak? Suriye'de yeni bir dönemle karşı karşıyayız. Uzun zamandır devam eden otoriter bir yönetim, antidemokratik bir yönetim, bir diktatörlük devrilmiş, Suriye halkı yeni bir ortama kavuşmuştur. Bakınız, sizler cezaevindeki görüntüleri bugünlerde televizyonlarda izliyorsunuz ama her Hataylının Suriye cezaevlerinde işkenceyle karşı karşıya kalan bir hikâyeyi bildiğini buradan sizlerle paylaşmak isterim. Belki Türkiye bugün öğrendi ama Hataylılar Suriye'deki cezaevlerindeki insanlık dışı muameleleri çok iyi biliyor.

Şu anda yeni bir döneme doğru geçici bir idare söz konusu. Bundan sonra geçici bir hükûmet ve daha kalıcı bir siyasi yapıyla Suriye'nin yoluna devam etmesini bekliyoruz. Biz, Suriye'de, Suriye halkının tamamını kapsayan, hangi dinden olursa olsun hangi mezhepten, inançtan, etnik kimlikten olursa olsun Suriye halkının tamamını kapsayan bir siyasi yapılanmayı savunuyoruz. Suriye'nin toprak bütünlüğünden, egemenliğinden yanayız. Suriye'nin bir bütün olarak varlığını devam ettirmesini ve huzur içinde, refah içinde bir gelecek oluşturtmasını istiyoruz. Komşularına, bölgeye istikrarsızlık aktarmayan, tam tersine, hem kendi içinde huzuru, istikrarı yakalamış hem de tüm bölgenin huzuruna, istikrarına, refahına katkıda bulunan bir Suriye görmek istiyoruz. Bu, elbette kolay değil. İçinde bulunduğumuz süreç elbette bazı belirsizlikler, bazı riskler içeriyor ama biz tüm gayretimizle Suriye halkının tamamının yanındayız, yanında da olmaya devam edeceğiz.

Değerli arkadaşlar, bu sürecin zor olduğunu elbette bizler de çok iyi biliyoruz ama inanın imkânsız değil, "imkânsız" diyen arkadaşlarımız var, onlar "imkânsız" derken altını şu şekilde dolduruyorlar: "Suriye çok dinli, çok mezhepli bir yer. Dolayısıyla burada bir siyasi yapıyı kurmak çok zor." Bakın, arkadaşlar, Suriye'nin ikiz kardeşi olan Hatay'da bu yapı kurulmuş. Nasıl kuruldu? Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün bizlere emanet ettiği cumhuriyet sayesinde, demokrasi sayesinde bu yapı kuruldu. Hatay'da da Yahudi vatandaşlarımız, Hristiyan vatandaşlarımız, Ermeni vatandaşlarımız, Alevi vatandaşlarımız, Kürt vatandaşlarımız var; bir arada, birlik içerisinde çok huzurluyuz. Aynı şekilde, Suriye'nin olması için de dua ediyoruz, gayret gösteriyoruz.

Bakın, depremin 45'inci günü -bir anımı paylaşarak sözlerimi sonlandırmak istiyorum- her akşam AFAD merkezinde milletvekillerimizin de katıldığı toplantılar olur, Hatay'da risk azaltma çalışmalarının hem durumunu konuşuruz hem de "Yarın ne yapılacak?" diye planlama yapılır. "Ramazan ayı yaklaşıyor, dolayısıyla vatandaşlarımızın ibadet etmeleri için camilerle ilgili durum nedir?" diye bir toplantı tertip edildi. Deprem, özellikle kırsal köylerimizdeki neredeyse tüm camilerimizi kullanılamaz, ibadet edilemez hâle getirmişti; çoğu yıkılmış, ayakta kalanlar da maalesef kullanılamıyor. Bunun üzerine dönemin İçişleri Bakanı Sayın Süleyman Soylu Beyefendi...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Kaşıkçı, lütfen tamamlayın.

LÜTFİ KAŞIKÇI (Devamla) - Bitiriyorum.

"Çok hızlı bir şekilde köylerimize askeriye'nin kullandığı sahra çadırlarını gönderelim, Ramazan geliyor, vatandaşlarımız ibadetlerini yapsın." diye bir karar alındı. Ertesi gün, Mehmetçik'imiz her köye gidip sahra çadırı kurdu. Bu karardan iki gün sonra Altınözü Ortodoks Kilisesi'nin papazı Abdullah beni aradı: "Vekilim, vatandaşların ibadet etmesi için sahra çadırı dağıtıyormuşsunuz." "Evet." "Bizim de kilisemiz yıkıldı, dolayısıyla Türkiye Cumhuriyeti devleti vatandaşı olan Hristiyan cemaatinin ibadet etmesi için bize de sahra çadırı lazım." dendi. Süleyman Soylu Beyefendi'yi aradım, ertesi gün bir tıra sahra çadırı yüklendi.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

LÜTFİ KAŞIKÇI (Devamla) - Mehmetçik'imiz kendi elleriyle -Hristiyan vatandaşlara verilmedi- papazın işaret ettiği yere o sahra çadırını kurdular ve daha sonra Hristiyan vatandaşlarımız orada ibadetlerini huzurlu bir şekilde yaptılar.

Hatay böyle bir yer, inşallah Suriye'nin de böyle bir ülke olması için bizler, bu tecrübesi olan insanlar, Türkiye Cumhuriyeti devleti olarak Suriye'yi yalnız bırakmamamız ve bizim yaşadığımız acı tecrübeleri yaşamamaları için sürekli onların yanında olmamız gerekiyor diye düşünüyorum.

Gazi Meclisi saygıyla selamlıyorum. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Kaşıkçı, teşekkür ediyorum.

Diğer söz talebi, Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına Batman Milletvekili Zeynep Oduncu'ya ait.

Sayın Oduncu, buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA ZEYNEP ODUNCU KUTEVİ (Batman) - Teşekkürler Başkanım.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, ekranları başlarında bizleri izleyen sevgili halklarımız ve zindanlarda özgür düşüncesiyle bizlere ışık tutan sevgili yoldaşlarım; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

İki aya yakındır süren bütçe görüşmelerinde sona yaklaştık ama bir kez daha altını çizmek zorundayız. Bu bütçe halkın değil; bu bütçe kadınların, gençlerin, çocukların, işçilerin, emeklilerin, emekçilerin, Kürtlerin, Alevilerin, tüm ötekileştirilmişlerin değil; halkın alın terini savaş baronlarına, faiz lobilerine aktaran ve iktidarın rant imparatorluğunu besleyen odakların bütçesidir. Her evde işsiz sayısı artarken bu bütçede işçiye çözüm olacak herhangi bir adım yok. Peki, ne var? Savaş, sermaye ve saray var. Cumhurbaşkanlığına 2025 yılı merkezî yönetim bütçesinden 16 milyar 928 milyon 146 bin lira ödenek ayrıldı yani Cumhurbaşkanlığı 2025 yılında günde en az 2.800 asgari ücret harcayacak. İşçiye, emekliye, gence kaynak yok ve inansanız da inanmasanız da milyonlar sofrasına ekmek koyamıyorken bir kişi sarayda bu bütçeyle gününü gün edecek; bu hak değil, adalet hiç değil. Saraylarınız çoğaldı, halkın sofrası küçüldü. Milletin ekmeğiyle oynayanlar kendi lükslerinden vazgeçemiyorlar; koruma orduları, milyonluk araçlar başta olmak üzere israf tam gaz devam ediyor.

Değerli milletvekilleri, milyonlar işsizlikle boğuşurken, açlık sınırında yaşam mücadelesi verirken bütçenin savaşa ve çatışmalara aktarılması yıllardır süregelen adaletsizliğin de devamıdır. Kürt sorunu yalnızca Türkiye'nin son kırk yılını şekillendiren en büyük toplumsal ve siyasal meselelerden biri değildir, Kürt sorunu aynı zamanda ekonomik göstergelerdeki olumsuzluğun da en temel nedenidir. Barışın ekonomik karşılığını anlamak için savaş maliyetine bakmak yeterlidir. Sadece 1985-2021 yılları arasında çatışmalar nedeniyle oluşan ekonomik yük 4 trilyon dolar, yanlış duymadınız, 4 trilyon dolar. Bu devasa kaynak çözümsüzlüğün kurbanı oldu. Silahların artışıyla övünen bir anlayış, halkı yoksulluğa mahkûm eden bir anlayıştır. Yıllardır ısrar edilen aynı çıkmaz bugün de sürdürülüyor, Kuzey ve Doğu Suriye'ye dönük saldırılarla çözümsüzlükte ısrar ediliyor. Kürt sorununun demokratik çözümü mümkünken neden hâlâ Rojava'ya yönelik saldırılar, çatışma ve şiddet sürdürülmek isteniyor? Rojava'da Kürtler, Araplar, Ermeniler, Türkmenler ve Süryaniler birlikte eşitlik, dayanışma temelinde bir yaşam inşa etti. Tüm dünyaya örnek olan bu ortak yaşam modeli barışın mümkün olduğunu gösteren bir umuttur ancak bu umudu boğmaya çalışmak sadece bir halkın değil Orta Doğu'nun geleceğini de karanlığa sürüklemektir. Barış yerine savaşı, çözüm yerine şiddeti tercih eden bu zihniyetin karşısında durmak insanlık onurunu savunmaktır. Rojava'nın sesini kısmaya çalışanlar bilmelidir ki bu ses, barışın, özgürlüğün ve adaletin sesidir.

Değerli milletvekilleri, hepinizin kendisine sorması gereken soru şu: Çözümsüzlüğü finanse eden politikalarla halkın geleceği nasıl inşa edilecek? Çözümsüzlük sadece Kürt'ü değil Türk'ü de 85 milyonu da aynı şekilde yoksullaştırıyor. Bu yüzden Kürt sorununun çözümü sağlıklı bir ekonominin de anahtarı olacaktır. Savaş politikalarının sonlandırılmasıyla yaratılacak kaynak sayesinde Batmanlılar geleceğe umutla bakar, Edirne'de çiftçi yeniden üretim yapar, Osmaniye'de esnaf yeniden kazanmaya başlar, Rize'de çocuklar yatağa aç girmez. Kürt sorununun barışçıl yollarla çözümü hem bu ülkeye huzur getirir hem de halkın sırtındaki yükü hafifletir.

Değerli milletvekilleri, ben savaşın yükünün ağırlığını size bir şehir üzerinden değerlendirmek istiyorum. Batman bugün işsizlikle, yoksullukla, sömürüyle ve ihmallerle anılıyor. Bakın, rakamlar yalan söylemez: Batman zenginlik sıralamasında 70'inci sırada yer almaktadır. Bir başka deyişle, en yoksul 12'nci kent Batman'dır. İş gücüne katılım oranı yalnızca yüzde 42,3'tür; bu,

Türkiye'nin en düşük oranlarından biri. İşsizlik sadece istatistiklere sığmayacak kadar vahim bir boyutta. Batman'a "tekstil üssü" diyorlar ama gerçekte bu, sömürü düzeninin diğer adıdır. Kadınların emeğini çalan, çocukları güvencesiz bir geleceğe mahkûm eden bu düzeni alkışlamak mümkün mü?

2012 yılından bu yana kamu yatırım programlarında Batman'a aktarılan bütçeler de ortada; 2012'de 241 milyon TL olan yatırım 2015'te 512 milyon TL'ye çıkmış. Peki, sonra ne oldu? Bu rakamlar her geçen yıl geriledi. 2023 yılı itibarıyla Batman Türkiye genelinde bütçe gelir gider oranında 32'nci sıraya düştü çünkü bu yatırımlar halk için değil yandaş müteahhitlerin cebini doldurmak için kullanılıyor.

Geçen gece Sayın Akbaşıoğlu Batman'a yaptıkları yatırımlarla övündü ve şunları söyledi: "Batman'da OSB yapılıyor." Tabii, doğrudur, Batman'a bir OSB daha yapılıyor ama bu OSB Batman'daki verimli tarım arazilerinin üzerine yapılıyor, Batman'ın içme suyu havzasının üzerine yapılıyor. Bir yandan işsizliği bitirelim derken bir yandan da Batman geleceksizliğe bırakılıyor, bunu da buradan söylemek gerekiyor.

Petrol üretiminde de durum farklı değil. Türkiye Petrolleri, burada, günde 100 bin varil petrol üretiyor ama Batmanlı işçiler bu zenginlikten fayda görmek bir yana aylardır fazla mesai ücretlerini dahi alamıyorlar. Gercüş'te insanlar yıllardır iki saat verilen içme suyuna mahkûm bırakılmış. Petrolüyle ülke ekonomisine katkı sunan Batman'ın birçok yerinde doğal gaz hâlâ yok. Sason, Beşiri, Gercüş, Hasankeyf'te ve yine Batman merkezdeki birçok yerde doğal gaz yok. Tablo böyleyken Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Alparslan Bayraktar geçen gün Batman'da bir konuşmasında doğal gaz için 2025 yılını müjdelemiş. Sayın Bakana ben hatırlatmak istiyorum, kendisinden önceki bakanlar da 2019'daki seçimlerde bu vaadi tekrar vermişlerdi, müjdelemişlerdi. Sizler balık hafızalı olabilirsiniz ama bizler balık hafızalı değiliz, bunu da söylemek gerekiyor. Bize artık vaatler değil gerçekten icraat lazım. Batman'ı doğal gazsız bırakamazsınız. (DEM sıralarından alkışlar)

Tarihî ve kültürel açıdan dünya çapında bir değere sahipken sulara gömdüğünüz Hasankeyf'te internet altyapısı da yok denecek kadar kötü. Her bölge araştırma hastanesinde yalnızca 2 profesör var, her 1 doktora günde en az 120 hasta düşüyor, kırsalda da tablo içler acısı. Tarım bitmiş, çiftçi destek alamıyor, baraj projeleri Batman'ın ekolojisini mahvetti, hayvancılık artan maliyetler yüzünden yapılamıyor ki Türkiye genelinde hepsi bu şekilde. Gercüş'te, Sason'da, Kozluk'ta, Beşiri'de, Hasankeyf'te insanlar geçim derdinde. Gençler sadece Batmanı değil ülkeyi terk ediyor ve maalesef bununla da yetinmiyor, canından vazgeçiyor. Peki, iktidar ne yapıyor? Yoksulluğa terk ettiği halkın bir de iradesini gasbediyor, rekor oylarla seçilmiş belediye başkanlarının yerine kayyum atıyor. Biz defalarca bu kürsüden kayyumların yaptığı tahribatları, yolsuzlukları belgelerle dile getirdik, bunun da ülkenin ekonomisine, bütçesine büyük zararının olduğunu biliyoruz zaten siz de bunun farkındasınız çünkü siz kayyumlarınıza da kayyum atıyorsunuz yani biz o durumdayız. O yüzden, bu talan rejiminden vazgeçin diyoruz. Bakın, kayyumlar bir tek bununla da yetinmiyor tabii ki bir de asimilasyonla uğraşıyorlar yani Kürt dili üzerinde bir asimilasyon yapıyorlar. Bizim Batman'da ya da diğer belediyelerimizde çok dilli bir belediyeçilik anlayışı var yani çok dilli bir belediyeçilik anlayışı bence Türkiye'nin mozaikine uyan bir şeydir. Yani çok dilli bir ülkeyiz ve biz çok dilli bir şekilde ülkeyi yönetmeye çalışıyoruz, şehirlerimizde kendi insanlarımıza kendi dilleriyle hizmet götürmeye çalışıyoruz ki Batman Belediyesinde çok dilli programlarda Kürtçe de kültür ve sanatsal etkinlikler yapıyordu, çocuklara bu konuda sanatsal çalışmalar yapıyordu ama size bir görsel göstereceğim, kayyum atandıktan sonra ne oldu? Batman'da bir ay içerisinde 15 etkinlik planlanmış, 6'sı çocuk oyunuydu ama tek bir Kürtçe oyun yok. Lafı dolandırmaya gerek yok diyoruz. "Asimilasyonu bitirdik." diyorsunuz ama en çok asimilasyonu yapan sizlersiniz; bunu da buradan söylemek gerekiyor.

Değerli milletvekilleri, savaşın ve çatışmanın yarattığı bu ağır tablodan çıkışın tek yolu halkların kardeşliği ve eşitliğe dayalı bir barış düzeni inşa etmektir. Bu düzeni inşa etmek zor değil; bunun için koşulların oluşması durumunda, bu süreci çatışma ve şiddet zemininden hukuki ve siyasi zemine çekecek teorik ve pratik güce sahip irade vardır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Oduncu, lütfen tamamlayın.

ZEYNEP ODUNCU KUTEVİ (Devamla) - Teşekkür ederim.

Bugün çözüm için atmaktan korkacağınız her adım yarının kaybidir. Bu yüzden, barışı savunmak ekonomiyi de toplumu da kurtarmaktır. O yüzden, bir kez daha diyorum ki savaşa hayır, barış hemen şimdi. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar) Ve siz dillerden korksanız da tekrar söylememiz gerekiyor. "..."¹³ Ve bir de Kürtçe söylemek istiyorum. "..."¹⁴ (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Peki, teşekkür ediyoruz.

ZEYNEP ODUNCU KUTEVİ (Devamla) - Sayın Başkan, İngilizceyi kapatmayıp Kürtçeyi kapatmak da gerçekten yani... Kürt diline karşı savaş mı istiyorsunuz?

SEZAL TEMELLİ (Muş) - Yani savaş mı istiyorsunuz? Barış diyoruz, her dilde barış diyoruz, hâlâ mikrofonları kapatıyorsunuz, hâlâ kapatıyorsunuz. Hâlâ savaş, hâlâ... İngilizceyi kapatmıyorsunuz, Kürtçeyi kapatıyorsunuz. Ondan sonra "Antiempyalistiz." Çok antiempyalistsiniz (!)

ZEYNEP ODUNCU KUTEVİ (Devamla) - Biz burada sadece tüm dillerde barışın olmasını söylüyoruz ama İngilizce söylediğim zaman eğer bu kürsüden... Bu, kabul edilebilecek bir tutum değildir.

Teşekkür ediyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Peki, teşekkür ediyorum.

Şimdi Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Kocaeli Milletvekili Harun Özgür Yıldızlı'yı davet ediyorum.

Sayın Yıldızlı, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA HARUN ÖZGÜR YILDIZLI (Kocaeli) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin 13'üncü maddesi üzerine Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına söz almış bulunuyorum. Yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum.

¹³ Bu bölümde hatip tarafından Türkçe olmayan kelimeler ifade edildi.

¹⁴ Bu bölümde hatip tarafından Türkçe olmayan kelimeler ifade edildi.

Bugünkü konuşmam isterdim ki erken saatte olsun. Diğer milletvekili arkadaşlarımızın da burada bulunmasını gerçekten çok isterdim çünkü 16 milyon emekli adına, sokak adına, sokağın sesi adına bir konuşma yapacağım.

Geçenlerde, birkaç gün önce Sayın Cumhurbaşkanı, sarayda, seçilmiş emeklilere bir yemek verdi, yaklaşık 400 kişiye; klasik müzik eşliğinde bir yemek verdi ve bu yemekte de dedi ki: "Emeklilerimizi enflasyona ezdirmeyeceğiz." Bakalım, emeklilerimiz enflasyona eziliyor mu, ezilmiyor mu; hep birlikte bakalım.

Kıymetli iktidar milletvekili arkadaşlarım, domatesin fiyatını biliyor muyuz? Domates kaç para? Samimi bir soru soruyorum.

OĞUZ ÜÇÜNCÜ (İstanbul) - Nerede?

HARUN ÖZGÜR YILDIZLI (Devamla) - Pazarda.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Nereden bilecekler, pazara giremiyorlar!

HARUN ÖZGÜR YILDIZLI (Devamla) - Kocaeli İzmit perşembe pazarında, benim kendi bulunduğum il..

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Biz hep oralardayız, biz hiç çıkmadık.

İBRAHİM EYYÜPOĞLU (Şanlıurfa) - Beraber gidelim, hafta sonu beraber gidelim.

HARUN ÖZGÜR YILDIZLI (Devamla) - Efendim?

BAŞKAN - Sayın Yıldızlı, siz Genel Kurula hitap edin.

HARUN ÖZGÜR YILDIZLI (Devamla) - Kıymetli arkadaşlar, domates fiyatını biliyor muyuz? Bilmiyoruz, 60 lira. (CHP sıralarından alkışlar) Salatalığın fiyatını biliyor muyuz? Bilmiyoruz değil mi? 87 lira.

ORHAN ATEŞ (Bayburt) - Lüks bir yerde oturuyorsunuz herhâlde.

HARUN ÖZGÜR YILDIZLI (Devamla) - Kıvrırcığın fiyatını biliyor musunuz?

(CHP sıralarından "Nerede!" sesleri)

HARUN ÖZGÜR YILDIZLI (Devamla) - Bilmiyorlar. Biberin fiyatını biliyor musunuz?

ORHAN ATEŞ (Bayburt) - Nerede oturuyorsunuz?

HARUN ÖZGÜR YILDIZLI (Devamla) - Tipioğlu iyi bilir benim nerede oturduğumu.

MURAT EMİR (Ankara) - Ben okuyamıyorum, söyle Sayın Vekilim, ne kadar?

HARUN ÖZGÜR YILDIZLI (Devamla) - Patlıcanın fiyatını biliyor musunuz?

MURAT EMİR (Ankara) - Sayın Vekilim, söyleyin fiyatı, okuyamıyoruz.

HARUN ÖZGÜR YILDIZLI (Devamla) - 70 lira. En son, hesabı söyleyeceğim. Soğan? Benimle birlikte pazara gelirsiniz. Patates? Yumurta? Tabii, hepiniz uzaksınız, hiç pazara gittiğiniz yok ki, pazarla ilişkiniz yok. Biber fiyatı?

VELİ AĞBABA (Malatya) - Bunlar pazara hafta sonu tatil olarak gidiyor.

OKAN KONURALP (Ankara) - Fiyatları söyle de tutanağa girsin.

HARUN ÖZGÜR YILDIZLI (Devamla) - Kerevizin fiyatı? Tabii, peynir? Bir de zeytin?

Şimdi, kıymetli arkadaşlar, bir emekli pazara gittiği zaman pazar alışverişini yapıyor, 1.850 lira; bir haftalık pazar. Ayda dört hafta var, ne ediyor pazar? Yaklaşık 6.200 lira para ediyor, 6 bin lira deyin. Sizi üzmeyen İstatistik Kurumu var ya, TÜİK... Kira fiyatları ne kadar? 5.800 lira. Siz emekliye ne kadar veriyorsunuz? 12.500 lira. Bu emekli nasıl geçinecek hiç düşünüyor musunuz? Maalesef düşünmüyorsunuz.

SERKAN SARI (Balıkesir) - Düşünseler niye otursunlar?

HARUN ÖZGÜR YILDIZLI (Devamla) - Tabii ki düşünmüyorsunuz, bu fiyatlardan hiçbirinizin haberi yok. Tabii ki bu sepetin içinde ne yok? Sıvı yağ yok, salça yok, bulgur yok, pirinç yok, meyve yok, temizlik malzemeleri yok, elektrik ve su yok, ulaşım masrafı yok.

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Et yok mu, et?

FAHRETTİN TUĞRUL (Uşak) - Rakı, kaç para rakı?

HARUN ÖZGÜR YILDIZLI (Devamla) - Onu sen bilirsin.

FAHRETTİN TUĞRUL (Uşak) - Özgür Özel'e sorman lazım.

HARUN ÖZGÜR YILDIZLI (Devamla) - Onu sen bilirsin, onu sen bilirsin.

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) - 12.800'e kaç şişe rakı alınır beyefendi? O kadar rakı derindeyseniz 12 bine kaç şişe rakı alınıyor?

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Vergiyi almayı biliyorlar ondan!

HARUN ÖZGÜR YILDIZLI (Devamla) - Emekli sokağa çıktığı zaman ücretsiz tuvalet arıyor. Hepinizin tuzu kuru, hepinizin tuzu kuru, onun için emeklinin derdi sizi ilgilendirmiyor. Emekliler birbirine bir bardak çay ısmarlayamıyorlar. "Dünya 5'ten büyük." diyorsunuz ya, emekliler hepinizden büyük, hepinizden. (CHP sıralarından alkışlar) 31 Martta size büyüklüğünü gösterdi, yakın zamanda da gösterecek.

HÜSEYİN ALTINSOY (Aksaray) - 2023 Mayıs'a gel, Mayıs'a.

HARUN ÖZGÜR YILDIZLI (Devamla) - İnşallah. Bu bereketli topraklarda -biliyorsunuz, tarım ve hayvancılık ülkesiyiz- neleri görüyorsunuz Sayın Bakanım? Marketlerde artık peynire zincir vuruyorlar.

SERKAN SARI (Balıkesir) - Bakan onu biliyor da bir şey yapmıyor!

HARUN ÖZGÜR YILDIZLI (Devamla) - Tolstoy diyor ki: Bilin ki yaşadıklarınızla değil yaşattıklarınızla anılırsınız. (CHP sıralarından alkışlar) Ve unutmayın ki ne yaşattıysanız elbet bir gün onu yaşarsınız.

HÜSEYİN ALTINSOY (Aksaray) - Gecelik faiz 7.500 lira, onu yaşamayız inşallah!

HARUN ÖZGÜR YILDIZLI (Devamla) - İnşallah, bakarız.

Evet, kıymetli arkadaşlar, ben Kocaeli Milletvekiliyim. Kocaeli'nin sanayiye verdiği katkıları geçen gün Ticaret Bakanımız da söyledi, Ömer Bolat teşekkür etti. Kocaeli gerçekten Türkiye'nin sanayideki kalbi. Türkiye genelinde toplanan verginin 10,8'ini karşılayan bir ildir, İstanbul'dan sonra da 2'nci sıradadır. Ancak Kocaeli, vergi tahsilatı oranında yüzde 94,9'la Türkiye'nin 1'inci ilidir. Kocaeli, 2023 yılında 485 milyar 300 milyon vergi ödemiştir. Bu tutar, 69 ilin toplam vergi ödemesinden fazladır. Yani en çok vergi katkısı sağlayan Kocaeli, AK PARTİ iktidarında ne acı ki yok sayılmaktadır. Her gün elektrik kesintisi vardır Kocaeli'de, sanayi kenti

olan Kocaeli'de her gün elektrik kesintisi vardır. Küçük esnaf, büyük sanayici elektrik kesintisinden dolayı şikâyetçidir. Bir metre metro yapılmamıştır Kocaeli'de. (CHP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar) Sanayiye bu kadar katkısı olan, bu kadar vergi ödeyen bir ilde 1 metre metro yoktur.

Hastaneler ayrı bir konudur. Her seçim döneminde gelinir ve Kocaeli'de mucizelerle -önde de gördüğünüz gibi- sürprizlerle dolu yeni yeni şeyler sunulur ama hiçbirisi uygulanmaz. Önde gördüğünüz, Kocaeli'de yapılması düşünülen Kartepe'deki devlet hastanesidir. Şimdi, baktığınız zaman, arkadaşlar "Hazırda yapacağız." demişler, ağustos gelmiş, ondan sonra seçim beyannamesi olarak getirmişler. Bu, seçim beyannamesi, hastane mastane yok tabii.

SERKAN SARI (Balıkesir) - Yaptılar mı? Yok.

HARUN ÖZGÜR YILDIZLI (Devamla) - Gördüğünüz bu yapıyı "copy-paste" etmişler, Amerika'dan getirmişler, Amerika'daki Kaliforniya'da bulunan hastanenin... Bari bir mimar bulup da çizdirseydiniz yani burayı. (CHP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Osman Gökçek'in villası burası mı?

MURAT EMİR (Ankara) - Taklitçi zihniyet, taklitçi! Taklitçi zihniyet!

VELİ AĞBABA (Malatya) - Hedef 2071!

HARUN ÖZGÜR YILDIZLI (Devamla) - "Çayırova'da devlet hastanesi yapacağız." dediniz, sene 2020, ben il başkanımı, tabelalar bir taraftaydı... Üç sene il başkanlığı yaptım, il başkanlığım bitti, iki senedir milletvekiliyim; tabela bir oradan bu tarafa geliyor, bir buradan o tarafa gidiyor, bir türlü temelini kazamadınız; şimdi tutmuşsunuz bir de müjde veriyorsunuz "Hastane yapacağız." diye. Güzel edebiyat yapıyorsunuz, icraata gelince hiçbir şey yok. Yaparsa AK PARTİ yapar ama biz göremeyiz. (CHP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

MEHMET DEMİR (Kütahya) - Evet, doğru söylüyorsunuz; AK PARTİ yapıyor, siz görmüyorsunuz!

HARUN ÖZGÜR YILDIZLI (Devamla) - Onun için, yapın ki biz de sizleri alkışlayalım. Yapın ki hizmet getirin ki biz sizleri alkışlayalım. Onun için... (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

Yahu, Kocaeli Milletvekilleri burada, kızmayın ya. Sorun onlara, ne yapılmış, ne yapılmamış, hepsi çok iyi bilir yani.

Şimdi bir de şükür kısmı var arkadaşlar, bir de şükretme kısmı: Şükür ki emekliyi sefaletle mahkûm edenlerin yanında değilim. Şükür ki "Ekonomistim." deyip ülkeyi ekonomik krize sokanların yanında değilim. (CHP sıralarından alkışlar)

HÜSEYİN ALTINSOY (Aksaray) - Ülkeyi 70 sente muhtaç ettiniz, 70 sente!

HARUN ÖZGÜR YILDIZLI (Devamla) - Şükür ki "Mülakatı kaldıracağım." sözünü verip tutmayanların yanında değilim. (CHP sıralarından alkışlar) Şükür ki FETÖ'cülerini milletvekili yapanların yanında değilim. (CHP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar) Şükür ki halka değil saraya ve yandaşa bütçe yapanların yanında değilim. (CHP sıralarından alkışlar)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Yıldızlı, lütfen tamamlayın.

HARUN ÖZGÜR YILDIZLI (Devamla) - Tamamlıyorum Başkanım.

Şükür ki uçurumun kenarında yıkık bir ülkeden modern Türkiye Cumhuriyeti'ni kuran Ulu Önder Gazi Mustafa Kemal Atatürk ve Cumhuriyet Halk Partisinin neferiyim. (CHP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Sayın Yıldızlı, teşekkür ediyorum.

Sayın Şahin Usta, buyurun.

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

26.- Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın, Kocaeli Milletvekili Harun Özgür Yıldızlı'nın 162 sıra sayılı 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin 13'üncü maddesi üzerinde CHP Grubu adına, Bursa Milletvekili Yüksel Selçuk Türkoğlu'nun 162 sıra sayılı 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin 13'üncü maddesi üzerinde İYİ Parti Grubu adına, Batman Milletvekili Zeynep Oduncu Kutevi'nin 162 sıra sayılı 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin 13'üncü maddesi üzerinde DEM PARTİ Grubu adına yaptıkları konuşmalarındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Başkanım, teşekkür ediyorum.

Gecenin bu saatinde bu tiyatral şovla böyle bir konuşmadan dolayı sayın vekili tebrik ediyoruz, Güldür Güldür Show'da kendisine başarılar diliyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

SERKAN SARI (Balıkesir) - Ne kadar ayıp! Emekli gündemleri demek ki şov oluyor. Emeklinin, memurun derdini...

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Şükür ki çok uğraşıp zar zor aday yaptıkları Sayın Kılıçdaroğlu bu ülkenin bugün başında değil, çok şükrediyoruz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Bir konu da bu TOGG'la ilgili bir iddiada bulundu sayın hatiplerden bir tanesi 600 işçinin çıkarıldığına dair; bu, 2023 yılında yayınlanmış aslında doğru olmayan bir haber. Ben bir verilerin doğrusunu söyleyeyim, en azından kayıtlara geçsin. 2022 yılı başında toplam 664 olan TOGG çalışan sayısı 9 Mart 2023 yılı itibarıyla 1.475'e çıkmıştır. 2022 yılı başında 445 olan mühendis sayısı ise günümüz itibarıyla 680'dir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Şahin Usta, lütfen tamamlayın.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Son cümlem kaldı, hemen tamamlıyorum.

Ayrıca, yine TOGG bünyesinde tersine beyin göçüyle ülkemize dönen 33 çalışanımız, mühendisimiz de bulunmaktadır.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Seni Güldür Güldür'de de oynatmazlar.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Kamuoyunun ve bu saatte bizi dinleyenlerin takdirine sunuyoruz.

Teşekkür ederiz.

Ayrıca, tarım alanına yapıldığı iddia edilen OSB'nin de tarım alanına değil tamamıyla uygun şartlarda bir alana yapıldığını da Sayın Batman Vekilimizden aldığım bilgiyle yine paylaşmak isterim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Peki, teşekkür ediyorum.

III. - KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) Kanun Teklifleri (Devam)

1.- 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/278) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 162) (Devam)

2.- 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/277), Plan ve Bütçe Komisyonunca Kabul Edilen Metne Ekli Cetveller, 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Genel Uygunluk Bildirimi ile 2023 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 225 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2023 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2023 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/922) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 163) (Devam)

BAŞKAN - Diğer söz talebi, Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Kırklareli Milletvekili Ahmet Gökhan Sarıçam'a ait.

Sayın Sarıçam, buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA AHMET GÖKHAN SARIÇAM (Kırklareli) - Sayın Başkanım, çok kıymetli milletvekili arkadaşlarım; hepinize saygılar, sevgiler ve muhabbetler sunuyorum.

Gecenin bu geç saatine kalan bir konuşmada ama iktidar partisinin bir milletvekili olarak, muhalefet partisi milletvekili arkadaşlarımızın bardağın boş kısmını göstermeye çalıştığı bir konuşma sürecinin sonunda biraz da dolu tarafından bahsetmek için burada olmaktan da gerçekten çok mutluyum.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Dolusunu göremedik.

(CHP sıralarından laf atmalar, gürültüler)

AHMET GÖKHAN SARIÇAM (Devamla) - Dinleyin, bakın, eğer söylediklerime katılmazsanız başka bir sefer çıktığınızda konuşabilirsiniz, saygı gösterin lütfen.

Değerli arkadaşlar, AK PARTİ 2002'de iktidar olduğunda İsviçre ekonomisini devralmadı.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Ampul yoktu, ampul(!)

AHMET GÖKHAN SARIÇAM (Devamla) - Değerli arkadaşlar, 2001 yılında Türkiye'nin ihracat miktarı 31 milyar dolardı, yirmi iki senenin sonunda 255 milyar dolara geldi. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

SERKAN SARI (Balıkesir) - MHP'ye söyle, MHP'ye.

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) - Bütçe açığı nerede, bütçe açığı?

SEMRA DİNÇER (Ankara) - Borçtan bahset; borçlardan, borçlardan!

AHMET GÖKHAN SARIÇAM (Devamla) - Siz hangi bardağın boş tarafına bakıyorsunuz? (CHP sıralarından gürültüler) Ama doğru, bir söz var ya, hani söylenir "Gözleri var, görmezler." "Göremiyorum." dedi biraz önce.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Ücretli öğretmenlerin maaşı ödenmedi bugün, maaşı ödenmemiş. Neden bahsediyorsun?

SEMRA DİNÇER (Ankara) - Sattıklarınızdan bahset, sattıklarınızdan!

AHMET GÖKHAN SARIÇAM (Devamla) - "Kulakları var, duymazlar." "Duyamıyoruz." dediler. "Ağızları var, bildiklerini ifade edemezler." İşte, muhalefet demek herhâlde bu demek.

SEMRA DİNÇER (Ankara) - Sattıklarınızdan bahset!

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Önce öğretmenlerin parasını ödeyin, maaşını ödeyin, maaşını.

AHMET GÖKHAN SARIÇAM (Devamla) - Ama arkadaşlar, şimdi, biz 31 milyar dolardan 255 milyar dolara nasıl geldiğimizi de bir anlatalım.

SERKAN SARI (Balıkesir) - MHP'ye mi laf söylüyorsun? Cevap versin MHP Grubu.

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) - Bütçe açığını da söyler misiniz?

AHMET GÖKHAN SARIÇAM (Devamla) - Bu da öyle boş nutuklarla olmadı, gece gündüz çalışarak oldu.

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) - Bütçe açığını bilmiyor musunuz? Savunduğunuz bütçenin verdiği açığı bilmiyor musunuz?

AHMET GÖKHAN SARIÇAM (Devamla) - Herkes şunu bilir: Üretmeden büyüyemezsiniz, üretmeden tüketemezsiniz.

SEMRA DİNÇER (Ankara) - Hangi üretim?

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - 540 milyar dolar borç var, borç!

AHMET GÖKHAN SARIÇAM (Devamla) - Eğer biz "engelli kavramını"... Ailelerinin kucağına ve insafına terk edilmiş engellilere sahip çıktıysak, ürettik, güçlendik, insan merkezli siyasetle onlara devlet adına sahip çıktık. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

SEMRA DİNÇER (Ankara) - Vatandaşı perişan ettiniz be, perişan!

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Siz halk eğitimleri kapattınız, engellilerin eğitim gördüğü halk eğitimi kapattınız.

AHMET GÖKHAN SARIÇAM (Devamla) - Değerli arkadaşlar, bir ülkede üreticinin güçlenmesi, ekonominin büyümesi iki şeye bağlıdır: bir, güven; iki, istikrar.

SEMRA DİNÇER (Ankara) - Hikâye anlatma, gerçekleri anlat!

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Cumhuriyetin 70 milyar dolarlık birikimini sattınız! SEKA'ları sattınız, şeker fabrikalarını sattınız!

AHMET GÖKHAN SARIÇAM (Devamla) - Güven: Önce sermaye, üretecek insanların devlete güvenmesi lazım, o devleti yöneten iktidara güvenmesi lazım. Aynı zamanda o ülkedeki 85 milyon ayırım yapılmadan, en doğusundan en batısına kadar, üretmek istediğinde devleti yanında göreceğine inanması lazım, kendisine ayrımcılık yapılmadığına inanması lazım.

SERKAN SARI (Balıkesir) - Ayırmadan sadece yandaşlara...

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Hangi galaksidede yaşıyorsun?

SEMRA DİNÇER (Ankara) - Hadi çarşıya gidip anlatsana bunu! Pazara git, pazara!

AHMET GÖKHAN SARIÇAM (Devamla) - Dilini konuşmada özgür olması lazım, şarkısını söylediğinde kafasına çatal, bıçak atılmaması lazım. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

SEZAİ TEMELLİ (Muş) - Oraya söyle, o çağırıyor oraya söyle! Bekir Bey'e söyle dili, dil özgürlüğünü söyle!

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) - Biraz önce mikrofonu kapattı!

SEMRA DİNÇER (Ankara) - Şu tarafa söyle, şu tarafa! Bakana anlat bunları, bakana.

AHMET GÖKHAN SARIÇAM (Devamla) - Ve bu ülkenin birinci sınıf vatandaşı olduğuna inandırılması lazım ama lafla değil icraatla; yaşadığı şehre, yaşadığı köye gelen hizmetle.

SEMRA DİNÇER (Ankara) - Emekli kahvesinde anlat bunları, hadi!

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) - AKP'nin icraatı ayrımcılık! AKP'nin icraatı saltanat! Ne anlatıyorsun?

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Köy mü kaldı memlekette, hepsi inmiş şehre!

AHMET GÖKHAN SARIÇAM (Devamla) - Şimdi, biraz önce Edirne Milletvekili çıkmış, oradan buradan anlatıyor.

SEMRA DİNÇER (Ankara) - Seni ancak orası dinler, oraya anlat! Oraya anlat, oraya!

AHMET GÖKHAN SARIÇAM (Devamla) - Kardeş, biz oraları biliyoruz, biz oraları biliyoruz. 2000 senesinde Edirne'de organize sanayi bölgesi dahi yoktu.

SEMRA DİNÇER (Ankara) - Pazara git, pazara, pazara!

AHMET GÖKHAN SARIÇAM (Devamla) - Ben size kendi ilimden örnek vereyim: Kırklareli'de AK PARTİ iktidar olduğunda ben bir iktidar milletvekili olarak bin dönümlük komik bir OSB devraldım, üzerinde 7 tane sanayi tesisi, bin çalışan vardı.

SEMRA DİNÇER (Ankara) - Belli, belli, tamam, niye anlattığın!

AHMET GÖKHAN SARIÇAM (Devamla) - Bugün Kırklareli Organize Sanayi Bölgesi 6 bin dönüme, 70 tesise, 7.500 çalışana sahip bir tesis. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

2025 yılındaki hedefimiz şu anda yapımı süren 30 tane sanayi sitesinin, sanayi kuruluşunun açılması ve burası üzerinden 5 bin istihdam daha sağlanması.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Sanayici ağılıyor, emekli ağılıyor, öğretmen ağılıyor!

SEMRA DİNÇER (Ankara) - Emekliyi anlat, emekliyi!

SERKAN SARI (Balıkesir) - 2053'e ertelediniz!

SEMRA DİNÇER (Ankara) - Allah'tan buzdolabını da siz getirdiniz!

AHMET GÖKHAN SARIÇAM (Devamla) - Değerli arkadaşlar, ama biz bunu nasıl yaptık?

SEMRA DİNÇER (Ankara) - Çalarak!

AHMET GÖKHAN SARIÇAM (Devamla) - Oranın doğal gazını getirdik, elektriğini getirdik, yanına sanayi için olmazsa olmaz 30 milyon metreküplük bir barajı kurarak getirdik, kesintisiz elektriği getirdik.

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) - Adrese teslim ihalelerle yaptınız, adrese teslim ihalelerle!

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - 2008'de katsayı değiştirmeseydiniz bugün emekli 30 bin lira alacaktı, emeklinin hakkını yediniz, emeklinin!

AHMET GÖKHAN SARIÇAM (Devamla) - Değerli arkadaşlar, altyapıyı oluşturursanız, ulaşımı oluşturursanız, üreticiye her türlü desteği verirsiniz...

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Üreticinin haberi yok bu desteklerden ama ya!

AHMET GÖKHAN SARIÇAM (Devamla) - ...üreticinin AR-GE'sini bütçesinden, vergiden düşer, yeni yatırımlara yönlendirirsiniz... Ki bu bir ekonomik vizyondur, kalkınmış bütün ülkeler böyle yapar.

İSMET GÜNEŞHAN (Çanakkale) - Ya, okulları temizleyemiyorsunuz daha ya!

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Okulları temizleyemiyorsun, okulları!

AHMET GÖKHAN SARIÇAM (Devamla) - Cahil insanlar AR-GE'ye, üreticinin yeni yatırımlar yapmasına "hırsızlık" der.

SEMRA DİNÇER (Ankara) - Cahil sensin, cahil sensin!

İSMET GÜNEŞHAN (Çanakkale) - Okulları temizle!

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Ampül de siz buldunuz, ampül!

AHMET GÖKHAN SARIÇAM (Devamla) - Kalkınmış ülkeler üreticinin yeni üretim alanları açması için ondan vergi almaz, aksine ona destek verir.

SEMRA DİNÇER (Ankara) - Pazara git, pazara!

AHMET GÖKHAN SARIÇAM (Devamla) - Çünkü şunun farkındadır: Üretmezse bir ülke vergi toplayamaz.

SEMRA DİNÇER (Ankara) - Haydi pazara, pazara!

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Ampül kim buldu, ampül?

SEMRA DİNÇER (Ankara) - Okulları temizle, okulları!

İSMET GÜNEŞHAN (Çanakkale) - Tarımı bitirdiniz, tarımı!

SEMRA DİNÇER (Ankara) - Okulları pislik götürüyor, ondan bahset sen, ondan!

AHMET GÖKHAN SARIÇAM (Devamla) - Vergi, küçük beyinlerin anladığı gibi, üreticinin tepesine binip onu yok ederek alınmaz; vergi, üretici desteklenir, üretici üretir, ihraç eder; ihraç ettiği maldan, kazandığı paradan, o üretimin piyasadaki dolaşımından elde edilen kârdan alınır.

SEMRA DİNÇER (Ankara) - Okullara süpürge imal et, süpürge!

AHMET GÖKHAN SARIÇAM (Devamla) - Üreticinin tepesine binerek, üreticiyi ezerek kalkınmayı sağlayamazsınız. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

SEMRA DİNÇER (Ankara) - O tarafa konuş, anca onlar dinler seni!

AHMET GÖKHAN SARIÇAM (Devamla) - Değerli arkadaşlar, Türkiye'de 2002 tarihine kadar, 2002 tarihinden sonra petrol bulmadık, doğal gaz cenneti bir ülke hâline gelmedik.

SEMRA DİNÇER (Ankara) - O tarafa, o tarafa, o tarafa...

AHMET GÖKHAN SARIÇAM (Devamla) - Yaptığımız tüm araştırmalara rağmen, yaptığımız tüm yatırımlara rağmen hâlâ şu anda ülkemizin, gelişmiş sanayimizin doğal gaz ve petrol ihtiyacını kendi kaynaklarımızdan maalesef karşılayamıyoruz ve biz ancak üreterek büyüyecek bir ülkeyiz.

SEMRA DİNÇER (Ankara) - Bir de okulları temizle!

AHMET GÖKHAN SARIÇAM (Devamla) - Değerli arkadaşım hastane istiyor, hangi petrol yataklarındaki malzemeyi satın elde edeceğiz?

İSMET GÜNEŞHAN (Çanakkale) - Ya, on beş yıl oldu hastane geleli ya!

SEMRA DİNÇER (Ankara) - Aman, git Allah aşkına ya!

AHMET GÖKHAN SARIÇAM (Devamla) - Çalışacağız, üreteceğiz...

SEMRA DİNÇER (Ankara) - Tabii canım(!)

AHMET GÖKHAN SARIÇAM (Devamla) - ...ama bunun için altyapıyı oluşturacağız, üreticinin yanında olacağız.

SERKAN SARI (Balıkesir) - Yapamıyorsanız "Yapamıyoruz." deyin ya!

REŞAT KARAGÖZ (Amasya) - Kaç yıl beklemek lazım hastane için?

AHMET GÖKHAN SARIÇAM (Devamla) - 2002 senesinde EXIMBANK, bu maddenin içinde yer alan EXIMBANK...

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Ya, sen icra dairesine gittin mi, icra dairesine? 22 milyon 789 bin kişi derdest oldu, derdest!

AHMET GÖKHAN SARIÇAM (Devamla) - ...4 milyar kredi verirken bugün 44 milyar ihracat desteği veriyor.

SEMRA DİNÇER (Ankara) - Sen de inanmıyorsun söylediklerine biliyor musun, sen de inanmıyorsun!

AHMET GÖKHAN SARIÇAM (Devamla) - Bunlar şu soruyu sormaya bize hak kazandırıyor: Türkiye 2002'den 2023'e kadar nereden nereye geldi? (AK PARTİ sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar; CHP sıralarından gürültüler)

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Vay, vay, vay, vay!

SEMRA DİNÇER (Ankara) - Nereden nereye(!)

AHMET GÖKHAN SARIÇAM (Devamla) - Değerli arkadaşlar, bir ülke büyürken...

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Sen icra dairesine gittin mi, icra dairesine? 22 milyon 789 bin kişi ıcalık, derdest olmuş!

AHMET GÖKHAN SARIÇAM (Devamla) - ...yirmi üç sene boyunca bütçe yapıp yirmi iki sene bilfiil yönetilirken elbette eksikler de olacak, gedikler de olacak.

SERKAN SARI (Balıkesir) - Nereden nereye(!)

İSMET GÜNEŞHAN (Çanakkale) - Emeklinin hâli ne olacak, emeklinin?

AHMET GÖKHAN SARIÇAM (Devamla) - Ama kusura bakmayın, bir şeyi iddia edebilirsiniz ama birçok şeyi iddia edemezsiniz. Bunların en başında AK PARTİ'nin Türkiye'de demokrasiyi... [CHP sıralarından alkışlar(!)]

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Harika, vallahi harika(!) Yani demokrasi pirüpak(!)

AHMET GÖKHAN SARIÇAM (Devamla) - ...size söylüyorum, laikliği, size söylüyorum, cumhuriyeti en muhkem hâle getirdiğini asla inkâr edemezsiniz. (CHP sıralarından gürültüler) Yirmi iki sene boyunca grup üstünlüğümüzle, milletin bize verdiği yetkiyle, Medeni Kanun, Ceza Kanunu, Usul Kanunu yüzlerce, binlerce kanun maddesi çıkardık, onlarca Anayasa maddesini değiştirdik.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - E, ne oldu? Sonuç? Anayasa'yı çiğneyen bir Meclis, sonuç bu.

AHMET GÖKHAN SARIÇAM (Devamla) - Hadi bir tane laikliğe, cumhuriyete aykırı, demokrasiye aykırı madde gösterebilir misiniz? (CHP sıralarından gürültüler)

SERKAN SARI (Balıkesir) - Anayasa'yı yok sayıyorsunuz.

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) - Kayyumları ne yapacaksınız, kayyumları?

AHMET GÖKHAN SARIÇAM (Devamla) - Onu da elinizden aldık. Şimdi, Aristo'nun demokrasi noktasında en çok korktuğu şeyi yapmaya başladınız.

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Doğru söylüyor, siz iktidar olduğunuzda mazot 1 liraydı, bugün 44 lira oldu; nereden nereye...

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) - Kayyumları Marslılar mı atadı, kayyumları?

AHMET GÖKHAN SARIÇAM (Devamla) - Aristo der ki: "Demokrasi güzel bir yönetimdir ama bazen demagoglar çıkar, halkı istismar eder, halkı kandırabilir."

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Bu konuda ustasınız gerçekten.

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) - Kayyumlar çok demokratik uygulamalar değil mi?

AHMET GÖKHAN SARIÇAM (Devamla) - İşte, demokrasinin en zayıf tarafı, halkın dönemsel olarak içinden geçtiği zor zamanlarda cahil, çıkarıcı, vizyonsuz, ırkçı demagogların onları istismar etmesidir, en büyük tehlikesi budur demokrasinin.

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) - Aristo demokrat olarak bilinmez bu arada. Aristo demokrat değildir, demokrasi tartışmasının sahibi değildir. Biraz antik Yunan felsefesi oku da gel. 2/B sınıfından Ahmet, biraz antik Yunan felsefesi oku da gel.

AHMET GÖKHAN SARIÇAM (Devamla) - Demokrasi, onun haricinde, doğru, erdemli, millettene güvenen, vizyoner insanların eline iktidarın geçmesine sebep olursa dünyanın en güzel ve en başarılı yönetim şeklidir.

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) - İstediklerin kelimeleri kullan, hakikate tekabül etmiyor ki!

AHMET GÖKHAN SARIÇAM (Devamla) - Değerli arkadaşlar, burada 23 tane bütçe geçirdik.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SERKAN SARI (Balıkesir) - Tiyatro bitmedi mi? Hadi yeter!

BAŞKAN - Sayın Sarıçam, lütfen tamamlayın.

SEMRA DİNÇER (Ankara) - Güldür Güldür...

AHMET GÖKHAN SARIÇAM (Devamla) - Teşekkür ederim.

AK PARTİ iktidarıyla ilk defa 2002 bütçesinde bütçeden 1'inci payı eğitim ve AR-GE aldı. (CHP sıralarından gürültüler)

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Ya, 20 milyon hacizli vatandaş var.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Sayın Vekil, öğretmenler sizi aramadı mı? Maaşını ödemediğiniz öğretmenler sizi aramadı mı?

AHMET GÖKHAN SARIÇAM (Devamla) - Ondan önce, arkadaşların şikâyet ettiği, savunma sanayisine yatırımın boşa gittiği... Millî Savunma Bakanlığına verilirdi en büyük bütçe ama AK PARTİ iktidarıyla bu bütçe eğitime ayrıldı, bu bütçe AR-GE'ye ayrıldı.

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Siz gidin bunları atamadığınız öğretmenlere anlatın.

AHMET GÖKHAN SARIÇAM (Devamla) - Şu anda bunun sayesinde daha terör örgütlerine hamleyi yapmadan önce "Benim verdiğim silahı kime karşı kullanacaksınız?" sorusuna muhatap olan basit bir devlet olmaktan kurtuldu.

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Şu grubun kaç tanesi inanıyor buna acaba ya!

İSMET GÜNEŞHAN (Çanakkale) - Ya bir kişi bile alkışlamadı seni be, on dakikadır konuşuyorsun.

AHMET GÖKHAN SARIÇAM (Devamla) - Artık dünyadaki siyasi oyunların, dünyadaki uluslararası diplomasinin 1 numaralı aktörü hâline geldik hem de bir tek şehit vermeden. İşte, asıl başarı budur. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Şehit verdiniz.

MAHMUT DİNDAR (Van) - La Fontaine'den masallar bitti!

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Tiyatro perdesi kapandı.

BAŞKAN - Sayın Sarıçam, süreniz bitti.

Teşekkür ediyorum.

AHMET GÖKHAN SARIÇAM (Devamla) - Teşekkür edeyim hiç olmazsa.

BAŞKAN - Uzattım da efendim, uzattım Sayın Sarıçam, herkese eşit...

AHMET GÖKHAN SARIÇAM (Devamla) - Beni dinlediğiniz için hepinize çok teşekkür ediyorum, beni anladığınız için hepinize çok teşekkür ediyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) - 2/B sınıfından Ahmet, biz de teşekkür ediyoruz(!) Hadi, bitti!

SEMRA DİNÇER (Ankara) - Vallahi, gerçekten, bunu saat on birde konuşsaydınız çok iyi uyku getirirdiniz yani hikâye, masal!

BAŞKAN - Şimdi şahsı adına birinci söz Uşak Milletvekili Fahrettin Tuğrul'a ait.

Sayın Tuğrul, buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

FAHRETTİN TUĞRUL (Uşak) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2025 Yılı Merkezi Bütçe Kanun Teklifi'mizin 13'üncü maddesi üzerine şahsım adına söz almış bulunuyorum.

Tabii, şöyle yazılı bir metin hazırlamıştım ama Cumhuriyet Halk Partili arkadaşlar sesleri yüksek çıkıp bağırınca aklıma şey geldi: Cumhurbaşkanımız İsrail Devlet Başkanına "Sesinizin yüksek çıkması suçluluk psikolojisindendir." demişti. Siz hakikaten suçlusunuz bugüne kadar yaptıklarınızdan dolayı, ondan dolayı bağırıyorsunuz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

İSMET GÜNEŞHAN (Çanakkale) - Ama daha sonra "Ben ona söylemedim." dedi.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Nerede suçluyuz? İktidar sizsiniz, dibine kadar siz suçlusunuz.

CAVİT ARI (Antalya) - Sen Uşak'ı kaybetmişsin, gelmişsin burada konuşuyorsun.

SEMRA DİNÇER (Ankara) - Uşak da gitti, ne olacak?

FAHRETTİN TUĞRUL (Devamla) - Bütçemiz 2002 yılından bu yana Türkiye'de birçok yapılamaz denileni yapan, hayalleri gerçeğe dönüştüren, devrim niteliğinde yeniliklere ve hizmetlere imza atan Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan liderliğindeki AK PARTİ hükûmetlerimizin 23'üncü, Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemimizin 7'nci, Türkiye Yüzyılı'nın 2'nci bütçesidir. Yirmi üç yıllık hizmet yolculuğunda savunma sanayisinden enerjiye, eğitimden ulaştırmaya kadar birilerinin hayal dahi edemeyeceği hizmetler hayata geçirilmiş ve geçirilmeye devam etmektedir. Savunma sanayisi alanında neredeyse tamamen dışa bağımlı olduğumuz günlerden yüzde 80'leri aşan oranda yerli ve millî savunma sanayimize kavuşmuş bulunmaktayız. İHA'lardan SİHA'lara, savaş gemilerinden savaş uçaklarına kadar tarihî bir devrim gerçekleştirilmiştir.

Enerji alanında kendi petrolünü, doğal gazını arayan ve bulan, kendine ait sismik doğal gaz arama gemileri olan, yenilenebilir enerjide dünya liderliğine oynayan önder ülkelerden biri hâline geldik.

HARUN ÖZGÜR YILDIZLI (Kocaeli) - Elektrik yok, elektrik!

FAHRETTİN TUĞRUL (Devamla) - Ulaştırımda bölünmüş yol kapasitesinin 30 bin kilometreye ulaştığı, hava alanları, köprüler, tüp geçitler, otoyollarla ülkemizin doğudan batıya, kuzeyden güneye ağlarla donatıldığı tarihî bir dönemi yaşıyoruz.

Değerli milletvekilleri, şirin bir Ege kenti olan Uşak'ımızda da yirmi üç yıllık iktidarımızda onlarca, yüzlerce yatırım yapılmış, eserler üretilmiştir. İlimizde su arıtma tesisleri, içme sulama göletleri, TOKİ'den binlerce konut hayata geçirilmiştir.

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Evet, Uşaklı 31 Martta cevabı verdi.

FAHRETTİN TUĞRUL (Devamla) - Şehrimizin millî eğitimdeki sınıf kapasitesiyle Türkiye'nin en iyi illerinden biri hâline geldik. Yola çıktığımızda bin kişi olan yükseköğretim öğrenci kapasitesi 10 bine çıkmış, bugün talepte bulunan bütün öğrencilerimizin taleplerini karşılar hâle gelmişizdir.

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) - Her şehirde üniversite nitelikli eğitim değildir.

FAHRETTİN TUĞRUL (Devamla) - İlimize ve ilçemize son derece modern sağlık tesisleri kazandırılmış, devlet hastanesi olmayan hiçbir ilçemiz kalmamıştır.

Şehrimizde doğal gaz kullanma oranında yüzde 95'lere ulaşılmış, 3 tane ilçemiz doğal gaza kavuşmuş, 2 tane ilçemiz de inşallah önümüzdeki yıl doğal gaza kavuşarak doğal gaz kullanmayan ilçemiz kalmayacaktır.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Herkes sizi kıskanacak valla. İyi ki Mahmut Tanal yok burada.

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) - Batman'da da doğal gaz yok işte!

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Herkes sizi kıskanacak vallahi! İyi ki Mahmut Tanal yok burada!

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) - Bu kadar doğal gaza rağmen nasıl seçimi kaybettiniz!

FAHRETTİN TUĞRUL (Devamla) - Tabii ki bunları söylerken, bu kadar hizmeti anlatırken merkezine insanı alan bu tarihî başarıların sebebi, Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan liderliğinde milletimize kazandırdığımız aslında en büyük değer, milletimizin iradesi üzerindeki vesayet odaklarını tarihin tozlu raflarına kaldırmış olmamızdır.

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Asgari ücretli ne olacak? Enflasyon ne olacak? Bu yüzde 50 faiz ne olacak, faiz?

FAHRETTİN TUĞRUL (Devamla) - Sözde değil, özde millî iradeyi hâkim kılmış olmamızdır.

Sevgili muhalefet partisi milletvekillerimiz, grubumuza doğru dönerek, parmak sallayarak iftira attığınız, burada bugün bulunan ve görevini devretmiş milletvekili arkadaşlarımızın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde aziz milletimizin desteğiyle ve cesaretti duruşları sayesinde demokrasimiz vesayet odaklarından kurtulmuştur.

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Evet, saray vesayetiyle mücadele edeceğiz.

FAHRETTİN TUĞRUL (Devamla) - Şimdi sıra sizde; gelin, vesayetle mücadelede tecrübeli olan ve başarılar kazanmış bu grubu dinleyin de Cumhuriyet Halk Partisini yalan ve heykel vesayetinden, DEM'i Kandil vesayetinden, Saadet-Gelecek Grubunu da CHP vesayetinden hep beraber kurtaralım. (CHP, DEM PARTİ ve Saadet Partisi sıralarından gürültüler; AK PARTİ sıralarından alkışlar)

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Parmak kaldıramazsın! Vesayetten bahsetme! Parmak kaldıramazsın!

MAHMUT DİNDAR (Van) - Boş konuşma ya!

EVİRİM KARAKOZ (Aydın) - Ya, FETÖ vesayetini anlat, FETÖ vesayetini! Bırak bunları!

FAHRETTİN TUĞRUL (Devamla) - Son olarak şunu ifade etmek isterim ki bütçemizde insan odaklı bir yaklaşımla toplumumuzun tüm kesimlerinin adil bir şekilde bütçe imkânlarından faydalanması esas alınmıştır.

SEMRA DİNÇER (Ankara) - Sen Uşak'ı nasıl kaybettin, bir de onu anlat!

FAHRETTİN TUĞRUL (Devamla) - Yapılan bütçede yüzlerce metre yerin altında alın teri dökerek evine helal ekmek götürme derdi olan maden emekçisi kardeşlerimizden, yüzlerce rakımlı dağ başlarında milletimizin güvenliği için eli tetikte bekleyen, eli sizin için tetikte bekleyen güvenlik görevlisi kardeşlerimize, ihtiyarından gencine, kadınından erkeğine, 85 milyon vatan evladının hakkı ve hukuku vardır.

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) - Ankara'da polis dövdü maden işçilerini, Ankara'da polis dövdü! Sizin İçişleri Bakanınızın emrindeki polisler Fernas Madencilik işçilerine saldırdı, gözaltına aldı. Fernasın patronu da sizin milletvekiliniz, siz nasıl utanmadan madencilerden bahsediyorsunuz!

MAHMUT DİNDAR (Van) - Altı yedi aydır Ankara'da randevu alamıyoruz, sen ne konuşuyorsun! Boş boş konuşuyorsun!

FAHRETTİN TUĞRUL (Devamla) - Milletimiz bu hakkını ve hukukunu Meclisimize emanet etmiştir. Bizler de milletimiz adına Hükûmetimize emanet ediyoruz. Hükûmetimizin de bugüne kadar olduğu gibi milletimize hesap verme erdeminin yanında hukuka, vicdana ve nihai olarak helal haram bilinciyle âlemlerin Rabb'i olan Allah'a hesap verecekleri şuuruyla emanete sahip çıkacağına olan inancımı şahsım adına ifade etmek istiyorum.

Neticede, 2025 yılı bütçemizin milletimize, ülkemize hayırlı olmasını diliyorum...

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Neticede bu bütçe zulüm bütçesi.

FAHRETTİN TUĞRUL (Devamla) - ...hazırlanması aşamasında emeği geçen herkese teşekkür ediyor, hepinizi saygılarımla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Tuğrul, teşekkür ediyorum.

BÜLENT KAYA (İstanbul) - Sayın Başkan... Sayın Başkan...

SEZAİ TEMELLİ (Muş) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Sayın Temelli, buyurun.

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

27.- Muş Milletvekili Sezai Temelli'nin, Uşak Milletvekili Fahrettin Tuğrul'un 162 sıra sayılı 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin 13'üncü maddesi üzerinde şahsı adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

SEZAİ TEMELLİ (Muş) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

MAHMUT DİNDAR (Van) - Çıkıyorlar, boş boş konuşuyorlar, millet sokaklarda aç. Van'da altı ayda, yedi ayda randevu alamıyor, sağlıktan bahsediyor.

BAŞKAN - Sayın Temelli, buyurun, siz Genel Kurula...

SEZAİ TEMELLİ (Muş) - Tabii Genel Kurula, arkadaşşıma hitap edecek halim yok zaten.

Evet, gecenin bu saatinde bayağı neşeli şeyler dinledik, artık bunu bir ciddiyetle ele alıp yorumlamak çok da mümkün değil çünkü bu yirmi iki yıllık icraatın içinde insan odaklı bir icraat hiçbir zaman gelişmedi. Bu "eser" dediğiniz şey hep bir beton akılla geliştiği için zaten ekonomi bu durumda, siyaset bu durumda. Tamam, bunlar ayrı tartışılır, belki bu saatten sonra buna girmeyeceğiz ama ne oluyorsa bu konuşmaların içinde bir yerde bir paragraf açılıyor yok "Kandil vesayeti" yok "terör" yok "şu" yok "bu" Aslında bu neyin itirafı biliyor musunuz? "Bizim nefesimiz siyasete yetmiyor, ezberimizde bu var, bildiğimiz budur; onun dışı palavradır." Bu, palavra siyasetidir. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

FAHRETTİN TUĞRUL (Uşak) - "PKK terör örgütü." de de vazgeçelim bunları söylemekten. Haydi, şimdi söz aldın "PKK terör örgütüdür." de, biz de bunları söylemekten vazgeçelim; haydi, haydi de!

BAŞKAN - Sayın Temelli, lütfen tamamlayın.

SEZAİ TEMELLİ (Muş) - Mesele vesayetse o zaman bunu test etmek kolay. Buraya gelen yasalar üzerinde, buraya gelmiş olan kanun teklifleri üzerinde bir tane virgül değiştiremiyorsunuz ya; siz ne vesayetinden bahsediyorsunuz?

FAHRETTİN TUĞRUL (Uşak) - Kandil vesayetinden bahsediyoruz, sizin üzerinizde Kandil vesayeti var.

SEZAİ TEMELLİ (Muş) - Sizin bir kere kendi iradenizle burada geçirdiğiniz bir karar var mı? AKP Grubunun gelen kanun tekliflerine müdahale edebilecek gücü var mı? Siz ne vesayetinden bahsediyorsunuz?

MUSTAFA HAKAN ÖZER (Konya) - Biz yapıyoruz, biz, biz!

FAHRETTİN TUĞRUL (Uşak) - Kandil vesayeti, siz Kandil'in vesayetinin...

SEZAİ TEMELLİ (Muş) - Siz bürokrasinin de sarayın da oligarşinin de vesayeti altında ezilmeye mahkûmsunuz. O yüzden bize laf atıyorsunuz.

İyi geceler. (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

MUSTAFA HAKAN ÖZER (Konya) - Biz yapıyoruz bu kanunları.

BAŞKAN - Teşekkür ederim.

Evet, lütfen değerli milletvekilleri, izin verin.

Sayın Kaya, buyurun.

28.- İstanbul Milletvekili Bülent Kaya'nın, Uşak Milletvekili Fahrettin Tuğrul'un 162 sıra sayılı 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin 13'üncü maddesi üzerinde şahsı adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

BÜLENT KAYA (İstanbul) - Sayın Başkan, doğrusu, bir yılda sadece bir kez, bütçede beş dakika, eline tutuşturulan kâğıtla çıkıp 23 Nisan müsameresi gibi konuşan insanların sözlerine cevap vermeyi, buradaki milletvekillerine haksızlık olarak görüyorum.

Teşekkür ederim. (Saadet Partisi sıralarından alkışlar, AK PARTİ sıralarından gürültüler)

BAŞKAN - Peki, teşekkür ediyorum.

MUSTAFA HAKAN ÖZER (Konya) - Hadi oradan ya!

FAHRETTİN TUĞRUL (Uşak) - Yazıklar olsun sana, yazıklar olsun sana! Hamas'a "terör örgütü" diyenlere bir laf edemiyorsun! Hamas'a "terör örgütü" diyenlere bir laf edemiyorsunuz, ondan sonra konuşuyorsunuz orada! Siz de CHP vesayeti altındasınız!

III.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) Kanun Teklifleri (Devam)

1.- 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/278) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 162) (Devam)

2.- 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/277), Plan ve Bütçe Komisyonunca Kabul Edilen Metne Ekli Cetveller, 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Genel Uygunluk Bildirimi ile 2023 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 225 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2023 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2023 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/922) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 163) (Devam)

BAŞKAN - Şimdi Burdur Milletvekili İzzet Akbulut'a söz veriyorum.

Sayın Akbulut, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

İZZET AKBULUT (Burdur) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, çok saygıdeğer bürokratlar, çok Kıymetli Bakan; öncelikle, Genel Kurulumuzu ve yüce Türk milletini saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

Kıymetli Kırklareli Milletvekilini dinleyince kendimi bir an AK PARTİ iktidarının olmadığı döneme götürdüm, 2001'e. O gün, Allah nasip etseydi ben yine milletvekili olsaydım ve bugünkü görevimde yani Türkiye Büyük Millet Meclisinde KİT Komisyonu üyesi olsaydım örneğin TEDAŞ bizim olacaktı yani milletin olacaktı; örneğin TEKEL yine özelleşmemiş olacak, bu milletin olacaktı. (CHP sıralarından alkışlar) Örneğin PETKİM o mazot fiyatlarını... 14 Mayıs seçimlerinde iyi hatırlayın, 17 liraydı, bugün 45 liraya dayandı ya...

MUSTAFA HAKAN ÖZER (Konya) - Asıl yoksulluk sizin olacaktı o zaman!

İZZET AKBULUT (Devamla) - Siz iyi hatırlayın, PETKİM 2008'de Azerbaycanlı SOCAR'a satılmamış olacaktı. (CHP sıralarından alkışlar) Örneğin TÜRK TELEKOM, 2005 yılında, yüzde 55 hissesi Lübnan merkezli Oger Telecom'a verilmemiş olacaktı. Limanlar yine bu milletin olacaktı. Türkiye Cumhuriyeti'nin Devlet Demiryollarının İzmir Limanı, Derince Limanı gibi Demiryollarına bağlı limanlar özel sektöre verilmemiş olacaktı. SEKA var ya, o SEKA, Türkiye Selüloz ve Kâğıt Fabrikası yine bu milletin olacaktı. Bugün özelleştirdiğiniz bir sürü şeker fabrikası yine bu halkın olacaktı, bu halkın olacaktı! (CHP sıralarından alkışlar) Şimdi, bunları sattınız ya, para kalmadı, bütçe hazırlıyorlar, yüzde 85'i yine vatandaşın ödediği vergilere bağlı.

HÜSEYİN ALTINSOY (Aksaray) - Arpalık olarak kullanılıyordu, arpalık!

İZZET AKBULUT (Devamla) - O yüzde 85'in de yüzde 65'i emeklinin, işçinin, esnafın, gariban halkın ödediği vergilerden oluşacak. Sonra siz "Biz yaptık." diyeceksiniz. Kibir abidesi siz olacaksınız, ağa siz olacaksınız ama ne yazık ki ırgat gariban Türk halkı olacak.

HÜSEYİN ALTINSOY (Aksaray) - Sonra görev zararı yazacaksınız.

İZZET AKBULUT (Devamla) - Dönelim, mesela emeklilerimiz bu bütçede var mı diye bir soralım? Hepsini bağırıyor, "2000 sonrası emekli olanlara intibak yasası çıkacak." diyor. Var mı bütçenizde? Yok.

MUSTAFA HAKAN ÖZER (Konya) - 110 dolar en düşük emekli ücreti 2002 senesinde.

İZZET AKBULUT (Devamla) - İşçiler bağırıyor: "Asgari ücretle biz iyi kötü önceden ev alıyorduk, araba alıyorduk." diyordu, şimdi "Asgari ücretle kirayı ödeyebilir miyim." diyor. Var mı bütçende asgari ücretle alakalı bir şey?

MUSTAFA HAKAN ÖZER (Konya) - 110 dolar! 110 dolar 2002 senesinde!

RESUL KURT (Adıyaman) - Yalan söylüyorsun, yalan! Gel bana göster ya! "Asgari ücretli araba alamıyor."muş. Bu kadar kuyruklu yalan olur mu ya! Kuyruklu yalan! "Asgari ücretli araba alamıyor." Bir tane göster. Yalanın bu kadar kuyruklu olmaması!

MUSTAFA HAKAN ÖZER (Konya) - 480 dolar şimdi!

İZZET AKBULUT (Devamla) - Şimdi, Tarım Bakanı burada, yalansa yalan desin. Tarım Bakanım, et üreticilerimiz diyorlar ki... (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

RESUL KURT (Adıyaman) - "Asgari ücretli araba alamıyor."muş! Hadi!

İZZET AKBULUT (Devamla) - Bir dinle arkadaş, bir dinle! Anlatıyorsunuz işte, bir dinle!

RESUL KURT (Adıyaman) - Anlatamıyorsun, anlatamıyorsun!

İZZET AKBULUT (Devamla) - Et üreticilerimiz bugün diyor ki: "İthal eti kaldırın." Onlar çünkü vergi ödüyor, bu bütçede bir payları var. Senin Brezilya'daki, Uruguay'daki üreticinin bir katkısı var mı bu bütçeye? Var mı? Onlardan et ithal ediyorsunuz ama yerli üreticiye destek vermiyorsunuz. (CHP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

RESUL KURT (Adıyaman) - Ya, asgari ücretli araba alamıyor da...

İZZET AKBULUT (Devamla) - Ya, bırak!

Bugün süt üreticilerinin fiyatını Ulusal Süt Konseyi belirliyor ama yemi belirleyen herhangi bir konsey yok. Süt fiyatını sözde artırıyorlar, yılbaşında 17 liraya getirecekler ama Tarım Bakanımız ya da bürokratlar ya da siz, çok kıymetli iktidar milletvekilleri diyebilir misiniz "Yem fiyatlarını durduracağız, zam gelmeyecek." diye? Onları yaptığı müddetçe bir anlamı olmuyor ve gidiyoruz bizler süt ürünlerini, peynirini, tereyağını, sütünü en pahalı fiyatlardan yemek durumunda kalıyoruz.

Bugün esnaflarımıza söz verdiniz, 9000 gün prim ödüyor bu adamlar emekli olacağız diye, birçoğu şimdi onu bile ödeyemiyorlar. 7200'e düşecekti, var mı bütçenizde? Varsa biz de "evet" diyelim, düşecek mi? Yok. (CHP sıralarından "Yok!" sesleri)

RESUL KURT (Adıyaman) - Sen "evet" de düşer, hele bir "evet" deyin!

BAŞKAN - Sayın Kurt...

İZZET AKBULUT (Devamla) - Yine, bugün memurlarımız her geçen gün isyan ediyorlar, emekli olsalar bu emeklilik katsayılarından dolayı maaşları çok düşecek diye emekli olamıyorlar. Örneğin, 2024'teki bu emekli olacaklar 2025'e göre yüzde 30 daha avantajlı olacak; var mı bütçede bununla alakalı bir düzenlemeniz? Ne yazık ki yine yok.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

REŞAT KARAGÖZ (Amasya) - Millet sıraya girdi emekli olmak için, maaşım düşecek diye.

BAŞKAN - Sayın Akbulut, lütfen tamamlayın.

İZZET AKBULUT (Devamla) - Tabii, kıymetli milletvekilleri, şehrim Burdur'la alakalı da birkaç şey söylemezsem hemşehrilerim beni gerçekten ayıplar. Onlara da diyoruz ki: Yıllardan beri bizim Burdur'un gölleri kuruyor, göllerimizle alakalı bütçenizde herhangi bir şey göremiyoruz. Burdur'da içme suyu barajı yok diyoruz; açıyoruz, bakıyoruz, sizin bütçenizde içme suyu barajını göremiyoruz. Yaylalarımız var diyoruz, antik kentlerimiz var diyoruz ama Kültür Bakanlığının bütçesinde onlarla alakalı bir şey göremiyoruz. Yollarımızın daha ile girerken girişleri çıkışları sıkıntılı diyoruz, kavşaklarda kaza olur diyoruz; bir şey göremiyoruz. Hastanesi eksik diyoruz, eğitim araştırma hastanesi yok, tıp fakültesi yok diyoruz; bir şey göremiyoruz. Gelişmişlikte en son sırada yer alıyor, bir şey göremiyoruz. Bu Burdur size ne yaptı Allah aşkına ya, ne yaptı size? (CHP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Akbulut, teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, 13'üncü madde üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Şimdi, 13'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 13'üncü madde kabul edilmiştir.

Değerli milletvekilleri, programımız gereğince bugünkü görüşmeler tamamlanmıştır.

Programa göre, 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin oylanmamış maddeleri ile 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin maddelerini görüşerek oylamalarını yapmak için 19 Aralık 2024 Perşembe günü saat 11.00'de toplanmak üzere birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 03.29